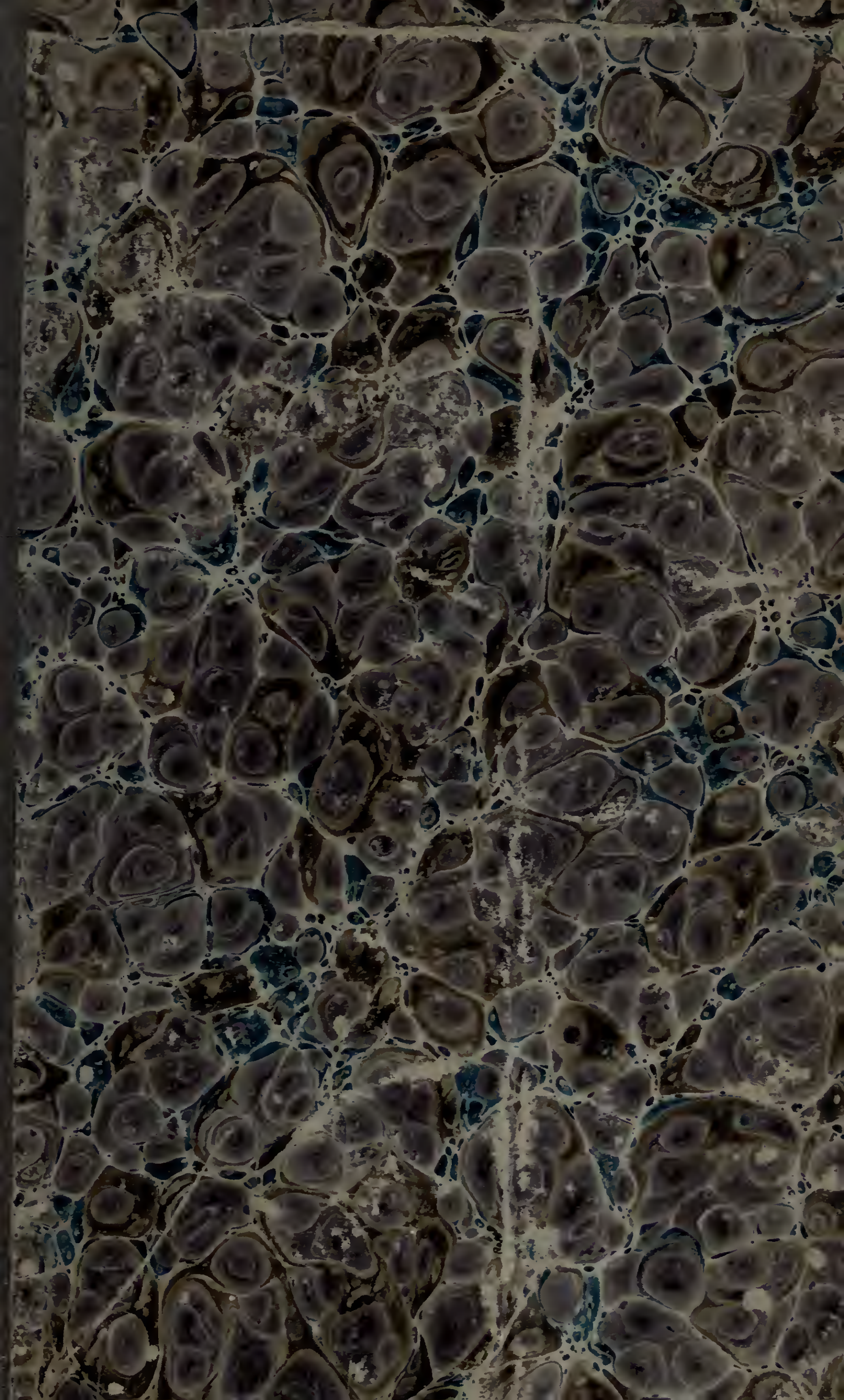

MISTRA JANA HUSI

SEBRANÉ SPISY ČESKÉ.

Z NEJSTARŠÍCH ZNÁMÝCH PRAMENŮ

K VYDÁNÍ UPRAVIL

KAREL JAROMÍR ERBEN,
ředitel archivu i jiných úřadů pomocných Pražského magistrátu.

Díl II.

V PRAZE, 1866.
NÁKLADEM BEDŘICHA TEMPSKÉHO

Tisk Jindř. Mercy-ho v Praze.

POSTILLA.

Z rukopisu na papíře ve fol. z roku 1414, v bibliotéce musejní v Praze.

Postilla.

Vyloženie svatých čtení nedělních.

Milosrdný spasitel, pán všemohúcí, syn boží, Ježíš Kristus, pravý bóh a pravý člověk, přišel jest na svět, aby svědectvie pravdě vydal, o nebeském králevství kázal, ovcě zahynulé shledal, a cěstu jim slovem i skutkem k věčné radosti ukázal, v tom plně vóli otcě svého, pána boha. Milostivý spasitel v pokoře a v tichosti i v chudobě, jsa zavržený od pyšných lidí a od chytrcóv tohoto světa, a zvláště od biskupóv, od mistróv, od kněží a od zákonníkóv, jenž sú mu sě vždy protivili, pracoval jest s lidem v kázaní až do smrti; a to jest učinil z velikého slitovánie. Protož píše svatý Mat. v 9 kap. řka: Vida Ježíš zástupy, slitoval sě nad nimi, neb sú byli trápeni, a leželi sú jako ovcě, nemajíce pastýřě. Protož řekl jest učedlníkóm svým: Jistě žeň mnohá jest, ale dělníci nemnozí; protož proste pána žni, ať pošle dělníky na žeň svú. To jest: mnozí jsú lidé, jenž by rádi slovo božie slyšeli, a tak jako pšenicě v stodolu králevstvie Kristova sě hodili; ale nemnozí sú dělníci, to věz, že málo jest věrných kazatelóv, kteří z lásky pro chválu boží, pro lidské a pro své spasenie pracují s lidem božím. Protož die spasitel: Proste pána žni, to jest boha, jenž jest pán všeho světa, ať pošle žencě věrné na žeň svú. To slovo S. Řehoř váží „žeň mnohá a pracovníci nemnozí,“ řka: Toho bez těžké truchlosti mluviti nemóžeme, neb ač jsú ti, kteříž by rádi dobré věci slyšěli, ale In om.

nejsú ti, kteří by pravili. Aj svět kněžími jest naplněn, a však ve žni boží velmě řiedký pracovník bývá nalezen; neb úřad kněžský přijímáme, ale skutku úřada neplníme. Ale važte, bratřie moji! važte, co die pán: Proste pána žni, ať pošle dělníky na žeň svú! Vy za nás proste, abychom úžitečné věci vám připraviti mohli, aby jazyk od napomínánie neustal; a poňavadž miesto kázanie sme přijeli, aby před spravedlivým súdcí nás našě mlčenie neodsúdilo. To S. Řehoř. Jehož řeč, ale prvé svého spasitele, já vážě, abych ovšem kněžského úřadu neopustil, času nezmařil, umienil sem pro chválu boží, pro spasenie Čechóv věrných, kteříž žádají vóli boží poznati a plniti, čtenie nedělnie všecka kratičce s boží pomocí vyložiti, žádaje, aby ti, kteříž budú čísti neb slyšeti, byli spaseni, napřěd sě hřiechóv varovali, boha nade všechny věci milovali, spolu milosť drželi, v ctnostech prospievali, a za mě hřiešného pána boha poprosili.

A že nemají obecně čtení česky psaných, a výklad netak sě brzy přijme bez založenie, protož chci vždy prvé čtenie položiti a potom výklad, aby našeho spasitele slovo vždy najviece vznělo, a tak věrným bylo k spasení oznámeno; neb ktož je v milosti do smrti slyšie, ti budú spaseni a zde jsú
Luc.11. blaženi, jakož die sám spasitel: Blažení ti, kteříž slyšie slovo božie a ostřiehají ho. To vážiece, máme pilně, mile, statečně a vesele slova našeho milostivého spasitele poslúchati, jiným je praviti a kázati, pilně k rozumu přivoditi, a vedlé jiného písma druhé vykládati, jakož světí božím darem vykládají. I mámť úmysl, abych, což mohu, najlehčejie vyložil k rozumu čtenie, ač ne ovšem týmž obyčejem, jako káži.

Čtenie neděle prvé v Advent.

Píše svatý Mat. v 21 kapitole.

Když přiblížil sě Ježíš k Jeruzalému, a přišel jest k Betfage[1] k hořě Olivetské, tehdy poslal jest Ježíš dva učedlníky[2] svá, řka jim: Děte do hrádka,[3] jenž proti vám[4] jest, a ihned naleznete oslici přivázanú, a oslátko s ní; odvěžte a přiveďte mi. A ač

kto vám co die, řcěte, že pán jich[5] potřěbie má,[6] a ihned nechá jich. A to všecko stalo sě, aby bylo naplněno, co řečeno jest skrze proroka,[7] jenž die: Pravte dcercě Sion:[8] Aj král tvój jde k tobě tichý, sedě na oslici, a na oslíku synu poddané.[9] A šedše učedlníci, učinili sú, jakož přikázal jim Ježíš, a přivedli sú mu oslici a oslátko; a vložili sú na ně[10] rúcha svá, i kázachu jemu na ně vsiesti. A mnohý zástup stlali sú rúcha svá na cěstě, a jiní řězáchu[11] ratolesti s stromóv a stláchu na cěstě. A zástupi, kteříž napřěd jdiechu, a kteříž po něm jdiechu, voláchu řkúce: Osanna[12] synem Davidovým![13] požehnaný, jenž jest přišel ve jmeno božie.

[1]) té vescě. [2]) Petra a Filipa. [3]) do Jeruzaléma. [4]) přěd vámi. [5]) oslicě a oslíka. [6]) t. potřěbuje, aby naplnil proroctvie. [7]) Isaiáše v 62 k. [8]) t. lidu Jeruzalémskému. [9]) t. oslicě práci porobené. [10]) na oslici a na oslíka. [11]) neb sěkáchu. [12]) t. pane spas. [13]) t. skrze syna Davidova.

Toto čtenie v skutku stalo sě na Květnú neděli, protož viece záleží k tomu dni ku paměti, nežli k dnešniemu dni. A. Avšak dnes je čteme, pamatujíce příchod jeho, kterýž dnes pamatuje sbor křěsťanský, řiekajíce Čechové „Advent“ po latinské řeči; neb latině adventus česky slove příchod neb navštievenie. A to pamatuje cierkev svatá od dnešnieho dne až do Kristova dne narozenie; a tak již ten vešken čas nazývají Advent, to jest čas, v němž pamatují Kristovo navštievenie.

Tu věz, že Kristovo navštievenie jest troje, jakož písmo ukazuje: Prvé v tělesenství. Tiem jest nás navštievil, když sě, jsa bohem, v životě panny Marie vtělil. O tom sám die v 16 kap. S. Jana: Vyšel sem od otcě a přišel sem na svět.

Druhé navštievenie Kristovo jest duchovnie, jímž navštěvuje milostí svú nás; neb on die: Miluje-li mě kto, řeči Joh. 14 mé zachovává, a otec mój bude ho milovati, a k němu přídeme. To mienie Kristus, že on a otec přídú k tomu člověku, kterýž Krista miluje a jeho řeči zachovává. A o tom navštievení die v zjevení S. Jana v 3 kap.: Aj já stojím u dveří a tluku; uslyší-li kto hlas mój a otevře mi dvéřě, vejdu k němu, a budu s ním večeřeti a on se mnú. U dveří Kri-

stus stojí, tak že hotov jest milostí vóli člověka navštieviti, a tluče, když napomíná vdechnutím, bolestí, hrózú neb nemocí, aneb dáváním daróv rozličných. A ktož uslyší hlas jeho přikázanie, a otevře dvéře Kristovi, hřiech opustě a vóli svú k dobrému plně obrátě, k tomu Kristus vejde, milostí svú jeho navštievě; a skoná-li v té milosti člověk, k hřiechu sě nenavracuje, tehdy bude Kristus s ním večeřeti a on s Kristem, to jest, radosti bude věčné požívati. A tak Kristus navštěvuje člověka duchovně, i kdy hřiechóv smrtedlných člověk nechá a on jemu je odpustí, i kdy zvláštní milostí jeho obdaruje, i kdy na smrti milostí svú k němu přichodí. A též také i zlé lidi navštěvuje hrózú, pomstú a věčným zatracením, a zvláště na smrti. Protož die S. Mat. v 24 kap. Bděte, neb neviete, v kterú hodinu pán váš příde. A v zjevení S. Jana v 3 k. die: Protož nebudeš-li bdieti, přiduť jako zloděj a nevzvieš, v kterú hodinu přijdu k tobě.

Třětie navštievenie Kristovo jest budúcie v súdný den, o němž sám die v 25 k. S. Mat.: Když přijde syn člověka v oslavnosti své a všichni angelové jeho s ním, tehdy sedne na stolici královstvie svého, a sebráni budú přěd něho všichni lidé. O tom také příchodu řiekáme u vieřě, že přijde súdit živých i mrtvých.

Pak z toho dále máš, že prvnie navštievenie to sě jednú stalo, jakož jedinú sě vtělil; druhé to sě každý den děje, jakož každý den věrné svú milostí navštěvuje, a zlé pomstú neb napomínáním; třětie to sě má jedinú státi. Prvého navštievenie máme býti velmě vděčni, a tak mile je pamatovati; druhého máme býti pilni, aby s námi ráčil přěbývati, a aby nás zvláští milostí na den svého narozenie navštievil, máme sě nábožně mieti; třětieho máme velmě pilně čakati, neb velí nám velmě pilně bdieti, to jest od hřiechu sě ostřiehati a v boží milosti prospievati. A pro ta tři navštievenie ustavila cierkev svatá, abychom od dnešnieho dne pilnějie než prvé sě v ctnostech zpósobili, pamatujíce, že jest vtělením k našemu spasení přišel, a že milostí svú nás zvláště navštieví na den svého narozenie, a že třětie v súdný den přijda i dá nám věčné královstvie.

B. A k tomu navštievení jest troje příprava: Prvá, aby věrní,

čakajíce svého pána, poctivě sě měli, a zvláště když sě blíží. A to záleží na onom slovu S. Isaiáše v 1 k.: Přěstaňte zle činiti, učte sě dobřě činiti. A jakož die David: Odchyl sě od zlého a čiň dobřě. Druhá příprava jest, abychom slyšiece, že tak veliký pán blízko jest, připravili sě, a to trojím obyčejem: Prvé, připraviece jemu dóm, to jest, vyčistiece jemu duši od hřiechóv; neb on die skrze Isaiáše v 1 k.: Umyjte sě a čisti buďte, odvrzte zlosť myšlení svých od očí mých! Druhé máme sě připraviti v rúcho krásné, jakož die Isaiáš v 52 k.: Oblec sě rúchem oslavy své, Jeruzaléme, město svaté! Jeruzalém v tomto miestě znamená věrných sbor, jenž jest město svaté, v němž má král Kristus na věky přěbývati; a to město má sě obleci v rúcho oslavnosti, to jest v ctnosti, jenž činie člověka slavného. A to rúcho jest lepšie každé duši nesmierně, než všechna rúcha tohoto světa, jimiž sě tělo odievá: né jedna ctnosť lépe odievá člověka, než které rúcho tělestné; a to rúcho má býti bielé, to jest hřiechem nezprzněné. Třětie máme sě připraviti, abychom hodnú krmi tak C.
velikému pánu dali. Krmě hodná, jíž sě krmí Kristus, jest vóle jeho naplněnie, jakož sám die v 4 k. S. Jana: Mój pokrm jest, abych činil vóli jeho, jenž mě jest poslal, abych dokonal skutek jeho. A opět die: Připravujte pokrm, ne ten, Joh. 6.
jenž hyne, ale ten, jenž ostává u věčném životě, kterýžto pokrm dá vám syn člověka. Ti sobě připravují pokrm, jenž nezhyne, kteříž plnie vóli boží a v tom setrvají, neb na věky budú v radosti božstvie požívati. A tak věrní křěsťané krmie Krista každý den, když jeho přikázanie plnie. A to on sám vyzná v súdný den, když die spravedlivým: Lačen sem byl Mat.25
a nakrmili ste mě; žiezniv, a napojili ste mě.

Aj tak sě máme připraviti, abychom hodně jeho svaté navštievenie prvnie pamatovali, k druhému a k třětiemu sě připravili, a tak dóstojně jeho svaté tělo na božie narozenie přijímali. Neb die svatý Augustin v kázaní: Bratřie najmilejší! z milosti božie již přišli sú nám dnové, v kterýchžto žádáme, abychom božie narozenie světili; protož prosím a napomínám, abychom jakož najlépe móžem pracovali, abychom na ten den s čistým svědomím, s velikú pilností, s čistým srdcem i tělem k oltáři božiemu mohli přistúpiti, a tělo jeho

a krev jeho, ne k súdu, ale k uzdravení duše a k spasení hodni byli přijieti. Neb v Kristově těle život náš záleží, jakož on sám die: Nebudete-li jiesti těla syna člověka a jeho krve píti, nebudete mieti života v sobě. Protož proměň život, ktož chce vzieti život; neb nepromění-li života, k súdu vezme život, a viece bude z něho porušen, než obživen. O kterak zčastná jest ta dušě, která s boží pomocí tak svój život jest zpósobila, že jest hodna, aby Krista hostí přijala! Též zasě, kterak nezčastné jest to svědomie a žalostivé, kteréž sě zlými skutky tak zprznilo, že v něm Kristus neráčí přěbývati, ale ďábel počne panovati! To vše die S. Augustin.

Z té všie řeči, jakožť i svatý Pavel v dnešní epištole velí, vezměme naučenie: Zavrzme skutky temnosti, to jest, odbuďme hřiechóv, jenž vedú k věčné temnosti, a oblecme sě v oděnie světlosti, to jest, přijměme ctnosti, jenž vedú nás k věčné světlosti. Neb tak jsúce živi, dobřě budeme pamatovati navštievenie Kristovo troje: budem hodni, aby nás zvláštní milostí navštievil nynie, potom na smrti, a konečně v súdný den. Již jest nás navštievil svým vtělením; to navštievenie pamatujeme, že sé již stalo. Také nás navštievil svú milostí na krstu, že nás hřiechóv zbavil; a ač sme po krstu hřěšili, ale navštievil nás milostí v pokání; pakli sú kteří nehřěšili smrtedlně po krstu, ale navštievil jest je zvláští milostí a navštěvuje. A třětieho navštievenie v súdný den čakáme, jehož čakajíce máme vždy hotovi býti, neb on sám
Luc. 12. Mat. 25. die: Buďte hotovi, neb v kterúž hodinu nemníte, syn člověka přide. A máme tak býti hotovi, abychom mile, což nás potká, pro milého Krista trpěli, jakož on jest za ny za hřiešné, nejsa nám dlužen, za své protivníky, mile ukrutnú smrť trpěl; k kteréžto smrti dobrovolně jest do Jeruzaléma přišel, a na oslíku přijel s velikým pláčem, ukazuje lidu Jeruzalémskému milostivé navštievenie.

Protož čte sě čtenie to dnes o navštievení duchovniem, jímž jest navštievil věrné skrze své svaté utrpenie: ne aby jim zbožie pobral, ani aby je hrdloval, ale aby z smrti je vykúpě, jim věčné královstvie dal. Protož prorokuje svatý Za-
Zach. 9. charias, die k cierkvi svaté: „Aj král tvój přišel jest tobě spravedlivý a spasitel, on chudý sedě na oslici a na oslátku.“ V té

řeči prorok těší cierkev svatú, řka: „Aj král tvój,“ král milostivý ku pomstě, mocný k obraně, múdrý k zprávě, bohatý k odplatě. Die: tvój, že tě stvořil, tvój, že tě živí, tvój, že tebe od ďábla brání, tvój, že tě vykúpil smrtí, tvój, že tě do smrti miloval, tvój, že dá věčné královstvie, ač konečně budeš vděčen. Protož die: Aj král tvój přišel jest, neb přijel, „tobě spravedlivý,“ jenž dá každému vedlé jeho zaslúženie; „spasitel,“ neb jest přišel, aby spasil, jakož sám die: Tak jest Joh. 3.
bóh miloval svět, aby syna svého jednorozeného dal, aby každý, ktož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný; neb neposlal jest bóh syna svého na svět, aby súdil svět, ale aby svět byl spasen skrze něho.

Aj teď máš jeho svědectvie, že poslán jest od otcě na svět tento, aby nesúdil světa, ale aby spasil svět, to jest, lid vyvolený k spasení z světa; nebť těch nebude súditi k věčnému zatracení. Protož die prorok cierkvi svaté: Aj král tvój jde tobě spravedlivý a spasitel! a „on chudý,“ aby tě chudobú svú zbohatil, jakož die S. Pavel: Kristus pro ny chudý učiněn 2. Cor. 8.
jest, abychom my jeho chudobú zbohatěli, to věz, nynie v ctnostech a potom v radosti nebeské; neb proto jest přijel on chudý „na oslíku,“ jakož čtenie svědčí, jehož nechci nynie vyložiti; neb lépe mi sě zdá, abych je zachoval k Květnie neděli, neb sě v tu dobu dálo, a také, abych již neprodlil.

Protož, najmilejší! mějte na tom dosti, a připravte sě k navštievení druhému a posledniemu, želejíce hřiechóv, prospievajíce v ctnostech, plniece pokánie, a žádajíce srdečně jeho navštievenie.

Čtenie druhé neděle v Advent.

Píše S. Lukas v 21 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Budú znamenie na slunci a na měsieci a na hvězdách, a na zemiech dav lidí pro stok zvuku mořě a pro tečenie, že schnúti budú lidé pro strach a pro čakánie, jenž přijdú všemu světu, neb moci nebeské hnú sě. A tehdy uzřie syna člověka, jdúcieho v oblacě s mocí velikú a s vele-

bností. A když ty věci sě počnú, vzezřěte a vzdvihněte hlavy své, nebť sě blížú vykúpenie vašě. I povědě jim podobenstvie: Hleďte na fíkové dřěvo i na všecky štěpy; když vyvodie již z sebe ovoce, viete, že blízko jest léto: takéž i vy, když uzříte, že ty věci sě dějí, vězte, žeť blízko jest královstvie božie. Věru pravi vám, že nepomine pokolenie toto, ažť sě všechny věci stanú; nebe i země pojdú, ale slova má nepojdú.

Onu neděli byla památka o příštiem Kristovu pokorném a tichém; dnes ukazuje čtenie příštie Kristovo mocné a velebné. Neb onde řečeno jest, že přišel jest král tichý a chudý na oslíku; ale dnes die čtenie, že uzřie syna člověka, jdúcieho v oblacě s mocí velikú a s oslavností: a to proto, aby ti, kteříž nechtie milovati tichého a pokorného, aspoň báli sě mocného a slavného. A tak paměť prvého navštievenie hodí sě ku povýšení naděje, a paměť druhého k zachování bázni, neb i naději i bázeň mají mieti křěsťané; neb bázeň je zdržuje, aby k hřiechu neklopotali, a naděje drží, aby
Prov. 1. protivné věci neporazily. Neb die Šalomún: Odvrácenie malých zabie je, a zčestie bláznóv zatratí je. Protož v čtení dnešniem i bázeň jest položena, i naděje ukázána: bázeň neb hróza od počátka čtenie až do oněch slov: „A když ty věci sě počnú;“ a pak naděje tu sě počíná, když sě potom die: „vzdvihněte hlavy své, nebť se blíží vykúpenie vašě.“ I pokládá spasitel náš i strach i naději, a ukazuje znamenie, kteráž sě stanú před jeho navštievením v súdný den, jenž sě stane, když die: „budú znamenie na slunci a na měsieci.“ Druhé pokládá své navštievenie, řka: „tehdy uzřie syna člověka.“ Třětie pokládá utěšenie spravedlivých, řka: „vzdvihněte hlavy své.“ Čtvrté pokládá napomenutie k výstraze od zlého.

A tak všechno toto čtenie položeno jest, abychom pilně k posledniemu Kristovu příchodu neb k navštievení patřili. Neb když sú učedlníci tázali Krista spasitele o súdném dni, po
Mt. 24. Květnie neděli na hoře Olivetské, řkúce: Pověz nám, kdy ty věci budú, a které znamenie navštievenie tvého a skonánie

světa? tehdy mezi jinú řečí odpověděl jim, řka: Budú znamenie na slunci a na měsieci a dále. A pokládá spasitel znamenie i na nebeských věcech, jako na slunci, na měsieci, na hvězdách; i na zemských, jako na zemi, a na moři, i na lidech, jenž budú schnúti strachem a bázní. I die spasitel: „Budú znamenie na slunci, a na měsieci a na hvězdách.“ A která znamenie, die ve čtení S. Mat. v 24 kap.: „Slunce sě zatmí, měsiec nedá světla svého, a hvězdy s nebe budú padati.“ Slunce znamenie již mělo, když sě jest pro smrť Kristovu zatmílo, a též i měsiec v tu dobu byl jest potratil světlo Mt. 27.
i hvězdy, jenž berú své světlo od slunce. Ale móž rozumieno býti, že slunce Kristus zatmí sě před súdným dnem, tak že lidé nebudú viděti věrú živú toho slunce; a měsiec, jenž znamená sbor křesťanský, ten nedá světla svého, to věz, že nebudú svietiti naučením pravým, a i skutky dobrými; a hvězdy, to jest lidé, budú s nebe padati, to jest odpadnú od nebeských obcování. Neb drak Antikrist, jakož svědčí S. Jan v zjevení, Apok. 12.
třětí částkú ocasem stáhne hvězd s nebe: ne hvězd oněch, jenž v nebi svietie, nebť ty ani padati budú, ani staženy od draka budú, neb na věky tam ostanú; ale lidé odpadnú od nebeských věcí, hrózú a chytrostí Antikristovú, a svedením jeho poslóv.

A to prorokoval jest Kristus, řka napřěd učedlníkóm: Mt. 24.
Vizte, ať nižádný vás nesvede, nebť mnozí přijdú ve jmeno mé, řkúce: Já jsem Kristus! a mnohé svedú. A potom die, že vstanú falešní prorokové, a dadie znamenie veliká a zázraky, tak aby uvedeni byli v blud, by mohlo býti, i vyvolení. A to sě nynie velmě plní, neb již Kristova pravda i Kristus málo v lidech svietí, ani již chtie, aby čtenie nekázali a Krista nejmenovali; a kohož chopie, an Kristovu pravdu upřiemo vyznává, toho klnú, pohonie, vypoviedají, hrdlují i mučie i žalařují, i mrtvie. Jakož sú nynie v Moravě oficiál a jiní věrného člověka hladem umořili, a knězi Martinovi, kazateli, nohy uhnojili; a co sě stalo lóni v Praze i nenie sě děje nad těmi, kteříž Kristovu pravdu vedú, jest známo mnohým lidem. A to vše pocházie od Antikristových poslóv, falešných kazatelóv, jenž peniezě honiece na lidu k svému lakomství, pýše, rozkoši a smilství, dávají za penieze hřiechóv odpuštěnie,

praviece, že papež jest zemský bóh, jenž má moc dávati komuž chce a když chce odpuštěnie hřiechóv: ale nepravie lidu,
Luc.13. že Kristus die: Nebudete-li sě hřiechóv káti, všichni zahynete! Neb již zatmíli sú tak velmě pravdu, Krista, že již kazatelé viece jmenují papeže než Krista, a viece velebie i držie ustavenie papežská, než zákon pána našeho Jezu Krista. A protož jest věrným jeho synóm dav v zemích; neb i v Čechách i u Moravě, v Míšni i v Englantě, i jinde jest veliké súženie, jakož sem toho svědom; neb mordují, mučie i klnú věrnú kněží, a do Říma nenie poč postati, ano tu jest vrch všie Antikristovy zlosti: pýchy, lakomstvie, smilstvie, pokrytstvie i svatokupectvie, tak že od Říma až do Čech svatokupectvie a lakomstvie sě vylilo. Neb prodávají a kupují arcibiskupstvie dráže než mnohá v Čechách panstvie, a odpustky dávají v nájmu, jakož který Antikristóv posel móž utržiti, aby mohl viece na lidu sprostném vylúditi. A proto lidé schnú, jedni bojiece sě pravdy proti tomu bludu vyznati; druzí nevědiece pro rozdělenie kněžské v kázaní, čeho sě mají držeti; třětí majíce veliké tesknosti, že tak jiní blúdie; a čtvrtí trpiece haněnie, kacěřovánie i mordovánie, a také pro veliké súženie pravdy božie. Neb zvučí moře, to jest lid tohoto světa, jenž sě moři přirovnává. Diem: „zvučí,“ hlásě, že ti kteříž Krista následují a jeho pravdu vedú, že ti jsú bludní a kacieři. A k tomu die David, že divná jsú vzdviženie moře, to jest, že divně sú sě lidé vzdvihli proti Kristovi a proti pravdě, a pozdvihli sú hlasu svého; neb opět die David: Pozdvihli sú tokové hlasu svého.

A tak již jsú znamenie na slunci Kristovi, že již pro hřiechóv rozmnoženie lidé ho nevidie živú věrú; a jsú znamenie na měsieci, to jest na těch, kteří by měli, vezmúce světlo písma od Krista, jiným svietiti, ti již nesvietie; a jsú znamenie na hvězdách, že ti kteří by měli žádostí lpieti v nebesiech, ti sú k zemským obyčejóm žádostí sě přichýlili, a zvláště ti, kteří by měli jiným svietiti: jako jsú mistři a preláti, to věz nad jiné v duchovniem úřadu posazení, neb tací učení, jenž jsúce zle živi, jiné horšie, padají od světla věčného; jakož zasě, kteří učie jiné k spravedlnosti, jsúce dobřě živi, budú sě stkvieti na věky. Jakož die Daniel prorok v 12 k.:

Kteříž učeni budú, stkvieti sě budú jako blesk nebeský; a kteříž učie k spravedlnosti mnohé, jako hvězdy na věčné věky, to věz, budú sě stkvieti. Aj tu máš, že zjevně prorok nazývá učené lidi dobré, jenž jiné učie, hvězdami; a ti mají své světlo od slunce Krista, jenž jest slunce spravedlnosti, jakož die Malachias: Vám bojícím jmena mého vzende slunce spra- Mal. 4.
vedlnosti. Ale falešným kněžím a kazatelóm to slunce za horu jest zašlo, jako die Micheas prorok v 3 k.: Zajde slunce nad proroky a bude nad nimi zatmen den. A ihned před tiem die: Toto die pán na proroky, kteříž svodie lid mój, kteříž kúsají svými zuby, a káží, že pokoj jest, a nedá-li jim kto v ústa jich co, svat činie na něho boj neb válku. A snad toto písmo dotýká těch, jenž na ty, kteří jim nechtie po jich vóli býti porobeni, vydávají kříž, a svatú nazývají válku, a boj svatý, dávajíce i hřiechóv i muk zbavenie těm, kteříž k boji pomáhají. Divná věc: sami nemohú sebe zbaviti blech a much, a pak chtie jiné zbaviti pekelných muk svým dáváním, ani sě modléce za to, ani dobřě jinak jsúce živi! A jest-li který věrný křěsťan, jenž káže proti jich zlosti, tehdy k němu nenávisť mají, a vymyšlenú zlostí stavie služby boží, nemohúce jinak staviti kázanie, jenž jich zlosti lidu oznamuje.

A tú chytrostí Antikrist svrchovaně svú zlosť vede proti svobodě a chvále pána našeho Jezu Krista. O té chytrosti psal sem plně v jiných knihách, i v českých i v latinských. A zdá mi sě, že ta chytrosť jest najhoršie a najtěžšie věrným křěsťanóm; neb ani haněnie, ani mučenie, ani umořenie móž staviti pravdy kázanie u věrném Kristovu kazateli, jenž právě boha miluje; ale vymyšlené stavenie služby božie že jest veliký zádav, ne tomu, jenž by rád kázal, ale lidu, jenž by rád slyšal. Neb co móž viece nuziti křěsťany, než aby jim nedali pohřebu, krstu, zpovědi, těla božieho? Mezi kterými zádavy najtěžšie jest, kdyby krstiti nechtěli. Ale tomu by zhodili věrní a rozumní křěsťané: kněžie neposlúchajíce toho přikázanie, a jiní lidé netbajíce, kde by je pohrabali, a dietky u velikú núzi sami by krstili, a tak s boží pomocí roztrhli Antikristovy sieti, jimiž chytřě pod jmenem svatého poslušenstvie lidi mámí. A to jest ono náramné trápenie, o němž die

Mt. 24. spasitel: že bude tehdy trápenie veliké, kaké nikdy nebylo od počátka světa až dotud, aniž bude. A nebyli-li by ukráceni dnové ti, nebyl by spasen každý člověk; ale pro vyvolené božie ukráceni budú dnové ti.

A jistě běh nynějšieho času dává věrným rozum toho svatého čtenie o znameních súdného dne, aby běh znamenajíce, slova svého spasitele vážili, a rozumějíce, pilně sě zpósobili proti chytrosti Antikristově; neb po znameních těch neumešká příchod syna božieho. O kterémžto die dále čtenie, že „moci nebeské hnú sě," to věz angelé, jakož die S. Řehoř, hnú sě k súdu s synem člověka proti hřiešníkóm. Neb
Sap. 5. die písmo: Nastrojí stvořenie na pomstu nepřátel. Protož dále die: „A tehdy uzřie syna člověka," to jest Ježíše Krista, jenž jest syn ne dvú člověkú, ale jednoho člověka, panny Marie. „Jdúcieho", to věz k súdu. „V oblacě" — kteraký bude oblak, on to vie! „S mocí velikú", to proti hrdým hřiešníkóm moc veliká; neb die David prorok: Oheň před ním pojde, a páliti bude vókol všecky nepřátely jeho. „A s velebností," to věz k utěšení spravedlivých; neb ihned dále dává utěšenie svým, řka: „A když ty věci sě počnú, vzezřěte," to věz, k mé pomoci čistým srdcem patřte, „a vzdvihněte hlavy své," to jest rozumy své; jakož die S. Řehoř: Hlavy vzdvihnúti jest mysli k radosti otcě nebeského povzdvihnúti. Neb dále die spasitel: „nebť sě blíží vykúpenie vašě," jako by řekl: jižť bude vašě vysvobozenie a zlých věčné zatracenie. Dále die čtenie: „A pověděě jim podobenstvie: Hleďte na fíkové dřěvo i na všecky štěpy" a tak dále; dává spasitel svým podobné znamenie, že jakož kdy ovoce na štěpiech dospievá, tehdy blízko jest léto: též kdy již morové, hladové, války, země třěsenie, a znamenie napřěd řečená jsú v světě, tehdy věrným blízko jest královstvie božie, to jest blahoslavenstvie, kteréž budú mieti v nebesiech. Protož die dále spasitel: „Též i vy, když uzříte, že ty věci sě dějí, vězte, žeť blízko jest královstvie božie." A potvrzuje spasitel náš té řeči přísahú, řka: „Věru pravi vám, že nepomine pokolenie toto," to jest, lid nepojde z smrti do nesmrtedlnosti, „až sě všechny věci," to věz již řečené, „stanú." Dovodí toho řka: „Nebe i země pojdú," to jest, nebe sě promění, že bude kraššie po súdném dni; i země sě pro-

mění, „ale slova má nepojdú,“ to jest nepromĕnie sĕ, ale stane sĕ vždy to, což sem tĕmi slovy mienil. To krátcĕ na čtenie.

A že spasitel milostivý o svém příchodu neb navštievení posledniem často mluvil, vystřiehaje své vĕrné a pravĕ, kterak bude hrozné, protož máme pilnĕ ten příchod pamatovati, velmĕ jej vážiti, a tak dobřĕ máme živi býti; neb příde pán zlým velmĕ hrozný, tak že řkú zatracenci horám: „Padnĕte na nás!“ přijde ten, jenž nižádného zatracencĕ neuslyší; příde ten, jenž všechny zlosti každého človĕka všem angelóm, lidem i ďáblóm oznámí; příde ten, jenž vĕčným ohnĕm všechny zatracencĕ zapálí; příde ten, jenž k vĕčnému ohni a k temnosti, a k všelikaké psotĕ zlé odsúdí. Protož die svatý Řehoř dnes v kázaní: Ten den, bratřie najmilejší! před oči položte. A což kolivĕk tĕžké nynie sĕ zdá, bude lehké, nebť o tom dni die prorok: Blízko jest den boží, veliký a hrozný Johel 2.
velmĕ, a kto jej strpí? A prorok Sofonias v 2 k. die: Blízko jest den boží veliký, blízko a brzký velmĕ, hlas dne božieho hořký, trápen bude tu silný, den hnĕvu den ten, den zamúcenie a úzkosti, den truchlosti a psoty, den temnosti a mrákoty, den oblaka a búřĕ, den trúby a trúbenie. To Sofonias, ukazuje, že den súdný zlým bude velmĕ hrozný. O nĕmž takto píše svatý Petr: Příde den boží jako zlodĕj, v kterýžto 2 Pet. 3.
nebesa velikú prudkostí pojdú, a živlové horkostí sĕ rozbořie, a zemĕ, a ta kteráž v ní jsú stvořenie, pálena budú. A poňavadž ty všechny vĕci mají sĕ rozplynúti, i kteraci my musíme býti v svatých obcováních a dobrotách, čakajíce a chvátajíce k příchodu dne pána našeho Jezu Krista, skrze nĕhož nebesa hořiece sĕ rozplynú, a živlové horkostí ohnĕ zprahnú! Tak píše Petr apoštol o dni súdném, v kterýžto den nad námi svrchu bude súdcĕ, uražen od zlých, jim hnĕvivý, vezpod peklo hrozné otevřéné, na pravici všichni hřiechové zjevnĕ žalujíce, na levici ďáblové do pekla táhnúce, okolo i s zadu svĕt hořící, napřĕd angelé do pekla ženúce, vnitř svĕdomie ukrutnĕ kúsavé, zevnitř oheň vĕčný tĕlo pále, a všichni svĕtí odsúzenie potvrzujíce a řkúce s súdcí: Jdĕte zlořečení do vĕčného ohnĕ!

O najmilejší! vážiece tak tĕžký a hrozný příchod Kristóv a den súdný, pamatujme pilnĕ Kristóv prvý příchod, že

vtěliv sě, i přišel jest na svět, v práci pro naše spasenie. Buďme vděčni, ať nás nynie duchovně svú milostí navštieví, a na smrti ať nás nalezne hotovy. Pamatujme poslední příchod hrozný, abychom byli k nebeské radosti přisúzeni; nebť die S. Řehoř v dnešním kázaní: Ten den, bratřie najmilejší! vší neb plnú myslí pamatujte, života popravte, obyčeje proměňte, zlá pokušenie přěmáhajte, hřiechóv dopuštěných pláčem mstěte; neb příchod věčného súdcě, tiem bezpečnější júsce, uzříte, čím viece nynie ukrutnosti sě jeho bojiece připravujete. Ty všechny věci k našemu spasení rač zpósobiti milosrdný spasitel, bóh i člověk pravý, požehnaný na věky, Ježíš Kristus!

Čtenie třětie neděle v Advent.

Sv. Mat. v 11 kapitole.

V ten čas, když uslyšě Jan v okovách skutky Kristovy, poslav dva z učedlníkóv svých, vece jemu:[1] Ty-li jsi, jenž máš přijíti,[2] čili jiného čakáme? A odpověděv Ježíš, vece jim:[3] Jdúce odpovězte Janovi ty věci, kteréž ste slyšěli a viděli: slepí vidie,[4] klécaví chodie, malomocní sě čistie, hluší slyšie, mrtví vstávají, chudí božím slovem prospievají;[5] a blahoslavený ten,[6] kterýž nepohorší sě[7] nade mnú. A když oni otjidechu, poče Ježíš mluviti k zástupóm o Janovi: Co ste vyšli na púšť viděti? tresť větrem klácenú?[8] I co ste vyšli viděti? člověka měkkými[9] oděného?[10] Aj ti kteří sě měkkými[11] odievají, v domiech králových jsú.[12] I co ste vyšli viděti? proroka? Ovšem pravi vám, viece než proroka; tentoť jest jistě, o němž psáno jest:[13] Aj já posielám angela[14] svého před tváří tvú, kterýžť připraví cěstu tvú před tebú.

[1]) Ježíšovi. [2]) aby vykúpil.[3]) učedlníkóm Janovým. [4]) jsúc uzdraveni. [5]) evangelisantur, to jest: božie slovo slyšie a jím prospievají. [6]) t. jest. [7]) nevěrú. [8]) totiž nenieť člověk, jímž pýcha klátila neb neustavičnosť. [9]) oděvy. [10]) však v húni chodí. [11]) oděvy. [12]) jako pyšní a rozkošní. [13]) Malachias prorok píše v 3 k. [14]) t. posla: angelus řěcky, posel česky.

V tomto čtení jest zmienka o vězení svatého Jana, krstitele Kristova; druhé, o divných skutciech pána Ježíše Krista; třětie, o chvále svatého Jana. O vězení die čtenie: A.
„Když uslyše Jan v okovách skutky Kristovy.“ Tu věz, že S. Jan byl jest v okovách, v žaláři proto, že tresktal jest Heroda krále z cizoložstvie, jakož píše S. Mt. v 14 k. řka: Herodes popadl jest Jana, a svázal a vsadil ho do žaláře pro Erodias, ženu bratra svého; neb řiekal jemu Jan: Neslušie jie tobě mieti. A svatý Marek die v 6 k.: Erodes báše sě Jana, věda, že on jest muž spravedlivý a svatý, a ostřieháše ho, a slyše ho, mnohé věci činieše, a rád ho poslúcháše. Proč? to die S. Jan zlatoústý v kázaní o svatém Janu: Pravieše Jan krstitel to, což bylo k zákonu, co (k) spravedlnosti, co bieše k spasení; jistě to pravieše, co jest nebylo k nenávisti, ale k milování. Opět die: Eroda Jan svatými napomínáními, ne žalobú, napomínáše, jakožto milovník nesmilnosti, chtě aby byl spasen, ale ne zatracen. Ale že smilstvie těžko kto ostane, protož Erodes nechtě smilstvie ostati a smilnicě cizoložné opustiti, Jana jem okoval a do žaláře vsadil; a on jsa v okovách, uslyšav skutky Kristovy, i poslal k němu své učedlníky. Protož die čtenie: „Když uslyše Jan v okovách skutky Kristovy, poslav dva z učedlníkóv svých, vece jemu: Ty-li jsi, jenž máš přijíti, čili jiného čakáme?“ Tu věz, žeť svatý Jan nepochybuje, jest-li Kristus ten, jenž jest přišel, aby břiechy světa sňal; nebť prvé vyznal jest, řka: „Aj beránek boží, jenž snímá hřiechy světa!“ an ho poznal, jsa ještě v břiše matky, a radoval sě; a když ho krstil, slyšal jest svědectvie od otcě boha, že on jest syn jeho milý, jehož máme poslúchati. Ale tázal jest svatý Jan, maje péči o své učedlníky a o jiné lidi, aby na Kristovi nepochybovali, ale aby v něho věřili, jeho poslúchali, a konečně následovali; a proto jest kázal učedlníkóm, aby otázali Krista, řkúce: Ty-li jsi, jenž máš přijíti jakožto vykupitel zaslíbený, čili jiného čakáme?

A die dále čtenie: „A odpověděv Ježíš, vece jim: Jdúce odpovězte Janovi ty věci, které ste slyšeli a viděli;“ neb jakož píše S. Lukáš v 7 k., v tu hodinu uzdravil jest mnohé od neduhóv, a od ran, a od duchóv zlých, a mnohým slepým dal jest zrak. A odpověděv řekl jest jim: Jdúce odpovězte Ja-

novi ty věci, které ste slyšeli na kázaní, a viděli na divných skutciech. Tu die S. Ambrož: Odpovieda pán radějie svými skutky, než řečmi. A svatý Jeronym die: Mlčte slova, mluvte skutkové. A tak milostivý spasitel dal jest naučenie, ne Janovi, ale jeho učedlníkóm, aby věřili, že on jest ten, jehož sú čakali, aby přída sňal hřiechy a od zatracenie vysvobodil. A aby ukázal, že on jest ten, uzdraviv mnohé, i die: „Slepí
B. vidie," a dále. Tu věz, že skrze slepé znamenají sě ti, kteříž z hlúposti hřěšie; klécaví ti, kteříž jednak zle, jednak dobřě činie; malomocní ti, kteříž z veliké žádosti hřěšie; hluší ti, kteříž jsú v zlosti zatvrzeni; mrtví ti, kteříž z velikého obyčeje hřěšie. A ti všickni nynie milostí spasitele našeho mohú býti uzdraveni, a mnozí sú již uzdraveni, tak že ti, kteříž sú z hlúposti hřěšili, již vidie, znajíce co jest hřiech, a kterak sú byli hřiechem slepí; pak klécaví, jenž sú jednak zle, jednak dobřě byli živi, již ustavičně jsú dobřě živi; a malomocní, hřiechem zprzněni z žádosti, již jsú čisti; a hluší, jenž sú byli na slovo božie netbalivi, již ho mile poslúchají; a mrtví, to jest, jenž sú byli smrtedlným hřiechem v duši umřěli a z obyčeje hřěšili, ti již z toho obyčeje vstávají: a v těch pěti věcěch duchovních jest věččí div, než v tělestných uzdraveních, a veličejšie božie milosť než v oněch. A pak šestý div položil milý spasitel, řka: „Chudí božím slovem prospievají," latině: evangelisantur, to jest: čtenie, jenž jest slovo božie, požívají, a tak i sobě i jiným prospievají, sami slyšie a jiné učie. „Chudí," rozuměj duchem pokorní, ti božím slovem prospievají.

C. Tu věz, že kázaním slova božieho rozum sě osvěcuje, druhé žádosť sě spravuje, zlá žádosť sě uhašuje, zatvrzenie v zlosti sě ruší, hřiech sě pudí, a božie milosť sě v člověku plodí. Z toho věz, že ktož z těch šesti prospěchóv, slyšě slovo božie, nižádného na sobě nečije, ten má znamenie, že slova božieho poslúchá neúžitečně. O blahoslavení duchem chudí, k nimž jest poslán spasitel, aby jim kázal! Jakož sám
Is. 61. die skrze Isaiáše: Abych vzvěstoval tichým, poslal mě, abych
Luc. 4. léčil skrúšené na srdci, a abych pravil vězeným odpuštěnie, a zavřěným otevřenie, a abych kázal léto milostivé pánu.

Dále die ve čtení spasitel: „A blahoslavený ten, kterýž

nepohorší sě nade mnú!“ Tu věz, že rozličně sě horšie lidé D.
nad Kristem. Někteří sě horšie nad jeho milosrdenstvím, řkúc, že nemstí maje mstíti, neb že mstí nemaje mstíti; o prvém řkúce, jako die Abakuk v 1 k.: Proč nevzezříš na ty, jenž zlé činie? to jest, proč nepomstíš? O druhém řekl jest onen lénі sluha, Mat. v 25 k.: Viem, že ukrutný jsi! Někteří horšie sě nad jeho múdrostí, mniece, by něco činil, což by neměl činiti; jakož ti, kteří lají povětří, neb ti, jenž mnie, že by lépe oni mohli vymysliti, než jest bóh učinil; a tak divie sě, že sě zlým dobřě děje, řkúce Jeremiášovo slovo v 15 k.: Proč césta zlých jest zčastná? to věz, proč sě zlým po jich vóli děje? Někteří sě horšie nechtiece s ním trpěti, jako sú sě pohoršili učedlníci jeho, jimž jest řekl: Všickni vy pohor- Mt. 26.
šíte sě nade mnú! Někteří sě horšie nad jeho chudobú, jako obecně kněžie, jenž nechtie býti dobrovolně chudí; tak sě pohoršil onen mládec, jenž jest odšel od Krista, zamútiv sě, kdy jest mu řekl, Mat. 19: Jdi, prodaj všecko, což máš, a daj chudým, a poď po mně. Někteří sě horšie nad jeho řečí, řkúce s židy v 6 k. S. Jana: Tvrdá jest řeč, i kto ho móž poslúchati? A tak sě horšie všichni, kteříž jeho přikázanie nedržie, mniece by byla těžká; a tak obecně na Kristovi sě horší, ktož jemu a v něho nevěří, a ktož co on jest přikázal neplní. Protož blahoslavený jest ten, ktož sě nad ním nepohorší konečně; neb ač sú sě mnozí horšili, ale potom navrátivše sě, jeho milostí sú sě polepšili.

Potom die čtenie: „A když oni odjidechu, poče Ježíš E.
mluviti k zástupóm o Janovi: Co ste vyšli na púšť viděti? tresť větrem klácenú?“ jako by řekl: Mníte, by Jan byl jako tresť vnitř prázdný, nemaje v sobě milosti božie? a mníte, by jím klátilo pochlebenstvie, že ke mně poslal, a neustavičnosť, že prvé mi svědectvie vydal, řka: Aj toť beránek boží, jenž Joh. 1.
snímá hřiechy světa? a že již tieže: Ty-li jsi, čili jiného čakáme? Vězte, žeť nehnul sě od svého svědectvie, jako sě hýbá tresť před větrem. Tu svatý Řehoř takto mluví: Trsti ihned jakž vietr dotkne, na stranu jí hne. A co skrze tresť? jedné tělestná žádosť sě znamená, kterážto jakž jie přiezeň neb utrhánie dotkne, ihned sě na stranu ukřiví. Neb podme-li větřík přiezni, raduje sě, chlubí sě, a všechna sě k přiezni

obrátí; ale podmeli-li větřík utrhánie odtud, odkud dýmal větřík chvály, tehdy ihned sě k hněvu obrátí. Ale Jan tresť nebieše větrem klácená, neb ho ani přiezeň chvály pochlebníkem učinila, ani čí kolivěk hněv ukrutným učinil, ani jím zčastné věci v pýchu pozdvihly, ani protivné v ctnosti ponížily; protož trstí větrem klácenú nebieše, jímž od upřiemosti stavu nižádná věc nehýbáše. Protož učme sě, najmilejší! abychom trstí od větru klácenú nebyli, utvrďme úmysl mezi povětřím jazykóv postavený, stój bez pohnutie stav mysli našie, nižádné utrhánie nás k hněvu nepopuď, ani k přiezni nestatečné nás přiezeň neskloňuj, ani protivné věci zamucujte, tak abychom my, jenž sme v ustavičnosti viery ustaveni, věcmi tohoto světa neustavičnými hnuti nebyli. To S. Řehoř. Krátcě rozuměj: nedaj sebú hnúti ani pochlebenství(m) k pýše, ani utrháním k hněvu, ani zčěstí(m) k hřiechu pýchy neb rozkoši, ani sě daj protivenstvím, jako chudobú neb jinú věcí, hnúti k netrpělivosti. Staneš-li tak, tehdy nebudeš tresť větrem klácená a budeš hoden, aby tě Kristus chválil, jako jest chválil svatého Jana.

F. Dále die Kristus: „I co ste vyšli viděti? člověka měkkými oděného?“ Jako by řekl: Janť nenie pochlebník; neb byť chtěl pochlebovati, nebydlil-by byl na púšti, ani by seděl v húni, jsa u Eroda v žaláři. Byť chtěl pochlebovati, tehdyť by pochleboval králóm, ne mně chudému; neb kteří chtie u měkkém a krásném oděvu choditi, tiť u domóv králových jsú a pochlebují. O, co těch pochlebníkóv jest, a zvláště kněží u dvoróv kniežetských, králových i panských, a zvláště u dvora papežova! k němuž najvěččí pochlebníci lezú, a modlé sě a klanějí viece nežli pánu bohu. A to vše činie, aby v měkkém rúšě a v drahém chodili, aby pýchu, rozkoš a lakomstvie plodili! Jistě daleko sú ti od Janova života zablúdili! A běda nám bude, kteříž trpěti nechceme, a lehcě jsúce živi, chceme býti spaseni! Běda těm, kteříž pyšné rúcho pro chlúbu nosie, kteří je divně stříhají, kteří ho mnoho mají, jehož tak mnoho aneb viece molové než oni požívají! A těch popúzie S. Jakub apoštol, řka v 5 k.: Lkajte již, bohatci, a plačte kvieléce nad biedami svými, kteréž vám přijdú! Bohatství vašě zhnila sú, a rúcha vašě od molóv snědena sú, zlato a stříebro vašě

zerzěvělo, a rez bude vám na svědectvie, a bude žráti maso neb tělo vašě jako oheň! Toto pamatujíce múdří lidé, nemnožie sobě rúcha drahého; ale jakož podobně mohú hanbu přikryti a zimu zahnati a potřěbu tělu učiniti, tak rúcha požívají. Neb pro ty věci jest rúcho dáno od boha Evě a Adamovi, když sú shřěšili; neb věník jima dal, aby hanbu přikryli, a kožíšek, aby před zimú sě ohradili. Aj Jan húni měl, jíž jest i hanbu i zimu rovně odpudil; protož chválí ho spasitel, že nechodí v rúšě měkkém.

Dále die čtenie: „I co ste vyšli viděti? proroka?“ jako by řekl, že Jan nemlčí z závisti, jako by chtěl býti nad mě nazván prorokem; protož „ovšem pravi vám, žeť jest věččí než který jiný prorok, nebť on jest, o němž psáno jest: Aj já posielám angela svého před tváří tvú.“ Ta řěč jest řeč otcě boha k synu; neb otec bóh před Kristem, synem svým, poslal jest Jana, aby on prvé kázal, prvé krstil, prvé pro kázanie umřěl, a tak cěstu jest lidu spósobil, aby Krista poznali a v něho věřili. Protož řekl jest kněží Jeruzalémským, v 1 k. S. Jana: Játť krstím u vodě, ale mezi vámi stál jest, jehož vy neznáte: onť jest, jenžť po mně přide, ten jenž přěde mnú učiněn jest, jemuž nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho. A tak Jan poslán jest ot boha, aby před Kristem jelikožto člověkem prvé kázal, prvé krstil, a prvé lidu cěstu spósobil; a ta cěsta jest cěsta Kristova, jíž jest šel po Janovi, aby nás okrstil, hřiechóv zbavil, a konečné, ač budeme dobří, dal nám z milosti život věčný.

Čtenie neděle čtvrté v Advent.

Píše svatý Jan v 1 kapitole.

V ten čas poslali sú židé z Jeruzaléma kněží a jahny k Janovi, aby ho otázali:[1] Ty kto jsi? A vyznal jest[2] a nezapřěl;[3] a vyznal jest, že nejsem já Kristus. I otázali sú ho: Což[4] tehdy? Eliáš jsi ty? A odpověděː Nejsem![5] Prorok jsi ty? A odpověděː Nic![6] Tehdy řekli sú jemu: Kto jsi? ať odpověď dáme těm, kteří poslali sú nás; co dieš o sobě? Vece: Já hlas volajícieho[7] na púšti:[8] zpravte[9]

cěstu páně,[10] jakož die Isaias prorok.[11] A ti, kteříž posláni biechu, byli sú z zákonníkóv;[12] i otázali sú ho a řekli sú jemu: Což tedy krstíš, poňavadž ty nejsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok? Odpověděl jim Jan, řka: Já krstím u vodě,[13] ale mezi vámi stál jest,[14] jehož vy neznáte;[15] onť jest, jenžť po mně přijde,[16] ten jenž*) přede mnú učiněn jest,[17] jehož nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho.[18] Ty věci u Betaní sú sě staly za Jordánem, tu kdež Jan krstieše.

[1]) řkúce. [2]) že nenie Kristus. [3]) co jest byl. [4]) jsi. [5]) ten Eliáš v osobě, jako vy tiežete. [6]) t. nejsem ten prorok, jako vy mienite. [7]) Krista. [8]) tohoto světa. [9]) dobrými činy. [10]) boží. [11]) v 40 k.. [12]) jenž sú sě najviece pravdě protivili. [13]) to jest vodú omývám. [14]) i vedlé božstvie i vedlé člověctvie bydle. [15]) by byl bohem a Kristem. [16]) krstit duchem svatým. [17]) v dóstojenství hodnější v člověctví. [18]) by měl obuv.

Toto svaté čtenie ukazuje svatého Jana dobrotu a zlosť
A. kněžskú, a tak učí věrné křesťany, aby v dobrotě svatého Jana následovali, a aby v zlosť kněžskú neupadli. Janova dobrota ukazuje sě na vyznání pravdy a v pokoře: vyznal pravdu, pověděv, což jest nebyl, a nezapřěv, což jest byl; pokoru ukázal, řka: Já hlas volajícieho na púšti! Zlosť kněžská, jenž sú poslali i byli posláni, v tom sě ukazuje, že jim v nenávisti byl život svatého Jana, jakož svědčí čtenie; neb řkú: „Což tehdy krstíš?“ A spasitel náš die v 11 k. S. Mat.: Přišel jest Jan, ani jeda, t. masa, ani pije, totiž vína, a řkú: Ďábla má! totiž v sobě. Druhé sě ukazuje jich zlosť, že nechtie mieti dosti na dobré odpovědi, ale tisknú, řkúc: „Což tehdy krstíš, poňavadž ty nejsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok?“ O, co zlosti té mají nynější kněžie, jenž jiné, kteříž jsú dobřě živi, nazývají ďábelníky! neb když je kacieře nazývají a bludné, tehdy v tom je za ďábelníky mají. A to jest svým věrným spasitel prorokoval v 10 k. S. Mat. řka: Poněvadž hospodáře ďábelníkem nazývají, ovšem viece i domácie jeho. A jakož oni bránili sú Janovi krstiti, řkúce: Což tehdy krstíš? též

*) Tuto v rkp. musejním vytržen list, i nahražen jest z rkp. cís. veř. bibliotéky XVII. A. II. až po slova „(dósto)jenstvie vyznává Jan, řka“ na str. 22.

nynější bránie i kázati i krstiti i mši slúžiti těm, kteříž boží pravdu vedú. Sami nekáží upřiemo pravdy, aby lidé hřiechóv nechali, a jiným bránie; jakož i oni kněžie nekázali sú božieho zákona, a Kristovi bránili sú, zacpávajíce jemu ústa, jako svědčí S. Lukáš, a klnúce ty, kteříž sú v něho věřili, jako svědčí S. Jan. Též nynější činie, posielajíce posly své i z Říma i z Prahy, a dobývajíce bul, aby kázanie v kaplách stavili a knihy pálili; jakož sě stalo za arcibiskupa kněze Zbynka, a nynie sě děje v zmatciech Pražského arcibiskupstvie. Pohřiechu! neposlúchají ti, že bóh die v tomto čtení: Zpravte cěstu boží! Jan zpravoval, sám dobřě byl živ, jiným cěstu k spasení ukazoval, z hřiechóv tresktal, a kterak sú měli býti živi, kázaním svým ukazoval; protož jest i řekl: „Já hlas volajícieho na púšti, zpravte cěstu boží!“

Tu znamenati mámy, že svatý Jan pokorně svú křehkosť jest vyznal, řka: „Já jsem hlas volajícieho na púšti,“ to jest: já volám od něho, jenž volá na púšti. A tak rozuměj, že B.
svatý Jan jest volavec boží, káže na púšti a volaje lid ku pokání, řka Lucae v 3 k.: Čiňte hodné skutky pokánie, nebť sě přibliží nebeské královstvie. A to volánie činí bóh, jenž volá ku pokání; volá bóh člověka skrze každé stvořenie, jakož die S. Augustin: Nebe i země i všechny věci, kteréž v nebi Lib. 11. Conf.
i v zemi jsú, aj všudy mi pravie, abych tě miloval, aniž přestávají praviti všem lidem, aby nemohli výmluvy mieti, že sú boha nemilovali. Druhé volá bóh na púšti tohoto světa, že každý člověk jest velmi křehký; protož řekl jest Isaiášovi v 40 k.: Volaj! A Isaiáš: Co budu volati? A bóh jemu: Každý člověk seno, a všechna jeho oslava jako květ polský! To znamenav Šalomún, jsa zklamán marností světa, i die: Marnosť nad marnostmi, a všechny věci marnosť! to jest: člověk, Eccl. ult.
kterýž sě dá k věcem kterým kolivěk, opustě boha, nenalezne sobě než marnosť; nebť zhyne jemu všech věcí utěšenie. Protož potřebie jest člověku, aby pilně bohu slúžil, a věcí, kteréž mu pán bóh dal, nic dále nežli k jeho chvále a k svému spasení požíval; a tak aby sě najprvé poznal: kto jest? kteraký C.
jest? kde jest? a kde bude? Kto? že člověk od boha stvořený a jeho krví vykúpený; a kteraký jest? že pro hřiechy biedný a v skutciech nestatečný; a kde jest? že v biedném světě, jenž

jest pravá púšť, plná hadóv jedovatých, t. j. kněží a jiných utrhačóv zlých, jimž jest řekl svatý Jan i Kristus, že jsú hadové pokolenie. A kde bude? běda dostane-li sě do věčného ohně!

A jistě, by člověk často v sě vhlédal a poznal sě, tehdy by mohl i boha poznati, i mnohé věci jiné sobě ku prospěchu. Protož mudrci byli sú napsali nad veřeji své školy toto: „Poznaj sě sám!“ aby, kto chce múdrosti znáti, najprvé od sebe počal; neb ktož sám sebe právě nezná, kterak jiné věci móž poznati? Svatý Jan poznav sě, co jest, vyznal jest pokorně, že jest hlas volajícieho na púšti; a poznal jest a oznámil dóstojenstvie spasitele, řka: „Já krstím u vodě,“ ukazuje, že on po mně bude krstiti; ale mezi vámi jelikožto bóh, i také jelikožto člověk jest, jehož vy pro hřiech váš a pro nepoznánie proroctvie neznáte. On jest, jenž po mně přide krstit, kázat a učit, jakož po mně počal sě jest v životě vedlé člověčenstvie, i po mně narodil sě jest; ten, jenž přede mnú učiněn jest: ne vedlé božstvie učiněn, ani vedlé člověcstvie prvé stvořen, ale ten, jenž přede mnú i před každým člověkem v dóstojenství první jest.

Tu pomni, žeť Kristus v božství nenie učiněn, a že jelikožto člověk po svatém Janu jest učiněn, a však v dóstojenství najprvnější jest učiněn. A to dóstojenstvie vyznává Jan, řka: „Jehož nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho.“ Jako by řekl: I co div jest, že ten dóstojnější než já jest, jehož znám, že sě po mně urodil, ale tajemstvie jeho
In Om. urozenie plně neznám? Tak die S. Řehoř. A tak skrze řemen, jímž obuv sě k nozě přivazuje, rozumie sě spojenie člověčenstvie Kristova s božstvím; neb syn boží vzal jest na sě člověctvie tiem podobenstvím, že jakož prvé jest noha, a ostanúc nohú vezme na sě obuv a bude skryta pod obuví: též božstvie v osobě syna božieho vzalo na sě člověčenstvie a ostalo božstvie, skryté tělestnýma očima pod člověčenstvím. A toho spojenie božstvie s člověčenstvím nenie hoden Jan rozvázati, jakož die, vyznávaje pokorně své v tom neuměnie: Nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho.

Z té řeči bratřie černí mnišie proti bosákóm dovodie, že Kristus chodil v třěvích jako oni, řkúce, že by neřekl Jan

o jeho obuvi tak, by jie neměl; a bosáci zasě proti nim řkú, že Kristus bos chodil jako oni, neb by jinak na hodech Maria Magdaléna nemohla jemu noh slzami mýti. Ale v tom sváru ani oni, ani tito nemají dobrého dóvodu, než hřiech jim obojím ostává, že nechtie Krista chudého bez žádosti zbožie následovati, a tak majíce žádosť přielišnú k zboží, obojí sú noh neobuli; ale Kristus, jenž pro ny chudobu jest podstúpil, v mysli byl obut od žádosti zbožie časného, a ráčil-li jest, tehdy někdy chodil v obuvi a někdy bos. A toho já nesmiem rozvázati, chodil-li jest kdy v obuvi, čili nikdy nechodil; ale dosti mám na tom, že pro mě hřiešného chodil jest na světě, jakž jest ráčil.

Prvá neděle po Kristovu narození.

Sv. Lukáš v 2 kapitole.

V ten čas otec[1] a mátě[2] divili sú sě nad těmi věcmi, které řečeny sú byly o něm.[3] A požehnal[4] jich Simeon[5] a řekl jest k Maří, matcě jeho: Aj položen jest tento[6] ku pádu[7] a k vstání[8] mnohým v Israeli,[9] a na znamenie,[10] jemuž bude protiřečeno,[11] a tvú jeho[12] duši projde meč,[13] aby byla vzjevena z mnohých srdcí myšlenie. A bieše Anna prorokyně, dcera Samuel[14] z pokolenie Asser,[15] a ta bieše prošla v mnohých dnech. A byla jest živa[16] s svým mužem let sedm od panenstvie svého, a ta vdovú[17] až do let čtyř a osmdesát, kterážto neodchodieše od chrámu,[18] postmi a modlitbami slúžieci[19] ve dne i v noci. A ta v tu hodinu[20] přišedši, chváléše hospodina a mluvieše o něm všem, kteříž čakáchu vykúpenie Israel.[21] A když dokonachu všecky věci[22] vedlé zákona božieho, vrátili sú sě do Galileje v své město Nazaret,[23] a dietě rostieše[24] a silnieše sě, plno múdrosti,[25] a milosť božie bieše v něm.

[1]) Josef. [2]) Maria. [3]) o dietěti. [4]) pochválil. [5]) ten svatý kněz. [6]) syn tvój. [7]) pohoršenie. [8]) od hřiechóv. [9]) v židovstvu. [10]) t. míru, neb on jest smířil boha s člověkem. [11]) protivně mluveno. [12]) tvú, jenž jest jeho. [13]) bolesť

veliká. [14]) toho muže. [15]) toho muže, jenž jest byl jeden ze dvanadcti otcóv. [16]) hodně. [17]) t. bieše. [18]) časem. [19]) bohu. [20]) kdy do chrámu dietě Maria přinesla. [21]) lidu židovského, jemuž jmeno ostalo od Israele, jenž jest slul Jakub. [22]) v chrámu. [23]) v němž Kristus byl vzvěstován. [24]) na těle. [25]) tak plno jako i dnes.

Ukazuje toto čtenie najprvé, že Josef, otec domnělý, ale pěstún pravý Kristóv, a Maria, matka jeho pravá, divili sú sě nad těmi věcmi, které sú sě staly nad Kristem dietětem od jeho narozenie: jako že angelé sú sě ukázali a zpievali, když sě urodil; pastýři přišli, aby dietě vedlé vzvěstovánie angelského v jesličkách nalezli; a potom třie králové sú přijeli, jemu sě klaněli a obětovali dary. Protož die čtenie:
Luc. 2. „Otec a mátě divili sú sě nad těmi věcmi, které řečeny sú byly o něm.“ Řekl byl angel: Vzvěstuji vám radosť velikú, jenž bude všemu lidu, neb sě nám narodil spasitel, jenž jest Kristus. I zdali sě nemáme diviti? Však Isaias v 9 k. řekl jest: Slúti bude jmeno jeho Divný. Proč? Proto že slove Emanuel, to jest: s námi bóh. I zdaliť nenie divná věc, že bóh věčný jest s námi člověkem časným, nesmrtedlný smrtedlným, nesmierný dietětem malým, neosažený nebem osažený panny Mařie břichem, netrpělivý trpělivým, slavný biedným? Jistě divná věc, jiež pohané a židé nechtie přijieti, řkúc, že to nemóž býti; ale nám jest dal ten (dar) bóh divný, abychom my divili sě, a dieku jeho milosti vzdali velikú, že svú mocí nesmiernú, pro naše spasenie, ráčil jest on věčný s námi člověkem býti, aby nás hřiešné od hřiechóv vykúpil. Neb řekl jest angel k Josefovi, Mat. 1: Nazoveš jmeno jeho Ježíš, t. spasitel; nebť on spasí lid svój od jich hřiechóv. I kto by sě nedivil, že bóh chtěl býti bratrem naším a ráčil sě s námi
Ad Heb. 2. sjednati ve všem, kromě hřiecha? Neb die S. Pavel: Chtěl jest ve všech věcech bratřím sě připodobniti, tak že vzem člověctvie, chtěl býti s námi lačným, zimomřivým, žieznivým, bolestivým, a tak i smrtedlným. Kto by sě nedivil, že angel vzvěstoval, moc božie spósobila, duch svatý navštievil, panna uvěřila, věrú počala, panna jsúc porodila, pannú ostala, a boha porodila? Bóh věčný, z boha otcě urozený, urodil sě člověk z panny! Divná věc! ten bohatý pán všeho světa neměl v svém městě v obecnici miesta, že die S. Lukáš: Po-

ložila ho v jeslici, neb mu nebylo miesto v obecnici, to jest Luc. 2.
v obecném domku, v kterémž sú ti byli, kteří sú jinde hospody nemohli mieti. To všechno znamenavše otec a mátě jeho, divili sú sě.

Druhé ukazuje toto čtenie, že Simeon, ten svatý kněz, požehnal jich, Krista a matky jeho, ne jako dóstojnější, ale jakožto starší; a to požehnánie bylo jest chvály vzdánie, ne rukú kývánie. A tak menší móž žehnati dóstojnějšieho, ano písmo die: Žehnajte všechna stvořenie božie boha. To jest: chvalte; jakož jinde die písmo. A řekl jest Simeon k Maří, prorokuje: „Aj položen jest tento,“ to věz dán jest, „k utrpení a ku pádu mnohým,“ to věz všěm v něho nevěřícím, a tak i zlým křěsťanóm, kteříž bez viny jeho urážie sě o něho, a padnú v zatracenie; a dán jest také „k vstání mnohým,“ to věz, všem v něho věřícím konečně, aby jeho pomocí vstali z hřiechóv k milosti a k spasení. A dále die Simeon, že položen jest Ježíš „na znamenie,“ to věz míru mezi bohem a mezi člověkem, „jemuž protiřečeno jest,“ od biskupóv, od kněží a od zákonníkóv, a od jiných chytrcóv; neb ti zvláště z naučenie ďáblova protiřečili sú, to jest, protivně mluvili sú tomu drahému spasiteli, jenž položen jest na znamenie míru mezi bohem a člověkem, mezi angelem a člověkem, a mezi člověkem a člověkem; neb on jest smieřil boha a angela s člověkem, a také člověka s člověkem. Protož on slove knieže pokoje, jemuž na česť a lidu na utěšenie, kdy sě narodil, angelé zpievali sú: Pokoj lidem v zemi dobré vóle! Protož Luc. 2.
kdy jest s učedlníky obcoval, velmě často jim o pokoji mluvil; a chtě od nich, řekl jim: Pokoj ostavuji vám, pokoj svój dávám vám!

Dále die Simeon, prorokuje, co má pannu Maří potkati, řka: „A tvú jeho duši projde meč,“ to jest: tvú duši, jenž jest jeho duše stvořením a vyvolením od věčnosti k spasení; „projde meč,“ to jest bolesť tvého umučenie. A tak „tvú jeho“ jest jedno slovo; a dieš-li: „tvú“ duši, dobřě dieš, ale přidada „jeho,“ k rozumu již položenému lépe dieš. A že meč bolesti pro umučenie Kristovo nebyl darmo, protož dále die Simeon: „aby vzjevena byla z mnohých srdcí myšlenie.“ To móž prvé takto býti vyloženo: aby myšlenie neustavičná apo-

štolóv, kteráž sú měli tři dni, pochybujíce o jeho z mrtvých vstání, byla cierkvi svaté vzjevena, tak že sú oni pochybili, a panna Maria ty tři dni vieru cierkvi svaté zachovala, měvši velikú bolesť pro jeho umučenie. Druhé, vedlé výkladu Origena: že proto panna Maria dopuštěna jest pro umučenie syna svého tak k veliké bolesti, aby myšlenie tajemných hřiechóv z náboženstvie žalostivého k ní byla vzjevena, aby jejie zaslúžením byla odpuštěna. Třětie takto: aby byla vzjevena z mnohých srdcí myšlenie; to jest, aby ona jsúc jako skříně, jenž z veliké bolesti zachovala jesť vieru a skutky Kristovy, hnula srdci apoštolskými, aby zjevili popíšíce cierkvi svaté skutky Kristovy; i staloť sě, že z bolesti srdečné panny Marie vzjevená sú mnohých srdcí myšlenie.

Dále die čtenie: „A bieše Anna prorokyně.“ Tato Anna v prvém stavu panenském, bez muže, byla čistá panna; druhé, po stavu panenském, jsúc oddána, byla s mužem v stavu manželském dóstojně sedm let; a třětie, od smrti muže svého nábožně vdovstvie držěla, až do let čtyř a osmdesát. Protož hodna jest byla, aby svědectvie pánu Kristovi vydala. A nedarmo S. Lukáš tak pilně vypsal jest jejie život i pokolenie; neb ona znamenala jest stav panny Marie, jenž jest přěd oddáním s Josefem byla jako Anna, po oddání byla pravá Josefova manželka, ač jest nikdy k skutku nemienila, a po smrti Josefově byla jest vdova. A tato Anna třětie v písmě svatém
1 Reg. 1 jest položena: prvá Anna byla dobrá, matka velikého proroka Samuele; druhá Anna byla jest žena Tobiáše starého a matka Tobiáše mladého; a třětie Anna jest tato ve čtení položená, jenž jest byla dcera Samuel, tak řečeného muže, jenž jest pošel z pokolenie Asser, tak řečeného, jenž jest byl jeden ze dvanadcti synóv Jakubových.

Dále die čtenie: „kterážto neodchodieše od chrámu,“ to věz, kdy čas byl v chrámu býti; „postmi,“ to věz mnohými; „a modlitbami slúžieci i ve dne i v noci.“ Tak slúží každý, ktož snažně sě hřiechu varuje, a časem od boha pójčeným sě modlí; neb jakož pravie světí Augustin a Řehoř, že dobrého člověka spanie i každý skutek nenie bez odplaty. Protož die S. Augustin: Ideš-li orat a nemieníš mezí hnúti, a jsi bez hřiechu smrtedlného, tehdy chválíš boha; ideš na trh a ne-

mieníš oklamati, tehdy chválíš boha; sedneš k stolu, aby sebe pokrmil, a neobjedl sě, chválíš boha. A tak i o jiných skutciech. Pak dále: Anna v tu hodinu, v kterú Kristus byl obětován v chrámu, chválila pána boha a mluvila o jeho dóstojenství a o panny Marie všěm věrným, kteříž sú čakali vykúpenie lidu Israelského.

Dále píše sě: „A když dokonachu všecky věci vedlé zákona božieho,“ to jest, když matka vedlé zákona obětovala ho v chrámu, a vyplatila ho dvěma holubičkama, neb hrdličkama, jakož die S. Lukáš, „vrátili sú sě do Galileje v své město Nazaret,“ v němž jest Kristus vzvěstován a vychován. „A dietě rostieše,“ rozuměj na těle, jako jiné děti rostú, „a silnieše sě,“ také na těle, neb v tom byl jest nám podoben, že rostl a silnějí byl vedlé těla, když jest byl mužem, než kdy jest byl dietětem, ač jsa dietětem, jelikožto bóh držěl jest a zpravoval vešken svět. Protož abychom nemněli, by rostl a silnil sě v duši, ihned die čtenie: „plno múdrosti.“ Tak plno to dieté bylo múdrosti, jakož jest dnes; neb nic viece nenie múdr Kristus člověk dnes, nežli jest byl ihned po vtělení v životě panny. Dále píše sě: „a milost božie bieše v něm;“ neb jest bylo pravý bóh milostivý, jenž z veliké milosti ráčil pro ny dietětem býti. Jemuž chvála na věky!

Neděle druhá po Kristovu narození.

Sv. Lukáš v 2 kapitole.

V ten čas, když jest byl Ježiš ve dvanadcti letech, když sú šli oni[1] do Jeruzaléma vedlé obyčeje dne slavného,[2] a když skonáni sú byli dnové,[3] když sú sě vrátili,[4] ostalo jest dietě Ježiš v Jeruzalémě, a nevěděli sú otec a mátě jeho; a mnějíce, by on v tovařiství[5] byl, šedše cěstu dne,[6] i hledáchu ho[7] mezi přátely[8] a známými, a nenalezše vrátili sú sě do Jeruzaléma, hledajíce ho. A stalo sě jest po třěch dnech, nalezli sú ho v chrámě sedícieho mezi učiteli,[9] poslúchajícieho[10] jich a otazujícieho;[11] a strachovachu sě[12] všickni, kteříž sú ho slyšeli, nad múdrostí a na

odpoviedkách jeho, a vidúce divili sú sě. I vece mátě jeho k němu: Synu! co's učinil nám tak?[13] Aj otec[14] tvój a já truchléce[15] hledali sme tebe. I vece k nim: Což jest, že mne hledali ste? nevěděli ste, že v těch věcech, kteréž otcě mého jsú, musiem býti? A oni nerozuměli sú slovu, kteréž promluvil jest k nim. A šel jest s nimi a přišel jest do Nazaret, a byl jest poddán jim;[16] a mátě jeho zachovávaše všecka slova ta, skládajíci v srdci svém, a Ježíš prospieváše věkem[17] a múdrostí,[18] a milostí přěd bohem a přěd lidmi.

[1]) Maria a Jozef. [2]) velikonočnieho. [3]) sedm dní hodních. [4]) Jozef a Maria. [5]) v zástupu přátel na cěstě. [6]) prvého. [7]) druhý den. [8]) přirozenými. [9]) mistry. [10]) an poslúchá. [11]) an otazuje. [12]) divili sú sě strachem. [13]) ostav bez našeho vědomie. [14]) pěstún. [15]) žalosť majíce [16]) v poslušenství hodném. [17]) že rostl. [18]) poznáním vedlé pět čichóv.

Svatý Lukáš, z naučenie panny Marie, pokládá zjevně
skutky Kristovy, které jest činil v mladosti, řka: když jest
byl Ježíš ve dvanadcti letech, že šel jest na hod velikonoční
s Marijí a s Josefem do Jeruzaléma. Neb všichni pacholí-
A. čkové židovští měli sú choditi na tři hody do Jeruzaléma, ja-
kož psáno jest Exodi v 23 k.; ale kteří sú daleko bydlili, těm
jest bylo odpuštěno, aby jedné na hod veliký, když sú be-
ránka jedli, chodili. A tak Ježíš, jakož die čtenie, byl jest
šel do Jeruzaléma, a zpósobem božím od věčnosti, po sko-
nání hodóv ostal jest v chrámě, k naučení cierkvi svaté, a
zvláště aby naučil biskupy a kněží, kterak mají po službě
boží pilni býti učenie k prospěchu cierkvi svaté. Ale pohřie-
chu! nynější biskupové a kněžie, a zvláště kanovníci a prázdní
oltářníci, nemohú dočakati, aby brzo služba božie sě dokonala,
aby do krčmy, a druzí lecikam v nehodné kněžím obyčeje sě
obrátili, né pohřiechu k tanci! A mnišie na nové mši tancě
strojie, nevěrní ďábelníci a Jidášové! nepamatují, že pán
Ježíš slúživ mši, dav své tělo a svú krev učedlníkóm, řekl
jim: Modlte sě a neupadnete u pokušenie. A šel s nimi,
ne k tanci, ale na modlenie, ne k veselí světskému, ale k potu
krvavému, jímž sě potil; a Jidáš lakomý ten běžel pro penieze,
aby svého mistra zradil. Též mnozí slepcíce jako zvěř ukrutná

tělo syna božieho, běžie onen k lakomství, onen k smilství, onen ke jhřě, onen k tanci, onen na lov knězi nepřístupný; a tak ti, kteří by měli býti prví k následování Krista, jsú první proti Kristovi! Protož milý spasitel, vjed do Jeruzaléma na oslíku, počal najprvé tresktati bičem kněží z lakomstvie a z nepoctivosti domu božieho.

A tak počal jest učiti kněži a mistry, když jest byl ve dvanadcti letech, jakož ukazuje toto čtenie. A že mužie chodili sú zvláště a ženy zvláště i na hody i s hodóv nábožně, a dietkám slušelo jíti v obém zástupu, protož Josef mněl jest, by Ježíš byl s matkú, a ona mněla, by byl s Josefem. A tak šli sú bez něho předsě, a druhý den nevědúce, kde jest Ježíš, i hledali sú ho mezi přátely a mezi známými, nevědúce, že ostal jest v Jeruzalémě, aby v chrámě učil mistry. A po třěch dnech nalezli sú ho v chrámě, ne v krčmě, ani u tancě, ani v které hřě, ale v chrámě, v miestě modlitbě a svatému učení ustaveném, mezi mistry, an jich poslúchá a otazuje, aby naučil, a mistry a kněží potom budúcie příkladem dobrým k témuž uvedl. „A strachovali sú sě všickni, vidúce múdrosť a odpovědi jeho;“ neb jako múdrý sudcě prvé jich poslúchal, a potom když sú pochybili, otazoval; aniž jest toliko otazoval, ale když sú otázali, odpoviedal. A z toho vědomo jest, že velmě nynie mistři, doktorové, a jiní kněžie hřěšie, kteřížto ani múdřě poslúchají, ani otazují, ani otpoviedají, než vedlé své vóle a křivých svědkóv, jako ona dva stará kněžie Zuzanu sú odsúdili bez viny, tak oni odsuzují, a jest-li které písmo svaté proti obyčejóm jich a vóli, to divně vykládají; jako ono: „Neroďte sobě sobiti zlata a střiebra,“ a ono: „Kniežata pohanská panují, ale vy ne tak,“ a ono: „Darmo ste vzěli, darmo dajte.“ A naši doktorové nechtěli sú bakalářóm a studentóm odpovědieti a jich naučiti, ani pro boha prosie, jsú-li pod přikázaním zavázáni, aby papežovi, jakož na bule přikazuje, dali jemu pomoc z toho zbožie, jehož komu bóh z nich pójčil!

Dále die čtenie: „I vece mátě jeho k němu: Synu, co's nám učinil tak?“ Otec neotázal, neb věřil jest, že Kristus bóh jest, i bál sě jest boha tresktati; ale matka z obyčejné milosti, kterážto milosť nestrachuje sé, ale ochotnosť činí,

tieže příčiny: ne proč je tak Kristus trudil a zamútil, ale pro kterú věc jim úžitečnú tak jest učinil; i die: „Aj otec tvój a já truchléce hledali sme tebe.“ A Ježíš, potvrzuje otázky své matky, také poctivě tieže o jich nevědění, řka: „Nevěděli ste, že v těch věcech, kteréž otcě mého jsú, musiem býti?“ to věz, prvé a viece než v službě a poslušenství kterého stvořenie. A proč? Proto že proto přišel jest na svět, aby svědectvie vydal pravdě.

B. Tuto mají naučenie matky a otcové, aby dětem svým bohu slúžiti nebránili; druhé, aby když dietě co učiní, zvěděli příčiny, proč to činí, a ne ihned aby láli neb sě hněvali. A děti mají naučenie, aby sě na matku a na otcě neosopovaly, ani okřikaly; neb teď Kristus pokorně jest otázal matky a otcě, řka: „Což jest, že mne hledali ste?“ A každý má naučenie, ale zvláště prelát, aby viece vážil prospěch duchovní v cierkvi svaté, než které příčiny světské, a aby viece poslúchal boha, nežli kterého člověka. Aj teď proti vóli otcově a mateřině Ježíš naplniv vóli otcě boha, dal jest naučenie, aby každý, když kolivěk pozná, že bóh jiné volí než otec neb mátě, aby vóli boží naplnil. Aj teď otec a mátě chtěli sú, aby Ježíš byl neostal v chrámě, a bóh otec chtěl, aby ostal v chrámě; protož Ježíš die, že musil jest býti v chrámě, aby mistry učil, jakož mu jest otec nebeský rozkázal. Proti tomuto naučení svatému jsú obecně lidé, a zvláště kněžie, jenž viece vážie přikázanie lidské nežli přikázanie božie, a tak viece poslúchají člověka nežli boha. A tak sú zavedli bludně poslušenstvím lid kněžie, že mnozí pravie a káží, že což kolivěk přikáže papež, to mají lidé učiniti neb držěti, jako by papež nemohl poblúditi; a nechtie pomněti, že mnozí papežové byli sú kacieři, a že jedna žena byla jest papežem dvě létě a tři měsiece, jenž jest byla rodem z Mohuče a slula Agnes, a kdy papežila, tehdy slula Johannes; a pak jedúc od svatého Petra do Latránu, i porodila dietě. Čert ji na papežovo miesto a jejie frejéř vsadil, že byla učená, a pán bóh přěpustil pro náš úžitek, abychom ne ihned za svatého měli, kterýž bude držěti biskupstvie neb papežstvie.

Pak druzí pravie, že ač co přikáže vyšší, jako biskup neb papež, zlého, ještě má poslúchati nižší: neb on hřiechu

nebude mieti, ale ten, jenž přikazuje. Ďáblóv jest tento šíp, jenž by každého uvedl v své poslušenstvie, netbaje, že on bude vinen, tak člověka v hřiech zaveda. Protož ani ten, kto přikazuje co zlého, ani ten, jenž poslúchá, bude bez hřie- Mt. 15.
chu; neb die spasitel: Povede-li slepý slepého, oba v jámu upadneta. A mluví to spasitel o prelátiech, jenž sú pro svá ustavenie přěstupovali božie přikázanie.

Dále die čtenie: „A oni nerozuměli sú slovu, kteréž promluvil jest k nim." Ještě nemohli sú Maria a Josef plně tajemstvie božieho rozumem stihnúti; neb jakož die výklad, bóh mocný učiněn jest maličkým, aby mezi malými rosta, znenáhla je uvedl, aby jeho tajemstvie pravdu přijeli; aniž sě div, že panna Maria mnohých věcí jest nevěděla, a mnohé řeči Kristově nerozuměla. Dále die: „A šel jest s nimi a přišel jest do Nazaret, a byl jest poddán jim." Latině vzní, že sstúpil jest s nimi, proto že Jeruzalém výše sedí než Nazaret; ale móž duchovně znamenáno býti, že jeho sstúpenie jest jeho poníženie. Protož výklad die věrně: „sstúpil jest" a ponížil sě jest, a byl jest poddán jim. S. Bernard: „Jim." Kto kterým? Bóh lidem! Aj poddán byl bóh člověku; protož styď sě člověk býti pyšným, pro něhož bóh učiněn jest pokorným. A tak Ježíš tu naplnil jest všichnu spravedlnosť, to jest dokonalú pokoru, že poddal sě nižším v poslušenstvie; a to poslušenstvie. jakož die S. Ambrož, nebylo jest bezděčné, ale dobrovolné a milostivé.

Tu také naučil jest Ježíš děti, že netoliko mají rodičóv C.
svých poslúchati, ale i ve cti je mieti; neb die bóh v přikázaní, Exo. v 20 k.: „Cti otcě svého i matku svú." Cti, poctivě je maje; cti, potřěbu jim, ač jsú nuzni, dávaje; cti, v hodných věcech jich poslúchaje, jakož die S. Pavel k Kolosenským v 3 k.: „Děti poslúchajte rodičóv ve všech věcech!" rozuměj v těch, kteréž příslušejí k poctivosti zevnitřní a k domov(n)ie věci, a což nenie proti bohu. Protož ne ve všem děti mají rodičóv poslúchati; neb velí-li otec neb mátě dceři, aby muže pojala, a ona radější chce pannú ostati, tehdy nenie zavázána poslúchati v tom; též velí-li jí pannú ostati, a ona radější chce muže mieti, opět nenie k tomu zavázána. Též i o pacholíku; snad mu velí otec, aby byl mnichem neb knězem,

a on znamená, že sě mu ten stav nehodí, nenie zavázán v tom otcě poslúchati. Též ani papeže; opět přikázal-li by papež neb otec Petrovi, aby všechno prodada, i dal pro boha, Petr nenie zavázán v tom poslúchati, ač jest rada božie, všechno prodati a dáti chudým a jíti po Kristovi; ale že snad Petrovi sě to nehodí, protož nenie zavázán pod smrtedlným hřiechem, aby otcě neb papeže v tom poslúchal.

Ale snad by řekl: Poňavadž jest rada božie tak učiniti, a bóh nemóž raditi ke zlému, jakož nemóž poblúditi, kterakž tehdy Petr neb jiný nehřěší, neuposlúchaje božie rady? Tu diem, že hřěší všedně; neb rada nezavazuje pod hřiechem smrtedlným jako přikázanie, ale pod všedním. Také ne každému každá božie rada jest viece prospěšná; neb někomu sě lépe hodí manželstvie, než státi bez manželstvie, jakož pán bóh sám jest uložil, aby druzí v manželstvie vstúpili, a ne tak ostali. Protož má člověk pilně vážiti, který mu sě stav lépe hodí, a prositi pána boha, aby jemu ten stav dáti ráčil. A za to prosíme řiekajíce: Buď vóle tvá! A tak jest Ježíš ne své vóle, ale boha otcě vóle poslúchal, jakož sám die v 6 k. S. Jana: že sstúpil sem s nebe, ne abych činil vóli svú, ale vóli jeho, jenž mě jest poslal. A k témuž die dnešnie čtenie: že „v těch věcech, jenž jsú otcě mého, musím býti.“ A že také byla jest vóle otcova, aby otcě a matky poslúchal po nebeském otci, protož die čtenie: „a bieše jim poddán. A mátě jeho zachováváše všecka slova ta, skládajíci v srdci svém.“ Neb jest mile a srdečně je přijímala, a z nich byla v rozumu osviecena, a potom srozuměla, co jest Kristus mienil. Tak má věrná duše činiti, jenž jest, ač ne tělestně, ale však duchovně Ježíše urodila; neb die Ježíš: Každý, ktož činí vóli otcě mého, jenž v nebesiech jest, ten mój bratr, má sestra i mátě má jest. Protož die S. Augustin: By Maria byla prvé duchovně syna božieho nepočala, nikdy by ho byla tělestně neurodila. Protož věrné duši velmě jest úžitečné, aby slova božie zachovávala, neb tak bude matka božie, to věz Ježíšova.
Luc. 11. jenž ženě, kteráž ho chválila, řkúc: „Blahoslavený břich, jenž tě nosil, a prsy, které si ssál!“ řekl: „Ovšem blahoslavení ti, jenž slyšie slovo božie a zachovávají je. Jako by řekl: Ženo! takť jest, že blahoslavený břich jest, jenž mě nosil; ale ne

proto by byl blahoslavený, že mě nosil, by ta byla slova božieho nezachovala, jenž mě v břišě nosila a prsmi krmila, o níž teď die čtenie: „A mátě jeho zachováváše všecka slova ta, skládajíci v srdci svém.“

Dále die čtenie: „A Ježíš prospieváše věkem,“ že rostl a šel v léta; „a múdrostí,“ poznáním vedlé čichóv, tak že něco očima tělestnýma poznal, co jest prvé neviděl, též i slyšal, i okúšal, i dotýkal; „a milostí,“ již jest lidu ukazoval; a také, jakož die S. Ambrož, prospieváše múdrostí a milostí, že svú múdrosť a milosť poznenáhlu ukazováše. A svatý Řehoř die: Prospieváše jiným; to jest, prospěch v jiných lidech múdrostí svú a milostí činieše; a to slavně „i přěd bohem i přěd lidmi,“ aby bohu byla chvála, a lidem naučenie i spasenie z jeho svaté milosti, jenž jest ráčil s otcem a s matkú do chrámu jíti, mistry tam učiti, potom s mateří domóv jíti, a otci Josefovi a panně Maří z milosti poddán býti, jsa syn boží, bóh věčný, požehnaný na věky. Jehož naučenie rač býti naše spasenie! Amen.

Neděle třětie po narození Kristovu.

S. Jan v 2 kapitole.

V ten čas svatba[1] stala sě v Kána Galilejské;[2] a bieše mátě Ježíšova tu, a povolán jest byl i Ježíš i učedlníci jeho na svatbu. A když sě vína nedosta, vece mátě Ježíšova k němu: Vína nemají. I vece jí Ježíš: Co mně a tobě,[3] ženo? ještě nepřišla hodina má. Vece mátě jeho[4] sluhám: Což kolivěk die vám, čiňte! A bieše tu kamenných stúdví[5] šest postavených podlé čištěnie židóv,[6] berúcě[7] každá mieřě[8] dvě neb tři. Vece jim Ježíš: Naplňte stúdvy vodú! A naplnili sú je až do vrchu.[9] I die jim: Beřte[10] již a neste vladaři![11] I nesli sú.[12] A když okusi vladař[13] vody vínem učiněné,[14] a nevědieše, odkud by bylo; ale sluhy sú věděly, kteréž braly sú vodu. Zavolav ženicha vladař,[15] i die jemu: Každý člověk[16] najprvé dobré víno postavuje,[17] a když sě zpijí, tehdy to, kte-

réž horšie jest:[18] a ty schoval si dobré víno až dotud.[19] To učinil jest počátek divóv[20] Ježíš v Kána Galilejské, a ohlásil jest slávu[21] svú; a uvěřili sú[22] v něho učedlníci jeho.

[1]) hodové na manželství. [2]) tom městečku té krajinky. [3]) t. jest do toho. [4]) Kristova. [5]) neb kádí, čberóv, věder neb láhví. [6]) že sú sě často a orudie umývali. [7]) v sě. [8]) neviem, kteraké sú byly tam miery, vědra-li čili jiné, jako pinty. [9]) plny nalili. [10]) neb načřěte. [11]) neb starostě svatby. [12]) jemu. [13]) starosta. [14]) vína z vody učiněného. [15]) svatby. [16]) obecně. [17]) na stuol, neb dává. [18]) to činie zlí krčmáři. [19]) do tohoto času. [20]) to jest prvý div zjevný, chodě s učedlníky. [21]) moc. [22]) lépe.

Tohoto čtenie div stal sě jest týž den po rocě, v kterýžto den krstěn jest od Jana Kristus, na hodech svatby, jenž jako sě domnievají, byla jest svatba Janova, jenž jest
A. k apoštolství od nie povolán, jehož choti neznáme, ač sě domnievají někteří, že by byla Maria Magdaléna. A tak po třětiem dni od povolánie Filipova a Natanaele, jakož o tom v 1 k. S. Jana jest psáno, v městečku Galilejském, jenž slove Kána, stal sě jest div tento; a mátě Ježíšova byla tu na hodech svatby, neb jest byla tetka Janova, a tak z přirozenie byla jest dlužna, aby na svatbě byla; a Ježíš také jako přietel přirozený, že byl člověk obecný, povolán jest byl s učedlníky svými.

Z toho jest dóvod, že manželstvie jest hodné, též i svatba; neb by nikoli svrchovaná pravda, pán Ježíš, nebyl na svatbě, když by v sobě byla zlá svatba. Protož die S. Beda, že Ježíš ráčil jest na svatbu přijíti, vedlé položenie čtenie, viery věřících potvrzuje, a Tacianova a Marchion a jiných kacieřóv blud potupuje, jenž manželství utrhají; neb by v manželstvu nepoškvrněném a v svatbě právě zachována vina byla, nikoli by pán na svatbu tu byl nepřišel. Ale že dobré jest zdrženie manželské, lepšie zdrženie vdovské, a najlepšie panenstvie dokonalé, dokázal jest, že stav panenský jest najdóstojnější, že sě ráčil z panny Marie uroditi. Tak chce Beda. Pak kdy sě vína nedosta, mátě Ježíšova, jsúc pilna, jako z lítosti požalovala synu svému, ufajíc, že divem opraví nedostatek; a řekla pěkně a skrovně: „Vína nemají.“

A Ježíš odpověděl jí: „Co mně a tobě ženo?“ Jako by řekl, vedlé výklada svatého Augustina, že nevzal jest člověčenstvie z nie, jímž by činil všelikaké divy; neb divy činil jest vedlé božstvie, jehož ona jest neurodila. Protož die: „ještě nepřišla hodina,“ v kterú by trpěl vedlé člověctvie, kteréž jest od nie vzal; protož ve čtení S. Jana v 20 k. a v tomto nazývá ji ženú, jakož die S. Augustin. Ale S. Jan zlatoústý miení, že panna Maria z lítosti chtěla, aby před časem div Kristus učinil, aniž z toho by shřěšila; neb jest skrovně, a byla-li by Kristova vóle, toho požádala. A že ten div byl jesť prvý, protož chtěl jest, aby byl zjevný, a tak aby čas k tomu byl hodný; protož ne přístupně, ale vážně a k naučení řekl jest: „ještě nepřišla hodina,“ jenž by sě k tomu skutku hodila. Protož že ani jemu, ani mateři ještě nebyla k tomu divu přístupná hodina, nazývá ji ženú, jako cizí a ne svú; neb neměl jest od nie toho, aby poznal hodinu, v kterú má ten div učiniti, ale že má počakati hodiny k tomu divu přístupnějšie a zjevnějšie. Protož matka nepoložila jest v mysli, jako by její prosbu zahnal a jie neuslyšal, ale že hodně sě zdržal, aby časem svým jejie prosbu naplnil; neb ona znala jest plnú věrú, že Kristus jest všemohúcí a vševědúcí, a že všecky věci, kteréž činí, ty činí velmě právě. Protož poručivši v své mysli vešken skutek a příčiny jemu k vóli k tomu skutku, majíci za to, že bude-li hodné, tehdy nedostatek vína opraví, řekla jest sluhám: „Což kolivěk die vám, čiňte.“ O bychom my, jenž sloveme sluhy Kristovy, té jejie svaté rady poslúchali, tehdy bychom nesmilnili, ani kterého hřiechu smrtedlného činili; ale plně vóli jeho svatého přikázanie bychom plnili!

Dále die čtenie, že „bieše tu šest stúdvic,“ neb kádí, neb čberóv; jistého jmena neviem, neb latinníci vzěli sú to slovo y d r i a od Řekóv, a slove y d r i a orudie k vodě připravené; a tak těch šest orudí, buďte stúdvy, kádě, sudové, čberové, vědra, kbelíkové, láhvice neb báně, stálo tu podlé obyčeje židovského. Kterýžto obyčej byli sú zákonníci ustavili, aby často rucě umývali, když by sě co i dosti čistého dotkli, a pro orudie, aby je často umývali; jakož S. Marek píše v 7 k. řka: Zákonníci a všichni židé, jedné často sě umývajíce

jedie, držiece ustavenie starších; a po trhu nejedie, neumyjí-li sě. A jiných mnoho ustavení jest, jenž sú jim ustavena, aby drželi: mytie čéš, věder, měděných orudí, a loží. Tak die S. Marek.

Dále když die čtenie, že „berúcě," to věz v sě každá ta stúdev neb kádcě, „měřicě neb mieřě dvě neb tři," těchť neumiem zpraviti; neb metreta jest slovo řěcké, a v jedné vlasti jsú jiné miery a v druhé jiné; a my v Čechách nesjednáváme sě v měrách, né brž v jednom městě v Prazě jiná měřicě jest na Novém městě a jiná na Malé straně. A také nenie nám mnoho úžitečno k spasení, věděti, kaké sú to byly stúdvy i měřicě. „Vece jim Ježíš: Naplňte stúdvy vodú!" Tu by snad otázal někto, proč jest nestvořil vína v stúdvách bez vody, aneb vody v stúdvách? Odpověď jest svatého Jana zlatoústého, že proto, aby divu toho svědkově byli sluhy; jakožto když jest Lazara vzkřiesil, kázal jest kámen vzdvihnúti, a to každý vie, že jemu tak lehko bylo bez kamene vzdvihnutie Lazara vzkřiesiti, jako vzdvihnúce. „A naplnili sú je až do vrchu." Sluhy tyto i panny Marie i Krista uposlúchaly sú: daj pán bóh, abychom my též učinili. Ale jsú pohřiechu! mnozí, jenž ne vedlé Kristova přikázanie, svá břicha obžerstvím naplňují, majíce břicho za boha, jakož die S. Pavel; a jiní naplňují vodú, žádostí lakomstvie, jiež sě nikdy nenapijí do vóle; neb čím viece pijí, tiem viece žieznie. Neb die Šalomún, že lakomec nenaplní sě penězi, a Aristotiles die, že žádosť zbožie roste bez koncě.

I die jim: „Beřte již a neste vladaři." To die, aby div byl oznámen v jeho moci i od sluh i od vladařě svatby, jenž od Řěków slove architriclinus, a byl jest ten, jenž jest svatbu zpravoval; a vedlé obyčeje židovského pravie někteří, že byl jeden kněz židovský, vydaný na svatbu, aby ženicha a nevěstu učil, kterak mají bydliti spolu. — Dále die sě: „I nesli sú." Až do onoho slova vše lehké jest. „To učinil jest počátek divóv Ježíš v Kána Galilejské." Tu by řekl někto: Však jest prvé divy činil, když jest krále k sobě tři přivedl, když jest v chrámě mistry učil. Odpověď jedna jest, že die čtenie, že „toto jest prvý div v Kána Galilejské učinil." Druhá odpověď jest, že tento div jest prvý a zjevný od počátka jeho

kázanie, jímž jest ohlásil neb oznámil slávu svú, to jest, že on jest bóh mocný a slavný. A pro ten skutek „uvěřili sú v něho učedlníci jeho;“ prvé sú uvěřili, ale tuto sú viery potvrdili.

Že toto čtenie jest o svatbě, protož čte sě podobně k masopustu, neb sě lidé v ten čas najviece obecně pojímají a svatby mievají. Protož úžitečné jest, aby kněžie kázali lidu, kterak sě mají pojímati, aby v manželství právě stáli. I mají praviti lidu, že manželstvie ustaveno jest prvé pro plod; neb řekl jest bóh k Noe a k jeho synóm: Rosťte a množte sě a naplňte zemi. A proto oddal jest Evu s Adamem v ráji, aby sě lidé od nich rozmnožili; a tak manželstvie počalo sě v ráji a od boha jest ustaveno. Nechť ukáže který mnich tak pevné založenie svého zákona, jakož je má svaté manželstvie! Druhé ustaveno jest pro výstrahu od smilstvie, jakož die S. Pavel: Každý měj svú ženu pro smilstvie, a každá svého muže. To die S. Pavel, ne přikazuje, ale radu dávaje těm, kteříž a které nechtie státi v panenské neb vdovské čistotě. A rozuměj, když die S. Pavel: Každý měj svú ženu „pro smilstvie,“ ne aby s ní smilnil, ale aby sě smilstvie, maje svú ženu, vystřiehl. A tak plod a výstraha smilstvie jsta dvě najprvnější příčině v obecném manželství. Diem: „v obecném,“ neb mezi Josefem a pannú Maří bylo jest manželstvie, ne aby on s ní plod měl z skutku, ani pro výstrahu jich od smilstvie, ale pro jiné příčiny, o nichž bude jinde psáno. Jsú také jiné příčiny manželstvie, jako: smířenie nepřátel, spřiezněnie lidí spolu, a tak o jiných příčinách.

B. Gen. 9. Gen. 2.

Pak úžitek manželstvie neb prospěch jest, že budú-li manželé spolu právě živi, tehdy dá pán bóh dobré dietky a jiné věci, a potom královstvie nebeské. Také při manželství má býti viera, plod, a posvátná věc: viera, aby ani on přěstúpil s jinú, ani ona s jiným manželstvie; plod, aby byl k boží chvále vychován; posvátná věc, to jest, že znamená věc svatú svolenie muže s ženú. Kterú věc? Tuto: že syn boží Kristus zaslíbil sobě choť cierkev svatú, jenž jest sbor všech vyvolených k spasení; a tu choť tak jest miloval, že za ni na kříži umřěl, a miloval ji řádně, pro spasenie. A tak mají mužie své ženy milovati. Protož die S. Pavel k Efezským v 5 k.:

c. Mužie! milujte ženy své, jako Kristus miloval jest cierkev, a dal sě jest za ni, to věz na smrt, aby ji osvietil, očistě ji kúpělem vody v slovu života, to věz v obmytí vody syna božieho, kterážto voda tekla jemu z boka. Dále die S. Pavel: Aby ji vzal on sobě slavnú cierkev, nemající poškvrny ani vrásky, ani co takého; ale aby byla svatá a nepoškvrněná. To rozuměj, že chce Kristus mieti tu choť cierkev sobě slavnú, i na duši i na těle, po súdném dni, nemající poškvrny, to jest smrtedlného hřiecha, ani vrásky, to jest všedniebo hřiecha, ani co takého, to jest nižádné nečistoty na těle, ani kterého nedostatka; a tak aby byla svatá, nepoškvrněná. Dále die S. Pavel: Takéž i mužie mají milovati své ženy. Takéž, to věz, jakož Kristus cierkev, k věčnému spasení. Dále die S. Pavel: Jako těla svá; neb ktož svú ženu miluje, sám sě miluje. Neb nižádný nikdy svého těla v nenávisti neměl, ale krmí je a chová ho, jakož i Kristus cierkev; neb údové jsme těla jeho, z těla jeho a z kostí jeho. Protož opustí člověk otcě i máteř svú, a bude sě přidržeti ženy své, a budeta dva v jednom těle. Posvátná věc tato veliká jest, a já to pravi v Kristovi a v cierkvi svaté. To vše S. Pavel.

Tvrdá řeč jest sprostným k rozumu; avšak krátcě rozuměj, že muže s ženú svolenie k manželství, aby plodili, znamená svolenie Kristovo s cierkví svatú k duchovniemu položení. Neb muž s ženú plodie děti tělestné, ale Kristus s chotí svú plodí děti duchovnie; a jakož Kristus miluje cierkev k čistotě a k spasení, též muž má ženu milovati a žena muže; a jakož Kristus jest jedno tělo s cierkví svatú, a miluje ji jako své tělo, též muž s ženú svú mají býti jako jedno tělo, a mají sě milovati. A dále že die Pavel: „Údové jsme těla jeho,“ to věz cierkve svaté, jenž jest tělo Kristovo; rozuměj: ne to tělo, jenž jest v osobě Kristově a na kříži pnělo, ale nazývát S. Pavel tělo Kristovo vešken sbor lidí, jenž spaseni budú; a toho těla každý vyvolený jest úd, a jest z toho těla. A když die: „Protož,“ to jest pro manželstvie, „opustí člověk otcě svého i máteř svú,“ též žena, a bude sě muž ženy a žena mužě přidržěti. „Opustí,“ rozuměj k přiebytku, že otejde od otcě a od mateře, a bude přěbývati s mužem žena, a muž s ženú; „a budeta dva v jednom těle,“ to jest za jednoho člo-

věka; a to jest znamenie veliké věci svaté, to jest Kristova svolenie s cierkví svatú. O tom psal sem v knihách o přikázaní a v knížkách o cierkvi svaté.

Ještě věz, že manželstvie jest řádné svolenie muže a ženy, nerozdielné do smrti. Kdy diem: „řádné," tu sě mieni, aby byla svoboda s obú stranú, aby i muž byl svobodný i žena, slibem nižádným nezavázaný jiné ženě, ani ona jinému, ani bohu; také „řádné," aby nebyli sobě v přirození do kolena, do rodu miením, čtvrtého, ani sobě přívuzní, jako jsú: nevěsta, svák, zěť, kmotra, kmotr, a tak i o jiných. A kdy diem: „svolenie," tu věz, že svolenie s obú stranú činí manželstvie, tak že když žena a muž beze lsti svolita sě, aby spolu bydlili manželsky, tehdy již jest svazek obú nerozdielný v manželství; jakož die písmo: Což jest bóh svázal neb spojil, toho člověk neluč rózno. A diem: svolenie „beze lsti," neb někdy muž ženě svolí ústy lstivě, chtě aby jemu k skutku přivolila, a mieni, že jie nepojme, a ona přivolí, mniec by on beze lsti sliboval: tu nenie manželstvie, a on mohl by jinú pojieti; ale slíbil-li jí pod přísahú, tehdy bude křivý přísežník; ale ona do jeho smrti nemá jiného pojieti, proto že nevie, právě-li jí slíbil či neprávě, aniž mu má věřiti, bude-li praviti, že nemienil jie pojieti. A táž lesť bývá i od ženy. A tak svolenie s obú stranú dobrovolné, beze lsti, činí manželstvie, ač by nikdy spolu neleželi; ale hrubí lidé mnie, by jedné jich svalenie bylo manželstvie! A svolenie to tvrdí sě řečí s obú stranú, že muž die: Já tě pojímám za svú ženu. A ona: A já tě za svého manžela. Pakli toho neumějí tak řeci, ale řkú: Já tě slibuji pojieti za svú manželku, a slibuji, abych jiné nepojímal. A ona též die zasě. Kto je smie lúčiti rózno, když jest svolenie úmyslem pravým a tú řečí potvrzenie? A to svolenie jest nerozdielné do smrti jednoho z nich, tak že již nemóž nikterý z ní odvoliti, aniž jich kto móž rozděliti, aby nebyli manželé; ač druhdy pro cizoložstvo bývají rozlúčeni, tak že spolu nepřěbývají, ale nebývají rozlúčeni v manželství.

Také věz, že manželé čtverým obyčejem v skutku poznávají sě: prvé, upřiemo pro plod. A tu netřěba proto zpovědi, ač vedlé řeči svatého Augustina ten skutek nestane sě

Marginalia: D. (beside "Ještě věz…"); Mt. 19. (beside "dielný v manželství…"); E. (beside "znávají sě…")

bez hřiechu malého všědnieho; neb on die, že veškeři člověk v hovadnosti v tu dobu bývá pohřížen, a tak zapomíná pána boha. Ale snad dieš: Jest-li tak, tehdy neslušie manželóm nikdy pro plod tak sě poznati tělestně? Tu diem, že týmž dóvodem dovedl by, že nám neslušělo by řiekati modlitby té „Otče náš;" neb jie nižádný z nás nedie, by všedně nehřěšil, proto že neb někam jinam pomyslí, neb die ne s velikú snažností, a zvláště že jie nikoli nedie tak dobřě, jako ji dobřě řekl Kristus; a tak každý z nás má nedostatek v své modlitbě. Jáť sě znám — ty učiň, jakož chceš; a já neviem ještě, spěl-li sem jeden páteř bohu vzácný, jakž jsem živ! A
Eccl. 9. svědek jest písmo, jenž die: Nižádný nevie, jest-li milosti neb hněvu hoden. A svatý Jan v své epištole die: Dieme-li, že hřiechu, to věz všednieho, nemáme, sami sě svodíme a pravda v nás nenie.

F. Ale věz, že hřiech všední, jenž proto slove všední, že jej každý den do smrti máme, proto že ze všěch sil plně boha nemilujeme, ten od nás ducha svatého neodhánie, ani činí, by skutkové naši nebyli bohu vzácni; protož spěje-li člověk páteř s tiem hřiechem, nemaje smrtedlného, tehdy bohu sě libí a má odplatu. Též i manželé, když pro plod poznají sě.

Druhé poznávají sě manželé pro výstrahu od hřiecha, tak že boje sě manžel, aby tieže nepadl smilstvím, i dopustí sě. To opět bývá bez hřiecha smrtedlného a netřěba jest zpovědi. Třětie dopúštějí sě z poslušenstvie zákona, platiece dluh, jako velí S. Pavel k Korintským v 1 epištole v 7 k. řka: Muž plať dluh ženě, a žena muži! proto že muž již sám nemá v moci těla svého, neb již žena má jeho tělo v moci; též žena nemá v moci své toliko těla. Protož když muž ženu napomene, ona z poslušenstvie zákona, ač by chtěla toho prázdna býti, přivoléc, platí dluh a plní zákon; též muž zasě plniti má ženě. Třětie toto zjevně tvrdí S. Pavel. Pak čtvrté poznávají sě, a to v druhém poznání móž rozumieno býti, když bojieci sě žena, aby muž jinde nehledal, chtiec ho v manželství zachovati, i tiem spieše sě s ním pozná; též učiní-li on také, boje sě, aby bujná žena jinde nehledala. To poznánie slove milostivé, to jest proto, že z lásky pocházie.

Pak páté poznávají sě manželé z veliké chlipnosti, a tak hřěšie smrtedlně; jako sedm mužóv poznali sú neb chtěli poznati Sáru, že jeden po druhém pojal ji za manželku, a každého ďabel první noc zadávil. O tom psáno jest v Tobiášovi v 6 a v 7 k. O by všechny nynie čert zdávil, co sě jich tak pro krásu neb pro chlipnosť pojímá, málo by snad ostalo manželek — ale méně manželóv! jakož sedm jich zahynulo, a jedna Sára dobrá ostala.

Tuto sem prodlil, že viem toho veliké potřěbie; i musil sem tak z lásky psáti, nechav u čtenie jiných smyslóv.

Neděle čtvrtá po Kristovu narození.

S. Mat. v 8 kapitole.

V ten čas,[1] když sjide Ježíš s hory,[2] šli sú po něm zástupové mnozí. A aj, malomocný přišed, modléše sě jemu, řka: Pane! chceš-li, móžeš mě očistiti. A ztáh Ježíš ruku, dotekl sě ho, řka: Chci, buď čist! A ihned vyčištěno jest malomocenstvie jeho. I vece jemu Ježíš: Nižádnému neprav,[3] ale jdi, ukaž sě knězi a obětuj dar,[4] jejž jest přikázal Mojžieš,[5] na svědectvie jim.[6] A když vjide[7] do Kafarnaum,[8] přistúpil k němu centurio,[9] prosě ho a řka: Pane! dietě mé[10] leží v domu, dnú trpě,[11] a zle sě trápí. I vece jemu Ježíš: Já přijdu a uzdravím ho. A odpověděv centurio, vece: Pane! nejsem hoden, aby všel pod střěchu mú, ale jedné řci slovem a uzdraveno bude dietě[12] mé. Všakť i já člověk jsem pod mocí ustavený, maje pod sebú rytieřě; a diem tomuto: Jdi! a jde; a jinému: Poď! a přijde,[13] a sluzě svému: Učiň to! a učiní. Uslyšav Ježíš, divil sě jest, a jdúcím po sobě řekl jest: Věru pravi vám: nenalezl sem tak veliké viery v Israel![14] A pravi vám, že mnozí od vzchodu slunce a západu přijdú, a sědnú s Abraham,[15] Isákem[16] a s Jákob[17] v království nebeském; a synové královstvie budú vyvrženi

v temnosti zevnitřnie;[18] tu bude pláč a skřěhot[19] zubóm. I vece Ježíš centuriovi: Jdi, a jakož's věřil, buď tobě![20] A uzdraveno jest dietě v tu hodinu.

[1]) prvé léto svého kázanie. [2]) S. Jeronym: Tábor. [3]) pýchaje uzdravením. [4]) oběť. [5]) obětovati malomocenstvie zbaveným. [6]) aby svědčili kněžie jemu, že nenie již malomocný. [7]) Ježíš. [8]) toho města. [9]) storytieřník. [10]) t. pacholek neb sluha. [11]) neb dnú zlámaný. [12]) sluha. [13]) nebo pojde. [14]) v židovském lidu. [15]) svatým. [16]) svatým. [17]) svatým. [18]) pekelné. [19]) neb skřipěnie. [20]) staň sě tobě.

A. Svaté čtenie toto, k potvrzení a k naučení věřícich, dva divy pokládá, kteráž jest učinil spasitel náš z veliké moci a milosti: jeden div, že malomocného, a druhý, že dnú zlámaného uzdravil; a tiem jest dokázal božské moci a milosti, abychom věřili, že on jest bóh mocný, a ufali, že jest milostivý. „A šli sú po něm zástupové mnozí,“ pro rozličné příčiny: někteří pro jeho obyčeje slavné, někteří z náboženstvie, někteří diváci, aby něco divného uslyšeli neb divy viděli; nemocní, aby byli uzdraveni, a lační někteří, aby byli nasyceni; a kněžie a zákonníci, aby v skutku neb v řěči popadnúce ho, haněli a tupili. A tito všichni mohú ve čteních shledáni býti. „A aj, malomocný přišed, modléše sě jemu.“ S. Marek die: Kleknuv na koleno ten malomocný, vyznal jest moc nesmiernú Kristovu, že opustiv jiné lékařě, přišed k Ježíšovi klekl, a modlil sě řka: „Pane! chceš-li, móžeš mě očistiti.“ Tu má každý hřiešný naučenie, aby věda, že nižádný nenie, jenž by mohl od malomocenstvie duchovnieho člověka očistiti, jediné pán bóh, má sě k němu uteci, a jemu sě pokořiti a modliti, aby ráčil od malomocenstvie duši jeho očistiti.

B. A věz, že malomocenstvie v písmě znamená hřiech smrtedlný: najprv proto, že jakož v starém zákoně i nynie malomocenstvie z obcě vymietá, aby s ní nebydlil, nejedl, nepil a jinak neobcoval: též duchovně hřiech smrtedlný člověka z obcě, svaté cierkvi, vymietá, aby s ní nejedl těla Kristova, nepil krve jeho, a nic nepožíval k spasení duchovnieho, jakož i nepožívá, dokud v něm stojí. A česky slove dobřě „malomocenstvie,“ a od něho člověk „malomocný;“ neb málo móž člověk, dokud jest v hřieše smrtedlném, an nemóž dóstojně

ani sě modliti, ani jiesti, ani píti, a jest všeho účastenstvie svatého odlúčen. Protož německy dobřě slove aussec zik, to jest, ven vysazený z svaté obcě. A kdyby toto znamenal člověk a vážil, tehdy by tisícekrát radějé volil, aby omalomocněl na těle, než by v smrtedlný hřiech upadl; neb byl-li by malomocný na těle a mile trpěl, varuje sě hřiechu, veliký by byl svatý. Ale co platno člověku, když bude na těle velmě krásný a zdravý, a na duši hřiechem malomocný a tak bohu velmě mrzký? a umře-li, bude s ďábly na věky zatracený, jedné ač přijda u veliké pokořě, bude sě modliti spasiteli, řka: „Pane! chceš-li, móžeš mě uzdraviti.“ A važ, žeť múdřě žádá; neb když die: „pane,“ vyznává Kristovo dóstojenstvie, že jest pánem všeho světa; a když die: „chceš-li,“ vyznává jeho dobrovolenstvie; a když die: „móžeš,“ vyznává jeho moc velikú. A tak naději a své zdravie položil jest u vóli a v moci Kristově; neb což ráčí Kristus, to móž učiniti. A múdřě položil u vóli jeho své zdravie, jako by řekl: Játť neviem, jest-li tvá vóle, abych byl zdráv, aniž viem, hodí-li mi sě zdravie tělestné. V tom dal jest nám naučenie, abychom za zdravie tělestné neprosili, než jest-li vóle božie a k našemu prospěchu. „A ztáh ruku Ježíš, dotekl sě ho, řka: Chci, buď čist.“ Tu ukazuje spasitel pokoru, že svú svatú rukú ráčil jest dotknúti malomocného; druhé ukazuje hotovosť k uslyšení, když člověk hodně ho prosí, řka: „chci;“ třětie ukazuje moc svú božskú, když die: „buď čist!“ Latině stojí: m u n d a r e, a mnějí nedoučení, to slovo m u n d a r e by tolik v tom miestě vznělo, jak očistiti; ale nemá tak býti vyloženo.

A věz, že spasitel milostivý nedarmo jest ztáhl ruky a dotekl malomocného; neb jeho ruky dotknutie znamená, že jeho tělesenstvie neb člověčtvie bylo jest jako stroj neb úd božstvie k činění divóv, ale božstvie zvláště činilo ty divy člověčenstvím. Druhé znamená Kristovo dotknutie, že v zákoně starém, ač jest bylo zapovědieno dotýkati sě malomocného, ale však nebylo jest zapovědieno tomu, ktož by dotknutím sě nezprznil, ale brž dotknutím dal by zdravie tomu, koho by sě dotekl. Tak Eliáš dotekl sě mrtvého mládce, jehož jest vzkřiesil, a Eliseus také dotekl sě mrtvého a vzkřiesil ho mocí boží; kterúžto mocí Kristus uzdravil jest C. 3 Reg. 17 4 Reg. 4.

tohoto malomocného, o němž die čtenie: „A ihned vyčištěno jest malomocenstvie jeho.“ A tomu malomocnému přikazuje Kristus, řka: „Nižádnému neprav!“ To móž rozličně rozumieno býti: prvé, že v tom dal Kristus kněžím, prelátóm i jiným příklad, aby když co dobrého učinie, nepýchali, ani žádali, aby ten, jemuž co dobrého učinie, chválil je z toho. Proti tomu velmě kněžie hřěšie, pýchajíce, že mají moc, na duši malomocné uzdravovati a rozhřěšovati, do nebes i do pekla posielati, koho ráčie. A pak světští, dadie-li co komu, tehdy chtie, aby heroltové provolávali, a učinie-li co pro bóh, tehdy ihned chtie jmeno mieti, a tomu na znamenie štíty své přiložiti, neb napsati. Těm die pán Kristus pod přísahú: Všechny
Mt. 5. své skutky činie, aby byli vidieni od lidí; věru pravi vám: vzěliť sú odplatu svú! Pod tú také přísahú jsú i kněžie i zákonníci, jenž mšě slúžie a hodiny řiekají, i jiné skutky činie, aby od lidí byli vidieni.

Druhé móž rozumieno býti, aby nižádnému nepravil, pýchaje nad jinými, že ho uzdravil, ani pohoršuje jiných. Třětie, jakož die svatý Jeronym, že netřěba bylo řečí praviti, co jest bylo v skutku zjevno. Čtvrté, aby nižádnému prvé nepravil než kněžím, aby oni, jakož první božie pravdy vyznavači, lidu Kristóv skutek ohlásili. Protož ihned die Kristus: „Ale jdi, ukaž sě knězi.“ A že ještě nebyla podobenstvie ustavená v zákoně starém přěstala, protož die Ježíš: „a obětuj dar, jejž jest přikázal Mojžieš“ v pátých knihách Levitici v 14 k.

D. Tuto sě kněžie chápají, že mají jim oběti z přikázanie božieho dávati: jedni, že sedmkrát, a druzí řkú, třikrát každý člověk má jim do roka ofěrovati, a že od zpovědi musějí jim dávati, řkúce: Aj teď Kristus die uzdravenému: „Jdi, ukaž sě knězi, a obětuj dar, jejž přikázal Mojžieš.“ O by kněžie znamenali, že Kristus posielal uzdravené od malomocenstvie k kněžím, aby oni uvěřili, že Kristus jest pravý bóh, že tak uzdravuje; druhé, aby lidu pravili, že on, ale ne oni, od malomocenstvie očišťuje! Toho oni ne tak hlásie, než hlásie, že musějí sě jim zpoviedati, že oni mají očistiti, hřiechy odpustiti, a že mohú za to penieze bráti. Ale proto Kristus neposielal jest uzdravených ke kněží, ale jakož die S. Jeronym, aby uvěřili spasiteli; a jakož Jan zlatoústý, aby neřekli, by zákonu Kri-

stus nedržěl; a jako die Origenes, źe ne obyčejem zákona, ale milostí Kristovú jest uzdraven; a také, aby oni ohlásili, že ten člověk v obci již móž jako zdravý přěbývati.

A pak světí toto znamenají, že ač člověku přěd zpovědí často od boha jest hřiech odpuštěn, však hřiešný ten z pokory má jíti ke kněži múdrému a jemu hřiechy oznámiti, a žádati od něho dobrého naučenie, a přijieti od něho hodné za hřiechy pokánie, jímž by sě zdržěl a v hřiechy zasě nenavrátil; a tehdy sě ukazuje hřiešný kněži. Ale by měl obětovati to, co v starém zákoně uzdravený od malomocenstvie obětoval u figuřě, to jest v znamenání duchovních věcí, kde by vzal? Neb měl by obětovati dva vrabcě, koláč, šest mierek oleje, dřěvo cedrové, ysop, a jiných mnoho věcí; ale jakož die S. Remigius: dva vrabcě duši a tělo znamenáta, koláč lásku, šest mierek oleje šestero milosrdenstvie, a ysop pokoru. Jistě ktož ty věci obětuje, plníť přikázanie Kristovo o oběti; ale lakomý kněz té oběti nerad přijme, radějie by vzal peniez jeden, než ty všechny věci na člověku viděl! E.

Dále die čtenie: „A když vjide do Kafarnaum, přistúpil k němu centurio, prosě ho.“ Uzdraviv Kristus žida, již přišel jest do Kafarnaum, toho města, aby dobřě učinil pohanu; neb tento centurio byl jest pohan usazený od Římenínóv, aby vládl tiem méstem Kafarnaum, jenž jest bylo město hlavné v Galilei, té vlasti. Ten věrný centurio, jako svědčí S. Lukáš v 7 k., prvé poslal k Ježíšovi židy z jeho pokolenie; a když jest od poslóv vzvěděl, že Ježíš chce přijíti k němu, jakož druzí pravie a jest podobné, že vyšel v cěstu sám z pokory a z náboženstvie, a poctivě bránil mu jíti do svého domu, věda, že nebyl jest hodný obyčej židóm, vedlé jich položenie, obcovati s pohanem v domu, v jedení a v pití. A k tomuto chýlí sě, že die centurio: „Pane! nejsem hoden, aby všel pod střěchu mú.“ A Ježíš, znaje vieru jeho, kterúž má o božství, neželé ho, jako jest želel kralíka v 4 k. S. Jana, kterýžto kralík prosil jest Ježíše, aby pospiešil přijíti, nežli by umřěl syn jeho; ale ochotně mluví Ježíš k centuriovi, jako k právě věříciemu, že přijde k sluze jeho dnú zlámanému a uzdraví ho. A centurio, věřě že Kristus jest bóh, a znaje své ponížěnie, vyznává, že nenie hoden, aby Kristus všel pod střě-

chu domu jeho, ale že dosti jemu jest, ráčí-li Kristus z své nesmierné moci a z svého milosrdenstvie, že kterak kolivěk tělestně byl by daleko, že die-li slovo, aby byl zdráv sluha jeho, že ihned sě stane. A dovodí toho centurio tak, že poňavadž on jsa ustaven mocí od ciesařě, přikáže sluhám a oni ihned činie, co přikáže: tehdy ovšem viece ciesař všeho světa, jsa všudy vedlé svého božstvie, móž přikázati kterému kolivěk svému stvoření, a ihned uposlúchá; neb nesmierně věččie jest moc boha Krista k přikázaní každému stvoření, nežli centurionova k přikázaní sluhám ciesařovým. „A uslyšav Ježíš“ vyznánie tak veliké viery rytieřě pohana, „divil sě jest, a po sobě jdúcím řekl jest, že nenalezl jest tak veliké viery v Israeł,“ to jest v lidu židovském.

Ale proti té řěči die někto: Však divenie nebývá z věci
F. prvé poznané; a poňavadž Ježíš od věčnosti zná a vie všecky věci, kterakž sě tedy divil? Odpověď jest, že Kristovi jest dvoje znánie: jedno božské, jímž zná od věčnosti všecky věci, druhé znánie jeho jest z čichu tělestného; jakož prvé jest řečeno, že něco viděním tělestným viděl jest potom, co jest prvé neviděl, též i slyšal, i okusil i dotýkal. A tak slyšal jest tuto vyznánie centuriovo veliké viery, jehož prvé neslyšal, a tak vedlé toho poznánie divil sě jest. Ale ještě řekl by některý štipáček, že Kristus nedie tu pravdy, řka: „Nenalezl sem tak veliké viery v Israel;“ neb v své matcě, panně Maří, túž vieru a tak velikú nalezl jest, a také v svých apoštoléch. Tu móž býti otpověď, že skrze Israel tuto rozumie sě jedné rod Israel, to jest toho otcě Jakob, ale ne miesto, v němž jeho pokolenie přěbývá; a skrze nalezenie Kristovo rozumie sě poznánie Kristovo jelikožto člověka, kteréžto poznánie prvé božsky jest seznal. A tak hodně má rozumieno býti, že Kristus, jelikožto člověk, nenalezl jest tak veliké viery v rodu Jakob; ale v panně Maří a v svých apoštoléch, jež jest prvé vyvolil a osvietil je božsky, znal jest, jelikožto bóh, věččí vieru, ale nenalezl jest, jelikožto člověk. Svatý Augustin a svatý Jeronym mienie, že nenalezl jest Kristus tak veliké viery v tu dobu mezi židy, kromě otcóv svatých, v nichž jest založenie viery, a kromě prorokóv; ale svatý Jan zlatoústý mienie, že jelikožto k brzkému počátku viery nenalezl jest

Kristus tak veliké viery: neb jiní uvěřili sú, viděvše divy a zázraky; ale centurio tento neviděv, jedné slyšev, tak jest velikú vieru měl. Z těchto řečí která jest podobnějšie k výkladu, daj bóh ji přijieti vždy v tom stojícím: že Kristus pravdu jest řekl, řka, že „nenalezl sem tak veliké viery v Israel.“

Tiem slovem potupil jest nevěřície židy nevděčné, a povyšuje vděčných pohanóv. Protož die dále, že ze všěch stran světa pohané vyvolení obrátie sě k vieřě, a budú otpočívati s otci svatými v nebeském království; ale synové pokolenie Kristova, to věz židé, pro nevděčnosť, „budú vyvrženi v temnosti zevnitřnie,“ to jest v zbavenie nebeského světla u pekle. A slovú ty temnosti „zevnitřnie,“ prvé pro rozdiel temností vnitřních, jenž jsú nedostatek milosti božie v duši: to jsú hřiechové a ti slovú temnosti vnitřnie; druhé proto, že zatracenci, zatměnî v pekle, jsú již beze všie naděje milosti a vysvobozenie. Protož jich temnosti jsú zevnitřnie, to věz bez koncě; ale zde hřiešných, kteříž sě pokají, nejsú tak bez koncě, a tak ani zevnitřnie. Protož by jiné pomsty nebylo, jedné ty temnosti pekelnie, jimž koncě nebude, dosti by měl sě člověk lekati, a hřiechóv varovati velmě pilně; nebť nedarmo spasitel jmenuje tak často ve čtení ty temnosti. A že nebude dosti na těch temnostech v pekle, protož die spasitel, že „tu bude pláč a skřěhot“ neb skřipěnie „zubóm.“ Bude tam bolesť bez koncě, i vnitřnie v duši, i zevnitřnie na těle. Skrze pláč rozumie sě bolesť vnitřnie, ne by tam tělestné slzy z očí od mozku ustavičně tekly; neb poňavadž zatracenci nebudú tam píti, a oheň přěukrutný bude je páliti, protož nebudú slz mieti po zdejšiem času. Pak skřěhot zubóv, jenž jest tvrdých kostí z bolesti tlučenie, znamená bolesť, jíž bude tělo súženo. A dosti jest, skrze všecky muky, kteréž o zatracencích jmenuje, položiti věčné radosti zbavenie, věčné temnosti, věčný oheň, a z těch věcí přěveliká tesklivosť v duši, že nikdy v nich nebude skonánie, a tak bez naděje věčné v duši i v těle bolenie a mučenie. Protož die Isaias v 66 k.: Červ jich neumře a oheň jich neuhasne. Červ ten jest v duši tesklivé vrtlánie, a oheň ten jest věčné těla pálenie. Protož Kristus die v súdný den zatracencóm, v 25 k. S. Mat.: Jděte, zlořečení, do věč-

ného ohně, jenž jest připraven ďáblu a sluhám jeho! Také skrze pláč rozumie sě tesklivosť, a skrze skřěhot zubóv znamená sě hřiech věčný zatracencóv, jímž sě budú protiviti věčně věčné dobrotě pána boha.

Pak konečně veee již Ježíš centuriovi, tomu věrnému rytieři, aby sě jemu vedlé jeho viery stalo, jakž chce; a stalo sě divně, neb „uzdraveno jest dietě v tu hodinu.“ Dietětem nazývá sluhu, jakož často písmo pokládá. A tuto máme naučenie, že vedlé miery viery člověka bývá milosť božie dána; protož die výklad: Každému, jakož věří, tak sě jemu stává. Pak na tomto dobrém centuriovi nám na příklad znamenám pokoru velikú, že die: „Pane! nejsem hoden“ a dál. Tu die S. Jan zlatoústý: Centurio učinil sě nehoden přijieti Krista v dóm, a tak učiněn jest hoden královstvie jeho. Druhé na centuriovi byla viera veliká; neb die Kristus: „Nenalezl sem tak veliké viery v Israel.“ Třětie na něm múdrosť, z dóvodu, že Kristus jest všemohúcí. Čtvrté dobrota, že tak pilně stál jest o zdravie svého pacholka. Nuž my vezmúce příklad na tom dobrém pohanu, buďme k milému Kristovi pokorni, vyznávajíce svú nehodu; mějme vieru velikú, věřiece, že on jest všemohúcí, a že móž učiniti, což on ráčí; buďme múdří, učme sě v písmě múdrosti, abychom právě boha znali; a buďme konečně dobří, milujíce boha a blížnieho, a hledajíce na duši zdravie svého i jeho. Amen.

Neděle pátá po Kristovu narození.

S. Mat. v 8 kapitole.

V ten čas, když vstúpi Ježíš na lodičku, šli sú po něm učedlníci jeho. A aj hnutie veliké stalo sě na moři, tak že lodička přikrýváše sě vlnami; a on spáše. A přistúpili sú k němu učedlníci jeho, a ubudili sú ho, řkúce: Pane! spas nás, hynemeť. I vece jim: Co bázniví jste malé viery? Tehdy vstav, přikáza větróm a moři, a sta sě tichosť veliká na moři. Tehdy lidé divili sě, řkúce: Kteraký jest tento, že moře i větrové poslúchají jeho?

Svaté toto čtenie vedlé čísla jest k rozumu dosti lehké, avšak jest v něm naučenie cierkvi svaté, kterak má slúžiti pánu bohu. A proč Kristus vstúpil jest na lodičku, jsú mnohé příčiny: prvá, aby časem svým s učedlníky odpočinul vedlé těla; druhá, aby nás naučil zjevně sě modliti, když jest hodné odpočinutie, a abychom byli nábožni, a vezmúce naučenie, abychom potom jiným prospievali; a třětie naučenie, abychom utiekali pochlebenstvie, jakož Kristus utekl jest, když sú ho voliti chtěli, aby byl králem, v 6 k. S. Jana. A teď vstúpil jest na lodičku; aniž darmo stala sě búře mořská, když jest Kristus spal; ale bóh jest to Kristus zjednal, aby učedlníci byli potvrzeni u vieřě, že on jest bohem, vidúce div z jeho moci; druhé, aby jeho pravé člověctvie bylo dokázáno, spal jest na lodi; a třětie, aby nás naučil sě v núzi modliti; a čtvrté jest ukázanie na učedlníciech, že jakož oni též i my pro nedostatek viery sě strachujeme. Protož ta jest zvláštie příčina, proč nám spí milý Kristus, a z té treskce nás; neb učedlníkóm, když sú ho budili a řekli: „Pane! spas nás," to jest, zachovaj, „hynemeť," znamenitě die: „Co bázniví jste malé viery?" Neb někteří sú z nich byli malé viery, proto že sú ho měli jedné za člověka, aneb velmě mdle věřili, že jest bohem; neb by byli plně věřili, že jest on pravý bóh, tehdy by věděli, že tak právě móž divy činiti spě, jako nespě; neb božstvie, jenž nikdy nespí, divy činí, ale ne člověctvie, jenž někdy spí a někdy nespí. A z tohoto máš rozum onoho písma Davidova: Vstaň! proč spíš, pane? Nebť bóh nespí lidem, jedné pro nedostatek viery, jejž mají; a jakož metlu, jenž nespí, vždy drží nad svými věrnými, aby je tresktal, též pomocnú ruku, jenž nespí, vždy drží svým doufajícím.

A z toho máš, že apoštolové neměli sú sě báti tak velice, jsúce s Kristem, majíce věděti, že nižádné stvořenie proti jeho plné vóli nemóž co učiniti, aniž on móž v sě plně ufajícím pomoci zapřieti; neb die S. Pavel: Věrnýť jest bóh, nemóžť sebe zapřieti. Také z toho máš, že nelzě jest člověku hřěšiti, jedné z nedostatka viery, když smrtedlně hřěší; neb hřěší-li tak, tehdy neb viery nemá, aneb u vieřě vrtlá. Protož dobřě die S. Jakub apoštol, že viera bez skutkóv mrtva jest. Neb jakž koli člověk boha nemiluje nade všecky věci,

tak ihned vieru jest umrtvil; a poňavadž kdy kolivěk smrtedlně hřěší, tehdy v tén čas boha nemiluje, zjevná věc jest, že když kolivěk smrtedlně hřěší, že má nedostatek již v své vieřě. Opět, by lidé plně věřili, že bóh všecky hřiechy vidí, a že bez pochybenie z každého pomstí, a by muky přěd očima věčné měli, tehdy by ne tak hotově hřěšili; ale že klátí je nedověřenie, ani řkú: Snadť bóh ne tak toho pomstí! protož tiem snadem a pochybováním jsú k hřěšení hotovějšie. Protož potřěbie jest nám, abychom s apoštoly jeho řekli nábožně k spasiteli, v 17 k. S. Lukáše: „Pane! přimnož nám viery;" to jest, daj nám vieru plnú, bez pochybovánie a bez vrtlánie.

V kterémžto vrtlání jsú mnozí v tomto času antikristovu, a zvláště kněžie, kteříž sě nesmějí postaviti o pravdu boží statečně, lekajíce sě, by jich bóh nezapoměnul; a světští též, majíce péči, aby neměli co na zajtřie jiesti, kdyby jim pro božie pravdy obranu zbožice pobrali; a druzí pro zatracenie tělestného pokrmu, jako mnohé sluhy, nesmějí slova božieho slyšeti. Takým všem die spasitel, Mat. 6: Neroďte býti pečlivi živosti své, co by jedli, ani tělu svému, čím by je oděli! A dále die: Neroďte pečlivi býti o zajtřie, zajtřější den pečliv bude sám sobě. Z této řeči dále máš, že kněžie a zákonníci, majíce velikú péči o platy a o tělestné potřěby, a zasazujíce sobě platy, jsú malé viery; neb nedověřie milostivému spasiteli, by je nakrmil bez toho zasazenie, jako sú dověřili učedlníci, jsúce naplněni duchem svatým.

Pak duchovnie naučenie ve čtení jest, abychom Ježíše následovali, a přěs moře tohoto biedného světa sě plavili. Lodie má býti pevná nádějě, že búře i moře přěploveme; búře jsú náramná pokušenie; a moře, jenž sě vzdvihuje jednak vzhóru, jednak opadne, jest tohoto světa zčestie, jímž někdy člověk jest povýšen a někdy ponížen. Protož třěba jest pevně v naději boží seděti, a chce-li sě co zufalstvie neb vrtlánie naliti, braňme a volajme ku pánu milému, ať nedá té búři nás poraziti. Nebť netřěba jest nám mnoho spáti mezi mořskými ochochulemi, jenž jsú sladká pokušenie, jako k smilství a k jiné tělestné rozkoši, a ku povýšení v světě, k němuž pohřiechu! lidé velmě chvátají, nevědúce, že čím výše vlezú, tiem tiežé padnú. Od toho pádu rač nám pomoci milý Kristus!

Neděle šestá po Kristovu narození.

S. Mat. v 11 kapitole.

V ten čas,[1] vzezřěv Ježíš v nebe, řekl jest: Chválím tě,[2] otče, pane nebe i země![3] že's skryl ty věci[4] od múdrých[5] a opatrných,[6] a zjevil si je maličkým.[7] Tak, otče! že tak libo bylo přěd tebú.[8] Všecky věci[9] dány sú mi od otce mého; a nižádný nepoznal jest[10] syna, jedné otec, ani otce kto poznal,[11] jedné syn,[12] a komu chtieti bude syn zjeviti. Poďte ke mně všickni,[13] kteříž usilujete[14] a obtieženi jste,[15] a já nakrmím[16] vás; vezměte[17] jho mé[18] na sě, a učte sě ote mne,[19] že tichý jsem[20] a pokorný srdcem,[21] a naleznete[22] odpočinutie[23] dušiem svým; nebť jho mé[24] sladké jest, a břiemě mé lehké.

[1]) když jest zlořečil židy nevěřície, a když sú přišli apoštolé řkúce, že jich ďábli poslúchají. [2]) dieku dávaje. [3]) a tak stvořiteli všěch věcí. [4]) tajenstvie o mém příchodu. [5]) jenž sobě jsú múdří. [6]) t. chytrých. [7]) t. pokorným. [8]) neb tobě. [9]) i že jsem i že všecky věci mám. [10]) od věčnosti. [11]) od věčnosti. [12]) a duch svatý. [13]) věrní nadějí a láskú, otci i bratru svému. [14]) neb pracujete. [15]) těžkým obyčejem. [16]) neb opravím. [17]) dobrovolně. [18]) zákon mój nový. [19]) ne světa stvořiti. [20]) v obcování. [21]) vnitř v duši. [22]) i zde i po smrti. [23]) od biedy. [24]) láska k bohu a k bližniemu.

Spasitel náš milostivý, dieku vzdav bohu otci, jelikožto člověk, z toho, že pyšným chytrcóm tohoto světa skryl svá tajemstvie a dary své, a že zjevil je pokorným, volá k sobě všecky, kteříž usilují neb pracují z milosti o své spasenie, a přikazuje jim, aby vzěli na sě jeho přikázanie, jenž jest boha milovati a bližnieho, a tak býti tichu a pokornu, jakož on jest byl tichý a pokorný srdcem, miluje boha a naše spasenie. A to my máme učiniti, neb jest to lehké a sladké jho a břiemě, a zvláště proto, že vede k věčnému odpočinutí. I die takto milostivý spasitel: „Chválím tě, otče, pane nebe i země!" Pro trojí věc chválí Kristus boha otcě: proto, že jest jeho věčný otec; druhé proto, že jest pán všeho světa; to obé, když die: „otče, pane nebe i země," a tak všech věcí, jenž jsú i v nebi i v zemi; a třětie chválí ho proto, že nebeskú

múdrosť skryl jest před chytrými: jakož sú byli kněžie, mistři a zákonníci; a přěde všemi, kteříž s chytrostí v světě sě obierají: jakož jsú všichni, kteříž opustivše přikázanie božie, tichosť a pokoru spasitele, i přilnuli sú k nehodným ziskóm a obyčejóm tohoto světa; a proto, že zjevil jest múdrosť nebeskú maličkým, to jest pokorným: jakož sú byli jeho učedlníci. A tak skrýti a zjeviti múdrosť boží, jsú skutkové spravedlnosti božie, a protož z vóle božie věčné. Protož die Kristus: „Tak, otče! že tak libo bylo před tebú."

A tu dále netřěba mnoho tázati příčiny božie spravedlnosti; neb jakož spravedlivé jest, aby bóh skryl svú múdrosť před pyšnými a chytrci, tak spravedlivé jest, aby svým pokorným múdrosť zjevil; neb by to obé nebylo spravedlivé, tehdy by sě to otci bohu nelíbilo. Protož otazujíciemu, proč jest bóh chudé vyvolil apoštoly? brzká odpověď jest: že sě jemu tak líbilo. Aj najvěččí mudřec die: „Chválím tě," to věz, dieku vzdávaje, „otče, pane nebe i země! že's skryl ty věci," to jest tajenstvie o mém příchodu, jakož die výklad, a ty věci, jenž vedú konečně k spasení. A které jsú ty věci? Slyš, žeť die! „Všecky věci dány sú mi ot otcě mého." Z toho rozuměj, žeť jest s otcem rovný v moci, v múdrosti, i v dobrotě, tak že jest všemohúcí, vševědúcí a nesmierné dobroty, jako i otec; a ty věci jsú skryty před chytrými pohany, před židy, a před druhými kacieři. Toho nepoznal mudřec Averrois, jenž jest Aristotilesovy knihy vykládal a řekl, že bláznie křěsťané, v božství trojici věřiece; toho nepoznal Arrius kacieř, drže, že Kristus nenie pravý syn boží vedlé božstvie; ani toho poznal Manicheus kacieř, řka, že jsta dva počátky, a tak dva bohy: jeden, jenž jest stvořil nebeské věci a duchy, a druhý, jenž jest stvořil zemské věci. Aj ty chytrce porážie Kristus, řka: „otče," to věz mój vedlé osoby božské — to proti Arriovi; „pane" a tak stvořiteli nebe i země i všech věcí — to proti Manicheovi; „všecky věci dány sú mi ot otcě mého;" neb že jsem synem jeho věčným, to mám od něho, a jsem jemu rovný, jsa druhá osoba v božství — proti Averrois, proti židóm, a proti všem pohanóm. „Všecky věci" také stvořené „dány sú mi od otcě mého," jelikožto člověku; neb die David: Všecky věci podložil si pod nohy jeho; neb od vtělenie

on jest pán všech věcí, a má všecky v své moci. „A nižádný nepoznal jest syna jedné otec,“ to věz poznáním věčným sám od sebe; „ani otcé kto poznal,“ také od věčnosti, „jedno syn, a komu chtieti bude syn zjeviti.“ A tak světí v nebesiech mají poznánie otcě boha skrze syna. Aniž zamietaj tu ducha svatého, řka, by on neznal otcě i syna, ale brž řci, že zná otcě i syna; a jakož jest od otcě i od syna, též také má poznánie ot otcě boha i od syna božieho. Ale buď múdr, aby neřekl, by otec neb syn naučil ducha svatého, jako by prvé něco nevěděl; aniž řiekaj, by syn boží co od otcě boha vzal, jako by vedlé božstvie prvé neměl: nebť od věčnosti všechny tři osoby všecky věci vědie, i otec, i syn, i duch svatý: i tak jest mocný pán syn, jako otec, též i duch svatý.

A že mnozí pracují, aby tyto věci i jiné o pánu bohu v milosti poznali, protož ochotně zove je milostivý spasitel, řka: „Poďte ke mně všickni, kteří usilujete a obtieženi jste.“ „Poďte“ ke mně, k bratru svému vedlé člověctvie; „ke mně,“ svému otci a stvořiteli vedlé božstvie; „ke mně,“ svému lékaři těla svého i duše; „ke mně,“ obránci svému od ďábelstvie; „kteří pracujete“ v životě duchovniem i pracovitém, „a obtieženi jste“ obyčeji starého zákona; „a já opravím vás,“ otejma ta obtieženie, a dada lehká a k spasení prospěšná ustavenie; neb „já nakrmím vás“ chlebem slova svého, chlebem těla mého, a chlebem božstvie věčného, aniž vás obtiežím. Protož „vezměte jho mé na sě,“ to jest zákon mój nový miesto starého, jenž jest byl těžký; „a učte sě ote mne“ tomu, a přijměte skutkem, „žeť jsem tichý“ v obyčejích, a milosrdný v pomstění, „a pokorný srdcem,“ nežádaje nezřiezeně povýšenie, a trpě mile protivenstvie. A v tú dvú synú viery, to věz v pokořě a v tichosti, „naleznete odpočinutie dušiem svým;“ nebť jsem počátek, prostředek i konec, v němž všechny duše z svého přirozenie žádají odpočinúti. Neb nižádná věc, ani všechna stvořenie nemohú duše ukojiti konečně, jediné samo božstvie, jenž jest nesmierná dobrota, v níž světí konečně odpočinú. Protož die David: Nasytím sě, když sě ukáže oslava tvá. A svatý Augustin die: Učinil si nás, pane! k sobě podobné, a nepokojno jest srdce naše, dokud v tobě neodpočine. Lib. conf.

„Nebť jho mé sladké jest.“ Jho vložené na hlavu, to jest na vóli rozumu člověka, jest milovánie laskavé boha nade všechny věci, a blížnieho jako sě. To jho jest velmě sladké duši, kteráž okusila jest, že sladký jest pán; jakož k tomu okušení popúzie David, řka: Okuste a vizte, že sladký jest pán. „A břiemě mé lehké,“ to jest, zákon mój nový jest lehký; neb ktož miluje srdečně, ten jej plní. A tak učedlníci Kristovi, táhnúce v karách jeho, učiece lid zákonu a nosiece káry, to jest plniece zákon, lehce sú všechny prácě i utrpenie snesli; neb vozataje sú měli pokorného a tichého, jho sladké a břiemě lehké. Toho jha a břěmene nésti, rač nám dopomoci milosrdný spasitel, jenž jest s otcem požehnaný na věky!

Neděle sedmá po Kristovu narození.

S. Mat. v 13 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Podobno jest učiněno královstvie nebeské člověku, jenž rozsiel jest dobré siemě na svém poli.[1] A když sú spali lidé, přišel jest nepřietel jeho, i nasál jest kúkole mezi pšenici, i odšel jest. A když vzroste zelina[2] a úžitek učini, tehdy ukáza sě i kúkol. A přistúpivše sluhy hospodářovy, řekli sú jemu: Pane! však's dobrého semene nasál na poli svém, i odkud má[3] kúkol? I vece jim: Nepřietel člověk to učinil. I vecechu jemu sluhy: Chceš-li, jdeme[4] i vytrháme[5] jej. I vece: Nic![6] neb snad trhajíce kúkol, vytrhali by s ním spolu pšenici; nechte obého rósti až do žně, a v čas žně diem žencóm: Vytrhajte najprvé kúkol, a sviežte jej v snopky k pálení, ale pšenici sbeřte[7] do stodoly mé.

[1]) neb na své roli. [2]) *herba* t. zelina, neb v tomto čtení *herba* pšeničné ošěnie. [3]) t. pochop. [4]) t. ať jdeme. [5]) vyplejem neb vybéřem. [6]) t. nechoďte. [7]) neb skliďte.

Když jest milostivý spasitel tuto řeč odmluvil, učedlníci

jeho nerozuměvše, jakož die S. Mat., přistúpili sú k němu, A.
řkúce: Vylož nám podobenstvie o kúkoli a o roli. A on odpověděv řekl jest: Ten jenž rozsievá siemě dobré, jest syn člověka, ale pole neb rolí jest svět, a dobré siemě jsú synové královstvie, a kúkol jsú synové zlostní, a nepřietel, kterýž jich nasál, jest ďábel; a žeň jest skonánie světa, a ženci angelé jsú. Protož jakož kúkol bývá sebrán a ohněm spálen, též bude na skonání světa: pošle syn člověka angely své, a vyberú z královstvie jeho všecka pohoršenie, a ty kteříž činie zlosť, pustie je v pec ohnivú; tu bude pláč a skřěhot zubóm. Takť jest vyložil sám Kristus svú řěč, jehož nižádný nemóž polepšiti; protož byť nebylo nižádného výkladu jiného, věrná duše tomuto srozumějíc, měla by co rozjímati a vážiti pilně. Neb proto řekl jest Kristus před tiem čtením: Kto má uši slyšeti, slyš!

Ale že nevyložil Kristus, co jest královstvie nebeské, protož věz, že královstvie nebeské v podobenství jest on sám; neb poňavadž on die: „Ten jenž rozsievá siemě, jest syn člověka," a na počátku čtenie die, že „podobno jest královstvie nebeské člověku, jenž rozsiel jest dobré siemě na svém poli," tehdyť sám sě mienie v tom podobenství. A tak on jest nasál dobrého sěmene v světě, neb jest všecky dobré věci stvořil, člověka Adama a Evu bez hřiecha stvořil. A přišed nepřietel i sál v nich kúkol neposlušenstvie, ale najprvé nevěry; neb Eva nevěřila jest bohu, by umřěla, když by s dřěva zapověděného jedla; protož řekla jest, pochybujíci v božiem slově: Snad bychme umřěli? Protož kdyžť die Kristus, že ďábel nasál zlosynóv, rozuměj, ne by on je stvořil, ale že on je zlosyny svým návodem učinil; a tak rozsievaje B.
v ně nevěru, bludy a všelikaké hřiechy, zdělal jest je kúkolem.

Pak pro budúcie výklady, že často ve čtení zmienka jest o nebeském královstvi, a v jednom čtení jinú věc znamená, a v jiném jinú, protož věz, že královstvie nebeské, jakož vzní slovo, znamená sbor svatých, jenž jsú v nebesiech s bohem, nad nimiž bóh jest král; s nímž jsúc, požívají zbožie nebeského, to jest radosti, kterúž mají z jeho poznánie. A v tomto smysle obecně lidé berú v rozumu královstvie, když slyšie, ano jmenují královstvie; a tak móž rozumieno býti

v modlitbě Mat. 6. když řiekáme: Příď tvé králevstvie, to jest: naplň sě sbor vyvolených, kteříž s tebú mají býti v nebesiech. Též kdy jest řekl jeden člověk, sedě s Kristem u oběda:
Luc. 14. Blahoslavený ten, kterýž jiesti bude chléb v království božiem! to jest mienil, který po smrti v nebesiech bude sě sytiti.

Pak druhé, králevstvie nebeské v písmě znamená Krista, jako v 17 k. S. Luk.: Otázán Ježíš od zákonníkóv, kdy přijde královstvie božie, odpověděl jim a řekl jest: Aj královstvie božie mezi vámi jest. Tu, die výklad, králevstvie božie sě nazývá; to jako by řekl: Ptáte sě, skoro-li v králevství nebeském budú lidé? aj já mezi vámi jsem, jenž věrným svým dám králevstvie, a vy mne neznáte.

Třětie, královstvie nebeské znamená zde cierkev, to jest sbor křěsťanský; jako v onom čtení Mat. 13.: Pošle syn člověka angely své, a vyberú z královstvie jeho všecka pohoršenie. A k tomu slovu jest řeč S. Řehoře, jenž die: Vědieno má býti, že častokrát v svatém písmě králevstvie nebeské nynějšieho času cierkev slove, o němž v jiném miestě pán die: „Pošle pán angely své, a vyberú z královstvie jeho všechna pohoršenie.“ Neb v onom království blahoslavenstvie, v němž svrchovaný pokoj jest, nebudú moci nalezena býti pohoršenie, která by byla vybierána. To S. Řehoř.

Čtvrté, královstvie nebeské slove miesto svatých v nebesiech; jako v 20 k. S. Mat. matka synóv Zebedei prosila Krista, řkúc: Rci, ať sedneta tato dva syny má, jeden na pravici tvé a druhý na levici tvé, v království tvém. Aj teď máš, že králevstvie Kristovo znamená miesto, v němž on sedí s svými svatými.

Páté, královstvie nebeské znamená písmo svaté, jako v 21 k. S. Mat. die Kristus kněžím a zákonníkóm: „Bude otjato od vás králevstvie nebeské,“ to jest písmo zákona, „a bude dáno lidu, kterýž činí póžitek,“ to jest dobrému křěsťanstvu, jenž požívá právě písma. A v 23 k. S. Mat. die Kristus: „Běda vám, mistři a zákonníci a pokrytci! jenž zavieráte králevstvie nebeské před lidmi; vy nevchodíte, a těm, kteří vchodie, vjíti bráníte.“ Co jest: zavieráte králevstvie
C. nebeské před lidmi? S. Jan zlatoústý die, že písmo, jenž

ukazuje královstvie nebeské; brány toho královstvie jsú rozumové, a ty rozumy mistři, zákonníci a pokrytci před lidem zavierají, brániece, aby sprostní písmu nerozuměli, a sami také v písmě rozumem pravým nevcházejí. Protož velmě neradi vidie, že lidé světští umějí písmo, a bránie jim, jako teď Kristus die, aby nevchodili, to jest, aby nečtli, a tak aby nerozuměli, a zvláště proto, aby lidé nesrozuměli, kterak oni mají býti živi; druhé proto, aby jich hřiechóv netresktali; a třetie proto, aby v kázaní jich bludu neznamenali, a že musějí sě pilnějie učiti; a čtvrté, že mnějí, by od světských ne tak vzácni byli. Ale dalť jest jim Kristus požehnánie za to, řka: Běda vám! A kdyžť Kristus die: „běda," tuť za hřiech smrtedlný ukazuje věčné zatracenie; neb běda jemu, ktož v ně sě dostane.

Také doktorové, mistři, kněžie, zákonníci a pokrytci, ač mají druzí klíče toho králevstvie, avšak jim otvierati nechtie, a hóře že bránie; protož die jim k pozdravení Kristus v 11 k. S. Luk.: „Běda vám zákona umělým, jenž ste vzěli klíče uměnie!" to věz písma; „sami ste nevchodili, a těm, kteří vchodili, bránili ste." Aj tato slova Kristova vykládají prvú jeho řeč, že co dřieve řekl: „zavieráte králevstvie," to teď die: „zavieráte písmo, vzemše klíč," to věz rozum písma. A těch jest nynie mnoho, jenž umějíce písmo, nechtie vedlé ho živi býti, ani jiných učiti; a ač kto chce učiti, ale bránie. Nuž pro rozum Kristova čtenie pomni, ktož chceš rozuměti, kde vě čtení králevstvie nebeské co znamená, neb jinak neurozumieš. Aj toto čtenie die: „Podobno jest učiněno králevstvie nebeské člověku, jenž rozsiel jest siemě dobré na svém poli," to jest: podoben jest Kristus, syn člověka, člověku, jenž rozsiel jest siemě dobré, jako tomu, jenž jest pšenice nasál na svém poli: sedlák pšenice na svém poli, a syn člověka, Kristus, dobrých lidí v své cierkvi; neb pole znamená svět, jako Kristus vyložil, a svět znamená sbor lidský, jako onde v 1 k. S. Jana: Svět ho nepoznal, to jest: sbor zlých lidí Krista pravú věrú nepoznal. Pak siemě jest slovo božie, viera, jenž jest siemě dobré, neb činí syny božie. A to siemě rozsál jest Kristus v poli cierkvi svaté tak, že prvé byli sú lidé země dobrá; neb sú byli jelikožto od boha stvořeni bez hřiecha, ale zprzněni hřiechem

byli sú země chamradím a trním zkažená; ale z milosti Kristovy věrú, tiem semenem, sú synové boží učiněni. A tak Kristus die: „Siemě jsú synové královstvie," to jest: jsú synové moji, jenž ke mně a k spasení přislušejí věrú a milováním.

„A když sú spali lidé," to jest, když sú léní byli pre-
D. látové a kněžie, neostřiehajíce Kristova pole, jakož die S. Augustin; a také když sú jiní lidé spali, to věz, netbali svého spasenie, „přišel jest nepřietel jeho," Kristus die: ďábel, jenž od stvořenie člověka, z své závisti vždy jest nepřietel člověka. Ten nepřietel ďábel, jehož Kristus nazývá člověkem, nasál jest najprvé kúkole, když v čistú zemi, v Adama a v Evu, naučenú u vieřě od boha, vsál jest lež, jakož die písmo Genesis v prvních knihách v 3 k., řka, že neumrú; a to jest učinil chytřě, počav od ženy, když při ní Adam nebyl, jako činie zlosynové, když muže s ženú nenie. Také otázal jie, aby mohl vzvěděti, jest-li příchylna k přivolení; a znamenav v odpovědi, ana řkúc: „abychme snad neumřěli," ihned jako prvý lhář, né brž lež pravdě Kristově protivná, řekl jest: „Nikoli neumřete." A tak nasáv kúkole, jakož die čtenie, „i odšel jest." Jakož die S. Beda, že často starý nepřietel, když již člověka pokušením porazí, za čas otejde: ne proto, aby své zlosti konec učinil, ale aby potom brzčě sě navrátě, lehčejie pokusil. A tak někdy uveda člověka v hřiech, již maje jako jistého v své moci, jako rybář rybu u vrši neb na udici, pohledá jiného; a někdy pokúše člověka v jeden čas, nemoha ho přěmoci, otejde, aby potom, když sě on nevystřěže, spieše sklamal; jako die čtenie: „když sú spali lidé," to věz, nevystřiehajíce sebe, přijda i pokusí, a nasěje kúkole. „A když vzroste zelina a úžitek učiní, tehdy ukáže sě i kúkol;" to jest, když viera tak od ďábla zprzněná vzjide a úžitek učiní, to jest skutek v sobě dobrý: jako když člověk postí sě, almužny činí, modlí sě, a v hřiechu smrtedlném vědomě stojí. „Přistúpivše sluhy hospodářovy," to věz světí a nynější věrní, túž žádostí jdúce, kteříž znamenají, kterak mnoho kúkole jest nasáto od ďábla v pšenici, „řekli sú," jako diviece sě: „Pane! však's dobrého semene nasál na poli svém, i odkud má, to věz pochop a moc kúkol?" a dále řkú: „Chceš-li, vytrháme jej."

Tohoto slova nynější prelátové velmě sě držie, a neuměјíce rozeznati mezi kúkolem a mezi pšenicí, co jest lepšieho, i viece trhají pšenici než kúkol, tupiece viece pravdu než křivdu, a majíce pravdu za lež, a zasě lež za pravdu, tak že plní sě na nich proroctvie Isai. v 5 k. o nich: Běda, kteříž řkú tomu, co jest zlé dobré, a co jest dobré řkú zlé! A druzí slepci řkú: že neškodí, ale dobré jest, s jedniem zlým mnoho dobrých lidí zahubiti! Jakož sem od nich slýchal, ani dávají příklad, že pro jednu tunu heryňków zlých upalují někomu jiných mnoho dobrých, a též postavóv sukna; a již zjevně sú toho potvrdili, že sú u papeže Jana XXIII buly dobyli, na níž přikazuje zjevně, aby i zlé i dobré knihy mistra Jana Viklefa spálili, neb je velmě hnětú, že psáno v nich o jich svatokupectví, o pýše, o smilství a o lakomství; a najviece sě hněvají, že je nazývá almužníky, a že nemají jako světští páni panovati; a také proto, že píše, když sú kněžie zle živi a nechtie zlosti ostati tehdy světští řádem a dobrým úmyslem, aby neměli nač hřěšiti, mohú jim sbožie otjieti, a také desátków jim nedávati. A tyto řeči potupili sú někteří doktorové s kanovníky, s faráři, a s mnichy u Prazě v radnici, po německu řkúce na rathauzě; ale mnozí mistři, a takměř věččie strana jich, a obec bakalářóv a studentóv, k tomu potupení sú nepřistúpili ale brž mistři stáli sú v obecné škole v kolleji, a dovodili sú písmem, že sú ti doktorové s rotú svú pravdu potupili, a volali sú ty doktory do školy, aby dovedli písmem; a oni sú nechtěli, neb sú nesměli, nemajíce písma, jímž by mohli dovesti svého potupenie. A toho všeho byl jest póvod Štěpán Páleč, ten doktor, někdy když jest pravdu miloval, mój věrný a milý přietel, a druhý Stanislav; a vzdvihla sta sě proto, že sme my nechtěli přivoliti k bule papežově, na níž jest dal kříž, to jest moc, aby, ktož kolivěk chtie, buďte kněžie, jeptičky, i mnišie, připravili sě na zahubenie krále Ladislava Napulského, i všech, kteříž pod jeho mocí jsú a s ním držie; a v té bule odsúdil ho do čtvrtého pokolenie, a mnoho jiných věcí, a dává odpuštěnie hřiechóv i muk, ktož to učinie, neb penieze dadie. I dal jest milosrdný spasitel poznánie mnohým mistróm, kněžím i světským, že sú k tomu nepřivolili pro mnohé věci; a druzí sú hrdla svá na tom složili, neb sú

E. (margin, at line 1); F. (margin, at line 30)

proti kazatelóm odvolávali, když sú kázali, že papež jest bóh zemský, a móž komu chce dáti odpuštěnie hřiechóv i muk, a že má mečem železným bojovati, jako světský král; a z těch Martin, Jan a Stašek sú stěti, a ve jmeno božie položeni sú u Betlémě, a jiní potom sú jímáni, mučeni, i žalařováni.

Toto píši za věrnú kroniku, aby naši potomci. přihodí-li sě též, věděli, že sú sě před nimi jiní směle na smrť posadili. A dobřě přileží k tomuto čtení, že bránil jest hospodář sluhám, aby nevytrhávali kúkole, aby mnějíce, by kúkol vytrhali, nevytrhali i pšenicě; neb die čtenie, že řekl jim hospodář: „Netrhajte kúkole, aby snad trhajíce kúkol, nevytrhali spolu s kúkolem i pšenicě, ale nechte obého rósti až do žni.“ Toho nenie nečinie, ale trhají pšenici a kúkole nechají rósti; neb lhářóv s odpustky čert jest všudy takměř nasál, a těch velmě prelátové a kněžie druzí hájějí, i doktorové a druzí mlčie, a nesmějí proti ďáblovu kúkoli úst otevřieti. A tak že sú zesnuli lidé, jedni léností, druzí bázní, a třětí ďáblovú poraženi jsúc chytrostí, protož nasál jest nepřietel člověk mnoho v pšenici kúkole; nasál jest také proto zvláště ďábel kúkole, že nechtie nynie preláti i doktorové, aby písmo svatého čtenie rozsúdilo pravdu, ale aby oni sami súdili: jakož sú biskupové, mistři, kněžie a zákonníci Krista falešným svědectvím odsúdili. A tak svými hanebnými ustaveními súdie i odsuzují věrnú kněží, jenž proti jich svatokupectví a proti jiné zlosti káží. Avšak mají to věděti, že poňavadž panny Marie, a tak všie říše nebeské jest tato rada: „Což kolivěk die vám Ježíš, to čiňte,“ a Ježíš die, aby oni napomínali, aby zlata a střiebra sobě nesobili, aby darmo dávali, aby nesmilnili; a teď die, aby obého rósti až do žně nechali, aby z své hlúposti, a snad druzí i ze zlosti, pšenicě s kúkolem, t. dobrých se zlými nezahubili; neb on sám, jenž nemóž poblúditi, v súdný den die angelóm svým, jako spravedlivý súdcě, aby kúkol v snopky svázali. Neb zlým budú nohy i rucě svázány, a budú v zevnitřnie temnosti uvrženi; ale pšenicě, to jest všichni vyvolení, do stodoly radosti nebeské budú sebráni.

A znamenaj tu, že jakož kúkol něterak prospěšen jest pšenici, neb vieže spolu stéblé, že móž lépe státi proti větru, aby neklátil jí, jako by klátil, když by kúkole nebylo; a na

počátcě něco podoben jest kúkol k pšenici, a vytrhánie by kúkole bylo škodné, kdyby jej trhali a pšenici tlačili: tak zlí, když sú řiedce rozsieti mezi dobrými. něco jsú dobrým ku pomoci veliké odplaty, a jsú jim jako k zvykání v boji duchovniem. Neb kdyby nižádný zlý dobrému nepřěkazil, dobrý by neměl pokušenie. a tak ani boje velikého, protož neměl by veliké odplaty; ale že zlý jest dán dobrým na pokušenie, aby setrvajíce proti jeho zlosti, měli velikú odplatu, protož všěch zlých vytrhánie, kdyby nynie bylo, byla by dobrým veliká újma. Protož najvyšší pán a najmúdřější die: „Nechte obého rósti až do žně.“

Avšak druhdy slušie světským kúkol vypleti, vedlé rady písma božieho, ale ne vedlé jich všech ustavení; i mohú to druhdy učiniti, ale s velikú radú rozumných lidí v písmě božiem a z milosti, a s pilností, aby pšenicě nepotlačili, ani z kořen vytrhali. Ale Petrovi v 18 k. S. Mat. přikázal jest spasitel, člověka hřiešného po třětiem napomenutí, když má hřiech na sobě zjevný a obcě nechce poslúchati, aby sě ho varoval jako pohana a zjevného hřiešníka; ale nepřikázal mu zabiti: a pak nynější náměstkové Petrovi upletli sú sě v popravy, a vzdějíce věrnému křesťanu kacieř, i upálé, jako sú kněžie učinili Ježišovi!

Neděle, jenž slove devietník.

S. Mat. v 20 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Podobno jest královstvie nebeské[1] člověku hospodáři, jenž vyšel jest najprvé ráno,[2] aby uvedl dělníky v svú vinici.[3] A když úmluva sě sta s dělníky z penieze dennieho,[4] poslal je do vinice své. A vyšed v třětí hodinu,[5] uzřě jiné stojície na tržišti prázdny; i vece jim: Jděte i vy do vinicě mé, a což bude spravedlivé, dám vám. A oni šli sú. A opět vyšel jest v šestú hodinu,[6] a v devátú hodinu,[7] a učinil jest též. A v jedenadctú hodinu[8] vyšel jest, a nalezl jiné stojície; i řekl jest jim: Co teď stojíte cělý den prázdni? Řekli sú jemu: Neb nižádný nás nepojal. Vece jim:

Jděte i vy do vinicě mé. A když sě sta večer,[9] vece pán vinicě[10] vladaři svému:[11] Volaj dělníky[12] a daj jim mzdu jich, počna od najposledniejších,[13] až do najprvnějších.[14] A když sú přišli ti, kteří sú v hodinu jedenadctú[15] byli přišli, vzěli sú jednostajné penieze.[16] A vidúce první,[17] domněli sú sě, že by viece vzieti měli. A vzěli sú i oni jednostajné peniezě, a vzemše reptali sú[18] proti hospodáři, řkúce: Tito najposlednější jednu hodinu dělali sú, a rovny nám[19] je učinil's, jenž nesli sme břiemě[20] dne[21] i vedra.[22] A on odpověděv jednomu z nich, vece: Přieteli! nečiním tobě křivdy: však's z penieze denniého[23] sjednal se mnú; vezmi co tvé jest a jdi, nebť chci i tomuto najposlednějšiemu dáti, jako i tobě. A nebť neslušie mi učiniti co chci, nebť oko tvé křivé jest, že já dobrý jsem. Tak budú najposlednější[24] najprvnější,[25] a najprvnější[26] budú najposlednější; neb mnozí sú voláni, ale nemnozí vyvoleni.[27]

[1]) syn boží Kristus. [2]) prvý věk. [3]) cierkev. [4]) jenž jest blahoslavenstvie. [5]) druhý věk. [6]) v třětí věk. [7]) čtvrtý věk. [8]) pátý věk. [9]) *cum sero factum esset.* [10]) bóh. [11]) Kristovi. [12]) v súdný den a na smrti. [13]) od apoštolóv. [14]) do svatých najmenšieho zaslúženie. [15]) v poslední hodinu jako apoštolé. [16]) neb rovné penieze. [17]) světí starého zákona. [18]) t. divili sú sě. [19]) v odplatě. [20]) těžký zákon. [21]) času dlúhého. [22]) tělestného zapálenie. [23]) z blahoslavenstvie. [24]) apoštolé, jenž z najposlednějšieho věku jsú. [25]) t. najdóstojnější. [26]) t. světí z najprvnějšieho věku. [27]) k spasení.

Milostivý spasitel túto svú řečí dovodí, že mnoho jest povolaných k spasení, a málo vyvolených; a popúzie pracovitých, aby statečně u vinici jeho pracovali, a zpozdilým dává odtuchu, aby nezufali. Také učí, aby ti, kteříž dávno v jeho vinici pracují, nepýchali a jiným(i), jenž sú nedávno přišli v práci vinicě, nehrzěli. I mluví u podobenství, řka: „Podobno jest královstvie nebeské hospodáři.“ Královstvie nebeské v tomto miestě jest syn boží, jako před tiemto čtením
A. řečeno; a on že jest hlava všie cierkvi svaté, jenž jest vinicě jeho, jest hospodář jejie, a má sě k ní něco podobně, jako hospodář člověk jiný, ne Kristus, má sě k tělestné zemské

vinici. I vyšel jest pětkrát, aby uvedl dělníky v tu vinici, to jest v cierkev svatú rytěřující, jenž jest sbor vyvolených. dokud zde jsú bojovníci, stojiece s Kristem proti světu, tělu a ďáblu. A ta cierkev někakým podobenstvím slove vinicě, jenž má někaký úžitek přinesti; v kteréžto vinici u prostřěd jest jeden kořen, od něhož všechny ratolesti pučie sě, rostú, vláhu mají, i ovoce nesú; kterýžto kořen sám ďie v 15 k. S. J.: Já jsem kořen vinný pravý, a vy jste ratolesti. Ten kořen jest i hospodářem, jenž sedí v domu svém, v cierkvi svaté svítězilé v nebesiech, jenž u vinici nepracuje, a sedne na věky i s těmi, kteříž vezmú konečně peniez za svú práci. Ten hospodář vyšel jest nájprvé ráno, aby uvedl dělníky do vinicě, jenž, jako die S. Řehoř, jest cierkev svatá, kterážto od prvnieho Abele spravedlivého, až do poslednieho, kterýž sě na konci světa urodí, kolik jest svatých vzplodila, tolik jest ratolestí pustila. To svatý Řehoř.

Z té řeči máš, že cierkev svatá, jenž jest vinicě Kristova, jest sbor všech vyvolených, od prvnieho svatého až do poslednieho, který najposlé počet vyvolených dokoná. O tom psal sem plně v knížkách o cierkvi svaté. Tu vinici chtě zasaditi syn boží, „výšel jest nájprvé ráno," to věz. v prvý věk přikázal jest angelóm; a on sám svú osobú, ač ne v těle ještě, najprvé napomenul jest, aby otcové prvého věku světa hodně k prospěchu té vinicě pracovali, jakož vědomo jest o Adamovi, o Sét, o Enoch, a o jiných věku prvnieho. A úmluva o nájmu jest zaslíbenie o peniezi denniem, jenž znamená blahoslavenstvie, kteréž věrní dělníci konečně budú mieti. A znamená peniez blahoslavenstvie pro trojí věc: Prvé pro stálost; neb jakož peniez jest z věci stálé, jenž móž dlúho trvati, tak blahoslavenstvie jest věc stálá na věky. Druhé proto, že peniez jest okrúhlý, tak že v jeho okrslku nenie konce ani počátku: též odplata dělníkóv, jenž jest bóh věčný, nemá ani konce ani počátku. A třětie pro nápis; neb jakož na peniezi jest nápis na světlém střiebře neb zlatě, tak v božství některým podobenstvím jest v jeho světlosti napsáno, aby blahoslavení čtli položenie věcí, které jest pán bóh mocně, múdřě, a dobrovolně stvořil k utěšení všem svým věrným. B.

Pak v druhý věk, jako v třětí hodinu, vyšel jest a uzřěl

jest mnohé, ani prázdnie; a těch jest popudil netoliko vnitřním vdechnutím a napomínáním, ale i angelským napomenutím, jakož vědomo jest o Noe, Eber, Táre, a Abrahamovi, jenž v druhý věk věrně sú pracovali. Opět vyšel jest v třětí a v čtvrtý věk, a též jest učinil, jakož vědomo jest na věrných lidech od Abrahama až do Davida, a od Davida až do vyvedenie židóv z Babylona. A pak od toho vyvedenie Babylonského až do Kristova obcovánie opustilo jest čtenie čas jako jalový; neb v tu dobu kněžie davše sě na lakomstvie, netbajíce lidu, že jest prázdnil, zle sú spravovali vinici velikého hospodáře, jakož jim svědčí Kristus hospodář ve čtení S. Mat. v 21 k. Pak v jedenadctú hodinu vyšel jest již hospodář syn boží tělestně, a napomínal jest lid, aby věrně pracoval, jako sú prvé pracovali světí otcové.

A tu znamenaj, žeť světí rozličně pět těch hospodářových vyjití, ve čtení výklad rozličný pokládají: někteří, jako již jest vyloženo, vykládají vedlé věkóv světa, před vtělením syna božieho; a někteří vedlé pět věkóv každého člověka, jenž v každý věk svój má napomenutie i popuzenie, aby pracoval k spasení úžitečně. Skrze ráno rozumie sě věk dětinstva, jenž trvá do let čtrnadcti. Ten věk jest prvý k práci u vinici svaté, o kterém věku lidu die spasitel v 10 k. S. Mar.: Nechte dětí malých, ať ke mně jdú. — Druhý věk jest jinošstvie, od let čtrnadcti až do osmezcietmého léta. V tom věku třěba pilnu býti jinochóm a děviciem; neb najviece, jako v třětí hodinu na den horka, přibývá jim horkého k smilství a k marnosti zapálenie. V tom věku byl onen mládec neb jinoch, jenž jest
Mt. 25. řekl Kristovi, že jest zachoval přikázanie všecka z své mladosti. — Pak devátá hodina třětí věk znamená, jenž slove mužnosť, a počíná sě od osmezcietma let, a trvá do čtyrydcieti a osmi let. V ten věk lidé již na konci v síle jdú dolóv; ten také věk obecně lidé marně tratie. A na znamenie těch tří věkóv, že lidé v nich hřěšie nepracujíce hodně, bóh Kristus vzkřiesil jest, zde v tělesenství pracuje, tři člověky: děvčičku v dětinstvu, Mat. v 9, mládce, syna vdovy, v jinošství, Luk. 7, a Lazara v mužnosti, Jan v 11 k. — Pak jedenadstá hodina znamená starosť, a běží od let čtyřidcieti a osmi až do let sedmdesáti. I v tom věku mnozí stojie prázdní, kteříž

v těch letech nedělají, což jest Kristus, vinicě hospodář, přikázal; avšak i ty milostivý hospodář volá, chtě jim dáti, což bude spravedlivého. — Pak šestý věk jest ostatek let, od sedmidesáti až do skonánie, a slove šietnosť, od niež slovú šietové, a ženy baby šietné. A těmi věky lidé běžie, z nichž jeden ve čtení jest opuštěn, to věz prvý věk, jenž slove mládie: ten trvá od narozenie člověka až do pochopu zlosti; a proto jest ten věk opuštěn, neb nenie zavázán k práci u vinici, proto že ani sobě zasluhuje co k spasení, ani také prohřěšuje.

A tiemto výkladem jde svatý Řehoř; protož takto die: že každý k dobrému životu, některý v dětinstvu, některý v jinošstvu, některý v mužnosti, některý v starosti, některý v šietnosti veden jest; protož každý jinú a jinú hodinu k práci do vinicě jsú voláni. Protož, bratřie! k obyčejóm svým přihlédajte, a již-li boží dělníci jste, vizte. Važ každý, co činí, a znamenaj, již-li pracuje u vinici boží. Neb ktožť v tomto životě svých věcí hledá, ještěť jest do vinice božie nepřišel; ale tiť pánu pracují, kteřížž ne svých, ale páně ziskóv hledají, kteří horlivostí lásky plně zisku duší hledají, a jiných s sebú uvesti jsú pilni. Neb kto sobě živ jest, kto těla svého rozkošmi pase, ten právě jako prázdný hoden jest tresktánie, neb póžitku božie prácě nenásleduje. A ktož až do věku poslednieho bohu živ býti meškal jest, jako do jedenadsté hodiny prázden stál jest. Protož právě až do jedenadsté hodiny lénim řečeno jest: „Co teď stojíte celý den prázdni?“ Jako by zjevně řekl: Ač bohu v dětinstvu a v mladosti živi býti nechtěli ste, aspoň k poslední́mu věku hleďte, a k cěstám života, ješto již nemnoho dělati budete, aspoň na večer příďte. To vše S. Řehoř.

Tu věz, že vinicě té Kristovy strážní a dělníci najpilnější C.
mají býti kněžie, neb jim zvláště v apoštoléch jest od hospodáře řečeno: Já ustavil sem vás, aby šli a úžitek přinesli. Jan v 15 k. Ti mají tu vinici rozploditi příkladem svatým a naučením dobrým; oni mají tu vinici okopávati, bludy ven plejíce; mají štiepiti neb saditi, v dobrém učiece; a mají přivazovati, naději k spasení praviece. O blazě jim, kteří v té vinici tak pracují! a běda jim, kteřížž učinivše úmluvu, aby v té vinici tak pracovali, pak viece kazějí svými zlými činy!

O nichž sú biskupové a kněžie i zákonníci súd vydali, když jest jich Kristus otázal, co učiní vinařóm hospodář, až přide? řkúce: že zlé zle zatratí, a vinici svú poručí jiným vinařóm. Mat. 21. O takých kněžích die Hugo: Kněžie naši prázdni
Lib. de 12 abusion. jsú, opilstvie pilni jsú; zemské věci čenichají, ustaviční v uliciech, řiedcí v kosteléch; zpozdilí k poznání hřiecha v člověku, a hotoví naleznúti zaječí stopu; radějše hromáždie psy než chudé, spieše chleba dadie psu než chudému; viece jich slúží u stola než u oltáře; pacholkóv mají mnoho a žáčkóv málo; jichž lože jest přípravnějšie než kostel, stuol hotovějí než oltář, čieše dražšie než kalich, kuoň dražší než mšál, kápě pěknějšie než ornát, košile rozkošnějšie než mešná košile [alba]; a ještě hóře, že jich háčě jsú čistějšie, než korporálové, to jest než rúšky, na nichž božie tělo ležé! — Takť Hugo praví, mně za zlé nemějte!

O běda bude nám kněží, nebudeme-li pracovati statečně v té vinici! Aj die hospodář viničě prázdným: „Co stojíte cělý den prázdni?“ I zdali nevieme, že die S. Pavel 2 k Tessalonickým v 3 k.: Nechce-li kto dělati, nejez. Die S. Řehoř: Co k tomu my učitelé dieme, že před súdným dnem úřad cierkvi svaté přijímáme a němí chléb jieme? A svatý Bernard die: Přídú, přídú před stolici súdcě, tu kdež sirotkóv a vdov bude slyšána žaloba těžká; dóvod tvrdý, že sú jich statek jedli, a hřiechóv neshladili! — Ale mají výmluvu faráři a biskupové i jiní, řkúce: Mám náměstka, a což skrze jiného činí, jako by sám učinil. K tomu odpoviedá S. Bernard, řka: Ktož má náměstka v práci, bude mieti náměstka v odplatě. Neb die S. Pavel 1 Korint. v 3 k.: Každý vezme odplatu vedlé své práce. Aj die, každý vedlé „své,“ ne vedlé náměstkovy; neb byť měl farář tisíc náměstkóv, každý ten má dosti za sě sám pracovati, a farář vždy jest zavázán, aby sám pracoval, a nemóž-li snésti, aby pomocníka věrného měl. A bez pochybenie, když který kněz mešká své miesto, tehdy ihned má náměstka ďábla, jenž všechny nedostatky jeho znamená, kteříž sě stanú jeho netbáním; a ač v tu dobu nezná toho, ale pozná v súdný den. A nepomóž výmluva, jíž sě bránie, řkúce, že proto kovář má kleště, aby sè neožehl: též farář neb biskup má náměstka, aby od věčného ohně, neb od očistcového

nebyl pálen; ale jest odpověď k tomu lehká: že ďábel nechaje kleští, vezme kováře! Neb dělá-li věrně s lidem třiedník, on za svú práci odplatu vezme, a farář vždy musí odpověď dáti, že jest prázdnil. A mým domněním třiedníci věrní jsú v cierkvi svaté viece než nynější prelátové platni; neb úřad kněžský najviece vedú, krstie, káží, mše slúžie, zpoviedají, a nejsú-li lakomí, že majíce ztravu a oděvec zisku nehledají, tehdy jsú následovníci apoštolští. Též diem o dobrých farářích. A jakož vizi, tehdy ti najlépe v vinici boží pracují; neb velicí preláti, jako papež, kardinálové, a u dvora jiní, ti sě jedné v prodávání obrokóv obecně obierají; arcibiskupové a biskupové, ti s panstvím dosti činiti mají; kanovníci ti sě sami pasú; oltářníci, jenž nekáží, odbudúce mše, obecně spie neb hrají, aneb v krčmě sě obierají; a mnišie bohatí, ti zavrúce sě, dobřě sě sami pickují; pakli jsú žebráci, tehdy lanžují, aby což mohú najviece na lidech vymluvili. D.

Ale věz, žeť dobrých tu nemiením; nebť mám za to, že v kterém kolivěk stavu kto boha miluje, jeho přikázanie plní, tenť jest jemu vzácen jako věrný sluha; avšak jeden viece než druhý v cierkvi svaté prospievá. A ti nebudú bez odplaty, neb die čtenie: „A když sě sta večer, vece pán vinicě vladaři svému: Volaj dělníky a daj jim mzdu jich.“ To jest, jako dic výklad, když konec světa, neb každého člověka konec přijide. „Řekl jest pán,“ to věz božstvie, jenž jest bóh. „Vladaři,“ to věz Kristovi člověku, jenž jest tu vinici svú krví, potem i smrtí štiepil. „Volaj dělníky!“ O tom volání die Kristus v 5 k. S. J.: Přijde hodina, když mrtví uslyšie hlas syna božieho. Hlas ten bude: Vstaňte mrtví, poďte k súdu! „A daj jim mzdu jich,“ to věz, jiež sú zaslúžili; neb die písmo, že dá každému vedlé jeho činóv. „Počna od najposlednějších.“ Tu věz, že Kristus počne od najposlednějších, to věz od svých apoštolóv, jenž sú v jedenadstú hodinu, to jest v čas posledního věku přišli. Jimž jest slíbil, řka: Vy jenž ste po mně Mt. 19.
šli, sedněte na dvanadcti stolicéch, súdiece dvanadcte pokolení. Avšak všichni, kteříž sú v těch pěti hodinách byli povoláni a věrně pracovali, vzěli sú jednostajnú odplatu, to věz jedno blahoslavenstvie. Čtenie die: „vzěli sú jednostajné penieze,“ to věz, kteříž peniezi k odplatě blahoslavenstvie všem rovně

platie, ač jedni světí budú věččieho dóstojenstvie než druzí. A tak najprvnějšie nazývá najdóstojnějšie, jakož jsú apoštolé; najposlednější mohú slúti světí najmenšieho zaslúženie.

Dále die čtenie: „A vidúce“ — některé biblie mají „přišedše“ — „první domněli sú sě, že by viece vzieti měli; a vzěli sú i oni jednostajné penieze, a vzemše reptali sú.“ Tu jsta dvě slově těžcě: jedno, že dělníci první domněli sú sě, že by měli viece vzieti; druhé, že reptali sú. Neb kterak to móž býti, aby světí tak blúdili v domnění i v reptání? A jistě žeť velmě těžko móž právě odpovědieno k tomu býti: neb to jisté jest, že nižádný svatý v súdný den nenařkne boha, by jemu křivdu učinil, aniž bude mieti myšlenie, by měl viece mieti, než což jemu dá pán bóh z své milosti. Protož die S. Řehoř: Ale móž otázáno býti, proč že by reptali? Řečeno jest, kteříž aspoň pozdě v královstvie povoláni sú; však královstvie nebeského nižádný reptaje nebéře, nižádný, ktož béře, ale nemóž reptati? A ihned odpoviedá sám, řka: Ale že svatí otcové až do příchodu páně, to věz Kristova, kterak kolivěk spravedlivě živi sú byli, do králevstvie vedeni nejsú, jedné až by sstúpil ten, který by zavřěný ráj lidem položením smrti své otevřěl: jich to reptánie jest, že pravie, aby králevstvie vzěli byli sú živi, avšak dlúho aby ho nevzěli byli vzdáleni. Neb ty, kteréž po skonalé spravedlivosti pekelnie miesta, ač tichá, přijala sú, jistě jim jest byla i práce na vinici i reptánie; protož jako po reptání peniez berú ti, kteříž po dlúhém času z pekla k radostem nebeským přišli sú. Ale my, ktož jsme k jedenadsté hodině přišli, po práci nerepceme a peniez béřeme; neb po smírcě, to věz po Kristově příchodu, jenž jest na tento svět přišel, v královstvie uvedeni býváme ihned, když z těla vycházieme, a to bez meškánie béřeme neb přijímáme. To vše S. Řehoř. Miení krátcě, že světí přěd narozením Kristovým, jenž sú u vězenie temné šli, že nemohli ihned do nebes jíti, ač by byli hodni, že Kristus ještě nebyl nebes otevřěl, jsúc v temnosti, na vinici pracovali sú, a tak diviece sě z prodlenie svobody, jako reptali sú: ale křěsťané, jsú-li dobřě živi v poslední věk, ihned, umrúce, bez vězenie v nebeské králevstvie jdú, jako bez reptánie. A tak domněnie a reptánie pokládá S. Řehoř za divěnie, tak že staří světí

v mysli rozkládali, kterak dlúho sú byli u vězení, a že sú mněli, by byli spieše vysvobozeni, a že bez hřiechu tak sú sě domněli i divili. A pak odpověď hospodářě, již odpověděv jednomu, to jest sboru tomu starcóv svatých, řekl jest: „Přieteli! nečiním tobě křivdy;“ a potom všecka řeč tresktavá, ta odpověď jest vypravenie k poznání božie spravedlnosti a milosrdenstvie jeho, tak že on ukazuje a oznamuje, že milosrdně a spravedlivě dá každému, jakož ráčí. Neb poňavadž nižádný nevyslúžil jest na něm, že mu dal duši a tělo, ale on dal jest každému z veliké své milosti: ovšem zjevná jest věc, že když dá člověku dar ducha svatého a radosť nebeskú, že jemu nečiní křivdy, ale činí mu velikú milosť, dada jemu život věčný.

A věz, že velmě jest těžké čtenie v tom kusu o reptání, jako ve všech čteních; a jáť znám, žeť nerozumiem jemu, a svatého Řehoře nezamietám. Ale mněť sě zdá, žeť by nižádnému svatému pro divenie, jenž by bylo bez hřiechu, neřekl bóh: „Oko tvé křivé jest,“ to jest: úmysl tvój křivý neb zlý jest, jakož die na to slovo: „Aneb oko tvé křivé jest,“ S. Jeronym; to věz: I zdali dobrota má tobě jest příčina zlosti? A že reptáci položili sú, jako by jim vladař křivdu učinil, to sě ukazuje tiem slovem, že die vladař: „Přieteli! nečinímť tobě křivdy;“ protož ještěť vyznávám, žeť nerozumiem. A svatý Řehoř praví, že to reptánie, to věz divenie, bylo otcóv svatých, dokud sú nevyvedeni z vězenie: a čtenie praví, že „vzemše jednostajné penieze, reptali sú;“ prvé vzěli a pak reptali, a to zdá sě proti řeči svatého Řehoře.

Opět povolánie dělníkóv: to miení-li sě v súdný den, kterak by otcové světí sě divili, ani vědie, proč sú tak dlúho u vězení byli? Neviem, mohlo-li by takto rozumieno býti: že buďto kdyby kteří, vezmúce odplatu, reptali, tehdy by vladař mohl každému reptáku odpovědieti: „Přieteli! nečiním tobě křivdy“ a tak dále. A tento rozum šel by na to, že by Kristus všecko čtenie na to vedl, aby lidé statečně v cierkvi svaté pracovali, a pracujíce aby nedomněli sě, by jako z práva měli mieti královstvie nebeské, ale brž z veliké jeho milosti. Neb nic sám od sebe, jelikožto od sebe, nemóž člověk na bohu zaslúžiti; neb čím viece bohu slúží, tiem jest viece bohu dlužen, proto že jemu dává to, že on mnoho bohu slúží; a

tak čím kto jest k bohu lepší, tiem jest bohu dlužnější, neb mu dal viece dobroty. Protož reptánie světí nebudú mieti, pakli opět móž rozumieno býti, buď že dokud zde jsú světí a trpie mnoho, a řkú v tesklivosti, že trpie vedro a nesú břiemě, a v naději vzěli sú odplatu hodnú po smrti. Konečně na tom ostávám, že každé slovo Kristovo jest pravé, a kteréhož nerozumiem, to jeho milosti porúčiem, maje naději, že po smrti urozumiem.

Dále die Kristus: „Tak budú najposlednější najprvnější,“ to věz, že křěsťané budú v odplatě dóstojnější než židé světí, tiem během, že v krátké práci, s Kristovú pomocí štojíce proti veliké ďáblově ukrutnosti, viece zaslúžie, než sú starého zákona v dlúhém času zaslúžili. Móž také takto býti rozumieno, že najposlednější, to věz v světě najzavrženější, budú pro svú pokoru s jinými ctnostmi najprvnější; a v světě najdóstojnější, že ne tak budú bohu slúžiti, budú poslednější, tak že zavržený kniežek v světě předejde papeže a biskupy v odplatě, a sedláček ciesaře i krále; neb die Kristus: Ktož sě níží, ten bude povýšen. Protož die tu S. Řehoř papež: Aj ač vieme již, které věci a kterak veliké dobré činili sme, ještě nebeský súdcě kterak to vážiti bude, nevieme. A jistě radostivě každý má pracovati, aby aspoň byl v králevství božiem najposlední. Amen.

Neděle po narození božiem devátá.

Píše svatý Lukáš v 8 kapitole.

V ten čas, když zástup mnohý sbieráše sě a z měst chvátáchu k Ježíšovi, řekl jest v podobenství: Vyšel jest ten, jenž rozsievá, rozsievat semene svého. A když rozsieva, jiné padlo podlé cěsty a potlačeno jest, a ptáci nebeští szobali[1] je; a jiné padlo na skálu, a všed uvadlo,[2] neb nemělo jest vláhy; a jiné padlo mezi trnie,[3] a spolu[4] vzrostlá trnie utlačila sú je;[5] a jiné padlo v zemi dobrú, a všed[6] učinilo úžitek stý. Ty věci řek, voláše: Ktož má uši k slyšení, slyš! I tázáchu učedlníci jeho, které by to bylo podoben-

stvie? Jimž on vece: Vám dáno jest znáti tajemstvie[7] královstvie božieho, ale jiným v podobenství,[8] aby vidúce[9] neviděli[10] a slyšiece nerozuměli.[11] A jest toto podobenstvie:[12] Siemě jest slovo božie; a kteříž podlé cěsty, ti jsú, jenž slyšie; pak přijde ďábel i vynme slovo z srdce jich, aby neuvěřiece spaseni nebyli. A kteří na skálu, ti jsú, kteříž když uslyšie, s radostí přijímají slovo; a ti kořenóv[13] nemají, neb za čas[14] věřie, a v čas pokušenie odstupují. A kteréž v trnie padlo, ti jsú, jenž slyšie, a v pečlivostech a v zbožích a v rozkošech života[15] jdúce, udušeni bývají.[16] Ale které v zemi dobrú, ti jsú, jenž v srdci dobrém a najlepšiem, slyšiece slovo, zachovávají a úžitek přinosie v utrpení.[17]

[1]) snědli. [2]) uschlo. [3]) mnohá. [4]) s trním. [5]) siemě. [6]) t. kdy jest vzešlo. [7]) *mysterium.* [8]) neb skrze podobenstvie, *per similitudinem.* [9]) tělestně. [10]) duchem hodně. [11]) k spaseni sobě. [12]) *Est autem haec parabola* t. takto sě vykládá. [13]) *radices.* [14]) *ad tempus.* [15]) tělestného obyčejem zlým. [16]) t. v duchovniem životě, neb slovo božie v nich zhyne. [17]) t. trpiece do koncě pro slovo božie.

Ukazuje svatý Lukáš, že lid veliký chvátal jest k Ježíšovi; druhé, že Ježíš mluvil jest v podobenství; třětie, že sám jest vyložil učedlníkóm podobenstvie. O prvém prvé řečeno jest, že rozličnými úmysly chvátali sú lidé k Ježíšovi: že pro zdravie, pro nasycenie, pro divy, pro dobré naučenie, a kněžie pro utrhánie a rúhánie. A tak die čtenie: „když zástup mnohý sbieráše sě a z měst chvátáchu k Ježíšovi,“ to věz, jedni aby slyšeli ho sobě k spasení. A že těch bylo málo, protož nekázal jim, aby všickni ihned rozuměli; jakož sám die ve čtení, že proto mluví v podobenství, aby slyšiece nerozuměli. I die čtenie: „Řekl jest v podobenství.“ V tom naučil jest spasitel A.
své učedlníky, aby nevděčným ne ihned, když chtie, pravili božieho tajemstvie, an jest řekl v 7 k. S. Mat.: Neroďte svatého dávati psóm; to jest: slova, jenž svaty lidi činí, nedávajte utrhačóm. Bych jiné příčiny pravil, proč jest mluvil v podobenství, netřěba jest; neb jest on sám odpověděl, že proto tak mluví, aby zlí nerozuměli. Ač jsú jiné příčiny,

jako ta: aby příkladem naučil a v paměť sprostným položil; a také aby skrze věci časné k nebeským věcem nás povzdvihl. A tak milostivý spasitel někdy jest mluvil zjevně, a někdy skrytě v podobenství; potom jest nám vyložil, jakož ukazuje svaté čtenie. Protož die S. Řehoř, že již toto čtenie výkladu nepotřěbuje, jedné napomenutie; neb poňavadž je sama pravda vyložila, o to sě všetečně člověk křehký nepokúšej. Tak die Řehoř.

Protož mile držě spasitele našeho vyloženie, vzpomínám i sobě i jiným, že siemě, jenž jest slovo božie, padne-li v smilníky, jenž jsú vedlé cěsty, kterážto cěsta jest srdce myšleními smilnými utlačené, to uvadne, nepřinese blahoslavenstvie; a upadne-li na skálu, to věz na srdce tvrdé pýchú a zufalstvím, opět úžitka nepřinese; a upadne-li v trnie, to věz v lakomé srdce, opět zhyne; jakož Kristus die, že bude udu-
B. šeno pro pečlivosti, pro sbožie, a pro rozkoši. A tak smilní, pyšní a lakomí od Krista, že v nich slovo božie neprospievá, sú ukázáni; a že vešken svět těmi jest naplněn, protož malíčko jest těch, v nichž slovo božie úžitek nese. A že jimi svět naplněn jest, svědčí S. Jan 1 v 2 k. řka: Všechno, což jest v světě, neb jest žádosť těla, neb žádosť očí, neb pýcha života. Žádosť těla jest chlipnosť smilstvie a rozkoši; žádosť očí jest lakomstvie, neb lakomý, což uzří, chce mieti; pýcha života ta sě sama mienie. Aj těmi hřiechy lid světský, to věz v světě zlý, jest naplněn, že každý zlý neb jest smilný, neb lakomý, aneb pyšný, a některý všěch těch hřiechóv plný. Aniž móž býti kto v hřieše po krstu v smrtedlném, by nebyl pyšným;
Eccl. 10. neb die písmo: Počátek každého hřiecha jest pýcha. Neb ďábel najprvé v pýchu jest upadl, chtě býti najvyššiemu podobný v moci neb rovný, nechtě jemu býti poddán; neb ktož nechce nižádného mieti nad sebú, ten chce býti najvyšší. Tak jest mienil angel Lucifer, i učinil sě již jest Luciper, to jest byv jasný, jest v temnostech.

C. Týmž hřiechem hřěší každý, ktož božieho přikázanie jednoho, kterého kolivěk, nedrží. U příkladě: bóh die: „Nesesmilníš,“ a ty pak v svátek sesmilníš: tu ihned najprvé pýchu ukážeš bohu, že ho neposlúcháš. Druhé lakomstvie ukážeš, viece saháš, než máš mieti; neb netoliko jest lakomstvie na

penězích, ale jako na kravách, neb kobylách, též i na ženách. Třětie si sesmilnil. Čtvrté si závisť učinil, že's záviděl té ženě, vdově neb panně, neb i prázdné ženě, že ona bez tebe jsúc, od tebe nebyla pohrzěna. Páté si hněv učinil své duši; neb die S. David: Ktož miluje zlosť, nenávidí duše své. Šesté učinil's lenosť, neb's měl v ten čas bohu slúžiti, a to si zmeškal. Sedmé's libosť tělestnú, jenž přěsahá lakotu, učinil. A tak mně, by jeden hřiech smrtedlný učinil, sedm's jich spáchal, né brž všecka's božie přikázanie přěstúpil.

Prvé jest: „Nebudeš mieti bohóv jiných." A ty si ženu za boha oblíbil; neb pravie světí: Což kto miluje viece než boha, ten to za boha má. Věř svatému Pavlu apoštolu, jenžť k Filipenským v 3 k. píše, řka, že jich bóh břicho jest, to věz obžerníkóv; a jinde die, že lakomstvie jest modloslúženie. — Druhé přikázanie jest: „Nevezmeš jmena pána boha svého nadarmo." A ty přisáh na krstu Kristovi, odřěčil si sě smilstvie, pýchy i každého hřiecha smrtedlného, a pak smilníš; a vzal's jmeno křěsťan od Krista, a pak si darmo jeho jmeno vzal. Neb die S. Augustin i svatý Cyprian, veliký mučedlník a biskup, že nadarmo ten jmeno křěsťanské béře, ktož Krista v skutciech nenásleduje: a smilník kterak následuje čistého panicě Jezu Krista? — Třětie přikázanie: „Pomni, aby den sváteční světil." Jejž světiti jest, od hřiechu sě pilně vystřieci: a ty pak v svátek smilníš, aneb o smilstvie frejem, tancem, úmyslem stojíš. — Čtvrté přikázanie: „Cti otcě svého i máteř svú." A ty smilně, nectíš otcě pána boha, ani matky najdóstojnějšie, cierkvi svaté, jenž jest sbor všech vyvolených k spasení s pánem Kristem. — Páté přikázanie: „Nezabieš." A ty pak smilstvím zabil si svú duši, a druhú té smilnicě, s níž si smilnil. — Šesté jest: „Nesesmilníš." To si upřiemo přěstúpil. — Sedmé: „Nepokradeš." A ty kradeš bohu chválu a sobě čas smilstvím, a jako zloděj kryješ sě, aby tebe neviděli, a nepomníš, že všudy jest bóh a všudy tě vidí, i angelové i také v nebesiech světí. A když vzvieš, že krásti jest cizí věc vzieti bez přivolenie toho, čie jest ta věc, a ty vzal's ženu boží bez jeho přivolenie k smilství, i kterak nejsi zlodějem? — Osmé přikázanie: „Nepromluvíš proti blížniemu svému křivého svědectvie." A ty proti svému spasiteli s ďá-

blem stojíš, a skutkem svědčíš, že on nenie tvój bóh. Neb die S. Pavel k Titovi v 1 k., že hřiešní vyznávají boha, ale svými skutky zapierají. — Deváté přikázanie: „Nepožádáš domu blížnieho svého, ani ženy jeho.“ A ty žádaje k smilství které kolivěk ženy, žádáš domu Kristova, svého blížnieho, v kterém domu on chce na věky přěbývati; a táž žena jest Kristova vedlé stvořenie a jeho krví vykúpenie. Pak-li jest dobrá a ty jie žádáš, tehdy žádáš Kristovy pravé manželky; neb každá dušě, jenž jest v milosti boží bez hřiecha smrtedlného, jest pravá choť Kristova, a zvláště jest-li vyvolena k spasení věčnému. — Desáté přikázanie: „Nepožádáš věci blížnieho svého.“ A ty žádáš, jakož řečeno jest, ženy Kristovy, jenž jest tvój blížní, člověkem jsa; neb die S. Augustin: Každý člověk jest každému člověku blížní.

A této řeči potvrzenie jest slovo S. Jakuba v epištole 2 k., jenž die: Ktož v jednom jest vinen učiněn, jest všech vinen. To jest: ktož jedno přikázanie jest přěstúpil, všemi jest vinen, neb nižádného nedrží. A chtěl bych, by tuto řeč každý člověk i uměl, i dobřě ji pamatoval; neb zdá mi sě, že by spieše sě hřiechóv smrtedlných uvaroval. A k tomu velmě pomocno jest čtenie Kristovo, v němž položil jest, že siemě, božie slovo, padá ve čtvery lidi, a jedné v jedněch ostává a přinášie úžitek.

E. A tu znamenaj, že slovo božie slove siemě: prvé proto, že jakož země jest úžitečná, proto že plodí siemě a úžitek přinosí, a tak pro siemě jest vzácná: též slovo božie činí srdce člověčie bohu vzácné. Protož die spasitel, že zemė dobrá jsú, kteříž v srdci dobrém a najlepšiem, slyšiece slovo, zachovávají, a přinosie úžitek v trpění neb v setrvání. Druhé, že jakož z jednoho zrna bývá jich mnoho: též z slova božieho rodí sě synóv božích mnoho. O tom v 13 k. S. Mat. die Kristus, že některé přineslo póžitek stý, některé třidcátý, některé šedesátý. Třětie, že sěmene nesětie jest lidu k smrti, tak že by lidé nesěli, neměli by co jiesti, a tak by hladem mřěli: též slova božieho nesětie jest lidu k smrti duchovní. Protož Isaias v 1 k.: By nám bóh zástupóv byl semene neostavil, jako Sodoma bychme byli a Gomorra, to věz, nynie v hřiešiech a potom v mukách. Gomoršti měštěné a Sodomšti měli

jiesti a píti dosti, byli prázdni, a neměli, kto by jim kázal, protož němými hřiechy duchovně zemřěli sú.

Z toho máš dóvod, kterak jest úžitečné slova božieho rozsievánie; neb poňavadž to siemě, slovo božie, jest pokrm, jímž sě krmí a živí člověk vnitřní, dušě, aby rostl v synovstvu božiem v dóstojenstvie některak nesmierné, zjevno jest, že velmě jest úžitečné, hodné rozsievánie toho semene a přijímánie. Protož Kristus, váže toho semene rozsievánie, „vyšel jest“ od otcě boha, vtělil sě jest, aby to siemě rozsieval; protož on jest ten, o němž sám die: „Vyšel jest ten, jenž rozsievá, rozsievat semene svého.“ A poňavadž siemě jest slovo božie a on jest bóh, ukázal jest tiem čtením, že on jest bóh, jenž jest vyšel z života panny Marie „rozsievat semene svého.“ Protož on jest sám pravý a prvý rozsěvač, ale jiní jsú rozsievky, z nichž on rozsievá. Protož řekl jest učedlníkóm svým, Mat. v 10 k.: Vy nejste, jenž mluvíte, ale duch otcě vašeho, jenž mluví v vás. To věz: ne vy od sebe máte, což pravdy mluvíte, ale od ducha svatého, a tak ode všie svaté trojice. Protož milý brachu! hrzieš-li mnú, rozsievkú nečistú a košíkem smrdutým, ale nezamietaj semene slova božieho; nebť bóh skrze ten košík tobě rozsievá. Protož die Kristus: Ktož vámi hrzie, mnú hrzie! to věz, když v tom jich neposlúchá, co Kristus skrze ně velí. F.

Druhý dóvod, že velmě úžitečné jest slova božieho kázanie a slyšenie dóstojné: neb syn boží sám jest rozsieval neb kázal, a mezi jinými činy svými najviece pilen kázanie byl; málo krstil, mši jedinú slúžil, když chtěl život skonati; ale kázati počal ve dvanadsti letech, když jest v chrámě mistry učil, Luk. 2 k. Potom od třidcieti let počav, tři léta a několik měsiecóv až do smrti kázal, a pro kázanie ukřižován; pak z mrtvých vstav, opět kázal učedlníkóm svým, a vstupuje na nebesa, za odchodné jim přikázal, řka: Jdúce po všem Mr. 16
světě, kažte čtenie každému stvoření. A tak z jeho příkladu jest dóvod prospěchu kázanie pravdy božie.

Opět dóvod: že mše slúženie, jenž jest chleba posvěcenie, aby byl božím tělem, ta mšě činí, že chléb bude tělem božím; a to nebude na věky: ale hodné kázanie to činí, že duše některak vboží sě a s Kristem v jednotu v milosti vejde, a na

věky tak móž ostati. A také že troje přívuznosť s Kristem slovem zachovaným bývá, jakož die sám Kristus, Mat. 12: Ktož kolivěk činí vóli otcě mého, jenž v nebesiech jest, ten mátě má, sestra má, i bratr mój jest. A váže viece to duchovnie přirozenie než tělestné, řekl jest ta slova jednú na kázaní k jednomu, když mu řekl: Otec tvój a mátě tvá hledají tebe; a on ihned řekl: Kto jest otec mój a mátě má? každý, ktož činí vóli otcě mého, ten mátě má, sestra má, i bratr mój jest. A též kdy žena jedna chválila ho a jeho matku, řkúc: Blahoslavený břich, jenž tě nosil, a prsi, které's ssál! a on váže viece duchovnie rozenie, jenž jest z hodného slyšenie slova božieho, odpověděl jest, řka: Ovšem, to věz: tak jest; ale blahoslavení, kteříž slyšie slovo božie a zachovávají je, to věz plně. A ti jsú země dobrá, v niž slovo božie, to siemě, upadá a úžitek přinosí.

G. Ale by ta země srdce našeho byla dobrá, musie mieti do sebe pateru ctnosť: Prvé, aby jako země má stálosť pevnú, že stojí, jako jí bóh přikázal: též země našeho srdce má mieti viery ustavičnosť. Opět země má spoludržělivosť, tak že všechna chce spolu býti: a my máme k sobě mieti lásku, abychom všichni spolu byli u milosti. Země jest studená: a my máme býti tiší, zapálenie hněvivé hasiece. Země suchosť má: a my v pití a v jedení máme mieti skrovnosť. Země má těžkosť a vždy dolóv sě tiehne: a my máme mieti pokoru proti pýše, abychom sě s ďáblem nepali vzhóru. A tak bychom byli země dobrá, o níž Kristus mluví ve čtení; a chtě abychom dobřě to pamatovali, řekl jest: Ktož má uši k slyšení, ten slyš. Tu die S. Řehoř: Pomněte, co sě die: Kto má uši k slyšení, ten slyš. A dále die: Protož pilni buďte, aby přijatá řěč v srdečném ušě ostala; pilni buďte, ať siemě vedlé cěsty nepadne, ať zlý duch nepříde a z paměti slova nevynme! To Řehoř.

H. Ještě znamenitá řeč jest Kristova, že zbožie nazývá trním; a ne darmo, ale proto, že dusí slovo božie, neb ho i kázati i slyšeti brání, a ovšem zachovávati. Neb die Kristus: „A jiné padlo mezi trnie, a spolu vzrostla trnie i utlačila sú je,“ to věz, zbožie mnohá utlačila sú slovo božie, jakož die Kristus. Tu die S. Řehoř: Bratřie najmilejší! bychom my vám

trním zbožie nazvali, snad byste nám nevěřili; neb kto by mně věřil, bych že trnie jest sbožie vyložil? a najviece proto, že trnie bode a zbožie těší. Avšak zbožie trnie jest: neb myšleními mnohými mysl derú. To Řehoř. Miení, že zbožie jest trnie, jakož Kristus die; neb pečlivostí velikú člověka derú, a v něm slovo božie dusie ta zbožie. Bode zbožie člověka v zdravém životě, na smrti, na' súdě, a v pekle. Na světě třmi bodeními, to věz: dobýváním, držením a ztracením; neb těžce ho člověk dobývá, těžce chová, a těžce ztracuje. Na smrti bode, an by nerad ot něho umřěl a s sebú nelzě vzieti, an sé vrtí, komu sě dostane, myslí. Na súdě ubodne, neb die bohatcóm Kristus: Lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti; žieznil sem, a nedali ste mi píti: jdětež zlořečení do věčného ohně! Pak u pekle budú bósti na věky, jako onoho bohatcě, jenž jest chudého Lazara nekrmil, a jest pohřeben v pekle. Jehož nás uchovaj milý Kristus!

Neděle na masopust.

S. Lukáš v 18 kapitole.

V ten čas pojal jest[1] Ježíš dvanadst učedlníkóv, a řekl jest jim: Aj jdeme[2] do Jeruzaléma, a budú dokonány všecky věci, kteréž psány sú skrze proroky[3] o synu člověka;[4] neb bude dán[5] pohanóm, bude posmieván, i bičován a uplván; a když ho zbičují, zabijí ho, a den třětí z mrtvých vstane. A oni nic těch věcí nerozuměli sú, a bieše slovo toto skryto od nich, a nerozumiechu, které věci biechu řečeny od něho. A stalo sě jest, když sě blížil k Jericho,[6] slepý jeden sedieše vedlé cěsty žebře. A když uslyše zástup minující, tázáše, co by to bylo? I řekli sú jemu, že Ježíš jde Nazaretský. I voláše, řka: Ježíši, synu Davidóv! smiluj sě nade mnú.[7] A kteří napřěd jdiechu, láli sú mu, aby mlčěl; a on mnoho viece voláše: Synu Davidóv, smiluj sě nade mnú! A stav Ježíš, kázal ho přivesti k sobě; a když sě přiblížil, otázal ho, řka: Co chceš, tobě učiním. A on vece: Pane! ať

vidím. A Ježíš vece jemu: Prozři! viera tvá tě uzdravila.[8] A ihned viděl jest, a šel jest po něm, velebě[9] boha; a vešken lid,[10] když uzřě, dal jest chválu bohu.

[1]) súkromě. [2]) neb vstupujem. [3]) neb od prorokóv. [4]) Marie panny. [5]) od kniežat. [6]) městečku. [7]) neb milostiv mi buď. [8]) to věz, pro vieru si uzdraven. [9]) chvále. [10]) všechna obec.

A. Svaté toto čtenie cierkev svatá, jenž jest sbor věrných křěsťanóv, dnes svým synóm jest na památku položila, aby pamatujíce svého milostivého otce umučenie hrozné a smrť nevinnú, ohavnú a ukrutnú, od marnosti sě zachovali, vědúce, že pro ně dal sě k tomu utrpení a k té smrti. O běda bláznivým masopustníkóm, jenž zapomenúce dobroděnstvie tak velikého, i dadie sě k marnostem, jimiž sě posmievají svému otci! A abychom sě vystřiehli od hřiechu, jenž tento čas najviece lidem panuje, to svaté čtenie srdečně znamenajme. Aj co die spasitel učedlníkóm, pojem jě súkromě? Že jde dobrovolně k posmievání, uplvání, bičování, a k zabití: a masopustníci pojdú k smilství, obžerství, k bláznovství, a k své duše zahubení! Proč? Neb jeho svatému čtení nerozumějí; to věz, že ač slyšie a tělestně rozumějí, ale v duši mile nepřijímají. Aj apoštolé také, ještě tělestní, nerozuměli sú jeho řeči, ana jest velmě zjevná, jakož každý móž jí rozuměti. I die svatý Lukáš: Pojal jest Ježíš dvanadct učedlníkóv a řekl jest jim. „Pojal súkromě," jako die S. Mat. v 20 k., aby sě jiní menší učedlníci nepohoršili. „Dvanadct," mezi nimiž byl Judáš, proto aby vystřiehl ho pro budúcí zradu; a jiné vystřiehl, aby v jeho z mrtvých vstání nepochybovali, jakož die S. Řehoř: Vykupitel náš, věda, že pro jeho umučenie učedlníci sě budú mútiti, jim daleko napřěd svého umučenie muku, i svého z mrtvých vstánie oslavu jest pověděl, aby, když by an mře viděli, jakož jim jest pověděl, také že z mrtvých vstane nepochybovali. A že ještě učedlníci tělestní nemohli sú srozuměti slov jeho tajemstvie, k divu je přivedl, když jest před nimi slepý zrak vzal, aby ti, kteříž sú slov tajemstvie nestihli, u vieřě nebeskými skutky byli potvrzeni. To S. Řehoř.

Z té řeči máš, že jim své umučenie napřěd, než jest trpěl, pověděl, pro jich potvrzenie. Též nám sě dnes čte to

čtenie, abychom hřiechóv sě varovali, a v svaté paměti jeho majíce umučenie, v dobrých skutciech sebe potvrdili. Dále máš, že jim řekl: „Aj jdeme do Jeruzaléma,“ to věz dobrovolně, ne bezděčně. V tom ukazuje své veliké k otci poslušenstvie, svú velikú pokoru, a své veliké milosrdenstvie. „A budú dokonány všecky věci, které psány sú skrze proroky,“ to jest, budú naplněny. Psáno bylo o něm od prorokóv, co má činiti, co trpěti, a co za obé má vzieti, za své oslavenie a naše vykúpenie. „Neb ty věci psány sú o synu člověka,“ t. o Kristovi, jenž jest syn jednoho člověka, panny Marie. Což sě dokoná, die: „neb bude dán pohanóm.“

Tu věz, že otec dal ho na smrť, jakož die S. Pavel B.
k Římenínóm v 8 k.: Zvláštniemu synu svému neodpustil jest bóh, ale za ny za všecky dal jest ho, to věz na smrť. Dal sě jest také sám za nás, jakož die S. Pavel k Efezským v 5 k.: Dal sě jest sám za nás oběť. Dal jest ho Judáš, jakož die S. Mat. v 26 k., že jest řekl: Co chcte mi dáti, a já vám ho zradím? Dali sú ho biskupové a kněžie i zákonníci Pilátovi k smrti, jakož jemu řekl jest Pilát: Lid tvój a biskupové tvoji dali sú mi tě, co's učinil? Dal ho Pilát konečně na smrť, jakož die S. Lukáš v 23 k.: Ježíše bičovaného dal jest k jich vóli. Važiž, že bóh otec dal ho z veliké milosti našeho spasenie, a on sě též dal; Judáš dal ho z velikého lakomstvie, a kněžie s biskupy z veliké závisti. S Judášem držie nynější svatokupci a zrádcie, a prodavači pravdy; a s kněžími a biskupy držie závistiví, kteří hubie ty, jenž boží pravdu káží.

Dále die čtenie: „bude posmieván.“ Tu věz, že posmie- C.
vali sú sě v domu biskupa Kaifáše jeho múdrosti, když sú zavázavše jeho oči, s ním na mochodrž hráli, řkúce v 23 k. S. Luk.: Hádaj, Kriste! kto jest, jenž tě bil? jako na jhře řiekají, zaviežíce oči a udeřiece: Kto v tě? Druhé, posmievali sú sě jeho tichosti u Eroda v domu, že jim k jich vóli neodpověděl; protož, die S. Luk. v 23 k., pohrzěl jím Erodes i jeho lid, a dal na něho rúcho bielé, na znamenie, že jest blázen. Třětie, posmievali sú sě jeho královému dóstojenstvě u Piláta, davše tresť v ruku jako berlu, a korunu trnovú na hlavu, a oblekše v prozlacené rúcho, i řiekali sú, klekajíce a tepúce trstí v hlavu: Zdráv, králi židovský! Potom sú plili v tvář jeho,

jako i židé u Kaifáše. Čtvrté, posmievali sú sě jeho moci, chodiece okolo kříže, volajíce: Haha! ty jenž bořiš chrám boží, pomoz sobě! A jiní: Jiným jest pomáhal, nechť sobě pomóže! A opět: Doufalť jest bohu, nechť jemu pomóž nynie, chce-liť! Aj takť sú naplnili posmievánie.

O milí synové Kristovi! i nejde vám to nynie k mysli? Aj vysvobodcě vězňóv zrazen jest, oslava angelóv v posměch jest, pán všeho světa mrskán jest, zrcadlo nepoškvrněné a krása věčné světlosti uplvána jest: i zdaliť nynie netrpí tak veliké protivnosti od zlých křesťanóv? Však die S. Pavel k židóm v 6 k., že ti, kteříž jednú osvieceni sú, a okusili sú daru nebeského, jako jsú křesťané, jenž sú věrú osvieceni křest přijeli a slovo božie i tělo přijímali, a opět v hřiechy smrtedlné padají, ti druhé sobě syna božieho mučie a v posměch mají. Takť die S. Pavel. I zdaliť nynie u biskupóv jeho múdrosti sě neposmievají ti, jenž jeho život za bláznovstvie mají? A kto jim die: Neprodávajte moci duchovnie, jenž slove duší poručenie, oltářóv, kostelóv a oleje svěcenie, rozhřěšovánie, a žákovstva svěcenie, neb die spasitel: Darmo ste vzěli, darmo dajte! a oni ihned: Toť kacieř! toť blázen! chce nás již učiti; bíte ho, rujte, do žaláře ve tmu vsaďte, ať nás neučí! I zdaliť sě také jeho múdrosti neposmievají? On velmě múdřě ustavil, a biskupové v posměch mají. Co? Aby biskupové světsky nepanovali, aby nesmilnili, aby kázali, aby lid velmě snažně k spasení vedli.

Též pohřiechu! v domiech kniežetských tiší jsú v posměch, a u súdcí pravda nalézá pomoc, jako Kristus u Piláta! A to pohřiechu! od kněží pochodí, že oni sami jim zlý příklad dávají, křivě súdiece, jich netreskcí, ani jim káží, ani rady dávají,
D. vají, kterak by právě súdili, ale brž naučie, kterak by pravdu udusili. Jako sú biskupové, doktorové, kanovníci, opatové, faráři a zákonníci vydali radu světským na radnici neb na rathauzě, aby potupili mnohé kusy, a kazatele druhé aby od kázanie slova božieho odstrčili; to sú doktorové Palec, Stanislav s druhými vydali: s Eliášem, s Brodem, s Ború a s Simonem. Ale ač sú potupili, že kněžie nemají panovati světsky, však vždy stojí pravda chudého Krista, jenž nechtěv panovati, řekl jest učedlníkóm svým: Králové světští tiť panují, ale vy

ne tak. A ač sú potupili, že desátkové jsú pravé almužny, avšak ač oni nechtie slúti, však požívajíce desátkóv, jsú almužníci: neb sú jich ani po dědictví došli, ani kúpili, ani vydělali, ani v kostky vyhrali, jedné ač by druzí, kupujíce obroky u papeže aneb u jiných, tak jich došli; avšak vždy desátkové jsú almužny, od lidí pro boží chválu za duše dány. Protož řiekají jim zádušie, i oni sami, když jim kto chce škoditi, tehdy žalují, kvielé, volají, káží, že jim chudé zádušie berú a hubie; ale když jim nižádný nepřěkážie, tehdy nazývají panstvie! Čertovi páni! kdeť sú od Krista k světskému panování povoláni? snad onde: Chceš-li býti dokonalý, jdi a prodaj všecky věci, které máš, a daj chudým a poď po mně. Na to slovo die S. Augustin, že to jest přikázanie zvláštnie kněžské, kanovnické i mnichovské. A svatý Bernard, píše ku papeži, jenž slul Eugenius, die, že nemá panovati, přivodě jemu i svatého Petra řěč i Kristovu; a die zjevně na toto slovo: „Králové pohanští panují, ale vy ne tak!“ die teď zjevně: Apoštolóm zapovědieno jest panovánie! In lib. de contemptu mundi. E.

Ale již toto jest v posměch a v potupenie, od času, jakž jest dáno papeži od Konstantina krále panovánie, po třěch stech let a po prvém po Kristovi. V kteréžto dánie hlas jest slyšien: že dnes jest jed vlit v cierkev boží. I pravie oni, že ďábel to řekl; a já diem: že buď angel boží neb ďábel, vždyť jest pravdu pověděl! Neb tiem nezčastným zbožím, jež Kristus nazývá mamonovú zlosť, Luk. 16., zjedovatělo a ztráveno jest nám takměř všecko křěsťanstvo na duši; odkud svárové mezi papeži, mezi biskupy, a mezi jinými kněžími. Psi sě o kosť hryzú, vezmi kosť a přěstanúť: nebuď zbožie u kostela, a nenalezneš k němu kniežka! Odkud svatokupectvie? odkud přielišná v kněžích pýcha nad světské? odkud jich smilstva? jistě od toho jedu. Ale tělestní učedlníci Kristovi, to věz ti, jenž po Kristovi jdú, aby tělo pásli: kněžie, mnišie a žáci, tiť tomu nechtie rozuměti! A co jest těch tělestných, kteříž proto jsú kněžie, aby byli bohati, lidu vzácni, jiesti, píti dosti měli, a v rozkoši přěbývali! byl by toho dóvod, kdyby kněžie všichni tak byli živi, jako Kristus s apoštoly: aby majíce oděvec podobný a co jiesti a píti ku potřěbě, měli na tom dosti, jako die S. Pavel 1 Timoteovi v 6 kap. F.

Dále die čtenie: „A stalo sě jest, když sě blížil k Jericho, slepý jeden sedieše vedlé cěsty, žebře.“ Tu vedlé výkladu svatého Řehoře: Jericho jest nedostatek našeho tělesenstvie, k němuž sě Ježíš přiblížil, když sě syn boží vtělil, a člověku světlo, kteréž jest byl hřiechem ztratil, jemu navrátil. Neb poňavadž sě bóh v tělesenství ponížil, člověka jest k božským věcem povýšil; kterýžto člověk právě, jakož die čtenie, slepý podlé cěsty žebře sedí; neb Kristus pravda die: Já jsem cěsta. Protož ktož světla věčné jasnosti nezná, slepý jest; ale věří-li, že Kristus vykupitel jest, tehdy vedlé cěsty sedí. A věří-li, ale ještě modliti sě Kristovi mešká, aby světlo věčné přijal, tehdy slepý u cěsty sedí, ale ještě, aby světlo viděl, neprosí; pak-li věří a u cěsty sedí, a již srdečně volá, znaje své temnosti a žádaje, aby viděl světlo, tehdy volaj srdečně: „Ježíši, synu Davidóv, smiluj sě nade mnú!

G. A tu ještě znamenaj v tom slovu: „Slepý jeden sedieše vedlé cěsty žebře,“ že duchovně čtyři věci v naší biedě sě znamenají: Prvé slepota, že die: „slepý;“ druhé mdloba, že die: „sedí;“ třětie blud, že die: „vedlé cěsty;“ čtvrté chudoba, že die: „žebře.“ Neb člověk jest pro hřiech slep, mdel, bludný, a velmě chudý: slep, že boha právě nezná; mdel, že nic duchovnieho dobřě nečiní; bludný, že v přikázaní, jenž jest cěsta božie, nechodí; a chudý, že vše, což jest měl, to jest ztratil. Neb shřěšiv smrtedlně, ztratil jest boží milosť, i duši, i tělo, i vše, což jest v milosti měl, tak že, jakož die S. Augustin, nenie hoden chleba jiesti; neb jsa v hřieše smrtedlném, jest zrádcě a protivník boží, a tak nenie hoden chleba, ani které věci požívati. A to by sě nevěříciemu dokázalo, kdyby v tom hřieše umřěl, že by tělo červie, lidé zbožie, a duši čertie vzěli, a on by v pekle nemohl ničehož k vóli požívati. Dóvod jest na onom bohatci pohřebeném v pekle, jenž je nemohl mieti k své žádosti krápě vody. Protož třěba slepému volati a řéci: „Ježíši, synu Davidóv, smiluj sě nade mnú!

Tu znamenaj, že slepec tento vyznal jest, že Ježíš jest pravý bóh i člověk, řka: „Ježíši,“ ukazuje, že jest bóh pravý; neb Ježíš, jako angel Gabriel vyložil jest, řečeno jest: „spasitel.“ A řka: „synu Davidóv,“ vyznává, že jest pravý člověk. A řka: „smiluj sě nade mnú,“ ukazuje jeho moc a milosr-

denstvie; neb by neměl ho za mocného, jenž by ho mohl uzdraviti, a za milosrdného, jenž by ho chtěl uzdraviti, tehdy by ne tak velmě k němu volal, řka: „smiluj sě nade mnú!“ Protož die S. Jan zlatoústý: O člověče! nečetl's knih, jsa bez očí; i kterak's poznal světlo světa? A odpoviedá sám, řka: Věru pán osvěcuje slepé! Dále viz, odkud tento slepý vzal jest pochop, aby poznal Ježíše, a shledáš, že z slyšenie a z otázánie; neb die čtenie: „A když uslyše zástup minující, tázáše, co by to bylo?“ Tu jest naučenie, že otázáním a slyšením o Ježíšovi lidé přichodie ku poznání viery, a tak i k spasení, jakož dovodí S. Pavel k Římenínóm v 10 k., řka: že viera jest z slyšenie, a slyšenie nemóž býti bez pravenie neb kázanie. — „Řekli sú jemu, že Ježíš jde Nazaretský.“ Ježíš Nazaretský proto, že v Nazaretě jest vzvěstován i vychován. Nazaret slove ktvúcí, a který květ viece v ctnosti kvetl než Ježíš? „I voláše,“ ale srdcem viece než ústy: „Ježíši,“ t. spasiteli a tak bože, „synu Davidóv“ a tak člověče, „smiluj sě,“ moc a milosrdenstvie ukáže „nade mnú,“ jenž jsem biedný a tvého milosrdenstvie potřěbný. „A kteří napřěd jdiechu, láli sú mu, aby mlčěl.“

O zlí lidé! bráníte volati k Ježíšovi, aby sě smiloval; však on die skrze Davida: Volati bude ke mně, t. potřěbný, a já uslyším ho a vzvelebím ho. Tento silně následují zástup nynější, jenž bránie Ježíše Krista jmenovati, jimž ti jsú v ohavnosti, kteříž často Ježíše Krista milují a jmenují. Aniž od počátka, jakž sú křěsťané nastali, mezi křěsťany nebylo jest tak jmeno Kristovo zavrženo, jako nynie, a zvláště od kněží, že ač v svých hodinách jmenují Krista, avšak velmě sě protivie, když slyšie kazatele neb jiného člověka, an jmenuje Krista. Ale věrný křěstan, netbaje na ten chaterný svódný zástup, jenž přědčí přěd Ježíšem, svá ustavenie a přikázanie viece velebě než Ježíšova, ten řku křěsťan volá z srdce bez strachu ještě viece: „Ježíši, synu Davidóv, smiluj sě nade mnú!“ neb nenie písma, by kdy kto volal tak k němu, a nebyl uslyšán. A divná věc, že biskupové a kněžie, mistři a zákonníci neřiekali sú jemu rádi Ježíš, než: opilec, žráč, hřiešník, ďábelník, blázen, svódce, zločinec neb zlosyn, rúhavec, to jest kacieř, jakož čtenie ukazuje. Tak nynie jeho údóm H.

Mt. 25. věrným řiekají, a tak i jemu, neb die on sám: Což ste jednomu najmenšiemu z mých učinili, mně ste učinili.

„A stav Ježíš, kázal ho přivesti k sobě.“ I stáním, i přikázaním, i mluvením, i skutkem milostivý Ježíš ukázal jest tu milosrdenstvie. O milostivý Ježíši! slepý nemóž po tobě jíti, a ty ho čakáš; bránie jemu k tobě volati, a ty ho přivesti velíš! O milosrdný Ježíši! viece's vážil hlas jednoho slepého, než hlas zástupa velikého! O milostivý Ježíši! nynieť by papež, arcibiskup, a všelikaký prelát neb král nestál tak k volání jednoho slepého žebráka, aby sě nad ním smiloval, pravdu volajíciemu učinil! Nebť die Isaias v 1 k.: Sirotku nesúdie, a pře vdovy nevchodí k nim. Pakli kdy vejde, ale prvéť ji objedie, aneb roky ztrávie, žeť jí málo neb nic neostane. Aniž káží chudého k sobě přivesti, ale brž káží odehnati; aniž brzy sě naleznú ti, jenž by nuzného, a zvláště hřiešného k Ježíšovi přivedli.

„A když sě přiblížil, otázal ho: Co chceš, tobě učiním.“ O milostivý Ježíši! mile si slepého žebráka sčakal, ochotně's ho otázal, řka: „Co chceš?“ sladcě a štědřě k prosbě jemu si sě poddal, řka: „Co chceš, tobě učiním.“ Vóle jeho na něm ptáš; zda mieníš, že neuzdravuješ těch, jenž k tobě nevolají a nežádají tvého smilovánie, ale uzdravuješ ty, jenž volají: „Ježíši, synu Davidóv, smiluj sě nade mnú?“ Protož ty tiežeš ho, ne by nevěděl, co chce, ale že chceš, aby ty byl prošen, aby srdce k sobě pozdvihl, aby k žádosti věččí popudil a utěšil, že uslyšíš.

„A on vece: Pane, ať vidím!“ Znamenaj slepého prosbu: prvé řekl: „Synu Davidóv!“ ale již die: „pane!“ jako by řekl: Jelikož jsi syn Davidóv, móžeš sě smilovati, ale nemóžeš slepých osvěcovati; ale jelikož jsi pán všeho světa, jsa synem božím, móžeš slepé osvěcovati. Protož dokavad volal jest: „synu Davidóv! smiluj sě nade mnú,“ dotud nevzal zdravie; ale když jest řekl: „pane!“ ihned byl uzdraven; neb on jest pán, jenž osvěcuje slepé. Protož věřě slepý, že on jest ten pán, ihned die: „Pane, ať vidím!“ Tu die S. Řehoř: Aj slepý od pána ne zlata, ale světla žádá, nechce nic kromě světla žádati; neb ač co kolivěk slepý móž mieti, bez světla nemóž viděti, co má. Protož následujme ho, bratřie najmilejší! o

němž slyšíme, že i na duši jest uzdraven i na těle. Ne falešného zbožie, ne zemských daróv, ne zhynujících ctí od pána, ale světla žádajme; ne světla, kteréž v miestě móž býti zavřieno, a kteréž s časem bude skonáno, které nocmi bývá přětrženo, kteréž obecně od nás hřiešníkóv bývá vidieno: ale onoho světla žádajme, kteréž s angely viděti móžeme, kteréž ani počátka má, ani skonánie, kterémužto světlu jistě viera cěsta jest. Neb právě slepému, jenž osviecen měl býti, ihned Ježíš jest odpověděl: „Prozři, viera tvá ta tě uzdravila.“ Ale k tomu pomyšlenie tělestného člověka die: Kterak mohu světla duchovnieho hledati, poňavadž jeho nemohu viděti? však nejisto jest, jest-li, poňavadž tělestnýma očima sě nesvietí. Tomu myšlení odpověď jest: že toho-myšlenie, kteréž čije ne tělem, ale skrze duši myslí; a nižádný nepochybuje, má-li duši, avšak jie nevidí, a z neviděné duše viděné sě tělo zpravuje.

Ale již co prosíciemu slepci sě stalo, a co on jest učinil, slyšme. Neb die čtenie: „A ihned prozřěl jest, a šel jest po něm, velebě boha.“ Vidí a následuje ten, ktož co jest dobré rozuměje, činí; ale ten vidí a nenásleduje, ktož věda co jest dobré, nečiní. To svatý Řehoř. „A veškeu lid, když uzřě, dal jest chválu bohu.“ Též i my týž skutek Ježíšóv vidúce, jděme po něm v ctnostech, chvalme ho, velebme ho, ač sme slepi byli na duši, sediece vedlé cěsty, a ne v cestě, kteráž die: Já jsem cěsta! A byli-li sme žebráci, chleba jeho svatého těla i chleba tělestného nehodní, volaj každý z nás, řka: „Ježíši, synu Davidóv, smiluj sě nade mnú!“ A všichni spolkem dajme chválu bohu otci, synu, i duchu svatému, jenž jest bóh požehnaný na věky.

Neděle prvnie u puostě.

Píše svatý Mat. v 4 kap.

V ten čas[1] veden jest Ježíš na púšť od ducha,[2] aby pokúšen byl ot ďábla. A když sě postil[3] čtyřidcieti dní a čtyřidcieti nocí, potom zlačněl jest. A přistúpiv pokušitel,[4] vece jemu: Jsi-li syn boží,[5] řci, ať kameni tito chlebové budú. Kterýžto odpověděv

řekl jemu: Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jenž pocházie z úst božích. Tehdy vzal ho[6] ďábel do města svatého,[7] a postavil ho na vrchu chráma,[8] a vece jemu: Ač syn boží jsi, pusť sě[9] dolóv; všakť psáno jest,[10] že angelóm svým přikázal o tobě, a v rukú ponesú tě, aby neurazil snad o kámen nohy své. Vece jemu Ježíš: Opět psáno jest: Nebudeš pokúšeti pána boha svého. Opět vzal ho ďábel na horu vysokú velmě, a ukázal jemu všecka královstvie světa a chválu[11] jich, a řekl jest jemu: Ta všechna[12] tobě dám, ač padna modliti[13] sě budeš mně. Tehdy vece jemu Ježíš: Jdiž, Satane! nebť psáno jest: Pánu bohu svému modliti sě budeš, a jemu samému slúžiti budeš. Tehdy opusti ho ďábel. A aj angelé přistúpili sú a slúžili sú jemu.

[1]) když byl okrstěn. [2]) svatého. [3]) nic nejeda ani piv. [4]) lakač, ludař. [5]) neb ač syn boží jsi. [6]) nesl neb vedl, on vie. [7]) do Jeruzaléma. [8]) na střěše, kde jest stála stolice kazatedlná. [9]) skoč. [10]) od Davida. [11]) neb slávu. [12]) neb ty všechny věci t. královstvie. [13]) neb klaněti.

Svaté toto čtenie ne proto sě dnes čte, by jako dnes
A. stalo sě od ďábla Kristovo pokušenie, ani by jako dnes byl Kristus na púšť veden; neb ihned, kdy ho krstil S. Jan, tehdy ihned duch svatý vedl ho na púšť, a pak po čtyřidcieti dnech pokusil ho ďábel; ale čte sě dnes to čtenie, aby křěsťané slyšiece, že milostivý spasitel postil sě za jich hřiechy, a byl pokúšen a přěmohl, aby oni také sě postili pro své hřiechy, a ďáblovu pokušení odolali. A tak příkladem svého spasitele máme sě postiti a ku pokušení, abychom je přěmohli, připraviti. A komu jest lze obé to snésti, nebude-li svatého ducha pomoci, jenž jest vedl Ježíše na púšť? Tak rozuměj, že i otec, i syn, i duch svatý Ježíše člověka vedl jest na púšť, jakož die čtenie: „veden jest Ježíš na púšť od ducha,“ t. svatého, a ne darmo, ale aby byl pokúšen od ďábla.

To má rytieř Ježíšóv znamenati a patřiti, že má na svém králi Ježíšovi boj, vítězstvie a odplatu: boj, že sě postil a pokúšen jest; vítězstvie, že ho opustil pokušitel; odplatu, že sú

přistúpili angelé a slúžili sú jemu. Túž cěstú jest jíti jeho rytieři, neb die ten vítěz: Ač mi kto slúží, poď po mně. A Joh. 12. nemá věrný rytieř zufati, neb on s ním bude, jakož jest slíbil svým rytieřóm, řka: S vámi jsem až do skonánie světa. O Mt. 28. poňavadž jest s námi Kristus, die S. Pavel, i kto bude moci proti nám? však on dá moc, múdrosť, dobrovolnosť, abychom mocně, múdřě a dobrovolně po něm šli. Aj on přijem křest ot Jana u veliké pokořě, pro ny pro hřiešné veden jest na púšť od ducha; jakož die S. Řehoř: od ducha bez pochybenie svatého. A móž býti položena příčina, proč jest veden na púšť od ducha svatého: prvá, aby súkromě sě modlil za své věrné; druhá, aby přěmoženie ďáblovo od Krista bylo zjevno; třětie, aby zpósob pokánie pravého nám ukázal, kterýžto zpósob jest, abychom sě káli hřiechóv, v odlúčení běhóv světských, jenž k hřiechu táhnú, a v utrpení od rozkoši tělestné sě zdržujíce, neb v tom veliký diel záleží pokánie. Aniž má věrný křěsťan jinak mnieti, než že jeho na púšti obcovánie a póst dní XL jest každému křěsťanu ku příkladu a vší svaté cierkvi k prospěchu, i jeho svaté pokušenie od ďábla, o němž die: „Veden jest Ježíš na púšť od ducha, aby byl pokúšěn od ďábla.“ Protož die S. Řehoř: Spravedlivé jistě bylo, aby tak naše pokušenie svými pokušeními přěmohl, jakož jest přišel, aby svú smrtí naši smrť přěmohl.

Ale tu máme věděti, že trojím obyčejem pokušenie sě B. děje: vnuknutím, kocháním, a přivolením. A my když máme pokušenie, častokrát v kochání aneb v přivolení padáme; neb z tělestného hřiechu jsúce početi, v sobě neseme to, proč pokušenie máme. Ale bóh, jenž sě v břišě panny vtělil, na svět jest bez hřiechu přišel, nic odporného v sobě jest neměl; protož ponuknutím mohl jest pokúšen býti, ale jeho mysli libosť hřiecha nemohla ukusiti; a tak všecko ďáblovo pokušenie zevnitř jest bylo, ale ne vnitř. To vše S. Řehoř. — Aby rozuměl jeho řeči, věz, že pokušenie některé jest vnitřnie; jako když má člověk od těla hnutie k smilství, ano ho nižádná věc jiná k tomu nevábí; neb opět když člověk zle myslí, ano nižádný k tomu jeho nepopúzie. A toho pokušenie Kristus nemohl mieti, neb to pokušenie spadlo jest na ty, kteří sú Adamovým hřiechem zprzněni, jenž sú tělestným skutkem početi; a že

Kristus z panny duchem svatým jest počat, protož jest od toho pokušenie vyňat. Pak pokušenie zevnitřnie jest od věci, jenž nenie v člověku v tom, na něhož jde pokušenie; a tak Kristus zevnitř od ďábla jest pokúšen. A to pokušenie bylo jest vzpytánie tajemné věci na Kristovi od ďábla, tak že ďábel nevěděl jest, jest-li Kristus syn boží; protož chtě toho dojíti, pokúšel ho v moci, že mohl-li by kamenie proměniti v chléb? a že by to učinil, tehdy by tajemnú věc na něm vzvěděl. A že bylo by hrubé pokušenie, kdyby příčiny nižádné neměl, protož uhledal ho, když jest byl lačen, i pokusil ho.

Pak pokušenie lidské, jenž plně v hřiechu sě skonává, to jakož řekl S. Řehoř, děje sě vnuknutím, tak že zlé myšlenie tane na mysl. A to buď kterak kolivěk zlé, když sě člověk brání, nechtě přivoliti, tehdy nenie hřiech, ač jest pošlo pro hřiech; jako hnutie veliké k smilství bylo na svatém Pavlu a bývá na jiných. Potom jde dále kocháním v takém hnutí, ale bez přivolenie, již jest hřiech, ale ne smrtedlný; potom přivolenie k smilství. U příkladě: vidí Petr krásnú ženu, má hnutie tělestné, ale nerad ho má, než trpí je s tesklivostí, boje sě, aby neshřěšil proti bohu, tehdy nemá hřiechu; pak-li vidí ji a má hnutie tělestné k ní, a má libosť hledě na ni, tehdy již má hřiech, ač jest k skutku ještě nepřivolil; pak-li má hnutie a libosť, a již přivolil, tehdy jest již smrtedlně shřěšil, neb jest přěstúpil božie přikázanie toto: Nepožádáš, to věz s přivolením, cizie ženy. Cizie žena tu sě mieni každá žena, jiež nemá v manželství, a žádá jie ne pro manželstvie, ale pro chlípu tělestnú. Též rozuměj, když die Kristus, Mat. 5: Řečeno jest starým: „Nescizoložíš;“ ale já pravi vám, uzří-li kto ženu k požádání, již sesmilnil jest ji v srdci svém. To věz, požádá-li jie a přivolí-li, že by rád skutek učinil, ale nenie přístupy. A věz, že kolikokrát za den přivolí, toliko smrtedlných hřiechóv učiní.

A věz, že mnozí mnie, by smrtedlně nehřěšili, líbezně sě vidiece, líbajíce neb jinak dotýkajíce, proto že nemienie sě skutečně dopustiti. Proti tomu die S. Augustin, že pro rozkoš libosti, bez vóle k dokonání, cělý člověk bude zatracen. Cělý člověk jest duše s tělem; protož třěba očima přivierati, a dotýkánie sě ostřiehati. Aj takť běží hřiech, že najprvé

tane na mysl, potom bude lektaníčko v mysli, potom kochánie, a pak přivolenie přěs božie přikázanie. A to miení S. Jakub v své epištole v 1 k. řka: Žádosť když počne, rodí hřiech, a hřiech když bude dokonán, rodí smrť, to věz věčné zatracenie. A tak žádosť zlá s přivolením jest hřiech smrtedlný. A ta žádosť jest troje: prvá, když jest žádosť zlá s přivolením bez skutka; druhá, když skutkem sě dokoná; třětie, když ta zlá žádosť ješt v ustavičném kochání. Pak po skutku vleče sě obyčej, po obyčeji zatvrzenie, po zatvrzení zufalstvie, po zufalství konečné nekánie, a ihned po smrti v tom věčné zatracenie. O tom viece sem psal o pokušení, v knihách o přikázaních božích; a teď sem uvedl proto, že ve čtení jest zmienka o pokušení, že „veden jest Ježíš na púšť od ducha, aby byl pokúšen od ďábla;“ ale ne od své žádosti, jako jiní bývají pokúšeni.

A pokúšen jest Kristus od ďábla třmi hřiechy: lakotú, C.
pýchú, a lakomstvím; a v těch jest od Krista přěmožen, jakož jest byl jimi Adama přemohl. Neb lakotú jest ďábel pokusil, když jest Evě ovoce dřěva zapověděného ukázal a radil, aby jedla. A pýchú jie pokusil, když jest řekl: Budete jako bohové. A lakomstvím pokusil, když jest řekl: Poznáte zlé i dobré. Neb lakomstvie netolik jest na penieze, ale na povýšenie, jakož die S. Řehoř: že by k lakomství chvály lúpež sě nepřidržěl, nikdy by S. Pavel o jediném synu božiem neřekl: Ne lúpežem chtěl jest býti rovný bohu. Protož tiem ďábel otcě našeho Adama ku pýše přitáhl, že ho k lakomství povýšenie popudil. A tak kterými obyčeji prvnieho člověka jest porazil, týmiž od druhého člověka pokúšeného padl jest. Lakotú ho pokusil, kdy jest řekl: „Rci, ať kameni tito chlebové budú.“ Pýchú neb marnú chlúbú pokusil jest, řka: „Ač syn boží jsi, pusť sě dolóv.“ Lakomstvím ku povýšení pokusil, řka: „Ty všecky věci tobě dám, ač padna modliti sě budeš mně.“ A tak náš nový Adam ďábla v pokušení lakoty, pýchy a lakomstvie přěmohl jest, a nám dal příklad, abychom též učinili. Postil sě proti lakotě, jakož die čtenie: „A když sě postil čtyřidcieti dní a čtyřidcieti nocí, potom jest zlačněl.“

Tu milostivý spasitel postu čtyřidcieti dní nám jest po- D.
světil, a příklad dal, abychom sě postili čtyřidcieti dní, ač ne

tak jako on, nic nejedúce ani pijíce. A ač jest on nepřikázal nám zjevně postiti sě čtyřidcieti dní, avšak jeho příkladem a ustavením hodným máme sě postiti; neb léta božieho stého třidcátého osmého papež Telesforus ustavil jest ten puost, a také aby tři mšě na vánocě slúžili. A tak máme sě postiti příkladem svého spasitele a z přikázanie hodného, a pro trojí věc: Prvé, aby chlipnosť tělestná byla v nás ukrocena. Druhé, aby mysl naše k nebeským věcem byla povzdvižena; neb máme příklad, že Danielovi svatému pán vzjevil jest tajemné věci, když sě proto postil. Třětie, abychom za hřiechy dosti učinili; neb poňavadž tělo sě kochalo přieliš pitím, jedením, a v druhých i smilstvím, hodné jest, aby také utrpělo. Neb die bóh: Obraťte sě ke mně celým srdcem svým v postu, v pláči a ve lkání. Johel v druhé k. die: Obraťte sě! byli ste sě ode mne obrátili lakotú a chlipností, obraťte sě zasě postem, zdržiece sě od hodných věcí, jichž ste prvé nehodně požívali. Protož die S. Řehoř: Ktož pomní, že sě nehodných věcí dopustil, také má sě od některých hodných věcí zdržěti; a ktož učinil jest, co mu jest zapovědieno, ujmi sobě toho, co mu jest pojčeno. Také věz, žeť nekaždý jest zavázán k tomuto postu, nebť sě vynímají nemocní, těhotné ženy, děti, chudí, kteří nemají co jiesti: a ti nebožátka spieše sě postie, než bohatí břichatí! A tak puost náš má býti dobrý najprvé, abychom byli bez hřiechu smrtedlného, neb jinak bychme sě darmo postili, jakož die bóh; a když bude dobrý puost, tehdy hřiechové budú skroceni, ctnosti rozmnoženy, mysl k bohu povzdvižena, a odplata věčná dána. A to již na mši, až do poslednie střědy, každý den všední bude zpieváno v předmluvě [in praefatione], to jest v řěči, již kněz mluví s bohem, prvé než die, aby chléb byl jeho tělem; takto mluví kněz: Bože! ty jenž tělestným postem hřiechy úžíš, mysli povzdvihuješ, ctnosť dáváš i odplaty, skrze pána našeho Jezu Krista.

Aj teď máš, co dobrého pro póst dobrý pán bóh dává; protož posťme sě s milým Kristem, a porazíme ďábla. O němž die čtenie: „A přistúpiv pokušitel, řekl jemu: Ač jsi neb jsili syn boží,“ to jest, jako já sě domnievám, syn boží otci bohu rovný, „řci, ať kameni tito chlebové budú.“ Věděl ďábel, že bóh řekl: Buď nebe! a bylo jest; a že což bóh die,

aby bylo, tehdy bude, a nižádný jiný nenie tak mocný; protož chtě poznati boha, i žádá, aby on řekl, aby kameni chlebové byli. A tak pokusil jeho moci najprvé lakotú, mně, by Kristus pro lačnosť byl hotovějí k lakotě viece než k jinému hřiechu; a také že tiem hřiechem zavedl a zklamal jest prvého Adama v ráji, i chtěl jest druhého Adama zklamati na púšti. A k tomu chtě uvesti Krista, i die: „Jsi-li syn boží, řci, ať kameni tito chlebové budú.“ Tu jest umiesil pýchu, ale zjevnějie pokusil lakotú; a obtiežil hřiech lakoty, čině zmienku o chlebu, a ne o jiné krmi, neb nezřiezené jedenie obecné krmě jest těžší hřiech než rozkošné; a také proto, aby ne spieše sě domněl Kristus, by on ho pokúšel. A milostivý spasitel ihned prvú obranu položil písmo, jakož die čtenie, že „odpověděv, řekl jest jemu: Psáno jest: Ne samým chlebem živ je člověk, ale každým slovem, jenž pocházie z úst božích.“ A poňavadž slovo božie jest pokrm duše a lepší než chléb tělestný, i proč bych opustě slovo božie, chopil sě chleba tělestného? však slovo božie krmí i tělo, když krotí v něm hnutie, a krmí je, když dává jemu posilenie, aby nezhynulo; jakož jest dóvod na Mojžiešovi, jehož jest bóh krmil čtyřidcieti dní na hoře slovy svými, jimiž byl jest sytější, než by byl sě tělestně krmil. A tak písmem Kristus udusil jest pokušenie o lakotě. Exo. 24 et 31.

„Tehdy vzal ho ďábel do města svatého, a posadil ho na vrchu chráma.“ Kterak ho vzal, vedl-li ho, čili nesl, neviem; než S. Řehoř sě domnievá, že by ho nesl, neb die: Od svatého dúcha na púšť veden jest, aby ho tu duch jeho vedi, kde by ho ku pokušení zlý duch nalezl. Ale aj, když dieš: bóh člověk na vysokú horu neb do svatého města vzat jest, mysl neb rozum nepřivoluje, uši člověka toho sě lekají. Aj v té řeči miení, že by ho nesl; a dále die, že to nenie k vieře nepodobné, ač na něm i jiné skutky znamenáme. Jistě všech zlých ďábel hlava jest, a té hlavy údové jsú všickni zlí. I zdali údové ďáblovi židé protivní a rytieři, jenž sú mučili, nebyli sú? což tehdy divného, že sě přěpustil od něho na hoře pokúšeti ten, jenž jeho údóm přěpustil sě umučiti? To Řehoř. — Avšak jistoty nemám, nesl-li ho, čili vedl, a pak ovšem neviem, kterak jest byl spósoben, kdy jest ho pokúšěl; pak proč sě s ním stěhoval na stolici chrámovú, na

vrchu posazenú, tu kdež sú lidu pravili zákon boží. Snad jest měl hnutie k tomu ďábel proto, že Kristus písmem prvé pokušenie odrazil, jako by pomienil: Ty, ty! totoť jest učený v písmě, a jáť ty lapám na stolici, na níž písmo učie, pýchú; protož postěhuji ho tam a tu ho zkusím. A tak vzal ho ďábel do města svatého Jeruzaléma, jenž byl svatý v tu dobu pro Krista svatého s jeho svatými, a postaviv ho pokusil pýchú, chtě aby pyšně sě v moci Kristus ukázal, pustě sě dolóv; a přivedl mu písmo z žalmu 90, řka: „Psáno jest, že angelóm svým bóh přikázal o tobě, aby v rukú nesli bez úrazu nohy tvé.“ A z toho móž býti ukázáno, že nenie div, dal-li sě zlému angelu s púště do města nésti, tak že by u městě nižádný neviděl, kdy ho nesl. Pak k tomu pokušení Kristus opět
Deut. 6. brání sě písmem, řka: „Psáno jest: Nebudeš pokúšeti pána
E. boha svého.“ Tu rozuměj, žeť nemiení Kristus, aby ďábel jeho nepokúšěl, neb řekl by k němu: Nepokúšej mne, pána boha svého! ale že psáno jest a přikázáno každému člověku tak: „Nebudeš pokúšěti pána boha svého;“ a že já jsem člověk a mohu sjíti dolóv, proč bych pustil sě dolóv, pokúšeje pána boha svého? Neb tehdy každý pokúšie pána boha svého, když hledá neb žádá jistoty božie moci bez nuzné potřěby; a to by učinil člověk, když moha lehcě sjíti dolóv bez úrazu, i pustil by sě dolóv, řka: Bóh mě zachová.

Pak třětie pokusil ďábel Ježíše lakomstvím; neb die čtenie: „Opět vzal ho ďábel na horu na vysokú velmě, a ukázal jemu všechna králevstvie světa a slávu jich.“ Ukázal řěčí a někakým rozkládáním králevstvie, bohatstvie jich, a co přislušie k nim; a umiesil tu také pýchu a rúhánie, a řekl jemu slibuje lživě: „Tato všechna t. královstvie tobě dám, ač padna, budeš sě modliti mně.“ Tu die výklad: Aj toť stará ďáblova pýcha! jakož na počátcě chtěl sě rovný bohu učiniti, též i nynie; neb modliti sě neb klaněti jako najvyššiemu, to na samého boha slušie, a že písma nemohl mieti podobného k svému úmyslu, protož umlkl. A pán Ježíš uče, kterak člověk křivdu, která sě jemu děje, má strpěti, ale křivdy božie, kteráž upřiemo jest proti bohu, nemá trpěti, ihned ďábla pohaněl, řka: „Jdiž Šatane!“ Neb prvé mněl jest ďábel, by Kristus ho neznal, a že by s ním, s ďáblem, jako s člověkem písmem okolo šel;

protož jmenuje ho Šatanem, ukazuje, že ho zná, a že jeho vóle jest bohu protivná; neb Satanáš vykládá sě: protivník. A že bóh má moc, aby nedostatek ukázal na ďáblu, on písma již neuměl přivesti; protož Kristus přivodí písmo: „Psáno jest: Pánu bohu svému modliti sě budeš.“ Protož velmě Deut. 6. hrubý dóvod jest byl od ďábla Kristovi vydán, t. ukázánie královstvie, aby sě jemu modlil jako bohu, že by mu je on dal, jako jest lživě slíbil. A tak ďábel v tom boji jsa od Krista přěmožen, i pro hanbu, i z božieho súdu do pekla jest stúpil. Protož die čtenie: „Tehdy opustil ho ďábel, a angelé světí,“ kteříž byli sě vzdálili od Krista, aby ďábel byl zklamán, a vítězstvie Kristovo aby bylo slavnějšie, „přistúpili sú k němu a slúžili sú jemu,“ jakož svému najvyššiemu pánu. Protož tu die S. Řehoř: Tu znamenáno má býti, že die čtenie: když ďábel odšel, „přistúpili sú angelé a slúžili sú jemu.“ Z toho co jiného, než jedné osoby oboje věc sě ukazuje: že i člověk jest, jehož ďábel pokúšie, i bóh jest, jemuž angelé slúžie? Protož znajme v něm přirozenie své: neb byť ho člověkem ďábel nevěděl, tehdy by ho nepokúšěl; ctěme v něm božstvie jeho: neb byť nade všemi věcmi bohem nebyl, jemu by angelé neslúžili. To Řehoř.

A že všichni skutkové našeho spasitele jsú k našemu F. naučení, jakož i všechno, co psáno jest, k našemu naučení psáno jest, protož máme znamenati Kristovo troje pokušenie a vítězstvie, abychom též přěmohli ďábla. Neb nižádný úd Kristóv, též i ďáblóv, nebývá na počátku pokúšen, ani konečně, než některým pokušením z těch tří pokušení; aniž móžem přěmoci ďábla, jedné týmž obyčejem, ač ne ovšem jako přěmohl milý Kristus. Znamenajmež, že náš spasitel písmem sě bránil; ale nebránil sě, řka: Já jsem tvój pán, neb tvój bóh! Proti tomu jsú nynie antikristovi učedlníci, jenž nechtie, by věrní křěsťané písmem sě bránili, aniž chtie, by zjevovali lidu obecnému písmo, a chtie, aby ihned po jich vóli činili, jakož oni kážie; a když věrní chtie, aby oni písmo ukázali, tehdy řkú: Toť jeden z nich! toť Viklefista! neposlúchá cierkvi svaté! mieniece, že jich vóle nečiní. Ale milý Kristus tvrdě své písmo, a dávaje naučenie nám, všechna ďáblova pokušenie přěmohl písmem: učiňme my též, pokusí-li nás tělestný hřiech,

v smilstvo neb v obžerstvie táhna, braňme sě písmem, řkúce, že věččie jest duchovnie rozkoš, než tělestná, jíž člověk mnoho lépe jest živ, než tělestnú rozkoš maje; a opět přiveďme písmo, řkúc, že ta rozkoš jest velmě krátká, a duchovnie jest věčná; opět ono písmo, že smilníci a cizoložníci králevstvie nebeského nebudú mieti; a ono, že bohatec, jenž jest chodil v krásném rúšě, a jedl jest každý den stkvostně, umřěv, pohřěben jest v pekle. A proti druhému pokušení, o pýše, jíž čert popúzie, abychme stavóv hledali vysokých, pomněme, že ďábel s nebe vystrčen u věčný oheň, proto že sě vysokého stavu neřádně chápal; a držme sě strany jisté, vědúce, že čím sě kto zde viece níží, tiem ho pán bóh viece výší, a znamenajíce, kterak zde povýšení budú na věky poníženi. A proti třětiemu pokušení, jenž jest lakomstvie, pomněme, písmo že die: Lakomý nebude mieti králevstvie nebeského; a že lakomstvie jest modloslúženie. Ale pohřiechu! málo jich jest nynie, jenž by s Kristem ty tři hřiechy přěmohli, a zvláště kněží, jenž sú od ďábla těmi pokušeními poraženi. Neb padajíce pro lakomstvie, modlé sě a klanějí ďáblu, aby zbožie dosti měli; neb neřkú antikristovi, jenž velí přěd sebú klekati, slibuje dávati dóstojenstvie a obroky: „Jdi Šatane,“ to věz protivníče! ale brž klanějí sě viece, s věččí bázní, a s věččí poctivostí, nežli pánu bohu.

A jest dosti blízké podobenstvie ďáblovo s antikristem, že jakož ďábel řekl jest, že tobě dám ta všechna královstvie, a neznaje jich, aniž maje moci nad nimi: též antikrist slibuje a rozdává dóstojenstvie a obroky těm, kteříž sě jemu klanějí; ale v tom přěsahá ďábla, že dada to co nemá, i chce prvé bráti, než ten, jemuž jest dal, bude požívati. Také chtěl jest ďábel, aby Kristus tajemně jemu sě klaněl: ale antikrist chce, což móž býti najzjevnějie aby sě jemu klaněli. Ale věrní mají sě písmem brániti, řkúce, že psáno jest: „Pánu bohu svému klaněti sě budeš, a jemu samému slúžiti budeš!“ t. klaněním najvyšším a službú najvyšší, neb ta jedné na něho slušie.

Ještě jest mi velmě znamenité, že pán Ježíš tiše přěslyšel ďábla v písmě: toho nynější preláti nechtie trpěti, aby neřku ďábel, ale věrný křesťan s nimi v písmě mluvil a odpoviedal, a rádi by, aby nižádný písma člověk světský neuměl.

I slyšal sem od věrného dobré paměti od Nikoláše, jenž slul Faulfiš, že když jest byl v Englantu, poznal jest jednoho kuchaře, s nímž jest stál na ztravě; že když biskup tázal ho, proč by četl písmo englicky proti jeho zápovědi? a on bránil sě písmem, tehdy řekl jemu biskup: Vieš-li, s kým mluvíš? Odpověděl, že s biskupem člověkem. A biskup die jemu: I smieš ty, biedný laiče! se mnú z písma mluviti? A on jemu odpovědě: Já viem, že ty nejsi veččí než Kristus, a mám za to v naději, že já nejsem horší nežli ďábel; a poňavadž milostivý Kristus tiše jest slyšal písmo od ďábla, i proč by ty neslyšal, jsa menší než Kristus, ote mne člověka? A biskup rozhněvav sě, nechtěl s ním mluviti, tak že kuchař přemohl písmem biskupa, jako Kristus ďábla. Prosmež Krista milého, ať nám dá pomoc, abychom mohli ďáblovo pokušenie přěmoci, a s pánem Ježíšem po vítězství sě radovati. Amen.

Neděle druhá u puostě.

S. Mat. v 15 kapitole.

V ten čas vyšed Ježíš, odšel jest[1] do krajin Tyrských[2] a Sidonských;[3] a aj žena Kananejská[4] od krajin těch vyšedši, volala[5] řkúci jemu: Smiluj sě nade mnú,[6] pane,[7] synu Davidóv![8] dcerka má zle sě od ďábla trápí.[9] Jenž[10] neodpovědě jí slova. A přistúpivše učedlníci jeho, prosili sú ho, řkúce: Pusť ji, nebť volá[11] po nás. A on odpověděv vece: Nejsem poslán, jedné k ovciem, kteréž sú zhynuly domu israelského.[12] A ona přijide[13] i modli sě jemu,[14] řkúc: Pane, pomoz mi! Který odpověděv, vece: Nenie dobré vzieti chléb synovský,[15] a vrci psóm.[16] A ona vece: Ovšem,[17] pane! však[18] také štěňátka jedie drobty,[19] kteříž padají s stolu pánóv jich. A odpověděv Ježíš vece jí: O ženo! veliká jest viera tvá; buď[20] tobě, jakož chceš. I uzdravena jest dcera jejie v tu hodinu.[21]

[1]) z Genezaret od mistróv a od zákonníkóv. [2]) Tyru toho města. [3]) Sidon toho města. [4]) pohanka z těch pohanóv, jenž sluli Kananei. [5])

neb křičela. [6]) neb buď mi milostiv. [7]) t. bože. [8]) t. člověče. [9]) neb dcerku mú zle ďábel trápí. [10]) neb: A on. [11]) křičí. [12]) pokolenie židovského, jenž pošlo jest od Israel, to jest od Jakob. [13]) Mar. padši. [14]) jako bohu. [15]) neb synóm t. židóm. [16]) t. pohanóm. [17]) t. tak jest. [18]) avšak. [19]) otrusky kuorky. [20]) staň sě. [21]) v kterú Kristus řekl: Buď tobě.

Svaté čtenie, jakož slova vznie, má dosti lehký rozum. Neb Tyrus a Sidon byle sta městě prvé země zaslíbené; ale že židé nemohli sú všech pohanóv z země vyhnati, protož v nich a v té krajině za času Ježíšova pohané sú přěbývali. Protož tato žena vyšedši z těch krajin, přišla najprvé do domu, aby mluvila s Ježíšem, jako S. Marek v 7 k. píše; ale že jie tu neuslyšal, běžela jest po něm na cěstě, ustavičně prosiec, aby sě smiloval nad ní a uzdravil jí dceru, již ďábel velmě trápi. Ale milostivý Kristus neuslyšal jie, ani učedlníkóv, jenž sú za ni prosili, do času hodného, a pověděl jest příčinu, řka: že nenie poslán od boha, aby uzdravoval nemocné, jedné lidi z domu israelského, to věz, jedné židy. A ač Kristus právě lid pohanský nazval jest psem, avšak ona Kristovy řěči pojčivši přidala jest, že psi mají drobty jiesti, kteříž padají s panských stolóv; a že je byla ustavičná, pokorná, u vieřě veliká, protož chválu od Krista své viery jest obdržěla, a v tom, co je prosila, jest uslyšána. Protož die svatý Beda: Čtenie svaté, které nynie čteno jest, bratřie najmilejší! slyšeli sme, že velikú vieru ženy, trpělivosť, ustavičnosť, a pokoru chválí; jejiež viece divné jest náboženstvie, že ona jsúci pohanka, neslýchavši svatého písma, ty ctnosti jest měla, kteréž ukazuje písmo svaté. To Beda. Z jeho řeči a z té pohanky příkladu máme naučenie, abychom, tu drahú pohanku majíce u příkladě, jí u vieřě, v trpělivosti, v ustavičnosti, a v pokořě následovali, a tak od milostivého spasitele uslyšáni i chváleni byli. O němž die čtenie: „Vyšed Ježíš," to věz z země Jenezaret, opustiv mistry a zákonníky, proto že sú reptali a horšili sě, že učedlníci jeho přěstupují přikázanie starších, že jedli sú neumývajíce rukú, proto „odšel;" a jakož die výklad, že „vyšel jest," aby věrú ženy pohanské tresktal nevěru mistróv. Aj proto „vyšed Ježíš, odšel jest do krajin Tyrských a Sidonských."

„A aj žena Kananejská," to věz z pokolenie pohanóv,

jenž sluli sú Kananei, volala“ jest neb křičela: „Smiluj sě nade mnú, pane, synu Davidóv!“ Řeč tato jejie jest krátká, ale múdrosti plná; protož die S. Jan zlatoústý: Slyš a viz múdrosť ženy, znamenaj, duch jejie co die: „Smiluj sě nade mnú,“ neb, tak jest řekla v sobě pohanka Kananejská, neviem co dobrého o sobě; k milosrdenství sě utiekám, tu kdež nevýmluvné zdravie jest! Druhé viz, komu smilovánie prosí, že „sobě,“ řkúc: „Smiluj sě nade mnú!“ Tu zlatá ústa takto mluvie: Co třěba jest, ženo? A ona: Milosrdenstvie hledám. Komu hledáš? A opět ona: Mně. Co potřěbie jest? A ona: Neb dceru mú ďábel trápí. Proč tedy neprosíš: Smiluj sě nade mnú a nad dcerú? A odpoviedá: Ukrutný osten, najhorší hřiech přirozený, milosrdenstvie jest zrušil. Opět die S. Jan zlatoústý: Viz múdrosť ženy! nedie: Smiluj sě nad mú dcerú! ale: „Smiluj sě nade mnú!“ nebť ona nečije bolesti, jáť vše čiji, jáť sama biedná bolesť mám, já nezčastná každý den své muky vizi! Kam pojdu? kam sě ději? „Smiluj sě nade mnú, pane, synu Davidóv! nebť dcera má od ďábla zle sě trápí.“ O přěslavné vyznánie! žena pohanka i božstvie i člověčtvie Kristovo vyznává: božstvie proti ďábelství, řkúci: „pane!“ člověčtvie, aby sě ráčil smilovati, že jsa bohem, chtěl býti člověkem proto, aby milosrdně od ďábla vysvobodil; protož die: „synu Davidóv.“ Ukazuje, co jí škodí, řkúc, že „dcera má od ďábla zle sě trápí:“ bolesť, že „dcera;“ veliká, že zle ji ďábel „trápí;“ také hrozná, že ji „ďábel“ trápí. A on neodpověděl jí slova. Jan zlatoústý: Příčiny křiku jejie neotázal, volajície neutěšil, ani skrotil křiku. Tu tepruv divnú věc znamenám: viděl-li's ženy pilnosť, viděl-li's mužnosť, viděl-li's ustavičnosť, viděl-li's vieru? avšak Ježíš neodpověděl jí slova! Divná věc, o divná u věcech rozličnosti! prosí žena, modlí sě, kvielí, křikem naplnila nebe, lká pádu, přimnožuje prosby, praví bolesť: a milovník lidí neodpoviedá! slovo mlčí, studnice zavřěna jest, lékař lékarstvie zadržěl jest! To zlatá ústa. A proč jie neuslyšal ihned? Prvé proto, že prodlenie a vymlúvánie Kristovo viece ctnosti a zbožie jí dalo; druhé pro příklad, aby i ty, když sě modlíš, ač ne ihned vezmeš, od modlenie nepřěstával.

„A přistúpivše učedlnici jeho, prosili sú ho, řkúce: Pusť

ji, nebť volá po nás.“ Prosili sú za ni snad z milosrdenstvie? aneb chtiece býti prázdni jejieho křičenie? aneb stydiece sě lidského k nim pro ni sběženie? neb jest i napřěd, jakož die S. Marek, běhala, i nazad, jako teď die čtenie, a křičela. Aj učedlníci řkú: „Pusť ji,“ to věz, učiň jí milosrdenstvie nedržě jie, „neb křičí po nás.“ A on odpověděv vece: Nejsem poslán od otcě, zvláště jedné mezi židy, jenž sú zahynuli, to věz poblúzením, jako die Isaias v 53 k.: Všichni my jako ovcě zblúdili sme. A tak nechtěl dáti příčiny židóm, aby sě nepohoršili, když by viděli, an s Kananejskú velmě lehcě sě obierá, slyše ji. A ona přišedši blíže, již jsúc vesela, že k ní promluvil, i modlila sě jemu, padši k nohám jeho, die S. Marek, a řekla: „Pane, pomoz mi!“ Krátké slovo umdlelé ženy! nebožka, již během i křikem ustala, bolesť velikú majíci pro dceru; a že ještě nevidí slitovánie, omdlevši k nohám padla, a oddechnuvši málo, jedné to řekla: Pane, pomoz mi! již́ť běžeti i volati nemohu, a tvého milosrdenstvie neodpadnu: „Pane, pomoz mi!“

Znamenaj tři prosby: Prvá jejie: „Smiluj sě nade mnú!“ Druhá učedlníkóv: „Pusť ji!“ Třětie teď jejie: „Pane, pomoz mi!“ O milosrdný, smiluj sě! — to ku prvé. O svobodný, nedrž, pusť ji svobodnu od ďábla domóv! — to k druhé. O pane všemohúcí, pomoz od veliké ďábelské moci! — to k třětí. Z toho dále máš, že milosrdenstvie snímá hřiech, puštěnie vinu neb muku neb pomstu za hřiech, a pomoc v pokušení pomáhá. A tak „smiluj sě, pusť, a pomoz,“ ty tři prosby pohanku od hřiecha, od trápenie vysvobodily, a k veliké milosti a k chvále Kristově sú jí pomohly.

Dále die čtenie, že on „odpověděv vece: Nenie dobré vzieti chléb synovský“ neb synóm „a vrci psóm“ k jiedlu; to jest: nenie dobré vzieti slova spasenie, kteréž prvé má dáno býti židóm, a dáti psóm, to jest pohanóm, jenž jako psi vždy proti bohu štěkají, a u modl svých s krví okolo jdú jako psi. O tvrdá odpovědi! o meči ostrý slova! o ráno těžká od pána nebožiččě dána! Prvé ona k němu přišla do domu, a on přěd ní odšel; ona po něm běží, a on přěd ní utieká; ona po něm křičí, a on mlčí; za ni učedlníci prosie, a on odpoviedá; a již zemdlelé, ana u noh leží, řkúci: „Pane, pomoz mi!“ kakť

ji těší? že mezi psy ji pokládá, řka: „Nenie dobré vzieti chleba synóm, a dáti psóm!“ O dobroto lékaře, kde jsi nynie? tak ukrutně raněné sě dotýkáš! tak rány jejie tlačíš! psem nebožičku nazýváš, však k zufalství ji vedeš! — Odpovie milý Kristus: Nenie tak, jako dieš! nebť já popúziem jie, ať by volala; táhnu ji po sobě, aby neodpadla; držím ji, aby jsúc pohaněna nepadla; dámť jí odtuchu, ať by nezufala. Ját ji naučím, žeť die: „Ovšem, pane! však také štěňátka jedie drobty, kteříž padají s stolu pánóv jich.“ — Aj coť die? „Ovšem, pane!“ to věz, tak jest, jako dieš: jáť jsem pes, ti jsú synové, jakož ty je mieníš; nebeř od nich chleba, kterýžť na ně slušie, aby mně dal, ale jako štěněti otruskóv podaj. Daj mé dcerce zdravie, ať to jedno dobroděnstvie sě stane nad ní: neb si již mnohá a veliká dobroděnstvie učinil mezi židy. Oniť mají za otrusky tvá dobroděnstvie: já, štěňátko tvé, chci dosti na tom mieti; rač sě nade mnú smilovati!

„A odpověděv Ježíš vece jí: O ženo! veliká jest viera tvá, buď tobě jakož chceš.“ O! to slovo milosť velikú Kristovu ukazuje, i divenie o vieřě, jakoj' sě divil o vieřě centuriona. O ženo! veliká vyznáním, pevným stáním, a srdečným žádáním jest viera tvá. Aj již jest jí milosť otevřěl, již vieru chválí, již daruje ustavičnosť, řka: „Buď tobě, jakož chceš!“ Tu zlatá ústa takto mluvie: Ty si uzdravena, ty buď již lékařem, toběť porúčiem lékarstvie, aby je přiložila vóle tvá, uzdrav dcerku! O divná věci! nižádného člověka vóli nečteme, ťak velikú by dal svobodu; ale i zdaliť by ji dal, by příčina tak veliké viery nebyla?

„A uzdravena jest dcera jejie v tu hodinu.“ V tu hodinu, když Kristus řekl: „Buď tobě, jakož chceš;“ neb die S. Marek: A když přišla jest žena domóv, nalezla dievku sedící na loži bez ďábla, neb z nie již byl vystúpil. Nravnie máme naučenie, že máme pilně sě modliti pánu bohu, aby ráčil nám od ďábla pomoci; také máme naučenie, že pán bóh nepřijímá osoby, ale v každém lidu, ktož zachová spravedlnosť, ten jest jemu vzácen. Jakož die S. Petr v skutciech apoštolských v 10 k. Protož milostivý spasitel, obcuje s pohany, činil jest mnohé divy, a utěšeně mluvil ku pohanóm, jakož k této pohance a k centurionovi; aniž máme, by kdy tak velmě zjev-

nými slovy chválil vieru čí, jako této pohanky a centuriona. Dále máme naučenie, že tato pohanka pro svú vieru byla jest obdarována rozumem, že rozuměla, že pohané jsú psi, proto že pilni jsú modl mrtvých, jako psi mrch; také rozuměla, že chléb Kristus nazval jest duchovní pokrm židóm daný, to věz naučenie a divy; a také rozuměla jest, že pohané, když sě obrátie k jeho milosti, že budú hodni jeho nasycenie. Amen.

Neděle třětie u puostě.

Lukáš v 11 kapitole.

V ten čas vymietáše Ježíš ďábla, a ten bieše němý;[1] a když vyvrže ďábla, mluvil jest němý.[2] A divili sú sě zástupové;[3] ale někteří z nich[4] řekli sú: Belzebubem,[5] kniežetem ďáblóv, vymietá ďábly. A jiní, pokúšejíce,[6] divu[7] s nebe hledáchu od něho. A on jakž uzřě[8] myšlenie jich, řekl jest jim: Každé královstvie v sobě rozdělené[9] zpustie a dóm na dóm padne; a poňavadž Šatan[10] v sobě rozdělen jest,[11] kterak stane[12] královstvie jeho,[13] že diete Belzebubem vymietati mě[14] ďábly? A vymietám-li já Belzebubem ďábly, synové vaši[15] kým vymietají? protož oni[16] súdcie vaši budú.[17] Jistě[18] vymietám-li prstem božím[19] ďábly, tehdy[20] přišlo jest mezi vy královstvie božie.[21] Když silný oděnec ostřiehá sieni své, u pokoji jsú všecky věci, kteréž má; pakli[22] silnější nad něho[23] přijda, přěmóž ho, všecka oděnie jeho odejme, v kteráž jest ufal, a lúpeže jeho[24] rozdělí. Ktož nenie se mnú,[25] proti mně jest;[26] a ktož nesbierá se mnú,[27] rozptyluje.[28] Když nečistý[29] duch[30] vyjde od člověka,[31] chodí po miestách[32] suchých,[33] hledaje odpočinutie,[34] a nenalezna[35] die: Vrátím sě do domu svého,[36] odkud sem vyšel. A když přijde, nalezna jej chvoštišti[37] vyčištěn a okrášlen, i jde a přijímá[38] jiných sedm duchóv, horších sebe,[39] a vejdúce přěbývají tu;[40] a jsú najposlednějšie věci[41] člověka toho horšie prvnějších.[42] A stalo sě, když ty věci mlu-

vieše, pozdvihši hlasu jedna žena z zástupu, vece jemu: Blahoslavené břicho,[43] jenž tě nosilo![44] a cecíkové, které si ssál! A on vece: Ovšem,[45] blahoslavení, kteříž slyšie slovo božie, a ostřiehají ho.[46]

[1]) že člověka oněmil. [2]) člověk. [3]) lidé sprostní. [4]) zákonníci a kněžie. [5]) tiem ďáblem neb jeho mocí. [6]) Ježíše. [7]) znamenie neb zázraku. [8]) jako bóh pozna. [9]) nesvorností v lidu. [10]) jenž protivník mój jest. [11]) vyhániem-li já ďáblem ďábly. [12]) po jeho vóli. [13]) v lidu, neb zlí lidé jsú královstvie ďáblovo, jako dobří Kristovo. [14]) t. že vymietám. [15]) apoštolé, jenž jsú z vašeho pokolenie. [16]) t. pro to rúhánie. [17]) v súdný den. [18]) *porro* neb pakli neb opět. [19]) t. duchem svatým, die S. Mat. 12 k. [20]) *profecto.* [21]) t. já, jenž jsem hlava královstvie. [22]) neb: a když. [23]) t. silnější než on. [24]) kteréž on lúpežem drží. [25]) láskú. [26]) hřiechem, jako ďábel. [27]) v jednotu láskú. [28]) ote mne nesvorností. [29]) pro hřiech. [30]) ďábel. [31]) vyhnán jsa pokáním. [32]) t. srdcích. [33]) od hřiechu smrtedlného. [34]) věčného, by mohl, přěbývánie. [35]) pro ducha čistého. [36]) do hřiešníka, jenž jest mój pro hřiech. [37]) neb metlami. [38]) *assumit* neb přijme. [39]) neb než jest on. [40]) v člověku. [41]) jakožto čas poslednějšie. [42]) t. hóře jemu jest než prvé. [43]) neb blahoslavený břich. [44]) nosil. [45]) t. tak jest, jako dieš. [46]) plniece.

Svaté toto čtenie mnoho zavierá v sobě rozumóv; protož najprvé vedlé slov chci je k rozumu vyložiti. Toto ďábelstvie neb ďábel slul jest „němý“ proto, že byl jest oněmil člověka, jehož jest trápil; a jakož S. Mat. v 12 k. die, byl jest i slepý i němý. A Kristus vyvrh toho ďábla, člověka uzdravil, i zrak i slyšenie jemu vrátil. Aniž jest odpora mezi Lukášem, že die jedné: „bieše ďábel němý,“ a mezi Matúšem, že die: „byl jest němý i slepý;“ neb poňavadž jest byl i němý i slepý, tehdyť pravdu die Lukáš, že ten ďábel bieše němý, to věz, člověka činil němého. Pak když Ježíš vyvrh toho ďábla, a němý promluvil, i prozřěl slepý, obec sprostná divila sě, a některak sě již přidržěla této pravdy, že Kristus jest Mesias, syn Davidóv; ale jsúce svedeni ti druzí z obcě, strachovali sú sě. A zákonníci, nemohúce zapřieti toho dobrého skutku, jejž sú očitě viděli, potupili řkúce, že zle činí, ač jest dobrú věc učinil; neb řekli sú, že by Kristus jako čarodějník měl moc pro stovařišenie s ďábly, moc Belzebuba, toho ďábla, jenž jest knieže nad jinými ďábly; a tak že by jeho mocí ďábly vymietal, tak že on přikázal jeho mocí, a ďáblové, A.

jakož menší, poslúchajíce Belzebuba, kniežete svého, vycházěli by z lidí; a tak že by Kristus slúžil a modlil sě Belzebubovi, aby on to svú mocí činil. Ale druzí majíce, že s nebe ta moc jest sě stala, že on ďábla vývrhl, žádali sú divu s nebe, aby jim toho dovedl, že je to učinil boží mocí; a pán Ježíš vida z kořen myšlenie zlého kněžstva a zákonníkóv, položil jest pět dóvodóv proti jich bludnému myšlení.

B. A pro tyto reptáky znamenaj, že za času Kristova byli sú od ďáblóv trápeni mnozí a poraženi. A věděúce ďáblové, že Mesias Kristus měl sě z toho pokolenie uroditi a přijíti, a bojiece sě, by Kristus nebyl ten, popudili sú mistróv, kněží a zákonníkóv, aby zle Kristovy skutky vykládali, a tak aby lidé na něho netbali, a jeho divy jako zlého čarodějníka zamietali. Protož řekli sú: „Belzebubem, kniežetem ďáblóv, vymietá ďábly!“ A že by tak bylo, jako oni pravie, tehdy by moc ďáblova sama sě zkazila; protož aby toho Kristus dovedl, dává zjevný příklad, řka: „Každé královstvie v sobě rozdělené opustie, a dóm na dóm padne.“ Neb má-li královstvie státi dobřě, musí to býti, aby strany lidí jedné vóle byly, a tak aby jedna druhé nekazila. Pakli jedna boří druhú, tehdy nestane to dobřě královstvie; neb obě sě straně zkazíta, aneb jedna bude zkažena, a tak královstvie v jedné straně opustie. A Kristus die, že z kořen bude zkaženo a opustie: jakož vědomo jest o království ďáblóv, jichž královstvie mocí Kristovú a posilením cierkvi svaté jest zkaženo. A dóm na dóm padá, když moc věččie tiskne nižší z pyšné závisti: jakož jest o ďáblech, jenž vždy jsú sobě protivni. A poňavadž Kristus v ten čas uzdravoval jest tak mnoho od ďáblóv poražené ne mocí Belzebubovú, tehdy musili sú toho v pravdě pojčiti, že poňavadž tak sě ruší ďáblovo královstvie, že již jest přišel ten Mesias, to věz Kristus, jenž má nad ďábly moc, aby je vyháněl; a že nevyhánie mocí Šatanovú, neb by sám své královstvie rušil.

Druhý dóvod Kristóv, jímž treskce zákonníky, jest tento: „Vymietám-li já Belzebubem ďábly, synové vaši kým vymietají?“ To jest: jest-li tak, tehdy já jsem člověk hřiešný, čarodějník nevěrný; a synové vaši, jenž jsú moji učedlníci, z vašeho pokolenie, vymietají ďábly ve jmeno mé. Protož oni budú súdcie vaši v súdný den, súdiece, že mú mocí, jenž jest

nade všechny ďábly, sú vymietali, a že ste vy mně sě křivě rúhali.

Třětí dóvod Kristóv jest tento: „Opět vymietám-li prstem božím ďábly,“ to jest duchem svatým, „tehdy přišlo mezi vás králevstvie božie.“ to jest syn boží, jenž jest hlava cierkvi svaté a královstvie božie.

Čtvrtý dóvod: „Když silný oděnec ostřiehá sieni své, u pokoji jsú všecky věci, kteréž má.“ Jako ďábel, silný oděnec, C.
měl jest toho člověka němého, a silnější oděnec, Kristus, přišed na ďábla, otjal jemu moc a oděnie jeho i sieň; protož moc Kristova jest nad moc Šatanovu i Belzebubovu. A věz, že ďábel jest silný; neb die Job v 41 k.: Nenie moc v zemi, která by mohla sě jemu přirovnati. A máť také oděnie, to věz chytrosti přirozené, jimiž umie lid svésti; a sieň jeho neb dóm jest člověk biedný, v kterémž on přěbývá. A silnější nad něho jest Kristus, jenž oděnie jeho, to věz chytrosti, jemu otjal, když jest v trojiem pokušení jeho přěmohl, jako v 4 k. S. Mat., a řečeno jest prvú neděli postu. A lúpež jeho Kristus svým údóm rozdává, když moc a ctnosti cierkvi svaté vracuje, kteréž jest byl ďábel otjal.

Pátý dóvod Kristóv: „Ktož nenie se mnú, proti mně jest; a ktož nesbierá se mnú, rozptyluje.“ Tu dovodí, že mocí ďáblovú nevymietá, proto že on a ďábel jsta sobě protivná, proto že Kristus jest dobrý a ďábel zlý, a že Kristus v jednotu lásky lidi vede, ale on rozděluje skrze hřiechy. Kterakž tehdy ďábel své moci by jemu pojčil? nikoli, neb by sám sě hubil. Aj těmi dóvody ukázal jest Kristus, že ne Belzebubovú, ale svú mocí ďábly vymietá.

Dále die Kristus: „Když nečistý duch,“ to věz ďábel hřiechem zprzněný, „vyjde od člověka.“ Tu skrze člověka D.
miení Kristus lidské pokolenie, k němuž ďábel najprvé v Adamovi s Evú přistúpil, a od toho času vždy jest byl pilen, aby uškodil. A vida, že svatých otcóv nemóž u vieřě a v ctnostech přěmoci, vyšel jest od toho pokolenie mezi pohany, jichž srdce byla sú suchá, nemajíce mokrosti, múdrosti, a milosti božie; a hledaje v nich odpočinutie, nemoha naleznúti, neb sě nemóž nikdež upokojiti, i z své přivyklé zlosti die sám k sobě: „Vrátím sě do domu svého, z něhož sem vyšel!“ to jest:

vrátím sě do pokolenie židovského, z něhož mním, že sě Mesias urodí. A přišed za času židóv, i nalezl jě, ani jsú dóm prázdný od zachovánie zákona, a vyčištěný chvoštištěmi, to jest, svrchu zevnitř ustaveními jich okrášlený; neb sú měli ustavenie mnohá, aby zevnitř bylo všecko čisto, ale vnitř bylo vše nečisto a prázdno od milosti božie. Protož die S. Mat. v 12 k.: Nalezne dóm prázdný, a jde i přijme z své chytrosti sedm duchóv horších sebe, to věz sedm úhlavních hřiechóv, jenž jsú tito: pýcha, lakomstvie, smilstvie, lakota, závisť, hněv a lenosť. A ti duchové, to věz ti zlého ducha hřiechové, jsú horší nežli který ďábel; neb ďábel jelikožto duch, ten jest božie dobré stvořenie, ale jest zlý pro tyto hřiechy. A tak ti duchové zlí, vejdúce v toho člověka, jenž jest židovské pokolenie, přěbývají v něm hojnějie, ustavičnějie a obyčejnějie nežli v jiném pokolení; neb pohané v tu dobu byli sú méně vzěli daróv, nežli židé, protož méně sú byli hřiešní. A protož na znamenie tomu viece ďáblóv pro věččí zlosť bylo v tu dobu s židy, než s pohany. Mnoho jest bylo židóv a židovek, v nichž sú byli ďáblové; a kněžie, jenž sú byli prvé v tom pokolení světější nad jiné, již za Krista byli sú mezi lidem najhorší. Protož v tom pokolení toho člověka najposlednější čas jest horší, než první časové; neb sú již syna božieho ďábelníkem nazvali a ukrutnú smrtí zamordovali, a tu jest dokonal sě vrch jich zlosti.

E. A tak Kristus tú řečí mienil jest, že duch zlý byl jest od těch zákonníkóv pokolenie [t. od svatých otcóv] prvé odšel k pohanóm, ale že již k nim sě navrátil; a tak že oni jsú ten člověk, zevnitř před lidem dóm ustavením jich umeten, ale vnitř všeho dobrého prázden; a že oni jsú již horší, než sú kdy před nimi byli. A též podobně móž býti rozumieno i o křesťanech: že ďábel od prvních křesťanóv byl jest odšel, nemaje také moci nad nimi, neb sú byli dobří, ale již k skonání světa navrátil sě zasě, že již křesťané jsú velmě zlí; proto že čím sú daróv viece vzěli, a nechtie jich právě požívati, tiem
2 Pet. 2. viece svú zlosť ukazují. Protož die S. Petr: Lépe jim bylo cěsty pravdy nepoznati. A že kněžie Kristova zákona viece sú daróv vzěli, než kněžie starého zákona, protož pro nevděčnosť jsú horší. A tak jakož v starém zákoně byli sú prví

kněžie světí velicí, a vždy sě ujímalo v potomciech dobroty, až sú poslední byli najhorší, že sú Krista zamordovali: též v novém zákoně první kněžie apoštolové byli sú dobří, a potom jiní méně dobří, a pak k skonání světa již kněžie jsú najhorší. A jakož oni pudili sú Krista až do smrti, tak tito budú puditi jeho zákon a jeho věrné až do smrti, ač jsú z téhož zákona s jinými, jakož i oni byli sú z téhož zákona s pánem Kristem.

„A stalo sě jest, když ty věci mluvieše, povzdvihši hlasu,“ aby lépe byla slyšána v chvále Kristově proti rúhavým kněžím a zákonníkóm, „jedna žena,“ bóh ji zná, „z zástupu“ hlasu povzdvihla, aby jedna mnohých kněží blud potupila, „řekla jemu: Blahoslavené břicho, jenž tě nosilo, a cecíkové, které si ssál!“ Tú řečí i Krista i jeho matku vzvelebila, a zákonníky rúhavé potupila. Směle učinila, sama jim v hrdlo jich lež vrazila, jenž sú řekli: „Belzebubem, kniežetem ďáblóv, ďábly vymietá!“ O ženo! kde's tu smělosť vzala, že mezi tak mnohými nepřátely Kristovými tak řéci sě nebála, a prelátóv svých si sě nestyděla? i kde's tu múdrosť ohmatala, že si i matky i syna velice pochválila, a kacieřě si potom budúcie s těmi židovskými ruhači potupila? Jistě veliké viery, múdrosti i smělosti ten tobě pojčil, jenž jest tvé řeči potvrdil, řka: „Ovšem,“ to věz, tak jest, jako dieš; ale netoliko tak jest, že bych já byl blahoslavený, a břicho, jenž mě nosilo, a cecíkové neb prsy, kteréž sem ssál: „ale blahoslavení ti, kteříž slyšie slovo božie“ ušima tělestnýma neb vnitřníma, „a zachovávají,“ plniece je skutkem. A tak zasě zlořečení, kteříž slyšiece mě, a vidúce mé skutky, a já ďábly vymietám, i nepřijímají, ale mým řečem nevěřiece, i mně sě rúhají.

Pak již vedlé čtenie znamenám, že pán Ježíš ďábla jest z člověka vyvrhl, sluch a zrak jemu navrátil, a tak nad jedniem člověkem tři divné věci učinil, a čtvrtý, že myšlenie zlá v zákonníciech seznal: tiem jest ukázal, že jest pravý bóh, jemuž sú sě kněžie rúhali. Týž div i dnešní den duchovně Kristus činí, když z člověka ďábla vymietá, jenž ho oněmil, aby hřiechóv sě nezpoviedal a boha nechválil, a oslepil, aby k nebeským věcem pilně nepatřil; a tehdy z něho vymietá, když jemu svú milosť dada, učiní, aby mluvil pravdu a boha chválil, a prozřěl a poznal spasitele svého. A má taký člověk po- F.

mněti, že když Kristus vyvrže z něho ďábla, jenž v něm smrtedlným hřiechem přěbývá, že vpustí-li potom zasě ďábla, že bude jemu mnoho hóře než prvé; neb die Kristus, že „pojme s sebú duch nečistý sedm jiných duchóv, horších sebe, a bude přěbývati v něm, a bude poslé hóře jemu než prvé.“ Hóře, že mnoho těžší hřiech bude než prvé, pro nevděčnosť dobroděnstvie božieho. Protož spasitel milostivý, uzdraviv jednoho, řekl jest jemu, Jan v 5 k.: Aj uzdraven jsi, již viece neroď hřěšiti, ať sě hóře nepřihodí! Neb tomu, ktož sě v hřiechy navracuje, tyto sě věci přiházějí: Prvé, nevděčnosť milosti božie. Druhé, v duchovniem životě zemdlenie. Třětie, slibu přěstúpenie. Čtvrté, od boha vzdálenie; neb taký člověk navrátě sě v hřiech, boha od sebe odžene, že v něm nepřěbývá milostí, a dává miesto zlému duchu s sedmi duchy horšími, že přěbývají v jeho duši. Páté, posmievánie božieho milosrdenstvie. Šesté, syna božieho druhé křižovánie; neb die S. Pavel k židóm v 6 kapitole, že ti, kteříž v hřiechy sě, smrtedlné rozuměj, navracují, že druhé syna božieho křižují a v posměch mají.

Protož velmě jest potřěbie každému křěsťanu, aby pilně sě pádu v hřiech varoval; jakož sú činili světí, kteříž sú z pohanstva a z židovstva u pokánie přišli, že potom sú v hřiechy sě nevracovali. A blaze jemu, kterýž tak pokánie drží, jakož je Kristus vydal, aby jsa uzdraven na duši, zasě sě nenavrátil; a běda jim, kteříž jsú podobni psóm a sviniem, jakož die S. Řehoř, že vyvrhúce ven, zasě berú, a umyjíce sě, opět u bláto sě uvalují! Nebožátka druzí mnie, by bylo s bohem jako s krčmářkú, u niež propije v počet i zaplatí, a potom na jiný dluh pie opilec: též že by, pověďúce knězi a spějíce páteřóv několiko, že by již toho byli prázdni, a opět též aby zasě hřěšili. Ale mají věděti, že pán bóh hřiechu neodpustí, jeliž úmysl plný člověk bude mieti, aby viece nehřěšil, tak že by v naději radějie umřěl, než by smrtedlně shřěšil; a když bude mieti tak velikú žalosť, že jest hřěšil, že viece toho bude želeti, než by všecko zbožie, i přátely, i což má ztratě, těch věcí želel. Ta dva kusy zpravíta člověka, má-li pravé na hřiechy želenie, jenž slove skrúšenie. Jehož rač nám dopomoci konečně milostivý Ježíš, pro nás smrtí ukrutnú umučený!

Neděle čtvrtá u puostě.

S. Jan v 6 kapitole.

V ten čas[1] odšel jest Ježíš[2] přěs moře Galilejské,[3] jenž jest Tiberiadské,[4] a šlo jest po něm množstvie veliké; neb sú viděli divy,[5] které jest činil nad těmi, kteříž sú nemocni byli. Tehdy všel jest na horu Ježíš, a tu sedieše s učedlníky svými. A bieše velmě blízký beránka[6] den slavný židóv.[7] A když povzdviže oči Ježíš,[8] a uzřě, že množstvie velmě veliké jde k němu, die k Filipovi: Odkud kúpíme chleby, aby jedli tito? Ale to jest řekl, pokúšeje ho; neb on věděl jest, co by měl činiti. Odpovědě jemu Filip: Dvú stú peněz chlebové[9] nestatčie jim, aby každý malíčko co vzal. Die jemu jeden z učedlníkóv jeho, Ondřěj, bratr Šimonóv Petróv: Jest dietě jedno zde, jenž má pět chlebóv ječných a dvě rybě; ale teď co jsú mezi tak mnohé? Tehdy vece Ježíš: Kažte lidem siesti. A bieše sěno mnohé na miestě, i sědli sú mužie v počtu jednak pět tisícóv. I vzal jest Ježíš chleby, a když dieky učini,[10] rozdělil jest sedícím, též i z ryb, kterak sú mnoho chtěli. A když sú plni byli, řekl jest učedlníkóm svým: Sbeřte ty, kteříž sú zóstali, úlomky,[11] ať nezhynú. Tehdy sebrali sú a naplnili sú dvanadct košóv úlomkóv[12] z pěti chlebóv ječných a ze dvú rybú, jenž sú zóstali těm, kteříž sú jedli. Tehdy ti lidé, když sú uzřěli div, který jest učinil, řekli sú, že tento jest jistě[13] prorok, jenž přijíti má na svět.[14]

[1]) když Erodes sťal Jana. [2]) od Jeruzaléma. [3]) té krajiny Galilea. [4]) toho města Tiberias. [5]) znamenie neb zázraky. [6]) jehož měli jiesti. [7]) neb židovský. [8]) aby spatřil lid, to učinil pro učedlníky. [9]) za dvě stě peněz chleba. [10]) chválu bohu vzdal. [11]) *fragmenta,* otrusky neb ostatky. [12]) otruskóv. [13]) neb věru. [14]) vedlé písma.

Svatého čtenie rozum jest dosti zjevný, ač mnoho spasitel A.
móž dáti svým věrným vtipóv u něho, jimiž by mohli duši své utěšenie naleznúti. A že toto svaté čtenie jest o nasycení

Kristovu, protož ač sě jako dnes nestalo, ale že znamená nasycenie duchovnie, jímž sytí Kristus své věrné: protož dnes pro utěšenie pravých a nábožných kajících božím zpósobem jest položeno. Neb od počátka postu vždy jsú epištoly a čtenie, jenž napomínají ku pokání. A že již kající mají někaké v duchu utěšenie mieti, protož mše vesele sě i slovem i notú neb zpěvem počíná; neb die kněz: Raduj sě, Jeruzaléme! to jest, ty duše, jenž čakáš radosti nebeského Jeruzaléma; neb raduj sě, Jeruzaléme! to jest, ty sboře křěsťanský, jenž již hřiechóv pozbyv, máš chlebem od Krista, to věz, jeho svatým tělem krmen a nasycen býti. O kterémžto nasycení v podobenství die sě na mši: Raduj sě, Jeruzaléme! a sejděte sě všickni, kteříž milujete ji, to věz cierkev svatú; radujte sě s veselím, kteříž ste zamúceni byli, aby veseli byli a nasyceni od prsí utěšenie jejie! Tolik sě mienı́, aby sě radovala cierkev svatá, jenž jest sbor věrných synóv božích, a jenž znamená sě skrze Jeruzalém. Druhé, aby sě všickni sešli a družbili v láscě, kteříž milují cierkev svatú, aby ti také byli veseli v duchu, byvše zamúceni pro své hřiechy, neb budú nasyceni od prsí neb od cecíkóv cierkvi svaté: jeden cecík jest milosť božie zde, jíž skrze cierkev svatú krmí své syny mlazšie; druhý cecík jest radosť v nebesiech, jíž krmí syny staršie, a bude potom krmiti všechny spolu.

B. Protož věrní kající synové boží mají dnes veseli býti v duchu a sníti sě v hromadu láskú, náboženstvím a těla božieho přijímáním. Neb tak sě vesele zpievá na mši: Sejděte sě všickni, kteříž milujete ji, to věz cierkev svatú, a radujte sě s veselím, kteříž ste v zamúcení byli, aby již byli veseli a nasyceni, nynie u milosti a potom v radosti. Kterého nasycenie abychom byli hodni, Kristovo nasycenie milostivě znamenajme. Aj die svaté čtenie: „Odšel jest Ježíš přěs mořě Galilejské,“ té vlasti Galileje, „jenž jest Tiberiadské,“ to jest, toho města Tiberias, kteréžto jest na tom moři od Eroda ustaveno ke cti ciesařě, jenž jest slul Tiberius. Přěs to mořě odšel jest Ježíš, slyše, že Jan krstitel sťat, aby nebyl příčina k popuzení zlosti Eroda. Proto jest odšel Ježíš; také aby dal příklad svým potom budúcím k prospěšnému ustúpení.

„A šlo jest po něm množstvie veliké,“ a tak až dotud:

„a bieše blízký beránka den slavný.“ Ve čtení latinském stojí C.
paška, a to slovo ani jest latinské, ani řěcké, ani židovské, než vzato jest něterak z řěči židovské. A tolik sě die paška česky: „přěstúpenie,“ proto že židóm pán bóh přikázal, vyved je z Egyptské země z pohanského násilé přěs moře, aby beránka jedli a slavný hod měli; a o tom hodu beránka jest teď zmienka. A nezdá mi sě, by paška v tomto čtení česky dobřě bylo vyloženo: „velikonoční hod;“ neb velikonoční hod v ten čas ještě nebyl. A bychom také znamenali, že veliká noc slove noc, v níž jest velikú věc učinil veliký Kristus, z mrtvých vstav, tehdy bychom rozuměli, že paška v tom miestě neslove veliká noc, ale hod beránka, jakož sem řekl, o němž die čtenie: „A bieše velmě blízký beránka den slavný.“

„A když povzdviže oči Ježíš a uzřě, že množstvie veliké jde k němu.“ Množstvie veliké šlo, jako prvé jest řečeno, pro čtveru věc: pro uzdravenie nemocí, pro nasycenie, pro divy, pro slova jeho slyšenie; a pátá příčina velmě lichá: pro utrhánie a v řěči popadenie. A bez pochybenie každý skutek Kristóv v tom svatém čtení má nám býti velmě znamenit k naučení: neb jeho odjitie na horu znamená od světa odstúpenie a v životě povýšenie; a jeho na hoře učenie znamená jeho čtenie povýšenie; a jeho tolik lida nakrmenie divné znamená nakrmenie duchovnie, o němž píše S. Jan před tiemto čtením; a jeho přijetie k sobě znamená jeho veliké milosrdenstvie, a nasycenie jeho moc velikú; a jeho otázánie jest k naučení jeho milostivému, a také nám jest příklad, abychom sě tázali jiných, když co velikého máme učiniti. A k tomu mluví S. Augustin na toto čtenie, řka: Aj když sě přibližoval hod beránka židóv, pán množstvie to, kteréž jest po něm šlo, slovem i skutkem k spasení vzdvíháše; neb, jakož jiný evangelista píše, mluvil jest jim o království božiem, a kteříž sú byli potřěbni uzdravenie, ty jest uzdravoval, a učenie a uzdravenie dokonav, z malých pokrmóv velmě hojně je nakrmil. Protož my, bratřie najmilejší! týmž příkladem, žeť sě přibližuje velikonoční hod našeho vykúpenie, s pomocí jiných bratří pána plným srdcem následujme; kterú cěstú skutkóv šel jest, velmě pilně znamenajme, abychom jeho šlápějemi jíti byli hodni. To S. Augustin, uče nás, abychom k hodóm sě při-

pravili, následujíce milého spasitele, aby nás svým tělem ráčil nakrmiti, slovem naučiti, a konečně pojieti k své milosti. On moře toho biedného světa již jest přěšel, a sedí na hoře s učedlníky, v nebeském království. Tiehněm po něm, jako sú táhli zástupové, kteřížto, jako die S. Remigius, znamenají sbor svatý křěsťanský, jenž následuje svého pána: ne nohami tělestnými, ale činy svatými, jakož on sám die: Ktož mi slúží, poď po mně, a kdež jsem já, tu bude i sluha mój.

A abychom nezhynuli na cěstě, že jest daleko jíti, potřěbie jest pecencóv a rybic pojiesti. Kteréž znamenati mohú pecenci ti a rybice, jimiž jest Kristus zástupy nakrmil? Prvý
D. pecnec jest bázeň věčného zatracenie; toho máme často požívati. Věrně jáť ho často požívám; viz každý o sobě. Nebť jest sám spasitel často kladl ve čtení: temnosti zevnitřnie, pláč a skřěhot zubóv, rukú i noh svázánie, oheň věčný a peklo, řka: Umřěl jest bohatec a pohřěben jest v pekle. Druhý pecnec jest paměť smrti; neb ta sě velmě hodí k výstrazě od hřiecha,
Eccl. 7. jako die písmo: Pomni na najposlednějšie věci a nebudeš nikdy hřěšiti; pomni, že lidé zbožie, červie tělo a duši čertie vzěli, nebudeš-li dobrý; pomni, kterak těžko bude umřieti, proto že člověk nevie, kam má jíti. Třětí pecnec, ostánie hřiecha; velí pán bóh ten jiesti, řka: Opusť zlý cěstu svú zlú. Čtvrtý pecnec, bolesť veliká za hřiechy; neb die písmo Jeremiáše v 6' k.: Dcerko lidu mého! opas sě žíní a pospi sě prachem lkánie jedinkého syna; učiň sobě pláč hořký. Dcera ta lidu božieho jest duše, která jest hřěšila; ta sě má opásati žíní, vezmúc někaké utrpenie na sě tělestné, a má sě posúti prachem, to jest pokorně pamatovati, že jest prach a v prach sě obrátí; má sobě učiniti lkánie jediného syna; Krista, jenž jest pro ny umřěl, a ona pak toho syna hřiechem ztratila. Jistě máť býti věčšie želenie pro ztrátu toho syna božieho, než by ztratila svého syna jediného, majíc velmě milého. A má učiniti sobě pláč hořký. Co velmě hořké jest, to až k srdci prorazí, když ho člověk okusí: taký má býti pláč na hřiechy, ne falešné sliněnie, jež činie ženy, chtiece k božiemu tělu, a však potom nenechají smilstvie a jiných hřiechóv. Protož pátý pecnec jest nechtieti hřěšiti. Ten pecnec dal jest biskup Ježíš za pokánie cizoložnici, již sú popadše

v cizoložství, před něho přivedli, aby ji odsúdil, an jí potom řekl, když sú ti kněžie utekli, jenž sú na ni žalovali, nejsúce pro své hřiechy jie hodni súditi, řka: Nižádný tebe, ženo, neodsúdil? to věz, na smrť. A ona: Pane! nižádný. A on jí: Aniž tě odsúdím; jdiž a neroď viece hřěšiti. Toť pokánie, bez´ něhož nemóž hřiech odpuštěn býti; toť jest pecnec, jehož zufalí nejedie, ani ti, kteříž sě v hřiechy navracují. Pecenci tito jsú ječní: chléb ječný bode, nechutný jest jiesti, nedobřě sě dá rozžíti; protož rozkošní neradi ho jedie. Rozkošný člověk, maje jiný chléb, dlúho by nesnědl pěti ječných pecencóv:, též tito pecenci rozkošným v hřieše jsú nechutní, trpcí, bodlaví, nechutní a nechtie v hrdlo jíti, neb jich nechtie rozžvati. O kterak bode paměť věčného zatracenie! a však těžce vende v žádosť člověka ostánie hřiecha. Ale jistě velmě krmie ti pecenci člověka kajícieho; protož tomu na znamenie die toto čtenie, že ti, kteříž sú jedli z těch pěti pecencóv, naplněni sú.

Dvě rybě, k těm chlebóm ječným jenž přislušieta, jsta E. nábožná modlitba a puost svatý; neb s těmi rybami, oněmi pěti pecenci sytí pán Ježíš vešken zástup kajících, kteříž sě znamenají skrze pět tisícóv mužóv. Ale u koho ty pecencě a ryby vezmeme? Věru Ondřej, bratr Šimona Petra, nám ukazuje, řka: Jest dietě jedno teď, jenž má pět pecencóv ječných a dvě rybě. Kteréž jest to dietě, ukazuje nám S. Mat. v 12 k., že k němu die bóh otec: Aj dietě mé vyvolené, jež sem vyvolil, milý mój! Již máme, že dietě to jest syn boží Ježíš, jenž nese těch pět pecencóv, jimiž nemóž nižádný nasycen býti, jedné ač on je vydá, a když vedlé jeho přikázanie kající sědnú na zemi, to jest pokořie sě, že jsú nehodni pro své hřiechy, a sědnú na seně, pamatujíce svú křěhkosť, že jako dnes jsú a zajtra jako sěno uvadnú. Pak dvanadct košíkóv, naplněných úlomkóv aneb otruskóv od těch pecencóv a ryb, jest dvanadct apoštolóv, jenž sú lépe sebrali, než jiní, úlomky, vedúce život nad jiné lidi, a požívajíce těch pecencóv i ryb v těch příčinách, kterých jiní kající sú nedosáhli. To kratičce ku pokání.

Ale ještě móž býti otázka: kterak jest to, že pro bázeň F. nepřátel nepřišel jest Ježíš k hodu beránka do Jeruzaléma, poňavadž Jan krstitel bez strachu tresktal jest Eroda krále až

do smrti? Tu móž býti dána troje příčina: prvá, aby věda vóli boží, že má vedlé jeho uloženie (na) smrť jíti k prospěchu lidského spasenie, svú vóli sjednal s boží vólí; druhé, aby moc svú ukázal, ucházěje smrti proti vóli nepřátel, aby věděli jeho moc, že na jeho vóli bylo, kdy a kterak chtěl jest umřieti; třětie, aby dal příklad svým potom budúcím, kdy mají opatrně ujíti před svými nepřátely. Aniž měj pochybenie, byť Kristus nebyl smělejší, než svatý Jan krstitel, i ve všech ctnostech dóstojnější, ač jest Kristus v obci bydlil, maso jedl a pil víno, a Jan nic: a však Kristus přěsáhl jest Jana, že sě postil čtyrydcieti dní a čtyrydcieti nocí na púšti, a Jan nic. A též i o jiných ctnostech, jimiž jest Jana přěsáhl, i smělosti řádné, že tresktal jest kněží, ani sě kamenie chápají, a to častokrát; a když sú jiní utekli, on sám ostav, ještě sám sě jim zjevil a tresktal je, že to činie mocí temnosti, řka: Tať jest moc temnosti, to věz, od ďábla v vašem srdci položená, aby zlú žádostí mě na smrť dali.

G. Ale ještě jest otázka, kterak Kristus jest vymluven, že vedlé zákona pro bázeň nebyl jest na hodu beránka? Tu jest odpověď, že ti, kteříž sú měli úhlavnú nepřiezeň, byli sú vymluveni před bohem od nestánie. A týmž obyčejem, ufám bohu, jsem vymluven, že sem nestál v Římě, pohnán jsa, před papežem: prvé proto, že sem své poručníky za tři léta postavil, a těm nikdy nebylo dáno slyšenie; a ti byli sú jímáni i vězeni, proto že sú pravdy žádali. Druhé, že dále jest z Prahy do Říma, než od zámořie Tiberiadského do Jeruzaléma, do něhož z Jeruzaléma byl jest odšel Kristus. Třětie, že nenie v zákoně božiem přikázáno, aby tak daleko do Říma lidi darmo pohonili. Čtvrté, že málo jest u dvora papežova božie pravdy, jiež by vedli vedlé zákona božieho. Páté, že bych zmeškal lid v slovu božiem, a sám na cestě co bych dobrého mohl činiti? a ač bych k dvoru přišel, které bych svatosti u něho nabyl? jedné svárόv, a chtěl-li bych svatokupčiti. Šesté, že bych mnoho almužny darmo utratil, nabera na lidech. Sedmé, že přě, kterúž já vedu, jest proti papežovým obyčejóm a proti jeho moci, ne od boha pojčené, ale od ďábla vymyšlené; neb papež Alexander pátý vydal jest bulu na penězích, v níž jest zapoviedal, aby nikdež v kaplách nebylo kázáno slovo božie lidu, ač sú na to

ustaveny a od papežóv stvrzeny. A také stálo v té bule, aby nikdiež jinde nebylo kázáno, jedné u far a v klášteřiech. A té buly dobyl jest dobré paměti kněz Sbyněk, arcibiskup Pražský, s jinými preláty. A mnich Jaroslav, planý biskup, ten v poselství jezdil o tu bulu, v níž jest také stálo, že v království Českém v Praze, a v markrabství Moravském mnohých srdce jsú kacieřstvím tak velice zprzněna, že potřěbie jest přizřěnie a tresktánie. A tak ta bula ukazuje, že sú proti zákonu božiemu i papež i kněz Sbyněk učinili: papež vydávaje a Sbyněk dobývaje, aby slovo božie nebylo kázáno svobodně, proti čtení i proti skutkóm spasitele Jezu Krista, jenž jest přikázal učedlníkóm, aby šli po všem světě, kážíce čtenie každému stvoření. A oni sú kázali všudy, tak die S. Marek v 16 k., všudy, to věz, kdež kolivěk byl jest lid zpósoben, aby slyšal. A spasitel náš v dnešniem čtení kázal na púšti, a jindy na moři stoje na lodí, a v ulicech, a po městečkách bez kostelóv, a po vsech; a řekl učedlníkóm svým, aby kázali i po střěchách, a sluhy své, aby volali k večeři věčné, poslal i mezi ploty i v rozcestie: kterakž tehdy ta bula s písmem a skutky Kristovými sě sjednává? Nikoli; protož od té odvolal sem sě prvé ku papeži, a že též i tohoto papeže sě dotýká, protož pravda miesta nemá. A tak druhý kus buly móž býti práv v tom, že mnohých srdce kacieřstvím jsú zprzněna v Praze, na těch, jenž sú buly proti písmu a proti spasení lidskému dobývali a k ní přivolili.

I co dobrého sú žádali v tom, aby slovo božie v kaplách nebylo kázáno, ani kde jinde, jedné u far a v klášteřiech? Jistě v tom jest závisť, lakomstvie, zlosť protivná slovu božiemu, a úmysl, aby kapla Betlém byla slova božieho zbavena. Jiní arcibiskupové stavěli kaply, aby v nich kázali, a kněz Jan, arcibiskup Pražský, ten svú rukú založil jest tu kaplu Betlém a stvrdil: a pak nebožčík Sbyněk, jsa naveden od kanovníkóv a od farářóv Pražských i od mnichóv, jenž sú sě o Betlém smieřili s faráři, chtěl jest tu kaplu v slovu božiem zkaziti, a tak mně kázanie úplně odjieti! neb sú tak byli uložili, kdybych již vedlé přikázanie papežova v kaple nekázal, a jinde miesta nenie kromě far a klášteróv, jakož velí papež; a oni faráři i mnišie tak sú sě svolili, aby mne nedopustili.

Protož poznav to také, proti přikázaní nehodnému a proti jich chytré zlosti, vzem milosrdného spasitele na pomoc, postavil sem sě. A konečně nestál sem u dvora papežova proto, abych darmo života neztratil; neb všudy nepřátel jest plno, i Čechóv i Němcóv, jenž mé smrti hledají: nepřietel papež súdcě, nepřietelé i kardinálové, jakož sem shledal v jich listech, ani mě píší kacieřem, nikdy neslyševše, ani vídavše; neb i papeže i kardinálóv dotýká sě, když sě káže proti pýše, proti lakomství a zvláště proti svatokupectví; protož stala by mi sě pravda, jako Ježíšovi. A zvláště, že sem shledal svědky křivé a jich svědectvie, jenž sú na mě svědčili v Praze, svědectvie do Říma poslali; mezi kterými svědky jeden svědčí, že bych kázal, že když kněz mši slúží, že tu nenie tělo božie. Druhý svědčí, že když kněz, jsa v hřieše smrtedlném, mši slúží, že požehná chleba, ale nebude tělo božie. Třětí svědčí, že sem kázal, že baba jest dóstojnějšie ve všem než papež; a jiných kusóv mnoho křivě mi přikládají. A na listech, jež na mě vydal kardinál, súdcě najprvnější, již mě pokládá svódcí lida, nalezačem bludóv; a v žalobě od kněze Sbyňka, Michal farář z Nového města od svatého Vojtěcha pokládá, že všichni věrní křesťané mají mě za kacieře, kteříž jsú v Českém království, a že každý den u Betlémě bludy a kacieřstvie káži, a že jsem knieže kacieřské a hlava kacieřóv. Ale to mi, ufám milému Kristovi, neškodí, aniž mne to mútí; neb viem, že sú jeho svaté milosti kněžie též učinili, a konečně ohavnú smrtí a ukrutnú umořili; jehož svaté milosti poručil sem svú při, aby ji dokonal, jakž ráčí, buď to i mým od lidí potupením i smrtí, a od své pravdy aby mi nedal odpadnúti.

Ale ještě řiekají: Kéž dostojí smrti a jde do Říma, jako Kristus šel do Jeruzaléma. Odpoviem: Bych věděl, že jest božie vóle, abych v Římě umřěl, tehdy bych šel; a bych věděl, že bych někaký prospěch učinil, jako jest Kristus lidu potom budúciemu i před sebú svatým učinil: ač jest neprospěl k spasení biskupóm, mistróm, kněžím a zákonníkóm, jenž sú ho z závisti, a proto, že jich hřiechy tresktal a lidu oznamoval, jako svódci a kacieřě ukrutnú a ohavnú smrtí zamordovali. H. Nechť pošlí po mě biskupové a kněžie od najvyššieho biskupa, jako sú poslali po Ježíše. Byli sú počeli Němci, když sú

v odění s samostřiely, s sudlicemi a s meči přiběhli na Betlém, a já káži, jichž póvod byl jest Bernard Chotek: ale pán bóh zmátl jim cěstu, že sú nevěděli, co mají činiti, jakož to jest mnohým lidem známo; nevhod přišli. Byli sú také na pána Ježíše biskupové poslali, an káže; ale že hodina ještě byla nepřišla, protož sluhy biskupóv radějše sú ho poslúchali, než jímali: též ještě nepřišla mé smrti hodina, i nechali sú mne až do božie vóle. Potom sú Němci, radu vzemše, chtěli Betlém obořiti, svolivše sě na radnici, neb po německu·na rathauzě; a od nich mluvil Čech Holubář k Čechóm, chtie-li k tomu přivoliti, jako sú Němci přivolili, aby Betlém byl zbořen? Tu věrní Čechové, poznavše, že to jest proti bohu a proti jeho slovu, proti spasení lidskému, a že to jest Čechóm na hanbu, a že té moci nemají, aby v takém městě chrám boží úžitečný obořili, nechtěli sú přivoliti. Patři smělosti německé: nesměli by súsědu obořiti peci aneb chlévcě bez královy vóle, a pak směli sú sě pokusiti o chrám boží! Ale nedal jim v tom pán bóh moci, aby lehčejie sě pokáli, a potom sě tak lehce bořenie chrámu jeho nechápali.

Totoť sem psal potomním na výstrahu: dobrým, aby o pravdu směle stáli, a slepým v pravdě, aby sě téhož varovali, a těm, kteříž nevědie mé přě a utrhají, aby poznajíce pravdu, utrháním nehřěšili.

Neděle pátá u puostě.

S. Jan v 8 kapitole.

V ten čas řekl jest Ježíš zástupóm židovským a kniežatóm kněžským:[1] Kto z vás tresktati mě bude z hřiechu? pravím-li pravdu,[2] proč nevěříte mi? Ktož z bohą jest,[3] slova božie slyší; protož vy neslyšíte, neb z boha nejste.[4] Odpověděli sú jemu židé, a řekli sú: Jistě dobřě dieme my, že Samaritán[5] jsi ty a ďábla máš.[6] Odpovědě Ježíš a vece jim: Já ďábla nemám, ale ctím otcě svého, a vy neuctili ste mne.[7] A jáť chvály své nehledám;[8] jest, kto by hledal[9] a súdil.[10] Věru věru[11] pravi vám, ač kto řeč mú za-

chová,[12] smrti[13] neokusí na věky. Tehdy vecechu židé: Již[14] poznali sme, že ďábla máš; Abraham umřěl jest i proroci,[15] a ty dieš: Ač kto řeč mú zachová, smrti neokusí na věky. I zdali ty věččí jsi než otec náš Abraham, jenž umřěl jest? i prorokové zemřěli sú, kým sě činíš?[16] Odpovědě Ježíš: Velebímli[17] já sám sě, chvála má nic nenie.[18] Jest otec mój, jenž chválí[19] mě, o němž[20] vy pravíte, že bóh váš jest, a nepoznali ste ho;[21] ale já poznal sem[22] ho. A diem-li, že neznám ho, budu podobný k vám lhář;[23] ale známť ho,[24] a řeč[25] jeho zachovávám. Abraham,[26] otec váš,[27] radoval sě, aby viděl[28] den mój;[29] viděl jest[30] a radoval sě jest.[31] Tehdy řekli sú židé: Padesát let ještě nemáš, a Abrahama si viděl? I[32] vece jim Ježíš: Věru věru praví vám, prvé než Abraham bieše,[33] já jsem. Tehdy vzěli[34] židé kamenie, aby lučeli na něho;[35] a Ježíš skryl sě, a vyšel jest z chrámu.

[1]) biskupóm a mistróm. [2]) *Si veritatem dico.* [3]) milostí urozen. [4]) milostí, ač jste stvořením. [5]) pohan z těch pohanóv, jenž slovú Samaritáni, od Samarie, té vlasti. [6]) při sobě, jenž tobě praví naše tajemstvie. [7]) praviece, že ďábla mám. [8]) jako vy mníte. [9]) mé chvály. [10]) vás z hřiecha. [11]) neb zajisté, neb jistě, neb věrně na mé božstvie i na mé člověctvie. [12]) plně ji. [13]) t. zatracenie. [14]) t. z tvé řeči. [15]) t. zemřěli sú. [16]) t. tak sě chlubě. [17]) neb chválím-li, *si glorifico.* [18]) t. jest marná. [19]) velebí. [20]) otci. [21]) živú věrú. [22]) od věčnosti znám jako bóh, a poznal sem jako člověk. [23]) tu ukazuje jim, že jsú lháři. [24]) od věčnosti. [25]) přikázanie. [26]) svatý. [27]) vedlé těla, ale ne vedlé následovánie. [28]) věrú. [29]) mého vtělenie a tak i obcovánie. [30]) věrú, když jest syna obětoval, a když mu jest řečeno: V pokolení tvém budú požehnaní lidé. Gen. 22. [31]) v duchu. [32]) neb tehdy. [33]) t. než stvořen jest. [34]) neb vzdvihli. [35]) t. aby ho ukamenovali.

A. Spasitel náš milostivý blízko před svú smrtí tuto řeč mluvil jest i k poddaným židóm, i k jich prelátóm, biskupóm, mistróm a zákonníkóm, jenž již byli obec takměř všichnu svedli, aby Krista nevyznávali, ani poslúchali. Ale však zvláštnějie tuto řeč Kristus mluvil jest proti biskupóm, kněžím a zákonníkóm; neb veškeren jed hřiecha proti Kristovi od nich jest pošel. V tom máme naučenie, abychom proti prelátóm, kteříž zjevně hřěšie a pohoršují lidí, kázali, ale z lásky a

pravdu a řádem, pro jich polepšenie a pro lidskú výstrahu, aby za nimi, mniece by hřěšiece před bohem nehřěšili, jakož slepý blúdě mní by neblúdil. A má od jich zlosti věrný kazatel počieti, neb tak jest milý Kristus učinil, jakož často psáno jest ve čtení; tak jest činil bóh, prvé pro hřiechy mstě nad kněžími, než nad obecným lidem. Protož bóh die skrze Ezechiele v 9 k.: Od chrámu mého počněte! A S. Petr die: 1 Pet. 4.
Čas jest, aby počal sě súd od domu božieho. Kněžie slovú chrám boží a dóm boží, že mají zpravovati chrám boží a dóm boží; neb oni sě sami nazývají cierkví svatú, a slúpy cierkvi svaté. A poňavadž oni jsú první, aby zpravovali, tehdy když blúdie, jsú první, aby byli tresktáni; jako jede-li vozataj na koni a zle vóz zpravuje, tak že sě chýlí k přěvrácení, musí býti pokřik na vozataje, ale ne na vóz, jedné ač by mohl kto, chopě sě vozu, zdržěti jej, aby sě nepřěvrátil: též má býti pokřik na zlého preláta neb zprávci, a móž-li člověk chopiti kterého člověka, jehož chýlí prelát k přěvrácení, dobré jest, aby nedal sě jemu přěvrátiti. Tak jest činil Kristus; tresktal zlé biskupy, mistry, kněží a zákonníky, a obec sprostnú vystřiehal a často napomínal, aby nedala sebe svésti a přěvrátiti na zlú cěstu. A že již obě straně byle sta sě přěvrátile, neb kněžie odvedli sú byli obec od Krista, tak že jemu obojí nevěřili, protož oběma stranama dovodí, že jemu mají věřiti. Protož die čtenie: „Řekl jest Ježíš zástupóm židovským a kniežatóm kněžským.“

A najprvé ukazuje Kristus, že jeho řeč jest čistá pravda, dovodě najprvé, že on jest čist od hřiecha; neb nemóž to býti, aby sud velmě čistý, v němž nižádné nenie poškvrny, vydal z sebe nedobré pitie; protož die Kristus: Nemóž dřěvo dobré Mt. 12.
ovoce zlého nésti. Milý Kristus Ježíš, jsa jist svú čistotú, vydává sě tresktání svých nepřátel, řka: „Kto z vás tresktati mě bude z hřiechu?“ Tu die S. Řehoř: Važte, bratřie najmi- B.
lejší! tichosť boží; aby hřiechy odpustil, přišel jest, a die: „Kto z vás tresktati mě bude z hřiechu?“ Proti pokořě této Kristově jest Antikrist a jeho údové, jenž nechce, jsa pln hřiechóv, aby ho kto tresktal. Tak chápá sě a připisují mu, to což na samého boha slušie, že jemu nižádný nemá řěci, čiň on což kolivěk: Proč to činíš? A dále brání Antikrist, aby ne-

bylo proti kněžím kázáno; i oni o to stojie, jsúce velikými hřiechy poraženi, jako svatokupectvím a tak lakomstvím, pýchú i smilstvím; ti nevydadie sě obci, jako Kristus, aby byli z hřiechu tresktáni, ani najviece o to stojie, aby nebyli tresktáni. Ale pokorný Ježíš die: Kto z vás tresktati mě bude z hřiechu? jest-li kto, treskci, že božieho zákona neplním, aneb křivdu-li vám v kázaní pravím. Die Origenes, že to Kristovo slovo jest tak velikého doufánie, že nikdy nižádný člověk toho slova nemohl, to věz v pravdě, řéci, jediný sám pán náš Kristus, jenž jest hřiechu neučinil.

Dále die Kristus: „Pravím-li pravdu, proč nevěříte mi?“ jako by řekl: Nemóžete mne v skutciech tresktati, ani v řeči z křivdy, proč mi nevěříte? Nenie jiná prvnějšie příčina, než ta, že z boha nejste; neb ktož z boha jest, slova božie slyší. —
C. Tu věz, že vešken lid dělí sě na dvé, tak že jedni jsú synové boží, a druzí jsú synové ďáblovi; tak od prvnieho člověka až do poslednieho každý aneb jest syn boží, aneb syn ďáblóv: boží vyvolením k spasení a nynie [ve čas] milostí, ďáblóv hřiechem smrtedlným a zvláště konečním nekáním. Avšak každý, jelikožto stvořen jest od boha, jest syn boží; protož všichni řiekáme: „Otče náš!“ neb každé stvořenie, jelikožto jest od boha, jest dobré a pošlé od otcě světlosti.

Pak nad byt od boha daný někteří mají milosť boží, kterážto pochodí od slova božieho, aby člověk z milosti slyše slovo božie, slúžil mile bohu otci. A slovo božie jest pravda, neb v duši hnutie od boha, aby člověk nade všechny věci boha miloval a jemu mile slúžil; a tak synové boží slovú synové pravdy. A zpět slovo ďáblovo, jímž sě synové jeho rodie, jest lež, neb hnutie v duši, aby člověk lži sě držal, chýle sě od cěsty pravdy. A tak pravá jest řeč Kristova: „Ktož z boha jest, ten slovo božie slyší; protož vy neslyšíte, neb z boha nejste.“ Tu die S. Řehoř: Otiež sebe každý, přijímá-li slovo božie uchem srdečným, a srozumie, z koho jest. Nebeské vlasti pravda velí žádati, tělestné žádosti potřie ti, světské chvály sě odchýliti, cizieho nežádati a svého udávati; protož važ každý sám o sobě, již-li ten hlas boží v uše srdečném zmohl jest,
D. a že z boha jest, pozná. Neb jsú mnozí, kteřížto božieho přikázanie uchem srdečným nechtie přijieti; a jsú někteří, jenž

přikázanie tělestnýma ušima slyšie, ale žádostí duše jich nepřijímají; a jsú někteří, jenž rádi slova přijímají i s pláčem, ale po času slzivém k zlosti sě navracují: ti jistě slov božích neslyšie, neb jich skutkem naplniti nechtie. Protož bratřie najmilejší! život svój před oči rozumu svého postavte, a pilným roztíkáním sě strachujte, to co z úst pravdy vzní: „Proto vy neslyšíte, neb z boha nejste.“ To S. Řehoř.

A tak již ukázáno jest z řeči Kristovy, že z boha ten člověk nenie milostí, ale brž z ďábla zlostí, kterýž slova božieho duší neslyší. A že sě brzy ukáže, ktož z boha nenie, když sě jemu upřiemo pravda povie, an jie nemóž trpěti; protož cizoložné plémě, ďáblovi synové, zlým myšlením a zlú vólí z ďábla urození, odpověděli sú Ježíšovi, a řekli sú: „Jistě dobřě dieme my, že Samaritán jsi ty, a ďábla máš.“ Řkúce: „Samaritán jsi ty,“ hanějí ho u vieřě, že by pravé viery neměl; neb Samaritáni, ti pohané, něco sú drželi zákona s židy, jako patery knihy Mojžiėšovy, a něco nic; a tak že Kristus někdy milostivě obcoval s Samaritány, jako s onú ženú u studnicě a s jinými, čině jim milosrdenstvie, protož ku pohanění řekli sú: Jistě my dobřě dieme, že Samaritán jsi ty, a tak zmietenec u vieřě — jako nynie mě i jiné nazývají kacieřem. A když řkú: „a ďábla máš,“ tu ho hanějí, že jest čarodějníkem, slúžě ďáblu, jehož mocí divy činí. Ale jsa bóh pravý Kristus, tak veliké haněnie slyšě, odpoviedá pokorně, řka: „Já ďábla nemám, ale ctím otcě svého, a vy neuctili ste mne.“ Že sú ho Samaritánem nazvali, toho neodpierá, neb E.
Samaritán vykládá sě „strážný;“ a že on jest strážný, o němž die David: „Nebude-li pán ostřiehati města, darmo bdí, ktož ho střěže,“ protož nepří, by v tom rozumu nebyl Samaritán. Ale že sú řekli: „ďábla máš,“ k úmyslu jich pří jim toho; neb ač on má ďábla v své moci, jakožto pán a stvořitel má svého sluhu a své stvořenie, tak on má ďábla; ale oni sú mienili, že ďábla má, jemuž slúží, a jehož mocí divy činí, toho úmyslu jim pří, řka pokorně: „Já ďábla nemám.“ Neb die S. Petr: Když sú jemu láli, nelál jest, neb neřekl jim: Vy ďábla máte! 1 Pet. 1.
ani řekl: Vy lžete! Protož die S. Řehoř, že v té řeči Kristově pokorné: „Já ďábla nemám,“ naše pýcha jest pohaněna; neb když někdy malíčko popuzena bude, ukrutnějšie hrózy vydá,

než jest přijala; činí zlého, což móže, a hrozí tiem, čímž škoditi nemóže. Aj křivdu trpě bóh nehněvá sě, ani zasě hanie, jenž kdyby jim chtěl odpovědieti, řka: Ďábla vy máte! jistě pravdu by řekl; neb by plni ďábelstvie nebyli, tak zle o bohu mluviti by nemohli. Ale slyšéc křivdu pravda [t. Kristus], i pravdy povědieti nechtěla, aby sě nedomněli, že by pravdy nepověděl, ale že jsa popuzen, zasě by haněl.

Z toho sě nám dává poznánie, že když nás blížní hanějí bez viny, abychom my, ač vieme jich zlé činy, v tu dobu přěmlčeli, proto abychom dobrého tresktánie neproměnili v prchlivé bráněnie. Ale že ktož horlivě pravdu miluje, od zlých lidí trpí haněnie, tomu na sobě pán dává příklad pokory, řka: „ale ctím otcě svého, a vy neuctili ste mne.“ Když die:
F. „ctím otcě svého,“ dává věrným svým naučenie, že když mile strpějí haněnie pro pána boha, že tiem velmě boha otce svého ctie; neb žáci Kristovi, majíce naučenie ode všie svaté trojice, vědúce, že čím viece trpie, tiem viece boha ctie a věččí odplatu vezmú, protož mile a pokorně haněnie trpie. A z toho jest dokázánie, že ti z školy Kristovy nejsú, kteříž pro narčenie, a druhdy ano jest pravé, pohánie sě a súdie, a utracují mnoho zbožie. A v té rotě jsú obecně žáci, jenž sě právóm papežským učie, ale co Kristus přikázal, toho sě neučie. Také mnozí světští jsú v té rotě, jenž pro jedno slovo neb dvě, aně za pléšku nestojíta, vadie sě až do ssedánie; a tak ssedáci s obú stranú obecně bývají křivi: jeden, že zlostně nařkne, a druhý, že z pýchy brání a nechce mile trpěti. A svědomo jest, že nesmierně věččie křivda jest, králi, biskupu, a k tomu pravému bohu řéci: Ďábla máš a jsi kacieř! než rytieři neb panoši řéci: Ty si chlap! Protož bláznivě, zboží i duši své škodlivě tak sě hanějí a bíjejí.

Pak když die Kristus: „a vy neuctili ste mne,“ tiem slovem ukazuje, že synové ďáblovi mají ten obyčej, aby nectili toho, ktož jim pravdu praví. A tak řka: „Já ctím otcě,“ ukazuje, že ďábla nemá, a že divy činí boží mocí, a třětie, že v každém skutku hledá chvály božie; a řka: „vy ste neuctili mne,“ ukazuje, že oni jsú ďábelníci, neb ktož Krista nectí, ten jest ďábelník. Aniž mohú v pravdě řéci židé, by Kristus pro marnú chválu činil divy; neb spatřiece všecky skutky

jeho, nemohú řéci, by ku pýše světské sě chýlili. Protož Kristus ihned die jakožto člověk: „A jáť chvály své nehledám; jest, kto by hledal a súdil.“ Mienì Kristus, že nehledá sobě člověku chvály přěs vóli boží, jako jie lidé světští hledají; ale bóh, a tak božstvie hledá chvály Kristovy, a súdí od věčnosti, která chvála na Krista jelikožto na člověka slušie.

Protož ten, kdož chvály v světě sobě hledá, jest podoben G.
tomu, který by chtěl uhoniti stien před sebú, a kázati mu, aby napřěd šel přěd ním proti slunci; a tomu, který by chtěl na vodě hory veliké přěplúti. Protož kto chtie k věčnému slunci Kristovi přěs hory všeho světa přijíti, musějí po sobě chvály nechati jako stienu, to jest zamietati ji, jako Kristus zavrhl, řka: Jáť chvály své nehledám; jest, ktoť hledá a súdí vás, proto že mě tupíte, a sami sě chlubíte. A tak tiem slovem poručil jest bohu, aby on rozsúdil tu křivdu, kterúž oni jemu sú učinili; a moha sě ihned pomstiti, v tom nás naučil, abychom bohu súd poručili, nemstiece sě, když nám křivdu činie. A že když zlých lidí zlosť roste, netoliko nemá kázanie slova božieho ubyti, ale má sě ho přispořiti, jako tuto die S. Řehoř, protož příkladem svým nás učí spasitel, že když sú mu řekli: „ďábla máš,“ ne ihned kázanie slova svého opustil, ale brž svého kázanie přimnožil a povýšil, řka: „Věru věru pravi vám, ač kto řeč mú zachová, smrti neokusí na věky.“
Smrti mienì druhé, jenž po smrti tělestné jest zatracenie H.
věčné, to jest odlúčenie od života, jímž by duše byla živa v milosti boží a v radosti; a ta smrť, jakož die David prorok, jest najhoršie, neb die: Smrť hřiešníkóv najhoršie. Ale jakož dobří, i když je hanějí, viece sě polepšie, tak vždy zlí, ač jim co dobrého kto učiní, viece sě pohoršie, a zvláště když je napomíná kto slovem božím. Protož židé, uslyševše Kristovo velmě dobré naučenie, viece sě pohoršivše, i řkú: „Již poznali sme, že ďábla máš!“ A dovodie toho z řeči Kristovy, jako by on selhal, mieniece, neb řkú: „Abraham umřěl jest i proroci, a ty dieš: Kto řeč mú zachová, smrti neokusí na věky! i zdali ty věččí jsi než otec náš Abraham, jenž umřěl jest? i prorokové zemřěli sú, kým sě činíš?“ to věz, tak mluvie: poňavadž Abraham umřěl jest, jenž jest hodnější než ty, a jiní prorokové zemřěli sú, jenž sú slovo božie pravili, a ty pak dieš, že kto

slovo tvé zachová, smrti neokusí na věky. Tu die S. Řehoř: Ti že sú k věčné smrti přííleželi, té sú smrti nepoznali; neb když sú jedné k smrti tělestné hleděli, v řěči pravdy sú byli oslepeni, řkúce: „Abraham, otec náš, umřěl jest.“ Odkud jest to pošlo, že sú Kristově řeči nesrozuměli o smrti věčné, a
I. přichýlili sú řeč jeho k smrti tělestné? Již ukázal jest S. Řehoř, že proto, že sú přislušeli k té věčné smrti, a tak že jich blud
Sap. 2. pošel jest z jich zlosti; neb die písmo: Oslepila je jich zlosť,
3 Eth. t. v rozumu. Protož die Aristotiles: Každý zlý jest neumělý: neb poňavadž jest zlý, tehdy zle činí; a ktož zle činí, ten blúdí; a kto blúdí, ten nevie, co činí; a kto nevie, co činí, ten jest neumělý. Protož milý spasitel modlil sě otci, když sú ho
Luc. 23. křižovali, řka: Otče! odpusť jim, nebť nevědie, coť činie! I zdaliť sú nevěděli, že ho křižují? aneb by Kristus to řka selhal? nikoli! ale že sú to činili zlostí svú bludně, jsúce v rozumu oslepeni, protož sú nevěděli, by to zle činili: též i tuto, hanějíce Krista, a nerozumějíce, že on mluví o smrti věčné.

A také nerozuměli sú, že Kristovi přislušelo zvláště mluviti o smrti věčné; neb jest proto v svět přišel a trpěti na kříži měl, aby nás od té smrti vykúpil. Neb kto z nich toho nevěděl, že Abraham a jiní zemřěli sú smrtí tělestnú? ale světí smrtí věčnú neumřěli sú, neb sú jie nikdy neokusili; neb nemóž nižádný tú smrtí umřieti, ktož jie na věky neokusí, to jest nepozná jie sobě a nepočije. A tak řkúce židé: „zdali ty jsi věččí než otec náš Abraham?“ pravdu sú řekli, ač bludně, mieniece, že on nenie věččí než Abraham, ani než jiní prorokové; protož řkú: „i kým sě činíš?“ tak sě velebě nad jiné? Ale k té lživé žalobě odpovicdá Kristus, řka: „Chlubím“ neb „chválím-li já sám sě, chvála má nic nenie.“ Neb marná chvála, proto že pravdě jest protivná, nenie chvála, ale brž pohaněnie; ale kohož bóh chválí, tenť má pravú chválu, a ta něco jest. Protož die Kristus: „jest otec mój, jenž chválí mě, o němž vy pravíte, že bóh váš jest,“ ale lživě a já právě; neb „nepoznali ste ho“ věrú pravú, neb mne neznáte. „Ale já poznal sem ho,“ jelikožto člověk plně přikázanie jeho. A vy diete, že bóh váš jest, zvláštně proto, že by plnili přikázanie jeho. „A diem-li, že neznám ho, budu podobný k vám

lhář.“ Neb oni sú lhali, řkúce, že boha znají, a že jich jest K.
zvláštně, proto že zákon jeho držie, a v tom sú lhali; a řkúce, že Kristus má ďábla, a že sě chlubí, také sú lhali; protož kdyby Kristus řekl, že nezná boha, tehdy by byl lhář k nim podobný.

A že sú měli oni Abrahama za věččieho než Krista, a tak lživě ctili Abrahama, protož milosrdný mistr, chtě je vyvesti z toho bludu, die: „Abraham, otec váš, radoval sě, aby viděl den mój; viděl jest a radoval sě jest.“ Tu dovodí Kristus, že on jest věččí než Abraham, jich otec; a oni proti dóvodu odpierají, že toho nenie, řkúce: „Padesát let ještě nemáš, a Abrahama si viděl?“ Jako by řekli: Pravdy nepravíš; Abraham jest před padesáti lety umřěl, a ty ještě padesát let nemáš. A jmenují ku padesáti letóm, že jich nemá, proto, aby chtěl-li by sě činiti starým pro počestnosť, aby jeho mladá postava byla očitě proti němu, neb jest Kristus ještě neměl let tří a třidcieti. Ale Kristus ukazuje své božstvie, jímž jest dóstojnější než Abraham, a tak i vedlé člověčenstvie, i die: „Věru věru pravi vám, prvé než Abraham bieše, já jsem.“ Tu znamenaj, že Abraham počal jest býti, když jest stvořen, a tak nebyl jest člověkem od věčnosti; ale Kristus, že jest bohem, nepočal jest býti, ale vždy od věčnosti jest; a tak i nedie: Já byl sem před Abrahamem, ale die: „prvé než Abraham bieše, já jsem.“ Tu jest hluboký smysl Kristus položil, jehož česky, ač bych co položil, nesrozuměli by sprostní, a řeč česká v tom jest krátká.

Pak dále židé, když sě jim dóvodóv k jich bludu nedosta, obrátili sú sě k kamení, aby kamením toho porazili, jehož řečí přěmoci nemohli, a aby jako kacieře ukamenovali, jehož sú i pravdy, kterú jest pravil, nepoznali. Neb die čtenie: „Tehdy vzěli sú neb vzdvihli sú židé kamenie, aby lučeli na něho,“ a tak aby ho ukamenovali; „a Ježíš skryv sě, vyšel jest z chrámu.“ I proč sě před nimi skryl, moha je okamženě poraziti? jedné, že nás v tom učil, abychom druhdy, ač móžem pyšné přěmoci, pokorně jich hněvu ustúpili; a jakož die L.
S. Řehoř, že sé Kristus skryl, tiem ukazuje, že před těmi sě pravda kryje, kteříž slovy pravdy hrzějí; neb pravda, srdce které nalezne pyšné, před tiem sě kryje. O kterak mnozí

jsú, jenž tvrdosť židovskú hyzdie, že sú pána Krista neposlúchali kázanie: avšak kteracíž sú oni byli k vieřě, tacíž tito jsú k skutku; přikázanie božie sľyšie, divy vyznávají, ale však od svých zlostí obrátiti sě nechtie. Aj volá, a navrátiti sě nechceme! Aj čaká, a my na jeho shovievánie netbáme! Protož dokud čas jest, bratřie! zlosť svú každý opusť a shovievánie božieho sě lekaj, aby srozuměl, že přěd ním nebude moci uteci hněvivým, jímž nynie hrzie tichým. Tak mluví S. Řehoř.

M. A tak čtenie toto ukazuje zlosť kněží i zákonníkóv židovských, jakož řečeno jest, a ještě viece, že proti zákonu svému chtěli sú Krista jako kacieřě rúhavého ukamenovati bez žaloby, bez svědkóv provedenie, bez odsúzenie, a ne přěd městem, ale v miestě svatém: a zákon přikazuje, aby rúhavého
Lev. 24. odsúdiece, přěd městem ho ukamenovali. Ten obyčej měli sú žákovstvo a kněžie v Pražském kostele na hradě, že když sú z dobré žádosti věrní křěsťané kněží napomínali, aby na kázaní nelhali, ani ihned chopiece je tu, v kostele sú je bili, rvali, poličkovali, a uvedúce je do obecnice žákovské, tu sú je mrskali. Též učinili sú mnišie u Matky božie Sněžné na Novém městě, a v jiných klášteřiech. A to vše pocházie pro lakomstvie, jakož i v oněch, jenž sú Krista chtěli kamenovati, až sú i dokonali, což sú mienili, že sú ubičovavše, uplvavše, umordovavše i pohaněvše zamordovali; ale však čeho sú sě báli, to na ně spadlo: báli sú sě ztratiti zbožie, to sú ztratili, i k tomu duše. Též i nového zákona těmto stane sě nehodným kněžím, jenž pro své lakomstvie, jež vedú v chrámě božiem, údy Kristovy, jenž je věrně napomínají, tu ihned v chrámě mordují. Kdy laik dal by z nich jednomu v nos štilec, ihned by řekli, že chrám boží jest poškvrněn; ale když oni koho tepúce, kostel zkrvavie, to neškodí, a když sě sami zrují, a mnoho jiných hrozných nehod učinie! Ale příde onen král a biskup s bičíkem, Kristus, jenž jich pomrští, a die jim: Dóm mój dóm modlitebný jest, a vy ste učinili z něho jeskyni lotrovú, svatokupčiece, lakomstvie vedúce, marné řeči mluviece, nekázeň plodiece, i druzí smilniece. A hroznějším bičíkem jich pomrští, než oněch židovských kněží, neb vypaří na ně tento biček: Ven, psi nestudatí! jenž ste z mého domu jeskyni lotrovú učinili, a mé věrné ste mordovali.

Ctenie na Květnú neděli.

Píše svatý Mat. v 21 kapitole.

Když přibližováše sě Ježíš k Jeruzalému, a přijide k Betfage k hoře Olivetské, poslal jest dva učedlníky atd. *)

Věrní křesťané pamatují dnes, co jest učinil náš milostivý pán všeho světa, jakož dnešnie svaté čtenie ukazuje, jež v první neděli Adventu vyložil sem, tak jakož vzní upřiemo k skutku. Avšak ještě věrné duši k napomenutí diem, že milostivý spasitel, pro naše spasenie přibližuje sě k Jeruzalému jako dnes, ukázal jest velikú pokoru, veliké milosrdenstvie; a všed do chrámu, ukázal jest pokoru i milosrdenstvie i spravedlnosť: Pokoru, že jsa pánem a králem všeho světa, jel jest sprostně na oslíku, aby pýchu světskú potupil. Milosrdenstvie ukázal, že jeda k Jeruzalému, věda co sě lidu jeho má státi i na těle i na duši, plakal jest velmě, až sě zalknul, a nemohl řeči dokonati, řka: „Jeruzaléme, Jeruzaléme! by Luc. 19.
věděl, i ty by“ — dále pro pláč nedořekl toho slova, plakal. V chrámě také ukázal milosrdenstvie, že přistúpili sú k němu slepí a klécaví, an je uzdravil. Spravedlnosť ukázal, že kněží Mt. 21.
a trhovcě z chrámu bičem vymrskal, řka jim: „Psáno jest: Dóm mój dóm modlitebný bude nazván, a vy ste jej učinili jeskyní lotrovú.“

Aj již máš na spasiteli dnes pokoru, milosrdenstvie a spravedlnosť, aby věda, dnes byl pokorný, milosrdný, a spravedlivý. A milý! podiv sě dnes jeho veliké pokoře, že bóh věčný, stvořitel všeho světa, král angelský, vždy pěš pro naše spasenie chodil jest, pracně, do ustánie po městách, po vsech, i po púšti, a jedinú (jel) jako dnes, aby proroctvie naplnil svatého Zachariáše, jenž die v 9 k.: Aj král tvój jede k tobě, spravedlivý a spasitel, on chudý a sedě na oslici a na oslíku. Die: „král tvój,“ aj div sě, že jede tobě k vykúpení; „spravedlivý,“ aby tobě křivdy neučinil; „a spasitel,“ aby tě spasil, ne zatratil, budeš-li dobrý; „on chudý“ pro tě, aby ty byl na

*) Viz „Čtenie neděle prvé v Advent,“ na straně 2.

věky bohatý; „sedě na oslíku,“ aby ukázal pokoru, a také dal
B. příklad, že mohú páni světští jezditi i duchovní ku potřěbě, ale varujíce sě pýchy, protož on na oslíku, bez sedla sprostně. I kto by sě dnes v duši to rozbieraje nedivil, že pán všeho světa, a člověk tak veliký vedlé těla, nikdy nejezdiv, i jel na oslíku? Protož die S. Jan zlatoústý: Neseděl jest pán na vozu zlatém, v drahém zlatohlavě stkvě sě, ani jest vsědl na bujný kóň, ale na tichú osličku. A neměj v tom roztrženie, že někdy písmo die, že seděl jest na oslici, a někdy na oslíku, nebť jest na obém seděl, jakož prorok Zachariáš die, že seděl na oslici a na oslíku, též i svatý Matěj ve čtení; a to ne darmo, ale aby i starého hřiešníka i mladého, kterýž bude jemu k jiezdě povolen, znamenal: starého skrze oslici, a mladého skrze oslíka. A proto u veliké jest jel pokoře, o níž takto píše sě v modlitbě, když kněz chce vjíti dnes do kostela v procesí: Ten jenž sedí na cherubín, a stolice jeho na slúpě oblaka, na maličkém hovádku čtveronohém jedieše, ne zlatými kúsky pěnivé úzdy okovav, ani stkvúcí kámen stkvieše sě pod visutým dekem, ani stkvúcie niti visiechu s třapci krví barvenými, v nichž sě kochá světská pýcha a vysokosť světská
C. nadýmá, ale v biedném oděvci sedě na oslíku nebeský pán, jedieše v prachu, aby nás své pokoře tak dobrými příklady naučil.

Aj tak dnes slovo od slova papež, biskup, i farář má čísti, když před dveřmi kostelními stane u procesí, to jest v zřiezeném chodu žákovstva a lidu jiného. I neviem, kterak by papež to mohl dobřě čísti, ač by snad uměl, neb biskup; neb mnozí bývají papeži, arcibiskupové, kardináli, biskupové, kanovníci i faráři, neumějíc v knihách čísti; kterak mohl by čísti, ano všecko by bylo proti němu? Kristus na oslíku, a on na velikém bielém oři neb hynstu, v úzdě zlatem okované, a drahým kamením úzdu, prsosiny i pochvy maje položené, třapce zbarvené u koblúka až do země, a dek, jenž kóň kryje, až sě i po zemi vleče; před nímž oslici ženú neb mezkyni, jenž na sobě nese tělo božie, jedúcí druhdy trávu po zemi, na niž s Kristem nic netbají, a před papežem klekají, ano nad ním nebe nesú a nazývají najsvětějším, a trú sě prosiece za obroky, a nohy líbají, ač dopustie oděnci žoldnéři, jenž kyji

střiebrnými chudé od noh tepú; a on sedě na hynstu, směje sě tomu, že tak u veliké chvále jest: a náš milý, tichý, pokorný spasitel jede s velikým pláčem na oslíku!

Nuž věrný křěsťane! rozvrz to v svém rozumu, tak jeda papež, následuje-li svého spasitele? Dieš-li, že následuje, zklamáš sě, jako i v tom sě klamáš, mníš-li, by to tak mělo býti, a věříš-li, že ten papež tak jeda, jest otec najsvětější. Tiť sě klamají, kteří jemu toho přivoléc potvrzují, jako kardinálové, jenž také s ním jedú v takéž pýše, jedné žeť nebe ne každý nad sebú má a třěvícóv zlatých; tiť nejdú pěší, jako apoštolé podlé oslicě, jenž nese Krista před papežem. Také sě klamají, kteříž před ním, an tak jede, klekají, a i ti všichni, kteříž mnie, by to bylo dobřě: jakož sem já mněl, dokud sem písma a života svého spasitele nedobřě věděl; a již znám z jeho daru, že jest pravé rúhánie Kristovo a zavrženie jeho písma i následovánie, a že jest pravé antikriststvie. I kterak ti v pokořě, v pláči, v tichosti a v náboženství pamatují dnešní pokoru, tichosť a pláč svého spasitele, jsúce jemu skutečně tak protivni? kterak mohú čísti čtenie, kterak onu modlitbu napřěd řečenú, ana tupí všichnu jich pýchu? kterak mohú čísti pašiji, to jest umučenie svého spasitele? Věrně velmě nedóstojně! I kde sú vzěli té pýše příklad? kterým písmem božím to sú sobě nalezli? Jistě Antikristovým vymyšlením, ne Kristovým, jenž jest vše zpět učinil.

Čteme, že když ciesař Eraklius dobyv křížě, na němž Kristus jest umrtven, pobiv pohany, jel jest pyšně k Jeruzalému, a když sě přiblížil k bráně, tehdy zdi sstúpily sú sě před ním a před jeho lidem; a když jest stál a lekl sě, tehdy uzřěl jest angela na bráně, a ten jest řekl jemu: Eraklí! ne tak spasitel tvój, král všeho světa, jel jest k smrti, ale pokorně na oslíku. Tehdy ciesař srozuměv, ssědl s koně, a vzem kříž i šel pěš pokorně, pokořiv sě bohu, a tepruv brány sú sě jemu otevřěly. Aj ciesaři světskému, jenž ne tak pyšně jako papež jel jest, co sě přihodilo u tělestného Jeruzaléma: přihodí-li sě papeži, že budú jemu brány Jeruzaléma, králevstvie nebeského, zavřieny, též i kardinálóm, arcibiskupóm, i jiným pyšným prelátóm! Protož my abychom sě toho vystřiehli, následujme pokorného Ježíše, jenž jako dnes jel jest

pokorně na oslíku, v pokorném oděvci a s velikým pláčem. Na oslíku, die S. Bernard, ne na voziech, ne na koních v zlatých úzdách, ani v střiebrných, ani v sedlách pozlacených, ale pokorný, oslíku na chřbetě sedě, podloživ rúšce učedlníkóv svých, jenž nebylo jest drahé.

Ale co je to, že chtěl, aby takú procesí měl neb poctěnie, věda že ihned skoro bude umučenie? Snad proto, aby jemu bylo viece hořké umučenie, že jej předešlo tak veliké poctěnie; neb od téhož lidu, v témž městě, a po malém času, byv s tak velikú chválú přijat, jest ohavně ukřižován. O kterak nepodobné jest zpievánie: Vezmi a ukřižuj ho! a: Požehnaný, jenž přijel jest ve jmeno božie, spas ny na výsosti! Kterak nepodobný hlas: Král Izraelský! a: Krále nemáme jedné ciesařě! Kterak nepodobné: ratolesti z dřievie a kříž, kvietie a trnie! A jemuž sú stlali před oslíka rúcho své, svlekli sú s něho rúcho jeho, o ně sú sě losovali! Kterak nerovné: Spas ny! a: Nechť sobě sám pomóž! O milosrdný spasiteli! i proč tobě pro naše hřiechy bylo jest potřěbie tak ukrutnú, hořkú a ohavnú smrť trpěti? I co sě to mienı́, že ihned skoro po procesí na mši čteme pašiji, to jest umučenie? Divné v hromadu složenie: tuto chvála v procesí, a potom umučenie, kteréž sě u pátek stalo! Jistě pěkně sú to světí položili, abychom v nižádné radosti světské neměli utěšenie a doufánie, vědúce, že po radosti bývá pláč. A tomu na znamenie plakal jest milostivý spasitel v své chvále, abychom my to pamatujíce, když máme které v světě zčestie, aneb chválu, neb povýšenie, pomněli na zamúcenie; a též zasě, máme-li které zde pro Krista zamúcenie, abychom pomněli na věčnú radosť; neb tak jest smiešeno i v světských lidech i v duchovních. I kto chce všetečně sobě doufati, aby po zdejší radosti, bez zamúcenie, došel radosti věčné, poňavadž angelský pán, jenž hřiechu neměl, po také chvále trpěl jest tak veliké pohaněnie, a mučenie až do smrti? Jistě veliké dokázánie jest, kterak brzcě člověka pomine světská chvála!

D. Ještě znamenajme, že jako dnes lidé měli sú sě rozličně ku pánu Ježíšovi; neb učedlníci ti vedlé jeho přikázanie šli sú, a odvázavše oslíka a oslici, jemu sú přivedli, rúcho své na ně vložili, spasitele vsadili a podlé něho sú šli; zástupové

jedni sú napřěd šli, a ti řěžíce ratolesti z dřievie, a [illegible] a kvietie přěd něho sú metali a rúcho stlali; a druzí zástupové ti z zadu šli, a obojí sú volali, řkúce: „Osanna!“ židovsky, to jest: „Oj prosíme, spas ny skrze syna Davidova, požehnaný, jenž přišel jest ve jmeno božie!“ A svatý Lukáš v 19 k. die, že když sě s hory Olivetské jeda blížil, počeli sú všichni zástupové, s ním stupujíce, veseli jsúce, chváliti boha hlasem velikém nade všemi ctnostmi, kteréž sú viděli, řkúce: Požehnaný, jenž přišel jest, král ve jmeno božie! pokoj v nebi a sláva na vysokosti! A když sú tak volali a boha Krista chválili, die svatý Lukáš, že někteří zákonníci z zástupóv řekli sú k němu: Mistře! laj učedlníkóm svým. A on řekl jim: Pravi vám, budú-li tito mlčeti, kamenie bude volati.

Ty lidi znamenajíce i skutky, vezměmež naučenie, prvé od apoštolóv. Čiňme, co jest nám Ježíš přikázal, a zvláště my kněžie, jenž sme posláni do hrádku neb městečka tohoto světa, jenž jest ohražen zdí, to jest Antikristovú ukrutností, a přiekopem, hlubokú chytrostí; tať jest ohrada zlosynóv tohoto světa, jenž jest proti učedlníkóm Ježíšovým, jenž jeho zákon velebie. A v tom světě ihned nalézají oslici přivázanú a porobenú k práci; oslice ta znamená duši smrtedlnými hřiechy obtieženú, porobenú prací ďáblovú, a přivázanú žádostí zlú k jeslem tělestné rozkoši s oslátkem, to jest s vólí svú, kteréžto oslátko rodí sě z pokřivenie rozumu; a ta osličě krmí sě plevami, to jest marnostmi neúžitečnými.

A dobřě člověk hovadný a tak i jeho duše přirovnává sě k oslici neb k oslu, jenž jest hovado lénie nerozumné: též člověk, jenž smrtedlně hřěší, jest hovadný, že jakož hovado, což činí, tiem sě nestydí přěd bohem, též on; a jako hovado to činí, k čemu je vóle těla táhne, též hřiešník bez rozumu jako by byl, tak po žádosti tělestné jde, rozumu nepožívaje. Protož pravie mudrci a zvláště S. Boecius, že lidé pro hlúposť člověcké sú ztratili přirozenie. Tomu rozuměj takto, že člověk duchem má jednotu s bohem a s angely, že v duchu má rozum, jímž zná dobré i zlé, a tiem jest přěsáhl všecky živočichy, to jest všecky věci, jenž jsú živé a mají čich, jímž mohú číti, jako jsú ryby, ptáci, hovada, psi, a tak i jiné s čichy věci; neb nižádná z těch rozumu nemá, jako má člověk. E.

A pak že člověk jest tělestný a smrtedlný, tiem sjednává sě se všemi živočichy. Protož dokud rozumu člověk právě požívá, dotud jest nad hovada v dóstojenství, podoben bohu i angelóm; ale když opustě rozum, i jde po žádosti tělestné a hřěší smrtedlně, tehdy již hřiechem jest ponížen pod hovado, že již jest zlý, bohu protivný, hřiešný; ale ne tak hovado. Protož písmo často praví, že hřiešný jest nic, jakož S. Pavel die:
1 Kor. 13. Nemám-li lásky, nic nejsem. A David die k bohu: Hřiešníky v nic obrátíš. To jest takto rozuměti, že ktož jest v hřieše smrtedlném, ten nic nenie v milosti boží, tak že on boha nemiluje, a bóh jemu také milosť svú tak otjal, že nic jeho svaté milosti nenie vzácno, což on činí; a skoná-li v hřieše smrtedlném, tehdy na věky bude nic v milosti; a tak die David: Hřiešníky v nic obrátíš.

Protož člověk varoval-li by sě smrti, boje sě, aby sě v nic neobrátil, tak že by potom nic nebyl, jakož mnějí bludně někteří pohané a kacieři: tak velmě měl by sě varovati hřiechu smrtedlného, aby jím v milosti nezničěl. Opět varoval-li by sě, aby v svini sě neobrátil, jenž židká jie hovna: ještě máš sě varovati viece, aby smrtedlně neshřěšil a nezničěl v boží milosti. Protož die David prorok: Neroďte býti jako kóň a mezek. Kóň mrcha řehtavá, bujná, k smilství hotová, a mezek mrcha neplodná, neb nikdy nerodí ani mezek ani mezkyně. Koní řehtaví k smilství jsú smilníci bujní, vykrmení, o nichž die pán bóh v Jeremiášově 5 k.: Nasytil sem je, a cizoložili sú, a v domu kurvy smilnili sú, koni milovní žen a vypuštění učiněni sú. O, co jest těch koní sytých, a vypuštěných od diela hynstóv, obročných kněží, jenž z veliké sytosti a z prázdnosti cizoložie a smilnie, a řehcí k ženám cizím! co jest také kniežat, pánov i rytieřóv, i tučných měštěnínóv, jenž pohřiechu cizoložie a smilnie, a jsú jako mezkové neplodní v duchovenství! né ještě i tělestně jsú obecně velicí smilníci a veliké smilnice bez plodu: daj pán bóh, aby byli odvázáni jako oslicě od jeslí tělestné rozkoši!

F. Ale snad sě vyrazie někteří, brániece odvázati té hřiešné oslicě, jakož bránili sú oné oslicě odvázati, řkúce učedlníkóm Kristovým v 11 k. S. Mar.: Co činíte odvazujíce oslíka? A učedlníci řekli sú, jako jim přikázal Ježíš. Tu die S. Beda,

že když die Ježíš: „A die-li vám kto co, řcete, že pán jich potřěbuje,“ že tu duchovně přikazuje učitelóm, to jest kazatelóm, jenž lid učie, že bude-li co protivného, bude-li kto brániti hřiešných od osidl odvazovati a vyznáním pánu přivesti, že nemají kázanie opustiti, ale ustavičně praviti, že pán k ustavení své cierkvi jich potřěbuje. To Beda. A tiem úmyslem, když sú mi bránili pod kletbú kázati, brániece svatým kázaním oslóv odvázati od jeslí tělestné rozkoši, nechtěl sem přěstati, věda že položil Ježíš, aby učedlníci braničóm řekli, že pán chce mieti. Ale jsú horší nynější braniči než oni; neb oni sú ihned nechali učedlníkóv, že sú oslici odvázali: ale nynie nepřěstanú, a zvláště že oni sami jsú ta oslice od ďábla přivázaná k plevám marnosti světské, aby je jedla, a k jeslem rozkoši tělestné. I ktoť je nynie kázaním odvieže od smilstvie, od pýchy a lakomstvie? by Petr a Ondřěj, ta dva učedlníky, přišla, jako po onu oslici, nic by jich neodvázala. Avšak ač těch kázanie neodvieže od hřiechu, ale sprostné, jenž sě skrze osla znamenají, jako die Isaiáš v 1 k.: Poznal jest osel jesle pána svého, ale Israel mne nepoznal a lid mój jest nerozuměl. Osel jesle božie zná, když sprostný člověk slovo božie přijímá; ale Israel boha nezná, když kněžstvo, jenž by mělo viece boha znáti než sprostný lid, boha v přikázaní neposlúchá. Protož die tudiež ihned bóh napřěd skrze Isaiáše: Syny sem vykrmil a povýšil sem jich, a oni pohrzěli sú mnú. Dáľe pak, oslici když Ježíšovi svatým učením přivedú, aby na ni sedl Ježíš, vlože na ni rúcho apoštolské, to jest vieru, naději a lásku, Petrovu horlivosť, Ondřejovu statečnosť, Janovu nesmilnosť, Jakuba věččieho skrovnosť, Filipovu pilnosť v dobrém, a tak o jiných ctnostech jiných apoštolóv; neb na tom rúšě Ježíš sedí, to věz milostí v duši přěbývá. A tak již máš, co apoštolé znamenají, že věrné učitele lida, a oslicě člověka kajícieho, neb duši, jenž jest byla velikými hřiechy porobena, a již jest odvázána, Ježíšovi přivedena, a rúchem ctnosti přiložena.

Pak ti, kteříž sú v cěstu Kristovu vyšli, rúcho své před něho metali a jeho chválili, znamenají ty, kteříž pokorně svlekúce starého člověka, jakož S. Pavel die, to věz staré obyčeje hřiechov, i mecí před Krista, vyznávajíce, že jsú hřiešní; a

9*

ratolesti z olivie mecí, že milosrdné skutky již bližním pro Krista činie, že je krmie, odievají, z hřiechóv táhnú a v dobrém učie; pak kvietie mecí, ktož vonné příklady jiným dávají; palmu nesú, jenž znamená vítězstvie, když přěmohše tělo, svět a ďábla, pevně stojie. Pak ti, kteříž sú šli po Ježíšovi, chváléce boha, znamenají všecky ty, kteříž následujíce Ježíše, zjevně vyznávají a vesele jeho moc i ctnosti. A chválé pána boha prvé proto, že od mnohých hřiechóv je vysvobodil; druhé, že je od mnohých zachoval; třětie, že milostivě obrácenie čakal; čtvrté, že srdce jich milostí navštievil; páté, že v počet svých věrných přijal; šesté, že již moc dobřě živu býti dal, aby sě zasě v hřiech nevrátili; sedmé, že dal milosť věččí k zaslúžení; a osmé, že potvrdil naděje k obdržení věčné radosti. I kteří by dnes byli tak zlí, aby z těchto daróv milosrdného boha nechválili? a to hlasem velikým, jako oni sú chválili, řkúce: Požehnaný král, jenž jest přišel ve jmeno božie, nám k vykúpení, nám k spasení, k našemu velikému utěšení; neb bude nám pokoj v nebi a sláva bohu na vysokosti.

Ale kdyžť ďábel znamená takú chválu, tak nastrojí mistry, kněží a zákonníky, aby osopili sě proti těm, jenž tak boha chválé, jdúce po Ježíšovi, aby jim lál, aby mlčeli; to jest, budú Ježíše strojiti, aby ti byli kleti, řkúce: My klnem jmenem Ježíše všechny ty, kteříž chodie na kázanie do Betléma, a všecky ty, kteříž zpievají:

Vstal jest bóh z mrtvých svú mocí;

a opět ktož zpievají:

Jezu Kriste, štědrý kněže,
s otcem, duchem jeden bože;

a opět ktož zpievají:

Navštěv nás, Kriste žádúcí,
pane světa všemohúcí!
daj nám sě v srdci poznati,
bez hrózy sebe čakati.

Ale odpovie takým braničóm závistivým pán Ježíš, řka: „Věru pravi vám, budú-li tito mlčeti, kamenie bude volati.“ To věz: ještě ti, kteříž jsú v rozumu tvrdí a hlúpí, tiť mě budú chváliti, ač vy bráníte. A takť i chválé sprostní vesele našeho milostivého spasitele, Jezu Krista.

Na Velikú noc.

Piše svatý Marek v 16 kapitole.

V ten čas Maria Mandaléna a Maria Jakobova a Salome kúpily sú masti, aby přijdúce mazaly Ježíše. A velmě ráno jeden den po sobotě přišly sú k hrobu, když vzešlo slunce, a řekly sú jedna k druhé:[1] Kto odvalí nám kámen od dveří hroba? A vzezřěvše, uzřěly sú odvalený kámen, a bieše velmě veliký. A všedše v hrob, uzřěly sú mládence[2] sedícieho na pravici, oblečeného rúchem bielým,[3] i lekly sú sě; jenž řekl jest jim: Neroďte sě báti! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstalť jest, nenieť teď! aj miesto, kde položili sú ho. Ale jděte, povězte učedlníkóm jeho a Petrovi, že předejde vás v Galilei; tu ho uzříte, jakož jest řekl vám.

[1]) neb spolu. [2]) angela. [3]) *stola.*

Ukazuje svaté čtenie, co sě stalo dnes po Kristovu z mrtvých vstání, jež dnes slavíme, abychom jsúce vděčni jeho z mrtvých vstánie, svého čakali, abychom jsúce oslaveni, s ním sě na věky radovali. Neb jakož mluví S. Řehoř v dnešniem kázaní, že dva jsta životy: jeden smrtedlný, druhý nesmrtedlný; jeden známe, druhého sme neznali; neb jistě jeden život jest smrti, a druhý z mrtvých vstánie. Protož přišed smírce boží s lidmi, Kristus Ježíš, přijal jeden život, a druhý ukázal; přijal jeden umřěv, a ukázal druhý z mrtvých vstav. Protož by nám, jenž vieme, že jest život smrtedlný, z mrtvých vstánie sliboval, a toho zjevně neukázal, kto by jeho slibování věřil? Protož byv člověkem, ukázal sě v těle, ráčil jest umřieti dobrovolně, a vstal jest z mrtvých slavně; a tak ukázal jest u příkladě, co jest nám slíbil k odplatě. Ale snad by řekl někto: Spravedlivě jest ten z mrtvých vstal, neb proto že bohem jest, ot smrti držien býti nemohl jest. Protož k naučení našie hlúposti, a k potvrzení našie křehkosti, svého z mrtvých vstánie příkladem nám dosti nechtěl učiniti; neb ač sám v ten čas umřěl jest, avšak sám nevstal jest. Neb psáno jest: „Mnohá těla svatých vstala sú, jenž sú byli zemřěli.“ Protož odjati sú

všichni dóvodové nevěry, aby nižádný neřekl: Nemá toho sobě doufati člověk, co jest na svém těle učinil bóh člověk. Aj že s bohem vstali sú lidé, vieme, a že sú byli púzí lidé, nepochybujeme; protož jsme-li údové našeho vykupitele, doufajme téhož na sobě, co sě stalo naší hlavě. To vše S. Řehoř, dovodě, že máme z mrtvých vstáti, poňavadž Kristus, hlava naše, ne sám toliko vstal jest z mrtvých, ale i jiné s sebú vzkřiesil, aby nás, že máme z mrtvých vstáti, v tom potvrdil.

A o tom z mrtvých vstání slavíme dnes den svatý veliký, pamatujíce ve čtení, co sě stalo, že svaté ženy tři: Maria Mandaléna, a Maria Jakubova matka, a Maria Salome, to věz dcera toho, jenž jest byl muž svaté Anny a slul Salomas; a tak Maria Magdaléna a dvě Maří, sestře panny Marie, jsú položeny ve čtení. A ty vedlé židovského obyčeje měly sú v poctivosti tělo Ježíše mrtvého; protož kúpily sú masti, aby mazaly tělo jeho, jakož die čtenie: „Maria Magdaléna a Maria Jakobova“ t. matka, a doslyš „Maria Salome,“ t. dcera toho, jenž jest slul Salomas, „kúpily sú masti, aby přijdúce mazaly Ježíše,“ vedlé obyčeje židovského, a tak aby milosť ukázaly k mrtvému, jehož sú milovaly živého. A zpósobil milý spasitel, aby v té službě s mastí Maria Magdaléna najprvé byla položena, aby ukázal, že duchovnie milovánie jest jemu milejšie, než tělestné přirozenie; neb této dvě Maří byle sta-Kristově tetcě, a Maria Magdaléna nebyla jemu v rodu tak přívuzna; avšak i tuto ji napřěd položil, i prvé sě jí, vstav z mrtvých, než jiným ukázal, jakož ukazuje S. Marek v 16 k. řka: Vstav z mrtvých Ježíš jeden den, ukázal sě najprvé Maří Magdaléně, z niež byl sedm ďábelství vyvrhl. V tom jest dal hřiešníkóm kajícím útěchu, že budú-li horlivě sě káti a velmě ho milovati, tehdy budú moci jiné předstihnúti v milosti spasitele Jezu Krista.

Dále die čtenie: „A velmě ráno jeden den“ z téhodne „po sobotě,“ to jest dnes, „přišly sú k hrobu, když slunce vzešlo.“ Tu věz, že tyto svaté ženy jako včera pro hod židovský nedělaly sú mastí, ale mlčely sú; avšak na večer, jakož sě konal hod židovský, připravily sú masti, a pak dnes v neděli, jenž slul jest prvý den po hodu židovském, konečně přišly sú k hrobu, byvše s nocí na večer u hrobu, a ópět v noci před

sluncem, jakož S. Jeronym die. A tak sjednáš evangelisty. Neb S. Matheus die, že na večer, jenž sě počíná prvý den po sobotě, to věz od večera, jakož židé den počínají, přišla Maria Magdaléna a druhá Maria, aby ohledale hrob, to jako včera večer; a teď svatý Marek die, že přišly sú velmě ráno, když vzešlo slunce, to věz, kdy již den ukazovalo svými paprslky. Ale pochybovaly sú, jdúce na cestě, kto by jim kámen odvalil od hrobu; protož řekly sú všecky spolu: „Kto nám odvalí kámen od dveří hroba?“ A bóh, jenž svých nemešká v dobré žádosti, přikázal jest angelu, aby jej odvalil: ne proto, by Kristus nemohl vyjíti, poňavadž vyšel jest z života panny Marie bez porušenie, a všel jest k učedlníkóm skrze zavřěné dvéře; ale proto, aby zstrašil rytieře, jenž sú hrobu střiehli, a aby ukázal ženám, že hrob jest prázden, a pověděl jim, že vstal z mrtvých a že chce je předjíti v Galilei. A tak když sú tyto ženy přišly k té peleši neb komórcě, v níž jest byl hrob, „vzezřevše, uzřěly sú odvalený kámen.“ A aby ukázal svatý Marek, že sú nedarmo rozmlúvaly, kto by jim odvalil kámen, že by samy nemohly odvaliti, die: „A bieše“ neb jistě bieše „kámen velmě veliký.“ Pilně biskupové a kněžie hrob zavalili, aby ho učedlníci z hrobu lehcě neukradli!

„A všedše ženy v hrob,“ to jest v tu peleš, v níž jest byl hrob, „uzřěly sú mládencě na pravici,“ t. angela v spósobu mládencě, „oblečeného rúchem bielým. I lekly sú sě,“ proto že těla Kristova nebylo, a hrob byl prázden. Ale angel dobrý, jako dobrý boží posel, jinak čině než ďábel, těšil jest ženy, řka: „Neroďte sě báti!“ neb poňavadž „Ježíše hledáte Nazaretského ukřižovaného,“ vězte, žeť „vstal jest, a nenieť teď“ v hrobě nynie tělestně, ačť všudy jest vedlé božstvie. „Aj,“ to věz vizte „miesto, kde“ to věz v němž „položili sú ho byli,“ žeť jest prázdné. Ale nechajíce hledánie, a úmysla těla jeho mazánie, „jděte a povězte učedlníkóm jeho“ všem vóbec, „a Petrovi“ zvláště, ať pro zapřěnie mistra svého nezufá, ale obrátě sě, jiných u vieře potvrzuje. Neb tu die S. Řehoř, že otázka jest, proč, když angel jmenoval jest apoštoly, Petr jmenován jest jmenovitě? die, že proto, že, by angel nejmenoval ho zvláště, proto že jest mistra zapřěl, přijíti mezi učedlníky by nesměl; protož jmenován jest jmenovitě, aby nezufal

pro zapřěnie. Dále řekl angel: „přědejde vás v Galilei; tu ho uzříte, jakož jest řekl vám.“ Galilea, die S. Řehoř, „přěstúpenie“ vykládá sě; neb již vykupitel náš od trpenie k z mrtvých vstání, od smrti k životu, od muky k oslavě přěstúpil jest, a po z mrtvých vstání v Galilei od učedlníkóv vidien jest; neb po z mrtvých vstání jeho oslaveného viděti budeme, ač nynie od hřiechóv k povýšení etností přěstúpíme. To krátcě vedlé slov svatého čtenie.

Ale že by věrné duši na tak veliký hod snad bylo čísti málo, protož móž sobě viece utěšenie v svatém čtení nalezúti. Aj zpósobil milostivý spasitel, aby jeho z mrtvých vstánie bylo skrze ženy jiným ohlášeno, tak že své matcě prvé, jakož za to máme, ač čtenie nepokládá, ukázav sě, jim ženám sě ukázal, aby skrze ně jiným jeho z mrtvých vstánie bylo oznámeno, proto, že jakož sú méně než apoštolé pochybily, tak aby prvé jeho z mrtvých vstánie vědúce, jim je ohlásily. Nu kněžie! když v následování Krista pochybíte, napomenú-li vás ženy, mile přijměte: jáť chci rád přijieti, když mě kolivěk babka co dobrého, a zvláště, abych byl dobřě živ, naučí. Ale druzí mají za bláznovstvie, aby ženy dobré je tresktaly, neb co dobrého naučily, jakož i učedlníci Kristovi, což sú jim svaté ženy o Kristovi z jeho přikázanie pravily, to sú oni za bláznovstvie měli, jakož die S. Lukáš v 24 k.

Pak vedlé výklada S. Řehoře, Krista s těmito ženami hledáme, když v něho statečně věřiece, vóně ctností jsúce naplněni, a s příkladem dobrých skutkóv k němu, jenž za ny v hrobě jest ležel, pospiecháme. A jakož ony ženy angely sú viděly, tak věrné duše, kteréž tak ctnostmi sú naplněny, jakož sestry Kristovy angelská myšlenie a zvláštně od boha vzjevenie mievají. A angel seděl jest na pravici, aby ukázal, že již Kristus biedný a smrtedlný život přěstúpil jest, a již u věčné radosti s angely jest posazen. A tak bělosť rúcha znamená plné Kristovo vítězstvie, a skvostnú a velebnú za vítězstvie odplatu, a ne toliko jeho, ale i naši. Neb slavné jeho z mrtvých vstánie i angelské i naše jest utěšenie: naše. že ač dobřě skonáme, vstanúce po něm z mrtvých, v radosť věčnú vstúpíme; a angelské, že jich počet naplníme. A že věrní, kteříž Ježíše hledají, nemají sě angelóv strachovati a tak smrti

navštievenie, znamená sě, že řekl angel ženám hledajícím Ježíše: „Neroďte sě báti.“ Die S. Řehoř: Jako by zjevně angel řekl: Nechť sě ti bojie, kteříž nemilují nebeských měšťenínóv navštievenie; nechť sě strachují ti, kteříž tělestnými žádostmi jsúce obtieženi, k jich tovařiství by mohli přijíti neufají: ale vy proč sě bojíte, když své spoluměšťěníny vidíte?

Aj angela S. Mat., jenž sě jim ukázal, vypisuje, die: „A bieše tvář jeho jako blesk, a rúcho jeho jako snieh;“ neb v blesku hróza bázni jest, ale v sněhu bělosti ochotnosť. Protož že všemohúcí bóh i hrozný jest hřiešným i ochotný spravedlivým, právě svědek jeho z mrtvých vstánie, angel, i s bleskem tváři i v bělosti ukázán jest, aby svým zpósobem i zstrašil zlé, i utěšil věrné. A těše ženy svaté, die jim: „Neroďte sě báti! Ježíše hledáte Nazaretského:“ neb ktož svatým úmyslem Ježíše, jenž jest spasitel, hledají, ti jeho svatých angelóv báti sě nemají. A znamenitě die S. Mat. v 28 k., že řekl jest angel ženám: Neroďte báti sě vy, nebť viem, že Ježíše, jenž ukřižován jest, hledáte; a tak neroďte, milé panie! báti sě vy: nechť sě zlí biskupové, kněžie, zákonníci, jenž sú ho umučili, bojie, a ti rytieři a oděnci, jenžť ještě u prázdného hrobu Ježíše střěhú. Protož i ženy, radujíce sě, od hrobu sú k učedlníkóm běžely, i rytieři lekše sě, jako mrtví u hrobu sú leželi, jakož die S. Mat. I co sě stane zlým v súdný den, až sě sám Kristus oslavný ukáže? i kterak nebudú veseli ti, jenž sú, jsúce dobřě živi, hledali Ježíše, věřiece právě, vyznávajíce vesele, a následujíce statečně milostivého Ježíše? k nimž v pravdě móž dnes řečeno býti: „Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstalť jest z mrtvých,“ to jest: nenieť mrtev v vašich srdcích, ale živ milostí svú.

Co jest řečeno: Kristus jest vstal z mrtvých? Obžil jest. Co jest: obžil jest? Byv na těle mrtev, již živ jest, a již neumře. Co tiem nám ukázal? Že všichni umřeme a tak obživeme. On umřěl jest hřiechu, že nehřěšil jest: umřeme my též, abychom byli v spravedlnosti živi. On obžil jest a již neumře: my obžili sme na duši milostí, již neumierajme. On vstav z mrtvých, die k otci: Obžil sem, a ještě s tebú jsem. On tak mocný, mezi mrtvými položen. ale mezi mrtvými svoboden; a přěs třětí den mrtev neležěl, aby jeho prorok

v pravdě byl nalezen, jenž die: Obživeš po dvú dní, v třětí den vzkřiesíš nás. Co tu učí prorok? Jistě to, aby údové táhli po hlavě. Na kříži u pátek vykúpil člověka; v sobotu odpočíval v hrobě, dokonav úřad, který byl přijal; třětí den, jenž jest prvý den plného z mrtvých vstánie jeho, vítěz smrti ukázal sě novým člověkem. Též i my, ktož táhnem po naší hlavě Ježíšovi, tento den, to věz tento čas, dokud jsme živi, nepřěstávajíce nesme kříž svój, trvajíce na něm, jako on trval na svém, ažť i die nám duch, abychom odpočinuli od prácě své. Neposlúchajme nižádného, ktož nám velí sstúpiti s kříže. Aj na něho sú volali: Jest-li král Israelský, nechť sstúpí s kříže a budem mu věřiti. On jest nesstúpil; ale věččí věc a moc ukázal, že mrtev byv, obžil jest a mocně vstal, než by byl ukázal, kdyby neumieraje s kříže sstúpil. Avšak sú neuvěřili ti, jenž sú tak volali; protož těch lhářóv neuposlúchal, i nesstúpil s kříže. Též i my, bratřie najmilejší! nižádného neposlúchajme, jenž nám radí sstúpiti s kříže; neposlúchajme v tom ani těla, ani přátel tělestných krvavých, ani ďábla neb kterého ducha. Stojme na kříži, umřeme na kříži, nechť nás jiní složie s kříže. Krista, hlavu naši, složili sú mužie spravedliví: a nás nechť složie milostivě angelé světí; neb když tak nám sě dokoná pátek, prvý den, po smrti, druhý den, budem tělem odpočívati zčastně, ležeti blahoslavenė, a spáti sladcě v hrobiech, čakajíce blahoslavené naděje, to jest odplaty, a navštievenie velikého boha, jenž již jako třětí den vzkřiesí našě těla, již k svému tělu v oslavenství připodobněná. Aj najmilejší! tři dni položich v práci, v odpočinutí a v z mrtvých vstání, po nichž daj nám Kristus bydliti v své radosti!

U pondělí po Veliсě noci.

S. Lukáš v 24 kapitole.

V ten čas dva z učedlníkóv Ježíšových jdiesta do hrádku,[1] jenž bieše v próchodišti honóv šedesát od Jeruzaléma, jmenem Emaus; a ta mluviesta spolu o těch všech věcech,[2] které sú sě přihodily.[3] A stalo

sě, když sta rozmlúvala[4] a spolu sebe otazovala, a on Ježiš přiblíživ sě, jdieše s nimi; a oči jich biesta držieně,[5] aby ho[6] nepoznali. I vece k nim: Které jsú to řeči, jež mluvíte spolu jdúce, a jste smutni? A odpověděv jeden, jemuž jmeno Kleofas, vece jemu: Ty sám pútník jsi do Jeruzaléma,[7] a nepoznal si, které věci staly sú sě v něm tyto dni? Jimž on vece: Které? I vecechu: O Ježíšovi Nazaretském, jenž byl jest muž prorok mocný, v skutku i v řěči, přěd bohem i přěde všiem lidem, a kterak ho dali sú najvyšší kněžie[8] a kniežata naše[9] na odsúzenie smrti, a ukřižovali sú ho. A my ufáchme, že by on vykúpiti[10] měl Israel;[11] a již mimo[12] ty všecky věci[13] třětí den jest dnes,[14] že ty věci staly sú sě. Aj ženy někteeré z našich zstrašily sú nás, jenž sú přěde dnem byly u hrobu,[15] a nenalezše těla jeho, přišly sú řkúce, že sú viděnie angelóv viděly,[16] jenž[17] pravie, že živ jest. A šli sú někteří z našich k hrobu, a tak sú nalezli, jakož sú ženy pravily, ale jeho sú nenalezli. A on vece k nim: O blázni a zpozdilí srdcem k věření, ve všech věcech, kteréž sú mluvili proroci! však tak musil jest trpěti Kristus, a tak vjíti v slávu svú. A počav od Mojžieše a od prorokóv, vykládal jim všecka písma, která sú o něm byla.[18] A přiblížili sú sě k hrádku, kam sú šli, a on pořekl sě dále jíti. A pobiezeli sú ho, řkúce: Ostaň s námi, nebť připozdievá sě, a schýlen jest již den. I všel jest s nimi. A stalo sě jest, když seděl jest s nimi, vzal jest chléb a požehnal jest a lámal, a podáváše jim. A otevřele sta sě oči jich a poznali sú ho; a on zmisal z očí jich.[19] I řekli sú jeden k druhému:[20] Však srdce naše hořělo jest v nás,[21] když jest mluvil na cěstě a otvieral[22] nám písmo.[23] A vstavše v tu hodinu, vrátili sú sě do Jeruzaléma a nalezli sú sebraných[24] jedenadct, a ty, kteří s nimi sú byli, praviece, že vstal jest pán právě a ukázal sě Petrovi. A oni pravili sú ty věci, které sú sě staly na cěstě, a kterak sú ho poznali v lámání chleba.

[1]) městečka. [2]) Kristových. [3]) v Jeruzalémě. [4]) neb bála sobě. [5]) boží mocí. [6]) Ježíše. [7]) t. Jeruzalémský, do něhož's putoval. [8]) biskupové. [9]) židovská. [10]) vysvoboditi od pohanóv. [11]) lid židovský. [12]) *super haec omnia et praeter haec omnia.* [13]) kteréž sú sě staly. [14]) od pátka. [15]) dnes. [16]) t. že sú angely viděly. [17]) kteřížto angelé. [18]) t. psána. [19]) tak že sú ho neviděli. [20]) neb spolu. [21]) radostí sě zapalovalo. [22]) vykládal. [23]) neb písma mnohá. [24]) učedlníkóv.

Toto svaté čtenie jest dosti k rozumu zjevné a dlúhé;
A. protož S. Řehoř nechtěl jest ho vyložiti všeho, ale velmě krátcě položil, kterak sě jest Kristus k těma učedlníkoma měl: že tak sě jima ukázal zevnitř k očima tělestnýma, kterak sě dálo u nich před očima vnitř srdečnýma; neb ona sta i milovala i pochybovala. A pán Ježíš tělestně s nimi byl, a kto by byl jim sě neukázal? A tak že sú o něm mluvili, proto jest s nimi byl; ale že sú o něm pochybovali, proto jim sě neoznámil. S nimi jest mluvil, tvrdosť rozumu tresktal, a písma tajemstvie o sobě jest vyložil; a že v jich srdcích věrú jako pútník bieše, pořekl sě dále jíti, ne lživě, ale taký sě jim ukázal na těle, kteraký jest u nich byl v mysli. Pokúšeni sú měli býti, aby ti, jenž sú ho ne jako boha milovali, aspoň aby jako pútníka milovati mohli. A že bez milovánie sú ti býti nemohli, s nimiž jest pravda [t. Ježíš] šla, do hospody ho jako pútníka volají. Ale proč dieme „volají,“ ano psáno jest, že sú „pudili?“ Z toho jistě příklad sě vynímá, že pútníci netoliko voláni, ale taženi do hospody mají býti. Stól sú připravili, krmě přinesli, a boha, jehož sú výkladem svatého písma nepoznali, v lámání chleba sú poznali. Slyšiece přikázanie božie nejsú osvieceni, a činiece sú osvieceni. Neb psáno jest: Ne posluchači zákona spravedlivi jsú před bohem, ale plniči neb čiňcě zákona budú spravedliví učiněni; protož kto chce, co slyší, rozuměti, chvátaj to, co jest srozuměl, naplniti. Aj pán nenie poznán, když jest mluvil, a ráčil sě dáti poznati, když jest krmen. Protož hospodářstvie, bratřie najmilejší! milujte, skutky laskavé čiňte. Nebť proto die S. Pavel: Láska bratrská buď mezi vámi, a hospodářstvie neroďte zapomínati, nebť skrze to líbili sú sě bohu někteří, přijímavše v hospodu angely. Proto také Petr die: Hospodářní to věz buďte spolu bez reptánie. Proto také pravda Kristus die: Co ste jednomu z mých

najmenších učinili, mně ste učinili. Aj přěd súdem, když v svých údiech bývá přijat, příjemníky sám napomíná; avšak my k hospodárské láscě lění jsme. Važte, bratřie! kterak veliká hospodárstvie moc jest, k stolóm svým Krista přijímajte, aby vy od něho k věčným hodóm byli přijeti; dajte svému hosti Kristovi hospodu, ať vás na súdu ne jako pútníkóv nezná, ale jako své zvláštnie přijme v královstvie.

Toť cělé kázanie S. Řehoře na to čtenie, kromě jediného příkladu malého. Aj drahý papež, kterakť jest krátcě kázal! ale na počátcě sě vymluvil, řka, že posluchačóm jeho nemnohé chce věci mluviti, neb snad spieše prospějí; neb často krmě, které málo bude dáno, chutnějie bývá přijímána. Kromě výkladu S. Řehoře móž věrný křesťan ve čtení tomto mnoho ještě úžitečného své duši vybrati, v němž položeno jest čtvrté Kristovo velebné včerajšie ukázánie. Neb jakož svědčie čtenie, Kristus jako včera pětkrát sě ukázal: najprvé Maří Magdaléně B.
samé, jako píše S. Jan v 20 k.; druhé ženám, jako Lukáš i Mat. píše; třětie Petrovi, jako psáno jest v tomto čtení; čtvrté těmato dvěma učedlníkoma, a páté učedlníkóm všem spolu bez Tomáše; šesté ukázal sě všem učedlníkóm osmý den, Jan v 20 k.; sedmé, u moře Tiberiadského sedmi učedlníkóm; osmé, jedenadcti učedlníkóm na hoře Galilejské, Mat. 28; deváté, jedenadcti učedlníkóm, sedícím v Jeruzalémě na den vstúpenie, Mr. 16; desáté, na hořě Olivetské, již chtě vstúpiti, všem spolu, jakož Lukáš v 24 k. píše. To desatero ukázánie jest položeno ve čtení, jakož sě ukazoval po z mrtvých vstání až do na nebe vstúpenie; a ač sě viece ukázal, však nemáme ve čtení psáno. A ukazoval sě milostivý spasitel, aby utěšil zamúcené, jakož máme za to, že jest svú milú matku zamúcenú a nepochybující navštievil; a jiné také pro utěšenie navštievil. Druhé, aby jich u vieřě potvrdil a z nevěry potresktal, jakož jest tresktal tato dva učedlníky, řka jim: „O blázni a zpozdilí srdcem k věření!“ A také aby je učil, jakož učinil jest v tomto čtení i v jiných, dovodě jim svého z mrtvých vstánie, o němž v tomto čtení die sě, „že vstal jest pán právě.“

Tu znamenaj, že Kristus vstal jest právě, brzcě a ne- C.
smrtedlně, nám k naučení, abychom, ktož sme hřiechem smrte-

dlným byli na duši umřěli, vstali z smrti duchovnie právě,
1 Reg. 28. neomylně, jako Samuel prorok byl jest k vóli Savlově od baby vzkřiešen omylně. Takým omylným vzkřiešením vstávají ti, kteříž vedlé domněnie babinského mnie, by hřiechóv byli prázdni, když sě zpoviedají, ale z úmysla hřiechu nevypustie. Druhé vstal brzcě, abychom my, udalo-li by sě komu na duši umřieti, brzy z hřiechu vstali. Proti tomu jsú všickni, kteří dlúho v hřiešiech ležie, a již obyčejem smrdie jako Lazar. Třětie vstal Kristus dokonale nesmrtedlně, tak že již viece neumřě, abychom my, vstanúce z hřiechóv smrtedlných, již neumierali. A tak vstávají všickni ti, kteříž jednú jsúc z hřiechu smrtedlného boží mocí na duši obživeni, nehřěšie smrtedlně do své smrti; a ti sú s Kristem vstali právě, dokonale a nesmrtedlně, a hledají nebeských věcí milého boha Krista, jenž vstav z mrtvých slavný, sedí na pravici boha otcě, a jenž jest mile rozmlúval s učedlníkoma svýma v tomto čtení, v němž jest mnoho naučení dobrých:

Prvé, že Kristus právě jest z mrtvých vstal. Druhé, že dobré jest o jeho umučení rozmlúvati; neb rád on s těmi bývá, kteříž o jeho umučení milostivě rozmlúvají. Třětie naučenie, že tak sě má bóh k lidem, jakož sě oni mají k němu; jakož v kázaní S. Řehoře jest již řečeno, to v tom slově, že „oči jich byle sta držieně, aby ho nepoznali.“ Neb ktož boha nezná, také ho bóh nezná, to věz k milosti a k spasení, jedné ač sě navrátí zasě ku poznání pána boha svého. Čtvrté, že ti mají býti tresktáni, kteříž nevěřie písmu božiemu; to v tom slově, že Kristus řekl jim: „O blázni a zpozdilí srdcem k věření ve všech“ a dále. Páté, že musí každý trpěti, ač chce spasen býti; neb poňavadž hlava Kristus musil jest trpěti, a tak vjíti v slávu svú, jakož sám die v tomto čtení, i kterak údové utrpenie chtie zniknúti? Šesté, že lidé pocestní, jenž tuto slovú pútníci, ti netoliko mají přijímáni býti mile, ale prošeni; to v tom, že sú učedlníci tito nuzili Krista, aby s nimi ostal. Sedmé, že přijímánie v oplatcě božieho těla*) hodné dává poznánie Krista; to v tom: „Vzal jest chléb, požehnal a lámal, a podáváše jim.

*) Tuto připsáno nad řádkem rukou pozdější a jiným černidlem: „a jeho krve svaté,“ kterýchžto slov sice rukopis c. knihovny také nemá.

A otevřieně sta oči jich a poznali sú ho.“ Tu die S. Augustin, že praviv jim písmo, posvětil jim chleba v tělo své. To jest slovo Augustina svatého.*) Osmé, že srdce lidí nezatvrzených, písmem božím zapaluje sě k dobrému. Aj tito řkú: „Však srdce naše hořieše v nás, když jest mluvil nám a otvieral písmo.“ De conss. evang.

Aj tať jsú naučenie úžitečná v tomto čtení; ale jistiti, která sta učedlníky byla, nenie úžitečné; o Kleofas jest jisto, o druhém nejisto. Též Emaus hrádek, městečko čili ves byl, který úžitek jistiti? avšak jest podobnějšie, že městečko, neb i Jeruzalém Kristus nazval jest hrádkem, to jest malým městečkem ohraženým. Také tito učedlníci, že sú ženám nevěřili a Petrovi, když sú v Jeruzalémě pravili jim, že Kristus z mrtvých vstal, u vieřě sú pochybovali; protož pro jich neustavičnosť die čtenie, „že sú sobě báli na cěstě.“ Protož v tom obém nemají býti následováni, neb ani máme pochybovati o z mrtvých Kristově vstání, ani sobě báti prázdných řěčí; neb die Kristus v 12 k. S. Mat., že z každého slova prázdného lidé dadie počet v súdný den. A prázdné slovo, die S. Řehoř, jest, kteréž ani úžitka přinese, ani člověku jest potřěbné. Protož třěba ústóm přivierati a mluviti řeč boží, jakož die S. Petr: Mluví-li kto, ten mluv jakožto řeči božie. A tak učedlníky tato když sta mluvila o Kristovi, nechavše básní, Kristus sě přiblížil k nim, ale neznámě sě jim ukázal; a chtě jich v dobré řeči potvrditi, aby jie neodpadli, otázal jich, které jsú řeči, jež spolu mluvie? a tak potom dav jim milosť k slyšení, učil je vieřě. A oni zasě jsúce vděčni, žádali sú, aby s nimi ostal, neznajíce ho; „a on pořekl sě dále jíti,“ jakož jest učinil bez selhánie, a v tom nás naučil, abychom k daróm tělestným za naučenie nekvapili, ale čakali odplaty od pána Jezu Krista.

---

*) Celé toto místo o svědectví S. Augustina v rukopisu musejním přetrženo jest hustě černidlem, aby se nemohlo čísti; v Postillách pak tištěných pohřešuje se celý článek, zde pod „Sedmé“ uvedený. Tyto změny pocházejí patrně od utrakvistův, jimž ta místa nebyla v hod.

V úterý po Velicě noci.

Svatý Lukáš v 24 kapitole.

V ten čas stál jest Ježíš mezi učedlníky svými a řekl jest jim: Pokoj vám! jáť jsem, neroďte sě báti. A zamútivše sě a zstrašivše, mniechu, by ducha viděli; i vece jim: Co jste zamúceni a myšlenie[1] vstupují na srdce vaše? Vizte rucě mé i nohy mé, žeť já ten jsem! makajte a vizte, žeť duch těla a kostí nemá, jakož vidíte mě mieti.[2] A když to vece, ukáza jim rucě i nohy; a když ještě nevěřichu a diviechu sě pro radosť, vece: Máte-li teď něco, jenž by sě jedlo?[3] A oni dali jemu kus ryby pečené a plástku strdí. A když jedl jest přěd nimi, vzem ostatky, dal jest jim a řekl k nim: Tato jsú slova, kteráž mluvil sem vám, když sem ještě byl s vámi, že musějí naplněny býti všecky věci, kteréž psány jsú v zákoně Mojžiešově a v prorociech a v psalmiech o mně. Tehdy otevřěl jim smysl, aby rozuměli písmu; a řekl jest jim, že tak psáno jest, a tak musil jest trpěti Kristus, a vstáti z mrtvých třetí den, a kázati[4] ve jmeno jeho pokánie[5] a odpuštěnie hřiechóv[6] ve všech lidech.[7]

[1]) zlá. [2]) neb jakož vidíte, že já mám.[3]) t. jenž bych jedl. [4]) že mají. [5]) aby lidé sě káli. [6]) když sě budú káti. [7]) t. mezi všemi lidmi.

V svatém tomto čtení ukazuje S. Lukáš, kterak sě Ježíš
A. již páté ukázal; neb toto ukázánie stalo sě jest v neděli, když sta dva učedlníky vrátila sě z Emaus, a pravila jim, kterak sě měl k nim na cěstě, a že sú ho poznali v lámání chleba. A dovodí jím milý spasitel učedlníkóm svým svého z mrtvých vstánie k třěm čichóm, to věz: k viděnie. k dotýkání a k okúšení, a potom zavierá písmem i k slyšení, když jim jest řekl: „Tato jsú slova, kteráž mluvil sem vám, když sem ještě s vámi byl.“ A tak všecko čtenie jest o z mrtvých vstání Jezu Krista, o němž die: „Stál jest Ježíš mezi učedlníky svými;“ stál u prostřěd, aby ho všichni viděli, aby všem ochoten sě ukázal, a tak aby všichni uvěřili. „A řekl jest jim: Pokoj vám!“ Obecným svým pozdravením k nim mluví, aby jich strach od-

razil, srdce u vieřě upokojil, aby ukázal, že on ten jest, jenž jest jim přikázal přěd svú smrtí, řka: Do kterého domu vejdete, pozdravujte ho, řkúce: Pokoj tomuto domu! Protož die: „Pokoj vám! jáť jsem, nerodťe sě báti.“ Mar. 10.

Tu věz, že učedlníci Kristovi báli sú sě židóv, jakož svědčí S. Jan v 20 k.; protož milý spasitel podal jim pokoje, aby sě nebáli, neb ihned řekl jest jim: „Nerodťe sě báti.“ Druhé, neměli sú pokoje s bohem, proto že sú nevěřili, by Kristus z mrtvých vstal; a tak byli sú i v tělestném nepokoji i duchovniem. Protož třěba jim bylo, aby milostivý spasitel dal jim pokoj; neb on jest proto sě vtělil, urodil, umučen i z mrtvých vstal, aby učinil pokoj mezi bohem a člověkem, mezi člověkem a člověkem, a mezi člověkem a jeho duchem. Pokoj člověk ruší proti bohu trojím obyčejem: neb když hřěší smrtedlně z křěhkosti, jako z bázni, boje sě smrti, tehdy ruší pokoj zvláště proti bohu otci, jenž jest dal moc člověku, aby mohl setrvati, nepřivoluje hřiechu smrtedlnému, až do smrti, již má radějie trpěti, než k hřiechu smrtedlnému přivoliti. A tak Petr zvláště zrušil jest pokoj boha otcě, zapřěv Krista pro strach smrti. Druhé, ruší člověk pokoj proti synu božiem(u), když hřěší z nerozumu neb z hlúposti, jenž jest dal člověku múdrosť, aby uměl sě hřiecha varovati. A tak jest pokoj zrušil Pavel, protivě sě údóm Kristovým: protož on sám die: Nerozuměje sem učinil. A třětie pokoj ducha svatého ruší, ktož ze zlosti hřěší; jako Judas, jenž jest z lakomstvie zradil svého mistra, a biskupové a zákonníci, jenž sú ho z závisti na smrť připravili. A týmž obyčejem nynie lidé pokoj ducha svatého velmě mnozí rušie, a zvláště mistři, kněžie a učení, i světští rozumní, jenž bez strachu smrti a vědúce, že jest hřiech, i hřěšie. O, co jest Jidášóv lakomých a smilníkóv kněží a jiných, jenž proti rozumu hřěšie, vědúce jistě, že lichva, svatokupectvie, smilstvie, hněv i kostkářstvie jest hřiech smrtedlný! A těm by bylo potřěbie, aby jim milosrdný Kristus řekl: „Pokoj vám!“ jenž jest vóle v ctnosti utišenie; neb ktož má v své vóli utišenie v ctnosti, ten smrtedlně nehřěší, a tak má pokoj s bohem, že proti němu nenie zlostí; má pokoj s člověkem bližním, že jeho jako sě miluje; má třětie pokoj s duchem svým, že ho hřiechem smrtedlným neobtěžuje. C.

A ten pokoj milosrdný spasitel dal jest svým učedlníkóm i jiným všem, kteříž ho milují cělým srdcem; a ti nemají sě báti, neb Kristus die: „Pokoj vám! jáť jsem, neroďte sě báti.“ Neroďte sě báti mne jako oblūdy, ani jako mrtvého; jáť ten jsem, jenž sem s vámi bydlil před smrtí, a umřěl za vy na kříži; a jižť jsem živ, ten Ježíš, neroďte sě báti! A ač jich tak milostivě pozdravil a jim sě ukázal, však ještě v nich bázeň a nevěra nepřěstala; protož die čtenie: „A zamútivše sě a zstrašivše, mniechu, by ducha viděli.“ Tři věci na ně vstúpily: zamúcenie, bázeň a blud, pro nevěru; báli sě jako člověka mrtvého, a blúdili sú, mnějíce co obludného; neb mněli sú, by ducha viděli, to věz, že by Kristus nebyl ten člověk tělestný, jenž jest umřěl na kříži. Protož die S. Beda, že učedlníci znavše Krista pravého člověka, s nímž sú tak dlúhý čas obcovali, nevěřili sú, že když je umřěl, by mohl třětí den pravý člověk tělestný z mrtvých vstáti; protož mnie, bý ducha viděli, jehož jest vypustil na smrti. Protož die čtenie: „mniechu by ducha viděli.“ Blud tento apoštolóv jest blud Manicheóv. To Beda. A vzal jest řeč Beda od svatého Augustina, a tak oba sě sjednáváta, že apoštolé byli sú upadli v blud, jejž jest držěl Manicheus kacieř, řka, by Kristus neměl pravého těla, jakož člověk má mieti, ale že by měl omylné tělo; a v ten blud upadli sú učedlníci teď, že sú mněli, by ducha viděli, a ne tělestného Krista.

Ale milostivý spasitel nedal jim v tom bludu dlúho státi, neb dále die čtenie: „I vece jim: Co jste zamúceni a myšlenie vstupují na srdce vašě?“ Tu bohem sě jim ukazuje, že jim jich myšlenie oznamuje. A tak milostivý Ježíš sáh jim božsky v srdce jich, i těší je i treskce; těší řka: „Co jste zamúceni?“ treskce řka: „a myšlenie“ t. bludná, zlá „vstupují na srdce vaše?“ Die „vstupují“ proto, že ta myšlenie zlá nebyla sú s hóry od boha, ale z dolu od ďábla; neb jakož každé dobré myšlenie to má počátek od boha, též každé myšlenie zlé má počátek od ďábla, neb od něho pocházie každá lež, každý blud zlý, jenž jest hřiešný. Protož die S. Beda: Kteraká myšlenie? jedné falešná a zlá, neb ztratil by Kristus úžitky umučenie, by nebyla pravda z mrtvých vstánie; jako by dobrý oráč řekl: Což sem nasál, to tu naleznu, to jest

vieru, jenž jest v srdce sstúpila, neb s hóry jest; ale myšlenie tato ne s hóry sstúpila sú, ale z dolu v srdce jako býlé vstúpila sú. To vše slepec drahý Beda.

„Vizte rucě mé i nohy mé, žeť já ten jsem; makajte a vizte, žeť duch těla neb masa a kostí nemá, jako mě vidíte mieti.“ To jest řekl proto, jakož die S. Ambrož, aby naději svého z mrtvých vstánie ukázal; neb což hmotné jest, že sě móž ho dotknúti, to tělo jest, a v těle vstaneme: ale ono slavné, a toto hrubé. To Ambrož. Ale duchovně ukazuje Ježíš rucě i nohy, dává na vědomie, co jest dobrého nám učinil a z kteraké žádosti; neb skrze rucě v písmě znamená sě skutek, a skrze nohy žádosť. Protož učedlníci Kristovi mají vážiti, co dobrého jim Kristus učinil a z kteraké žádosti; a toho bychom sě měli rozumem domakati a seznati, a tak vážiti velmě jeho dobroděnstvie veliké.

„A když to vece, ukáza jim rucě i nohy,“ v nichž sú byli hřěbíci na kříži a rány. Ale kdy jim ukázal, znamenie byl ostavil, ne by nemohl uzdraviti, poňavadž věččí jest věc učinil vstav z mrtvých; ale ostavil jest prvé proto, aby u vieřě učedlníkóv potvrdil; druhé, aby prosě za nás otcě, kterakú jest D. smrť pro člověka trpěl, vždy ukazoval; třětie, aby svým vykúpeným synóm ukázal, kterak milosrdně jest jim od věčného zatracenie pomohl; čtvrté, aby zlým na súdu ukázal, že spravedlivě budú zatraceni, že tak velikého dobroděnstvie nebyli sú vděčni; a páté všem svým svatým, aby byli veseli, že jsú tak velmě od svého spasitele milováni.

„A když ještě nevěřiechu,“ t. plně, neb již sú počínali věřiti, „a diviechu sě“ té divné nové věci, že sám člověk Kristus z mrtvých vstal; diviechu sě pro radosť, již sú měli, vidiece svého milého a utěšeného pána, jakož die S. Jan v 20 k.: Radovali sú sě učedlníci, uzřěvše pána. Prvé sě lekli a zstrašili, ale již sě radovali; protož aby je ještě viece ujistil a utěšil i obveselil, řekl jim: „Máte-li teď něco, jenž by sě jedlo?“ to jest: Máte-li mi co dáti pojiesti? Beda die: K dokázání pravého z mrtvých vstánie netoliko chtěl dotknut býti od učedlníkóv, ale i jiesti s nimi ráčil, aby sě nedomněli, by neplně vstal, ale věřili, že právě jest vstal. To Beda. A věz, žeť chtěl jest jiesti, ne by potřěboval k svému tělu po-

krmu, ani bychom my po smrti potřěbovali tělestného jiedla, ale k dokázání, že má pravé tělo živé; neb těla omyluá, jež duch zlý na sě vezma lidem sě ukazuje, nemohú jiesti, jakož nejsú živa, ač ďábel je tiepá neb nosí. „A oni dali jemu kus ryby pečené a plástku strdi. A když jest jedl přěd nimi, vzem ostatky, dal jest jim.“ Jakož řečeno jest, že jedl jest pro dóvod pravého těla a z mrtvých vstánie; a to jest učinil ne bezděčně, ale dobrovolně, a mocně. A jest v tom naučenie, že někdy člověk pro jiných prospěch mohl by jiesti z lásky, ač by svému tělu neměl potřěby jiesti.

E. Proč jest Kristus po z mrtvých vstání jedl dvakrát rybu
In om. pečenú? S. Řehoř die, že to nenie darmo, ale jest v tom tajemné naučenie. A die, že ryba pečená znamená umučeného Krista; neb on ráčil jest tajiti sě u vodách, to jest v pokušeních člověckých, popaden chtěl býti osidlem smrti našie, a upečen jest v čas svého mučenie. Plástka strdi byl jest nám na vzkřiešení. A die dále, že v jedné osobě chtěl jest dvě věci ukázati, neb streď u vosku jest: streď u vosku jest božstvie v člověctví. A rybu jest jedl i chléb; neb on, jenž mohl pečen býti jako ryba pro člověčenstvie, chlebem nás nakrmil z božstvie, jenž die: Já jsem chléb, jenž sem s nebe sstúpil. Pečenú rybu jedl jest a chléb, aby tiem pokrmem nám ukázal, že i utrpenie z našeho člověčenstvie jest nesl, i nasycenie našě z svého božstvie nám připravil. Tak vykládá S. Řehoř. Ktož móž, jez i Krista umučeného jako rybu pečenú, i jako chléb; a jez streď, to jest, požívaj Kristova božstvie jakožto najslazšie věci. Nebť die David: Chutnajte, kterakť sladký jest pán. A tak máme, jdúce po Kristovi, i rybu pečenú i chléb, ale s strdí jiesti; neb což trpíme, máme v sladkosti božstvie přijieti. Neb die S. Řehoř dále: Tak své skutky Kristus ukazuje, aby nám cěstu k následování ustlal. Aj v pokrmu svém pán náš rybě pečené plástku chtěl jest přiložiti; neb ty v svém těle k věčnému odpočinutí přijímá, kteříž zde utrpenie čijí, avšak od milovánie vnitřnie sladkosti neodstupují. A tak s pečenú rybú streď sě přijímá; neb ktož zde pro pravdu zamúcenie přijímají, tam pravú sladkostí nasyceni bývají. To S. Řehoř. Z té řeči krátký rozum jest tento: že ktož zde pro pravdu mile trpí, ten rybu pečenú jie s strdí; a sladkosti pravé bude

nasycen, když skonaje v utrpení život, bude u věčné radosti posazen.

„Tato jsú slova, kteráž sem mluvil vám, když sem ještě byl s vámi.“ Tato slova, to věz naplněnie slov, kteráž sem mluvil před smrtí, řka: Aj jdeme do Jeruzaléma, a budú dokonány všecky věci, které psány sú od prorokóv o synu člověka; neb dán bude pohanóm, a posmieván bude a bičován a uplván, a když ho zbičují, zabijí ho, a třetí den vstane z mrtvých. Aj tato slova mieni Kristus, že jsú naplněna, kteráž je mluvil ještě jsa s nimi smrtedlný. A též napomenutie dal jest angel ženám, když sú mrtvého v hrobě hledaly; neb jakož píše S. Lukáš v 24 k., řekl jim angel: Co hledáte živého s mrtvými? nenieť teď, ale vstalť jest. Pomněte, kterak mluvil jest vám, když ještě v Galilei bieše, řka, že musí syn člověka dán býti v rucě lidí hřiešných, a musí býti ukřižován a třětí den z mrtvých vstáti. Aj tak jim vzpomenul angel, a ony ihned sú pamatovaly; neb ihned potom stojí psáno: A rozpomenuly sú sě na slova jeho, a vrátivše sě od hrobu, pravily sú to vše jedenadcti učedlníkóm a jiným všem. Aj ty všecky věci musily sú, ne bezděčně, ale z božie vóle svobodné naplněny býti, neb „psány jsú v zákoně Mojžiešově, a v prorociech, a v psalmiech o mně.“ Těmi třmi zavierá Kristus, mistr veliký, vešken starý zákon; neb zákon Mojžiešóv, to věz od boha daný skrze Mojžieše, jsú knihy, v nichž jsú přikázanie; a knihy prorocké jsú, v nichž jsú vzjevenie; a knihy psalmóv jsú, v nichž jsú přikázanie, vzjevenie i modlenie. A tak zákon Mojžiešóv, patery knihy, ten zákon ukazuje, co máme činiti, a proroci ukazují, co máme věřiti, a psalmi ukazují, co sě máme modliti, abychom i právě věřili, i právě, co bóh přikázal, činili. A že i v Mojžiešově zákoně, i v prorociech i v psalmiech psáno jest o Kristovi, kterak jeho život měl jest býti, a to vše bylo od boha promluveno, protož musilo to vše naplněno býti, aby bóh byl od nás v pravdě nalezen jako věrný pán, jenž nemóž selhati.

Luc. 18.

A že sú učedlníci písma neuměli, aby to vědúce právě věřili, protož bylo potřěbie jim mistra takého, jenž by pojednú naučil je písmu vedlé své vóle. Protož S. Lukáš o tom mistru dále, že otevřěl jim smysl, aby písmu rozuměli, die: „Tehdy,“ to věz po ukázání rukú a noh, a po jedení, a po chvále písma,

„otevřěl jim smysl,“ to jest, dal jim rozum písma, jenž jest byl přěd nimi zavřien, jakož i dnes přěd židy a přěd křěsťany sprostnými jest rozum zavřien. A dále tvrdě jich rozum, die Kristus: „že tak psáno jest,“ t. jakož sě stalo, „že musil jest Kristus trpěti.“ To psáno jest v Danielovi v 9 k., že zabit bude Kristus. „A musil jest vstáti z mrtvých třětí den.“ To píše Ozé prorok v 6 k., řka: Obživí nás po dvú dní a v třětí den vzkřiesí nás. Obživí nás v naší hlavě, v Kristovi; neb Kristovo z mrtvých vstánie jest naše obživenie i z mrtvých vstánie. Protož potom ihned die Ozé prorok: A budeme živi přěd oblíčejem jeho, věděti budeme a následovati budeme, abychme poznali pána; budeme živi přěd oblíčejem jeho v radosti nebeské, vstanúce z mrtvých po své hlavě, když zde, vědúce, že on pro ny trpěl, budeme ho následovati v utrpení. Protož die Kristus: „A kázati,“ to věz mají a musějí, „ve jmeno jeho, jenž jest Ježíš,“ to jest spasitel, že nelzě spasenu býti než
Act. 4. skrze Ježíše; neb nenie jiného jmena, v kterém bychom mohli spaseni býti, jedné to jmeno Ježíš. Co má býti kázáno, die: „pokánie,“ to s strany člověka, „a odpuštěnie hřiechóv ve všech lidech,“ to jest všem lidem, tak že ktož kolivěk bude sě káti hřiechóv, tomu bóh odpustí hřiechy skrze umučenie Jezu Krista.

F. Tu bych měl řěci, bych neprodlil, že kánie jest dopuštěných hřiechóv želenie a od jiných ostřěženie, jakož pravie světí Augustin, Řehoř, Ambrož, i jiní. A tak ten sě kaje, ktož minulých hřiechóv želé, a nikoli do smrti jich již nechce sě dopustiti viece; ale ktož zpoviedaje sě opět hřěší, ten jest posměvač pokánie. Tak die S. Isidorus. A mají tito světí založenie v slovu Kristovu, jenž jest dal pokánie cizoložnici, řka: Jáť tebe neodsuzuji; jdi a již neroď viece hřěšiti. Jan v 8 k. Aj tu máš, že zapověděl jí vóli k hřěšení, a to jest počátek kánie, a želenie druhý. A pak dosti učiněnie záleží na utrpení tělestném posty, modlitbami, nespaním, žiezní, prací s bližními v skutciech milosrdných, jenž slovú ovoce neb úžitkové pokánie, o nichž S. Jan krstitel řekl jest lidu na svém kázaní: Čiňte dóstojné skutky pokánie. Luk. 3. A milostivý Kristus tak počal své kázanie, řka: Čiňte pokánie. Mat. 4. A opět řekl učedlníkóm, Luk. 13: Nebudete-li činiti pokánie, všichni také zahynete.

Již tak ludaři světa, falešní kněžie, nekáží, aby lidé činili hodné pokánie, hřiechóv nechajíce najprvé z úmysla a želejíce jich srdečně, a majíce vóli plnú, aby již sě nedopúštěli, a činiece skutky hodné, jakož sem řekl; ale káží, že ktož dá penieze, ten odpuštěnie hřiechóv má i muk zbavenie; a přijímají k tomu, aby ne tak holá byla lež, a zjevné svatokupectvie a lakomstvie, řkúce, že to dávají těm, kteříž sě ústy zpoviedají a v srdci skrúšenie mají; neb to jest tak, že ktož srdečně hřiechóv želejí a bohu sě jich a potom knězi zpoviedají, že pán bóh jim ty hřiechy odpustí. Ale kde jest dosti učiněnie za hřiechy? Pán bóh die skrze Ezechiele v 18 k.: Učiní-li hřiešný pokánie ze všech hřiechóv, kteréž jest učinil, a bude-li ostřiehati přikázaní mých, a učiní-li súd a spravedlnosť, životem bude živ a neumře; na všecky jeho zlosti, které je učinil, nevzpomenu. Aj teď jistota položena jest právě kajíciemu, že má odpuštěnie hřiechóv; ale musie učiniti pokánie ze všech hřiechóv, želeje jich srdečně a dosti za ně čině: najprv přikázanie zachovávaje po želení, a čině súd rozsuzuje sám sě, kterak jest těžce hřěšil; a čině spravedlnosť, zavinil-li co proti blížniemu, aby jemu dosti učinil, a sám k sobě spravedlnosť, aby jakož jest mnoho hřěšil, aby tak mnoho trpěl. Neb to jest spravedlivé vedlé písma; ale ne to aby jeden dada penieze a maje skrúšenie, umra, ihned v radosť nebeskú šel, hřiechóv velmě mnoho měv, a druhý nedada peněz, umra, aby muky trpěl, měv věččie skrúšenie a hřěšiv mnoho méně než onen; a opět, by dva byla: jeden, jenž jest padesát let hřěšil smrtedlnými hřiechy po vší vóli tělestné, a nikdy sě nekál, a druhý, jenž by tolikéž byl živ dobřě, nikdy smrtedlně neshřěšiv; a prvý, aby maje velmě malé skrúšenie, jenž by hřiechy shladilo, a dada penieze papeži, aby ihned umřěl, a druhý maje věččie skrúšenie, ale nedada peněz, aby také ihned umřěl, neučiniv dosti za všednie malé hřiešky: tehdy onen ihned bez muk byl by v nebeské radosti pro penieze, jakož oni káží, a tento druhý byl by v mukách, byv vždy dobrý, neb jest peněz papeži nedal! I kde jest vzal papež tak nerovnú moc? zdali Kristus na penieze pojičil jemu té moci? jenž die, Luk. v 12 k.: Sluha věda vóli pána svého a nečině, ranami bude bit mnohými. A on jenž jest padesát let

u příkladě byl velmě zle živ, a nečinil, co pán bóh přikázal, a věda vóli jeho, nebude nic trpěti, dav penieze papeži? A tak nebude Kristovo slovo pravé, jenž die, že bude bit ranami mnohými! A opět: Kristus musil trpěti, a tak vjíti v slávu svú; a ten dav penieze, byv zle velmě živ padesát let, a měv po své vóli tělestnú libosť, netrpě nic, pojde v oslavu svú, s hodóv tělestných ihned na hody věčné i tělestné i duchovnie, v oslavnosti i těla i duše, duše nynie a těla po z mrtvých vstání? I kterak to móž býti vedlé spravedlnosti božie? Protož die S. Jeronym: Nemóž to býti, aby kto z rozkoši zdejšie šel ihned v rozkoš blahoslavenstvie. A opět, by tak bylo, tehdy v těch všech, kteří by měli skrúšenie kterak kolivěk malé, a zpoviedali sě těm ludařóm a dali jim penieze, zahynula by třětie částka pokánie, jenž jest dosti za hřiechy učiněnie. Neb pokánie pravého prvá částka jest skrúšenie, to jest srdečné hřiechóv želenie; druhá částka zpověď bohu najméně, nebylo-li by kněze; a třětie jest dosti učiněnie, a to móž někdy býti velikým skrúšeniem. Pak to dosti učiněnie v takých odpuštěních hřiechóv i muk zahyne ve všech těch, jenž zpoviedají sě a mají maličké kterak kolivěk skrúšenie, a dadie penieze; neb který kolivěk by ihned tu na zpovědi umřěl, ten vedlé jich odpustkóv ihned by do nebes šel. A poňavadž tak jest, tehdy nižádný po zpovědi, dada penieze, nenie zavázán k dosti učiněnie modlitbami, posty, almužnami, ani blížniemu odčiněním; dóvod jest: neb již i hřiech, i vina, i muka jest již každému z nich odpuštiena, tak že každý, by umřěl, ihned by do nebes šel! A tak již darmo ti kněžie na zpovědi dávají jim pokánie v postu, v almužně a v modlitbách, poňavadž již jest tak jim odpuštieno, že nic nemají za to v předpeklí trpěti, a ovšem zde nic.

I mohl by někto, zpoviedaje sě, řéci knězi: Milý kněže! tyto penieze já tobě dám; prosím, zajisť mi také, abych jich darmo nedal. A on die: Máš papežovy listy na to. A tento by řekl: Rád bych měl jistějšie; bych měl Kristóv list na to, neb dva rukojmě aspoň: Petra a Pavla, jenž sta v tom úřadě byla, a nikdy takých listóv a odpustkóv nedávala! A jistě žeť sě knězi nedostane ujištěnie, jakož nevie sám o sobě, do nebes-li čili do pekla pojde; a papež také tak málo vie jako i

sedlák, bude-li sám spasen čili nebude, jedné ač by mu ráčil vzjeviti, jakož i sedláku, kterémuž ráčí, jako jest apoštolóm a jiným svatým vzjevil; ale bez pokánie jich nespasil, ale brž velikým utrpením. Protož oni sú takých odpustkóv nedávali, ale kázali sú, aby lidé káli sě hřiechóv, chtie-li býti spaseni, a vystřiehali sú nás, abychom sě varovali lstivých a falešných Kristóv a prorokóv; jakož sám Kristus vystřiehal jest v 24 k. S. Mat., a po něm S. Petr, řka: Byli sú falešní prorokové v 2 Pet. 2.
lidu, jakož i mezi vámi budú mistři lživí. A ukazuje potom, kteří, řka: od nichž cěsta pravdy v posměch bude, a vymyšlenými slovy v lakomství budú na vás kupčiti. A opět potom die, že oni jsú, jenž klamají duše neustavičné a mají srdce zvyklé v lakomství, synové zlořečenstvie; opustivše pravú cěstu, zblúdili sú, jdúce cěstú Balámovú. Aj S. Petr teď vypisuje ty lakomcě, prorokovav, že budú mezi námi falešní prorokové, jako jsú ti, jenž řkú, že každý, ktož dá penieze a bude mieti skrúšené srdce, že bude ihned i hřiechóv i muk zbaven umra. Těm prorokóm cěsta pravdy jest v posměch; neb když kto die: Však odpuštěnie hřiechóv má býti darmo dáno, to jest bez peněz, jako die spasitel; tehdy ihned posmievají sě jako bláznu, a druzí osopiece sě, řkú: Toť kacieř! A nazývá je S. Petr mistry; neb obecně doktorové v právě, v ustavení papežském, ti vymýšlejí chytré řeči, jimiž lid klamají. Protož die S. Petr: A vymyšlenými slovy v lakomství budú na vás kupčiti. I zdaliť nenie řeč chytrá a vymyšlená, že ktož dá penieze, ten bude i hřiechóv i muk zbaven po skrúšení a po zpovědi, buď kterak kolivěk veliký prvé hřiešník? A zdaliť nenie kupectvie v řeči chytré, že ktož chce mieti odpuštěnie hřiechóv a muk zbavenie, aby tolik dal peněz, jako by utratil jeda neb jda do Říma? a ještě že v tom papež veliké milosrdenstvie činí, zbavuje člověka prácě cěsty tak daleké, a domóv posielaje tak velikú milosť z plnosti své moci, již on má! a móž učiniti co ráčí, a pošle koho chce do pekla, a koho chce pošle do nebes, a komuž chce odpustí hřiechy i muky!

Tak těmi slovy kupčie na lidech lakomí Antikristovi mistři; a ač by lid kázaním slova božieho kál sě statečně, nedoufaje jich řečem, ale oni svedú lid, že opustí přikázanie božie, a bude doufati těm odpustkóm a muk zbavenie skrze

dánie peněz, a tak sě zklamá. Protož die pán bóh v Isaiášovi v 3 k.: Lide mój! ti kteří tě blahoslaveným nazývají, ti tě klamají a cěstu chodóv tvých rušie. Blahoslavený lid nazývají, když řkú: Jste hřiechóv i muk prázdni. Neb každý člověk, který jest hřiechóv i muk prázden, ten jest blahoslavený; a tak blažiece lid zklamávají lid, když řkú, ano tak nenie. A tak chodóv dobrých, v pokání a v následování Krista a svatých, cěstu lidu rušie, tak že lid by sě kál statečně, a následoval by v utrpení svaté, i opustí. Protož ihned potom die Isaiáš: Stojí, aby súdil pán bóh; neb jistě onť jest hotov, aby súdil, a dal každému vedlé jeho zaslúženie. A tak naplní sě proroctvie Isa. v 9 k., že budú ti, kteříž blažie lid tento svodiece jej, i ten lid, jejž blažie, poraženi, to věz zatracením; neb oni tyto klamají, a tito budú zklamáni, a tak obojí do věčné šachty upadnú, jakož die Kristus v 15 k. S. Mat.: Povede-li slepý slepého, oba v jámu upadneta. A to jest řekl po oné řeči: Oběť, kteráž ote mne jest, tobě bude platna. Tak sú byli kněžie starého zákona naučili lid, když by otec neb mátě chtěla co od syna neb od dcery mieti, aby nic nedali jim, řkúce: Otče neb matko! lépeť jest, ať dám bohu na oběť, nebť ta tobě i mně prospěje k spasení. A tak dávali sú knězi oběti, a otci a mateři nedávali; a tak, jakož jim Kristus svědčí, obojí sú přikázanie božie toto přěstúpili: Cti otce svého i máteř svú! Oni bránili dávati, a tito majíce dávati, nedávali. Též nynie učie, aby dávali kněžím, neb budú mieti hřiechóv i muk zbavenie; ale nevelé dávati chudému otci, chudé mateři, i jiným chudým, a lid jako slepý leze po nich. Ale mají věděti,
Mt. 25. že v súdný den Kristus die: Byl sem lačen, nakrmili ste mě, žiezniv a napojili ste mě, nah a oděli ste mě, hostem a přijeli ste mě: poďte požehnaní, přijměte královstvie. Aj teď jisté bude hřiechóv i muk zbavenie, a již slyšíš proč: že ne proto, by penieze na válku papežovi dávali, ani proto, že sú i siem i tam po odpustciech běhali, ani proto, že sú s kněžími o hřiechóv odpuštěnie sě umlúvali; ale že každý, jakož die S. Pavel, což bude sieti, to bude žieti: z veliké milosti věčné spasenie, a z hřiechu nekánie věčné zatracenie. Protož potřěbie jest nám kněžím, abychom kajíce sě hřiechóv, kázali lidu všemu pokánie, aby sě lidé káli; neb skrze jmeno Ježí-

šovo budú mieti odpuštěnie hřiechóv. Neb die Ježíš na konci čtenie: „A kázati ve jmeno jeho pokánie, a odpuštěnie hřiechóv ve všech lidech.“

Neděle prvá po Velicě noci.

S. Jan v 20 kapitole.

Když bieše večer den ten jeden z téhodne,[1] a dvéře biechu zavřieny, kdež biechu sě učedlníci sešli pro bázeň[2] židóv,[3] přišel jest Ježíš a stál jest u prostřěd, a řekl jest jim: Pokoj vám! A když to vece, ukáza jim rucě a bok; tehdy[4] radovali sú sě učedlníci, uzřěvše pána. Tehdy[5] vece jim opět: Pokoj vám! Jakož poslal mě otec, i já posielám vás. A to když vece, dechl jest[6] a řekl jest jim: Vezměte ducha svatého: kterých[7] odpustíte hřiechy,[8] odpúštějí sě jim, a kterých zadržíte,[9] zadržieni sú. A Tomáš, jeden ze dvanadcti, jenž slove u vieřě pochybující,[10] nebieše s nimi, když je přišel Ježíš; tehdy řekli sú jiní učedlníci: Viděli sme pána. A on vece jim: Neuzřím-li[11] v rukú jeho bodenie hřebóv,[12] a nepustím-li[13] prstu svého v miesto hřebóv,[14] a nevpustím-li ruky své v bok jeho, neuvěřím. A po osmi dnech[15] opět biechu učedlníci jeho vnitř,[16] a Tomáš s nimi; přišel jest Ježíš dveřmi zavřěnými, a stál jest u prostřěd[17] a řekl jest: Pokoj vám! Potom die Tomášovi: Vnes[18] prst svój siem, a viz[19] rucě mé, a podaj's[20] ruky své a pusť v bok mój, a neroď býti nevěřící, ale věrný. Odpovědě Tomáš a vece jemu: Pán mój a bóh mój! Vece jemu Ježíš: Že's mě viděl,[21] Tomáši, uvěřil si;[22] blahoslaveni, kteří sú neviděli[23] a uvěřili sú! Mnohá jistě i jiná znamenie[24] učinil jest Ježíš přěd viděním učedlníkóv svých, která nejsú psána v knihách těchto; a tato jsú psána, aby věřili,[25] že Ježíš jest Kristus syn boží, a aby věřiece, život měli ve jmeně jeho.[26]

[1]) na Velikú noc. [2]) pro strach. [3]) aby jim neučinili, jako mistru. [4]) neb protož. [5]) neb: I. [6]) na ně. [7]) lidí. [8]) sjednajíce sě s boží vólí. [9]) sjednajíce sě s vólí boží. [10]) neb dlúho nevěřící, neb blížnec. [11]) neb jedné ač uzřím. [12]) neb hřebíkóv. [13]) t. nevstrčím-li. [14]) hřebíkóv. [15]) šesté ukázánie. [16]) t. v domu. [17]) mezi nimi. [18]) vlož neb vtiehni. [19]) t. zkus prstem. [20]) neb ztiehni ruku svú. [21]) okem tělestným. [22]) že jsem bohem i člověkem. [23]) okem tělestným. [24]) t. divy. [25]) věrú živú. [26]) t. jmenem moci jeho.

A. Svaté čtenie toto ukazuje dóvody Kristovy, jimiž k prospěchu cierkvi svaté ukázal jest učedlníkóm, že jest právě z mrtvých vstal. A toto ukázánie Kristovo bylo jest páté a poslednie na Velikú noc, jakož sem položil v pondělniem čtení, a to rozumějíce o ukázání tělestném ve čtení položeném; neb máme za to, že své milé mateři najprvé sě ukázal, to věz vnitřním ukázáním. Neb poňavadž ona byla jest pokladnicě neb skříně viery křěsťanské v pátek a v sobotu, protož Kristus, že tak jest vieru zachovala, a z své vděčnosti k matičce své, jí najprvé jest zjevil své z mrtvých vstánie, ač ne tělestně, ale v duši; a to zjevenie mnoho pevnějie ona jest přijala než učedlníci, jenž viděvše ho tělestně, ještě sú pochybovali. A tak že die čtenie S. Marka, že sě najprvé ukázal Maří Magdaléně, to pravda jest o ukázání tělestném, jakož sě ukázal tělestně učedlníkóm vedlé tohoto čtenie, jenž die: „Když bieše večer den ten jeden z téhodne,“ to jest prvý den po sobotě židovské, a tak den vzkřiešenie Kristova, „když biechu sě učedlníci sešli,“ jenž ve dne byli sú sě rozběhli pro bázeň židóv, aby jich nezjímali, „a byly sú dvéře zavřieny,“ vedlé úmysla učedlníkóv, aby od židóv sě vystřiehli; ale vedlé božicho zpósobu byly sú zavřieny dvéřě pro ukázánie slavnosti těla Kristova, jenž jest zavřěnými dveřmi všel. A že učedlníci byli sú zamúceni, i pro strach židóv i pro smrt Kristovu, protož „přišed Ježíš stál jest u prostřěd, a řekl jest jim: Pokoj vám!“ Tiem pozdravením je těšil, aby sě židóv nebáli, a jeho sě, že k nim přišel pozdě, nelekali, a aby ho poznali. „A když to vece,“ k věččiemu utěšení a ujištění „ukáza jim rucě a bok,“ aby poznali ho, že on jest ten, v témž těle, jenž jim před smrtí pokoj sliboval, a že je jako pán a mistr prvé spravoval; a k velikému dóvodu ukázal jim veliké znamenie, rucě s jézvami a bok, ne by rány nebyly uzdraveny, ale aby

ukázal, že všecko též tělo jest, ostavil jest znamenie, a pro jiné příčiny, jakož prvé řečeno jest. „Protož radovali sú sě učedlníci,“ proti dvojiemu zamúcení dřéve řečenému, „uzřěvše pána,“ pro jehož smrť byli sú smutni. „Tehdy vece jim opět: Pokoj vám!“ Řka druhé: „Pokoj vám!“ ukazuje jim pokoj budúcí věčný; a ihned ukazuje jim cěstu, jíž mají k tomu věčnému pokoji přijíti, řka: „Jakož poslal mě otec,“ to věz, abych vyznával a kázal pravdu, „i já posielám vás,“ aby pravdu vyznávali a kázali. A že vyznávání pravdy a kázaní, aby bylo prospěšné i jim i lidu, potřěba jest pomoci veliké, protož znamenitě „dechl na ně, řka jim: Vezměte ducha svatého,“ to jest dar ducha svatého v moci a v umění. A tiemto dechnutím učí, že i duch svatý i darové ducha svatého od něho pocházějí, jakož i od otcě; nebť ne darmo, ani z nekázni jako dietě dechl jest tak na ně.

A ten obyčej mají nynie biskupové, když kněží světie, že dýchají na ně, řkúce: „Vezměte ducha svatého!“ Ale ne ihned sě tak stane, jako oni řkú; neb té moci nemají, aby dávali ducha svatého, jakož na mnohých miestách dovodí S. Augustin, řka: že nemóž dáti ducha svatého nižádný než bóh. A že Kristus, jelikožto člověk, nedal jest ducha svatého, ale brž vzal jest, protož na to slovo, že Kristus řekl jest: „Vezměte ducha svatého,“ die S. Augustin: I kterak nenie bohem Kristus, poňavadž dává ducha svatého? A tak Kristus, že jest pravý bóh a syn otcě boha, dal jest ducha svatého; a že jest člověk stvořcný, vzal jest ducha svatého. Ne tak apoštolé, ani jiní kněžie dávají ducha svatého, ač mohú mluviti nábožně a prositi pána boha, aby dal ducha svatého, a klásti rucě na lidi, aby pán bóh dal jim ducha svatého. A dieš-li: Proč by ihned nepřijal kněz ducha svatého, když biskup světě ho die: Vezměte ducha svatého? Diem, že proto: prvé, že biskup nemá té moci, aby dal ducha svatého; druhé proto, že ten, jenž kněžstvie přijímá, snad jest v hřieše smrtedlném, jenž vyhánie ducha svatého a nedopúští ho v hřiešného; třětie proto, že již obecně biskupové jsú v hřieších smrtedlných: v smilství, v pýše, v lakomství a v svatokupectví, protož nejsú hodni, aby ducha svatého jim uprosili. Ale prvé apoštolé světí, jakož piše S. Lukáš v skutciech apoštolských, kladli sú rucě na lidi a mo-

B.

dlili sú sě za ně, a přijímali sú ducha svatého, tak že sú uměli kázati, a řéči mnohých jazykóv mluviti, a divy činiti; neb s obú stranú byli sú dobří: apoštolé úmysl dobrý měli, a oni z druhé strany také, protož sú dary ducha svatého přijímali. A kdyby ještě byli tací s obú stranú, ještě by pán bóh dal své dary, aby statečně jeho slovo kázali a v cierkvi svaté prospievali.

Také móž býti i bývá často, že ač biskup jest zlý, však ten, kterýž od něho dobrým úmyslem a řádem nábožně svěcenie přijímá, dar ducha svatého přijímá: ne od toho biskupa. ale od vyššieho, jenž zvláště světí své věrné, od Krista; jakož i kdy zlý kněz krstí, neb rozhřěšuje, člověk maje dobrú vóli, přijímá ducha svatého od Krista skrze skutek zlého kněze. Protož na to slovo: „Vezměte ducha svatého,“ nemá člověk zpolehnúti, aby ihned, když die biskup neb kněz k lidem kterým ta slova, že by ihned oni přijeli ducha svatého; neb ta moc jest samému bohu zachována, že komuž on die: „Vezmi ducha svatého,“ a chtě to tak plně mieti jako v apoštoléch, tehdy ihned bude mieti ducha svatého; protož když jest řekl Kristus učedlníkóm svým, dech na ně: „Vezměte ducha sva-
C. tého,“ tehdy sú ihned vzěli. A nedomnievaj sě, by to dechnutie větrné byl duch svatý, neb opět jazýčkové ohniví, v nichž dán jest apoštolóm duch svatý, neb opět holubicě zpósob, kteráž jest nad Kristem vidiena na krstu; neb ty všecky věci tři jsú stvořeny, a duch svatý nenie stvořenie, ale bóh věčný, jenž jest ty věci stvořil a jenž hřiechy odpúštie; neb ihned die Kristus: „Kterých odpustíte hřiechy, odpúštějí sě jim.“ Tu die S. Augustin: To jest, duch svatý odpúštie, ale ne vy. „A kterých zadržíte, zadržieni jsú.“

D. Tu věz, žeť kněžie velmě sasie a pýchají tiem slovem Kristovým, mnějíce, že by bylo na jich vóli plně, aby komuž chtie hřiechy odpustiti, aby byli odpuštieni, a komuž chtie zadržěti, aby byli zadržieni. Protož proti takým mluví S. Je-
Mt. 16. ronym na ono slovo Kristovo: Tobě dám klíče královstvie nebeského; a což kolivěk sviežeš na zemi, bude svázáno i v nebesiech. A die takto: Tomuto někteří nerozumějíce, něco přijímají pýchy zákonníkóv starého zákona, tak že mnějí, aby potupili nevinné a rozvázali vinné, ano před bohem ne súd kněžský, ale život hřiešných sě váží. Čteme v Levitiku o malomoc-

ných, že přikázáno jim, aby sě ukazovali kněžím, a měli-li by malomocenstvie, tehdy aby od kněží byli nečisti: ne by kněžie malomocné činili a nečisté, ale aby měli poznánie malomocného a nemalomocného, a aby mohli rozeznati, který čistý a který nečistý jest. Protož jakož tam malomocného kněz nečistým činí, tak i teď vieže a rozvazuje biskup neb kněz: ne ty, jenž nevinni jsú neb vinni, ale z úřadu svého, když hřiešných slyší rozdiely, vie, který svázán má býti a který rozvázán. To vše S. Jeronym. Na to slovo die mistr hlubokých smyslóv, že tu zjevně sě ukazuje, že bóh nenásleduje kněžského súdu: jenž zklamáním a nerozeznáním súdie; ale bóh vždy súdí vedlé pravdy, když odpúštievá neb zadržievá hřiechy. To mistr ten.

Aj z řeči S. Jeronyma máš, že chlubili-li sú sě v starém zákoně kněžie, že by oni od malomocenstvie uzdravovali, jedné ohledajíce, jest-li člověk od malomocenstvie uzdraven, a neuzdravujíce, tehdy sú lživě pýchali; též řekli sú, že moc sú měli, aby kohož chtie malomocným učinili. Tak nynější kněžie, majíce moc ohledati hřiešného, ale ne vyčistiti duše od hřiecha, ani zprzniti tomu duše, jemuž nenie zprzněna, pravie-li, že oni mají moc, aby vyčistili svým odpuštěním, neb zadržěli kajíciemu, tehdy lživě a marně pýchají. a chápají sě moci, jenž na samého pána boha slušie; neb on sám ten jest, jenž móž svú mocí duši obživiti milostí a vyčistiti od hřiecha, jakož sám ji mohl stvořiti. Protož řekl jest Kristus učedlníkóm: „Vezměte ducha svatého: kterýmž odpustíte hřiechy, budú odpuštieni.“ To jest, die Augustin, duch svatý odpúštie, ale ne vy. A jinde die S. Augustin na ono slovo: „Aj beránek boží, jenž snímá hřiechy světa:“ Nižádný sě nechápaj, ani řiekaj, by on snímal světa hřiechy. Již pilně znamenajte, proti kterým pyšným prstem jest ukazoval Jan: ještě sě byli kacieři nenarodili, a již sú byli ukázáni; proti těm jest volal Jan od Jordánu. To svatý Augustin. A mieni, že svatý Jan prstem ukázav na Krista, a řka: „Aj beránek boží, jenž snímá hřiechy světa,“ to jest lidské, tiem promluvením a ukázáním potupil jest kacieřě, kteříž sě chápali, řkúce, že oni mají moc svú, jíž odpúštějí hřiechy. A tak svatý Augustin, veliký učitel svatého písma, ukazuje, že všichni ti jsú kacieři, kteříž všetečně sě chápají a držie, že kto jiný kromě boha odpúštie hřiechy. A mluví na ono slovo,

Mt. 16. Sup. Joh. omel. 4.

Luc. 7. které jest řekl Kristus o Maří Magdaléně: „Odpúštějí sě jí hřiechové mnozí,“ že ten člověk, jenž bohem nenie, nemóž hřiechóv odpustiti; a dovodí, že Šimon, maje za to, že púhý člověk, to jest člověk, jenž bohem nenie, nemóž hřiechóv odpustiti, a maje za to, že Kristus člověk nemóž hřiechóv odpustiti, byl jest méně zlý než ten kacieř, kterýž die, že on [ten kacieř]* hřiechy odpúštie. I mluví takto S. Augustin: Zákonník Šimon lepší [t. méně zlý]; neb když jest mněl, že Kristus jest člověk [púhý, ne bóh], nevěřil jest, by od člověka [púhého] mohli býti odpuštieni hřieši; protož židóm lepší rozum sě zdál než kacieřóm. Židé sú řekli: Kto jest tento, jenž hřiechy odpúštie? smie sobě to sobiti člověk? Co zasě die kacieř: Já odpúštiem, já vyčišťuji, já svatu činím! Odpověz tomu [kacieři]: Ne já, ale Kristus. O člověče! když já od židóv mnien sem člověkem [ne bohem], odpuštěnie hřiechóv ode mne by bylo, nemněli sú. Ne já [Augustin] sobě, ale odpověz tobě Kristus [řka]: O kacieři! ty jsa člověkem [ne bohem], dieš: Poď ženo, já tě spasím! Já když sem člověkem [ne bohem] mnien, řekl sem: Jdi ženo, viera tvá ta tě spasila. Odpoviedají [kněžie pyšní], nevědúce, co mluvie, jako die apoštol [Pavel], a řkú: Neodpúštějí-li lidé hřiechóv, lež jest, že die Kristus: Kteréž rozviežete na zemi, rozvázáni budú i v nebi. Neviete [tociž: i zdali neviete] proč to řečeno jest? Dáti měl pán [Kristus] lidem ducha svatého, a od toho ducha svatého aby jeho věrným byli odpúštieváni hřieši. Neb co jsi, člověče! jedné nedužívý, jenž zdravie potřěbuješ? chceš mně býti lékařem? ba se mnú hledaj lékarstvie! Neb aby to zjevnějie ukázal pán [Kristus], od ducha svatého, jejž jest dal učedlníkom svým, že hřiechové sě odpúštějí, ne zaslúženími lidskými; v jednom miestě takto die: „Přijměte ducha svatého:“ ihned jest přidal: „odpustíte-li komu hřiechy, odpúštějí sě jemu,“ to jest: duch svatý odpúštie, ne vy. To vše S. Augustin slovo od slova, dovodě, že nižádný člověk nemóž hřiechóv odpustiti, jedné ač jest bohem jako Kristus.

E. A aby ještě lépe bylo rozumieno, věz, že hřiechy odpustiti někto móž mocí svú, jiež od nižádného nemá: a tak sám

---

*) Co tuto i jinde položeno v závorkách [ ], psáno jest v obou rukopisích, musejním i cís. veř. bibliotéky, mezi řádky, aneb i po straně.

bóh otec, syn, i duch svatý móž odpustiti hřiechy a nižádný jiný, a to odpuštěnie jest najvyššie. Druhé móž někto hřiechy odpustiti ihned najdóstojnějie tú mocí: zaslúžením; a tak Kristus jelikožto člověk, že jest najdóstojnější kněz, svým zaslúžením, že jest pracoval a ukrutnú smrť a ohavnú pro hřiechy lidí trpěl, má moc od božstvie pójčenú, aby hřiechy odpúštěl, komuž ráčí; a nižádný jiný kněz neb člověk nemá tak té moci. Třetie móž někto hřiechy odpustiti tak, že rozeznaje hřiechy člověka a uslyše jeho úmysl, a znamenaje žádosť jeho, i die, že jemu jsú hřiechové odpuštieni, takto: Aj milý bratře! želéš-li srdečně hřiechóv a nechceš-li viece hřěšiti, a již božie přikázanie všechna chceš plniti, já pravím tobě, žeť jsú hřiechové tvoji odpuštieni. A tuto třětí moc mají kněžie, vedlé výkladu S. Augustina, svatého Jeronyma a mistra hlubokých smyslóv. A tak sám bóh svú mocí najprvé odpúštie hřiechy; druhé Kristus, jelikožto člověk, najvýše po božství svým zaslúžením všem, kteříž budú spaseni, odpúštie hřiechy; třětie najníže kněžie odpúštějí hřiechy, když z moci pójčené súdie a oznamují, komu bóh odpúští hřiechy. A pak bóh tomu zadržuje hřiechy, komuž jich nechce odpustiti, že sě nekaje; též i Kristus zadržuje, komuž jeho umučenie neshlazuje hřiechóv; a kněžie zadržují, a jinak zadržeti nemohú, jedné že oznámiti mají, komu bóh hřiechy zadržievá, jako takto řkúce: Aj brachu! ty nechceš sě káti smilstvie; pán bóh tobě neodpustí, dokud sě nebudeš káti, aniž já mohu tebe rozhřěšiti. A z toho máš, že nelze jest člověku býti vyčištěnu od hřiecha, než boží mocí a Kristovým zaslúžením; protož die Kristus svým učedlníkóm: Beze mne nic nemóžete učiniti. Joh. 15.
Protož volaj papež, biskup, neb jiný kněz, co chce, řka člověku: Já tobě hřiechy odpúštiem, já tě i hřiechóv i muk zbavuji! nezbaví-li pán bóh, a to ještě člověka, jenž želé hřiechóv srdečně, nicť ho nespasí jich volánie. Protož že člověk nemóž 2 Kor. 3.
nic učiniti, ani pomysliti co dobrého sám od sebe, ale ač bóh dá, ani papež, ani kto jiný, jakož nemóž člověku dáti želenie na hřiech: též nemóž ho ani hřiechóv ani muk zbaviti, jež má trpěti za hřiech.

Také čtvrté, má moc každý člověk odpúštěti hřiechy tak, že odpustiti móž vinu blížniemu, kterúž jest proti němu učinil, a to tak, že nechce sě mstíti, ani zlostně hněvati; a tu

moc dal jest Kristus každému člověku, o níž řieká u pateři:
Mt. 6 „jako my odpúštieme svým vinníkóm.“ A tak některá bába viece jest hřiechóv odpustila bližním, než některý snad papež, biskup neb jiný kněz. A zda by sě toho lekl: aj panna Maria, jenž jsúc starú bábú umřěla jest, ta jest viece odpustila hřiechóv než Petr apoštol; neb ona jest všem odpustila, kteříž jsú vinni smrtí jejie syna, jenž jsú viece proti ní vinni, než proti svatému Petru; a rozuměj, žeť těm jest odpustila, kterýmž jest syn odpustil, ale jiným nic.

Aj již móžeš rozuměti tomu slovu: „Komuž odpustíte hřiechy, odpúštějí sě jemu,“ že když bóh odpustí kajíciemu a kněz sě s bohem sjedná, tehdy odpustí, ale ne když kněz chce neb die, že odpúštie, aby ihned byli odpuštieni hřieši. A toho jest lehký příklad: Prvý, že často člověk zpoviedá sě knězi lživě, pravě malé hřiechy a zamlčie chtě veliké; a on že srdce nezná, i dává jemu rozhřěšenie, an viece již tú zpovědí přičinil sobě hřiechóv. Druhý příklad, že nikdy nevie kněz bez zjevenie, rozhřěšil-li jest kdy koho tak, že jsú jemu hřiechové odpuštieni, jakož i sám o sobě nevie, jest-li u milosti boží, ač nevie do sebe, by měl který hřiech smrtedlný; neb die písmo:
Ecc. 9 Nižádný nevie, jest-li milosti čili hněvu hoden. Protož aby kněžie nechápali sě moci odpuštěnie hřiechóv, jakož dovodí S. Augustin, Kristus když jest odpustil hřiechy dnú zlámanému, a Maří Mandaléně i jiným odpúštěje, neřiekal jest: Já tobě odpúštiem hřiechy! ale: „Odpúštějí sě hřiechové tvoji,“ to věz od boha. A to jest učinil proto, aby jiní po něm též řiekali: Doufaj, synu neb dcerko! poňavadž želéš a nechceš viece hřěšiti, odpúštějíť sě hřiechové tvoji od boha; ale aby neřiekali: Já tobě odpúštiem hřiechy tvé! neb tak řka, jakož die S. Augustin, v kacieřstvie by upadl. A ač by člověk, jenž sě zpoviedá, vzal pro své želenie hřiechóv odpuštěnie od boha, však tak řka kněz, lhal by; pakli by člověk neželel hřiechóv, maje je, a bóh by neodpustil, tehdy opět kněz řka: Já tobě odpúštiem hřiechy! lhal by. Protož dosti jest knězi, aby vida člověka, an dává znamenie, že hřiechóv želé, a die že nechce hřěšiti, aby maje naději, ale ne jistotu, řekl tomu člověku: Doufaj, milý bratře! žeť milosrdný pán bóh odpustil jest tobě tvé hřiechy. Tak sú řiekali apoštolé a po nich jiní světí, ale

nechlubili sú sě, aniž sú řiekali, by komu hřiechy odpúštěli: ale nynější a najviece kněžie smilní a lakomí, ti sě chlubie, že odpúštějí hřiechy, a že mohú, koho chtie, i do nebes i do pekla poslati! a přěkúpiece odpustky lživé, i řiekají na zpovědi: Já tobě dávám odpuštěnie hřiechóv, i muk zbavenie. Ale buď pán bóh požehnaný na věky, že jim nedal té moci, aby komuž chtie hřiechy odpustiti, odpustili by, a aby do pekla poslali, koho chtie: neb, by tak po jich vóli bylo, své kněnie by rozhřěšovali a do nebes posielali, a ty spravedlivé, kteříž proti jich smilství a lakomství mluvie, do pekla by porazili, né brž kto by jim nepřivolil k jich zlosti, ihned by hřiechy jemu zadržěli; a tak která by žena šlechetná hanebnému knězi k smilství nepřivolila, řekl by jí: Já tě do pekla pošli, zadrže tobě hřiechy. Ale již pán bóh otvierá rozum věrným, že sě jim nedadie klátiti; neb již znají, že kněz nemóž hřiešného rozhřěšiti, jedné ač jest právě kající a pán bóh ho rozhřěší; a také že nemóž jemu hřiechóv kněz zadržěti, když pán bóh odpustí. A tak by všichni kněžie volali, řkúce, že mi hřiechy zadržují, a pán bóh sám by mi je odpustil, tehdy by mi byli odpuštieni a oni by selhali. Též jest i o odpuštění, by řekli: Dáváme tobě hřiechóv odpuštěnie a muk zbavujeme! a pán bóh by řekl: Ty sě hřiechóv nekaješ, já tobě jich neodpúštiem. A tato pravda bude v súdný den všem oznámena, když lživí kněžie budú pohaněni, kteříž sě nepokají, že sú sě tak i jiné lidi klamali; ale věrní a pokorní kněžie, jenž vyznávají, že jsú nestatečné božie sluhy, a jenž řkú, že nic nemohú učiniti, jedné což pán bóh ráčí skrze ně učiniti, ti vezmú odplatu vedlé svého zaslúženie, jimž jest řekl v svých učedlníciech Kristus: Kterým odpustíte hřiechy, odpúštějí sě jim, a kterých zadržíte, zadržieni jsú.

Dále die čtenie: „A Tomáš, jeden ze dvanadcti, jenž slove u vieřě pochybující,“ a dále. Tu věz, že v latinském čtení stojí: d i d y m u s; to vykládají jedni: „u vieřě pochybující,“ jakož jest tak, že viece jest než který z svatých apoštolóv o vzkřiešení Kristově pochyboval; druzí vykládají didymus, to jest: „blížnec,“ proto že by byl z pokolenie Beniamin, že slul je blížnec.[1] Reg. 9 Blížnec slove ten, který sě sám druhý neb sám třětí urodí po jednú od jedné matky. Obój rozum móž státi o Tomášovi, jenž jest nebyl s jinými učedlníky v tomto pátém Kristově

ukázání, a to snad pro bázeň, boje sě židóv, aneb snad že pán bóh k věččiemu jeho prospěchu a cierkvi svaté tak jest zpósobil. A že což jest dobré a úžitečné, to lidé rádi pravie, protož učedlníci viděvše Ježíše, když přišel jest Tomáš, řekli sú jemu: „Viděli sme pána." A on jako u vieřě pochybující i jim nevěřící ukazuje svú tvrdosť, nechce věřiti, jedné ač by sě dohmatal dvěma jistýma čichoma, to jest zrakem a dotýkáním, ve dvú ranú, to věz v rukú a v bocě Kristově. A pak po osmi dnech, v šesté Kristovo ukázánie, přišel jest Ježíš k učedlníkóm i k Tomášovi; a jako vševědúcí, pozdraviv učedlníkóv, obrátil jest řeč k Tomášovi, aby poznal, že jeho úmysl zná, a řekl jest jemu k jeho i k našemu prospěchu, aby prstem zkusil i rukú i boka jeho. Aniž mněj, by Tomáš z nova Krista tiem dotýkáním ranil, ale bez úrazu i bez upšenie, jakož jest hodné bylo, dotekl. A tak, jakož die S. Řehoř, viece nám nevěra Tomášova k vieře prospěla, než viera věřících učedlníkóv; neb že on k vieře dotýkáním jest přiveden, náš úmysl, všechno pochybenie odvrha, jest u vieřě potvrzen. To Řehoř.

Pak milostivý spasitel pěkně treskce Tomáše, aby již nebyl nevěřící, ale aby již věřil; a Tomáš jsa i viděním, i slyšením, i dotknutím od dobrého mistra naučen, vyznává spolu i jeho božstvie i člověctvie, řka: „Pán mój a bóh mój." Aniž jest pochybenie, by ho vnitř nenaučil milostivý spasitel, jakož ho zevnitř naučil; neb jakož jest ústy promluvil, tak jest duší věřil. A nazývá Tomáš Krista pánem a ne mistrem, ač jest pán Ježíš řekl učedlníkóm, Jan v 13 k.: Vy mne nazýváte mistrem a pánem, a dobřě řiekáte, nebť jsem. Neb již vstav z mrtvých, ne tak obcoval jest s nimi jako mistr, ale již jako mocný pán; vstav k životu nesmrtedlnému byl jest od takého obcovánie s nimi odlúčen. A nazývá ho bohem, ne by božstvie okem tělestným viděl, ani by sě ho dotekl, ale že v duchu dal jemu Kristus poznánie svého božstvie. A tak die S. Augustin: Viděl jest a dotýkal sě jest Tomáš člověka, a vyznal jest boha. A svatý Ambrož die: Vpustil ruku svú ten, jenž jest nevěřil, a pána a boha jest nalezl. A tak i svatý Řehoř, i Augustin, i Ambrož, i svatý Lev papež chtie, že sě Tomáš dotýkal. Pak k našemu utěšení, jenž sme ani viděli, ani dotýkali sě Krista tělestně, die Kristus: „Že si viděl mě, Tomáši, uvěřil si: bla-

hoslavení, kteříž sú neviděli,“ tak jako ty si viděl okem tělestným, „a uvěřili sú“ též, že Kristus jest pán a bóh, pán všemohúcí a bóh věčný.

Tu bych měl něco povědieti, kterak ti, jenž věřie pevně a nehledají divóv, jsú dobré viery, ale ti nevěrní, kteříž divóv hledají; ale již musím konec učiniti a to zachovati k jinému čtení, neb sem již prodlil. Pak zavierá S. Jan ve čtení, že „mnohá jiná znamenie učinil jest Ježíš.“ A proč? Že aby lidé věřili, proto jsú tato psána, a věřili věrú živú, to jest neumrtvenú hřiechem smrtedlným, „že Ježíš jest Kristus, syn boží, a aby věřiece, život věčný měli ve jmeno jeho.“

Neděle druhá po Velicě noci.

S. Jan v 10 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Já jsem pastýř dobrý! Dobrý pastýř duši[1] svú dává[2] za ovcě své; ale nájemník a kterýž nenie pastýř, jehož nejsú ovcě zvláštně, vidí[3] vlka jdúcieho, i opúštie ovcě i utieká, a vlk lapá a rozptyluje[4] ovcě. A nájemník utieká,[5] že nájemník jest, a nepřislušie k němu o ovcích. Já jsem pastýř dobrý a znám ovcě své,[6] a znají[7] mě mé.[8] Jakož znal mě jest[9] otec, i já znám otcě, a duši svú[10] pokládám[11] za ovcě své.[12] A jiné ovcě[13] mám, kteréž nejsú[14] z tohoto ovčincě,[15] a ty musím[16] přivesti;[17] a hlasu mého[18] budú poslúchati,[19] a bude jeden ovčinec[20] a jeden pastýř.[21]

[1]) živosť. [2]) na smrť sebe nasadě. [3]) t. když vidí. [4]) t. roznošuje neb rozhánie. [5]) t. proto. [6]) od věčnosti vyvolené k spasení. [7]) věrú. [8]) ovcě. [9]) od věčnosti. [10]) život svój. [11]) na smrť. [12]) vyvolené k spasení. [13]) vyvolené. [14]) věrú ještě. [15]) jenž jest sbor dobrých. [16]) z vóle svaté Trojice. [17]) v sbor svatý. [18]) jenž jest slovo mé. [19]) úžitečně k spasení. [20]) sbor vyvolených. [21]) Kristus, jenž všecky pase tělem svým, milostí svú, slovem i tělestnú potřěbú.

Svaté toto čtenie, jakož jest velmě čisté zrcadlo pravým náměstkóm Kristovým, tak jest velmě zjevné odsúzenie všech falešných prelátóv, kteříž Krista nenásledují. I pokládá milo- A.

stivý spasitel toto založenie viery, že on jest pastýř dobrý, a dobrý ne z příhody, ale od věčnosti jelikožto bóh; ale jiní jsú z příhody dobří, neb někdy jsú dobří, někdy zlí, aneb mohú býti zlí; ale on nemóž býti zlý, neb jest věčná dobrota. Aniž proto, že die: „Já jsem pastýř dobrý," chlúba ho dotýká; neb to die jako pravý bóh a pravý člověk, jehož sě nemóž pýcha ani který hřiech chopiti. Z toho ihned máš naučenie, že nelzě jest, by který jiný člověk mohl býti pastýř tak dobrý. Druhé máš, že nelzě jest nižádnému, aby byl pastýř dobrý, jedné účastností dobroty toho pastýře. Třětie máš, že nelzě jest, by který jiný pastýř byl hoden chvály, jedné ač v ctnostech následuje Krista pastýře; neb ctnosť, jenž jest prostřědek mezi hřiechy, musí mieti počátek od syna božieho, jenž jest střědmá osoba mezi otcem bohem a mezi duchem svatým; protož kterak daleko člověk, a zvláště duchovní pastýř, pochybuje od následovánie Kristova, tak daleko pobluzuje od cěsty pravdy.

B. Dále z toho máme dóvod, že život kněžský, a zvláště papežský, biskupský a farářský, má poznán býti z podobenstvie skutkóv Kristových, tak že následují-li Krista, tehdy jsú hodni chvály, pakli nenásledují, tehdy jsú hodni pomsty; a čím viece který následuje Krista, tiem jest viece hoden chvály, a čím viece sě který chýlí od následovánie Krista, tiem viece hoden jest pomsty.

Pak položiv Kristus to založenie viery, že on jest pastýř dobrý, i ukazuje, který úřad přislušie takému pastýři, když
C. die: „Dobrý pastýř dává duši svú za ovcě své." A přislušie trój úřad k pastýři: Prvý, pastva úžitečná a zdravá. Druhý, obrana ovcí od násilé. Třětí, uzdravenie ovcí nemocných. A ti třie úřadové zvláště jedné Kristovi přiležie; neb jedné on jest pastýř, jenž móž své věrné pásti svým slovem; ale jiní pasú-li, tehdy ne svým, ale jeho slovem pasú. Druhé, jediný on sám jest ten, jenž móž před ďáblem obrániti svú mocí své vyvolené; neb on jest sám jediný ten člověk, jenž má moc nade všemi lidmi i nade všemi ďábly, a tak on jest jediný ten pastýř, jenž tak móž obrániti přěde všemi ďábly. Třětie tak má dóvod, že on jest jediný ten člověk, jenž snímá hřiechy světa; a že nenie nižádná nemoc horšie než hřiech ovciem, o nichž v tomto čtení zmienka jest, i kterýž tehdy pastýř móž uzdraviti ty

ovcė, jako milostivý Kristus, od hřiechu prašivého? A tak najvyšší úřad, uzdravovati své poddacie a jim pomáhati, bylo by pastýři život svój položiti na smrt za ovcě. A ač sú to mnozí učinili, však sú toho neučinili svú mocí jako Kristus. Neb on maje moc složiti život svój a opět vzieti jej, položil jest jej na smrt za své ovcě; ale jiní učinili sú to jeho pomocí a ne tak prospěšně, by je od hřiechóv smrtí svú očistili, a od věčného zatracenie vykúpili; protož on jest ten najlepší pastýř, jenžť jest duši svú položil za své ovcě. A že po poznání dobrého pastýřě móž lehčejie poznán býti zlý pastýř, protož ihned Kristus ukazuje příčiny zlého pastýře, když die: „ale nájemník, a kterýž nenie pastýř, jehož nejsú ovcě zvláště, vidí vlka jdúcieho, i opúštie ovcě i utieká.“

Tu věz, že nájemník neb námezdník jest ten, kterýž pro časnú neb pro tělestnú potřěbu slúží někomu, aby od něho vzal; a tak slove nájemník, že na nájmu slúží, neb námezdník, že ze mzdy tělestné slúží. Z toho mášь, že všichni kněžie, kteříž přijeli sú úřad pastýrský, a neoblekli sú sě v Ježíše Krista, tak že nevedú-li úřadu toho pro chválu boží, pro spasenie své, a pro cierkvi svaté prospěch, napřěd jsúce dobřě živi, tací všichni nejsú praví pastýři, ale jsú falešní nájemníci neb námezdníci. Z toho dále dóvod jest, že všichni nynější preláti, to jest nad jiné povýšení v úřadě, jenž hledie jedné k tělestnému póžitku, neb že viece hledie k tomu póžitku tělestnému než duchovniemu, všickni tací jsú falešní nájemníci, jenž budú, ač sě nepokají, zatraceni, proto že hledají viece svého zisku, nežli zisku pána svého Ježíše Krista; neb by viece hledali zisku najvyššieho pastýře, tehdy by pilnějie pracovali o spasenie duší nežli o zisk tělestný, ani pak zpět sú obrátili. A ovšem ti budú nevýmluvně zatraceni, kteříž nikakéž úřadu pastýrského nevedú, lidu neučie, a sami sě pasú; neb prorok Ezechiel die v 34 k.: To die pán bóh: Běda pastýřóm, jenž sú sami sě pásli! A potom die: Nehledali sú pastýři stáda mého, ale pásli sú sě sami pastýři a stád mých sú nepásli. Protož, pastýři! slyšte slovo božie, totoť die pán bóh: Aj já sám na pastýřě požádám stáda svého z rukú jich, a káži jim přěstati, aby viece nepásli stáda mého, a také aby ani sami sě pásli.

Aj teď máš řeč samého boha, jíž vážiece světí píší, že pastýři, nepasúce lida slovem božím, budú zatraceni. S. Isidorus die: Kněžie pro zlosť lidí zatraceni bývají, když jich, ani jsú hlúpí, neučie, a když hřěšie, že jich netreskcí. A S. Augustin die: Nemnozí jsú kněžie, jenž slovo božie spravedlivě káží; ale mnozí jsú, kteří sobě k zatracení mlčie: někteří pro neuměnie, neb sě naučiti nechtie, někteří pro zmeškánie, kteříž božím slovem hrzějí. Ale ani oni, ani tito mohú z hřiechu mlčenie vymluveni býti; neb ani oni nad jinými býti mají, kteříž kázati neumějí, ani tito mlčeti mají, kteříž kázati umějí, ač nad jinými nejsú. To vše Augustin. A svatý Řehoř die:
Dist. 43. Jistě psáno jest, aby slyšien byl zvuk, když by kněz šel do chrámu přěd oblíčej boží, a aby neumřěl. Jistě kněz vchodě neb vychodě umierá, nenie-li od něho zvuk slyšien; neb hněvu skrytého súdcě popuzuje, ač bez zvuku kázanie chodí. To Řehoř, přivodě písmo, že bóh přikázal Mojžiešovi, aby kněz do chrámu nevchodil, jedné maje brnície a zvučné zvoncě u rúcha svého, aby ho lid slyšal, též i kdy ven šel, a všeliký bez zvoncóv aby umřěl. To svatý Řehoř vykládá, že nynie kněz má vznieti slovem božím, pod pokutú smrti věčné; a má zavěsiti zvoncě na rúšě svém, to jest na svých dobrých skutciech, jenž jsú rúcho kněžské, jako die David: Kněžie tvojí ať sě oblekú v spravedlnosť. A tak die S. Řehoř, že u rúcha kněze zvonci visie, když cěstu života s zvukem jazyka skutkové ukazují.

Aj již máš, kterak pastýři, jenž nepasú ovcí Kristových, jsúce nájemníci, hodni jsú zatracenie; protož běda jim, kteříž pro tělestný póžitek přijímají úřad pastýrský; neb o každém takém die Kristus, že „nájemník neb námezdník jest, jenž vidí vlka,“ to věz ďábla, jakož die Augustin a Řehoř svatý, „i opúštie ovcě i utieká.“ A rozuměj, že vlka ďábla vidí, když činy ďáblovy na člověku vidí, jako cizoložstvie, smilstvie, neb jiný skutek ďáblóv; i opúštie ovcě, když netbá, že tak hřěšie, moha je učiti, že to jest zlé, a utieká. S. Řehoř die: „Utieká,“ ne proměňuje miesta, ale nedada pomoci. „A vlk lapá,“ když ďábel duše k hřiecha rozkoši tiehne; a tak když ďábel v hřiech smrtedlný uvedl jest člověka, tehdy jest jej polapil a zadávil na duši. „A rozptyluje“ neb rozhoní, když od svornosti lásky

je odvodí; a onu ovci zažene na vrch pýchy, onu v jámu lenosti, onu v trnie lakomstvie, a některú v lúži smilstvie.

A važ, kterak Kristus die znamenitě, že „nájemník, jenž nenie pastýř, a jehož nejsú ovcě zvláštně.“ Aj die jedno, že nájemník nenie pastýř; druhé, že nejsú jeho ovcě zvláštně. Vizmež, kto nenie pastýř: jistě ten, ktož nepase; jako zasě ten slove pastýř ovcí čtveronohých, ktož je pase; protož bez pochybenie, ktož nepase ovcí Kristových, ten nenie pastýř. Pakli pase, viz, čím a proč je pase: pase-li slovem božím a příkladem činóv svatých, tehdy jest pastýř, a ten ani opúštie ovcí, ani utieká od nich; pakli je pase básněmi neb bludy a lživými řečmi, tehdy jest zloděj, jenž krade slovo božie lidu, že ho neslyšie; pakli pase je, ale viece pro tělestný póžitek, tehdy jest nájemník. Neb die S. Augustin: Co jest to [t. že die Kristus]: nájemník jest? Odpoviedá řka: Časné odplaty hledá, v domu [t. králevstvie nebeského] nebude přěbývati na věky. A svatý Řehoř die: Jsú někteří, jenž kdy viece zemský statek než ovcě milují. hodně jmeno pastýřě ztracují; neb ne pastýř, ale nájemník slove, kterýž ne pro milovánie vnitřnie ovcě božie pase, ale pro úžitky tělestné. Nájemník jistě jest, kterýž pastýřovo miesto drží, ale ziskóv duší nehledá; tělestných ziskóv pilen jest, a ctí prelátskú vesel jest. To S. Řehoř. A třmi kusy nájemník kto bývá: Prvé, že přijímá úřad, i opúštie ovcě netbáním. Druhé, že když protivnosť bude, tehdy utieká; a to dvé položil jest Kristus. A třětie sě v tom slově nájemník miení, to jest, že zisku mzdy neb odplaty tělestné hledá. F.

O nastojte, co jest nájemníkóv! I kde jsú pastýři? Pohřiechu! u vlky i v nájemníky sú sě obrátili, a zlodějóm a lotróm, jenž jinudy než skrze Krista vcházějí, těm nenie čísla. I kto by je z nás zčetl, ano die Kristus ihned po tomto čtení, že všichni, což jich přišlo, zloději jsú a lotři, vlcie hltaví, jichž sě velí Kristus pilně ostřiehati, řka v 7 k. S. Mat.: Pilně sě ostřiehajte od falešných prorokóv, jenž přichodie k vám v rúše ovčiem, ale vnitř jsú vlcie hltaví. Falešní prorokové, s odpustky peněžnými; v rúše ovčiem, to jest v úřadu a v moci kněžské, jenž jako ovci Kristovu ukazuje. Hlas ovčí jest: Budete hřiechóv zbaveni! vnitř hltánie žádosť, aby dali pe- G.

nieze; ale ihned sě vlcie ukáží, neb jako vlcie vzdvihnúce hlavu vysoko i vyjí. Aj David die: Myslili sú a mluvili sú chytrosť, zlosť na vysokosti mluvili sú; položili sú v nebe ústa svá, a jazyk jich vlekl sě po zemi. I kterých dotýká prorok svatý, řka: Myslili sú chytrosť? jistě těch, jenž chytře vymyslivše nálezky, i lúpie lid, a mluvie zlosť vysocě, řkúce, že jim kto sě protiví, jest kacieř, a že mají moc poslati ho kletbú do pekla. A dále die prorok: Položili sú v nebe ústa svá, to věz hlásiece, že mají moc otevřieti královstvie nebeské, a ktož jim dá, má odpuštěnie hřiechóv i muk, a tak umře-li, že ihned bude v nebesiech; a jakož Klemens papež v bule přikazuje angelóm svatým, aby ihned vzěli duši do nebe toho, kterýž putuje umře! I zdaliť sě nezdá to vysoké hlav vzdviženie v nebesa nad angely božie, a pravé vlcké vytie? Ano ihned dává znáti prorok ty vlky, řka: A jazyk jich vleče sě neb jde po zemi; to jest, mluvie chtiece zemské věci, jakož ukazují ihned, mluviece, aby jim dávali penieze; neb tak vzní i jich jazyk i písmo, aby ti měli, kteříž dadie, neb budú pomocni k dávání. A tak sú ti vlcie sě s nájemníky rozmnožili a spřiehli, že pastýřě věrné a ovce, kteréž pasú sě na pravé pastvě slova božieho, kúsají a mordují jako kacieřě. A ti vlcie póchod mají od velikého vlka Antikrista, o němž die S. Jeremiáš v 5 k.: Vlk na večer zežral je. Co jest, že vlk na večer zežral lid? jedné že Antikrist na skonání světa, na večer, když nenie paprslka sluncě Krista, jenž by osvietil rozum, a zapálil láskú
Mat. 24. žádosť. Neb sám Kristus prorokoval jest, že rozmnoží sě zlosť a rozmařie láska k súdnému dni. A tak Antikrist žéře ovcě, zasielaje menšie vlky, o nichž řekl jest Kristus svým věrným v 10 k. S. Mat.: Aj já posielám vás, jako ovcě mezi vlky.

Protož již móžeš, ktož chceš, rozuměti, že ne toliko ďábel a Antikrist jest vlk, ale každý taký, jenž násilím neb úkladem žéře statek lidský a kúsá utrháním. Protož die S. Řehoř, že vlk na ovcě přichodí, když všelikaký nespravedlivý a lapák věrné lecikteré a pokorné nuzí; a ten, jenž sě zdál, by pastýř byl, a nebyl jest, opúštie ovcě a utieká. To Řehoř. A pán Kristus ukazuje příčinu, nájemník pro kterú utieká, řka: „A nájemník utieká, že nájemník jest, a nepřislušie k němu o ovcích.“ Tu die S. Řehoř, že sama ta příčina jest, aby ná-

jemník utiekal, že nájemník jest. Jako by řekl: Státi v nebezpečnosti ovcí nemóž ten, kterýž v tom, že nad ovcěmi jest, ne ovcí miluje, ale zisku zemského hledá. To Řehoř. A tak i z Kristovy řěči i svatého Řehoře dóvod jest, proč nájemník utieká od ovcí, že proto, že zisku jest hledal, ale ovcí právě nemiloval; neb by je právě miloval a byl pastýř vyvolený od Krista, tehdy by stál proti ďáblu až do smrti za svú bratří.
Neb die Kristus: „Dobrý pastýř duši svú dává za ovcě své.“ H.
A svatý Jan apoštol die: V tom poznali sme lásku boží, že 1 Joh. 3.
on za nás duši svú položil jest; i my máme za bratří duše položiti. A jest tato řeč jistý dóvod: neb poňavadž to Kristus jest učinil, a apoštoly na to poslal i jiné jich náměstky, tehdy mají to učiniti. A svatého Augustina jest dóvod tento: že zřiezená láska tomu chce, aby každý člověk viece miloval duši každého svého blížnieho, než své tělo; protož má pro spasenie duše svého blížnieho, těla svého na smrť nasaditi, ač jest potřěbie. Neb to rozum ukazuje, že menšie dobré pro lepšie dobré má opuštieno býti; a poňavadž živosť těla jest menšie dobré než živosť neb spasenie duše, protož pro toto má ono, když jest čas, opuštieno býti. A opět článek založenie viery jest, že každý, ktož v láscě jsa, z milosti o spasenie blížnieho do smrti sebe nasadí, že ten bude v radosti nebeské poctěn; protož má sebe věrný křesťan, a zvláště pastýř ovcí Kristových, za ně až do smrti nasaditi proti ďáblu a proti Antikristu.

Ale tuto znamenaj, že činí otázku S. Augustin: Poňavadž I.
apoštolé byli sú pastýři a ne nájemníci, proč sú utiekali, když sú jich smrti hledali? ani vedlé Kristovy řěči sú učinili, jenž jest řekl: Budú-li vás puditi, neb vám sě protiviti v jednom miestě, utecte do jiného. A túž otázku učinil jest Honoratus biskup, píše svatému Augustinu, a tieže, kterak má učiniti, když hledají jeho zahubenie, a řka: Aj čtenie die Kristovo: Budú-li vás puditi v jednom miestě, utecte do jiného. A teď die Kristus: že „nájemník, a jenž nenie pastýř, jehož nejsú ovcě zvláštně, vidí vlka jdúcieho, i opúštie ovcě i utieká.“ I kterak mám učiniti, abych i ono slovo Kristovo naplnil, a také abych nájemníkem utiekaje nebyl? K té otázcě udělal jest jemu S. Augustin ihned celé knížky, a velmě dlúzě otázku přěmietá; a ostává konečně na této řeči: že jest-li protivenstvie k smrti,

to musí býti, že všem spolu, i kněžím i neknězím, jest protivenstvie k smrti, aneb ne všem. Jest-li všem, tehdy mohú-li všichni v jisté miesto ujíti, aby ušli; pakli ne všem jde na smrť, tehdy neb samým všem kněžím, neb samým všem nekněžím: jest-li nekněžím, tehdy kněžím netřěba uteci, a nekněžie mohú ujíti, neb oni nejsú pastýři; pakli všem kněžím jde o život, tehdy nemají všickni ujíti, neb by již byli nájemníci, opustiece lid bez potřěby duchovnie, to věz bez slova božieho a bez krstu. A řekli-li by jim lidé: Jděte pryč, ať vás nezmořie, tehdy mají odpovědieti jim kněžie, že nechtie, neb jim jich duše jsú miľejšé, než jich vlastnie těla. Dále die Augustin: Ale kterak to bude, zmořie-li všichnu tu kněží? kto ostane tomu lidu k učení? Odpoviedá, že nemají všichni ostati, ale někteří k budúciemu prospěchu sě zachovati. Ale kterak toť, die-li který: Nechť já ujdu, a vy ostaňte? Die Augustin, že ten tak řka, aneb jest strašivý nad jiné, chtě uteci, aneb jest v domnění, že by on najlépe sě potom hodil obci, a tak jest pyšný. Kterakž tehdy učiniti mají? Odpoviedá, že nižádný nemá sě tak vydati; ale aby všichni spolu vydali některé neb některého k budúciemu prospěchu. Ale snad sě přihodí, že nebudú věděti, kterého by vydali? Die, že mají losovati, a kterého los ukáže, aby ten odšel. Ale řkú-li: Nikdy nečteme písma, by sě taký los stal. Odpoviedá řka: Buď to, že by sě nikdy prvé nestal, avšak stane-li sě, bude úžitečný. Pak hledají-li jedné osoby k zahubení, a bez té móž lid mieti potřěbu duchovní, tehdy ta osoba neb ten člověk móž ustúpiti pro budúcí prospěch, jako ustúpil Pavel apoštol z Damasku, když sú ho učedlníci jiní v koši přěs zeď spustili, a jako ustupoval svatý Atanasius, jehož chtěl jest ciesař zahubiti, a ustúpiv, mnoho jest potom cierkvi svaté proti kacieřóm prospěl; neb on jest učinil to viery položenie, jako vždy obecně zpieváme neb řiekáme na prvé hodině, latině na primě, jenž sě počíná: Ktož kolivěk chce spasen býti. Pakli by jeho ustúpením lid byl zmeškán v slovu božiem neb ve krstu, tehdy nemá ustúpiti; neb jakž by tak poběhl od ovcí, opustě je ďáblu, již by ukázal, že jest nájemník, tak že by viece miloval své tělo než spasenie svých bližních. Aj tak jest S. Augustin tu otázku zpravil tomu Honoratovi.

A já zpoleh na milosti boží, a na radě mnohých lidí, jichž nejsem hoden u paty líbati, a na této řeči svatého Augustina, vida, že lid má dosti slova božieho i jiné duchovnie potřěby, když sú hledali mého bezživotie, ustúpil sem; potom vrátiv sě kázal sem, a opět kdy měl rok o smlúvu býti k žádosti králové, a z svolenie na kázaní lidu, opět sem ustúpil. Potom když v tom roku nic nebylo k vysvobození slova božieho, opět sem kázal, a vždy sú službu stavili; a to stavenie ďábelské že veliký nátisk v lidu činilo, ano nechtie krstiti, ani mrtvých pochovávati, a boje sě pohromu velikého v lidu, opět sem ustúpil. I neviem, dobřě-li sem učinil, čili zle jako nájemník, a pomohú-li mi tyto příčiny, abych nájemníkem nebyl? než to mě těší, že ten mám úmysl, že bych věděl, že tiem hřěším, tehdy v naději boží chtěl bych život ten složiti, a odvážiti sě jich stavenie služby, jenž mě najviece drží, proto že lid nechce sě povážiti pro pravdu boží, aby bez jich služby pobyl a pochovával sě lecikdes, a dietky by sami krstili v takú núzi, až by pán bóh i rozedřěl ty Antikristovy sieti.

Neb nemá Antikrist sieti silnějšie, než božie služby stavenie, jíž kněžie dotahují své vóle, kteréž chtie. Tú sietí bránie svého lakomstvie i bohatstvie; tú sietí odlúčili sú sě od utrpenie i na zboží i na těle, tak že první světí křěsťané, a zvláště kněžie, radostivě sú trpěli, když sú jim zbožie brali, neb je haněli, bili, mučili i zabíjeli; ani nestavujíce služby, viece sú sě modlili, viece Krista obětovali i kázali: a pak nynější zpětní světí kněžie tak sú sě z ustavenie Antikristova ohradili, že vezme-li kto co knězi, a ještě spravedlivě, neb popadnú-li kněze v cizoložství, neb v lúpeži, tehdy ihned stavie službu boží, viežě-li cizoložníka neb lúpežníka kněze; pakli dadie knězi políček v krčmě v sváru, an sě o kostky neb o prázdnú ženu vadí, tehdy poženú a klnú; pakli okrvavie kněze, ale stavie službu a pudie do Říma, řkúc, že nemóž nižádný než papež rozhřěšiti toho, jenž kněze okrvaví. Ale když kněz člověku kterému nohu neb ruku utne, aneb zabie člověka bez viny, toho kněze neklnú, ani služby stavie. Proč? Neb čert čertu oka nevykline. A ještě řkú: Tenť jest kněz statečný, jenž smie chlapa s húsle urubiti!

A tak chytřě ďábel po nenáhlu zlécel jest sieti, zě naj-

prvé vedl jest zlé lidi na to, aby dobré mordovali; a vida, že čím jich viece sú zbili, tiem jich viece přibývalo, potom vymyslil, aby je velmě mučili. I to jemu neprospělo. Potom vymyslil tu zlosť, že meč vzal dobrým, i dal jej zlým: meč, řku, slova Kristova k vyobcování, jenž nazývají kletbú, že vydal Kristus, aby pro hřiech smrtedlný po třěch napomenutích, nechtěl-li by člověk ostati hřiechu zjevného, aby s ním dobří neobcovali. Pak ten meč dal jest ďábel lstivě zlým proti dobrým: že svatokupci, cizoložníci, smilníci, lakomci a zjevní boží protivníci vyobcovávají ty, jenž slovo božie káží a jich hřiechy treskcí. A to počal jest ďábel na pánu Ježíšovi, že sú kněžie, biskupové a zákonníci k vóli ďáblově vyobcovali, jakož píše S. Jan v 9 k., řka: že onoho, jenž sě byl slepý urodil, a Kristus mu zrak dal, proto že jest Kristovi svědectvie vydával, vyvrhli sú ho z obcě, neb sú sě již byli spikli; neb svolili židé, že ktož by vyznal, že on jest Kristus, aby z sboru židovského byl vyvržen. A o tom vyvržení Kristus u veliký čtvrtek pověděl jest učedlníkóm, řka, Jan v 15 k.: Toť sem pravil vám, abyste sě nehoršili; vyobcujíť vás, a přide hodina, že každý, kterýž vás zabije, domnievati sě bude, by službu dával bohu. A toť budú vám činiti, žeť sú neznali ani otce ani mne.

Aj teď máme plné ukázánie, co sě tú kletbú dálo a děje, a že pocházie od nepoznánie boha otce i syna božieho, a že mnějí, by tiem bohu slúžili, mordujíce sluhy božie. A tak jest ďábel chytrý rozmnožil tu kletbu, že všudy chce jí i zbožie kněžím dobývati i brániti, i vešken svět pod ně podkasati, a
L. jich zlosti brániti, a zvláště aby proti nim nekázali; protož oni zapoviedají pod kletbú, aby o kněží přěd lidem obecným nekázali, jedné což by bylo k jich chvále a póžitku tělestnému. A tak ktož káže, že kněžie jsú bohové, že jsú boží stvořitelé, že mají moc i spasiti i zatratiti, koho chtie, že nelze nižádnému bez nich spasenu býti, že nemá jich nižádný tresktati, a že oni mají, co jest najlepšieho, sniesti, spíti i zedrati, ktož tak káže, ten jest velebný kazatel a ten má kázati; ale ktož káže, aby kněžie nesmilnili, lidí lakomstvím a svatokupectvím nelúpili, žen cizích nechali, na jednom obroku dosti měl ten, který by byl hoden a s lidem pracoval, aby nesvatokupčili v svátosti a v obrociech, tomu ihned přěvzdějí háncě kněžstvie svatého,

zkazitele svaté cierkve, a že jest kacieř a nemá kázati. Protož poženú, potom klnú, a když jim ta sieť ďáblova nestatčí, tehdy stavie službu. Tu sieť ďáblovu rozšířie, jakož najdále mohú, a tak aby svú vóli provedli, by mohli, všem by slúžiti bohu zapověděli. Bóh přikázal, řka: Kažte, krstěte, to na mú památku čiňte, modlte sě a nepřěstávajte. A Antikrist zasě: Nekažte, nekrstěte, ne mší služte, ne na památku Kristovu čiňte, aniž sě modlte, ale přěstaňte! A lid sprostný mní, by to vše hodné bylo vedlé jich naučenie, a nemohú sě dovtípiti, že který by úředník králóv přikázal všem sluhám královým, aby úřadu a služby své nevedli, proto že by jeden byl sluha králóv zlý, neb proto, že by dobrý sluha králóv nechtěl zlé vóle toho úředníka naplniti, že by ten zle přikázal, a sluhy neměli by ho poslúchati. Též tuto, jenž brání dobrým, aby Kristovi králi neslúžili, a jeho úřadu nevedli.

A ty sieti stavenie služby, jakož sem jinde v knihách latinských o cierkvi svaté o tom psal, najprvé rozestřěl je papež, proto že sú byli jednoho kardinála v Římě ranili, tak že stavil službu po všem Římě. A potom vždy dále rozšiřoval Antikrist ty sieti, a najviece, aby na kněží jeho nižádný nesahal, aneb kdy na ně kto sáhl; a nedávno jest vydal ty sieti k skonání světa, jako najchytřějšie a velmě přikryté, aby jich ptáci Kristovi po větru ducha svatého nepočili a od nich sě nevystřiehli. Ale dá pán bóh v skóře lidu svému poznánie, že rozedře ty sieti, a bude svobodně boha chváliti, a pro vóli Antikristovu nepřěstane od služby božie. Budiž pán bóh požehnaný, že v svém písmě nevydal jest jim těch sietí, ale brž kázal je svým učedlníkóm dráti, aby jeho chvála vždy v lidu předsě šla. A bude-li jeho svatá vóle, já odváže sě jich služby stavenie, jenž snad lépe by bylo, aby tací slova božieho protivníci ani slúžili, ani krstili, budu kázati slovo božie, když vedlé jeho svatého naučenie k tomu čas uzřím, abych ovcí Kristových ještě potvrdil.

Jenž dále die ve čtení: „Já jsem pastýř dobrý, a znám ovcě své a znají mě mé.“ Již to druhé die: „Já jsem pastýř dobrý,“ proto, aby toho potvrdil a nám lépe oznámil, a také aby ukázal, že jest pastýř i jelikožto bóh i člověk. A dovodí třmi kusy, že jest pastýř dobrý: prvým, že zná ovcě své, řka: M.

„znám ovcě své;“ druhým, že život za ně pokládá, řka: „a duši svú pokládám za ovcě své;“ třětím, že pilnosť velikú o ně má, řka: „a ty musím přivesti.“ I nezdá-liť sě dobrý pastýř, jenž zná všecky ovcě své a za ně duši pokládá, a velikú pilnosť o ně až do smrti má? nalezni lepšieho pastýřě, a diemť, že jsi múdřější než bóh! I die Kristus: „znám,“ to věz věčným znáním k spasení, „ovcě své,“ to jest lidi k spasení vyvolené; „a znají mě,“ to věz nynie věrú a po smrti láskú věčnú, „mé“ to věz ovcě. „A jakož znal mě jest otec“ znáním věčným a laskavým, „i já znám otcě“ týmž znáním, jelikožto jsem syn jeho věčný. A ťiem znáním ovcě neznají Krista, neb ovcě nejsú od věčnosti; ale znají ho nynie znáním viery živé, a potom v blahoslavenství znají ho, jakož jest, tak že zde jich znánie sě počíná, a v radosti nebeské sě koná. A tak Kristus, jelikožto bóh, má svrchované znánie s otcěm, a jelikožto člověk, má znánie otcě velmě sjednané s prvním znáním, tak že znaje vóli otcě boha, hotov jest za ovcě umřieti. Protož dobřě ihned die: „A duši svú,“ to věz život, „pokládám na smrť za ovcě své,“ to jest za vyvolené k spasení. Neb to jest skutek najpilnější, od boha věčně vyvolený a Kristovi člověku od svaté Trojice přikázaný, aby dal na smrť život svój za své ovcě; aniž jest ten skutek toliko židóm prospěšný, z jichž národu Kristus sě urodil, a k nim zvláště poslán, ale jest také i jiným národóm úžitečný. Protož die Kristus: „A jiné ovcě mám,“ to věz pohany vyvolené k spasení, „jenž nejsú z tohoto ovčincě,“ to jest z sboru židovského pokolenie, kterýžto sbor židóv svatých jest ovčinec; „a ty musím“ ne bezděčně, ale z volenie svaté Trojicě „přivesti“ v zbor svatý, a hlasu mého, to jest slova mého, budú poslúchati úžitečně, sobě k spasení, „a bude jeden ovčinec,“ to jest sbor vyvolených, „a jeden pastýř.“

Tu skrze jeden ovčinec někteří rozumějí poslednie a plné židóv obrácenie k vieřě Kristově, a jiní rozumějí plné obrácenie všech vyvolených, kteříž s Kristem konečně budú přěbývati. A tento rozum jest jistý; neb jistě tak jest, že všichni vyvolení konečně budú Kristova hlasu poslúchati, a oni budú jeden sbor, jejž Kristus nazývá ovčincem, a jeden pastýř toho sboru jest milý Kristus. A tak všech vyvolených do súdného dne jest ovčinec, jenž slove cierkev svatá rytěřujície, a po súdném

dni bude ovčinec jeden, cierkev svatá již svítězilá, to jest, sbor všech svatých, jenž sú svítězili nad tělem, nad světem a nad ďáblem, a to vždy majíce jednoho pastýře, pána našeho Jezu Krista. A z počtu těchto ovcí nebyl jest Jidáš apoštol, od Krista k biskupství volený, neb jest nebyl k spasení vyvolený; neb vyvolený nižádný nezahyne, a předvěděný nižádný spasen nebude, jakož dovodí S. Augustin. A rozuměj, že vyvolený jest ten, kohož pán bóh volil jest, aby dobřě jsa živ, byl konečně spasen; ale předvěděný slove ten, kteréhož jest poznal, že jsa zle živ, bude zatracen. Amen.

Neděle třětie po Velicě noci.

S. Jan v 16 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Málo,[1] a již neuzříte mne, a opět málo,[2] a uzříte mě, neb jdu k otci.[3] Tehdy řekli sú učedlníci jeho k sobě: Co jest to, že die nám: Málo, a již neuzříte mne, a opět málo a uzříte mě, neb jdu k otci? Protož řekli sú: Co jest to, že die nám málo? nevieme co mluví. A pozna Ježíš, že chtěli sú ho otázati, i vece jim: O tom tiežete mezi sebú, že řekl sem vám: málo a neuzříte mne, a opět málo a uzříte mě, že jdu k otci. Věru věru[4] pravi vám, že lkáti[5] a plakati[6] budete vy, a svět[7] radovati sě bude, ale vy zamútíte sě;[8] ale zamúcenie vaše obrátí sě v radosť.[9] Žena, když rodí, zamúcenie má, neb přišla jest hodina jejie;[10] ale když porodí dietě, již nepomní davu[11] pro radosť, že urodil sě jest člověk na svět. Protož i vy nynie zamúcenie máte,[12] ale opět uzřím vás,[13] a radovati sě bude srdce vašě, a radosti vašie nižádný neodejme od vás.

[1]) za tři dni. [2]) za čtyřidcieti dní. [3]) trpěním smrti a potom na nebe vstúpením. [4]) na mé božstvie, na mé člověčtvie. [5]) v duchu. [6]) očima. [7]) židé, jenž jsú svět, kterýž mne nezná. [8]) po tři dni. [9]) t. po zamúcení, když mě uzříte, bude radosť. [10]) k trpění. [11]) bolesti, již má davieci sě. [12]) že přišla hodina má, abych trpěl. [13]) až vstanu z mrtvých.

Svědomo jest z mnohých čtení, kteráž jest mluvil milosrdný spasitel na své poslednie večeři, kterak jest těšil své učedlníky pro budúcie jich zamúcenie, kteréž je mělo potkati pro jeho umučenie; protož i v tomto čtení praví jim i zamúcenie jich budúcie i obradovánie, a die jim: „Málo,“ to jest za tři dni, a již k tomu sě chýlí, že „neuzříte mne, a opět“ po třech dnech „málo,“ to jest za čtyřidcieti dní, až do vstúpenie „uzříte mě.“ A tak sě stalo, že v tu noc a u pátek a v sobotu a v noc nedělní, za ten čas malý neviděli sú ho, a pak po z mrtvých jeho vstání, ten čas malý, až na nebe vstúpil, desětkrát viděli sú ho; v kterýžto čas již sú byli obradováni, a u vieřě, v níž sú pochybili, byli sú stvrzeni. A že tiem způsobem měl jest Kristus jíti k otci, a potom na nebe vstúpiti, jakož od věčnosti to bylo od svaté Trojice uloženo, protož die, že „jdu k otci.“ „Jdu“ skrze ukřižovánie, pro něž sě zamútíte, „a málo,“ to jest za tři dni, „neuzříte mne; a opět,“ to věz, až z mrtvých vstanu, „málo,“ to jest za čtyřidcieti dní, uzříte mě,“ nebť tiem řádem od otcě vydaným „jdu k otci.“

A tu móž rozumieno býti, že první čas malý znamená vešken čas synóv božích vyvolených, v kterýžto jsúce zde živi, vidie Krista jedné věrú, kteréžto viděnie přirovnávajíce k vidění v radosti nebeské, jest jako neviděnie. A ten čas zdejší jest velmě maličký proti věčnosti boží; neb nižádný nebyl jest živ zde v světě tisíc let, ač někteří blízko sú táhli k tisíc letóm. A David svatý die k bohu: Tisíc let před tvýma očima jako den včerajší, jenž jest minul. Pak po tom času, v němž zde vyvolení ne tak vidie boha jasně, přide násek maličký na smrti, v kterýžto vyvolení mají jako jiskrku jasného poznánie radosti nebeské; a to jest počátek neb závdavek té radosti. A v ten čásek tak malý vyvolení zde na světě mají stokrát viece, než sú pro Krista opustili, jakož die S. Mar. v 10 k., že řekl Kristus: Věru pravi vám, nenie nižádný, kterýž opustí dóm, aneb bratří, aneb sestry, aneb otcě, aneb máteř, aneb děti, aneb rolí pro mě a pro mé čtenie, by nevzal stokrát tolikéž nynie v čas, a v věku budúciem život věčný. O, který syn vyvolený, když na smrti uzří radosť nebeskú, neváží sobě stokrát viece otcě nebeského, i bratří, i sestr v radosti nebeské, a královstvie viece než rolé? A poňavadž Kristus jde k otci,

aby připravil svým věrným sluhám miesto blahoslavenstvie věčného, jistá věc jest, že bude třětí čas, v kterýž bude vyvoleným radosť dokonána; a tu radosť ktož srdečně váží, ten mile trpí všecky pótky v tom biedném světě, aby doskočil té radosti.

Dále die čtenie, že učedlníci nerozuměli sú Kristově řeči. a to pro zamúcenie; neb sú věřili, že má skoro popaden býti, a tak že měli sú sě z tovařistvie všichni rozlúčiti. A také proto sú nerozuměli, že řeč Kristova zdála sě jim něco v sobě protivná, když jest řekl: „Málo a již neuzříte mne, a opět málo a uzříte mě.“ Protož i řekli sú dvakrát: „Nevieme, co mluví.“ A Ježíš poznav, že sú ho chtěli otázati, předšel je, jakož činí ve všech dobrých činech svých věrných sluh, i dává jim rozum, že pro prvé „málo,“ to jest, pro ten čas malý, jejž znamená to slovo „málo,“ učedlníci budú lkáti a plakati, proto že v ten čas bude on jim odjat umučením a smrtí; a svět, to jest židé, radovati sě budú, mnějíce, by již Krista, jako najvěččieho svého protivníka a kacieře rúhavého, konečně uhasili. A že tak mělo jistě býti, protož die Kristus: „Věru“ na mé božstvie, „věru“ na mé člověčtvie, „pravi vám, že lkáti“ v duchu „a plakati“ očima „budete vy, a svět,“ t. židé, jenž jsú svět, jenž mne nezná a nechce mne přijieti, („bude sě radovati“). A že svět, t. zlí lidé v světě, a věrní učedlníci Kristovi mají sě odporně neb protivně, tak že zlí s dobrými nemohú pravé radosti účastni býti, a dobří se zlými také neobcují v zlé radosti, a že zlí zde sě radují, protož dále die spasitel: „ale zamúcenie vaše v radosť sě obrátí.“ Proč to? jistě proto, že bóh v svých vždy v lepšie prospievá, a ďábel vždy v svých v horšie pocházie, jako v bahno a v propasť jich potiskuje. A že tak sě stalo, jako Kristus řekl jim, to sě ukázalo, když po jeho z mrtvých vstání radovali sú sě učedlníci, uzřěvše pána; a jich radosť vždy sě množila, až sú došli radosti dokonané neb svrchované.

A pokládá spasitel příklad obecný učedlníkóm ještě hlúpým, aby jeho řeči rozuměli, řka: „Žena, když rodí, zamúcenie má; ale když porodí, již bolesť mine, neb radosť již dlúhá nastane po krátké bolesti. A v duchovniem smyslu žena tato móž v podobenství býti Kristovo člověčtvie, jenž jest velmě těžkú bolestí urodilo v duchovniem rodu člověka, to jest sbor všech vyvolených k spasení, a to velmě těžcě; neb sú děli údy rózno

na kříži, nohy i rucě zvrtali, proklali bok, a on jest žieznil, jako žena kdy rodí některá žiezní, a pak napájeli žlučí, octem s mirrú. A také plakal jest velmě na kříži, prosě boha otcě za to dietě, jež jest měl tak těžcě uroditi, a křičal jest jistě věččím hlasem, než ženy křičie, když rodie; křičel na bolesť řka: O vy všichni, jenž jdete, znamenajte a vizte, jest-li bolesť podobná jako bolesť má! A tak, jakož die S. Augustin, že jakož z boku Adamova vyšla jest Eva, tak z boku Kristova vyšla jest cierkev svatá, tak že Eva tělestně jest z žebra stvořena, a cierkev svatá duchovně krví Kristovú, jenž jest z jeho boka tekla, jest duchovně urozena. A že Kristovo člověctvie, ač jest bylo umřělo, a on jelikožto bóh neumřěl jest, protož třětí den po veliké bolesti procítila ta žena, to věz člověctvie Kristovo, již majíc radosť, že bolesť minula, a že již člověka, to jest cierkev svatú, jenž jest sbor vyvolených k spasení, urodila. Aniž mni, by Kristovo člověctvie nemohlo tak slúti žena; neb poňavadž on sám každého člověka, kterýž činí vóli otcě jeho, nazývá sestrú i mateří, řka v 12 k. S. Mat.: Každý, ktož činí vóli otcě mého, jenž v nebesiech jest, ten bratr mój, sestra má, i matka má jest; a také Kristus ve čtení často slove králevstvie nebeské, jenž jest sbor všech vyvolených; a tak S. Augustin často pokládá, že Kristus, jelikožto jest hlava cierkvi svaté, jest cierkev svatá spolu s údy svými. A že učedlníci jsú údové jeho, jenž mají s ním trpěti, protož die jim: „Protož,“ to věz, že přišla hodina má, abych trpěl jako žena rodiec, „i vy zamúcenie máte; ale opět uzřím vás,“ až vstanu z mrtvých, „a radovati sě bude srdce vaše, a radosti vašie nižádný neodejme od vás.“

A tu věz, že zamúcenie učedlníkóv netrvalo jest přěs tři dni; neb třětí den bylo jim Kristovo vzkřiešenie již některak oznámeno, neb ten den viděl jest je, a oni jeho radostivě. Ten den jich zamúcenie jest skrotil, a radosť počatú až do na nebe vstúpenie a do jich smrti vždy tvrdě ji množil, a pak po smrti jich v království nebeském jest dokonal. Aniž jest mohl kto té radosti od nich odjieti, jakož nižádný nemohl jest milovánie věčného v bohu, jímž jest je vyvolil, zrušiti. Protož die S. Beda: Nižádný radosti jich neodjal od nich; neb ač potom trpěli sú protivenstvie, avšak v naději z mrtvých vstánie,

a u vidění jeho jsúce zapáleni, za všelikakú sú radosť měli, když sú v protivnosti upadali. A to činiv Jakub apoštol, učí jiné témuž, řka v 1 k: Všelikakú radosť mějte bratřie, když v rozličná pokušenie, to věz protivenstvie, upadnete. Apoštolé měli sú za radosť, neb die S. Lukáš v skutciech apoštolských v 5 k.: Chodili sú apoštolé, radujíce sě, od sboru, to věz židovského, když sú byli mrskáni, že hodni sú byli, aby pro jmeno Ježíše Krista pohaněnie trpěli. A znamenaj ještě v řěči spasitele o té radosti trojí věc: Prvú, že bude po zamúcení, a tak milejšie i věččie, též zpět zamúcenie po radosti tohoto světa bude věččie. Druhú věc znamenaj, že ta radosť jest srdečná, neb die Kristus: „radovati sě bude srdce vašě.“ Třětie, že bude věčná, neb die: „a radosti vašie nižádný neodejme od vás.“ Té radosti po biedě světa tohoto rač nám dopomoci milý Kristus! Amen.

Neděle čtvrtá po Velicě noci.

S. Jan v 16 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Jdu[1] k němu,[2] jenž mě poslal,[3] a nižádný z vás netieže mne: Kam jdeš? A že ty věci[4] mluvil sem vám, zamúcenie naplnilo srdce vaše. A já pravdu pravím vám, úžitečné jest[5] vám, abych[6] já šel;[7] neb neodejdu-li já,[8] utěšitel[9] nepříde[10] k vám, a pakli odejdu, pošli ho k vám. A když příde on, tresktati bude svět z hřiecha,[11] a z spravedlnosti,[12] a z súdu:[13] z hřiecha proto, že nevěřili sú;[14] a z spravedlnosti,[15] že jdu k otci, a již neuzříte mne;[16] a z súdu, že knieže[17] světa tohoto[18] již súzeno jest.[19] Ještě mnohé věci mám vám praviti,[20] ale nemóžete[21] snésti[22] nynie; ale když přijde onen duch pravdy, naučí vás každé pravdě;[23] neb nebude mluviti od sebe samého,[24] ale kteréž kolivěk věci uslyší,[25] mluviti bude,[26] a které věci budúcie jsú, praviti bude[27] vám.[28] On mě oslaví,[29] neb z mého vezme[30] a praviti bude vám. Všecky věci, kteréž má otec, mé jsú;[31] protož řekl sem, že z mého vezme[32] a praviti bude vám.

[1]) t. skrze utrpenie jelikožto člověk. [2]) k otci. [3]) abych pravdě svědectvie vydal a za lid umřěl. [4]) o vašich pótkách budúcích. [5]) neb potřěbie jest. [6]) neb ať. [7]) pojdu. [8]) vstúpě na nebesa po zmrtvých vstání. [9]) duch svatý. [10]) v dařiech. [11]) jejž mají. [12]) jiež nemají. [13]) jehož sě nebojie. [14]) mně a v mé řeči. [15]) jimž sem ji ukázal. [16]) t. do třětieho dne. [17]) ďábel. [18]) zlých lidí v tomto světě. [19]) k zatracení. [20]) potom. [21]) pro hlúposť a pro času krátkosť. [22]) slyšeti a spamatovati. [23]) k spasení prospěšné. [24]) ale i od otce mého i ode mne. [25]) t. s otcem i se mnú věčně vólí. [26]) vám vnitř i jiným skrze vás. [27]) vnitřním učením. [28]) abyste mě měli za boha, a jiné témuž učili. [29]) slavného v lidu učiní. [30]) to což pravdy jest. [31]) jako otcovy. [32]) duch svatý.

Rozum tohoto čtenie jest podobný mnoho k dřevniemu čtení, v němž milostivý spasitel mnoho rozumóv zavierá, kteréž duchem svatým potom sú seznali. A najprvé praví svým učedlníkóm, že od nich jde; druhé, že jim ducha svatého pošle; třětie, že duch svatý nadarmo nepřijde, ale že bude svět tresktati, učedlníky pravdě učiti, a Krista slaviti. I die milý Kristus: „Jdu,“ skrze utrpenie jelikožto člověk, „k němu,“ to věz k otci, „jenž mě poslal,“ abych pravdě svědectvie vydal, a za lid umřěl; a jdu také, to věz časem svým vstúpím k otci na nebe. A tak od počátka svého vtělenie vždy jest Kristus šel k otci, jakož i každý z nás od počátka života svého neb jde k spasení, a tak k otci nebeskému, neb k zatracení, a tak k ďáblu šeradnému.

„A nižádný z vás netieže mne: Kam jdeš?“ To miení Kristus, že tak jest bylo jeho jitie zjevné vedlé skutkóv, aby byl blahoslaven jelikožto člověk, že nižádný z učedlníkóv v tom nepochyboval, by tak nešel k blahoslavenství králevstvie nebeského; neb i pohané to držie, že ktož jest dobřě v ctnostech živ, že pojde k bohu do nebe. A ač bóh všudy jest, avšak zvláště jest v nebi neb nad nebesy, neb nic ho nemóž oklíčiti a osáhnúti; ale Kristus jelikožto člověk byl jest osažen břichem panny Marie, a chodil jest, ač božstvím všudy jest byl, a sstúpil jest do pekla duchem, umřěv vedlé těla na kříži, a pak jsa živým člověkem, na den vstúpenie šel jest k otci, jenž ho jest poslal, veda s sebú vyvolené, kteréž jest z pekla vyvedl. A o tom jití řekl jest jim: „Jdu k němu, jenž mě poslal.“ A že pravil jest mnohé pótky budúcie učedlníkóm, řka, že je posielá jako ovcě mezi vlky, a že v nená-

visti budú všem, a že budú je honiti z jednoho miesta do druhého, a že je vyobcují a zmordují; protož zamútivše sě, že on jim praví, že od nich chce, v ten čas netázali sú ho, kam jde? Protož die: „a nižádný z vás netieže mne: Kam jdeš? ale že ty věci mluvil sem vám, zamúcenie naplnilo jest srdce vaše.“ Neb přirozená jest věc, že slova milého přietele, smiešená s zamúcením a s milostí, popúzějí přátel k zamúcení a k bolesti; a tak učedlníci Kristovi, že sú milovali Krista, slyšiece, že on zamúcen jsa, mluví k nim lítostivě, a praví jim i své pótky budúcie, i jich, i byli sú zamúceni. Ale věrný a milostivý Kristus těší je, řka: „A já pravdu pravím vám: úžitečné jest vám, abych já šel; neb neodejdu-li, utěšitel nepříde k vám.“ Jakó by řekl: Nezřiezeně milujete mé tělesenstvie, protož úžitečné jest, abych skryl člověctvie před vašima očima, aby žádostí duše byli vzhóru povzdviženi. Tu die S. Beda: Úžitečné jest, abych známé člověctvie do nebe vnesl, aby věččí žádostí tam vzdychali, a tak srdcí k nebeským věcem pozdvihnúce, aby dary ducha svatého byli hotovi přijieti. To Beda.

Tu věz, že ač Kristovo člověctvie má milováno býti a má býti ctěno nad jiná stvořenie, avšak mohl by člověk poblúditi v milování božstvie a ve ctění, tak že by viece přichýlil milovánie žádosť i ctěnie člověk k člověctví Kristovu neb k jinému stvoření viece, nežli k božství; jakož učedlníci byli sú nezřiezeně přichýleni k člověctví Kristovu, jakož jest to ukázal Petr, radě Kristovi, aby nedal sě na utrpenie. A pro tu nezřiezenú příchylnosť ostřě ho Kristus tresktal, řka jemu: Jdi po mně, Šatane! nesmýšlíš božských Mt. 16.
věcí, ale lidské. Jako by řekl: Nezřiezeně mě miluješ, chtě, abych netrpěl; neb nemiluješ viece božstvie, než mého člověctvie. A toto by měli znamenati ti, kteříž nezřiezeně milují těla svatých a kupují za penieze u papežóv, aby je za svaté stvrdili. Také mají to znamenati ti, kteříž chtie tělestným okem zde, smrtedlni jsúce, krev Kristovu v oplatcě, neb jeho tělo viděti, že blúdie obojí. Neb co platno jest kterému svatému, aby pro penieze papež ho potvrdil, a móž býti, že z falešného domněnie, z ďáblova zklamánie a z křivého svědectvie? a pro biedné lakomstvie potvrdil-li by, že by oplatek nesvěcený měli za svatý zpósob chleba a tak za tělo božie.

a některého kněze krev, jiež jest ukropil na oplatek, měli by za Kristovu krev? jakož sě přihodilo v mnohých miestech, a zvláště v Litomyšlském biskupství, v němž sú byli kněžie krví svú oplatek zkrvavili; ale potom když sú zkúšeni, přiznali sú sě, že sú to učinili. K těm lakomcóm, jenž tak lid svodie, a mají žádosť nezřiezenú, jíž jsú přichýleni viece k zboží než k nebeskému království, duch svatý nepříde! Neb poňavadž k apoštolóm, jenž sú neměli žádosti k zboží, byl by duch svatý nepřišel, jakož die Kristus, by on byl neodšel a jich od nezřiezené milosti a bázni nevyčistil, a oni by sě byli po jeho vstúpení posty, modlitbami a svatým myšlením nespósobili: o kterak mohú přijieti dary ducha svatého lakomci, smilníci, svatokupci, kostečníci, žráči, pyšní a pijáci, poňavadž duch svatý nemóž přěbývati v člověku, jenž jest v hřieše smrtedlném, a jenž treskce svět z hřiecha? O němž die Kristus: „A když přijde on, tresktati bude svět z hřiecha, a z spravedlnosti, a z súdu.“

Tři bludy jmenuje Kristus, z nichž duch svatý bude tresktati svět, to jest lid zlý, kterými bludy jest takměř vešken lid starý oklíčen: Prvý blud, a tak hřiech, jejž mají lidé, jest nevěra, že lidé majíce tolik od Krista naučení, a tak mnoho dóvodóv i dobroděnstvie, nevěřie v boha otcě i syna, tak že ač věřie, že bóh otec jest bóh, též i syn, ale nevěřie v něho, že nemilují nade všechny jiné věci, a neposlúchají. A ten hřiech, jenž slove nevěra neb nevěřenie, jest nad jiné hřiechy veliký, a jest kořen všech jiných hřiechóv; o němž die Kristus, že duch svatý bude tresktati svět „z hřiechu, že sú nevěřili;“ jako jsú židé, pohané, kacieři, a zlí křesťané, jenž nevěřie v boha, a tak ducha svatého nemají, jenž je bude tresktati. Druhé bude duch svatý tresktati svět „z spravedlnosti,“ jiež nemá, maje ji mieti, proto že Kristus před smrtí učil řečí, i svými skutky, i svými divy, aby právě věřili; a vstav z mrtvých, mnohými dóvody potvrdil jest pravé viery; a třětie, zjevně jest před apoštoly na nebe vstúpil, dav cěstu všem, aby jeho v dobrých činech následujíce, spravedlivě živi byli a po něm vstúpili. A že toho svět nečiní, protož die Krištus: že „duch svatý tresktati bude svět z spravedlnosti, že jde k otci,“ to věz, jsa muž spravedlivý, po němž svět nechce jíti. Třětie bude tresktati duch

svatý svět „z súdu," to věz posledniebo, že sě ho nebojí, věda, že již ďábel na věčné zatracenie pro hřiech jest odsúzen. Protož die Krístus: „z súdu, že knieže světa tohoto," to jest ďábel, jenž jest král i knieže nad smrtedlnými hřiešníky, již „súzen jest," to věz na věčné zatracenie.

A z toho máš, že jakož židé za Krista, že sú jemu a v něho nevěřili, a tak hřiech nevěry majíce, spravedlivě sú od ducha svatého tresktáni měli býti, a z spravedlnosti, kterúž sú měli mieti z následovánie Kristova, a pak sú neměli, a třetie z súdu, že sú zle Kristovy skutky súdili: též do dnešnieho dne zostal jest ten trój hřiech v světě, z něhož duch svatý bude je tresktati. Neb kto nynie, počnúce od papeže, v boha věří, vší žádostí nade všechny jiné věci jeho sě držie, jakož sě má držeti? kto druhé pamatuje divy Kristovy a obyčeje svaté jeho, aby ho následuje byl spravedlivý? a kto třetie z těch, jenž pravie, že v moci své mají vykládati zákon boží, činí pravý súd, právě sě vedlé zákona Kristova rozsuzuje, a právě boží zákon vykládaje? ani pohřiechu! lstivými výklady všechen zákon, jenž velí Krista nám následovati, aneb jinak vyložiece, sě i lid svodie, aneb oblehčují, nebojiece sě súdu, jímž jest ďábel již odsúzen. Ale hyběť bude tomu člověku, jenž jest Antikrist, neb Kristus zabie ho duchem úst svých, jako die S. Pavel; to jest, duchem svatým porazí ho. Neb duch svatý 2 Thes. 2.
bude tresktati svět z hřiechu, jejž má, z spravedlnosti, jiež nemá, a z súdu, jehož netbá; a zvláště bude tresktati zlú kněží, jenž sú měli sě najviece hřiechu varovati, a spravedlnosť mieti, a súdu věčného sě zatracenie báti.

Hřiechu mají sě kněžie najviece nad jiné lidi střieci; neb jich hřiech najviece sboru křěsťanskému škodí, bohu sě nelíbí, a ďáblu velmě líbí. Najviece, diem, škodí; neb hřiech kněžský tu stranu cierkvi, jenž by měla býti najčistějšie, przní, a jiné tiehne po kněži. A proto sě ďáblu velmě líbí, a bohu jsú nelíbi; neb oni majíce uměnie, měli by jiné učiti, sami jsúce vedlé vóle božie živi. Protož hyběť jim od ran mnohých; neb die Kristus v 12 k. S. Lukáše: „Sluha, věda vóli pána a nečině, ranami bude bit mnohými." A zvláště že sědají se pánem o mísu a s ním chléb jedie, a na něho sě pasú; protož die žalostivě Kristus skrze Davida: Člověk pokoje mého, jenž

jest jedl mé chleby, vzveličil na mě vysazenie. To jest: vysadil mě, mně cti nedávaje; jako die S. Bernard, že kněžie ve cti chodie z bohatstvie božieho, jemuž cti nečinie. Protož koho viece v světě než nás kněží, když hřiech máme, spravedlnosti nemáme, a súdu sě nebojíme, bude duch svatý tresktati? hyběť bude těm, kteří sú lidské almužny jedli a jich sú neučili, ani z hřiechu tresktali! Die S. Řehoř: Važme, kaký hřiech jest před bohem, nic proti hřiechóm nečiniti, a hřiechóv penieze jiesti! to jest, penieze utracovati, jež sú za hřiechy lidé dali. A S. Bernard die: „Přijdú, přijdú před súd boží, tu kdež slyšiena bude sirotkóv žaloba těžká, dóvod tvrdý, jichž sú byli živi statky, a hřiechóv neomývali! Běda tučným prdivalóm, jenž almužnu jedie, pijí, jinak zle utracují, a na svú duši ani na jiných duše netbají! jistě bude je duch svatý tresktati z hřiecha.

Dále die Kristus k učedlníkóm: „Ještě mnohé věci mám vám praviti, ale nemóžete snésti nynie,“ to věz pro zamúcenie vaše, a pro hlúposť. Tu jest dal Kristus mistróm i kazatelóm naučenie, aby neobtěžovali těch, kteréž učie, a darmo řeči nepravili, když znamenají, že posluchači nemohú snésti. „Ale když přijde,“ to věz sstúpí v dařiech, sám sě nikam nehýbaje, „onen duch pravdy,“ to jest duch svatý, jenž jest pravda věčná, a jenž miluje pravdu a učí pravdu, „naučí vás každé pravdě,“ jenž jest k spasení vašemu a k cierkvi svaté prospěchu. A tak sě stalo, že od dne seslánie ducha svatého až právě do smrti učil jest duch svatý apoštoly, kterak mají živi býti, a lid učiti, a cierkvi svaté po sobě písmo pravdy ostaviti; a tak je učil, že sú došli blahoslavenstvie, a knih živých, v nichž mohú znáti každú pravdu. A že což učí duch svatý, to učí bóh otec i syn, jakož což činí otec, to činí i syn, i duch svatý, protož aby v blud neupadli lidé, mniece, že by duch svatý učil každé pravdě, a nic Kristus, die dále: „neb nebude mluviti od sebe samého, ale kteréž kolivěk věci uslyší,“ to věz od otcě boha i od syna; neb každé znánie ducha svatého jest od otcě i od syna, jakož i on duch svatý pochodí od otcě i od syna. A tak což kolivěk duch svatý koho učí, neb komu praví, to vše od věčnosti od otcě boha i od syna slyší: ale ne uchem tělestným, jehož nemá, poňavadž jest jedné duch netělestný, ale to sly-

šenie jest v každé pravdě s bohem otcem i s bohem synem svolenie.

A že duch svatý učí řádem nekvapně, protož die dále Kristus: „a které věci budúcie jsú, praviti bude vám.“ A tak jest učil apoštoly, že sú pravili i psali budúcie pravdy; neb Janovi tomu duch svatý pravil, že popsal jest stav křesťanský, Apok. kterak poběhne až do súdného dne; Petrovi pověděl, že na konci světa budú kazatelé a kněžie lakomí, smilní, lživí, jenž vymyšlenými řěčmi budú lidi o penieze klamati; to píše v druhé epištole v 2 kap. Také svatému Pavlovi duch svatý pravil, aby psal budúcie věci, kterak k skonání světa budú lidé zlí, jenž od pravdy sluch odchýlé, a k básniem sě obrátie, a sberú sobě mistry pochlebné, aby je lektali v uši. A tak máš naplněno i o jiných apoštoléch, žeť jest učil je duch svatý budúcím věcem. A že zde v světě apoštolóv ne všech věcí naučil jest duch svatý, ale po smrti v radosti dal jim je znáti, protož prvé die Kristus: „kteréž kolivěk věci uslyší, mluviti bude,“ to věz tam v radosti; pak potom die: „a které věci budúcie jsú, praviti bude vám,“ to věz zde. Aj tu die: „které věci budúcie jsú,“ ale nedie: všecky věci budúcie praviti bude vám; neb některých věcí budúcích, dokud sú byli živi, nepravil jim, a některé jest pravil jim.

Dále die spasitel: „On mě oslaví,“ to jest slavného v lidu učiní, že lidé jsúce duchem svatým naučeni, budú mě za slavného boha mieti. „Neb z mého vezme,“ to což pravdy jest, „a praviti bude vám,“ to věz, abyste mě měli za boha a jiné témuž učili. A dovodí Kristus, že jest bohem; a že svatý duch, což praví, to vše jest také Kristovo, protož i die: „Všecky věci, které má otec, mé jsú; protož řekl sem, že z mého vezme a praviti bude vám.“ Aj v té řeči zjevně ukazuje Trojici svatú, to jest tři osoby věčné, neb ukazuje otcě, i ducha svatého, i sě syna božieho; neb když die: „všecky věci, kteréž má otec,“ aj toť jedna osoba, otec; „mé jsú“, aj toť syn; a když die: „praviti bude vám,“ to věz duch svatý, jenž jest třětie osoba. A že Kristus jest rovný otci bohu, a tak že jest bohem, to sě miení v té řeči, když die: „všecky věci, které má otec, mé jsú;“ a že otec má ducha svatého, tehdy má ho i syn Kristus; a poňavadž všecky věci Kristovy jsú, tehdy to pravda jest, že

což praví duch svatý, to také Kristovo jest, a tak i otcovo; a což duch svatý praví, to praví k oslavě i otce, i syna, i k své, abychom my slavně boha chválili, věřiece, že otec, syn a duch svatý jsú tři osoby slavné, všemohúcie a věčné, a což činí jedna osoba, to každá, a tak komuž svědčí jedna osoba, tomu svědčí bóh otec, i syn, i duch svatý. Protož prav vešken svět zde na člověka, že jest kacieř: svědčí-li jemu Kristus, že ten člověk jest jeho věrný sluha, tehdy ho pravda vysvobodí, jenž nade všechny věci přěmáhá, a ostojí na věky. Protož požehnaný buď pán bóh pravdy, jenž svých sluh věrných v pohanění konečně neopustí! Amen.

Neděle pátá po Veličě noci.

S. Jan v 16 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Věru věru pravi vám, budete-li co[1] prositi otcě[2] ve jmeno mé,[3] dá vám. Až dotudto neprosili ste[4] ničehož ve jmeno mé; proste[5] a vezmete,[6] aby radosť vaše byla plna.[7] Tyto věci u přísloviech[8] mluvil sem vám;[9] přišla jest hodina,[10] když již ne v příslovích[11] mluviti budu vám,[12] ale zjevně[13] o otci svém praviti budu vám. V ten den[14] ve jmeno mé prositi budete, a neřku vám,[15] že já[16] prositi budu otcě za vás; neb on otec miluje vás, neb vy mě milovali ste, a věřili ste, že od boha sem vyšel. Vyšel sem od otcě[17] a přišel sem na svět;[18] opčt opúštiem svět,[19] a jdu k otci.[20] Řkú jemu učedlníci jeho: Aj již zjevně mluvíš, a příslovie[21] nižádného nedieš. Již viemy, že vieš všecky věci, a nenie potřěbie, aby kto tebe tázal;[22] v tom věříme, že od boha si vyšel.[23]

[1]) neb ač co budete. [2]) jenž k blahoslavenství přislušie. [3]) t. Ježíš, jenž vykládá sě spasitel. [4]) otcě pro svú hlúposť a zamúcenie. [5]) Teď ukazuje Kristus svú štědrotu a svobodu i jistotu v slibu. [6]) milosť nynie, budete-li tak prositi ve jmeno mé. [7]) v budúciem blahoslavenství. [8]) neb v podobenstvích těžkých. [9]) prvé. [10]) t. přide po mém na nebe vstúpení. [11]) v podobenstvích. [12]) jako prvé. [13]) že plně budete rozuměti.

[14]) když kolivěk vás k tomu duch svatý popudí. [15]) t. nepravím nadarmo, být sě tak nestalo, jakož pravím. [16]) jelikož člověk. [17]) věčným rozením. [18]) vtělením. [19]) t. lid zde v světě, že s ním nebudu tělestným obcováním. [20]) utrpením a pak vstúpením. [21]) neb podobenstvie. [22]) t. pokúšeje tebe. [23]) od otcě věčným rozením, od svaté Trojice jelikožto člověk stvořením, a z panny Marie vtělením a urozením.

V tomto svatém čtení položena jest nám uslyšenie jistota v prosbě, ač budeme zač právě prositi; protož s velikú radostí máme to svaté čtenie slyšeti. Protož die S. Augustin: Pána našeho slova, kteráž ste slyšeli nynie, bratřie najmilejší! se vší žádostí mají přijata býti; neb horlivější věrú budú-li přijata, tehdy věččí radostí srdce naše bude utěšeno. I co utěšenějšie móž býti, než že pán náš die: „Věru věru pravi vám, budete-li co prositi otcě mého ve jmeno mé, dá vám.“ Tu važme: kto, kterak, co, skrze koho a od koho má prositi, ač chce uslyšán býti. Kto? že člověk spravedlivý; kterak? že řádně; co? že věc hodnú; skrze koho? že skrze Ježíše; od koho? že od boha otcě; neb ktož tak sě v své prosbě zpósobí, bez pochybenie dá jemu otec nebeský, zač poprosí. Nevěří-li kto, slyš přísahu spasitele, jenž die: „Věru věru pravi vám, budete-li co prositi, a jinú řečí takto: „ač co prositi budete otcě mého ve jmeno mé, dá vám.“ Již slyšíš, ktoť slibuje pod přísahú, že Kristus, pravý bóh a pravý člověk, řka: „věru“ na mé božstvie, „věru“ druhé na mé člověctvie. Ó by tobě král veliký, neb papež, jenž lže často, tak pilně sliboval pod přísahú, onen aby tobě dal ves, hrad, neb kóň, a tento aby dal biskupstvie, o kak by vesel byl a pilen, aby učinil, co on káže, an móž zdechnúti prvé, nežť dá: aj teď král všeho světa a biskup najvyšší, jenž nemóž selhati, ani již móž umřieti, a móž člověku dáti, což on móž najlepšieho žádati! avšak lidé nejsú tak pilni, v žádosti prositi od toho krále a biskupa, jako jsú pilni u lhářóv smrtedlných prositi a jim viece než bohu slúžiti! To roztíkaj, kto chce, kterak jsú pilni, když prosie u papeže neb u krále, že v ten čas nikam jinam nemyslé, ani hledie, a pilni jsú, aby nižádným slovem nechybili, ani co nelibého promluvili, neb učinili; ale když u boha otcě prosie, druhdy nevědie, co řiekají, mysléce jinam a zabývajíce sě, a viece mysléce o smilství, o freji, o zboží biedném, než o pánu

bohu! Protož tací nic nevezmú, neb nehodně prosie; ale ktož chce, aby byl uslyšien, musí sě zpósobiti tak, jako sem řekl:

Prvé, aby znamenal, kto jest? jest-li učedlník Kristóv z počtu těch, jimž jest řečeno: Pravi vám, ač co prositi budete; neb učedlníci světí, jimž jest to řečeno, drželi sú miesto všech věrných křesťanóv. Protož kto následuje Krista v tichosti, v pokoře a v jiných ctnostech, drže jeho přikázanie, ten jest jeho učedlník; neb on sám die: „Věru vy moji učedlníci budete, a v tom poznají, že jste moji učedlníci, ač učiníte ty věci, kteréž přikazuji vám! Protož lakomci, smilníci, pyšníci, žráči, opilci, hráči, pokrytci, jenž jsú z školy ďáblovy a jsú jeho učedlníci, ti ač prosie zač, nebudú uslyšieni. A co jich jest v té rotě, a zvláště kněží a zákonníkóv! jimž Kristus die ve čtení S. Mat. 15 kap.: Dobřě o vás prorokoval Isaiáš: Lid tento rty mě ctí, ale srdce jich daleko jest ode mne. Nadarmo mi sě modlé, učiece učenie a přikázanie lidská. Z toho máš, že ktož chce zač boha prositi, musí, ač chce uslyšán býti, jeho přikázanie plniti, a tak vieru, naději a lásku mieti.

Druhé má prositi řádně; neb dobřě a řádně ten prosí, ktož jsa dobřě živ, prosí za ty věci, které sě jemu k spasení hodie. A tak za některé má prositi i hned bez příčiny této: „Jest-li tvá vóle,“ jako za ty věci, které jest položil Kristus v páteři; jako jest osvěcenie jmena božieho, příštie královstvie jeho, naplněnie vóle jeho. Ale za některé věci má prositi s příčinú túto: „Buď tvá vóle,“ neb „jest-li tvá vóle;“ neb proto sě modlil milý Kristus s tú příčinú, řka: „Otče mój! chceš-li, odveď ode mne utrpenie toto, a však buď tvá vóle,“ aby nám dal příklad; neb on jest věděl dobřě, že má utrpěti, a že vóle své otec bóh nepromění, jakož i on nechtěl jest své vóle proměniti v tom, ale chtěl jest dáti nám naučenie, abychom sě tak modlili; neb my nevieme co bóh ráčí neb volí v takých věcech. Také máme v mnohých věcech přidávati tuto příčinu: „Jest-li nám k spasení.“ A tak když prosíme za zdravie, za pokoj, za tělestnú potřěbu neb žádosť, máme vždy v srdci položiti: ač by nám ty věci prospěšny byly k spasení; pakli by byly na přiekazu, aby jich nám nedal pán bóh. A z toho i hned máš:

Třětie, co máš prositi? že to neb za to, což jest po-

mocné k spasení, za něž má každý z nás prositi. A že odpuštěnie břiechóv a prospěch v ctnostech najlépe pomáhá k spasení, protož za to pilně máme prositi; ale ne za to, abychom byli páni, neb bohatí, neb v světě vzvelebeni, aby nám nebylo řečeno ono Kristovo slovo: „Neviete, zač prosíte.“

Čtvrté máme věděti, skrze koho neb pro koho prositi máme? že skrze Ježíše, neb on sám die: „Ač co prositi budete ve jmeno mé otcě mého, dá vám.“ A tak obecně modlitby kněžie skonávají, řkúce k bohu otci: Skrze pána našeho, Ježíše Krista, rač nás uslyšeti! A rozuměj, že když dieš: „skrze Ježíše,“ že mieníš skrze Ježíšovo člověctvie, jenž jest najlepšie přěd bohem nám ku pomoci, abychom byli uslyšieni. Protož učí Ježíš, řka: „Ač co prositi budete ve jmeno mé,“ to věz Ježíš, jenž sě vykládá spasitel; protož die S. Augustin, že to sě neprosí ve jmeno spasitele, což sě prosí proti spasení. Z toho máš naučenie, že každý zle prosí, ktož co prosí, ježto jemu jest přiekaza k spasení. O, co těch jest, jenž zle prosie tiem obyčejem! jako kteříž prosie za krásu tělestnú, za zbožie mnohé, za povýšenie v světě, za obroky, za pomstu nad nepřátely, neb i nad těmi, jenž je vedú k spasení a rádi by, aby byli dobřě živi. Také v tom kusu blúdie obecně ženy, jenž svým dětem od boha prosie dóstojenstvie a zbožie; o těch die S. Jan zlatoústý, že obecně prosie dětem zbožie a dóstojenstvie, ale neprosie jim boha, to věz, že neprosie, aby jim dal sě bóh.

Páté máme prositi od otcě; neb die Kristus: Ač co prositi budete „otcě,“ to věz boha. Tu rozuměj, jakož vykládá S. Augustin, že to slovo „otcě“ v tomto miestě znamená všichnu svatú Trojici, netoliko osobu boha otcě; jakož i v modlitbě Kristově, když die: „Otče náš!“ tu to slovo „otče“ znamená boha otcě, i syna, i svatého ducha; neb každá osoba z těch tří jest otec náš nebeský, jenž jest nás stvořil. A tak když die Kristus: „Budete-li co prositi otcě mého,“ to jest: boha, jenž jest tři osoby; neb Kristus, že jest člověk stvořený od tří osob, jest syn všech tří osob, jako i jiný člověk stvořený; ale proto že jest syn boží a osoba druhá v svaté Trojici, má jediného otcě, jehož často jmenuje ve čtení. A bez poboršenie výkladu S. Augustina móž v tomto čtení také vzato

býti to slovo „otec,“ když die: „otcě mého;“ a opět: „Já budu prositi otcě za vás, neb on otec miluje vás;“ a tak i potom do koncě móž o otci, jenž jest jedna osoba, rozumieno býti.

Již máš ukázáno, kto, kterak, co, skrze koho a od koho má prositi, chce-li uslyšien býti; neb jistě bude uslyšien pod přísahú Ježíšovú, jenž die: „Věru věru pravi vám, budete-li co,“ to věz k spasení úžitečného neb za spasenie „prositi otcě mého,“ to jest boha, a tak Trojice svaté, „ve jmeno mé, dá vám.“ Nechtěl milý spasitel řéci: Budete-li zač „mne“ prositi, jakož jest ani jindy řiekal, v tom dávaje naučenie, abychom k bohu vždy modlitbu obracovali; druhé, abychom nedali lidem sebe mnoho prositi. A v tom obém lidé blúdie: jedni, jenž viece své modlitby obracují k svatým nežli k bohu, dlúhé modlitby strojiece, a utiekajíce sě prvé k svatým než ku pánu bohu; druzí, jenž kochají sě v tom, že sě jim lidé modlé, a chtie tomu, a zvláště bohové, jež mají za bohy zemské, jako papeži, kardinálé a jiní, jenž dadie sě lidem předsebú modliti, klaněti a mnoho sebe prositi. Ne tak sú činili apoštolé a jiní světí, ale brž bránili sú před sebú klekati, a táhli lid, aby boha, ale ne jich prosili; neb sú od Krista naučenie teď vzěli, jenž die: „Budete-li co prositi otcě ve jmeno mé, dá vám. Až dotudto neprosili ste ve jmeno mé.“

Tu věz, že pro hlúposť a pro zamúcenie učedlníci neprosili sú ve jmeno Kristovo od boha otcě co; jakož die S. Beda: Neprosili sú v tu dobu ve jmeno spasitele; neb když sú spasitele čitedlně při sobě měli, méně sú k neviděným daróm spasenie svého mysli povzdvihli. To Beda. Protož aby již učedlníci byli k nebeským věcem povzdviženi, die jim: „Proste a vezmete, aby radosť vaše byla plna.“ Die Beda: Jistě řád rozumu tento jest: Proste, ať radosť vašě plna bude, a vezmete. Miení S. Beda, že když věrní prosie za to, aby radosť jich byla plna, a tiem řádem, jako řečeno jest, tehdy konečně vezmú radosť plnú v nebesiech. A tak jedné vyvolení budú v prosbě o radosť nebeskú uslyšieni, a to jistě; neb die Kristus: „Proste a vezmete.“ A k té jistotě die S. Jan v 1 epištole, 3 k.: Doufánie také máme k bohu, a což kolivěk prositi budeme, vezmeme od něho; neb přikázanie

jeho ostřiehámé, a ty věci, které jsú přěd ním libé, činíme; a přikázanie božie jest, abychom prosili, aby radosť našě byla plna, a za to, což by nám k té radosti pomocno bylo. A že jedné vyvolení k té radosti plné dojdú, protož jedné k vyvoleným Kristova řeč záleží, z jichž počtu jsa miláček jeho, die v 1 epištole 5 kap.: A toto jest doufánie, kteréž máme k bohu, že což kolivěk prositi budeme vedlé jeho vóle, uslyší nás; a vieme, že slyší nás.

A z tohoto máme poznánie, proč bóh neslyší lidí v prosbách: Prvé, že zlí nejsú hodni, aby byli uslyšieni, a tak konečně zlí nikdy radosti plné nebudú mieti. Druhé, že i dobří nebývají uslyšieni, neb někdy prosie za to, což sě jim nehodí k spasení; jako S. Pavel nenie uslyšien, když jest třikrát prosil boha, jako sám die, aby ho pokušenie tělestného zbavil, a nenie v tom uslyšán, neb to pokušenie bylo jest jemu ku pomoci odplaty veliké. Protož die S. Beda: Apoštol že ne ve jmeno Ježíšovo prosil, aby pokušenie neměl, kteréž jest k ostrazě pokory byl vzal, jiež pokory by neměl, spasen by nemohl býti. A k tomu vzní S. Pavla řeč, neb die: Aby velikosť v zjeveních mne nepovýšila, to věz v pýchu, dán mi jest osten Šatanóv, aby mě za šíji bil. A tak lépe jest apoštolu bylo, že ho v tom bóh neuslyšal. Druhé, světí nebývají za jiné prosiece uslyšieni, neb ti, za něž prosie, nejsú hodni; jako Samuel prorok, když jest prosil boha za krále Saule, neb jest řekl jemu bóh: Dokavad ty želéš Saule, po- 1 Reg. 16.
ňavadž já zavrhl sem ho, aby nekraloval nad Israelem? Také druhdy pán bóh ne ihned slyší prosby, aby ihned naplnil, ale povzdálí pro lepšie; jako jest učinil oné pohancě, jenž jest volala, běžéc po něm, a prosila za svú dcerku, aby ji od ďá- Mat. 15.
bla vysvobodil. A to činí bóh také, že chce, abychom ho ustavičně prosili; protož i teď die Kristus: „Proste a vezmete, aby radosť vaše byla plna.“ Proste nábožně a ustavičně, a vezmete milosť nynie, aby radosť vaše byla plna v budúciem blahoslavenství. A za to má zvláště křesťan prositi, ale ne za zbožie, ani za chválu, ani za pomstu.

A že apoštolé po Kristovu na nebe vstúpení měli sú k němu věččí lásku a věččie jeho poznánie, protož věda Kristus praví jim, že již po vstúpení bude s nimi zjevně mlu-

viti, jako s věččími milovníky, a ne v podobenstvích, jako prvé; protož die dále: „Tyto věci v příslovích neb v podobenstvích mluvil sem vám; přišla jest hodina, když již po na nebe vstúpení, a po ducha svatého seslání „ne v příslovích budu mluviti vám.“ A die spasitel: „přišla jest hodina,“ pro jistotu, že jistě ta hodina má přijíti, jako by již byla, v niž ne v příslovích, ale zjevně o otci svém praviti budu vám. A tak jest učinil Kristus, že o svaté Trojici, a o tajemných věcech nebeského královstvie naučil jest apoštoly, což jest bylo k prospěchu cierkvi svaté.

Dále die: „V ten den ve jmeno mé prositi budete.“ Stalo sě; prosili sú apoštolé za duchovnie věci ve jmeno Kristovo, ne za tělestné věci nepotřěbné, a ve jmeno Kristovo najprvé krstili sú, aby to jmeno Ježíš Kristus bylo ohlášeno a vzvelebeno; a na konci modliteb kněžie přidávali sú ta slova: Skrze pána našeho Ježíše Krista. Dále die: „a neřku vám,“ to věz nadarmo, byť sě tak nestalo, jakož pravím, „že já,“ jelikožto člověk, „prositi budu otcě za vás.“ Nu věrný sluho Kristóv! teď máš kněze jistého, jenž slibuje za tě prositi boha otcě, jehož jistě otec slyší, za kohož prosí; a miluje ho otec, ktož miluje Krista. Protož ihned die: „neb on otec miluje vás, neb vy milovali ste mě, a věřili ste, že od boha sem vyšel.“ Tu věz, že věřili sú učedlníci, že Kristus od boha jest vyšel věčným rozením, tak že od věčnosti otec bóh rodí syna boha jinú osobu; pak po tom vyjití vyšel jest Kristus, jelikožto stvořenie, ode všie svaté Trojice a přišel jest na svět, přijem člověctvie v životě panny Marie, i urodil sě a obcoval v světě; a opět opustil jest svět k obcování, že již tělestně jako strastný neobcuje v světě, a šel jest k otci, když jest na nebe vstúpil. A tak die: „Vyšel sem od otcě, a přišel sem na svět; opět opúštiem svět a jdu k otci.“ A nerozuměj, byť syn, jelikožto bóh, kam sě hnul od otcě aneb kam chodil, neb jsa bohem všudy jest, a nemóž sě nikam hnúti; neb by sě kam mohl hnúti, již by ne všudy byl, a byl by nedostatečný; ale jeho východ od otcě bez hnutie jest jeho rozenie od otcě, jakož i jeho s nebe sstúpenie jest jeho vtělenie. Protož kdy viera die, že sstúpil jest s nebe, rozuměj, že vtělil sě jest, jsa pán nebeský, ale nehnul sě nikam s nebe; ale

vedlé člověctvie chodil jest na světě, a hnul sě do pekla duchem, a z pekla na svět, vstav v neděli z mrtvých, a z světa tohoto hnul sě jest na nebe, když jest mocně na ně vstúpil.

Dále die čtenie: „Řkú jemu učedlníci jeho: Aj již zjevně mluvíš a příslovie nižádného nedieš;“ jako by řekli: Poňavadž nynie tak zjevně mluvíš k nám, a my ještě jsme nespósobni, ovšem až ta hodina přijde, budeš zjevnějie mluviti, když budeme spósobnější, a ty již nám pravíš prvé, než tebe tiežeme. Protož „již vieme, že vieš všecky věci, a nenie potřěbie, aby kto tebe tázal,“ to věz pokúšeje tebe. A to řkúce učedlníci, již sú výše byli poznali božstvie Kristovo nežli prvé; protož řkú: „V tom, to věz, proto věříme, že od boha si vyšel,“ netoliko jako jiný člověk, ale východem vyšším nad jiné; neb mnozí, né brž všichni světí milostí pocházějí od boha. Jakož o svatém Janu krstiteli die písmo: Byl jest člověk poslán od boha, jemuž jmeno Jan bieše. Kristus i milostí vyšel od boha, jelikožto člověk, i vtělením mocí ducha svatého, i třětie, jako řečeno jest, že sě rodí od otcě boha. Věřmež i my, že Kristus tak jest vyšel od boha pro naše spasenie; jehož rač nám on dopomoci, abychom ho na věky chválili! Amen.

Neděle šestá po Velicě noci.

S. Jan v 15 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Když příde[1] utěšitel,[2] jehož já[3] pošli vám[4] od otcě, ducha pravdy,[5] jenž od otcě pochodí,[6] ten svědectvie vydá[7] o mně,[8] i vy svědectvie vydáte,[9] neb od počátka[10] se mnú jste. Ty věci mluvil sem vám, aby sě nehoršili.[11] Bez sboróv učinie vás;[12] ale přišla jest hodina,[13] že každý, ktož zabije[14] vás, mnieti bude, by službu dal bohu.[15] A ty věci[16] vám učinie, neb neznali sú[17] otcě ani mne.[18] A ty věci[19] mluvil sem vám, aby když příde hodina,[20] na ně[21] vzpomínali,[22] že já[23] pravil sem vám.[24]

[1]) novú milostí navštievi. [2]) duch svatý, jenž těší zamúcené. [3]) bóh pravý. [4]) v dařiech. [5]) jenž jest věčná pravda a jenž miluje pravdu. [6]) rozením věčným. [7]) vás vnitř navštievě. [8]) jenž jsem bohem, a že

moji skutkové jsú praví. [9]) jsúce duchem svatým naučeni. [10]) mého kázanie. [11]) t. netrpělivostí aneb pravdy zapřěním. [12]) t. vyobcují vás. [13]) to jest, příde čas. [14]) t. zabíjeti bude. [15]) t. by tiem bohu slúžil. [16]) t. pohaněnie, vyobcovánie, mordovánie i zabitie. [17]) pravým laskavým známím. [18]) jako boha. [19]) t. o zamúceních a o pótkách vašich. [20]) t. čas těch pótek. [21]) na ty pótky. [22]) a tak mile trpěli. [23]) pán váš, jenž prvé trpím. [24]) aby lehčejé strpěli.

A. Milostivý spasitel předtiemto čtením řekl jest učedlníkóm, že svět jich nenávidí; druhé, že jim sě protiviti budú; třětie, že jich řeči nezáchovají, jakož tři ty věci i na něm sú naplnili. Protož v tomto čtení slibuje jim, že příde utěšitel duch svatý, jenž je utěší a naučí pravdě, kterúž vyvolení synové boží od nich přijmú, a pro niž předvědění ďáblovi synové jim sě protiviti budú. Druhé, praví jim troje zlé, jimž bude k spasení dobré, když mile strpie: prvé, že budú v nenávisti; druhé, že je vyobcují; třětie, že zmordují. A proto jim praví napřěd, aby sě nehoršili, nechtiece trpěti; druhé, aby to pamatujíce, že jim napřěd pravil, mile trpěli. A že v tomto biedném světě jest trpěnie, jenž člověka mučí, druhé hřiech, jenž člověka mrtví, a třětie marnosť, jenž člověka klamá; protož proti té trojí biedě spasitel slíbil jest svým věrným poslati ducha svatého, jenž jest utěšitel zamúcených.
B. Jakož die Kristus: „Když příde utěšitel, jehož já pošli vám od otcě,“ to proti prvé biedě; „ducha pravdy,“ ducha, jenž živí a oživuje mrtvé, jakož die Kristus v 6 k. S. Jana: „Duch jest, jenž živí,“ to proti hřiechu, jenž mrtví. Když die: „pravdy,“ to proti marnosti, jenž lživě člověka klamá.

A tak duch svatý těší zamúcené, oblehčuje trpěnie, vydává pravdě svědectvie, tupie lstivé sklamánie, a oživuje na duši hřiechem zmrtvené, aby oživúce mile pro Krista protivenstvie trpěli, světu sě klamati nedali, a jsúce ú milosti živi, k věčnému bydlu chvátali. Protož die spasitel: „Když příde,“ to věz novú milostí neb darem navštieví, nikam sě nehýbaje s miesta, poňavadž jsa bohem jest všudy. „Utěšitel,“ jenž těší zamúcené. „Jehož já pošli vám od otcě;“ tu ukazuje spasitel, že duch svatý pochodí od něho i od otcě; neb když die: „jehož já pošli,“ to miení, že od něho pochodí. A tiem také ukazuje Kristus, že jest on bóh pravý, neb ducha svatého ne-

móž dáti a poslati jedné bóh, jakož jest prvé dokázáno; protož Kristus, řka: „jehož já pošli vám,“ jest bóh pravý. Die: „vám,“ učedlníkóm mým, k utěšení a k potvrzení a k naučení. „Ducha pravdy,“ jenž jest pravda věčná, každé lži vždy protivná. Ducha „pravdy,“ neb pravdu miluje, pravdu učí, pravdě pomáhá, pravdu konečně vysvobozuje. „Jenž od otcě pochodí,“ to věz, že od otcě byt má bez početie, neb jest duch věčný, jakož i otec bóh i syn. „Ten svědectvie vydá o mně,“ vás vnitř navštievě, a dary zvláštními obdaruje; a tak „i vy,“ jsúce duchem svatým osvieceni a potvrzeni, „svědectvie vydáte; neb od počátka“ mého kázanie a mých divóv činěnie „se mnú jste.“ To sě vše naplnilo, ani sú řekli, jako píše S. Lukáš v skutciech apoštolských v 5 k.: My svědkové jsme těch řečí, i duch svatý.

Tu věz, že milý spasitel, jsa mezi židy, učil je múdřě, činil divy mocně, a byl živ ctnostně, dávaje příklad dobrý. Protož die Jan v 15 kap.: Bych skutkóv nečinil mezi nimi, kterých jest nižádný jiný nečinil, hřiechu by neměli; ale již i viděli sú a nenáviděli sú mne i otcě mého! Proti múdrému učení řkúce, že jest blázen; neb sú řekli: Všakť blázní, co ho poslúcháte? Jan v 10 k. Proti jeho mocnému divóv činění řekli sú, Matúš v 12 k., že ďáblem ďábly vymietá; proti jeho ctnostnému životu řekli sú, Jan v 9 k.: My vieme, že ten člověk hřiešník jest. Protož mohli by byli řéci učedlníci: Milý pane a mistře! velíš nám svědectvie o sobě vydati mezi těmi, jenž sú tě za blázna měli, divy tvé moci ďáblově přidali, a tě svatého hřiešníkem nazvali: i což pak budeme moci učiniti my hlúpí, my ne tak mocní, my hřiešní? A Kristus by odpověděl: Když přide utěšitel, jehož já vám pošli, ten vás hlúpé naučí, vám moc dá a váš život v ctnosti spósobí. Ale ač ty věci budete mieti, ještěť zlí vás neuposlúchají, budú vás nenáviděti, vyobcovávati a bíti. C.

„A ty věci mluvil sem vám, aby sě nehoršili,“ to věz netrpělivostí, aneb pravdy zapřěním. „Bez sboróv učinie vás,“ to jest, vyobcují vás, tak že vás nebudú chtieti v obci trpěti. Tu sě mieni kletba a tak pohaněnie. Tu die svatý Augustin, že židé nechtěli sú býti v Kristovi; co jiného mělo býti, jedné aby jsúce kromě Krista, ty vyobcovávali, kteříž sú Krista ne- D.

opustili? Též sě i nynie děje, že ti, kteříž nechtie býti v Kristovi milováním a následováním, že jsú smilní, lakomí a jinak nešlechetní, a tak jsúce kromě Krista, vyobcovávají ty, kteříž sú Krista neopustili. A tak sú již to vyobcovánie rozšířili, že věrnému křěsťanu již druhdy jest lépe obcovati s vyobcovaným od nich, nežli s těmi, kteříž jiné vyobcovávají. Neb poňavadž má sě obcovánie člověk varovati s tiem, jehož
1 Kor. 5. bóh pro zjevný hřiech klne, jakož die S. Pavel: „Ač kto mezi vámi bratr, to věz křěsťan slove, a jest smilník, aneb lakomec, aneb lapák, aneb lajcě, aneb modloslužník, s takými ani pokrmu beřte;“ a poňavadž ti, jenž jiné vyobcovávají, jsú zjevní smilníci, lakomci, svatokupci, lapáci, jenž chudým z hrdla drú, co by měli sniesti, a jsú lajcě, mluviece nekázaně a hanějíce jiné nevinné i v kosteléch, i v krčmách, i v domiech u stolóv, věrný křěsťan má sě jich obcovánie varovati a s nimi nejiesti; neb nenie čáka, by je mohl od těch obyčejóv pro jich zatvrzenie odvrátiti. Protož die v osobě spravedlivého člověka David v psalmě stém: Utrhače blížnieho svého, to věz, jenž blížniemu utrhá, toho sem pudil, a s tiem, jenž jest pyšný okem a srdce nenasyceného, s tiem sem nejedl.

I kto viece utrhají než kněžie u stolóv? a kto jsú srdce nesytého, to věz žádosti nesyté? ani by rádi vešken svět na
Ecc. 5. zboží pohltili, a ještě by žádosti nenasytili! Neb die písmo: Lakomý nebude penězi nasycen. A Aristotileš pohan die: že žádosť bohatstvie roste bez koncě. A tak jsú již oslepeni zlostí, jakož die Šalomún: „Oslepila je jich zlosť,“ že mnie, když klnú věrné křěsťany, a kdy je žalařují a zabíjejí, by tiem bohu slúžili. Protož die Kristus: „Ale přišla jest hodina, že každý,“ to věz taký zlý, „kterýž zabije vás, mnieti bude, by službu dal bohu,“ to jest, by tiem činem slúžil bohu. A die spasitel: „přišla jest hodina,“ a nedie: příde, proto aby měli to učedlníci za tak jisté, jako by sě stalo. I stalo sě, i děje sě dnešní den: židé, mnějíce by bohu poslúžili, i zabili sú boha, ale ne božstvie; mòrdovali sú učedlníky, a vždy mněli, by vedlé božieho zákona činili; ani sú řekli, žalujíce Pilátovi na Krista nevinného, Jan v 19 kap.: Myť zákon máme a vedlé zákona máť umřieti! Též nynější kněžie, pochopiece člověka, jenž ruší jich lakomstvie a smilstvie, klnú, pudie, žalařují a

křičie, že vedlé jich ustavenie má umřieti, a ne lehkú smrtí, ale upálením! A proč to činie, ukazuje Kristus, řka: „A ty věci,“ to věz pohaněnie, vyobcovánie a mordovánie, „učinie vám, neb neznali sú otcě ani mne,“ rozuměj neznali pravým laskavým znáním; neb každý smrtedlný hřiešník nezná boha. A to neznánie ve čas má hniezdo v najvyšších mistřiech a kněžích, jenž jsúce pyšní, lakomí a smilní nad jiné, mnie, by boha najlépe znali: boha neznají, ač řkú, že oni jsú, jenž zákon boží mají vykládati a jej v srdci mají; ale ten, jenž selhati nemóž, die teď, že „ty věci vám učinie, že neznali sú otcě ani mne.“ A svatý Isaiáš v 1 kap. die: Poznal jest volek vladaře svého a osel pána svého, ale Israel mne nepoznal. E.

Volek pracovitý, jenž zemi oře, jest kněz dobrý, kterýž štiepí radlicí, slovem božím, srdce lidská, aby hřiechové byli z kořen vypleti, a svaté slovo, jenž jest siemě, jakož die Kristus v 8 k. S. Lukáše, v zemi, to věz v srdci zaorává, a z plev zrno vytiskuje, to věz, že pravdu od nálezkóv lidských a ode lži dělí. Taký kněz jest volek boží, jenž zná vladařě svého, pána Ježíše; ale kněžie, jenž sě pasú tučně a lidského spasenie netbají, že ani oří, ani vozie do Kristovy stodoly, jsú volové tuční, jimž die prorok Amos v 4 k.: Slyšte slovo toto, volové tuční, jenž jste na hoře Samarie, jenž nádav činíte chudým, a lámáte chudé, jenž řiekáte pánóm svým: Přineste a budeme píti! přisáhlť jest pán na svém svatém, že aj dnové přídú na vás a vzdvihnú vás na kyjích, a ostatky vaše v hrncích vrúcích! Tak prorokuje ten pastýř Amos volóm tučným, kněžím, jenž jsú na hořě Samarie, to věz na stráži, posazeni; neb Samaria vykládá sě stráž. Neb kněžie mají vysocě držěti stráž nad lidem, aby ďábel jich nezkradl a nezhubil: a pak ti činie nádav, nátisk a núzi chudým, s jedné strany nutiece je, aby jim dávali desátky, oběti za křest, za zpověď, za svátosť i za jiné duchovnie věci; nuzie je také, že co by chudým dobří lidé dali, to oni vše k sobě hrnú; také nuzie je lstivými odpustky, a tiem zvláště, že jich statek zle utracují a lakomě držie. Neb což kněžie mají, to jest chudých, což zostává mimo potřěbný hodný oděvec a potřěbici, vedlé niež mohl by kněz k spasení lid boží vésti: a pak ti volové tuční řiekají pánóm svým, to věz lidem světským, jenž jsú páni nad zbožím, i nad

kněžími k obraně: Přineste píti! O kolikokrát za den bez potřěby břichoplncóm přinesú píti, ani vždy zalévají, když sě kolivěk vzechce, a druhdy ano sě nechce, ani pijí! a toho by vól čtveronohý neučinil. Ale hyběť jim, neb die Amos, že přisáhl jest bóh na svém svatém, to věz jmenu, a tak sám na sobě, že dnové přijdú na ty voly, že vzdvihnú je na kyjích, to věz, že jim kóži odtepú a ostatky v hrncích zvařie, tělo červie snědie a ďáblé sě duše chopie, již budú mučiti do súdného dne bez těla, a potom i s tělem.

Pak osel, jenž zná pána svého, jest člověk světský, kterýž drží božie přikázanie, a jako osel, což naň kněžie vložie pokánie, to mile nese. A tak ten osel s volkem poznali sú svého vladařě a pána, ale Israel mne, die bóh, nepoznal. Israel, lid židovský mnohý, nepoznal Krista, a zvláště kněžie a zákonníci. Též i ve čas ti, jenž by měli býti duchovně Israel, to jest vidící boha, tak aby nynie živú věrú znali boha, ti pak neznají: ty miením, kteříž zle živi jsú a tak boha neznají; o nichž teď die Kristus: „že neznali sú otcě ani mne. A ty věci," to věz o zamúceních a o pótkách vašich, „mluvil sem vám, aby když příde hodina," to věz těch pótek, „na ně vzpomínali a tak mile trpěli, že já," pán váš, jenž prvé trpím, „pravil sem vám," aby lehčejie strpěli, a v tom jisti jsúce radosť měli.

F. Že v tomto čtení spasitel učinil jest zmienku o vyobcování, pravě učedlníkóm, že je vyobcovávati budú, proto že oni jeho pravdu povedú, a proto že ti, kteříž otcě i ani Krista neznají, to učinie; protož dobré jest tuto aspoň kratičce o tom vyobcování položiti rozum lehký. Věziž, že vyobcovánie jest z obcě vyvrženie, a slove kletba, a móž býti i zle i dobře: zle, když člověka dobrého bez viny z obcě vymietají, tak aby s ním neobcovali. A tak jest Kristus byl vyobcován od židóv z biskupského, kněžského a zákonničieho přikázanie, jakož die S. Jan v 9 kap., že již sú sě byli schukli židé, že ktož by vyznal, že on jest Kristus, aby ven z obcě byl. A ten obyčej ve čtení Kristus pověděl jest učedlníkóm, že týmž vyobcováním budú potkáni.

Pak dobřě móž býti vyobcovánie trojím obyčejem, též i kletba: prvé, když pán bóh člověka pro hřiech smrtedlný vy-

mietá z obcě svaté, aby v ten čas nebyl účasten jeho milosti a prospěchu cierkvi svaté; neb v ten čas hřiechem smrtedlným člověk jest oddělen od boha i od cierkvi svaté, a jest dóm prázdný, v němž ďábel přěbývá. A tak každý člověk i ďábel, jenž jest v hřieše smrtedlném, jest v zlořectví božiem; jakož die David v psalmě k bohu: Lál si pyšným, zlořečení, kteříž odchylují sě od přikázaní tvých. A to my kněžie řiekáme vždy na primě; a tak každý kněz, když jest v hřieše smrtedlném a řieká ta slova, tehdy na sobě sám vyznává kletbu boží a sám sě klne; a tak všickni kněžie, to řiekajíce, klnú každého hřiešníka smrtedlného, jenž jest v hřieše smrtedlném, buď u pekle, neb zde ještě živ, a všichni světí v nebesiech přiznávají, že ta kletba jest pravá a pravé vyobcovánie. A tu kletbu málo zlí kněžie i jiní lidé zlí vážie!

Pak druhé móž býti vyobcovánie dobřě od duchovnieho vladařě, jakož od kněze, neb od světského, jakož od pána neb od obcě, tak když pro hřiech zjevný člověka z obcě vyvrhú. Ale jinak kněz má učiniti, a jinak pán světský, neb obec. Knězi dal zprávu najvyšší biskup, řka Petrovi a v něm cierkvi svaté v 18 kap. S. Matúše: Shřěší-li proti tobě bratr tvój, jdi a treskci ho sám samého, a uslyší-li, získal's bratra svého; pakli tebe neuposlúchá, přivezmi s sebú jednoho neb dva, aby v ústech dvú neb tří svědkóv stálo každé slovo; pakli jich neuposlúchá, pověz obci, a neuposlúchá-li obcě, buď tobě jako pohan a zjevný hřiešník. Aj teď máš zjevně položenie vyobcovánie, jenž nynie slove kletba, kterak má jíti, že najprvé pro hřiech smrtedlný, druhé pro zisk blížnieho k spasení, třětie že má býti z lásky. Že pro hřiech, to ukazuje Kristus, řka: „Shřěší-li," to věz smrtedlně, neb všední hřiech, ten neodděluje člověka od boha, ani od obcě svaté, ani činí člověka zlořečeného; protož nemá nižádný klet býti a vyobcován, jedné pro hřiech smrtedlný, jakož i písmo svaté, i ustavenie papežská ukazují. Aniž také pro každý hřiech smrtedlný má papež neb biskup člověka vyobcovati: pro tajemný nic, ani také pro zjevný ihned; ale má býti troje prvé napomenutie, jakož Kristus Petrovi jest rozkázal, aby najprvé šel k němu, a sám ho tresktal, aby hřiechu nechal; nenechal-li by, aby druhé dva neb tři přijal, a s nimi napomenul a tresktal; a třětie,

aby obci pověděl, a neuposlúchá-li obcě, aby již sě ho varoval, tak aby s ním neobcoval, jakož i s pohanem neb s zjevným hřiešníkem. A z toho vzěli sú světí, že nemá nižádný býti vyobcován a jako zlý jmenován, jedné když také troje napomenutie a tresktánie zavrže, a hřiechu smrtedlného nechce ostati. A to vyobcovánie jest jako lékarstvie duchovnie, jenž nemá býti smrtedlné, to věz k zatracení, ale pro spasenie; a také aby jiných nezprznil, neb jedna ovcě prašivá jiné przní, a jeden úd jiné údy, a malý kvas všecko těsto zakvasí neb poruší. Protož k tomu rozumu die Kristus v 18 kap. S. Matúše: „Ač ruka tvá neb noha tvá horší tě, uřěž ji, a vrz od
1 Kor. 5. sebe.“ A S. Pavel praví Korintským, že sú smilníka zjevného mezi sebú měli, a netbali na to, že malý kvas neb málo kvasnic cělé neb všecko těsto poruší; protož kázal jest takého smilníka vyobcovati a dáti v moc ďáblovu, aby jeho duch spasen byl. Neb jakož die S. Augustin, svatý Pavel měl jest moc, že zjevné hřiešníky dával jest ďáblu, tak že je na těle mučil, ale duši aby neškodil; a to vidúce tací, káli sú sě, a jiní sú nesměli zjevně hřěšiti. Té moci již nemají papeži,
Ep. ad Hebr. biskupové, a jiní preláti; neb jakož die S. Jan zlatoústý, že chopivše sě bohatstvie, za to sú tu moc dali, že jie nemají.

Již máš, že jedné pro hřiech smrtedlný, po trojiem napomenutí, tiem řádem, jako sem řekl, má člověk od preláta klet neb vyobcován býti. Z toho máš dóvod, že kohož kolivěk klnú, an hřiechu smrtedlného nemá, tomu křivdu činie, a v pravdě to kletie pán bóh pokládá za požehnánie. Protož David prorok die v osobě spravedlivého: „Kléti budú oni, ale ty budeš žehnati,“ to jest: oni budú zlořečiti, a ty budeš dobrořečiti; oni zlým nazývati, a ty, pane bože! dobrým budeš nazývati. A toho potvrdil jest Kristus, řka svým věrným v 5 kap. S. Matúše: „Blahoslavení budete, když vás zlořečiti budú lidé, a puditi vás budú, a řkú všelikakú zlosť proti vám, lžíce pro mě; radujte sě a veselte sě, nebť odplata vašě mnohá jest v nebesiech.“ Dále máš z toho, že nekaždé kletby pán bóh prelátské neb kněžské potvrzuje, a že mnozí jsú vyobcováni od lidí kněžskú kletbú, jenž nejsú od boha vyobcováni, ani z svaté obcě vyvrženi; jakož die S. Augustin a Origenes a mistr hlubokých smyslóv. Z toho opět dále máš, že, by

všichni kněžie, což jich jest na světě, kleli člověka a vyobcovali, an hřiechu smrtedlného nemá, tehdy by všichni sě klamali; a jemu, když by mile trpěl, kletba a vyobcovánie nic by neškodilo, ale brž velmě prospievalo. Neb die spasitel: Blahoslavení budete, když vás kléti budú lidé. A tomu na znamenie, když sú biskupové a kněžie vyvrhli onoho slepého, jehož jest Kristus uzdravil, ihned ho milostivý spasitel nalezl a mluvil s ním, a potvrdil ho u vieřě, jako píše S. Jan v 9 kap. A tak mnohé kněžie vymietají, a Kristus je přijímá: jakož i já ufám jeho svaté milosti, že mě jest přijal, ač sú oni vyvrhli, proto že káži přěs jich vóli jeho svaté slovo.

Pak že má kletba neb vyobcovánie kněžské býti z lásky, G. ukazuje Petrovi spasitel, řka: „Shřěší-li bratr tvój.“ V tom mienί, že z bratrské lásky má potresktati, a potom vyobcovati; a svatý Pavel die: Všecky věci vaše v lásce buďte. To jest: což činíte, vše v lásce čiňte. A jest lehký toho příklad: Aj když by který člověk v království byl nemocen, jehož by všechno královstvie mělo litovati a žádati, aby byl zdráv na těle, proto že by byl prospěšen království, a zvláště bratřie jeho měli by býti pilni, aby jemu k zdraví pomohli, ač by mohli: ovšem když člověk jest v hřieše smrtedlném, všecko Kristovo královstvie, jenž jest sbor věrných křěsťanóv, má litovati člověka na duši raněného, a má žádati od pána boha, aby ráčil uzdraviti ho a k prospěchu cierkvi svaté přivesti, a zvláště proto, že jsú bratřie jednoho otcě pána Ježíše. Protož kdy člověka vyobcovávají, měli by kněžie s žalostí praviti lidu, a napomenúti lid, aby prosili pána boha za toho člověka, aby jemu ráčil dáti poznánie, aby hřiechu ostal: ani pak činie zpět, porúčejí ho ďáblóm a žádají, aby jeho duši vydrúce z prsí do pekla vzěli! A to činie bludně, jakož i vyobcovávají bludně; a najviece těm toho žádají, kteříž jich hřiechy treskcí, neb nedadie jim desátkóv, neb co jim učinie protivného; a tak majíce z přikázanie svého vykupitele za ně boha prositi, pak zpětně činie. Bóh die: „Modlte sě za ty, kteří vám sě protivie a hanějí vás.“ Ani pak lají jim a hanějí je; a kterým by měli děkovati, že z hřiechu je treskcí, ani pak jim lají: jako sú židé učinili pánu Ježíšovi, a jako bláznivý nemocný činí svému věrnému lékaři; a tak nebožátka mnějíce, by jiným škodili,

sami sobě škodie. Protož jim na výstrahu die S. Řehoř, že pastýř, to věz duchovní prelát, má sě báti, aby nesvazoval ani rozvazoval neopatrně: nesvazoval, to jest neklel a nevyobcovával křivě; a má sě báti proto, neb klel-li by křivě, tehdy by těžcě hřěšil a sám by sě klel.

H. A křivě klne prvé, když pro zisk tělestný klne viece než pro spasenie. Druhé křivě klne kněz, když klne pro svú čest neb chlúbu; neb nemá v tom své chvály hledati. Třětie křivě klne, když to činí pro svú pomstu. Čtvrté, když klne nedržě řádu od pána Ježíše vydaného, a tak když klne, nenapomena bratra prvé, aby nechal hřiechu. Páté, když klne člověka, věda an nenie hřiechem smrtedlným vinen; a to jest najtěžšie z těch pěti hřiechóv. A když vnitřním okem člověk nynějšie kletby spatří, shledá, že obecně ti, kteříž jiné klnú, jsú v boží kletbě; neb nižádný nemá kléti jiného, jedné sám jsa bez hřiechu smrtedlného, jakož již řečeno jest, že což kolivěk člověk činí, to má činiti v láscě a tak bez hřiechu smrtedlného, neb láska netrpí ho v duši s sebú. A toho jest dal
Luc. 4. pán Ježíš příklad, řka: „Lékaři, uleč sě sám!“ a druhý, že když sú přivedli k němu cizoložnici mistři a kněžie a zákonníci, a řkúce: Mistře! žena tato nynie popadena jest v cizolož-
Joh. 8. ství, a Mojžieš přikázal jest také, to věz cizoložnicě, kamenovati, protož ty co k tomu dieš? a milosrdný spasitel schýliv sě k zemi, i psal jest prstem na zemi; a když sú ustavičně tázali, on vzdvih sě, řekl jest jim: „Kto z vás jest bez hřiechu, luč na ni prvý kamenem.“ A oni jeden po druhém odešli sú pryč a jie neodsúdili. Tu světí pravie, že ktož chce koho jiného z hřiechu súditi, má sám prvé na sobě hřiechu, to věz smrtedlného, nemieti, a zvláště toho, z něhož chce jiného súditi. A opět die milý spasitel: „Pokrytče! vyvrz prvé břevno z oka svého, a tehdy budeš moci řéci: Bratře! nechť vyvrhu mrvu z oka tvého.“ Břevno v oku jest veliký hřiech v žádosti, ale mrva jest malý. Protož kněžie, a najprv papeži a biskupové, chtie-li jiné kléti, mají prvé sami bez hřiechu smrtedlného býti, a tak vyvrci prvé z své žádosti břevno svatokupectvie, lakomstvie, pýchy, smilstvie a jiných hřiechóv. O milosrdný spasiteli! by nynie psal prstem, aby každý, jenž jiné súdí, viděl své hřiechy, a tak byl omámen, jako oni sú byli

omámeni, jenž sú cizoložnici odsúditi chtěli, toť by málo i duchovní i světští jiné kleli a odsuzovali!

Pak třětie móž býti kletba neb vyobcovánie dobřě, a bude v súdný den, když najvyšší kněz a král káže angelóm svým, aby zlé vyobcovali z dobrých, a vydá na ně kletbu sám, řka: „Jděte zlořečení do věčného ohně, jenž připraven jest ďáblu a angelóm jeho!“ Tu poznáme, kto jest kozel smrdutý a kto nevinná ovcě, kto požehnaný a kto zlořečený. Milostivý spasiteli! zde nechť klnú, nechť honie, pudie i tepú, zde ty bij, zde sekaj: jedné v ten den zlořečenstvie nevydávaj na mě břiešného i na jiné, kteříž jsú tvoji synové vyvolení, ale daj požehnánie, řka: Poďte požehnaní v mé královstvie! Amen. Mat. 25.

Ale ještě věz, žeť mají zástěru své kletby křivé, řkúce, že každá kletba, i pravá i křivá, vieže člověka. Ale to jest hrubá lež; neb poňavadž koho křivě klnú a tak vieží a vyobcovávají, a pán bóh spravedlivý žehná a rozvazuje a drží milostí člověka nevinného jakož úd svój živý, i kterak by ten člověk byl v ten čas zlořečený, svázaný a vyobcovaný? nelzě, neb jinak musila by moc jich kletie býti věččie než božie; a bóh by byl nespravedlivý, že by jim té křivdy pomohl na svého věrného sluhu. Protož rozuměje tomu Bálam prorok, jenž jest byl vyjel pro dary k pohanskému králi, Balák řečenému, aby dal zlořečenstvie na lid israelský, to jest na židy; a řekl jemu: „Poď, zlořeč Jakob, chvátaj neb pospěš, a hyzď Israel! Odpověděl Bálam: Kterak budu zlořečiti, jehož nezlořečí bóh? proč bych toho hyzdil, jehož pán nehyzdí? A potom dále die Bálam: Stój, Balák! a znamenaj a slyš, synu Sofor: nenieť bóh jako člověk, aby lhal, ani jako syn člověka, aby sě proměnil, a aby řekl a neučinil, a aby mluvil a nenaplnil. K požehnání přiveden sem [od boha]. požehnánie obrániti [bohu] nemohu. Nenie modla v Jakob, aniž vidí sě modla v Israel; pán bóh jeho s ním jest! To vše v knihách Numeri, jenž jsú čtvrté knihy Mojžiešovy, a v 23 kap. Tu máš zjevné písmo, proti němuž nemóž kto mluviti, jedné ač kacieřskú stranu chce držěti; i máš tu: že nemóž v pravdě člověk toho zlořečiti neb kléti, kohož bóh žehná; druhé, že nemóž bóh lháti; a třětie, že nemóž sě proměniti, to věz v svém božství; čtvrté, že nemohl Bálam zlořečiti ani hyzditi lida židovského, neb jest ho bóh žehnal; a dává I.

příčinu, proč? že proto, že lid neměl hřiechu modloslúženie. Protož vida to duchem božím Bálam, hledě z daleka na lid, dav jemu požehnánie, řekl jest: Umři duše má smrtí spravedlivých, a buďte mé věci najposlednějšie k jich podobné! To Bálam. O by sě nevěrní krkavci naučili tomu písmu!

K. Ale ještě mají jeden kus, jímž chtie každého, kohož klnú, ustrašiti, řkúce: že kletby i křivé má sě báti poddaný svého pastýře; neb die S. Řehoř: Ten kterýž pod rukú pastýře jest, svázán býti boj sě i křivě, aniž pastýře svého súdu všetečně haněj. Tu věz, že člověk, jsa jist, že vinen nenie, nemá sě báti, by jemu kletba křivá co duši škodila; neb nelzě jest, by člověku mohl kto na duši uškoditi, když sobě sám hřiechem neuškodí, jako toho dovodí krásně S. Jan zlatoústý. Neb die S. Petr v 1 epištole v 3 kap.: I kto jest, jenž by vám uškodil, ač dobré věci milovníci budete? a ač co trpíte pro spravedlnosť, blahoslaveni jste! A sám milosrdný spasitel die v 6 k. S. Lukáše: Blahoslavení budete, když vás budú nenáviděti lidé, a když odlúčie vás a pohanějí a vyvrhú jmeno vašě jako zlé pro syna člověčieho. Radujte sě a veselte v ten den, neb aj odplata vašě mnohá jest v nebi! Aj na tomto písmě jest dosti věrnému sluzě božiemu, jehož křivě klnú, že jemu ta kletba duši neškodí, ale brž prospievá; a o tom sem jinde mnoho svedl písma. Ale proč, jako die S. Řehoř, má sě báti kletby? Věziž, že prvé proto, aby nepadl v nepokoru a v netrpělivosť, a tak i v pýchu, jakož tudiež die S. Řehoř. Druhé má sě báti pro svého pastýřě škodu, aby křivě klna neuškodil své duši; neb když křivě klne svého poddaného, činí křivdu bohu, bližniemu i sobě, a tak sobě škodí. Třětie má sě báti pro škodu bližních, jimž by mohla přijíti pro tu kletbu, tak že by sě snad nerozumně slova božieho od kletého varovali, neb že by jim duchovní potřěbu stavili, jako: křest, zpověď, pohřeb; jakožto rádi a obecně činie, když sě vadie kněžie o obroky, a ve čas činie, když já jedné počnu kázati. A věděvše dobřě, že sem byl u Prazě od Vánoc až přěs Velikú noc, slúžili sú; a když sem jedné kázal, tak sú ihned stavili službu ti, kterýmž jest těžko slovo božie slyšeti. A jistě kdy tací nepřietelé slova božieho nejsú hodni, aby slúžili, jakož jsú svatokupci, lakomci a smilníci, bylo by jim stokrát lépe, neb méně ško-

dlivé, aby neslúžili; neb slúžie sobě na zatracenie, jehož pán bóh rač nás ostřieci skrze zaslúženie pána našeho Jezu Krista! Amen.

Na den svatého Ducha.

S. Jan v 14 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Ač kto[1] miluje mě,[2] řeč mú zachová,[3] a otec mój[4] milovati bude ho,[5] a k němu[6] přídeme,[7] a přiebytek[8] u něho[9] učiníme; kto nemiluje mne, řeči mé nechová.[10] A řeč, kterú ste slyšěli, nenie má,[11] ale jeho, jenž poslal mě, otcě. Ty věci[12] mluvil sem vám s vámi přěbývaje,[13] a utěšitel duch svatý, jehož pošle otec[14] ve jmeno mé,[15] ten vás naučí[16] všechny věci,[17] a vzpomene vám[18] všechny věci,[19] kteréž kolivěk poviem vám. Pokoj[20] ostavuji vám,[21] pokoj svój[22] dávám vám, ne jako svět[23] dává,[24] já dávám vám.[25] Nemuť sě srdce vaše,[26] ani strachuj;[27] slyšeli ste, že já řekl sem vám: Jdu,[28] a přijdu[29] k vám. Byste[30] milovali mě, radovali byste sě jistě, že k otci jdu,[31] neb otec věččí mne jest.[32] A již řekl sem vám prvé, než sě stane, aby když sě stane, věřili.[33] Již nemnohé věci[34] budu mluviti s vámi, neb přišlo jest knieže[35] světa tohoto[36] a na mně nemá nic;[37] ale by poznal svět,[38] že miluji otcě.[39] A jakož dal jest mi přikázanie otec, tak činím.[40]

[1]) právě. [2]) nade všechny jiné věci. [3]) v skutku. [4]) nebeský. [5]) a tak i já. [6]) k tomu, jenž mě miluje. [7]) já s otcem. [8]) věčný. [9]) jenž mě miluje. [10]) neplní skutkem. [11]) toliko. [12]) o milování a o zachování mé řeči. [13]) tělestně obcuje. [14]) vám v dařiech. [15]) t. ode mne a mým jmenem. [16]) velmě dobřě, což nynie rozuměti nemóžete. [17]) k spasení hodné. [18]) potom. [19]) jichž ve čas nepomníte. [20]) jenž jest utěšenie duše od hřiecha. [21]) v příkladě, aby tak byli s lidmi pokojni, jako já jsem. [22]) jenž jest s bohem sjednánie. [23]) lid v světě. [24]) t. pokoj, jenž jest tiché požívánie času. [25]) bez přiekazu znamenitého nepřátel. [26]) pro mú smrť, jenž jest vykúpenie vaše. [27]) pro svú smrť a pro pótky budúcie. [28]) na smrť. [29]) v třětí den. [30]) plně. [31]) t. den vstúpenie. [32]) jelikožto člověka; neb otec jest bóh, ale on jelikožto člověk jest stvoře-

nie. [33]) že pravil sem vám, jakožto bóh věda budúcie věci. [34]) t. před smrtí. [35]) ďábel. [36]) lidu zlého. [37]) nižádného hřiecha. [38]) lid všeho světa. [39]) chci umřieti, abych naplnil proroctvie, vykúpil vyvolené, a dal příklad v poslušenství otcě. [40]) káži slovo božie a jdu na smrť pro vaše spasenie.

Dnes jest hod ducha svatého, jenž jest v dařiech jako dnes dán apoštolóm a jiným věrným, kteříž sú s nimi byli; i dnes také týž duch dán bude mnohým v milosti zvláští, jenž sě hřiechóv kají a ostřiehají a v milování božiem prospievají, chovajíce skutečně slovo svého spasitele, Jezu Krista. A že v dnešniem čtení jest zmienka o duchu svatém, protož to čtenie dnes drží na mši cierkev svatá, aby pamatujíc hod ducha svatého, jenž jest pravý bóh, hodna byla přijieti jeho dary. A přijme, když bude přikázanie plniti, a tak Jezu Krista milovati, jenž počínaje čtenie die učedlníkóm svým: „Ač kto miluje mě, řeč mú zachová.“ A dává milostivý spasitel mnohá naučenie svým věrným: najprvé učí je, kterak mají znáti, že ho milují; druhé, že jeho řeč pilně zachovati mají; třětie ukazuje jim, že duch svatý je tomu naučí; čtvrté, učedlníky těší; páté, že jde k otci skrze smrť, a že po smrti brzy k nim přijde, a to učiní proto, aby naplnil, co mu jest otec přikázal.

I k prvému položení die takto: „Ač kto miluje mě, řeč mú zachová,“ to věz, v paměti držě, sladcě rozjímaje, píše ač móž sobě, ale zvláště skutkem jie plně. To čtvrté jest jež bóh přikazuje; a tak die spasitel: Ač kto miluje mě, řeč mú zachová, věřě a čině, což sem přikázal. Již z toho móž poznati člověk, miluje-li Krista; protož die S. Řehoř: Aj by každý z vás byl otázán, miluje-li boha? plnú nadějí a bezpečnú myslí odpovie: Miluji! a na počátku čtenie slyšeli ste, že pravda die: Ač kto miluje mě, řeč mú zachová. Protož dóvod milovánie jest skutkem ukázanie; protož v své epištole ten [t. kterýž toto čtenie píše] Jan die, že ktož die: Miluji boha, a přikázaní jeho neostřiehá, lhář jest. Neb právě boha milujeme, když k jeho přikázaním od svých sě rozkoší zdržujeme; neb ktož ještě po neslušných žádostech běží, jistě boha nemiluje, neb jemu sě v své vóli protiví. To Řehoř. Z té řeči a z Kristovy prvé máš, že ktož kolivěk boha miluje, ten

všechna jeho přikázanie plní; druhé z toho máš, že ktož boha miluje, ten jest vešken zákon boží naplnil tak, což jemu slušie k spasení. Protož die S. Pavel k Římeninóm v 13 kap.: Plnosť zákona jest milovánie. A že milovánie Kristovo nenie bez odplaty, protož ihned die dále Kristus: „A otec mój milovati bude ho, a k němu přídeme a přiebytek u něho učiníme.“

V té řeči trojí odplatu pokládá spasitel svému milovníku, jenž přěsáhá všecky odpustky papežské: prvá odplata, že Kristova milovníka otec bude milovati, a tak svatá Trojice i všechna nebeská říše; druhá odplata, že Kristus s otcem k svému milovníku přijde, to věz, zvláští ho milostí navštieví, a tak i duch svatý; třětie odplata, že Kristus u toho milovníka s otcem sobě přiebytek učiní, to věz, že s ním tak dlúho bude s otcem i s duchem svatým přěbývati, kterak dlúho on bude řeč Kristovu chovati. O milý člověče! zdáť sě malá odplata, když pro zachovánie řeči Kristovy Trojice svatá bude tě milovati, k tobě příde a v tobě bude milostí přěbývati? Jistě veliká odplata jest tato, mieti v sobě tak velikého hosti! Protož die tu S. Řehoř: Važte, bratřie najmilejší! kterak veliká jest slavnosť, mieti v srdečné hospodě příchod boží [to jest, mieti v srdci boha hostí]. Jistě, by v dóm náš který bohatý aneb mocný přietel přišel, vší snažností vešken dóm byl by čištěn, aby nic nebylo, což by jeho očima sě nelíbilo; protož vyčisť nečistoty zlého skutka, ktož bohu dóm připravuje myslí. A vizte, coť die pravda: „Přijdeme a u něho přiebytek učiníme.“ Neb v některých srdcě přichodí a přiebytka nečiní; neb skrúšením boží milosť přijímají, ale časem pokušenie toho zapomínají a tak k hřiechóm sě navracují, jako by jich nikdy neplakali. Ale ktož boha právě miluje a přikázanie jeho ostřiehá, v jeho srdce bóh přichodí a v něm přiebytek činí; neb tak ho milovánie božie skrze proráži, že od toho milovánie v čas pokušenie neodstúpí. Protož ten právě boha miluje, jehož mysli zlá žádosť přivolením nepřěmáhá; neb tiem viece člověk od nebeského milovánie sě odchyluje, čím viece v zemských věcech sě kochá! Protož i ještě sě dále die: „Ktož nemiluje mne, řečí mých nechová.“

To vše svatý Řehoř, váže, že veliká slavnosť jest, mieti boha hosti v srdci, a kterak máme pilni býti, abychom tomu

hosti dóm duše své čistě připravili, aby přída neodšel od nás svú milostí, ale aby ostal s námi na věky. O běda jim, k kterýmž nikdy ten host nepříde! jako jsú pohané, židé i děti nekrstěné; běda jim, k nimž kdy přišel jest, a pak odšel, a opět k kterýmž příde, a opět konečně otejde! Ale blaze těm, k nimž přída, přiebytek věčný u nich učiní! jakož sám die: „K němu přijdeme, a přiebytek u něho učiníme.“ A že obecně lidé klamají sě, řkúce, že milují boha, jakož všichni lidé z přirozenie řkú, že milují boha; protož musí ta lež zkažena býti. Neb jakož židé, zabívše Krista, mněli sú, by boha milujíce bohu tiem poslúžili, a nynější biskupové a kněžie, hrdlujíce ty, jenž slovo božie káží, také mnie, by boha milovali; protož Kristus, aby lidé sě v tom neklamali, die pravdu, jiež nižádný nemóž zrušiti, že „ač kto miluje mě, řeč mú zachová.“ Neb nenie dosti člověku, uchem tělestným slyšeti slovo Kristovo, neb též mohú slyšeti i hovada, i ptáci; ani jest dosti mluviti, neb též móž i ďábel učiniti; ani dosti jest psáti, učiti, aneb o něm mysliti: ale musie sě skutkem naplniti; a to slove zachovánie slova božieho, to věz každého přikázanie. Neb nelzě jest zachovati jednoho přikázanie božieho bez jiných přikázaní; neb ktož jednoho nedrží, nižádného nedrží, a ktož jedno plní, všechna přikázanie plní; neb miluje-li boha, tehdy všechna v té milosti plní; pakli boha nemiluje, tehdy nižádného neplní. Protož dále die spasitel: „Ktož nemiluje mne, řeči mé nechová.“ A chtě milý spasitel, aby učedlníci věděli, že ktož jeho řeč zachová, že otcě boha řeč zachová, protož die dále: „A řeč, kterú ste slyšeli, nenie má, ale toho, jenž poslal mě, otcě.“ Neb poňavadž Kristus jest syn boží, tak že má byt od otcě boha, a tak i řeč; protož řeč Kristova nenie samého Krista, ale i otcova. Protož ktož Kristovu řeč zachová, ten i otcě nebeského řeč zachová; a že což mluví otec, to mluví i duch svatý, protož ktož řeč Kristovu zachová, ten i ducha svatého řeč zachová, a tak i všie svaté Trojice.

Dále die spasitel: „Ty věci mluvil sem vám,“ to věz o milování a o zachování řeči mé i otcě mého, „s vámi přěbývaje,“ to věz jako mistr váš a přietel věrný, táhna vás k věčné radosti; „a utěšitel, duch svatý,“ jenž těší kajície a za-

múcené, „jehož pošle otec mój ve jmeno mé,“ to jest ode mne a mým jmenem, aby rozuměl, že otec i Kristus, syn boží, poslal jest ducha svatého. Tak rozuměj, ne by s nebes duch svatý přišel siem na svět, ale že dary ducha svatého dal jest otec bóh, a to zaslúžením pána Ježíše; neb on jest zaslúžil, trpěv jelikožto člověk, a jest menší než otec i než duch svatý. A že ti darové nejsú toliko od otcě, ale i od ducha svatého, protož ihned die Kristus: „Ten vás naučí všechny věci,“ to věz, naučí velmě dobřě, což nynie rozuměti nemóžete; neb sě ve čas mútíte pro mű smrť, a strachujete pro svú, a jste hrubí; protož ještě o mém z mrtvých vstání, prvé než přide utěšitel, tak zjevně máte ještě býti naučeni, a aby ducha svatého přijeli, spósobeni. A pak ten duch svatý „vzpomene vám,“ to věz potom, když ho otec pošle, „všechny věci, kteréž kolivěk poviem vám.“ Tak sě stalo. Protož učedlníci, což sú psali ve čtení, to sú psali svatého ducha naučením a vzpomenutím.

Dále die spasitel: „Pokoj ostavuji vám“ u příkladě, aby tak byli pokojni, jako já jsem. Ten pokoj drželi sú učedlníci, neb po seslání ducha svatého již sú byli učedlníci tiší, nesvárliví; již Petr meče nevytrhl, aby ucho komu uťal; již sú sě nevadili, kto by mezi nimi první neb věččí byl; ale každý již Krista v pokoji následuje, k smrti bez tělestné obrany šel. Nu, apoštolští náměstkové! vizte, máte-li ducha svatého, jenž jest duch jednoty, duch pokoje a milosti, tehdy tak jste živi jako apoštolé; ale že sě vadíte o dóstojenstvie pro zbožie, a lidi mordujete, a rozbroj v křěsťanstvu činíte, protož po skutciech ukazujete, že máte ducha zlého, nesvornosti, ducha lakomého, jenž jest vrah neb mordéř od počátka. A co jich jest, jenž mají ducha smilnosti, ďábla, jenž dáví na duši smilníky! Neměli sú apoštolé toho ducha, ale ducha pravdy; protož sú měli pokoj Kristóv, že sú ho v ctnostech následovali, neb jest jim řekl: „Pokoj ostavuji vám, pokoj svój dávám vám, ne jako svět dává, já dávám vám.“

Tu věz, že pokoj světa jest tiché požívánie času, bez překazu znamenitého od nepřátel; a ten pokoj lidé světští velmě milují, a což sě vadie neb tepú, to činie vždy chtiece ten pokoj mieti, i lúpežníci, jenž proto lúpie, aby u pokoji bydlo tělestné dobré měli. A ten pokoj obecně jest velikými

hřiechy zprzněn; neb když lidé nemají od nikudž překazy, rádi tancují, hodují, smilnie, hrají a jiné hřiechy páší; ale když je lúpie, jímají, pudie a tepú, tehdy nemají kdy tak hřěšiti, a co sú u pokoji byli boha zapomenuli, spieše na boha vzpomínají, k němu volají, aby sě ráčil smilovati. Protož die spasitel: „Pokoj svój,“ jenž jest utišenie duše od hřiecha, „dávám vám.“ A že toho pokoje svět, to jest lid zlý, nemiluje, ani dává, neb toho pokoje zlý lid nemá, protož die Kristus: „ne jako svět dává, já dávám vám,“ to jest: jiný pokoj a jiným úmyslem svět dává pokoj, a jiným já; neb svět dává k rozkoši těla, ale já dávám k věčnému odpočinutí. „Protož nemuť sě vaše srdce“ pro mú smrť, jenž jest vykúpenie vaše, „ani sě strachuj“ pro svú smrť, a pro puotky budúcie. „Slyšeli ste, že já řekl sem vám: Jdu,“ to věz na smrť, „a přijdu k vám,“ to věz třětí den. Těch slov výklad Kristus skutkem ukázal. „Byste milovali mě“ t. plně, a rozuměli, kam já jdu a co učiním dobrého vám, „radovali by sě jistě, že k otci jdu,“ to věz smrtí, na nebe vstúpením jelikožto člověk; avšak jelikožto bóh s vámi vždy budu. A proč jde k otci, ihned ukazuje, řka: „neb otec věččí mne jest“ t. jelikožto člověka; neb bóh otec jest stvořitel, ale Kristus, jelikožto člověk, jest stvořenie; ale vedlé božstvie nenie věččí otec nežli syn, ale rovné jsú osoby i otec, i syn, i duch svatý, i v moci, i v dobrotě, i v znání všech věcí.

Pak proč tak mluví spasitel, ukazuje řka: „A již řekl sem vám prvé, než sě stane,“ to věz proto, „aby když sě stane, věřili,“ to věz, že jsem já syn boží, pravý bóh, jenž sem vám pravil budúcie věci. „Již nemnohé věci budu mluviti s vámi,“ t. před smrtí; „neb přišlo jest knieže světa tohoto,“ to jest ďábel, jenž jest knieže a král nad tiemto světem, t. nad zlým lidem, „a na mě nemá nic,“ t. nižádného hřiecha; „ale aby poznal svět,“ t. lid vešken z světa, „že miluji otcě,“ t. chci umřieti, abych naplnil proroctvie, vykúpil vyvolené a dal příklad v poslušenství otcě. A že miluji otcě, drže jeho přikázanie, „jakož dal jest mi otec přikázanie, tak činím,“ káži slovo božie a jdu na smrť pro vaše spasenie, a tak dokazuji, že miluji otcě. Tento konec čtenie potvrzuje počátka tohoto čtenie. Řekl Kristus: „Ač kto miluje mě, řeč mú zachová;“ týmž dovodí, že on otcě boha miluje, řka: „Jakož dal jest

mi otec přikázanie, tak činím.“ Milostivý spasitel položiv zprávu milovánie pravého, i dal jest na sobě příklad. Amen.

U pondělí po světiem duše.

S. Jan v 3 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Tak[1] bóh[2] miloval jest svět,[3] aby syna[4] svého[5] jednorozeného[6] dal,[7] aby každý, ktož věří[8] v něho,[9] nezahynul,[10] ale měl život věčný.[11] Neb neposlal jest bóh syna svého na svět,[12] aby súdil[13] svět,[14] ale aby spasen[15] byl svět[16] skrze něho. Ktož věří veň,[17] nesúdie ho,[18] ale ktož nevěří,[19] již súzen jest, neb nevěří ve jmeno jednorozeného syna božieho.[20] A toto[21] jest súd, že světlo[22] přišlo[23] na svět,[24] a milovali sú lidé viece temnosti[25] než světlo,[26] neb byli sú jich zlí skutkové. Neb každý, ktož zle činí,[27] nenávidí světla, a nejde k světlu, aby nebyli tresktáni skutkové jeho;[28] ale kto činí pravdu,[29] jde k světlu, aby byli zjeveni skutkové jeho, že v bozě učiněni sú.

[1]) velmě. [2]) otec. [3]) sbor lidí vyvolených. [4]) ne sluhu. [5]) ne cizieho. [6]) ne z mnohých jednoho. [7]) darmo, nepojčil. [8]) t. milováním srdečným vždy sě ho drží. [9]) v syna, a tak i v otcě i ducha svatého. [10]) na věky na duši i na těle. [11]) t. živ byl v radosti věčné. [12]) t. na zemi v světě. [13]) na věčné zatracenie. [14]) sbor lidí vyvolených. [15]) t. blahoslaven věčně. [16]) sbor vyvolených. [17]) t. milostí božieho syna sě konečně drží. [18]) otec a syn k zatracení. [19]) milostí sě konečně nedrží. [20]) t. v Ježíše spasitele. [21]) neb tento. [22]) syn boží. [23]) vtělením. [24]) mezi lidi. [25]) hřiechy. [26]) pravdu a ctnosti. [27]) jako cizoložník, zloděj. [28]) když by byli vidieni. [29]) ctnosti, činí dobré.

Svaté toto čtenie mluvil jest milostivý spasitel, učě Nikodéma, jenž jest byl k němu přišel v noci, proč jest syn člověka, to jest on Kristus, měl pověšen býti na kříži, jako had byl pověšen na púšti na sošě. I znamenám tři věci v tom čtení: Prvú, veliké posilenie našie naděje a viery; neb die syn boží: Ktož věří, nezahyne. Druhú, božie dobroty dojištěnie; neb die spasitel: Tak bóh miloval jest svět, aby syna svého jednoro-

zeného dal, to věz na smrť za svět. Třětí věc znamenám, zlosť lidskú; neb die spasitel: že milovali sú lidé viece temnosti než světlo. I die najprvé spasitel: „Tak“ t. velmě „bóh miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal“ t. na smrť.

Tu pro lepší rozum věz, že svět v písmě jinak a jinak sě béře; jako když die písmo: bóh jest stvořil svět, tu svět znamená všecky věci stvořené spolu; a když die písmo, že syn boží přišel na svět, tu svět mienie sě země, jenž jest v světě, na níž lidé přěbývají; a když die písmo: „a svět ho nepoznal,“ tu svět sě mienie zlý lid. Též když die Kristus: „Otče! za něť [t. za vyvolené] prosím, ne za svět,“ tu svět mienie zatracencě; a když teď die spasitel: „Tak jest bóh miloval svět,“ a opět: „aby nesúdil světa, ale aby spasen byl svět,“ tu třikrát svět mienie vyvolený lid k spasení; neb ten svět velmě od věčnosti miloval jest bóh, a za ten dal syna, a toho světa nesúdí k zatracení, ale brž ten svět spasí. A o tom die: Tak bóh miloval jest svět, aby dal.

Tu važme: kto, co, skrze koho, komu, proč, kterak jest učinil? Kto? že bóh všemohúcí, nižádného nepotřěbuje ku pomoci; svrchovaně múdrý, nepotřěbuje rady; svrchovaně dobrý, nižádného nepotřebuje dobroty, ale z své dobroty dávaje všemu stvoření požívati dobroty. Tak miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal, aby každý, ktož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Aj již máme, kto učinil? že bóh. A kterak? že tak miloval velmě, že boha nesmierného, nesmrtedlného, netrpělivého sjednal s člověčenstvím, aby byl člověk malý, smrtedlný, trpělivý; aby člověka hřiechem zprzněného za syna volil, a svého pána přirozeného, maje jediného, na smrť
Rom. 5. najohavnější a najukrutnější dal. Vážil to svatý Pavel; protož die: Ukazuje bóh lásku svú v nás, že když ještě hřiešníci sme byli, Kristus za nás umřěl jest. I proč? neb die Kristus: Tak bóh miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal; a tak bóh miloval jest svět, že svému zvláštniemu synu neodpu-
Rom. 8. stil, to věz, bez smrti ho nenechal, ale za ny za všecky dal jest ho, to věz na smrť. Aj již máme, kterak jest učinil. A co jest učinil? že dal syna. Dosti by bylo, kdyby kto sluhy nasadil na smrť: aj on dal syna, a ne ze mnohých jednoho, ale maje jediného, ani z vyvolených, ale jednorozeného, a nedal

nestatečného, ale boha sobě rovného, a to učinil mocně, milostivě, múdřě, a nesmierně dobřě. Važme: skrze koho? že skrze syna, skrze něhož všecky věci stvořeny sú, bez něhož nemóž nic býti. Važme: komu učinil? že světu, sboru lida nečistého, hřiechem zprzněného. O nečistý světe! važ to, že ten, jenž jest nemohl býti nečistý, dán jest za tě, aby tě vyčistil, a od zatracenie vykúpil, a k životu věčnému přivedl, a ihned poznáš, proč jest dal bóh syna na smrť: že aby tě, světe, od smrti hřiecha, i od smrti věčného zatracenie vykúpil. Nebť die vykupitel světa: „Tak bóh miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal, aby každý, ktož věří v něho, nezahynul, ale aby měl život věčný.“

Oj važme to, že bóh, svrchovaná dobrota, tak velmě miloval jest svět, to jest nás hřiešné, aby dal, neřku prodal za tak dobré, neb nemóž nic býti tak dobrého jako bóh; aby dal bez své potřěby, a bez našeho zaslúženie, aby bóh byl člověkem; aby dal syna svého, ne na hody, ale u velikú práci a v pohaněnie, a potom na smrť ukrutnú. Proč? syn daný die: „Aby každý,“ t. člověk, „ktož věří,“ to věz milováním srdečným vždy sě ho drží až do smrti, „aby nezahynul,“ t. aby nebyl zatracen, „ale aby měl život věčný,“ to jest, aby živ byl v radosti věčně. Nuž, světe! pomniž, že bóh dal jest za tě syna: daj ty jemu vóli svú; on jest odpustil hřiechy tobě: učiň ty sobě sám dobřě, slituj sě nad sebú, neroď sám sobě škoditi, aby mohl život věčný mieti; aj on dal jest život svój na smrť: zkaž ty v sobě hřiecha smrť, a vezmi věčný život. Nebť die dále spasitel, že „neposlal jest bóh syna svého na svět,“ to jest na zemi mezi lidi, „aby súdil,“ t. na věčné zatracenie, „svět,“ t. sbor vyvolených k spasení, „ale aby spasen byl svět skrze něho.“ Tu die svatý Augustin: I proč spasitel světa nazván jest? jedné aby spasil svět. Tehdy což na lékaři záleží, přišel jest, aby uzdravil nemocného. Ten sě sám zabíjie, ktož přikázaní lékařových zachovati nechce; protož ktož přikázanie toho lékařě držeti nechceš, sám sě odsúdíš!

Slyš, coť die dále: „Ktož věří veň,“ to věz, ktož milostí srdečnú sě ho drží do smrti, „nesúdie ho,“ to věz otec a syn k zatracení. Tu věz, že latině stojí: non judicatur, a toho slova česky jedniem slovem podobně k rozumu nemohu

vyložiti; neb řekl-li bych non judicatur: nesúdí sě, to slovo táhne k jinému rozumu; pakli bych řekl: nenie súzen, to jest: non est judicatus; pakli diem: nebude súzen, to jest: non erit judicatus. I zdálo mi sě lépe řéci, že ktož věří, „nesúdie ho.“ Pakli komu sě lépe co zdá neb výklad nahodí, chvála bohu, rád jsem tomu. Dále die spasitel: „ale ktož nevěří,“ to jest, milostí sě srdečnú konečně nedrží, „již súzen jest,“ t. k zatracení od otcě, i od syna, i od ducha svatého, ač ještě odsúzenie lidu ohlášeno nenie. A proč jest odsúzen? jedné proto, že nemá viery láskú ozdobené; protož die spasitel, že proto již odsúzen jest, že nevěří ve jmeno, to jest v Ježíše spasitele, v jednorozeného syna božieho. Věziž tu, že ne proto bude kto zatracen, že nevěří v to jmeno neb slovo Ježíš, ale ktož nevěří v toho syna božieho, jejž miení to slovo Ježíš.

Dále die spasitel: „A tento jest súd.“ Tu mi sě zdá, že spasitel řka: „Tento jest súd,“ tolik miení, jako by řekl: tato jest pravda, jenž lidi súdí, „že světlo přišlo na svět.“ „Světlo,“
Joh. 8. syn boží, jenž die: Já jsem světlo světa. „Přišlo“ skrze vtělenie, když sě čas naplnil proroctvie. „Na svět,“ t. na zemi mezi lidi, aby osvietil každého člověka některak; jakož die S. Jan v 1 k.: Bieše světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, jenž přichodí na tento svět. A proč odsúzenie sě stalo, ukazuje světlo, když die dále: „A milovali sú lidé viece temnosti než světlo;“ neb nižádný nebude zatracen, jedné ktož viece bude milovati zlé činy než spravedlnosť, a tak ktož viece sě přichýlí k hřiechu než k bohu, jenž jest nesmierná dobrota. A tak když die světlo: „A milovali sú lidé viece temnosti než světlo,“ znamenal jest tú řečí lidi s lehka, kteříž konečně viece sě přichýlé žádostí k hřiechu, nežli k bohu, světlu věčnému. A slovú hřiechové „temnosti,“ proto že člověku rozum jako zatmievají, že nezná a nevidí boha, pravého světla, i ctnosti, i sám sebe; druhé proto, že táhnú člověka do věčných temností; a třětie proto, že lidé, kteříž hřěšie, hledají temnosti, aby mohli hřěšiti, a jich hřiechóv aby lidé nepoznali. Protož ukazuje spasitel, proč sú lidé viece milovali temnosti než světlo, die: „neb byli sú jich zlí skutkové.“ Tu die S. Beda, že ti viece temnosti milují než světlo, kteříž své kazatele, jenž do-

břě učie, nenávidie a jim utrhají. A proč? jistě proto, že jsú jich skutkové zlí.

A dále die světlo: „Neb každý, ktož zle činí, nenávidí světla, a nejde k světlu, aby nebyli tresktáni skutkové jeho.“ Tu máš naučenie, že hřiechové minulí jsú příčina k věččiému hřěšení a v hřiešiech k zatvrzení; neb die světlo: „neb byli sú jich zlí skutkové.“ Aj dotýká prvních minulých hřiechóv, pro něž lidé viece sú milovali temnosti, to jest hřiechy, než světlo věčné. Aj toť hřiecha obtiežení! dovodí Kristus, řka: „neb každý, ktož zle činí,“ t. hřěší, „nenávidí světla,“ t. Krista, jenž jest světlo, „a nejde k světlu,“ to jest, nejde pokorú k světlu Kristovi, „aby nebyli tresktáni skutkové jeho.“ Ten rozum móž býti té řeči. Avšak tu věz, že člověk nenávidí světla, když zle činí, neb když chce spáti, neb když blázní. A že člověk, kterýž zle činí, jakož teď die spasitel, světla nenávidí, proto že smrtedlně hřěší, a každý taký spáti chce v hřieše, a blázní, protož každý, kterýž smrtedlně hřěší, boha i jeho pravdy, písma i tělestného světla nenávidí. Protož o zlých die Job svatý k bohu v 24 k.: Oni protivni sú byli světlu tvému, to jest Kristovi, i jeho slovu. A svatý Daniel v 13 k. die o dvú starú kněží, jenž sú chtěli s svatú Zuzanú bezděčně cizoložiti: že sú byli schýlili oči svoji, aby neviděli nebe, ani sě rozpomenuli na spravedlivé súdy božie. Ale moc božie přivede všechny konečně k světlu, v němž budú tresktáni jich hřiechové; neb die Kristus v 12 k. S. Lukáše: Nic nenie přikryto, by nebylo zjeveno, ani skryto, by nebylo vzvědieno; neb což ste v temnostech řekli, bude v světle řečeno, a co ste v ucho šeptali na ložiech, kázáno bude na střěchách. Ha ha! tu poznáme, co skrytě před lidmi jednáme! Protož darmo sě s hřiechy smrtedlnými před lidmi kryje, ktož je v úmysle libě má; neb bóh je všudy vidí a v súdný den všemu světu je oznámí, a ktož sě jich nepokaje, toho na věky odsúdí. A že lidé dobří jinak než zlí jsú živi, opak proti zlým, protož die věčné světlo: „Ale kto činí pravdu,“ to jest ctnosť, jenž pocházie od pravdy, a tak ktož činí dobřě, netoliko mluví, „jde k světlu,“ to věz k Kristovi sě blíží; neb „jde k světlu,“ t. chce, aby řádem jeho dobří skutkové byli k boží chvále v lidu poznáni. Protož die Kristus: „aby byli

zjeveni skutkové jeho, že „v bozě,“ t. v milosti boží, „učiněni sú,“ bez jehož moci, vóle a milosti nic nemóž dobřě učiněno býti.

V úterý po světiem duše.

S. Jan v 10 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Věru[1] věru[2] pravi vám,[3] ktož nevchodí dveřmi[4] do ovčincě ovčieho,[5] ale vstupuje jinudy,[6] ten zloděj jest[7] a lotr;[8] ale ktož vchodí dveřmi,[9] pastýř[10] jest ovcí,[11] tomu vrátný[12] otvierá, a ovcě[13] hlas jeho[14] slyšie,[15] a své ovcě jmenuje jmenovitě[16] a vyvodí je.[17] A když své ovcě vypustí, přěd nimi jde, a ovcě ho následují, neb znají hlas jeho; ale cizieho nenásledují, ale utiekají od něho, neb neznají hlasu cizích.[18] To podobenstvie[19] řekl jim Ježíš, ale oni nerozuměli sú, co by mluvil jim. Tehdy vece opět jim Ježíš: Věru věru pravi vám, že já jsem dvéře ovcí; všichni, kolikož jich přišlo,[20] zloději jsú a lotři, ale neposlúchali sú jich ovcě. Já jsem dvéře;[21] skrze mě ač kto vejde,[22] spasen bude, a vejde,[23] a vyjde,[24] a pastvy[25] nalezne. Zloděj nepřichodí, jedné aby kradl[26] a zabíjel[27] a zatratil;[28] ale já[29] sem přišel,[30] aby[31] život[32] měly, a hojnějie[33] měly.[34]

[1]) na božstvie. [2]) na člověctvie. [3]) k naučení. [4]) skrze mě. [5]) sboru vyvolených. [6]) jako pýchú, lakomstvím a jiným neřádem. [7]) že cizie béře. [8]) že hubí. [9]) skrze mě. [10]) pravý. [11]) vyvolených k spasení. [12]) bóh Kristus. [13]) vyvolení. [14]) pravdu, kterú mají věřiti a plniti. [15]) přijímají. [16]) neb je zná. [17]) z hřiechóv. [18]) lží a přikázaní zlých. [19]) neb příslovie. [20]) neb kteříž kolivěk sú přišli, t. ne skrze mě. [21]) jimiž chodie v ovčinec, jenž jest sbor svatých vyvolených. [22]) v sbor. [23]) v milosť. [24]) z hřiecha. [25]) zde těla mého, potom božstvie i člověctvie. [26]) póžitky bral. [27]) duši svú i jiných. [28]) duše. [29]) věrný pastýř. [30]) na svět. [31]) t. ovcě mé. [32]) svatý v milosti. [33]) u věčné radosti. [34]) Věz, že ovcě všechny spolu a ovčinec vše jedno jest, jakož dvéře, vrátný i pastýř Kristus jest.

Svaté toto čtenie výkladu lepšieho nemóž mieti; neb milostivý spasitel, což jest v podobenství mienil, to jest vyložil, řka, že on jest dvéře ovcí, a že ktož skrze něho vejde, ten spasen bude, a jiní všichni, kteříž jinudy než skrze něho sú vešli neb přišli, jsú zloději a lotři; ale ktož skrze něho vcházie, ten jest pastýř ovcí, jemuž vrátný otvierá. A tak, jakož die S. Augustin na toto čtenie, Kristus jest i pastýř, i dvéře, i vrátný. A die: Prosme toho vrátného, ať nám otevře rozum, abychom rozuměli, kterak on jest i pastýř, i dvéře, i vrátný, i ovcě. Pastýř jest proto, že ovcě své zná ze jmena, a krmí je, i pase, i živí, i věčný život jim dává; jakož sem psal v 25 kázaní. Dvéře jest, neb nelzě jest jíti komu zde v milosť boží, ani po smrti v život věčný, než skrze něho; jakož sám die: „Já jsem dvéře, skrze mě ač kto vejde, spasen bude.“ Vrátný jest, neb komuž on otevře vieru, milosť a nebeské královstvie, ten vejde, a komuž rozum otevře tohoto čtenie, ten urozumie. Ovcě milý Kristus jest, neb když jest veden na smrť, šel jest tiše a pokorně a neotevřěl úst svých k rúhání, ani k nepokornému promluvení.

A. Sup. Joh. B.

To mile znamenajíce, vizme: kdy, před kým, a proč jest tuto řeč svatého čtenie mluvil? Kdy? že poslednie léto svého kázanie, blízko před smrtí, když sú sě byli kněžie a zákonníci spikli, aby byl vyobcován, ktož by, že on Kristus jest, vyznal; jakož die S. Jan v 9 k. Pak před kým neb pro koho jest mluvil? ukazuje v té kapitole S. Jan: že před kněžími a před zákonníky, a k nim jest tu řeč chýlil a ke všem budúcím, kteříž tak vcházějí, jakož on praví. Ale že cierkev svatá na mši čte, že řekl Ježíš „učedlníkóm svým,“ tiemť nezamietá, by toho neřekl k oněm kněžím a k zákonníkóm; neb obojí sú slyšěli jeho svatú řeč, ale rozličně: učedlníci jako ovcě, a kněžie a zákonníci jako zloději a lotři. A to jest mienil spasitel, pravý pastýř.

Pak proč jest mluvil? vieme, že darmo nikdy, ale mluvil jest, aby své ovcě naučil, koho mají slyšěti a následovati, a koho sě mají ostřiehati; a svým náměstkóm ukázal dvéře, jimiž mají vchoditi, aby jinudy vstupujíce nebyli zloději a lotři; jakož sú byli oni kněžie a zákonníci, o nichž die S. Augustin: Pro zákonníky, jenž sú sě chlubili, by viděli, jsúce slepí je- In om.

dovatú a pyšnú a neuzdravedlnú chlúbú, pán tyto řeči jest složil, jež když sú nerozuměli, ráčil jest jim vyložiti. V nížto řeči spasedlně nás, ač znamenati chceme, napomenul, abychom sě nechlubili múdrostí světskú, ani dóstojenstvím ctnosti. To Augustin. A vzal jest tento svatý pýchu a chlúbu z toho slova na ty zákonníky, že sú řekli pyšně a hněvivě ku pánu Ježíšovi: I zdali i my slepí jsme? Tu mieniece, že nejsú hlúpí, ale múdří, a že sú řekli tomu, jenž sě byl slepý urodil a již od Ježíše uzdraven, lajíce jemu, že Ježíše vyznával: Ty sám jeho učedlník buď! Tu sú pýchu ukázali v dóstojenství, mieniece, že by byli dóstojnější nežli Ježíš v ctnostech; protož přidali sú, řkúce: Myť Mojžiešovi učedlníci jsme! A tak tupili sú i toho věrného slepcě, jenž jest byl Kristova vyvolená ovcě, tupili sú i Krista pastýřě, a sami, vyobcujíce Krista a jiné pro něho, měli sú sě za pastýřě. A milý spasitel tiemto svatým čtením dokázal jest jim, že jsú zloději a lotři, a netoliko oni, ale všickni, kteříž jinudy než skrze něho v ovčinec vcházějí. A aby to za jisté měli, protož die takto: „Věru věru pravi vám, ktož nevchodí dveřmi,“ t. skrze mě, „do ovčincě,“ t. do sboru, „ovcí,“ t. věřících, „ale vstupuje jinudy,“ t. než skrze mě, „ten zloděj jest a lotr.“

Tu znamenaj slova, že die Kristus: Kto „nevchodí,“ ale vstupuje jinudy, t. vzhóru sě pne pýchú, nejde nízcě pokorú, ten jest zloděj a lotr. Augustin S. die: Zloděj jest ten, že to což jest cizie, své nazývá; lotr, že to což jest ukradl, za-
C. bíjie. Z té řeči znaj, ktož chce, kto jest zloděj mezi křěsťany: že každý, ktož jinudy vstupuje, než skrze Krista, v sbor křěsťanský. A že každý smrtedlně hřěšě jinudy vstupuje, než skrze Krista, jenž jest prvé dvéře a prvá cěsta, protož každý taký jest zloděj, jenž krade pánu bohu chválu i česť, a což nenie jeho, to své nazývá; neb die, by Kristus byl jeho otec, a sám nechce býti synem poslušným; die, že jie svój chléb, nejsa jeho hoden. Jakož die S. Augustin: Proto že pronevěřil sě jest svému pánu, a přikázal sě ďáblu proti Kristovi, ač ústy lživě die, že s Kristem drží, jest jako lotr, že morduje neb zabíjie to, co jest ukradl; vzal od boha duši, a již ji zlodějsky drží, a zabil jest ji hřiechem smrtedlným, a tak jest i zloděj i lotr.

A že zvláště spasitel mienil jest kněží a zákonníky, jenž sú sě za pastýřě měli, a ty kteříž jich obyčejem jdú, protož každý zvláště, kterýž vstupuje jinudy než skrze Krista, aby nad jinými byl jako pastýř, každý ten jest zloděj a lotr. A že Kristus Ježíš jest dvéře, a on pravda a spasenie, protož každý, kterýž pro jinú věc než pro spasenie a tak křivě vstupuje, jest zloděj a lotr. Protož die S. Augustin: Běda jemu biednému, že má spadnúti! A že obecně ti, kteříž nad jiné v dóstojenstvie vstupují, tomu sě radují, protož die S. Jeronym: Radujeme sě z vstúpenie, strachujme sě pádu; nebť nenie tak veliká radosť vysoku pobyti, kterak veliká jest žalosť s vysoka upadnúti. Tu řeč má vážiti apoštol Jidáš, jenž jest v radosti málo učedlníkem a biskupem pobyl, a již viece než tisíc tři sta a osmdesát let žalosti zkusil. Běda zlodějóm, lotróm a náměstkóm Jidášovým, biskupóm i jiným kněžím, lakomcóm a svatokupcóm a zlodějóm, jenž almužny chudých lakomě držie, aneb zle utracují! jako jest kradl Jidáš, o němž píše S. Jan v 12 k., že jest měl miešky a byl jest zloděj, jenž jest kradl z toho, co sú Ježíšovi a jeho učedlníkóm dávali.

Tací jsú zloději svatokrádci, jakož die S. Bernard: Jistě D.
dědictvie chudých jest zbožie kostelóv, a svatokrádežskú ukrutností sě jim utrhuje, což kolivěk sobě sluhy a vladaři kněžie, jistě ne páni, ani dědici, mimo pokrm a mimo oděv berú! A opět die: A buď to, že kto pilně a úžitečně pracuje, jistě hoden jest pracovník odplaty své, aby, ktož oltáři slúží, od oltářě živ byl. Diem: živ byl od oltářě, aby, jakož die apoštol, pokrmy a 1 Tim. 6.
rúšce maje, na tom dosti měl; neb jisté k zahynutí jest [tomu jenž marně tratí], že die apoštol: od oltářě aby živ byl, ne aby pýchal, ani smilnil, ani zbohatěl, ani kněžstvím bohatější byl, ani sobě z úžitkóv kostelních široké sieni stavěl, proměňuje čtverohranaté [t. stavenie] v okrúhlé, ani aby miešky od oltářě hromáždil, ani na marnosti a přielišnosti utracoval, ani zbožím kostelním přátelóv povyšoval, ani sestr, abych neřekl dcer, za muže vdával! Věci chudých nechudým dáti, rovný hřiech svatokrádežství jistě jest. To vše S. Bernard. A S. Jeronym die: Kterak mohú býti kněžie ti, jimž přikázáno jest Hier. ad
svá zbožie opustiti? přieteli vzieti, krádež jest; kostel lstíti, Nepot.

svatokrádežstvie jest; vzieti, co má chudým dáno býti, a když lační jsú mnozí, v tu dobu chtieti opatrnu býti [by neubylo], neb báznivu [by sě nedostalo], aneb ještě, jenž najzjevnější hřiech jest, těch věcí utrhnúti, všech lúpežníkóv ukrutnosť přesáhá! Jiný hladem mře, a ty dieš, že břicho jeho syto jest; protož aneb rozděl ihned, co béřeš, aneb jsi-li báznivý vladař [rozdavač], nech štědřejšieho, ať on své rozdává. To vše S. Jeronym.

Aj ta dva božie svědky pravíta, že kněžie lakomě držiece kostelnie neb oltářnie zbožie, jsú zloději, ne z jiných najmenší, ale svatokrádci. Ale řiekají: Já nic nemám, než s potřěbu svú; musím mieti koně, pacholky a prelátskú přípravu. Odpověděla sta oba ta svatá, že nemá pýchati knéz, ani bohatější býti než prvé před kněžstvím. A ještě S. Bernard v jednom
E. kázaní takto od chudých mluví: Volají nazí, volají lační, žalují a řkú: Na úzdě co zlato činí? i zdali zimu vyhánie, čili lačnosť krotí, když my hladem a zimú biedně sě mučíme? Co prospěšná jsú tak mnohá rozličná rúcha, jenž na bidlách visie, neb v tlumociech ležie? Naše jest to, což sě kazí! nám ukrutně a neprávě sě krade! naše věci jsú, jimiž plníte břicha svá a pasete marně oči své, jimiž my, bratřie vaši, božím dědictvím krmili bychom naše žalúdky! Mimochodníci vaši chodie tuční, obtieženi drahým kamením, přípravami hedvábnými a pozlacenými: a naše nahá zimú sě třasú kolena z hrubých nohaviček! Nás našeho otcě dědictvie lúpiece, přielišné stavenie, přípravy a pastvy sobě strojíte! Tak v chudých mluví S. Bernard, jsa proti zlodějóm a proti lotróm duchovním jich řečníkem; jichž řečníkem jest milý otec Ježíš, a bude mluviti od nich, žaluje v súdný den na ty zloděje a lotry, řka v 25 k. S. Matúše: Lačen sem byl, nenakrmili ste mne; žiezniv, a nenapojili ste mne; nah, neoděli ste. A odpovědie zloději a lotři, řkúce: Kdy sme tě viděli lačného, žieznivého a nahého, a nedali sme tobě? Odpovie jim král Ježíš, řka: Co ste jednomu z najmenších mých neučinili, mně ste neučinili; jdětež, zlořečení, do věčného ohně! Ha ha, těžšie tu odsúzenie než nynie bývá na lotry a na zloděje! Protož běda jemu, ktož jinudy než skrze Krista vstupuje; neb die, jenž selhati nemóž, že ktož jinudy vstupuje, ten jest zloděj a lotr. S. Jan zlato-

ústý die: Viděl si, kterakť vypisuje lotra; patři, kterakť vypisuje pastýřě, neb die: „Ale ktož vchodí dveřmi, pastýř jest ovcí.“

Tu věz, že die S. Augustin, že vchodí dveřmi, ktož vchodí skrze Krista, ktož následuje umučenie Kristovo, ktož zná pokoru Kristovu, tak že, poňavadž bóh učiněn jest člověkem pro ny, aby sě poznal člověk, že nenie bohem, ale člověkem; neb ktož chce bohem vidien býti, jsa člověkem [toliko], nenásleduje toho, jenž jsa bohem, člověkem učiněn jest. To Augustin. O by to vážili ti, jenž sě nazývají bohové z pýchy, a přijímají cti od lidí chlubně, ano přěd nimi klekají, nohy jich líbají, najsvětějšie nazývají, snad by k sobě přišli, a utrpenie a pokoru Ježíšovu by na sě přijeli! Ale nedopustie jich menší lotříkové, jenž jim pochlebují, aby jinudy v ovčinec vstúpili, jichž Ježíš nežádá, ani jim otvierá. Ale tomu Ježíš, vrátný, sě, dvéře, otvierá, kterýž hnutím božím, jsa prvé v ctnostech spósoben, najviece žádá chvály božie, prospěchu cierkvi svaté, jenž jest sbor k spasení vyvolených, a jenž třětie žádá svého v tom spasenie, a pro to tré pracuje statečně. Ale ten jinudy vstupuje, kterýž jsa zle živ, pyšně, lakomě, neb smilně, v dóstojenstvie vstupuje, buď to, že by mu dali, neb ho volili; neb ne pro lidské dánie, ani pro volenie kto ihned jest pastýřem pravým, ale kohož bóh volí, a jemuž Kristus, vrátný, otevřě, a on to u milosti přijme, ten jest, dveřmi všed, pastýř pravý dotud, dokud Krista pastýře následuje. Opět ktož vstupuje lakomstvím, neb svatokupectvím, neb násilím, neb chytrostí kterú, aby byl bohat a vzácen, a bydlo rozkošné vedl, ten jinudy vstupuje, a bývá lotrem a zlodějem trojím během: prvé vchodem, že zle všel; druhé držením, že zle drží; a třětie východem, když bez pokánie umře, neb jinému na penězích vzdá, neb pro přiezeň tělestnú viece než pro prospěch duší a než pro chválu boží. Též zasě, ktož jsa dobřě živ bude povolán, a přijme pro chválu boží najprvé, a pro prospěch cierkvi svaté, a pro své spasenie, ten jest pastýř ovcí vchodem; a stojí-li vždy tak, tehdy jest pastýř držením neb chodem; a umře-li tak prospievaje, tehdy umře jako pastýř dobrý. O němž die Kristus: „Ktož vchodí dveřmi, pastýř jest ovcí, tomu vrátný otvierá, a ovcě hlas jeho slyšie, a své ovcě jmenuje jmenovitě a vyvodí je, a když své ovcě vyvede, přěd nimi jde.“

F. De verb. dom.

G.

Tak vypsaný pastýř jest Kristus, jakož vykládají svatý Augustin a svatý Jan zlatoústý; neb on jest pastýř, jenž ne sám sě v ovcě s pýchú a všetečně vpletl, ale od otcě boha jest volen, aby byl pastýřem ovcí, to věz, jakož die S. Augustin, vyvolených k spasení. Ten všel jest „dveřmi," neb jsa bohem, ponížil jest sebe, jelikožto člověk, aby poslúchal otcě a slúžil ovciem až do smrti, ne lehké, ale najohavnějšie a najukrutnějšie. A tak jemu „vrátný," to věz bóh, „otvierá, a ovcě," t. vyvolení k spasení, „hlas jeho," t. pravdu, kterúž mají věřiti a plniti skutkem, „slyšie," t. konečně vnitřním uchem zachovávajíce. „A on své ovcě," t. vyvolencě, „jmenuje jmenovitě." Augustin die: Neb zná jmena vyvolených; protož řekl jest učedlníkóm: Radujte sě, že jmena vašě psána jsú v nebesiech. „A vyvodí je," t. z hřiechóv, vnitřním povoláním, písma naučením, příkladem svým i vykúpením. S. Jan zlatoústý die: Vyvodieše ovcě, když je posieláše, ne ven z vlkóv, ale mezi vlky. „A když své ovcě vypustí," t. z hřiechóv. Augustin: I který jiný ovcě vypúštie, jedné ten, kterýž jich hřiechy odpúštie, aby ho následovati mohly, jsúce z ukrutných svazkóv vysvobozeny? To Augustin. „Před nimi jde." Augustin: A který jest, jenž jest ovcě předšel, jedné ten, jenž vstav z mrtvých již nemře, a otci jest řekl: Kteréž si mi dal, chciť, ať kde já jsem, i oni jsú se mnú. To Augustin.

Již ukázal jest Kristus, že on jest ten pastýř svrchovaný, jehož jsú ovcě i stvořením, jelikož jest bohem, i kúpením krví, jelikož jest člověkem, a pak i krmením, ostřiehániím, i uzdravováním, i konečným hojnějším pasením. Ale jiných nejsú ovcě, jakož S. Augustin die. Protož znamenitě jest řekl Petrovi: Pas ovcě mé! neřekl jemu: Pas ovcě své. Protož Petr s jinými apoštoly a svatými neřekli sú lidem: Vy jste ovcě mé! ale Petr řekl jest křesťanóm: Kristus trpěl jest za
1 Pet. 2. nás, nám ostaviv příklad, abychom následovali šlápěje jeho. A potom die: Byli ste jako ovcě bludné, ale obrátili ste sě již k biskupovi a k pastýři duší svých. Aj k pastýři duší, ku pánu Kristovi ovcě tiehne, ne k sobě jako k pastýři prvému. Ale snad dieš: Proč slovú jiní než Kristus pastýři praví, poňavadž nejsú jich ovcě? Diem, že proto slovú pastýři praví, že jim vrátný, Kristus, otevřěl, a skrze něho sú

vešli a pasú jeho ovcě, jdúce před nimi dobrými skutky, a vedúce je ven z hřiechóv božím slovem, a uvodiece je v ctnosti, a k tomu je držie, aby slyšeli hlas svého pastýře, Ježíše Krista.

Již dále die o ovcích: „A ovcě ho následují,“ t. vyvolení za Kristem v ctnostech jdú. „Neb znají hlas jeho,“ t. pravdu, kterúž mají věřiti a plniti. „Ale cizieho nenásledují.“ Cizí jest, kterýž jinak jest živ, neb jinak učí, než Kristus velí; avšak ač by byl cizí zlým životem, a pravil hlas Krista pastýřě, mají ho ovcě v tom hlasu slyšeti, ale v zlém skutku nenásledovati. Protož die Kristus: „Ale cizieho nenásledují, ale utiekají od něho,“ to věz nepřivolují jemu ke zlému. „Neb neznaly sú,“ to věz, nechtěly sú znáti, tak aby přivolily. A die: „Neznaly sú,“ to věz konečně, „hlasu cizích.“ Cizí Antikrist, cizí každý, kterýž co proti hlasu Kristovu velí. Cizí byli kněžie a zákonníci i mistři, kteříž sú slepého, již od pastýřě uzdraveného, od něho chtěli sú svým hlasem odvesti; ale že ten slepý urozený byl jest ovcě Kristova, protož neslyšala jest hlasu cizích, ale hlas svého pastýřě, Krista, konečně jest ta ovcě zachovala a po něm šla. A ta jsú tři znamenie ovcí, jsú-li Kristovy: prvé H.
znamenie, slyšie-li rády hlas Kristóv, to jest pravdu, kterúž mají věřiti i plniti; druhé, jdú-li po Kristovi v ctnostech, u pokoře, v tichosti, v nesmilnosti, v skrovnosti, v spravedlnosti a v setrvání až do smrti; třětie znamenie, že cizích nenásledují, ale brž sě jich varují, a nechtie jich hlasu znáti, to věz slyšeti s přivolením. Po těch kusiech, člověče, znaj, jsi-li Kristova ovcě.

Dále die čtenie: „To podobenstvie řekl jim Ježíš,“ to věz zákonníkóm, kněžím i svým učedlníkóm, „ale oni nesrozuměli sú, co by jim mluvil. Tehdy“ neb protož, aby srozuměli, „vece opět jim Ježíš: „Věru,“ to na božstvie, „věru,“ to na člověčtvie, „pravi vám, že já jsem dvéře ovcí. Všichni, kolikož jich přišlo,“ Augustin die: kromě mne, neb ne skrze mě, „lotři jsú a zloději.“ O běda, co jest zlodějóv a lotróv! I kterak móž dobře křesťanstvo státi, poňavadž ti, jenž by měli býti pastýři, jsú zloději a lotři, a jakož die jinde Kristus, jsú vnitř vlcie hltaví? O nichž sem položil v 25 kázaní. A odkud to pocházie, že tak sě množie, die S. Bernard: Chtie, aby je ctili, lidem

sě líbiti žádají, zbohatěti a pýchati chtie, a tomuto světu ve všem připodobniti sě chtie. Slyš žaloby pána, co na tak velikú všetečnosť lidskú mluví trpělivý odplatitel, pokánie viece žádaje než pomsty: Oni vládli sú, ale ne odc mne; kniežata sú byli, a já jich nevolal. Jistě všecky v staviech duchovních, jenž k chrámu přislušejí a své chvály hledají, aneb zbožie, aneb rozkoši tělestné, svých póžitkóv a ne Kristových, jistě zjevně a bez pochybenie ne ta láska, jenž bóh jest, ale daleká od boha, všech zlostí kořen, žádosť zlá uvodí. I kaká to všetečnosť, né brž kaké to bláznovstvie jest! kdy jest bázeň božie? kdy paměť smrti? kdy pekla bázeň, a hrozné ono čakánie súdu? Choť ani v lože, ani v komórku smie vjíti, jedné ač ji král uvede: ty nepoctivě sě třeš, ani jsa uveden. A již každého tiehne jeho rozkoš, a hledajíce mrzkého zisku, mnějí dobrotu, jichž jisté zatracenie jest! To vše S. Bernard.

Škaradý konec položil, řka: Jichž jisté zatracenie jest, to věz, ač sě nepokají. A kterak sě mají káti, ukazuje svatý Ře-
In reg. hoř, řka: Ktož nestkvie sě svatými obyčeji, ani od žákovstva a od obcě povolán, neb prosbú připuzen, nestudatě Kristovo kněžstvie, některým hřiechem jsa poškvrněn, nespravedlivú žádostí srdce, aneb nečistými prosbami úst, neb mocí, neb službú tělestnú, neb lstivým dárkem biskupské neb kněžské dóstojenstvie přijal by, ne pro zisk duší, ale pro marnú chlúbu, a za svého života dobrovolně nevzdá, a smrť ho v ukrutném pokání nenalezne, bez pochybenie na věky zahyne. To Řehoř, ukazuje pokánie těm, kteříž vcházějí v biskupstvie a v jiná duchovnie dóstojenstvie nezřiezeně, že každý taký, neopustí-li dobrovolně, a ještě k tomu nebude-li sě káti ukrutně před smrtí, že na věky zahyne. O nastojte! když sě pokají všichni zloději a lotři? A poňavadž jsú zloději, jenž cizie kradú neb ukradli sú a mohú vrátiti, nechžť vrátie, jako S. Řehoř ukazuje, a k tomu sě kají statečně z toho zlodějstvie a lotrovstvie.

A že tací nejsú prospěšni ovciem, protož die dále Kristus: „Ale neposlúchaly sú jich ovcě,“ to jest, vyvolení ve zlém nebyli sú jich poslušni. Dále die: „Já jsem dvéře,“ t. jimiž vchodie v ovčinec, jenž jest sbor svatých. „Skrze mě ač kto vejde“ v sbor svatých; „skrze mě,“ to věz, mú vólí a pomocí, „spasen bude, a vejde“ v milosť „a vyjde“ z hřiecha, „a pastvy

nalezne,“ zde pastvu těla mého u vieřě, v naději a v láscě, a v radosti nebeské pastvu božstvie i člověctvie mého. „Zloděj nepřichodí, jedné aby kradl a zabíjel a zatratil.“ Tu věz, že krásti jest, cizí věc, bez toho vóle, čie jest, vzieti; a tak každý, ktož tak neřádně vchodí, jako řečeno jest, jest zloděj, že béře cizie bez vóle pána najvyššieho. I ukazuje spasitel, proč tací vchodie? že proto, aby kradli, ač oni toho neřkú. Také zloděj zabíjie svú duši i jiných dušě, veda k hřiechu ponúcením, neb zlým příkladem; a tak i zatracuje svú duši, i jiných dušě. A tací zloději a lotři byli sú kněžie, jenž sú proti Kristovi byli, k nimž, ani slyšie, mluvil jest toto čtenie; a nynie jsú všichni, kteříž nevešli sú skrze Ježíše, jenž jest dvéře, a jenž die: „Ale já,“ pastýř věrný, nepřišel sem, abych kradl, zabíjel a zatracoval, ale „přišel sem, aby“ t. ovcě mé „život“ t. svatý nynie měly, a potom v radosti „hojnějie měly.“ Neb nynie ovcě Kristovy mají blahoslavenstvie v naději, ale potom budú mieti v skutku; nynie mají s zamúcením a s prací, ale potom budú mieti bez zamúcenie i bez prácě, skrze pastýřě svého Ježíše Krista. Amen.

Na den svaté Trojice.

S. Jan v 3 kapitole.

V ten čas bieše člověk z zákonníkóv, Nikodemus jmenem, knieže židovské.[1] Ten přišel jest k Ježíšovi[2] v noci[3] a řekl jest jemu: Mistře! vieme, že od boha přišel si[4] mistr,[5] neb nižádný[6] nemóž těch divóv činiti, kteréž ty činíš, jedné ač by byl bóh s ním.[7] Odpovědě Ježíš a vece jemu: Věru věru pravi tobě, jedné ač kto urodí sě druhé,[8] nemóž viděti královstvie božieho.[9] Die k němu Nikodém: Kterak móž člověk naroditi sě, jsa starý? zdali móž v břicho mateřě své opět vjíti a naroditi sě? Odpovědě Ježíš: Věru věru pravi tobě, jedné ač kto urozen bude z vody a z ducha svatého, nemóž vjíti v královstvie božie. Což urozeno jest z těla,[10] tělo jest;[11] a co urozeno jest z duchu,[12] duch[13] jest. Nediv sě, že řekl

sem tobě, musíte sě naroditi druhé; duch[14] kdež[15] chce dýchá,[16] a hlas jeho[17] slyšíš,[18] a nevieš, odkud[19] by přišel, neb kam by šel:[20] tak jest každý,[21] jenž narozen jest z ducha.[22] Odpověde Nikodem a vece jemu: Kterak mohú ty věci býti? Odpověde Ježíš a vece jemu: Ty jsi mistr v Israeli[23] a těch věcí neumieš! Věru věru pravi tobě, že my,[24] což vieme, mluvíme, a což sme viděli, svědčíme, a svědectvie našeho nebéřete.[25] Poňavadž zemské věci[26] řekl sem vám, a nevěříte, kterak, diem-li vám nebeské věci,[27] věřiti budete? A nižádný nevstupuje v nebe,[28] jedné ten, jenž sstúpil jest s nebe,[29] syn člověka, jenž jest v nebi. A jako Mojžieš povýšil jest hada[30] na púšti, tak povýšen býti musí syn člověka, aby každý, ktož věří v něho,[31] nezahynul, ale měl život věčný.

[1]) t. mistr nad židy. [2]) pokorně, chtě sě naučiti vieře. [3]) pro bázeň židóv. [4]) člověk. [5]) dobrý. [6]) člověk. [7]) mocí a milostí. [8]) duchovně. [9]) radosti věčné. [10]) tělestným rozením. [11]) tělestný člověk. [12]) duchovním rozením. [13]) duchovní člověk. [14]) svatý. [15]) v kterém člověce. [16]) milostí svú. [17]) ducha svatého. [18]) v písmě. [19]) t. kterým zaslúžením. [20]) t. konečně vede. [21]) t. neznám sobě. [22]) svatého. [23]) t. v lidu židovském. [24]) t. já s apoštoly svými. [25]) neb nepřijímáte vy židé. [26]) lehké, o urození duchovniem. [27]) jakožto urozenie své věčné od boha otcě. [28]) svú mocí. [29]) t. vtělil sě jest, jsa v nebi. [30]) měděného. [31]) živú věrú do smrti.

A. Slaví dnes cierkev svatá den Trojice svaté; a že Nikodem tiemto svatým čtením byl jest vyčištěn z nevěry, a uveden u vieru svaté Trojice, protož to čtenie dnes sě na mši čte. A někteří čtú ono čtenie: „Když přijde utěšitel,“ kteréž čteno jest tu neděli po božiem vstúpení, a móž hodně čteno býti, proto že v něm jest zmienka o otci, i o synu, i o duchu svatém, kteréž tři osoby jsú Trojice svatá, jíž dnes chválu zvláště máme vzdáti. A že i velicí i sprostní blúdie u vieře o svaté Trojici, protož krátcě a lehcě pro sprostné o svaté Trojici něco poviem. Věziž, sprostný, že svatá Trojice, v niž věříme, nenie žena, ani panna, ani neděle, jako blázni mnie, ale jest tři osoby věčné, otec, syn, svatý duch, jeden bóh, jenž jest svrchované dobré, nad něž nemóž lepšie pomyšleno býti. A tak otieže-li

sprostný tebe, co jest Trojice svatá, v niž věříš? řci: Bóh otec, i syn, i duch svatý. Otieže-li, co jest otec? řci: Bóh věčný, jenž má syna věčného. Otieže-li, co jest syn? řci: Bóh od otcě boha urozený. Otieže-li, co duch svatý? řci: Bóh, jenž od otcě boha i od syna boha pochodí. A řci i věř, že ty tři osoby jsú ne třie bohové, ale jediný pravý bóh; a opět, že ty tři osoby jsú rovně mocné, i múdré, i dobré, tak že každá ta osoba jest bóh nesmierně mocný, nesmierně múdrý a nesmierně dobrý. Avšak otec zvláště slove mocný pro lidi sprostné, aby sě nedomnievali, by pro starosť nebyl tak mocný jako syn; a syn slove múdrý, aby sě nedomnievali, by nebyl tak múdrý jako otec; a duch svatý slove dobrovolný neb dobrotivý, aby sě nedomnievali, by byl ne tak dobrotivý jako otec a syn.

A že člověk jest podobný duší svú k té svaté Trojici, od niež jest stvořen, tak podoben, že jakož svatá Trojice jest bóh, jenž jest duch, tak člověk duší svú jest duch; a jakož otec jest jiná věc než syn i duch, i syn jiná než duch, tak že otec nenie syn, ani duch svatý, ta osoba, a syn také nenie duch svatý, ta osoba, avšak jsú ty osoby jeden bóh: též v duši člověk. Jiná věc jest rozum než paměť a než vóle, a jiná paměť než vóle, tak že rozum nenie paměť ani vóle, a paměť nenie vóle, avšak ty tři moci duše jsú v člověku jedna duše. Protož člověk, věřě v svatú Trojici, od niež jest stvořen a k ní jest duší podoben, maje moc od otcě boha, má sě snažně hřiechu brániti, a mocně v ctnosti prospievati; druhé, maje múdrosť od syna božieho, má tu múdrosť pilně k boží chvále obrátiti; třětie, maje dobrú vóli od ducha svatého, má ji vždy v dobrém držěti, a tak v dobré vóli konečně setrvati. Neb když tak stane člověk, nelzě bude jemu zahynúti, poňavadž zachová svaté Trojice obraz i podobenstvie; a když jako bezmocný, nemúdrý a nesetrvavý padne v hřiech smrtedlný, tehdy potratie podobenstvie svaté Trojice, pohanie i otcě, i syna, i svatého ducha, a tak všie svaté Trojice.

A věz, že smrtedlným hřiechem ztratí podobenstvie Trojice svaté, ale obrazu nic, jejž zšeředí hřiechem; jako kdyby obraz který, podobný k některému člověku učiněný, zšeředil tak, že by obrazem ostal, ale neměl podobenstvie k onomu člověku: tak něco podobné jest v tomto po hřěšení, že člověk B.

maje múdrosť, rozum, paměť a vóli, i zšeředí to vše hřiechem smrtedlným, že nenie tak podoben k Trojici svaté, jako by byl, by neměl hřiechu na duši smrtedlného. A když sě člověk tak zšeředí a zprzní, tehdy nelzě jest jemu zasě ku podobenství přijíti, než mocí, múdrostí a vólí svaté Trojice, a potom trojicí stvořenú, jenž jest viera, naděje a láska; a také té trojice opět nemóž člověk mieti, než od boha: viera k každé pravdě boží, jiež oko tělestné nevidí a písmo velí duši věřiti; naděje k obdržení milosti a oslavnosti; a láska z srdce celého k plnému boha milování. Aj když tak bude sprostný člověk o svaté Trojici věřiti, a což jiného má býti věřeno, že to všechno věří, ač neumie roztíkati neb vymluviti, dosti má, když přikázanie naplní.

Jako jest u vieřě naučen Nikodem, o němž die čtenie: „Bieše člověk z zákonníkóv, Nikodem jmenem, knieže židovské," to jest mistr nad jiné židy. „Ten přišel jest k Ježíšovi," t. pokorně, chtě sě u vieřě od něho naučiti viece, neb jest již něco věřil. „V noci" přišel, to znamená, že ještě byl jest v hlúposti a v bázni, a že ještě Krista právě neznal, a že k němu pro židy přijíti sě bál; neb sú již byli vyobcovali Ježíše, že ktož by vyznal, že on jest Kristus, aby byl vyobcován z židóv. A ač jest byl Nikodem mezi židy najpovýšenější v mistrství, však nechtěl jest, aby židóv proti sobě popudil; neb mohl jest bez popuzenie naučenie dojíti, protož přišel jest v noci k Ježíšovi. A že pokorně vyznal jest Kristovo člověctvie, řka: „Mistře! vieme, že od boha přišel si mistr," a jeho božstvie ještě neznal, avšak zaslúžil jest sobě, že ho Ježíš naučil i o svém božství vieřě. A pokládá dóvod, že Ježíš jest od boha pošlý mistr, a tak dobrý člověk, řka: že „nižádný nemóž těch divóv činiti, kteréž ty činíš, jedné ač by byl bóh s ním." Tú řěčí ukazuje, že Ježíš jest pravý člověk, a že nad jiné božím poselstvím jest povýšený mistr, a tak prorok povýšený nad jiné. Protož milý mistr Ježíš, uče ho o druhém urození člověka, jímž sě duchovně rodí od boha, aby byl synem božím, odpovědě a vece jemu: „Věru věru pravi tobě, [jedné] ač kto urodí sě druhé, nemóž viděti královstvie božieho." Jako by řekl: Rozenie tělestné člověka a počátek viery o mém člověctví z divóv neb pro divy znáš; ale ještě nad to musíš sě druhé

duchovně uroditi, a zvláště vyvolený syn boží býti. A že to C.
urozenie nemóž býti než od boha, Nikodeme! máš dóvod, že jsem bóh, když tě duchovně učiním synem božím.

A že tu moc měl Kristus, die S. Jan v 1 k.: Dal jest jim moc, aby mohli synové boží býti, těm, kteříž věřie ve jmeno jeho. A to móž každý, i pohan rozumem osviečený rozuměti, že ktož kolivěk dá moc člověku, aby byl synem božím, že musí ten, jenž tu moc dává, býti bohem; neb nemóž člověk býti synem božím, jedné proto, že ho stvořil, že ho chová, krmí, a nad to že k věčnému dědictví volí. Protož nemóž jiný než bóh dáti člověku té moci, aby byl syn boží vyvolený; neb jediný sám bóh od věčnosti volí své, kteréž ráčí, k spasení. Neb poňavadž člověk, jenž bohem nenie, nemá té moci sobě, aby byl synem božím vyvoleným, jedné z milosti božie, a ne z svého zaslúženie, jakož die S. Pavel: že ne z skutkóv spravedlnosti, ale vedlé svého milosrdenstvie nás spasil; i kterak tehdy púhý člověk móž dáti moc jinému člověku, aby byl synem božím vyvoleným? Neb by to mohl člověk, nejsa bohem, učiniti, tehdy by mohl najvěčší milosť jinému člověku dáti, jakožto i bóh.

Ale snad dieš, že S. Pavel píše Korintóm v 1 epištole v 4 kap. řka: V Kristu Ježíšovi slovem božím já sem vás urodil. A Galatám v 4 k. die: Synáčkové moji, kteréžto druhé rodím. Aj tu svatý Pavel mluví o duchovniem rození v milosti boží. Tu věz, že ne proto, ktož slovem božím činí druhého synem božím, neb krstem svatým, ihned dává jemu moc, aby mohl býti synem božím, ani ho volí, aby byl synem božím; neb bóh prvé dal jest tomu člověku moc, aby mohl býti synem božím, a prvé ho volil, aby byl vyvoleným synem božím. U příkladě: sekyra, jíž tesař dóm jest udělal, by měla promluviti, nechlubila by sě, by ona ten dóm udělala; ale řekla by v pravdě, že svú mocí tesař skrze ni udělal jest ten dóm. A tak svatý Pavel, jsa jako nástroj neb orudie božie, die: Milostí boží jsem to, 1 Kor. 15.
což jsem, a milosť jeho ve mně marná nebyla, ale hojnějie nad jiné všecky pracoval sem: ale ne já, než milosť božie se mnú. A jinde die: Nejsme stateční co pomysliti sami od sebe, 2 Kor. 3.
jelikožto od sebe, ale dostatečnosť naše od boha jest. A opět die: Když kto die: Já jsem Pavlóv! a jiný: Já jsem Apollóv! 1 Kor. 3.

ještě lidé jste. I co jest Apollo? i co jest Pavel? sluhy jsú toho, jemuž ste uvěřili, a jakož komu jest bóh dal; já sem štiepil, Apollo smáčěl, ale bóh jest přispořenie dal. Protož ani ten, jenž štiepí, jest co, ani ten, jenž smáčie, ale bóh, jenž přispořenie neb vzróst dává. Miení S. Pavel, že Korintské on jest slovem božím u vieřě sadil neb štiepil, a Apollo, ten biskup, krstil, a bóh, ten jest milosť dal a tak syny své učinil. A tak svatý Pavel ponižuje svého skutku i Apollova proti božiemu skutku, že die: ani ten, jenž štiepí, tu sě miení S. Pavel, ani ten, ješto smáčie, to věz krstí, jako Apollo, jest co, ale bóh, tenť to vše činí. A tak máme i my vyznávati, že kážeme-li, krstíme-li, neb zpoviedáme-li, a že tudy k milosti boží lidi přivodíme, máme to vše boží moci přidati, ale ne své, ani řéci, bychom my mohli komu dáti moc, synem božím býti, neb vyvoliti, aby byl synem božím.

Dále die čtenie: „Vece k němu Nikodem," ještě hrubý a tělestný, slovóm Kristovým nerozuměje o rození duchovniem: „Kterak móž člověk naroditi sě, jsa starý? zdali móž v břicho mateře své opět vjíti a naroditi sě?" Jako by řekl: Já jsem člověk starý, a tieži tebe o svém spasení; i kterak já sě druhé urodím podlé tvé řeči, abych byl spasen? zdali v břicho mateře své mám vjíti a druhé sě uroditi? Tu die S. Augustin:

D. Duch mluví, a on tělestně smýšlí; neznal jest tento viece než jedno rozenie, to jest z Adama a z Evy, ale z boha a z cierkvi svaté ještě jest neznal. Avšak tak rozuměj ty rozenie ducha, jakož jest Nikodem rozuměl narozenie tělestné; neb jakož nemóž člověk druhé sě tělestně uroditi, též nemóž sě druhé krstiti. To Augustin. Aniž má ovšem zavržena býti Nikodemova řeč, že řekl: Kterak móž člověk naroditi sě, jsa starý? zdali móž v břicho mateře své opět vjíti a naroditi sě? neb tato řeč jest k tomu pomocna, aby poznáno bylo rozenie tělestné dobřě, a rozdiel mezi ním a mezi duchovním rozením. A tak jakož hrubá Nikodemova otázka jemu prospěla jest k naučení, též móž prospěti i jiným lidem hrubým; neb pro tu otázku najlepší mistr, Ježíš, ihned rozenie pokládá duchovnie a dělí je od tělestného rozenie, řka Nikodemovi: „Věru věru pravi tobě, jedné ač kto urozen bude z vody a z ducha svatého, nemóž vjíti v královstvie božie." Jako by řekl: Nemie-

nímť o narození z břicha tělestného a z semene mužského, ale o narození duchovniem, jímž sě kto rodí skrze vodu, jenž mi z boka poteče, a milostí ducha svatého. Z toho máš, že musí každý, jenž spasen bude, vodú a krví, jenž z boka Kristovi tekla jest, a duchem svatým okrstěn býti, to jest očištěn od hřiechu.

A tu věz, že trój jest křest, t. vody, krve a ducha. Křest E.
vody jest, jímž u vodě sě kto krstí, jakož obecně sě krstie. Křest krve jest křest, jímž kto, nejsa vodú krstěn, prolitím krve pro Krista bývá od hřiechóv vyčištěn. Křest ducha jest křest, když kto věřě právě v boha i v Ježíše Krista, žádá krstěn býti, i bývá duchem svatým od hřiechóv očištěn. A tiemto krstem z ducha a z vody, jenž jest z boka Kristova tekla, každý, jenž má spasen býti, musí okrstěn býti; ale bez vodného krstu, jakož obecně sě krstie, móž člověk spasen býti. Jakož mnozí jsú spaseni, i v starém zákoně i v novém, krstem krve, že pro Krista zbití sú spaseni: jako mládenci světí, a mnozí jiní, jenž uvěřiece apoštolóm neb jiným svatým, ihned bez vodného krstu šli sú volně na smrť. Protož když spasitel die: „jedné ač kto urodí sě z vody a z ducha svatého," to miení o krstu vody, jenž mu z boka tekla, a duchu svatém, jenž svú mocí z veliké moci duše od hřiecha čistí.

Dále znamenaj, kterakť milostivý mistr učí rozdělenie mezi rozením tělestným a duchovním, řka: „Což sě urodilo, neb což urozeno jest z těla, tělo jest, a což urozeno jest z ducha, duch jest." Tú řečí ukazuje, že každý člověk jest dvě věci, to jest: duch a tělo. Z toho máš, že každý člověk, když najprvé živ jest, tehdy ihned má dvoje rozenie: jedno s strany těla, jenž prvé jest bylo, než jest duši v sobě mělo; druhé s strany ducha, jejž jest brzcě bóh tělu dal. A tak ještě v břiše jsa, každý člověk urodil sě i s strany těla, a s strany ducha, ač sě ještě ven na svět z břicha neurodil; a tak jest řekl angel Jozefovi o urození Ježíšově v životě: Jozefe, synu Davidóv! neroď sě báti vzieti Marie manželky své, neb cožť v ní urozeno jest, z ducha svatého jest; to věz, urozené dietě v ní mocí ducha svatého urozeno jest.

Pak druhé urozenie člověka duchovnie jest, jímž bývá zvláštní syn boží nadpřirozeně, mocí boží. A o tom teď mluví

náš milý mistr, a chtě hrubého Nikodema v poznánie toho rozenie uvesti, die: „Nediv sě, že řekl sem tobě: Musíte sě roditi druhé. Duch kdež chce dýchá, a hlas jeho slyšíš; ale nevieš, odkud by přišel, aneb kam by šel. Tak jest každý, jenž narozen jest z ducha.“ Tu vedlé výklada svatého Jana zlatoústého dává Kristus příklad tělestný, veda Nikodema, že ač vietr čije, avšak nevie kde sě počíná, ani kde sě skoná, a dme kam chce. Též jest o člověku, jenž duchovně sě rodí krstem, že čije křest vodný, obmytie těla; ale ducha svatého, jenž počíná obmývati, a milosť božie, neb blahoslavenstvie konečné, to jest skryté. A vedlé toho výkladu takto rozuměj: „duch“ t. vietr, „kde chce,“ t. kdež má přichýlenie, „dýchá“ t. dme, „a hlas,“ to jest zvuk neb fuk, „slyšíš“ uchem tělestným; „a nevieš“ t. jistě, „odkud by přišel,“ proto že nevieš, kde sě počíná, a která věc jej činí, „a kam by šel,“ t. kde sě skoná. „Tak jest,“ to věz neznám sobě „každý, jenž narozen jest z ducha,“ proto že nevie, jest-li vyvolený od věčnosti, a bude-li spasen konečně; neb ač urozený syn boží má znamenie a vdechnutie ducha svatého, avšak bez zjevenie nevie, kterak s ním duch svatý počátek jest učinil, a kterak skoná. Ale vedlé výklada S. Augustina takto rozumie sě: „Duch“ t. svatý, „kde“ t. v kterém člověce „chce“ t. svobodně, „dýchá“ milostí svú, „a hlas jeho slyšíš“ t. v písmě; neb die Kristus učedlníkóm: Ne vy jste, jenž mluvíte, ale duch otcě vašeho, jenž v nebesiech jest. „A nevieš, odkud“ t. kterým zaslúžením „přišel by, aneb kam by šel,“ t. konečně veda toho, jenž jest okrstěn. „Tak jest,“ to věz neznám sobě; „jenž narozen jest z ducha.“ A Nikodem, jsa obtiežen řečí Ježíšovú v rozumu, tieže řka: „Kterak mohú ty věci býti?“ A milosrdný mistr skrovně ho z trojie věci tresktce, řka: „Ty jsi mistr v Israeli,“ t. v lidu židovském, „a těch věcí neumieš!“ jako by řekl jemu: z toho neuměnie hanba tvá jest, poňavadž na mistra zákona starého slušie, aby tomu rozuměl. Proč, Nikodeme, nerozumieš, že die bóh skrze Ezechiele v 36 k.: Vylém na vás vodu čistú, a budete očištěni ode všech svých poškvrn? A Zachariáš, Nikodeme, die v 13 k.: Bude studnicě otevřiena pokolení Juda, a přěbyvačóm Jerusalémským k obmytí hřiechóv. Aj mistře Nikodeme židovský! nerozumieš tomu, že obmytie ode všech hřiechóv musí býti

studnicí otevřenú, bokem Kristovým otevřeným, z něhož voda tekla jest, jako z štědré studnicě, k obmytí hřiechóv. Nikodeme, nerozumieš, že Ezechiel v 47 k. viděl jest vody tekúcie z boka pravého. I který jest bok pravý, z něhož sú vody tekly, jedné syn boží? neb die tudiež Ezechiel, že každá duše živá, kteráž leze, kamž sě obrátí prúd, živa bude; a opět die: Všechny věci, k kterýmž přijde prúd té vody, živy budú. I co jiného viděl duchem svatým Ezechiel, jedné že k kterýmž přišla jest svú mocí voda, jenž jest z Krista na kříži tekla, ti všichni duchovně obžili sú, jsúce urozeni duchem svatým a tú vodú?

Druhé hoden jest Nikodem tresktánie proto, že prvé chváliv Krista, a řka: „Vieme, že od boha přišel si mistr," již pochybuje v tom, co mu praví Kristus. Protož die jemu Kristus: „Věru věru pravi tobě, že my," t. já s apoštoly svými, „což vieme, mluvíme, a což vidíme, svědčíme, a svědectvie našeho nepřijímáte," t. vy židé, a zvláště vy kněžie a zákonníci. Třétie treskce Nikodema proto, že lehké věci pravil jest jemu Kristus, a on jim nerozuměl jest. Protož die Kristus: „Poňavadž zemské věci řekl sem vám," tobě, Nikodeme, a tvým následovníkom, „a nevěříte," zemské věci, to věz lehké, kterak lidé, z země stvoření, duchovně sě rodie, „kterak, poviem-li vám nebeské," jakožto rozenie své od boha otcě věčné, a o Trojici svaté, „uvěříte?" A tak Nikodem jest z toho tresktán, že maje věřiti již lehčejšie věci, meškal sě jest u vieřě věččích věcí. A že viděl jest Ježíš, že Nikodem s následovníky svými potom má tajemné věci viery přijieti, protož praví jemu dále o svém na nebe vstúpení, jenž mělo sě státi po jeho vtělení a po obcování mezi lidem, řka: „A nižádný nevstupuje v nebe, jedné ten, jenž sstúpil jest s nebe, syn člověka, jenž jest v nebi." Jako by řekl: Nižádný nevstupuje v nebe, v radosť nebeskú, svú mocí, jedné ač jest syn člověka, jehož vy nazýváte Mesiáše, kterýžto s nebe jest sstúpil, to jest, vtělil sě jest, a božstvím vždy jest v nebi. A tak spasitel učí Nikodema, že on, jsa bohem, vtělil sě a zde obcuje, a že mocí svú na nebe vstúpí, jsa syn člověka; a tak mocí svú nižádný jiný člověk nevstúpí v nebe, ale každý, kterýž bude v nebi, ten jakožto úd té hlavy, Krista, jeho mocí bude vtažen.

G. Tu věz, že když Kristus die, že sstúpil jest s nebe syn člověka, mnozí kacieři vzěli sú pochop, že sú řekli, že by syn boží v nebi tělo vzal, a tak tělestně s nebe sstúpil a prošel život panny Marie. A k tomu bludu podobně maléři malují, když malují angela, an pozdravuje panny Marie, a nad ní děťátko malé, jako by s nebe v ni vstúpiti chtělo; a tak to malovánie snad jest od těch bludných lidí vymyšleno. Ale nemají věřiti lidé, by kam sě hnul syn boží s nebe, kdy jest sě vtělil; neb jest všudy byl, jakož i nynie jest všudy božstvím; a tak jsa i božstvím i milostí v životě panny Marie, když jest přivolila a řekla: Staň mi sě vedlé slova tvého! ihned syn boží vtělil sě v ni, a byl jest člověkem pravým.

A že Kristovo ukřižovánie jest pomoc k vieřě, i k spasení potřěbné, a v starém zákoně v podobenství položené, protož učí Kristus konečně Nikodema, jakožto mistra zákona starého, jenž by měl rozuměti, podobenstvie ta v zákoně co znamenají; protož die: „A jakož Mojžieš povýšil jest hada na púšti, tak povýšen býti musí syn člověka." Tu věz, aby rozuměl, že když jest lid židovský reptal proti bohu na púšti,
Num. 21. tehdy bóh pustil jest na ně hady ohnivé, to věz velmě ukrutně štípavé a jedovaté, že sú je štípali do smrti. Protož mnozí přišedše k Mojžiešovi, řekli sú: Shřěšili sme proti bohu a proti tobě! pros, ať otejme od nás hady. I prosil jest Mojžieš boha za lid, a mluvil jest k němu bóh: Učiň hada měděného, a povés jej na znamenie: ktož uštnutý bude naň hleděti, ten živ bude. Tehdy učinil jest Mojžieš hada měděného, a položil jej na znamenie, na něhož ranění, t. zštípaní od hadóv (hlediece), byli sú uzdraveni. Tak psáno jest v knihách Numeri, jenž jsú čtvrté knihy Mojžiešovy v starém zákoně, čti 21 kapitolu. Tu figuru, to jest, to podobenstvie přivedl jest Ježíš Nikodemovi, že jakož Mojžieš povýšil jest hada na soše, aby ho mohli viděti zštípaní od hadóv, a tak aby byli uzdraveni a nezemřěli: též povýšen musil býti na kříži syn člověka, aby zštípaní od hada pekelného hřiechem na duši, nezemřeli na věky. Protož die Kristus: „aby každý, ktož věří v něho" věrú živú do smrti, „nezahynul" na věky, „ale aby měl život věčný," to jest nasycenie bez nedostatka v radosti věčné. A tak jakož oni zštípaní od hadóv, věřiece, že bóh jim dal hada k uzdravení od

smrti tělestné, a hlediece naň, byli sú uzdravováni od smrti i od bolesti: též i my, věřiece, že syn člověka, Ježíš, dán jest nám od boha a pověšen na kříži, abychom k němu věrú a nadějí a láskú hleděli, budeme věčné smrti zbaveni. A jakož had měděný měl jest podobenstvie, jako by měl jed, avšak neměl j.st jedu, neb jest byl měděný: tak syn boží měl jest podobenstvie hřiešného těla, jelikožto člověk, a neměl jest hřiechu, a jelikožto bóh nemohl jest trpěti, ani umřieti, jakož i had měděný nemohl jest bolesti mieti, ani jest mohl umřieti.

A tak milý spasitel velmě dobřě učil jest Nikodema, a nás po něm, o krstu, o svém vtělení, o umučení a o vstúpení na nebe. A ty čtyři kusy má každý křesťan držěti: prvé, že nelze beze krstu spasenu člověku býti; druhé, že Kristus, syn boží, sě vtělil, a tak jest pravý bóh a pravý člověk; třětie, že jest za hřiešné ukřižován; a čtvrté, že na nebe vstúpil, a tak že své vyvolené, jenž v něho věřie, k sobě u věčný život vezme. Jehožto života rač nám skoro, z tohoto biedného života nás vyveda, dopomoci milý a věrný mistr, jenž jest tak tiše, mile a slavně Nikodema i nás vieřě pravé naučil, on požehnaný na věky!

Neděle prvá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 16 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Člověk jeden bieše bohatý a obláčieše sě v zlatohlav[1] a v bielé plátno,[2] a hodováše každý den stkvostně.[3] A bieše jeden žebrák, jmenem Lazar, jenž ležieše u vrat jeho, nežitóv plný, žádaje nasycen býti drobtóv, jenž padáchu s stolu bohatcě, a nižádný jemu nedáváše; ale i psi přichodiechu a lízáchu nežity jeho. I stalo sě, že umře žebrák a nesen bieše od angelóv do lóna Abrahamova; a umřěl jest i bohatec, a pohřěben jest v pekle. A vzdvih oči svoji, když bieše v mukách, uzřěl jest Abrahama z daleka, a Lazara v lónu jeho; i on volaje vece: Otče Abrahame! smiluj sě nade mnú,

a pošli Lazara, ať omočí konec prsta svého u vodu a svlaží jazyk mój, nebť mučím sě v tomto plameni. I vece jemu Abraham: Synu! rozpomeň sě, že vzal si dobré za svého života, a Lazar takéž zlé; ale již on veselí sě, a ty mučíš sě. A mezi těmi všemi věcmi, mezi námi a mezi vámi cíl veliký utvrzen jest, že ti, kteříž chtie odsud jíti k vám, nemohú, ani od onud sěm přijíti. I vece: Tehdy, otče! prosím tebe, aby poslal ho do domu otcě mého; nebť mám pět bratří, ať svědčí jim, aby i oni nepřišli v toto miesto muk. I vece jemu Abraham: Majíť Mojžieše a proroky, nechť poslúchají jich. A on vece: Nic, otče Abrahame! ale ač kto z mrtvých pojde k nim, pokánie činiti budú. I vece jemu: Poňavadž Mojžieše a prorokóv neuposlúchají, ani ač kto z mrtvých vstane, uvěřie jemu.

[1]) ku pýše. [2]) k rozkoši. [3]) a tak hojně a pyšně.

A. Svatú řeč tuto proč jest mluvil milosrdný spasitel, ukazuje svatý Lukáš; neb když jest kázal proti lakomství spasitel chudý, řka: „Nižádný sluha nemóž slúžiti dvěma pánoma, nemóžte slúžiti bohu a zboží;“ tehdy uslyševše to kněžie a zákonníci, kteříž sú byli lakomí, posmievali sú sě jemu. Tehdy řekl jest jim: „Vy jste, jenž spravedlivy sě činíte přěd lidmi, ale bóhť zná srdce vaše.“ A že sú byli pyšní, protož řekl jest jim: „Což lidem vysoké jest,“ to věz vzácné, „ohavnosť jest přěd bohem.“ A ihned toho dokázal na bohatci, jenž jest byl vzácný a vysoký přěd lidmi, a ohavný přěd bohem; a zasě Lazar byl jest zavržený přěd lidmi, a vzácný přěd bohem. I dal jest na příklad milostivý spasitel ta dva člověky, jako dvě zrcadle, aby bohatí, majíce přěd očima bohatcě pohřebeného v pekle, varovali sě pýchy, rozkoši a lakomstvie, těch tří hřiechóv, kteréž měl jest ten bohatec; a chudí, hlediece k Lazarovi, aby měli utěšenie, a v pokořě mile trpěli biedu těla a v světě zavrženie.

B. Dva řebřie nám přěd vnitřní oči postavil Kristus: jeden, jímž vstupují v lóno Abrahamovo, a ten jest Lazaróv; druhý, jímž sstupují do pekla, a ten jest bohatcóv. Řebří Lazaróv z pokory a trpělivosti jest udělán, láskú sevřien; protož třěba

nám patřiti, po kterém řěbří chceme lézti, neb bez pochybenie vždy některým tiem řěbřim každý z nás leze, a to pozná, když aneb k Lazarovi, aneb k bohatci přijde. A že bohatí zde na světě mají prvé miesto, protož vedlé jich obyčeje mistr náš, Ježíš, dává jemu ve čtení miesto prvé, řka: „Člověk jeden bieše bohatý,“ nejmenuje ho, neb jest nebyl připsán k dvoru jeho; ale Lazara jmenuje, jako připsaného. Protož die svatý Jan zlatoústý: Viz milosrdenstvie božie! Lazar chudý, že jest byl svatý, jmenován jest; ale tento bohatý a pyšný jmena nebyl jest hoden. To by měli znamenati ti, kteříž z pýchy žádají své jmeno v světě oznámiti mnohým; neb čímž je viece z pýchy velebie, tiem je viece před bohem tupie. Protož die písmo: Jmeno zlých shnie. Aj tomuto bohatci shnilo jest před bohem, že nechtěl ho jmenovati, aby naplnil, co jest řekl skrze Davida: Nebudu pamětliv jmen jich skrze rty mé. A tak bohatec tento, jenž jest jmeno své velebil před lidmi, ztratil jest je před bohem. Proč? Proto že byl bohatým, jistě nic; ale proto že byl pyšný, rozkošný a nemilosrdný. Slyš co die pravda, že „obláčieše sě v zlatohlav,“ to ku pýše; a „v bielé plátno,“ to k rozkoši měkkosti, „a hodováše každý den stkvostně,“ to k rozkoši břicha. a Lazarovi nic nedáváše, toť nemilosrdenstvie.

C.

Prov. 10.

Tu věz, že položil sem „zlatohlav,“ latině stojí purpura, jenž, jako die svatý Beda, jest rúcho barvéné rybí krví; a ta barva neslušie na jiného jedné na krále, a jest velmě spósobná barva, a šlechtí rúcho. A že v Čechách nebývá, neumieme ho právě jmenovati; protož položil sem zlatohlav, že na nich na bohatých zde vídáme za najlepšie rúcho. A protož položil sem „bielé plátno,“ latině stojí bissus, a to, jakož die svatý Beda, jest plátno velmě ušlechtilé, bielé a tenké; a jinde neroste len k tomu plátnu jedné v Egyptě, a tak my ho česky neumieme jmenovati, ani Němci, ani Latinníci; proto tě dvě slově, purpura a bissus, jsta hostinně v latině. A pán Ježíš pověděl jest o bohatci, jakož tam jest v těch vlastech to rúcho, a jest s lehka lacinějšie. purpura tam, než zde Levské, a to plátno lacinějšie, než zde plátno podbělné. Protož nemají výmluvy bohatci a bohaticě, řkúce, že nechodie v té purpuřě a v bissu; neb ač v tom nechodie, ale chodie v dražšiem zde,

D.

než jest ono tam; neb sobolový, kuní, hranostajový, běliznový kožich ještě bez sukna jest dražší než purpura tam, a čechlík, prostěradlo, košile a šlojieř bělný, bavlnný neb hedvábný viece zde platí, než tam bissus. A ještě najhoršie nad tohoto kochánka bohatce, zle sě odievají nynie lidé, že z dalekých vlastí toho dobývají, a dobudúce těžcě a drazě, pak šeředně, marně, a sobě škodlivě střihají. I kterak ti nehřěšie tieže než tento bohatec v pekle pohřěbený, jenž chodil jest v tom rúšě, aby jiné přěsáhl, od jiných chválen byl, a jim byl vzácen a odiven, a druhé aby pyšným rúchem ustrašil, aby sě ho báli? a plátno to rozkošné nosil jest k tělestné rozkoši, jako i nynie nosie košilky a čechlíky. A již rubáši skoro i u sedlek budú vypovědieni, ano každý chce choditi v drahém, v krásném a v pěkném a rozkošném rúše, a nechce znamenati, že bohatec, jenž sě odieval drahým rúchem, jest pohřeben v pekle. Tu die S. Řehoř, že jsú mnozí, kteříž pilnosti drahého rúcha a tenkého za hřiech nemají; ale by hřiech nebyl, nikoli by slovo božie tak pilně neřeklo, že bohatec, jenž obláčieše sě v zlatohlav a v bielé plátno, u pekle sě mučieše. Neb nižádný rúcha drahého nehledá, jedné k marné chvále, to jest, aby poctivější nad jiné vidien byl; a že pro samu marnú chválu drahého rúcha lidé pilni jsú, tiem sě dovodí, že nižádný nechce tu v rúcho drahé býti oblečen, kdež by od lidí nebyl vidien. To S. Řehoř, a věrně pravdu die, neb poňavadž rúcho má býti člověku, aby zimu zahnal a hanbu přikryl, a také aby v posměch lidu nebyl, vytrhna sě přielišnú potvorností neb odraností rubóv. Ale toho nebrzo sě kto ve čas dobrovolně dopustí!

E. Dále die Kristus: „A hodováše každý den stkvostně.“ Tu ukazuje Kristus, že bohatec tento hřěšil jest lakotú; protož ostalo jemu znamenitě to jmeno bohatec, kochánek neb hodoválek. Tu věz, že lakotú hřěšie lidé paterým obyčejem: Prvé, když kto bez hodné příčiny jie, nedočakaje času řádně
1 Reg. 14. ustaveného; jako Jonata byl jest od otcě na smrť odsúzen, že nedočakav času ustaveného, medu jest okusil. Druhé, když kto rozkošně sě krmí, jako tento bohatec. Třětie, když přěbierá potřěbu, jeda viece neb pije, než jest potřěbie tělu k živení; jako jest učinil Olofernes, jenž sě byl opil viece než

kdy jindy, i požil jest toho, že jemu Judit, ta žena, hlavu Jud. 12.
sřězala. Čtvrté, když jie kvapně neb pie, jako pes neb svině; jako jest učinil Esau, jenž jest dal svój prvorodní statek za chléb a za krúpy, chvátaje, aby sě kvapně najedl. Páté, když jie kto přieliš pilně, tak že myslí o to velmě, které by krmě jedl, kterak by je připravil, a kterak by jich dobyl; a tak synové Eli knězě činivše, sú zmordováni. A chutně mohu řéci, že my kněžie těmi kusy obecně v lakotě nad jiné lidi hřěšíme; neb i póst smělejie než jiní rušíme, i rozkošně sě krmíme, i do říhánie jieme a pieme přielišně, i kvapnějie než jiní jieme, i divné krmě nad jiné vymýšléme, a pohřiechu! najviece hodujeme, a tak majíce býti najsmiernější v jedení a v pití, jsme najneskrovnější. O že nepomníme onoho slova spasitele svého, jenž jest zvláště knězím řekl v 21 k. S. Lukáše: Pilni buďte, aby srdce vaše nebyla obtiežena od obžerstvie a od opilstvie, a od péče tohoto života, ať nepříde na vás náhlý den onen, to věz súdný.

Aj již tento bohatec čije odsúzenie proto, že jest jedl každý den stkvostně, to jest přípravně a rozkošně, ale na chudého netbal; protož třětí hřiech, nemilosrdenstvie, do sebe
měl. Protož die S. Řehoř: Tento bohatec ne proto, by cizie F.
bral, tresktán jest, ale že svého nedával; ani také, by koho násilím potlačil, ale že dary od boha danými sě chlubil. Protož z toho máme velmě pilně vybrati, kterú pomstu má ten trpěti, ktož cizie béře, poňavadž pekelné zatracenie trpí, ktož svého nedává. Protož nižádný sě jist nepokládaj, řka: Aj, cizieho neberu, ale pojčeného hodně požívám! neb bohatec tento ne proto, by cizie bral, mučen jest, ale že vzem dané věci, sám sě zle opustil. A to jest bylo, že ho peklu dalo, že v svém zčestí nadutý jest byl, a dané dary k pýše jest obrátil, a milosrdenstvie jest nepomněl, a hřiechóv svých, maje čím odbyti, neodbyl. To S. Řehoř.

Nu již's slyšal stav tohoto světa, jejž jest měl bohatec; již slyš stav chudého Lazara. O němž die spasitel: „A bieše jeden žebrák, jmenem Lazar," a tak dále. Tú řečí věrný a dobrý múdrý řečník Kristus chudého, obtěžuje hřiech bohatcě. Neb řekl-li by bohatec: Mnoho jest bylo chudých, nemohl sem všem dáti! die Kristus: „Bieše jeden." Řekl-li by: Byl

jest bohatý; die: „Bieše chudý.“ Řekl-li by: Neznal sem ho; die Kristus: „Lazar jmenem.“ Řekl-li by: Mohl jest dělati, a vyběhati sobě; die Kristus: „Ležieše.“ Řekl-li by: Neviděl sem, kde jest ležel; die Kristus: „U vrat jeho“ neb tvých. Řekl-li by bohatec: Činil sě nemocný, ale nebyl jest; die Kristus: „Nežitóv pln.“ Řekl-li by: Nežádal jest; die Kristus: „Žádaje nasycen býti.“ Řekl-li by: Chtěl jest penieze mieti, neb lahodné krmě; die Kristus, že jest žádal „drobtóv, jenž padáchu s stolu bohatcě.“ Řekl-li by: Čeleď má jemu dávala; die Kristus: „A nižádný jemu nedáváše,“ neb snad nesměli sú, aneb proto, že nemilosrdný bohatec mievá obecně nemilosrdné sluhy. Protož jest přieslovie, že jakýž pán, takýž i sluha. A tak již máš vypsán od Krista stav žebráka Lazara, aby jeho viece odplata byla z jeho života biedného, jejž jest mile trpěl, oznámena, a bohatcě vina jiným, pro niž jest zatracen, ukázána.

G. Dále die Kristus: „Ale i psi přichodiechu a lízáchu nežity jeho.“ Die S. Jan zlatoústý: Ty nežity, jichž nižádný člověk nechtěl sě dotknúti a umyti, psi tiší líží! Opět die: O biedný! ač božieho přikázanie neznamenáš, ale smiluj sě nad svým přirozením, a boj sě, aby takýmž nebyl. Tu věz, že bohatec viece jest miloval psy, než Lazara, blížnieho svého. Dóvod toho jest, že psóm jest dával jiesti, poňavadž jest je choval, a Lazarovi ani drobtóv dával. V témž hřieše jest mnoho bohatcóv nynějších, kniežat, pánóv, rytieřóv, vládyk i měštěnínóv i měštěk, jenž chlupáčky a masojiedky k ničemuž neúžitečné chovají, myjí je, češí, do lázní nosie, maso jim zvláště vařie i kupují, ale chudému i taléře nedadie! A co jest biskupóv, opatóv, kanovníkóv i fařářóv, jenž chudých statek, jímž vládnú, na psy nakládají, a tu almužnu, kterúž mají chudí lazarové jiesti, jedie jich psi tuční, chrtie, vyžlata a ohaři, a také tisty, kurvy neb ženimy!

Dále die Kristus: „I stalo sě, že umřě žebrák, a nesen bieše od angelóv do lóna Abrahamova; a umřěl jest i bohatec, a pohřěben jest v pekle.“ Prvé spasitel ukázal jest rozdiel bohatcě a chudého Lazara v životě před smrtí; již ukazuje, kterak sě rozdielně máta po smrti. A již napřěd pokládá chudého, a nazad bohatého, aby ukázal, že jinak na onom

světě bohatcě zlé ctie, a jinak chudé dobré. I die spasitel: „I stalo sě, že umře žebrák.“ Nedie: umře Lazar, neb Lazar tepruv počal jest právě slavně živ býti; ale die: umře žebrák, proto, neb žebráctvie a bieda s psotú, ta jest na Lazaru pominula. „A nesen bieše od angelóv do lóna Abrahamova,“ to věz, duše jeho nesena jest v miesto otcóv svatých, v němž H.
sú světí před vtělením syna božieho svými dušemi přěbývali.

Tu dobří chudí mají mieti utěšenie, že nenesú-li jich těl k hrobu pyšně, ale nesú je angelé k bohu slavně. Tu die S. Jan zlatoústý: Tak veliká trpenie brzcě sě v rozkoši proměnila, aby nesen byl od angelóv; aby jda neustal, nesen jest po práci. nesen byl od angelóv; nebylo dosti chudému na jednom angelu, ale viece jich přišlo, aby sbor k zpievání veselému učinili, aby ho nesli. Raduje sě každý angel tak velikého břěmene chopiti, rádi takými břěmeny jsú obtieženi, aby přivodili lidi do královstvie nebeského. I veden jest i nesen jest v lóno Abrahamovo, ne podlé Abrahama, ale v lóno Abrahamovo, aby sě ho dotýkal, aby ho krmil, aby ho najmilosrdnější otec držěl v svém lónu, a vlažil nebo krmil. To vše zlatá ústa. A věz, že miesto, v něž jest nesen Lazar, slove zvláště „Abrahamovo lóno,“ jakož die S. Augustin, ne proto, by jedné Abrahamovo bylo, ale proto, že on jest otec mnohých lidí, jimž jest na příklad položen, aby ho u vieřě následovali. Také proto slove lóno Abrahamovo, že on byl jest velmě hospodářný pocěstným, a rád je pro boha přijímal; protož aby bohatec nehospodářný a nemilosrdný svój viece hřiech shledal, to miesto slulo jest lóno Abrahamovo. Ale již lóno Abrahamovo slove tajemné odpočinutie u otcě v radosti nebeské, jakož die S. Řehoř: Co Abrahamovo lóno? jedné tajemné odpočinutie otcovo znamená. O němž pravda die: Přijdú mnozí od vzchod sluncě a od západu, a odpočinú s Abraham, a s Izákem a s Jakobem; ale synové králevstvie budú vyvrženi v temnosti zevnitřnie.

Dále die Kristus: „A umřěl jest i bohatec a pohřeben I.
jest v pekle.“ Tělo červóm, zbožie přátelóm a duše čertóm sě dostala; a tak duší bohatec, umřěv na těle, pohřěben jest v pekle. I co to slyším, že umřěl bohatec? Milý spasiteli! toběť věřím, že umřěl jest bohatec. Ale kterak jest to, že sě

16*

nevykúpil zbožím? neb neodhrozil smrti? aneb lékaři sobě nepomohl? Oj divná věc, že umřěl jest bohatec! I kde sú ho položili? milý Kriste! a kto sú ho nesli? Dieš, že pohřeben jest v pekle. Toběť věřím, ačť bohatci druzí mnie, by pekla
K. nebylo. Umřěl jest bohatec. Kterú smrtí? jistě trojí: prvú na těle, jakož i chudí mrú; neb ta smrť rovně dělí: ani šarlatu, ani šeři, všem rovně odměří! ta pána s sluhú, a královú berlu i papežovú v hrobě položí s motykú. Nechť v kostnici rozeznají, které papežovy, královy a sedlákovy jsú kosti! Bohatci a Lazarovi ta smrť rovně odměřila. Druhú smrtí umřěl zde na duši, než jest ji z těla pustil; neb jest ji byl rozkoší tělestnú umořil. A tú smrtí mnoho jest nynie lidí zemřělo,
1 Tim. 5. ač jsú na těle živi. O té smrti die S. Pavel, že vdova, v rozkoši jsúc živa, mrtva jest; živa jsúc t. na těle, mrtva jest t. na duši. Daj pán bóh, aby z té smrti mnozí vstali, a byli obživúce v duši osvieceni! Třětí smrtí umřěl bohatec, jenž jest odlúčenie od radosti věčné. O té die David: Smrť hřiešníkóv najhoršie. Milý Kriste! rač nás té smrti zbaviti, nebť hrozné jest slovo tvé, že „umřěl jest bohatec a pohřeben jest v pekle!“ I kto ho tam tak brzy donesl? kto pohrabal v pekle t. u věčném zatracení, z něhož nenie vysvobozenie? Byl jest živ bohatec, a brzo pohřeben jest v pekle; neb die S. Job v 21 k.: Hudú na húsle, tepú na buben, radují sě, ano vzní stroj, t. hudby, pišťby, trúbenie, vedú v rozkoši dny své, a v brzkosti do pekel sstúpili sú! Aj jistotu slyšíme, avšak snad druzí lehcě vážíme, že do pekel sstúpili radovníci, z nichž jeden byl jest tento bohatec, jenž jest umřěl jako i chudý, ale jiný konec jemu, a jiný dostal sě chudému.

To ukazuje S. Augustin v kázaní o túto dvú, a die: Chudý ten nemohl mieti kuorky neb drobte, a on nemohl mieti krapte. Protož o túto dvú povězte mi, který jest umřěl dobřě, a který zle? Neroďte sě očí tázati, k srdci sě navraťte; neb budete-li sě očí tázati, křivdu vám povědie. Velmě stkvostné jsú věci a světsky okrášlené, ty kteréž mohly sú sě dáti bohatci, když jest mřěl; mohli sú býti zástupové plačících sluh i dievek, některá pýcha panoší, některá okrasa mrchy [mrtvého těla]. Který náklad pohřěbi! věru mním, že mastmi drahými byl jest obalen! Což tedy dieme, bratřie!

že dobřě tento jest umřěl čili zle? Tiežete-li očí, velmě dobřě jest umřěl; pakli mistra svého vnitřnieho [rozumu] tiežete, velmě zle umřěl jest. Protož poňavadž tak mrú pyšní svého zbožie chovači, nic chudým nedávajíce, i kterak mrú ti, kteříž cizie berú? Protož pravduť sem řekl: Buďte dobře živi, aby zle nezemřěli, aby jako onen bohatec nezemřěli. Neukazuje zlé smrti jedné čas po smrti. Zasě znamenajte onoho chudého: neroďte očima věřiti, neb tak poblúdíte. Viera ta znamenaj, srdce [rozum] viz. Postavte ho před svoji oči ležícieho na zemi, nežitóv plného, ano ho psi líží; a když takého položíte před svoji oči, ihned plijete, tvář odvracijete, nos zacpáváte! Oj srdečnýma očima vizte: aj umřěl jest, a nesen jest od angelóv v lóno Abrahamovo! Čeleď bohatcě vidiena jest plačície, angelé nebyli sú vidieni radující sě. I co jest bohatci odpověděl Abraham: Pomni, synu, vzal si dobré věci za života svého. To vše S. Augustin.

A tak již máš, kterak ihned po smrti stalo sě bohatému, a kterak chudému; a že Lazar pochován jest u své osady, a bohatec u své; onen s bohem, a tento s ďáblem. Již slyš, že die dále spasitel: „A vzdvih oči svoji, když bieše v mukách, uzřěl jest Abrahama z daleka a Lazara v lónu jeho.“ I co slyším? Vzdvihl oči bohatec v mukách. Proč? Proto: neb tě oči, jež hřiech zavierá, muka otvierá. Byl jest oči upřěl v zemi, již jí povzdvihl k Abrahamovi; již vidí Lazara z daleka, jehož nechtěl jest viděti z blízka; již brzké utěšenie minulo, a věčné zatracenie ostalo; tento v mukách, a onen v radosti. „I on volaje“ neb křiče, „vece: Otče Abrahame! smiluj sě nade mnú.“ O bohatče! již's očí povzdvihl, i zdali nízko ležíš? již jsi v mukách, i zdaliť sú zle ustlali? již křičíš, i zdali tě bolí? O bohatče! již těžko jest tobě muky trpěti, jenž si veliké měl rozkoši; těžko ležeti nízko, jenž si byl nad jinými vysoko; již sě nezespíš, jenž si dlúho spal; již měkkého pod tebú neprostrú! Bylo pomněti, Isaia písmo že die v 24 k.: Pod tebú bude prostřien mol, a přikrytie tvé budú červie. Již křičíš, křik tvój již po světě slyšie, neb's nechtěl Lazara slyšeti blízcě. I kde si tak veliký hlas vzal? Odpoviedá za tě svatý Jan zlatoústý, řka: Veliké muky veliký hlas činie. O bohatče! již-li čiješ muky, jichž si neznal, ani na ně tbal? již sě uč trpěti,

nebť nelzě jest muk na věky zbýti! Již voláš: „Otče Abrahame!“ otcem jeho nazýváš, jehož's nechtěl poslúchati jako syn. Ty jsi ten z pyšných kněží pokolenie, jenž sú řekli Ježíšovi: My otcě máme Abrahama! pro něž Kristus o tobě jim jest pověděl toto čtenie. Dieš: „Smiluj sě nade mnú!“ Blázníš? již's zameškal čas smilovánie, již darmo vydáváš hlas pokánie v miestě, v němž nenie k vysvobození kánie! Jistě bolesť tě pudí, že křičíš, řka: „A pošli Lazara, ať omočí konec prsta svého u vodu a svlaží jazyk mój, nebť mučím sě v tomto plameni.“ O bohatče! blúdíš velmě; žádáš slitovánie, nechtěv sě slitovati; chceš, aby Lazar šel tak daleko k tobě, k němuž ty neposlal
Jac. 2. si svého sluhy blízko. Bylo pomněti, že tomu odsúzenie bude bez milosrdenstvie, ktož nečiní milosrdenstvie. Svatý Jan zlatoústý die: Vzpomeň, bohatče! na svój život: na Lazara nechtěl si hleděti, a již prstu jeho žádáš. Dieš: Pošli Lazara! To's ty měl činiti, když ještě byl živ Lazar, měl's ho navštieviti. To zlatá ústa. Co chceš? bohatče! Aby omočil Lazar konec prsta svého u vodu. O již žádáš kropě vody, a nedal si jemu kuorky! Aj hřiešník! die S. Jan zlatoústý; viz svědomie hřiešníka, nesmie celého požádati prsta. Ha ha! již vódy žádáš: nechtěl's najmenšie věci chudému s stolu dáti, již přinuzen jsi najmenšie věci žádati! I co žádáš kropě vody? Aby jazyk svlažil. Tvój jazyk s přielišnú chutí krmě i pitie přijímal, také snad nekázaných, utrhavých a marných řečí mnoho mluvil; protož čím si hřěšil, tiem sě kaj. Již sě mučíš v ohni, nechtěv bližniemu i sobě prospěti u milosti; protož slyšíš, že die tobě Abraham: „Synu! rozpomeň sě,“ synu přirozením, ale ne následováním. Synu! by mě byl následoval v milosrdenství, v pokořě a v skrovnosti, ne tak by sě mučil. Ale pomni, synu! „že vzal si dobré, t. věci, za svého života,“ to jest, požíval jest dobrých věcí v rozkoši, „a Lazar takéž vzal zlé,“ to jest, trpěl jest na těle, ale pokorně; „protož on již veselí sě, a ty sě mučíš.“ Nebť tak má býti, aby ti, kteříž v těle jsúce živi mile trpie, na věky veseli byli; a ti, kteříž za čas rozkoš vedú, na věky sě mučili. Neb die dále spasitel: „A v těch všech věcech,“ t. mezi těmi všemi věcmi, „mezi námi,“ jenž slušiemy k spasení, „a mezi vámi,“ zatracenci, „cíl veliký;“ neb daleko jest z pekla již do nebe. „Veliký cíl,“ die výklad, jest daleký rozdiel zaslú-

ženie; a ten cíl „utvrzen jest“ boží spravedlností. „Utvrzen jest,“ die S. Jan zlatoústý, obořen nemóž býti, nemóž jím hnuto býti, aniž móž kto zkaziti. Viděti móžeme, ale jíti nemóžeme; my vidíme, čeho sme sě vystřiehli, a vy vizte, co ste ztratili. Našě radosti množie vaše muky, a vaše muky množie naše radosti. To zlatá ústa. A tak veliký cíl utvrzen jest pevně, „že ti, kteříž chtie odsud jíti k vám, nemohú,“ z lóna Abrahamova do pekla, „ani ot onud,“ t. z pekla, „sěm, t. do lóna Abrahamova, přijíti.“ A tak vyvolení spasení nemohú býti zatraceni, ani zatracení spaseni.

Ale dieš: Však S. Řehoř vyprosil jest ciesaře Trajana po jeho smrti z pekla, že šel jest v radosť nebeskú. A také ďábli neb čertie, ti mohú jíti z pekla, a dobří angelé i světí lidé mohú jíti sěm na svět, a v súdný den z pekla i z nebe přídú na súd. Tu věz, že to jitie mienie sě, že z věčného zatracenie nemohú jíti zlí u věčné spasenie, ani z věčného spasenie mohú jíti do věčného zatracenie; neb by to bylo proti boží spravedlnosti. A z toho ihned jest odpověď o Trajanovi: jest-li tak, že jest spasen, že on nebyl jest věčně zatracen, ale zachován z milosti božie; neb ač jest byl pohan, ale že spravedlnosť vedl, pán bóh jeho zachoval, aby nebyl na věky zatracen. A tak jest odpověď druhé řeči: že ač ďábli chodie sěm z pekla, a angelé neb lidé světí z nebe, však to nenie proti tomuto čtení; neb ani ďábli proto zbudú muk a zatracenie, ani angelé neb světí zbudú spasenie a utěšenie. Ale ještě jest otázka: Kterak jest to, že bohatec viděl jest Lazara, a nemaje očí? neb tělo jeho, to jest mrtvo ležělo v hrobě, a duše pohřebená v pekle, ta očí nemá, ani jazyku; kterakž tehdy viděl jest Lazara, a na jazyku sě mučil v plameni aneb v ohni? Tu věz, že viděnie Lazara a očí povzdviženie bohatcě, též i jazyka mučenie jest duchovnie, ne tělestné, tak že duše bohatcě poznala jest duši Lazarovu; a očí povzdviženie jest rozumu a paměti povýšenie; a pak jazyka mučenie jest duše mučenie od pekelného ohně, proto že jazyku přivolovala k přielišné chuti a k zlému mluvení. Ještě jest otázka: Kterak jest to pravda, že die Abraham: Mezi námi a mezi vámi cíl veliký utvrzen, že ti, kteříž chtie k vám, nemohú; i kterak ti, jenž jsú v lóně Abrahamově, chtie k oněm do pekla, a oni z pekla k těmto

zasě, poňavadž oněm nebylo by dobré v pekle býti, a pekelníci ze zlosti zatvrzené nechtie radosti? Tu věz, že světí mají jednu chtivosť přirozenú, jíž jsú příchylni, aby nuznému pomohli, by mohlo býti; a tak ti, jakož die Abraham, chtie jíti, to věz pomocí přispěti oněm u pekle; ale že spravedlnosť božie, jíž jest cíl utvrzen, ta v svatých po sobě tu žádosť obrátila jest, protož nemohú oněm pomoci. U příkladě: některý súdcě spravedlivý popadne v zlosti bratra neb jiného milého přietele, jehož by mohl od smrti neb od pomsty vysvoboditi, a bude mieti k tomu chtivosť a litovati velmě bude; ale že viece miluje pravdu boží než přietele, odsúdí ho a nad ním pomstí. Pak zatracenci, ti z přirozenie žádají svrchovaného dobrého, a tak i radosti věčné; ale zufalstvie, to je přěmáhá, že nemohú pokorně a mile žádati, aby jim bylo dáno.

A tak Abraham, odpověděv bohatci v pomoci od Lazara svlaženie jazyka jednú kropí s prstka, ukazuje, že nižádné pomoci světí neučinie pekelníkóm. A tak že odpověď Abrahamova bohatci úplně naději jest v pomoci otjala, protož obrátiv sě k jiné pomoci, mně, by byl uslyšien, i die: „Tehdy otče! prosím tebe, aby poslal ho do domu otcě mého; nebť mám pět bratří, ať svědčí jim,“ t. o mukách věčných a o radosti věčné, „aby i oni nepřišli v to miesto muk.“ Bohatec nemluví tak z lásky, jiež jest neměl, ještě živ tělem jsa, ale mluví, boje sě věččích muk; neb věděl jest, že z tovařistva jeho bratří přibylo by jemu muk. Protož die S. Beda, že zachováno jest bohatci poznánie chudého, jímž jest pohrzěl, i paměť bratří, které jest po sobě ostavil, aby vida radosť chudého, jímž jest hrzěl, a muky těch, jež jest neúžitečně miloval, viece sě mučil. Protož Abraham zamietá jemu prosbu neúžitečnú neb nepodobnú, řka: „Majíť Mojžieše a proroky, nechť poslúchají jich.“ Nechtěl Lazara poslati zasě na svět, k němuž bohatec nechtěl přijíti u svých dveří, protož nehodně jest prosil; ale die: „Majíť Mojžieše,“ jenžť jim píše desatero přikázanie, „a proroky.“ Izaiáše mají, jenž od boha přikazuje, brání v zlatohlavě choditi, brání každý den hodovati, velí nuznému pomoci, lačnému chléb lámati. Jeremiáš velí nesmilniti, a brání pyšnu býti. „Nechť poslúchají jich.“ Ale že bohatec na božie proroky, a na Mojžiešovo přikázanie, živ jsa, netbal jest, protož maje, že

též jeho bratřie činie, die k Abrahamovi: „Nic, otče Abrahame! ale ač kto z mrtvých pojde k nim, pokánie činiti budú.“ Aj vyznává, že bratřie jeho Mojžieše a prorokóv neuposlúchají, ale že by z mrtvých vstalého poslúchali. Tú řečí ukazuje, že on sám byl jest taký, Mojžieše a prorokóv neposlúchal, a muk pekelních byl nezkusil. Protož Abraham die: „Poňavadž Mojžieše a prorokóv neposlúchají,“ skrze něž jest bóh mluvil, „ani ač kto z mrtvých vstane, uvěřie jemu.“ Jakož sú učinili Lazarovi, jehož jest Kristus vzkřiesil: netoliko jemu neuvěřili sú, ale chtěli sú ho zabiti. A Kristovi svěřiti nechtěli sú z mr- Joh. 12.
tvých vstalému, ale řekli sú, že jest ukraden. A tak túto řečí znamenal jest Kristus, že ti kněžie a zákonníci, k nimž jest mluvil, Mojžieše sú a prorokóv neposlúchali, a že sú snad myslili, že by kto z mrtvých vstal, toho by poslúchali a jemu by uvěřili.

Pak k naučení našemu svatý Řehoř takto čtenie zavierá: A vy, bratřie najmilejší! i odpočívánie Lazarovo, i muku bohatcě znajíce, opatrně čiňte, za své hřiechy přímluvcóv hledajte, a řečníkóv sobě chudých k súdnému dni dobývajte; neb mnohé Lazary nynie máte u svých dveří, před nimiž ležie a těch věcí potřěbují, kteréž vám jiź sytým s stolu padají. Slova svatého čtenie mají vás naučiti, (aby) od přikázanie milosrdenstvie naplnili [to jest, aby chudým milosrdni byli.] Každý den, hledáme-li Lazara, nalézáme; každý den Lazara, ač nehledáme, avšak vidíme. Aj náramně sě chudí nám vydávají; prosie nás ti, jenž mají za nás přímluvcě býti. Jistě ovšem my měli bychom jich prositi, avšak oni nás prosie. Vizte, máme-li odpovědieti? Co utrpíme, poňavadž dědici jsú ti, jenž prosie? Protož neroďte nynie časóv mařiti, neroďte vzatých pomocí krýti před mukami, pomněte o mukách. To S. papež Řehoř, jehož v této řeči málo uposlúchají nynější kněžie, bohatci i papeži; neb kto z nich vyzná, že oni jsú jedné vladaři, a chudí jsú dědici toho, což oni mají? A kto opět z nich bude chudých radějie prositi, aby od něho vzěli, než by byl prošen, aby dal? Kto z nich také pilně o mukách věčných pilně myslí, aby jich zbyl? Poňavadž nechtie býti dobří a milosrdní, aby jich znikli, protož k bohatým a k lakomým kněžím a k zákonníkóm, a tak i k jiným, spasitel mluvil jest to svaté, veliké, krásné, a hlu-

bokých smyslóv čtenie. Budiž nám dosti k naučení život Lazaróv a jeho odplata, abychom byli trpělivi, a vystřěz nás bohatcova psota, abychom ne tak jako on byli živi, a v též muky neupadli; ale abychom poslúchajíce Mojžieše a prorokóv, a tak svého spasitele, muk byli zbaveni a v radosti s Lazarem postaveni.

Neděle druhá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 14 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Člověk jeden[1] učinil večeři velikú[2] a povolal jest[3] mnohých.[4] A poslal jest sluhu svého[5] v hodinu večeře[6] praviti zvaným, aby přišli,[7] že připraveny sú[8] všecky věci.[9] I počeli sú sě spolu všickni vymlúvati;[10] prvý řekl: Ves kúpil sem,[11] a musím[12] vyjíti[13] a ohledati ji; prosím tebe, měj mě vymluvena.[14] A jiný[15] vece: Spřěžení volóv pět kúpil sem, a jdu pokúšět jich; protož prosím tebe, měj mě vymluvena. A jiný[16] řekl jest: Ženu pojal sem,[17] a protož nemohu přijíti.[18] A vrátiv sě sluha,[19] pověděl jest ty všecky věci[20] pánu svému. Tehdy rozhněvav sě hospodář,[21] řekl jest[22] sluzě svému: Vyjdi brzo[23] na rynky[24] a do ulic města,[25] a chudé[26] a mdlé,[27] slepé[28] a klécavé[29] uveď sěm.[30] I vece sluha: Pane! staloť sě, jakož's přikázal,[31] a ještě miesto jest.[32] I vece pán sluzě: Vyjdi na cěsty a mezi ploty,[33] a puď[34] vjíti,[35] ať naplní sě dóm mój.[36] Ale praviť vám,[37] že nižádný z mužóv těch, kteříž zváni sú,[38] neokusí večeře mé.[39]

[1]) Kristus. [2]) zvláští připravil radosť věčnú. [3]) vnitřním osviecením. [4]) všech lidí. [5]) t. sbor kazatelóv. [6]) t. v čas vtělenie syna božieho. [7]) nechajíce hřiechóv a oblekúce sě v rúcho ctnosti. [8]) bez nedostatka. [9]) neb již Kristus jest obětován, a tak hotovy jsú všecky věci k radosti věčné. [10]) t. ti, kteříž milují viece zemské věci než radosť nebeskú. [11]) t. pýchu nalezl sem. [12]) žádostí jsa přinuzen. [13]) t. z cěsty božie. [14]) t. vymluv mě, pros za mě boha, nebť člověk hřiešný jsem. [15]) t. lakomec. [16]) smilník. [17]) t. k smilství přivolil sem. [18]) jsa přinuzen

zlú žádostí. [19]) t. přišed k večeři od prácě. [20]) t. vymlúvánie a tvrdosť těch, jenž jsú zváni. [21]) Kristus, že nechtie k také večeři. [22]) vnitřním naučením. [23]) t. nemeškaje jdi kázat. [24]) na nichž lid bývá obecný. [25]) t. tohoto světa. [26]) t. v světě zavržené. [27]) na rozumu. [28]) hřiechem oslepené. [29]) lénie a jenž dobří chtie býti i zlí spolu. [30]) t. v dóm mój na večeři. [31]) t. uvedl sem ty. [32]) t. v něž mohú jíti. [33]) t. kdež kolivěk móžeš. [34]) hrózami a mocí. [35]) t. ať vejdú. [36]) t. počet vyvolených v radosti nebeské. [37]) já, jenž selhati nemohu. [38]) doslyš: a nechtěli sú konečně přijieti. [39]) radosti nebeské.

V svatém tomto čtení ukazuje spasitel svú štědrotu a pilnosť, a lidskú nevděčnosť: štědrotu, že učinil večeři velikú; pilnosť, že poslal třikrát sluhu svého, aby volal zvané na hody, neb k večeři té veliké; a nevděčnosť, že všickni vymlúvali sě, nechtiece přijíti k té večeři. Ale hrozné slovo na konci, že die ten, jenž selhati nemóž: „Praviť vám, že nižádný z mužóv těch, kteříž zváni sú, neokusí večeře mé.“ A.

I die na počátku spasitel: „Člověk jeden,“ to věz Kristus, jenž jest jeden zvláští člověk nad jiné všecky, „učinil jest,“ to jest, připravil jelikožto bóh, „večeři velikú,“ t. radosť věčnú všem vyvoleným, jenž budú za stolem jeho na věky hodovati. Slove radosť věčná „večeře,“ prvé proto, že jakož po večeři toho dne nebývá oběd, tak po té radosti nebude nižádná jiná radosť, jakož die S. Řehoř. Druhé proto, že jakož na večeři slušie lahodnějšie krmě jiesti než na obědě, aby člověk sě neobtiežil; a že v té radosti bude sycenie najrozkošnějšie, beze všeho obtiežení, protož také slove večeřě. A třetie proto, že na večeři ostávají najmilejší, a ne tak na obědě; a že v radosti nebeské ostanú jedné velmě milí, a nevděční té večeřě neokusie, jakož die konec čtenie, protož také slove večeřě. A pak slove „veliká,“ pro velikosť pána, jenž jest ji připravil. I kto móž býti věččí, aby zval k večeři, než Kristus, pravý bóh a pravý člověk, jenž jest král a pán všeho světa najmocnější, najmúdřější, najlepší, najkrašší, najštědřější, a tak svým pozvaným najutěšenější? Protož dobřě jest veliká večeřě, pro tak velikého pána. Druhé slove veliká, pro velikosť hostí, kteříž budú na té večeři; neb tu budú angelé světí, a jedné králi a královny. A těch mnoho bude, neb die Daniel prorok: Tisícové tisícóv slúžie jemu, a desětkrát tisícekrát sto tisícóv stojie s ním. I nemá pak slúti veliká večeře, po-

ňavadž tak velikých a tak mnoho bude hodovníkóv? Aniž hni tebú, že die Kristus: Mnozí jsú zváni, a nemnozí vyvoleni. Nebť mieuí, že proti těm všem, kteříž sú zváni, ti jenž sú vyvoleni k spasení, nejsú mnozí; neb mnoho viece jest zvaných než vyvolených. Třětie slove veliká večeře pro pří-
2 Kor. 2. pravu velikú, o níž die S. Pavel, že oko jest nevidělo, ucho neslyšělo, ani na srdce člověka vstúpilo, to věz, aby plně zde poznal ty věci, kteréž jest připravil pán bóh milovníkóm svým. I co móž býti viece pomyšleno, než nasycenie vóle bez nedostatka? a to nasycenie jest každému hotovo vyvolenému, jenž vší žádostí tiehne k té večeři. Čtvrté jest veliká večeře pro svú věčnosť, to věz pro neskonánie. Aj kterak veliká jest večeřě!

Z těch příčin móžem znáti štědrosť, také i svobodu toho člověka, jenž jest učinil večeři velikú, a ne darmo, ale aby jie požívali. Protož die dále: „A povolal jest mnohých,“ neb volal jest mnohé, to věz všecky, i vyvolené i předvěděné; neb všecky volá vnitřním osviecením, jímž jest osvietil každého člověka, aby z přirozenie žádal radosti nebeské. A nad to volá některé zvláštními dary, některé bolestmi, pracemi a jinými pótkami, a volá svým písmem skrze svaté proroky. A ještě nad to poslal jest sluhu svého, to jest sbor kazatelóv, jako apoštolóv a jiných jich náměstkóv, jenž slovú sluha jako jeden; neb mají k jedné večeři, přikázaním jednoho pána, a jedniem úmyslem volati pozvané k večeři v hodinu večeře. Hodina večeřě móž slúti čas syna božieho vtělenie, v kterýžto čas sladkosť blahoslavenstvie neb radosti nebeské připravuje sě hotovějie, a žádá sě večeřě radostivějie. A to mají sluhy praviti zvaným k večeři, aby přišli, připraviece sě, hřiechóv nechajíce a v rúcho ctnosti sě oblekúce; neb připraveny sú všecky věci bez nedostatka. Die S. Řehoř: Všecky věci již hotovy jsú; neb že Kristus jest obětován, hotov jest vchod v královstvie. O běda jemu, ktož maje cěstu dobrú a vše hotovo, nechce jíti k té večeři! I proč neváží, že „člověk jeden,“ t. Kristus, bóh mocný a tichý, tak nad jiné milostivý a štědrý, „učinil jest,“ proto že jest mocný a dobrotivý, „večeři velikú,“ t. radosť věčnú, ukazuje svú štědrotu? „člověk ten jeden,“ jenž sě dal hřiešným na

vykúpenie od hřiecha, od ďábla, a od věčného zatracenie; „člověk jeden," jenž sě dal za pokrm nemocným na posilenie, věžňóm na vysvobozenie, a jenž sě sám dá za věčné utěšenie; ten člověk učinil večeři velikú, t. radosť věčnú, jenž záleží na poznání Trojice svaté, a na milování a na ukojení v tom dvém tak, že člověk poznaje boha, a tak svatú Trojici, i všechny věci v ní, bude boha již z plné vóle milovati, a v tom sě tak ukojí v radosti, že nikam z nie nebude moci pohnut býti.

Aj tu večeři učiniv člověk Kristus, volal jest mnohé; ale nemnozí sú přišli, t. přídú. Die S. Řehoř: Volal jest In om. mnohé, ale nemnozí přichodie; neb i ti, kteříž věrú jemu poddáni jsú, věčné jeho večeři, zle jsúce živi, sě protivie, to věz, k ní jíti nechtie. Protož die dále Kristus: „I počěli sú sě spolu všickni," t. ti, kteříž viece milují zemské věci než radosť nebeskú, ti počěli sě „vymlúvati." Die výklad: Vymlúvá sě každý, ktož viece zemské než nebeské věci miluje, ač praví, že v radosť nebeskú jíti miení. Protož die Kristus, že „počěli sú sě všickni vymlúvati," t. odpierati to činiti, čím by mohli tam přijíti, ač nižádný nedie, zde živ jsa: Nechci v radosť věčnú jíti. A z těch vymluvačóv „prvý řekl: Ves kúpil sem, a musím vyjíti a ohledati ji; prosím tebe měj mě vymluvena." Tento znamená každého pyšného, jenž maje zbožie, jím pýchá; neb die S. Augustin, že v té vsi kúpení panovánie sě znamená a pýcha. Protož kdy die: „Ves kúpil sem," Augustin die: t. pýchu nalezl sem. A tak prvý ten znamená všechny pyšné, jenž všichni meškají sě jíti k večeři, z nichž každý svým skutkem zlým odmlúvá, aby nešel. Protož prvý die: „Ves kúpil sem," t. pýchu sem sobě zalíbil, za niž sem i duši i večeři velikú dal, „a musímť," jsa žádostí svú přinuzen, „vyjíti" z cěsty božie a ohledati. Neb pýcha záleží velmě na vidění, tak že žádá pyšný od lidí nad jiné vidien býti. „Prosím tebe," sluho pána! „měj mě vymluvena," t. vymluv mě. Výklad die: Pros za mě, nebť člověk hřiešný jsem. S. Řehoř die: Pokora vzní v ústech, ale že hrzie přijíti, jest pýcha v omluvě. A aj súdí neb rozumie tomu každý zlý, když slyší, avšak rozuměje to což zle činí, toho neopustí. Neb když každému zlému dieme: Obrať sě,

boha následuj, svět opusť! a tak ho k večeři páně voláme, ale když odpovie: Pros za mě, tohoť učiniti nemohu! co jiného činí, jedné že sě vymlúvá a prosí? To S. Řehoř. „A jiný řekl jest: Spřěžení volóv pět kúpil sem, a jdu pokušět jich; protož prosím tebe, měj mě vymluvena.“ Tento druhý znamená všecky lakomcě, jenž jsú jhem lakomstvie obtieženi, spřěhše pět tělestných čichóv neb smyslóv, přichýlivše je k zboží světa tohoto. Spřěženie jest ďáblovo a světa jich svázánie, tak že ďábel a svět obtiežili sú je a spřiehli, aby po jich vóli táhli. Protož die tento: „Jdu,“ t. ostnem ďáblovým jsa boden, „pokúšět jich.“ Blázne! již kúpiv, teprva chceš pokusiti; jako i prvý blázen, kúpiv, tepruv chtěl vyjíti, aby ohledal! A die též jako prvý: „Měj mě vymluvena.“ Neb ta dva hřiechy, pýcha a lakomstvie, máta mnoho výmluv přikrytých a chytrých. Neb lidé nemohú tak brzo rozeznati, kdy pýchú neb lakomstvím hřěšie, jakož mohú rozeznati smilstvie; neb jakž kolivěk kto požádá cizie ženy, to jest ne své, k skutku bez manželstvie, tak ihned sesmilnil jest ji v srdci svém a smrtedlně jest shřěšil. Protož třětí ten sě ihned nevymlúval, jenž znamená smilníky. O němž die Kristus: „A jiný řekl jest: Ženu pojal sem, a protož nemohu přijíti.“ Ženu jest pojal, ktož jest k smilství přivolil, a tak nemóž přijíti. Výmluvy nižádné nepoložil, jedné tu, že nemóž k večeři přijíti, že jest ženu pojal. Die S. Řehoř: Co skrze ženu? jedné rozkoš těla sě znamená; neb ač dobré jest manželstvie, k plodu boží múdrostí ustavené, avšak mnozí skrze ně ne plodu, ale žádosti tělestné plnie. To Řehoř. Protož tento neznamená svatých manželóv, ale každého smilníka a každú smilnici, jenž viece milují smilstvie než nebeské králevstvie. A věrně slýchal sem i od kněží i od světských, že sú řiekali, že nemohú bez smilného skutku býti, by jim bylo na věky zatracenu býti. Nebožátka oslepená a hovadná, ďáblem zavedená! pro krátkú chlipnosť ztratiti chtie věčnú radosť a upadnúti u věčné zatracenie! A jistě mnoho mužóv i žen bude zatraceno pro hanebné smilstvie.

Dále die Kristus: „A vrátiv sě sluha, pověděl jest ty všecky věci pánu svému.“ „Vrátil sě sluha,“ to věz, přišed k večeři od prácě, „pověděl jest ty všecky věci,“ t. vymlúvánie

a tvrdosť těch, jenž sú zváni. Neb mnozí, jenž jiné k večeři té volají, vidúce, ani nechtie jíti, vrátiece sě s prácě k modlitbám, žalují bohu, že nechtie lidé zvaní jíti k večeři; a netoliko ti pravie pánu, ale i jich prácě i oněch vymlúvánie praví pánu, že nechtie přijíti: ne by on toho nevěděl, ale aby ti zlí věděli, že i hřiech jich i vymlúvánie na ně žaluje. Dále die: „Tehdy rozhněvav sě hospodář,“ t. Kristus, proto že nechtie k tak veliké večeři přijíti, „řekl jest“ vnitřním naučením „sluzě svému: Vyjdi brzo,“ t. nemeškaje jdi kázat lidu obecnému, „vyjdi na rynky a do ulic města,“ t. tohoto světa, „a chudé,“ jenž ač v smyslu jsú něco zpósobeni a zbožie nemají, všakť druzí přijdú k večeři, „a mdlé,“ t. ty kteříž z přirozenie svého jsú vtipu mdlého, „a slepé,“ t. ty kteříž učením ďáblovým jsú v duchovních věcech oslepeni. „a klécavé, t. ty kteříž pro lénosť v cěstě boží nejdú, „uveď sem,“ t. v dóm mój na večeři. Upřiemo také, jakož řeč Kristova záleží, že bohatí. jenž vsi mají, a silní, jenž voly oří. a smilní obecně bohatí, okojiece sě pýchú. lakomstvím a smilstvím, na radosť věčnú netbají; protož bóh velí chudé, mdlé, slepé a klécavé volati; neb ti nemajíce příčiny k hřiechu, spieše k večeři pojdú. Ale duchovně chudí jsú, kteříž milosti božie a ctnosti nemají; a ti jsú i mdlí, neb jsúce bez milosti, nic dobrého sobě k spasení činiti nemohú; jsú i slepí vnitř, že zlostí jsúce oslepeni, boha právě neznají; jsú i klécaví, že žádosti vnitřnie pravé k bohu a k dobrým skutkóm nemají; neb ač z přirozenie radosti věčné večeřě žádají, však hřiechóv brzo nenechají. A ty všecky má volati sluha, t. kazatel, a vésti je příkladem dobrým a slovem božím v královstvie Kristovo na večeři.

Dále die: „I vece sluha: Pane! staloť sě jest, jakož's přikázal, a ještě miesto jest,“ t. v něž mohú zvaní vníti. „I vece pán sluzě: Vyjdi na cěsty a mezi ploty.“ Tú řečí ukazuje spasitel, že na kterémž kolivěk miestě mohl by sluha jeho věrný volati lid k večeři, že to má učiniti; a to zjevně přikázal jest, řka v 16 k. S. Mat.: Jdúce po všem světě, kažte čtenie každému stvoření. A oni šedše kázali sú všudy, t. kdež sú chtěli jich poslúchati. Ale pohřiechu! tuto cěstu kázanie svázala jest pýcha, a lakomstvie, a závisť, že již nemá svobody

božie slovo jako prvé; neb již Antikrist své sieti rozšiřuje a Kristovy úží. Petrovi Kristus kázal byl rozestřieti sieti na ryby, jichž jest mnoho popadl. A že ten lov znamenal lov duší sětí, slovem božím, řekl jest jemu ihned potom, že již bude lidi loviti; i lovil jest širocě, i jiní apoštolé světí. Ale nynější Antikristovi apoštolé, ti ač kto věrně chce volati lidi k večeři vedlé božieho přikázanie, ihned sě osopie a nedadie volati, jedné ač kto chce po jich vóli kázati, je velebiti, a hřiechu jich nedotýkati. A z té Antikristovy pušky byli sú kněžie s Pražským arcibiskupem, knězem Sbynkem, buly, to jest listu s olověnú pečetí, dobyli, jenž jest velela, aby nikdež kromě far a kromě klášteróv a jich hřbitóv slova božieho nekázali. A proti té bule dal mi pán bóh žádosť, abych sě postavil, a proti jeho čtení tomuto té buly přikázanie neposlúchal. I kázal sem s jeho pomocí až do kletby i stavenie služby nepravého, a ještě káži, i budu, dá-li jeho svatá milosť, kázati, zda bych mohl kterého chudého, mdlého, slepého neb klécavého do domu Kristova k večeři uvesti. Prvé sem kázal v městech i v uliciech, ale nynie káži mezi ploty, podlé hradu, jenž slove Kozí, mezi cěstami měst i vsí; neb die Kristus: „Vyjdi na cěsty a ploty,“ tu dorozuměj: mezi ploty, „a puď vjíti, ať naplní sě dóm mój.“ Die: „puď,“ t. hrózami muk věčných, „vjíti,“ t. ať jdú, „ať naplní sě dóm mój,“ t. počet vyvolených v radosti nebeské. „Ale praviť vám,“ já, jenž selhati nemohu, „že nižádný z mužóv těch, kteříž zváni sú,“ doslyš: a nechtěli sú konečně přijíti, „neokusí,“ netoliko nebude jie všie požívati, ale „neokusí večeře mé,“ t. radosti nebeské. O běda pyšným, lakomým a smilným, jenž sě tak vymlúvají! a běda ovšem tomu, jenž slove sluha, aby jiné volal k večeři, a pak sám pýchú, lakomstvím a smilstvím sám sě od večeře dálí, a maje jiné volati nevolá, ale těm překážie, jenž volají!

Aj již ukázána jest Kristova štědrosť z veliké večeře, a veliká pilnosť z posielánie trojieho sluhy, a lidská nevděčnosť, že k tak velikému, štědrému a milostivému pánu na tak velikú večeři nechtěli sú přijíti. Také máme ve čtení tomto troje lidi volané k večeři: První jsú, jenž jsúce voláni, nechtěli sú přijíti. Druzí jsú, kteříž sú dobrovolně přišli; to sú byli

chudí, mdlí, slepí a klécaví, kteréž jest sluha uvedl, jakož jest pán přikázal. Třětí jsú, jenž sú bezděčně přišli, o nichž jest řekl: „puď vjíti;“ neb by připuzení nemohli tam vjíti, tehdy by nekázal pán puditi, aby dóm jeho byl naplněn. Protož tu jest otázka: Poňavadž pán velí puditi, aby šli k večeři, slušie-li pánu světskému tak puditi, aby lidé změtení šli k té večeři? A zdá sě prvé že nic, proto že pán světský nemá duchovnie moci, aby pudil k té večeři. Druhé proto, že nižádný k bohu sě neobrátí jedné volně, a tak bezděčné jitie těm puzeným k večeři neprospěje. Třětie, že poňavadž vjitie k té večeři má býti i jest libé, a tak dobrovolné, a každé připuzenie jest nelibé, a tak protivné vóli, kterakž tehdy bude to připuzenie volné i nevolné? Čtvrté proto, že dána jest každému člověku svoboda i k dobrému i ke zlému; kterakž tehdy stane ta svoboda s bezděčným připuzením?

V té otázcě jistá strana jest, že pánóm světským: králóm, kniežatóm, šlechticóm, rytieřóm, panošiem i měšťanóm, slušie řádem z lásky změtené lidi puditi, aby šli k té poslední večeři; neb proto od pána boha mají moc, a panstvie, a meč, jakož dovodí S. Pavel k Římenínóm v 13 k., řka: Každá duše [t. každý člověk] mocem vyšším poddána buď, neb nenie moc jedné od boha; a kteréž věci od boha jsú, zřiezené jsú. Protož ktož moci sě protiví [když ji kto řádem vede], božiemu zřiezení sě protiví; a ktož sě protivie, ti sobě zatracenie zasluhují; neb kniežata nejsú [ustavena] k bázni dobrého skutka, ale zlého [skutka]. Protož chceš-li sě nebáti moci, dobře čiň a budeš mieti chválu proto, neb boží sluha jest [pán] tobě k dobrému [aby ty byl dobrý]; pakli zlého co učiníš, boj sě, nebť nedarmo meče nosí; neb boží sluha jest mstivý, v hněv tomu, ktož zlé činí. To vše S. Pavel, dovodě zjevně, že každý člověk má býti poddán moci vyšší ruky světské, a že proto meč knieže neb pán nosí, aby mocně pro chválu boží řádem mstil nad zlými, a pudil je k božiemu zákonu zachování, a tak k poslední večeři, a dobrých aby bránil. A k témuž die S. Petr v 2 ep. 2 k.: Poddáni buďte každému člověckému stvoření [t. člověku]: buďto králi, jako povýšenému, buďto vévodám, jako od něho poslaným k pomstě zlých [lidí] a k chvále dobrých [lidí]. A tak z toho slova Kristova ve čtení: „Puď, neb

připuď vjíti, neb ať jdú,“ a z písma jeho dvú apoštolú, i z jiného mnohého písma máme, že král, knieže, pán, jest sluha boží, maje panstvie, moc a meč na obranu dobrých a na připuzenie zlých, buďte světští neb duchovní; neb obojí mají poddáni býti vyšším. Ale z toho písma Antikrist chce svú kněží vynieti svým ustavením, tak že již chtie, buď kněz kterak kolivěk zle živ, že nemá s ním nic pán světský činiti, ani ho tresktati, ani naň sáhnúti. Ale pokorný Ježíš, ten jest řekl zástupóm ži-
Joh. 8. dovským: Kto z vás bude mě tresktati z hřiechu? A Antikrist die zasě: Nižádný z vás netresktaj mne z hřiecha! Pokorní Pavel a Petr i jiní jdú po Kristovi, ale vzpupní jdú po Antikristovi.

Pak k dóvodu prvému, jenž die: Pán světský nemá moci duchovnie, aby pudil k té večeři — přím toho; neb proto pán má platy a panstvie, aby zlé krotil mocí, a dobrých bránil. A máme toho příklad v starém zákoně, v třětích králových knihách v 2 k., že král Šalomún najvyššieho biskupa Abiatar s biskupstvie i s kněžstvie ssadil a kázal jemu k roli, a na jeho miesto vsadil Sadoch kněze. K druhému dóvodu, když die: že nižádný sě k bohu neobrátí jedné volně — tu věz, že někdy bývá něco na počátku proti vóli, a potom s vólí: jako panna někdy velmě nerada za muže jde, chtiec jiného mieti; avšak když otec připudí, bývá to, že potom s ním ráda a tak volně bydlí. A tak jejie na počátcě bezděčné za toho muže jitie potom jí jest prospěšné i k plodu i k jiným věcem. Též tuto najprvé člověk nerad jest, že ho pudie od kostek, od cizoložstvie, neb od jiného hřiecha, a potom bude rád tomu, že jest odveden, a tak prospěje sobě k věčné večeři. A z tohoto máš ihned odpověď k třětiemu dóvodu, řka: že jitie na počátcě k večeři připuzením nenie libé; ale potom když člověk srozumie sobě, bude jemu volné a tak i libé. Máš příklad již na panně položen. A druhý tento: Kupec kdy jest v lodí na moři, a má mnoho kúpě, jenž lodí tieží a tak táhne ho k potopení, a on vida to, vyvrže kúpi radějie, než by utonul s tú kupí; a tak vyvrci kúpi jest něco nelibé, ale však pro zachovánie života to vyvrženie jest volné. A tak ač počátek jest nelibý, však konec bývá libý. Z toho máš dále, že týž skutek móž slúti i volný i nevolný, ale rozličně: nevolný na

počátcě, a volný na konci. Jako vrženie kúpě u moře jest některak nevolné, neb by člověk nerad jie vrhl u moře; a jest také volné, neb člověk radějie vrže ji u moře, než by i s ní utonul: též puzenie k večeři věčné jest na počátcě tomu, jehož pudie, nevolné i nelibé, ale na konci bývá libé; jako nemocnému lékařstvie bývá nelibé, kdy jemu lékař ránu šije neb úd který řeže, ale když bude zdráv, tehdy bude jemu to velmě vděčné. Pak k čtvrtému dóvodu řku, že vždy jest vóle svobodná, tak že nižádný kromě boha nemóž jie připuditi, aby jí člověk co volil, když by sám nechtěl; a tak svoboda vóle stojí, ač jí kdy hne kto připuzením, že spieše volí, než bez připuzenie.

A tak již máš, že slušie pánóm světským mocí puditi zlé, aby byli dobří; a kněžím slušie, aby ne tak mocí, ale napomínáním dobrým vedli lid k večeři. A obojím dal jest Kristus teď ve čtení naučenie: knězi vele, aby volal, a pánu, aby pudil; dal jest jim i příklad: kněžím káže pokorně, a pánóm, jakožto král, vymrskávaje z chrámu svatokupcě, a v svém jímání slovem poraziv židovské zástupy mocně, a Šavla, to věz S. Pavla, poraziv na cěstě, an jede, aby jímal jeho sluhy.

Neděle třětie po svaté Trojici.

S. Lukáš v 15 kapitole.

V ten čas přibližováchu sě[1] k Ježíšovi zjevní hřiešníci a hřiešnici,[2] aby ho slyšeli.[3] A reptáchu[4] mistři a zákonníci, řkúce, že tento hřiešníky přijímá[5] a jie s nimi.[6] I vece k nim[7] podobenstvie toto, řka: Kto z vás[8] člověk který má sto ovec, a ztratí-li jednu, zdali neopustí devadesát a devět na púšti, a nejde k té, kteráž byla jest zahynula,[9] až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji na rameně své, raduje sě, a přijda domóv svolává přátely a súsědy, řka jim: Radujte sě se mnú, nebť nalezl sem ovci svú, jenžť byla jest zahynula! Pravi vám, že tak radosť bude v nebi nad jedniem hřiešníkem pokánie činícím, než nad devadesáti a devieti spravedlivými, jenž nepo-

třěbují pokánie. Aneb která žena majíc peněz desět, a ztratí-li peniez jeden, i zdali nerozejže[10] světla[11] a nepřěvracie domu,[12] a nehledá pilně, až i nalezne? A když nalezne, svolává přietelnicě a súsědy, řkúc: Radujte sě se mnú, nebť nalezla sem peniez, kterýž byla sem ztratila. Tak pravi vám, radosť bude angelóm božím nad jedniem hřiešníkem pokánie činícím.

[1]) žádostí dobrú i tělem. [2]) t. tajemní. [3]) a tak sě polepšili. [4]) z závisti. [5]) k sobě milostivě. [6]) a tak činí proti zákonu. [7]) chtě je naučiti a blud reptánie z nich vyraziti. [8]) doslyš: jest. [9]) t. ovšem opustí a jde k té, kteráž jest zahynula. [10]) t. ovšem rozejže. [11]) neb svietlnicě. [12]) t. věci v domu, kdež sě naděje, že by nalezla peniez.

A. Toto svaté čtenie ukazuje nám veliké milosrdenstvie našeho spasitele, že netoliko hřiešníky k sobě volá, ale že jim káže, s nimi jie, a je od utrhačóv jich vymlúvá. Protož die S. Řehoř: Slyšeli ste v čtení svatém, bratřie najmilejší! že hřiešníci, i zjevní hřiešníci přistúpili sú k vykupiteli našemu, netoliko aby s ním mluvili, ale aby s ním i jedli. Přijeti sú; a to vidúce zákonníci, hněvali sú sě. To Řehoř. I znamenati móžem ve čtení úžitečné obrácenie hřiešných, neb die: „Přibližováchu sě k Ježíšovi zjevní hřiešníci.“ Druhé, ukrutnú zlosť zákonníkóv, že reptali sú na spasitele. Třětie, veliké milosrdenstvie našeho spasitele, že hřiešníky přijímá. Čtvrté, velikú radosť všech angelóv, pro pokánie jednoho hřiešníka. O prvém die S. Lukáš: „Přibližováchu sě zjevní hřiešníci.“ Tu věz, že jakož die S. Beda, zjevní hřiešníci jsú ti, kteříž držie úřady neb obchody, jenž nebrzo mohú býti bez hřiechu. A tak mýtní sluli sú zjevní hřiešníci, jakož sám o sobě píše S. Matheus v 9 k., že uzřěv Ježíš člověka, Matúše jmenem, zjevného hřiešníka, i řekl jemu: Poď po mně! A tak kupci neb trhovci, rychtáři, katie a biřici slovú zjevní hřiešníci, ač mohú býti dobří, když učinie vedlé božieho přikázanie, co na ně slušie. Pak vedlé výkladu slova toho: p u b l i c a n u s, česky: zjevný hřiešník, slove ten, ktož zjevně před lidmi hřěší a hřiechem sě nestydí, jako lichevník zjevný. Taký jest byl zjevný hřiešník Zacheus, k němuž jest do domu přišel Ježíš, a kajíciemu hřiechy odpustil, jako píše S. Lukáš v 19 k. A tak lotři, kurvy,

kostečníci, zjevní tanečníci a tanečnicě sváteční, a všichni, kteříž před lidem hřěšie zjevně, jsú zjevní hřiešníci. Jako kněžie, jenž zjevně svatokupčie, obrokóv mnoho držie, ženimy mají, ti jsú horší než rufiánové, proto že druhý slib bohu učiněný rušie, stav kněžský prznie a hanbie, lid jiný příkladem svodie, a umějíce písmo proti němu činie. Dajž pán Ježíš milostivý, aby sě oni k němu přiblížili, jako sú sě přibližovali oni zjevní hřiešníci k Ježíšovi, a hřiešníci, to věz tajemní, jichž hřiechové byli sú před lidem skryti; a ti bývají také velmě velicí hřiešníci.

A přibližovali sú sě ne darmo a ze zlosti, jako mistři, kněžie a zákonníci, ale die S. Lukáš: „aby ho slyšeli.“ Jistě dobré to bylo přiblížěnie, neb úmysl jich byl dobrý: slyšěti chtěli, srdcem sú uvěřili, skutkem vóli Ježíšovu sú naplnili; přišli sú nemocní k lékaři, zdravie sú nalezli; byvše zjevní hřiešníci, již hřiechy opustivše jsú spravedlivi; byvše mrtvi, k životu, jenž jiné živí, sú přišli, a od něho sú obživeni. I kto by nedužívý nešel k takému lékaři, jenž všeliké nemoci léčí, a na duši i na těle mrtvé křiesí? O milosrdný Ježíši! ty jsi lékař a já jsem nedužívý, ty jsi milosrdný a já biedný, ej smiluj sě a uzdrav! Však ty jsi lékař, jenž si s nebe přišel a nás na duši nedužívé uléčil. Ty sám dieš, že zdraví nepotřěbují lékaře, ale brž nemocní, pro něž si přišel, aby je uléčil. Ty jsi přietel hřiešníkóv, jenž sě kají svých hřiechóv, o nichž die S. Lukáš: „Přibližováchu sě k Ježíšovi zjevní hřiešníci, a hřiešnici,“ t. tajemní, „aby ho slyšeli.“ Nu hřiešníci! přistupte k Ježíšovi se mnú hřiešným; nebť die S. Ambrož: Každá duše přistup k Kristovi, nebť všecko nám Kristus jest: žádáš-li ran uléčenie, lékařť jest; zimnicí-li hoříš, studniceť jest; jsi-li obtiežen zlostí, spravedlivosť jest; bojíš-li sě smrti, život jesť; nebe-li žádáš, cěstať jest; varuješ-li sě temnosti, světloť jest; pokrmu-li žádáš, sytosť jest. To Ambrož. A já přidám: žádáš-li naučenie, jestiť mistr svrchovaný; žádáš-li pomoci, jestiť pán a obráncě všemohúcí; jsi-li zamúcený, onť jest radosť věčná; jsi-li od lidí zde zavržen, a zvláště od mistróv a od kněží, onť tě přijme; nebť svědčie i jeho nepřietelé, mistři a zákonníci, že on hřiešníky přijímá. O nichž die dále čtenie: „A reptáchu mistři a zákonníci, řkúce, že tento hřiešníky přijímá, a jie s nimi.“ Reptali sú tito, sú-

B.

Lib. de virg.

diece Krista jako zlého, proto že s hřiešníky obcoval jest. By ti reptáci byli věřili, že Kristus jest lékař, jenž nemohl jest hřiechem od hřiešných v duši zprzněn býti, a že vida božský úmysl zjevných hřiešníkóv, poznal jest, že žádají uzdraveni na duši býti, ukazujíce tiem, že sú přibližovali sě k němu, aby ho slyšeli, jistě nereptali by, by tomu byli věřili. Ale že sú nevěřili, protož sú reptali, a tak v dva bludy sú upadli: v prvý, že sú sě měli za spravedlivé, jsúce pyšní a jinak zlí; v druhý blud, že měli sú Ježíše za hřiešného, an nemóž býti hřiešný; a jiné také měli sú za hřiešné, ani již byli učiněni od Ježíše spravedlivi. Avšak zle mieniece, nám utěšenú pravdu sú pověděli, řkúce: „že Ježíš přijímá hřiešníky a jie s nimi.“

C. I proč milý spasitel chtěl jest tak tělestně s hřiešníky obcovati? Zdá mi sě, že prvé proto, aby je z hřiechóv vyvedl, a aby ukázal, že on jest spasitel hřiešných, jakož sám die v 19 k. S. Luk.: Syn člověka přišel jest, aby hledal a spasil, což jest bylo zahynulo. Druhé proto s hřiešníky zjevnými obcoval, aby k pohanění mistróv, kněží a zákonníkóv je k vieřě a tak k spasení obrátil. Třětie proto s nimi obcoval, aby svým náměstkóm příklad dal, aby opatrně, bez svého i bez jich pohoršenie, pro polepšenie s nimi obcovali. Ale těchto příčin zákonníci neviděli sú, a majíce zlé srdce, hotové k zlému súzení, „i reptali sú, řkúce, že tento hřiešníky přijímá a jie s nimi.“ A milostivý spasitel pro jich reptánie nenechal jest hřiešných, by s nimi neobcoval, neb jest od nich přiezni a chvály nehledal, uče nás v tom, abychom též učinili: když nás súdie bez viny, abychom netbali, a od protivníkóv božích přiezni nežádali.
2 Kor. 4. Učinil obé S. Pavel, protož o prvém die Korintským: Mně za najmenšie jest, abych od vás byl súzen. O druhém die Galatám v 1 k.: Bych sě ještě lidem [t. zlým] líbil, Kristóv bych
Auctor V clav. sluha nebyl. A k témuž die jeden skladač: Žádám líbiti sě dobrým, a zlým v nenávisti býti; neb obyčej mají vždy v nenávisti dobré mieti. Protož ktož chtě sě líbiti zlým, netreskce jich hřiechu, vedlé řeči S. Pavla ještě nenie boží sluba. Neb die spasitel v 21 k. S. Luk.: Budete v nenávisti všem lidem, to věz zlým, jichž hřiechy budete tresktati. A že milý Kristus najviece jest tresktal mistry, kněží a zákonníky, neb sú byli toho najviece hodni; protož oni sú ho najviece nenáviděli, a

tak sú proti němu reptali. A že jeho dobrota nikdy zlým za zlé sě neoplácie, protož aby naučil je, že zle repcí, „řekl jest k nim podobenstvie toto: Kto z vás člověk“ t. jest, „který má sto ovec, a ztratil-li by jednu z nich, zdali neopustí devadesát a devět“ t. ovcí „na púšti, a nejde k té, kteráž byla jest zahynula, až ji nalezne?“ Jako by řekl: Každý z vás měl by to učiniti, když by jednu ovci ztratil, že by jie hledal, jiných ponechaje. „A když ji nalezne, vloží ji,“ latině stojí: inponit, t. vkládá, „na rameně své,“ a tak dále. Protož o mistři a zákonníci! poňavadž z vás o tělestné ovci každý neb některý by tak učinil, i proč mně neslušie obcováním hledati ovcě, t. člověka hřiechem ztraceného, jenž mám angely v nebi a sěm sstúpil sem pro hřiešníky?

A tak v tomto Kristově podobenství on sám jest člověk z nich, t. z židóv, neb on jest jich pokolenie, jakož v 4 k. S. Jana die čtenie, že spasenie t. spasitel z židóv jest. Ten člověk, Kristus, měl jest v stráži od otcě boha sto ovec: neb jest měl sbor všech angelóv, jenž sě miení skrze devadesát a devět, a měl jest člověcké pokolenie, jenž slove ovcě stá, to jest ze sto ovcí jedna. Ta ovcě ztracena jest hřiechem Adamovým a Eviným. A že ten člověk Kristus byl jest zavázán otci k ostřiehání těch ovec, opustil jest angelský sbor, nechav ho potvrzena v nebi. Kteréžto nebe slove „púšť,“ pro samotu, že před vtělením syna božieho sám bóh s angely jest v něm byl; druhé proto, že před Kristovým vstúpením lidé nikdy tam sú nechodili; třětie proto, že tam jest mnoho krásného dřievie duchovnieho, jenž ctnostmi zelenie. I jde syn boží k té ovci, jenž byla jest zahynula, nechav neb opustiv angelské stvořenie, tak že ho na sě nevzal; ale vzal jest na sě člověctvie, aby s ovcí zahynulú v jednotě člověctvie byl, jsa člověkem takým, jenž jest nemohl hřěšiti svú osobú, ale mohl jest trpěti pro tu ovci a ji vykúpiti, jenž jest sama sobě nemohla pomoci a za sě dosti učiniti. Aj proto jest nevzal na sě syn boží natury, t. přirozenie angelského, ale vzal jest člověctvie. Druhé proto, aby ovcě ta, t. člověk, Krista poznala jakožto svého pokolenie ovčičku tichú, bekavú, jenž jest šla k zabití, aby onu ovci od smrti vykúpila. Třětie proto, aby svým vtělením člověka povýšil. Protož ovci tu nalezl jest tento člověk

zvláště v pokořě panny Marie, z niež člověctvie vzem, vesele a mocně vložil jest na rameně své; a dokonav práci o té ovci, hledav jie s krvavým pláčem na hoře Olivetské, „přišed domóv“ na den vstúpenie svého v nebe, „svolává přátely a súsědy.“ Přátely, t. svaté lidi, jež bratří, sestry, i matkú nazývá, řka v 13 k. S. Mat.: Ktož kolivěk činí vóli otcě mého, jenž v nebesiech jest, ten bratr mój, sestra má, i matka jest. A již jest povolal přátelóv k sobě, jimž jest řekl v 15 k. S. Jana: Vy moji přietelé jste, ač učiníte, což přikazuji vám. Pak súsědé, jenž vždy podlé něho bydlé, ale nejsú tak blízcí přietelé, jsú angelé, s nimiž sě ne tak spřieznil jako s lidmi vtělením; i ty svolává a die jim: „Radujte sě se mnú, žeť sem již ovci zahynulú,“ ale již spasenú, „nalezl. Pravi vám, že tak radosť bude v nebi nad jedniem hřiešníkem pokánie činícím,“ tak, to věz pastýři, kdyby nalezl ztracenú ovci, radosť bude, t. věččie, „než nad devadesáti a devieti spravedlivými, jenž nepotřěbují pokánie.“ To móž takto rozumieno býti: že věččie jest radosť angelóm v nebi za ovcě spasené, to jest ze všeho pokolenie člověckého, jenž bude konečně spaseno pokáním, „než nad devadesáti a devieti spravedlivými, jenž nepotřěbují pokánie,“ to jest, než nade všiem sborem angelským devieti kóróv, jenž nepotřěbují pokánie, poňavadž sú nikdy nehřěšili. Také móž rozumieno býti o jednom hřiešném kajícím, z něhož sě viece radují angelé, než z devadesáti a devieti spravedlivých, jenž nepotřěbují pokánie; jako u příkladě z Pavla apoštola aneb z Mařie Magdaleny věččí radosť mají v nebi, než z devadesáti a devieti dietek maličkých, jimž netřěba jest pokánie, neb sú po krstu nehřěšili.

Tu věz, že takto mluví S. Řehoř: Máme znamenati, bratřie moji! proč pán z obrácených hřiešníkóv vyznává, že jest věččie radosť v nebesiech, nežli z stojících spravedlivých: jedné proto, že očitě to každý den vidíme, že častokrát ti, kteříž na sobě hřiechóv těžkých nevědie, nic zlého nečinie, na cěstě spravedlnosti stojie, avšak k nebeské vlasti pilně nechvátají, a tiem viece věcí [k pití, k jedení] požívají, že sú v hřiechy neupadli, a často v dobrých skutciech léní bývají, že jisti jsú, že sú velikých hřiechóv sě nedopustili. A také zasě ti, kteříž pomnie, že sú co nehodného činili, z bolesti srdečné v milo-

vání božiem sě zapalují, u velikých ctnostech prospievají, všech těžkých pótek v svatém boji žádají, všecky věci světské opúštějí, dóstojenství sě varují, že sě jim křivda děje, tiem jsú veseli, hořějí žádostí, k nebeské vlasti chvátají, a že sú od boha poblúdili, to znamenají, a tak škody prvnějšie zisky potomními nahrazují; protož věččie z hřiešníka obráceného než z stojícieho spravedlivého radosť bývá v nebi. Neb i póvod v boji viece toho rytieře miluje, kterýž po utečení navrátě sě, ňepřietele silně tiskne neb tepe, nežli toho, kterýž jest nikdy neutekl a také nikdy nic silně neučinil. Též i oráč tu roli viece miluje, kteráž po trní plodné úžitky nese, než tu, kteráž jest nikdy trnie neměla, a nikdy hojného obilé nenese. To vše S. Řehoř.

Dále die spasitel: „Aneb která žena majíc peněz desět, a ztratí-li peniez jeden, i zdali nerozejže světla a nepřěvracie domu, a nehledá pilně až i nalezne?“ Tu die S. Řehoř: Ten jenž znamená sě pastýřem [tiem, jenž ovcě ztracené jest hledal], on znamená sě i skrze ženu; neb on jest bóh, on jest i božská múdrosť. A že ráz bývá na peniezi, protož žena peniez jest ztratila, když člověk, jenž byl jest stvořen k obrazu božiemu podoben, hřěše od podobenstvie svého stvořitele jest odstúpil. Ale rojžěhá žena světlo, neb múdrosť božie [syn boží] ukázala sě v člověctví. To S. Řehoř. A by rozuměl: Kristus dal jest podobenstvie na ženě, že kdyby ztratila peniez, rozuměj dost platný, jako by byl zlatý neb groš, ta majíci čáku, že by jej nalezla v svém domu, rojžhla by světlo. Latině l u c e r n a stojí, a slove orudie koží neb plátnem neb jinú věcí oblečené, v němž světlo od větra nemóž býti uhašeno; řceme jí česky: světlnicě, proto že v ní vietr světlu nice neb nic neuškodí. Pak žena rojžhúc světlo v té světlnici, hledala by penieze v domu, a přěvracěla by dóm, to věz ty věci v domu, které by přěkážely naleznutie ztraceného penieze, až by i nalezla; a naleznúc, svolala by súsědy, aby sě s ní radovaly, a snad by jej spolu propily.

Aj v tom Kristus, vedlé výklada S. Řehoře, přirovnal sě jest k ženě, jako by byl řekl zákonníkóm Kristus: Vy by sě měli radovati se mnú, že já hledám hřiešníkóv zahynulých jako žena penieze ztraceného, a již sem mnohé nalezl: a vy pak jako zlé súsědy z toho závidíte a repcete. Pak rozum

v podobenství jest, že žena jest syn boží, tak rozuměj v tom podobenství: Peněz desět jest sbor rozumných stvoření, to věz devět angelských kórόv, a desátý člověcký; ti peniezi jsú syna božieho, od něhož sú stvořeni, a ráz neb obraz boží přijeli. Desátý peniez ztracený, jest člověk hřiechem zahynulý. Žena světlo v světlnici rojžhla jest, když múdrosť božie v člověctví sě ukázala; neb die S. Řehoř: Jistě světlnicě světlo v obleči [in testa] jest, a světlo v obleči jest božstvie v tělesenství, o kteréžto obleči svého těla die sama múdrosť: Vyschla jest jako obleč moc má. To Řehoř. Světla toho, to věz božstvie v člověctví, vietr závisti a zlosti kněžské nemohl jest uhasiti. Ta žena dóm jest přěvrátila, když jest múdrosť božie, vzemši na sě člověctvie, tak člověka ušlechtila, že byv mezi angely a pod angely najnižšie stvořenie, již jest v Kristovi nad angely povýšen. A z toho sě viece radují angelé, než nade všemi angelskými kóry; neb pochybenie v tom nenie, by Kristus člověk všech angelóv nepřěvýšil. Také domu přěvrácenie, jakož die S. Řehoř, jest svědomie bázní boží od hřiechóv navrácenie, neb die takto: Dóm sě přěvracie, když svědomie sě mútí z hřiechóv poznánie; neb zlá mysl, nebude-li prvé bázní přěvrácena, od hřiechóv obyklých nebude vyčištěna. Protož tehdy když dóm bude přěvrácen, peniez ztracený bude nalezen; neb když sě mútí svědomie člověka, obnovuje sě v člověku podobenstvie stvořitele. To Řehoř.

A tak žena, to věz múdrosť božie, rozejžehši světlo, to věz oznámivši božstvie v člověctví, hledala jest tři a třidcieti let penieze zatraceného, t. člověka hřiechem v podobenství božiem porušeného. A přěvracie dóm vešken, když svědomie člověka hřiešného mocí svú a navštievením svým zasě navracuje k svému podobenství; a svolává k tomu peniezi nalezenému přietelnicě i súsědy, to jest své svaté angely, jako die S. Řehoř, řkúc: Radujte sě se mnú, nebť nalezla sem peniez, kterýž byla sem ztratila. „Tak pravi vám, radosť bude angelóm božím!“ Aj tu máš, že angelé sě znamenají skrze přietelnicě a skrze súsědy. „Nad jedniem hřiešníkem kajícím.“ Tu také máš, že skrze peniez zatracený, potom od ženy nalezený, znamená sě člověk kající, nad nímž sě angelé boží, ale ne ďáblovi, radují. Nuž kto hřiešný nekál by sě, slyše jistého tohoto bi-

skupa i krále, spasitele svého, jenž obcuje s zjevnými hřiešníky, mile je k sobě přijímá, a praví, že angelé boží s ním sě v tom radují, když sě hřiešný hřiechóv kaje. Ale die znamenitě, že „bude radosť angelóm božím nad hřiešníkem pokánie činícím.“ Nedie: pokánie toliko myslícím neb mluvícím; neb mnozí myslé o pokání a mluvie, ale pokánie nečinie, neb hřiechóv sě nevarují a minulých srdečně neželejí; neb hřiechóv sě káti, jest minulých želeti, od jiných sě ostřiehati, a za minulé trpěti. To pokánie čiňme, bratřie najmilejší! pro božie přikázanie, nebť die Kristus: Pokánie čiňte pro zbavenie věčného Mat. 4.
zatracenie. Nebť die Kristus: Nebudete-li pokánie činiti, všichni Luk. 13.
zahynete. Pro radosti věčné dobytie, pro hanby hrozné zbavenie, a pro angelóv obradovánie čiňme pokánie, s pomocí pána našeho Jezu Krista!

Neděle čtvrtá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 6 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Buďte milosrdni,[1] jako i otec váš[2] milosrdný jest. Neroďte súditi,[3] aby nebyli[4] súzeni.[5] Neroďte odsuzovati[6] a nebudete odsúzeni.[7] Odpúštějte[8] a budete puštieni.[9] Dávajte[10] a dáno bude vám;[11] mieru dobrú[12] a plnú[13] a natlačenú[14] a osutú[15] dadie v lóno vaše.[16] Neb túž měrú, kterú měřiti budete,[17] odměřeno bude vám.[18] A pověde jim i podobenstvie: I zdali móž slepý slepého vésti?[19] však oba v jámu[20] padáta.[21] Nenie učedlník nad mistra, ale dokonalý každý bude, ač bude jako mistr jeho. I co vidíš mrvu[22] v oku[23] bratra[24] svého, a břevna,[25] kteréž v ocě[26] tvém jest, neznamenáš?[27] i kterak moci budeš[28] řéci bratru svému: Bratře! nechť vyvrhu mrvu z oka tvého,[29] a ty v ocě[30] svém břevna[31] neznamenáš? Pokrytče![32] vyvrz najprvé břevno z oka tvého, a tehdy prozříš, aby vyvedl mrvu z oka bratra svého.

[1]) bližním svým. [2]) nebeský. [3]) všetečně. [4]) potom. [5]) spravedlivě. [6]) všetečně k zatracení. [7]) k věčnému zatracení. [8]) vinu milosrdně. [9]) z viny a tak i z muky. [10]) věci časné. [11]) královstvie nebeské.

[12]) t. z najlepších věcí. [13]) bez prázdnosti. [14]) neb střěsenú, aby sě nehnula. [15]) vrchovatú, aby na všechny strany radosti byla plna. [16]) t. v žádosť vaši. [17]) t. milosrdně-li činiti budete. [18]) odplaceno bude vám. [19]) t. blázen blázna učiti? [20]) v hřiech i v zatracenie. [21]) ač sě nepokajeta. [22]) neb drástu, malý hřiech. [23]) v žádosti neb v svědomí. [24]) blížnieho. [25]) velikého hřiechu. [26]) v svědomí. [27]) t. nechceš znamenati. [28]) hodně. [29]) malý hřiech z svědomie tvého. [30]) v svědomí. [31]) velikého hřiecha. [32]) jenž přikryl svój hřiech.

Spasitel milosrdný uče své následovníky, vede je k tomu, aby svého otcě nebeského v milosrdenství následovali, a tak rozumu jich i žádosti povzdvihuje, aby právě rozumějíce, žádosť svú v dobrém zpravili. Protož milosrdný spasitel najprvé hýbá naší žádostí k milosrdenství, řka: „Buďte milosrdni, jako i
A. otec váš milosrdný jest.“ Tu věz, že milosrdenstvie jest vóle, jíž kto chce pomoci biednému z biedy; a že bóh ten má tu vóli, aby pomohl biednému z biedy, protož slove milosrdný. A že nižádný nemóž sě vymluviti zde v světě člověk, by nemohl mieti vóle, jíž by žádal pomoci biednému z biedy, protož nižádný sě nemóž vymluviti, by neměl býti jako otec jeho bóh milosrdný, ač nemóž tak, komuž chce, pomoci z biedy, jakož otec nebeský móž pomoci, komuž ráčí. Umějž rozděliti, kterak bóh jest milosrdný? že on nesmierně, a kterak člověk? že smierně. Také věz, že milosrdenstvie, poňavadž jest vóle, jest v duši, ale skutek milosrdný ten ne každý jest v duši: jako nakrmenie lačného, to jest zevnitřní skutek, ale vóle, jenž hnula jest člověkem, aby to nakrmenie učinil, ta jest v duši. Protož mnozí jsú milosrdni, ač nižádnému z núzě nepomohú; neb rádi by učinili, ale jsú nedostatečni. A těm sú angelé vzvěstovali pokoj na Kristovo narozenie, řkúce: Sláva na vysokosti bohu, a v zemi pokoj lidem dobré vóle! A k tomu dieta jednú řečí dva papeže svatá, Řehoř a Lev, takto: Nenie prázdna ruka od daru, když skříně srdcě naplněna jest dobré vóle. Tak mienie, že když by člověk rukú rád dal dar někomu, aby jemu z núzě pomohl, a nemá, tehdy ruka jeho již nenie prázdna, to věz nenie bez odplaty. A z toho máš naučenie, že někto nic nedada chudému, jest milosrdnější, než druhý mnoho dada; neb tento by rád dal z veliké lásky a žádosti i nemá, a onen dává z malé žádosti a z veliké zbytečnosti; a pán bóh neváží, co kto dá, ale z kterak dobré vóle a z veliké žá-

dosti dá. Protož milý Kristus vida, ano mnozí mnoho peněz kladú v pokladnici kostelní, a jednu vdovu chudú, ana dva šarty měděná položila, povolav učedlníkóv svých vece jim: Věru pravi vám, že vdova tato chudá viece nade všecky vpustila jest [v pokladnici]. Neb všickni z hojnosti vpustili sú, ale tato z své chudoby vše, což jest měla, to jest vpustila, všicku ztravu svú. Tak píše S. Marek v 12 k. Z toho sě naučme, abychom z veliké žádosti činili, což dobrého činíme, aby nás pochválil milosrdný spasitel, jenž die: „Buďte milosrdni, jako i otec váš milosrdný jest.“

Tu věz, že poňavadž milosrdenstvie jest vóle, pomoci biednému z biedy, když člověk móž, že bieda na člověku jest dvoje: jedna na duši a druhá na těle. Bieda na duši jest hřiech, hlúposť a tesklivosť. Bieda na těle žiezeň, lačnosť, nahota, nemoc, vězenie, a nedostatek odpočinutie. A tak ktož kolivěk z dobré vóle žádá řádem pomoci komu z které kolivěk té biedy, ten jest milosrdný; a když moha skutkem naplní, tehdy tiem skutkem ukáže, že jest milosrdný. A věz, že pán Ježíš vyčítá v 25 k. S. Mat. šest skutkóv milosrdných tělestných, a jsú tito: Nakrmiti lačného, napojiti žieznivého, přijieti pocěstného, odieti nahého, navštieviti nemocného, vykúpiti [vysvoboditi] žalářného. A za ty činy milosrdné dá svým królevstvie nebeské, řka: Poďte, požehnaní otcě mého! vládněte královstvím vám připraveným od ustavenie světa; neb lačen sem byl, dali ste mi jiesti, žieznil sem a dali ste mi píti, hostem sem byl a přijeli ste mě, nah a oděli ste mě, nemocen a navštievili ste mě, v žaláři sem byl a přišli ste ke mně. Aj teď máš činy milosrdné, za něž vezmú milosrdní královstvie nebeské, a nemilosrdní zatracenie věčné. Pak sedmý skutek milosrdný jest: mrtvého pohrabati; jako činil S. Tobiáš, pochovávaje židy, které sú zbíjeli pohané, když sú byli u vězení v Babyloně. B.

Pak také jest sedm skutkóv milosrdných duchovních, a jsú tito: učiti hlúpého, raditi pochybujíciemu, tresktati hřěšícieho, těšiti zamúceného neb smutného, odpustiti vinu blížniemu, trpěti mile protivenstvie křivé, modliti sě i za nepřátely. A jakož duše jest mnoho lepšie než tělo, tak jejie bieda jest mnoho horšie než bieda tělestná; a protož duchovnie sedmero milosrdenstvie jest mnoho lepšie, než sedmero milosr- C.

denstvie tělestné. Na prvém založil Kristus zákon, i skutkem sám učě i přikázaním, řka učedlníkóm: Učte všecky lidi! A to mají věrní křesťané milosrdenstvie všickni držeti časem svým, ale zvláště kněžie, jenž mají učiti lid ne lžem, básniem, neb neúžitečným věcem, ale slovo božie, a to upřiemo pro spasenie, a ne pro lakomstvie. A k tomu učení zavázáni sú biskupové a faráři pod věčným zatracením, neb oni i příkladem dobrým i slovem božím mají pásti lid, jejž jest krví spasitel svú vykúpil. To o milosrdenství, o němž jest zvláště řeč ve čtení, neb die milosrdný spasitel: „Buďte milosrdni, jako otec váš milosrdný jest." A že k milosrdenství přislušie pravý súd, protož ihned zapoviedá spasitel všetečné súzenie, jímž lidé súdie zle bližnieho; a die takto: „Neroďte súditi, aby nebyli súzeni."

D. Tu věz, jakož die svatý Augustin, že někteří jsú skutkové zlí zjevní: jako smilstvie, nečisté mluvenie, a jiní skutkové v sobě zlí; ty když kto zná na člověku, móž i má súditi, že člověk ty skutky veda, zle činí, a že v tu dobu jest zlý, když zjevně přikázanie božie ruší. Pak druzí skutkové jsú, jenž mohú býti s hřiechem, a také mohú býti bez hřiechu: jakožto jiesti, píti neb mluviti. Protož vidím-li člověka, an jie, když sě jiní postie, nemám ihned súditi, by zle činil; neb snad tepruv oběduje, aneb jest nemocen, a tak jie bez hřěšenie. Též vidím-li, ano mluví mladý muž s mladú ženú, nemám súditi, by o zlé mluvili, jedné ač by slyšal, neb zjevná zlá znamenie viděl. A tak když vidíme činy ty, jenž mohú dobrým úmyslem býti i zlým, máme sě radějše domnieti, že dobřě sú učiněni; a trhne-li sě mysl, chtiec přivoliti a tvrditi, že jsú ti činové zlí, máme nepřivoliti. Protož die S. Augustin: Nemóžeme-li sě domněnie vystřieci, že lidé jsme, však súzenie, to jest odsuzovánie, s přivolením nedopúštějme. A poňavadž takých činóv, jenž mohú dobří býti, nemáme súditi, ovšem těch srdcí, jichž neznáme, a skutkóv nevidíme, nemáme súditi. Toho sú přikázanie kněžie nedrželi, jenž sú dobré skutky Kristovy za zlé měli; a hřěšili sú tiem súzením, že hřiešníky již kajície měli sú za hřiešné, jakož řečeno jest ve čtení oné neděle. Tak jest také zle súdil zákonník Šimon
Luk. 7. Maří Magdalenu, řka, že hřiešnicě jest. Tak jest také zákon-

ník súdil zjevného hřiešníka a jiných mnoho, řka: Nejsem jako jiní, a jako tento zjevný hřiešník. A v tom hřieše běžie obecně lidé; protož die spasitel: „Nerodťe súditi, aby nebyli súzeni.“ Luk. 18.

E. Tu mají súdcie ucho přiložiti, aby bez viny nesúdili, a také aby milosrdně súdili. Také máme všichni pilni býti, abychom nic křivě nesúdili. Křivě súdie, ktož o některých vědúce, že jsú bohatí aneb potřěbu sobě hodnú mají, pravie, že jsú chudí, aby jim jiní dávali. A v tom jsú obecně kněžie a zákonníci, jimž ač jsú plny stodoly, komory, špižierny i pivnice, ale žádosť vždy děravá nenie plna. Také v tom súzení jsú ti, kteříž řkú o chudém, že dosti má, proto aby jemu sám nedal, aneb jiný, an nebožec jest nuzný. To každé súzenie zapoviedá Kristus, řka: „Nerodťe súditi, aby nebyli súzeni.“ Nerodťe súditi všetečně, aby nebyli potom súzeni od boha spravedlivě pro súzenie.

F. Dále zapoviedá spasitel všetečné odsuzovánie, řka: „Nerodťe odsuzovati, a nebudete odsúzeni.“ Nerodťe odsuzovati, t. všetečně k zatracení, ani živého člověka ani mrtvého, nebť ten súd na boha slušie, a vy neviete, co bóh s mrtvým jest učinil, a co učiní ještě s živým hřiešníkem, jenž nynie jest zlý, a ihned potom bude dobrý. Příklad na Pavlovi, jenž jeda, aby hubil křěsťany, ihned jest obrácen. Petr zapřěv Act. 9. Krista pod přísahú, ihned jest plakal. Onomu řekl Kristus: Luk. 22. Saule, Saule! co mi sě protivíš? a na tohoto mile vzezřěl. Také Matúš, zjevný hřiešník, na mýtě sedě jest povolán. Mat. 9. Maria Magdalena přišla hřiešnicě k Ježíšovi a nohy zmyla, a Luk. 7. prvé pro žalosť, a pro milovánie od hřiechóv jest vyčištěna. Zacheus, hřiešník nad hřiešníky, a spasitel sě sám k němu zove, řka: Zachee! chvátaje sstup, nebť dnes musím v tvém Luk. 19. domu přěbývati. Opět zjevný hřiešník šed s zákonníkem do chrámu, vrátil sě domóv, jsa dobrý; a lotr vise na kříži, a rúhav sě spasiteli svému, uslyšal jest po skrúšení: Věru pravi Luk. 23. tobě, dnes budeš se mnú v ráji! Aj teď máme příklady zjevné, abychom nižádného neodsuzovali na zatracenie, ač vidíme, že jest veliký hřiešník; neb die S. Augustin: Z nekánie kone- In serm. de blas. čného, dokavad v těle zde člověk živ jest, nemóž súzen býti; neb o nižádném nemáme zufati, dokud božie hověnie vede ku

pokání, aby z tohoto světa nezachvátil zlého člověka; neb bóh nechce smrti zlého, ale aby sě obrátil a byl živ. Pohanem jest dnes, odkud vieš, nebude-li křěsťanem? židem jest dnes, co dieš, uvěří-li zajtra v Krista? kacieř jest dnes, co dieš, když zajtra bude držěti obecnú vieru? odlúčený jest dnes, co dieš, když zajtra přistúpí k obecnému pokoji? Co dieš, když ti, kteréž v hřiechu v kterém kolivěk znáš a jako najzufalejšie odsuzuješ, prvé, než tento život skonají, (sě pokají)? Slyš: Neroďte přěd časem súditi! To vše S. Augustin.-

Ale die někto: Však S. Pavel súdí, řka, že smilníci, cizoložníci a lakomci královstvie nebeského nebudú mieti; aj teď odsuzuje. Tu věz, že písmo S. Pavla i jiné, kteréž praví, že hřiešníci všelikací nebudú spaseni, vždy mienî tak, ač sě nepokají; a tak každý člověk, vida druhého, an smilní, neb jiný hřiech smrtedlný činí, móž ho súditi a řéci jemu: Ty budeš zatracen, ač sě nepokaješ! Též i sě móž súditi, řka: Mám hřiech do sebe smrtedlný, jistě budu zatracen, ač sě nepokaji. Ale bez té příčiny nemá o nižádném řéci: Tento bude zatracen! jedné ač by jemu bóh zjevil. A o sobě má mieti naději, že sě pokaje a bude spasen. A tak má vážiti velmě člověk odsuzovánie, že zapoviedá je spasitel pod svým odsúzením k věčnému ohni, řka: „Neroďte odsuzovati, a nebudete odsúzeni."

Pak dále přikazuje spasitel, netoliko abychom křivdy blížniemu nečinili, ale abychom, když nám křivdu učinie, milosrdně odpustili, když die: „Odpúštějte a budete puštieni." Tu věz, žeť některé biblie mají: „Odpúštějte, a bude odpuštieno vám." A móž dobřě obé státi takto: „Odpúštějte," t. vinu milosrdně, „a budete puštieni" z viny; a opět: „Odpúštějte" viny blížním, „a bude odpuštieno vám," co ste provinili. Dále přikazuje spasitel, dávati blížním, řka: „Dávajte, a dáno bude vám." Dávajte věci časné milosrdně, a bude dáno vám královstvie nebeské. „Mieru dobrú, a plnú, a natlačenú, a osutú dadie v lóno vaše." Tú řečí ukazuje spasitel, že chudí, jenž berú almužnu, dadie odplatu blahoslavenstvie, kteréžto slove proto „miera," že vedlé zaslúženie člověka bude měřeno. A slove „miera dobrá," neb jest z najlepších věcí; a slove „plná," neb nic v duši nenechá prázdného; „a natlačená," neb tak bude blahoslavenstvie dáno, že nebude moci býti z člo-

věka vysuto, neb od něho odjato; a slove „osutá“ neb vrchovatá, neb zevnitř na všechny strany bude radosť nesmierná. A tak milostivý spasitel, chtě popuditi i sedlákóv, i jiných, jenž rádi vidie, když jim dobré věci dávají měrú dobrú, plnú, natlačenú, vrchovatú a osutú, dal jest tento příklad, aby hotovější byli k té věčné odplatě, nežli k tělestné zde, aby vzěli v lóno neb v záhubie, to jest v rozum, a v žádosť, i v tělo; neb blahoslavenstvie, jenž jest nasycenie bez nedostatka i rozumu, i vóle, i těla, to naplní i rozum, i paměť, i vóli, i tělo, a tak i všechny smysly. Tú měrú odměří pán bóh, a dá milosrdným to, což jest oko nevídalo, ucho neslyšalo, ani jest na srdce člověka vstúpilo. A abychom byli milosrdni, a jisti odplatú, die dále spasitel: „neb túž měrú, kterúž měřiti budete,“ to jest, milosrdně-li činiti budete, „odměřeno bude vám;“ to jest, milosrdně odplaceno bude vám. A tak miera dobrá tuto slove dobrý skutek milosrdný, jíž kto měří, vezme odměru milosrdnú; ale miera zlá slove skutek zlý, a odměra muka věčného zatracenie, aneb časného utrpenie.

Tu mají znamenati i ti, ktož jsú dobřě živi, a mají býti G.
veseli, slyšiece od Krista, kterakú měrú bude jim odměřeno, i zlí, čakajíce na sě hrozné odměry; o níž die bóh v Apokalipsis v 18 k.: Kterak veličě sě chlubila a v rozkoši jest byla, tak velikú dajte jí muku a lkánie veliké. To die o Babyloně, jenž jest sbor všech zatracencóv. A tak máme z tohoto naučenie Kristova, že každý, jakož zde živ bude, tak bude jemu zaplaceno: bude-li mnoho dobrého dobřě činiti, vezme odměru radosti mnohé; pakli bude zle živ, hyběť jemu. Protož die S.
Pavel: Každý ponese neb vezme na své tělo, jakož nesl jest, 2 Kor. 5.
to jest činil, buďto dobré neb zlé. Tuto také měl bych položiti o nevěrných měrách sedlských i městských, ale bylo by
dlúho; než krátcě věz, že přikazuje bóh, řka: Neroďte činiti Lev. 19.
nic křivého v súdu, v měření u vážě a u mieřě: váha buď spravedlivá a závažie rovná, spravedlivý met, neb strych, neb čber, neb čvrtcě, neb měřicě. Tu věděti má každy súdcě, aby nic křivého nečinil, každý měřič, jenž pravidlem, provazem neb loktem měří, a také ktož váží, nasýpá a nalévá. Opět die bóh:
Nebudeš mieti v pytlíku rozličných vah, menšie a věččie, aniž Deut. 25.
bude v domu tvém miera věččie a menšie. Váhu budeš mieti

spravedlivú a pravú, aby dlúho byl živ na zemi, kterúž dá tobě pán bóh tvój. V ohavnosti má bóh ty, kteříž činie ty
Prov. 20. věci, to věz, že křivě měřie. A opět die Šalomún: Ohavnosť jest bohu váha a váha. Protož kto chce nebyti ohavný bohu, čiň dobřě a dávaj mieru pravú; neb i Kristus die: „Kterú měrú měřiti budete, túž odměřeno bude vám.“

A že lidé daleko sú zablúdili od tohoto Kristova naučenie, zvláště pro vódce, slepé kněží, neb preláty, to jest pro biskupy, a pro jiné staršie, jakož sú byli odstúpili obecní lidé od Kristova naučenie pro mistry, pro biskupy a pro zákonníky, od nich jsúce jako od slepých vedeni, protož aby učedlníci jeho nebyli vódcie slepí, řekl jest jim podobenstvie: „I zdali móž slepý slepého vésti?“ to jest, blázen blázna učiti? jako by řekl: Nemóž statečně bez škody, „však oba slepá v jámu padáta,“ v jámu hřiecha a v jámu zatracenie. Jako by řekl spasitel učedlníkóm: Nebudete-li tak v sobě zpósobni, jako vám velím, a nebudete-li tak učiti, jakož já učím, tehdy budete vódcie slepí, a jiné zavedete i v hřiech i v zatracenie. Tu věz,
H. že vódcě slepý sě nehodí tomu, jenž jest slepý, mluviece i o tělestné slepotě i o duchovnie. Slepota tělestná jest nedostatek zraku, slepota duchovnie jest nedostatek rozumu, a obě slepotě jsta ku přiekazu vódci. Protož posměšná věc, né brž i škodlivá: strážný slepý, učitel neumělý, předběh klécavý, prelát zmeškalý, a posel němý. A že kněz nad lid ustavený má býti strážný, protož běda jemu, jest-li v rozumu zlostí oslepený, a nejde-li napřěd v dobrých skutciech, a klécie-li na stranu levú, žádostí chýle sě k hřiechu, a mešká-li lid v spasení, jsa němý neuměje učiti, aneb nechtě. Jistě mnoho jest nynie pohřiechu! těch slepcóv. Protož die Isaiáš v 56 k.: Strážní jeho [t. domu božieho] slepí t. jsú, všickni neumělí jsú, všichni psi němí, nemohúce štěkati, vidúce marnosti, spiece a milujíce sny, a psi najnestydlivější neumělí jsú sytostí. Ti pastýři neznali sú rozumu; všichni po své cěstě uchýlili sú sě každý k svému lakomství, od najvyššieho až do najposlednějšieho. Poďte, beřme víno a naplňme sě opilstvie, a bude jako dnes též i zajtra, a mnoho déle. To vše Isaiáš o slepých strážných, vódcích a pastýřích. Ktož móž rozuměti, rozuměj,
I. nebť by dlúho mi bylo vykládati. Ktož jsú vódcie lida, a kto

dávají vódcě lidu, ti sě opatřte, a ti také, kteříž chtie býti vódcie. Viem, že slepý nechtěl by býti strážným pod úmluvú, zameškal-li by, že by hrad nepřietelé zlezli, aby byl oběšen; též nebrzo pán který slepého učinil by pověžným: i kterak tehdy žák, neb kněz nestatečný chce býti duší mnohých strážný? a kterak pán smie dáti takému v poručenstvie mnoho duší? Jistě veliká nevěra ku pánu bohu na obé straně, že tak lehcě vážie cizie i své dušě pro tělestný póžitek, pro chválu neb pro přiezeň! Protož zle činie, že sě jámy věčného zatracenie nebojie, ano pravda die: „I zdali móž slepý slepého vésti? však oba v jámu padáta,“ t. když tak slepá jsúce spolu jdeta.

A že Kristus byl jest i jest vódcě vidomý, jenž jest byl milosrdný, tak nesúdil jest všetečně, ani odsuzoval; odpúštěl jest těm, kteříž sú zle činili, a dával jest dobré naučenie, i třikrát nakrmenie: dvě z chlebóv a z ryb, a třetie na večeři svého těla. Protož chce učedlníky naučiti příkladem svým, a die jim: „Nenie učedlník nad mistra.“ Jako by řekl: Máte to učiniti, co vám velím, abyste byli moji následovníci, jenž jsem mistr váš, a abyste byli pode mnú jako poslušní, nehrzějíce mým přikázaním. Neb poňavadž mistr, jenž bóh jest, svých křivd nemstí, t. neřádně, učedlníci, jenž jsú lidé, též mají učiniti; neb on die: Vy mě nazýváte mistrem a pánem, a dobřě diete, Joh. 13.
jistě jsemť; neb sem vám dal příklad, abyste též činili, jako já činil sem vám. „Nenie učedlník nad mistra,“ t. nenie nižádný z vás nad Krista dóstojenstvím a zákona naplněním; „ale dokonalý každý [učedlník] bude, ač bude jako mistr jeho.“ Jako by řekl: dokonalý v dobrotě každý učedlník bude, ač bude milosrdný jako mistr jeho, nesúdě ani odsuzuje všetečně, a odpúštěje vinu, miluje nepřátely své, a čině těm dobřě, kteříž jemu zle činie. A že ktož v tom nenásleduje svého mistra Krista, nenie hoden, aby jiného z hřiecha tresktal, neb byl by pokrytec, ale ne pravý učedlník, protož die k výstrazě učedlníkóm Kristus: „I co vidíš mrvu v oku bratra svého,“ to jest, proč znamenáš malý hřiech v svědomí bratra svého, „a břevna,“ to jest velikého hřiecha, „jenž v ocě,“ t. v svědomí neb v úmysle „tvém jest, neznamenáš? I kterak moci budeš řéci,“ t. hodně k polepšení, „bratru svému,“ t. všelikému blížniemu: „Bratře! nechť vyvrhu mrvu,“ t. hřiech malý,

„z oka tvého,“ t. z svědomie neb z úmysla, „a ty v océ svém,“ t. v úmysle, „břevna,“ to jest velikého hřiecha, „neznamenáš? Pokrytče!“ jenž sě zdáš lidem dobrý, jsa zlosyn tajemný, „vyvrz najprvé břevno z oka svého,“ t. zbuď najprvé sám hřiecha velikého, „a tehdy,“ t. jsa v océ svém uzdraven, „prozříš, aby vyvedl,“ t. dobrým naučením, „mrvu z oka bratra svého,“ t. malý hřiech z svědomie aneb z úmysla jeho.

V té řeči Kristově jest moho dobrého zavřieno: Prvé, že má člověk oko zevnitřnie tělestné, jímž vidí tělestné věci, druhé vnitřnie, jímž vidí netělestné věci, t. hřiechy, neb jiné, jenž těla nemají. A to oko někdy slove rozum, někdy úmysl. O němž teď Kristus mluví v podobenství; neb tomu každý, jenž má rozum, móž rozuměti, že břevno nemóž v oko tělestné upadnúti, aniž kdy upadlo jest komu v oko, aby maje je v océ, i řekl drúhému, aby jemu mrvu vyňal. Druhé naučenie, že Kristus přirovnává malý hřiech k mrvě, ale veliký k břevnu. U příkladě: všední hřiech jest v úmysle, jako mrva v tělestném océ; ale smrtedlný jest jako břevno, t. těžší než všední, jako břevno jest těžšie než mrva. A jako mrva, upadnúc v oko, ne ihned oslepí oka, tak všední ne ihned zkazí dobrého svědomie; ale břevno kdyby upadlo na oko, vyrazilo by oko i zkazilo: tak hřiech smrtedlný všechno svědomie kazí. Třetie naučenie Kristovo, že nemóž hodně tresktati člověk bližnieho svého z malého hřiecha, maje na sobě veliký. Protož S. Jan zlatoústý na to slovo: „I co vidíš mrvu v oku bratra svého,“ die: Jako by řekl Kristus: Lépe jest ani učiti ani tresktati laika [t. člověka světského], než učiti a tresktati, a samému v tresktání státi; neb také učenie učitele nenie slušné, ale posměšné. Protož každý kněz, chce-li učiti lid, prvé sám sě uč; pakli nechce sám sebe učiti a tresktati z toho, z čeho by jiné tresktal, tehdy ani jiných uč, ani treskci. To S. Jan. Čtvrté naučenie Kristovo jest, že každý, ktož jiného učí, aby hřiechu nechal, a sám hřiech má smrtedlný vědomě, ten jest pokrytec; neb tiem učením jako přikrývá před tiem, jehož učí, ten hřiech, kterýž má. Protož die S. Jan zlatoústý: Pokrytec jest každý učitel, kterýž prvé nečiní dobřě, a pak káže; neb když dobrým věcem učí, vyznává [t. tiem učením] před lidem, že jest spravedlivý; a že zle činí, hřiešník jest v sobě. Protož

toť die [Kristus]: Chceš-li svobodně a věrně tresktati laika, a vyvrci z oka mysli jeho hřiech, prvé svú mysl vyčisť ode všeho zlého, aby když treskceš laika pro hřiechy jeho, aby zasě neměl laik, že by tě tresktal z hřiechu tvébo; neb bude sě báti tebe, když nic nenalezne, co by pohrzěl na tobě. Neb hřiecha velikosť má býti vážena po osobě, jenž hřěší: neb laik ač učiní veliký hřiech, malý jest, mrva jest proti hřiechu, kterýž hřiech kněz učiní; ale učitel [t. mistr neb kazatel, jenž učí] ač malý hřiech učiní, proti hřiechu laika veliký jest, hrozný jest. To vše zlatá ústa.

Protož třěba jest těm, jenž jiné učie, hřiechu sě pilně varovati, a zvláště zjevného, aby mohli svobodně jiné z hřiechóv menších tresktati, a cěstú je Kristovú jako věrní pastýři vésti; neb jinak nebyli by páscie, ale spáscie, ne pastýři, ale nájemníci, ne vódcie, ale svódcie, ne strážní, ale netbaliví, ne rádcie, ale zrádcie a vlcie hltaví. Dajž pán bóh, abychme byli milosrdni, jiných všetečně nesúdili ani odsuzovali, jiným viny odpúštěli, a rádi chudým dávali, sami dobřě byli živi, a jiné z lásky, když poblúdie, tresktali, z naučenie pána našeho Jezu Krista, jenž jest nám činiti tak přikázal!

Neděle pátá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 5 kapitole.

V ten čas zástupové valéchu sě k Ježíšovi, aby slyšěli slovo božie; a on stojieše podlé jezera[1] Genezaret,[2] a viděl jest dvě lodí stojící podlé jezera, a rybáři biechu sstúpili, a práchu sieti. A vstúpiv v jednu lodí, jenž bieše Šimonova, prosil ho od země odvezti[3] malíčko,[4] a sedě učieše s lodičky zástupy. A když přěsta mluviti, řekl jest k Šimonovi: Vez na vysoké,[5] a rozestřěte sieti své k lovu. A odpověděv Šimon Petr, řekl jest jemu: Přikazateli! přěs celú noc pracujíce nic nepopadli sme; avšak v slovu tvém[6] rozcstru sieť. A když to učinichu, zahrnuli sú ryb množstvie veliké, i dřieše sě sieť jich. A ponukli sú tovařišóm,[7] kteříž sú byli v jiné lodí, aby přišli a po-

mohli jim. A přišli sú, a naplnili sú obě lodí, tak že sta tonule. To když uzřě Šimon Petr, padl jest k kolenoma[8] Ježíšovýma, řka: Vyjdi ote mne, pane! nebť člověk hřiešný jsem. Neb strach byl obklíčil ho, i všecky, kteříž sú s ním byli na lově ryb, kteréž sú byli popadli; a též Jakuba i Jana, syny Zebedei,[9] jenž biechu tovařišie Šimonovi. I vece k Šimonovi Ježíš: Neroď sě báti, potom již lidi budeš lapati. A přivezše k zemi lodie, opustivše všecky věci, šli sú po něm.

[1]) neb zátoky. [2]) tak řečeného. [3]) od břěhu odstrčiti. [4]) neb málo. [5]) na hlubokú vodu. [6]) t. k přikázaní slova tvého. [7]) t. znamenie dali sú jim. [8]) t. k nohám. [9]) toho, jenž slul Zebedeus.

A. Svaté toto čtenie v prvém rozumu, jakož ukazuje skutek, jenž sě stal, jest dosti k rozumu snadné; ale vedlé smyslu duchovnieho má mnoho velikých smyslóv, miením rozumóv, jichž sě duše věrná móž darem božím dovtípiti, znamenajíc najprvé, že „zástupové valem sú šli k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie.“ Byl dobrý kazatel Ježíš: prvé činil, potom kázal; hřiechy tupil, ctnostem učil, nemocné uzdravoval, hřiešnicě a hřiešníky mile přijímal, rád s nimi obcoval s kajícími, a hřiechy jim odpúštěl; lež tupil, slovo božie mluvil; protož „zástupové valili sú sě k němu, aby slyšeli slovo božie.“ Zástupóv těchto púšť od Ježíše neodlúčila, hlad neodehnal, kněžská kletba neodstrčila, ani potom hróza smrti zastrašila. I die právě čtenie, že „zástupové valéchu sě k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie;“ i nynie sě valé věrní křěsťané k Ježíšovi, aby slyšeli jeho slovo.

Dále die: „A on stojieše vedlé jezera Genezaret.“ Kázal milostivý kazatel podlé jezera na břěhu, a jsa tištěn od zástupóv, vstúpil jest v lodičku, „a sedě učil jest s lodičky zástupy.“ V tom ukázal svú velikú pilnosť našeho spasenie, a svobodu svatého kázanie, jenž i na púšti, i podlé jezera, zátoky, neb podlé moře, i na moři má mieti svobodu, když lidé chtie slyšeti. A proti tomu kněz Sbyněk, arcibiskup Pražský, s kanovníky byl jest kúpil bulu u papeže Alexandra pátého, v níž jest přikazoval, aby slovo božie nikdež nebylo kázáno, ani v kaplách od papežóv stvrzených, jedné u far a v klášteřiech, a v kanovnických kosteléch. A od té buly s boží po-

mocí odvolal sem sě k tomu papeži, an ihned po vydání buly umřěl, i s kancléřem. Potom odvolal sem sě k jeho náměstku, Janovi XXIII; u něhož nenalez pomoci k vysvobození slova božieho, odvolal sem sě ku pánu bohu, k Ježíšovi, velebnému a spravedlivému biskupu, aby ten mě súdil; a káži v městech, po hradiech, ua polích i v lesě, a mohl-li bych kde podobně, kázal bych i na břězě, i s lodie, jakož jest učinil spasitel, nám dávaje příklad; neb die čtenie: „Zástupové valéchu sě k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie. A on stášě podlé jezera Genezaret.“

Tu věz vedlé rozumu duchovnieho, že Genezaret jezero znamená neustavičnosť tohoto bydla v světě, v němž jako na moři jednak jest vzdvihnutie větrem pýchy, jednak dolóv spadnutie psotú; protož dobřě slove Genezaret, to jest počátek urozenie, neb ihned v břiše matky počíná sě tato psota. Také smrdí jako moře, a jest v něm boj jednoho člověka proti druhému, jako u moři mezi rybami, tak že jakož ryba rybu kazí a jie, tak člověk člověka hubí. Pak stánie Kristovo vedlé moře, jest jeho božstvie pevnosť nade všecka stvořenie. Dvě lodí, dvój lid: židovský a pohanský, znamenáta. Vstúpenie Kristovo v lodí Petrovu znamená Kristovo vtělenie z židovstva, z kteréžto lodie sedě v ctnostech učil jest vyvolené, jakožto stojície na zemi. Lov Petróv, na němž dřěly sú sě sieti, znamená sbor křěsťanóv, z nichž někteří vypadnú. Pomáhánie jiných tovařišóv Petrovi, jest pohanóv obrácených pomoc židovskému lidu. Opuštěnie Petrovo a jeho tovařišóv všech věcí, znamená opuštěnie panovánie v světě kněžím, jímž mají jíti po Kristovi. B.

Jsú ještě jiná naučenie ve čtení: Prvé, že lidé mají býti pilni slyšenie slova božieho; to v tom sě znamená, že „zástupové valili sú sě k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie.“ Druhé, že kazatel má vyprati své sieti, to jest řeč vyčistiti, jíž má lidi z moře tohoto světa Kristovi loviti, tak aby kázal čistý zákon boží, ne básní, ani lži, ani neúžitečných řečí, a ovšem jímž by lidi svodil aneb lúpil. Třětie, že ktož v noci, t. v hřieše smrtedlném loví, ten nic sobě k spasení neuloví, a zvláště kněz, káže-li v smrtedlném hřieše. Čtvrté, že kazatel má povýšiti života nad jiné, a hlúbe znáti pána boha; neb die Kristus

Petrovi: „Vez na vysoké“ neb na hlubinu. A kdy tak učiní kazatel, tehdy sietí slova božieho, z přikázanie Kristova, vyvleče mnoho lidí z moře tohoto světa, to jest z pýchy, z hněvu i z smilstvie, i z jiných hřiechóv. Ale sieti sě prodrú, neb mnozí počnúce býti dobří kázaním slova božieho, potom odstupují.

C. A tu věz, že troje jsú sieti: Prvé jsú Kristovy, a jsú svazek ctností v zákonu Kristovu. A ty sieti vieží sě nití lásky svaté v syniech božích vyvolených, kterážto nit na šest stran musí jíti: najprvé vzhóru k bohu, pak k lidem, nahoru k svatým v nebesiech, dolóv k svatým u předpeklí, na pravici zde k přátelóm, na levici k nepřátelóm, za sě k otcóm svatým, před sě k budúcím. Druhé sieti jsú ďáblovy, a ty jsú svazek zlostí, svázaný ďáblovú závistí. O těch sietech die Abakuk prorok v 1 k., že ďábel vtáhl jest lid v svú vrš, a zahrnul v sieti své. A David die: Padnú v sieti jeho hřiešníci. Běda jim, kto jsú v jeho sietech! Třětie sieti jsú ustavenie světská, jenž nemají založenie v božiem zákoně; a v ty sieti lapají i světští i duchovní. Držmež my sě sietí Kristových, abychom neostali na věky v sieti ďáblově. Speřme sieti lásky: což sme zmeškali v milování boha a blížnieho, omyjme to slzami a svatým pokáním.

Ještě znamenám ve čtení Kristovu velikú pokoru, že prosil jest Šimona, aby od země, t. od břěhu, malíčko lodí odstrčil. V tom učí pány a preláty, aby radějše pokornú prosbú a napomenutím své poddané v poslušenstvie vedli, než ukrutností; neb die Seneka pohan, že ušlechtilá jest mysl člověka, lehčejie sě dá vésti než táhnúti. Protož múdří najprvé pěkně prosie a napomínají, ale blázniví ukrutně přikazují; jimž die Ezechiel prorok v 34 k.: S ukrutností přikazovali ste a s mocí. Také znamenám Petrovu pokornú řeč, že die: „Přikazateli!“ Aj Kristus prosí, a Petr za přikázanie přijímá; protož die: „přěs celú noc pracujíce, nic nepopadli sme; avšak v tvé slovo,“ t. poslúchaje tvého slova, „rozestru sieti.“ Učinil Petr vóli Kristovu, mnoho ulovil; padl „k kolenoma“ neb k nohám Ježíšovým, řka: „Vyjdi ote mne, nebť člověk hřiešný jsem.“ Jako by řekl: Nejsem hoden pro hřiechy své, aby ty se mnú na lodí byl. Tu jest naučenie každému člověku, kterýž napomínáním svým, kázaním neb učením mnoho lidí k dobrému

přivede, aby padl na svoji koleně k Ježíšovi, a jemu chválu vzdal a ne sobě, pamatuje, že die Kristus v 17 k. S. Luk.: Když učiníte všecky věci, kteréž sú přikázány vám, řcěte: Sluhy nestatečné jsme! Ale tu věz, že když die Petr: „Vyjdi ote mne, pane!" die S. Augustin, že Petr bláznivě a sprostně mluvil jest: jako by nemocný lékaři, an k němu přišel a uléčiti ho chtěl, jemu by řekl: Vyjdi ote mne, nebť jsem nemocen. To Augustin. Ale že Petr z pokory řekl, Kristus pokorný s ním ostal; jemu chvála na věky! Amen.

Neděle šestá po svaté Trojici.

S. Mat. v 5 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Věru pravi vám:[1] nebude-li hojnějšie[2] spravedlnosť vaše, než mistróv a zákonníkóv, nevejdete v královstvie nebeské. Slyšeli ste, že řečeno jest starým:[3] Nezabieš![4] neb ktož zabie, hoden bude súdu.[5] Ale já[6] pravi vám, že každý,[7] ktož sě hněvá[8] na bratra[9] svého, hoden bude súdu;[10] a kto die[11] bratru svému: Racha! hoden bude odsúzenie;[12] a kto die:[13] Blázne! hoden bude pekelného ohně. Obětuješ-li dar[14] svój k oltáři, a tu vzpomeneš, že bratr[15] tvój má něco proti tobě, opusť tu dar svój přěd oltářem, a jdi prvé k pokořě bratra svého;[16] a pak[17] přída, obětovati budeš dar svój.

[1]) svým učedlníkóm. [2]) t. věččie. [3]) v božiem zákoně, Exod. v 20 kap. [4]) t. neřádně člověka. [5]) na smrť odsúzenie. [6]) bóh váš a mistr. [7]) člověk. [8]) neřádně bez viny. [9]) bližnieho. [10]) aby ho súdili k zatraceni. [11]) neřádně ze zlosti. [12]) k věčnému ohni. [13]) neřádně. [14]) t. oběť neb který skutek. [15]) bližní. [16]) neb pokoru učiň bratru svému. [17]) neb tehdy.

Milostivý náš spasitel, chtě v pravú lásku své učedlníky A.
uvesti, jíž králevstvie nebeské sě otvierá, učí je, aby ani sě na bratří zle hněvali, ani jich zle popúzěli, ani jich haněli, a tak ovšem aby nezabíjeli. Pakli sě komu přihodí, že proti bratru zaviní, velí spasitel, aby když vzpomene, nic neobětoval, jedné ač prvé smieří sě s ním, jemuž jest zavinil. A že

sú toho neplnili mistři a zákonníci, protož die spasitel svým učedlníkóm, a tak všem křesťanóm: „Věru pravi vám: nebude-li hojnějšie spravedlnosť vaše, než mistróv a zákonníkóv, nevejdete v královstvie nebeské.“ Tu věz, že mistři sluli sú ti, jenž sú zákon boží vykládali lidu, kterak mají rozuměti. Ale zákonníci sluli sú ti, kteříž nad obec vytrhše sě zvláštním obyčejem, i rúcho sú měli zvláštnie, i obyčeje jiné: jakož i ve čas jsta tě dvě rotě, to věz mistři a zákonníci, a daj pán bóh, aby nebyli horší nežli oni! Oni sú najviece sě milostivému spasiteli protivili; protož nazval jest je Kristus hadovým pokolením, syny ďáblovými, pokrytci, pokolením nevěrným, cizoložným a najhorším. Pokrytci proto, že sú sě před lidmi zdáli jako spravedliví, a činili sě jako spravedliví, nejsúce; protož die spasitel učedlníkóm: „Věru pravi vám: nebude-li hojnějšie,“ t. věččie, „spravedlnosť vaše než mistróv a zákonníkóv, nevejdete v králevstvie nebeské.“

B. Tu věz, že spravedlnosť jest ctnosť, jíž člověk dá každému, co na koho slušie; a tak když dá bohu člověk, což na něho slušie, to věz slávu, poctivosť neb poslušenstvie, drže všecka jeho přikázanie, tehdy jest k bohu spravedlný neb spravedlivý. A že nemóž tak býti spravedlivý, by ihned i blížniemu nebyl spravedlivý, protož dá blížniemu, co na něho slušie; a že slušie k blížniemu, aby ho miloval jako sám sě, přěje jemu dobrého jako sobě, a nečině jemu křivdy, a tak nehněvaje sě na něho bez viny, ani řiekaje jemu racha! neb blázne! tehdy jest k blížniemu spravedlivý. A že mistři a zákonníci ne tak sú sě měli ku pánu Ježíšovi, neb sú ho nectili jako boha, přikázanie jeho sú nedrželi, ani jako blížnieho sú milovali, ale brž hněvali sú sě darmo na něho, a řiekali sú jemu blázen, opilec, žráč, ďábelník, Samaritán, svódcě, ruhač, a že nenie od boha, proto že svátku jich nesvětí, protož byli sú nespravedlivi i k bohu i k blížniemu. A že sú učili lid, jedné aby nezabíjeli, ale hněvu sě nebránili, protož byli sú i v skutku i v učení před bohem nespravedlivi, ač sú sě zdáli před lidem spravedlivi. Protož oznamuje jich nespravedlivosti spasitel, chtě aby učedlníci jeho byli spravedlivi, die: „Věru pravi vám: nebude-li spravedlnosť vaše hojnějšie než mistróv a zákonníkóv, nevejdete v královstvie nebeské.“ Neb jich spravedlnosť byla

jest omylná, že sú mněli, by jedné skutek zlý byl hřiech smrtedlný a božieho přikázanie přěstúpenie, a zlé myšlenie by nebylo hřiech smrtedlný; ale učedlníkóv Kristových má býti spravedlnosť, aby sě i od zlých myšlení varovali. Protož die dále: „Slyšeli ste, že řečeno jest starým: Nezabieš! neb ktož zabie, hoden bude súdu. Ale já pravi vám, že každý, ktož sě hněvá na bratra svého, hoden bude súdu.“

Tu věz, že zabitie člověka móž býti někdy dobřě, a někdy C.
zle: Dobřě, když z přikázanie božieho, řádem a z lásky, zlého člověka súdcě, neb obec, neb jiný někto zabie; neb die bóh v knihách Levitici v 24 k.: Ktož láti bude bohu, smrtí umři! A že die čtenie: „Řečeno jest starým: Nezabieš!“ v knihách Exodí v 20 k., „neb ktož zabie, hoden bude súdu,“ t. aby byl odsúzen na smrť; neb die bóh v knihách Levitici v 24 k.: Ktož bíti bude člověka a zabie, smrtí umři! Ktož učiní ránu kterému svému měštěnínu, jakož jest učinil, tak i jemu sě stane: zlomenie za zlomenie, oko za oko, zub za zub dá; jakúž učiní poškvrnu, takúž aby trpěl, bude připuzen. Proti tomuto božiemu ustavení jsú obecně kniežata, páni i měštěné, jenž mordéře zle propúštějí na penězích, sami je berúce, aneb penieze za odklad odsuzujíce. I kde u zemka naučili sú sě, aby za sedláka dali pět kop? i tak-li jest lacin člověk, jenž stojí za vešken svět? Kde sú vzěli naučenie, aby měštěnín byl dražší desieti neb pěti kopami než sedlák? a panoše dražší čtyrydcieti kopami než měštěnín? a pán padesáti než panošě? Bóh váží lepšieho viece: bude-li sedláček svatý, a zabie ho vládyka bez viny, jako Kain Abele zabil, a panoše bude zlý zabit od druhého také od zlého, i zdaliť pán bóh neváží viece svatého sedláčka, než panoši zlého? Také neviem, kde sú sě naučili súdcie, dávati pokánie vražedlníku, aby šel neb jiného najal do Říma a do Cách za toho, jehož jest nevinně zamordoval? proč nesúdie jako bóh přikázal, řka: Ktož zabie člověka, 3 Reg. 20.
smrtí umři! Psáno jest, že prorok řekl jest k králi židovskému Achab, že propustil Benadab, krále Syrského: Toť die pán: Proto že's propustil muže hodného smrti z ruky své, bude duše tvá za jeho duši [t. život za život], a lid tvój za jeho lid. A to sě stalo, že zabit jest, a lid jeho zmordován. Opět král Saul, že nezabil Agag, krále Amalechitského, zbavil ho 1 Reg. 15.

bóh královstvie, a potom zabit jest od pohanóv. I kterakž tehdy nehřěšie nynější súdcie, jenž mordéře zle propúštějí na penězích, neb pro přiezeň? ano bóh die: „Nezabieš!“ to věz bez viny a neřádně člověka; „neb ktož zabie, hoden bude súdu,“ t. aby ho odsúdili vedlé písma božieho, jenž die: Ktož bíti bude člověka a zabie, smrtí umře.

D. A vážiti má člověk to přikázanie: „nezabieš,“ aby nezabil člověka na těle, ani sám tepa, ani radú, ani ponuknutím, ani otrávením, ani odsúzením, ani nebráněním, když móž obrániti; aby nezabil kto ani kterým přivolením k zabití člověka nevinného, ani pobráním statku, pro něž [pro pobránie] by hladem umřěl, ani zadržením almužny. Neb die S. Ambrož: Krm chlebem lačného, nekrmil-li's, umořil si, to jest, umřěl-li jest hladem. A svatý Pavel die k Římenínóm v 14 k.: Neroď krmí svú toho ztratiti, pro něhož Kristus umřěl jest. A to miení, jakož tudiež píše S. Pavel, aby zlým příkladem neuvedl v zatracenie člověka, pro něhož Kristus umřěl jest; neb zabitie na duši hřiechem, jest těžšie než na těle. Protož má člověk velmě sě ostřiehati, aby nižádného nezabil na duši zlým učením, zlú radú, zlým příkladem a zmeškáním dobrého naučenie. Protož die S. Řehoř, že koliko lidí zmordujeme zlým příkladem a zmeškáním, toliko hodni jsme smrti. A nevěří-li kto Řehořovi, ale věř Kristovi, jenž die v 18 k. S. Mat.: Ktož pohorší jednoho z těchto maličkých, jenž v mě věřie, hodné jest jemu, aby zavěšen byl žernóv osličí [jímž osel neb oslice mele obilé] na hrdlo jeho, a byl pohřížen v hlubokosti morské. O milý Kriste! by každý, jenž jiné horší zlým příkladem, byl tak utopen, málo by kněží i zákonníkóv ostalo, počnúce od papeže až do najmenšieho, jenž jest pilen lakomstvie, pýchy i smilstvie! I kam by sě děli kuběnáři knězie i mnišie, a my moře nemáme? a snad s ženami svými, by měli s žernovy u potocě topeni býti, zastavili by potok, a učinili by rybník! Daj, pane Kriste! ať nejsúce na těle ztopeni, kají sě i s kuběnami, aby nebyli na věky u pekle pohříženi. Daj také, milý Kriste! ať tebe poslúchajíce, všichni držíme právě to přikázanie: „Nezabieš!“

E. Dále die Kristus: „Ale já pravi vám, že každý, ktož sě hněvá na bratra svého, hoden bude súdu.“ Tu věz, že jeden

jest hněv dobrý, k němuž jest člověk zavázán pod věčným zatracením; neb die bóh: Hněvajte sě, to věz na hřiechy, a nerodte hřěšiti. Protož die S. Jan zlatoústý: Někdy sě hněváme hodně a laskavě; neb nebude-li hněv proti hřiechóm, ani učenie bude platno, ani súdové prospějí, ani hřiechové budú skroceni; protož spravedlivý hněv jest mátě poslušenstvie. Protož netoliko nehřěší, ktož sě s příčinú hněvá, ale zasluhuje; neb nehněvá-li sě, hřěší. Neb hověnie nerozumné hřiechy rozsievá, zmeškánie krmí, a netoliko zlé lidi, ale i dobré volá k zlosti. To zlatá ústa. Pak druhý hněv jest zlý, a ten jest nezřiezená žádosť pomsty. A tak když kto bez viny žádá někaké pomsty na svém blížniem, tehdy sě hněvá; pakli on jest vinen a tento sě sám mstí, tehdy opět sě hněvá, a tak přěstupuje božie přikázanie, a jest hoden súdu. Protož die spasitel: „Ale já pravi vám," netoliko aby nezabíjeli, „ale že každý, ktož sě hněvá na bratra, hoden bude súdu," t. aby byl súzen k věčnému zatracení. A věz, že když sě na koho hněváš pro hřiech, sám nemaje vědomě do sebe hřiecha smrtedlného, tehdy ho právě miluješ; ale když sě naň pro hřiech nehněváš, tehdy ho nemiluješ, a ovšem táhneš-li ho k hřiechu, neb přivoluješ-li jemu. Protož věz, že člověka zlého máš milovati, ale zlosti jeho nemilovati; protož dobřě važ božie stvořenie, a to miluj, t. člověka, a hřiech rozumem znaj, a toho nemiluj, ale brž naň sě hněvaj. A tak poznáš, jakož die S. Augustin, že jiné jest sě hněvati na bratra, a jiné na hřiech, a že na bratra sě nehněvá, ktož sě na hřiech hněvá. Ale dieš: Poňavadž hněv zlý jest žádosť neřádná pomsty, tehdy neslušie žádati pomsty na bratra, jenž jest vinen. Tu věz, že rozličně člověk móž poblúditi v žádosti pomsty: prvé, žádá-li na nevinného; druhé, žádá-li mimo řád od boha vydaný; třětie, žádá-li pro svú pomstu, neb pro chlúbu svú; a pro každý taký hněv hoden jest člověk súdu.

De op. imperf. om. 11.

Dále die Kristus: „A kto die bratru svému: Racha! hoden bude odsúzenie." Tu věz, že „racha," jakož die S. Jeronym, židovské jest slovo, a tolik jest řečeno z hněvu, jako by řekl: „bezmozký;" ale svatý Augustin die, že „racha" jest znamenie, jímž člověk ukáže hněv srdečný: jako očí mrdnutie, nosu ukřivenie, neb úst ukřivenie. A tak když kto hněv uka-

zuje, řka: Bu! neb: Mrňau! neb kterak kolivěk jinak, neb očima ukáže, neb jazyk vyplazí, ústa ukřiví, neb pípek, jiní řiekají cíbek, proti komu učiní, ten svému bratru řieká racha,
F. a jest hoden odsúzenie. Dále die spasitel: „A kto die,“ t. bratru svému: „Blázne!“ rozuměj, když die z hněvu ku potupení, „hoden bude pekelnieho ohně.“ To mají vážiti háncie, a zvláště kněžie a žáci, jenž vadiece sě o obroky, vypisují na sě, což mohú najhoršieho. Také mají to vážiti ti, jenž píší na druhé divná haněnie, když jim dluhu neplatie; a také všickni, kteříž jiné hanějí. O, poňavadž kto die bratru svému, t. kterému kolivěk blížniemu, ze zlosti: Blázne! hoden jest věčného ohně, i kterak ti nejsú hodni, kteříž blížnieho nazývají kacieřem, nevědúce do něho kacieřstvie? a zvláště nazývají-li z závisti, proto že jich hřiechy tupí, jako sú nazývali kněžie a zákonníci Krista bludným a kacieřem.

Také vážiti máme, že Kristus v tomto čtení položil jest tři stupně hřiecha: prvý stupeň, hněv toliko v srdci; druhý, hněv v srdci s ukázaním znamenie zevnitř; třětí jest hněv s láním neb s haněním řěčným neb psaným; tak že člověk hněv má v srdci, potom ukáže jej znamením, a třětí vymluvením rozumným neb vypsáním. Prvý stupeň hřiech veliký, druhý věččí, třětí najvěččí. Též také položil jest Kristus tři stupně pomsty: t. súd, odsúzenie, oheň věčný. Skrze ty tři věci znamenal jest Kristus muku pekelní, k níž bude člověk prvé súzen, druhé odsúzen, a třětie ohněm mučen; a tak súzenie bude těžké, odsúzenie těžšie, a ohně trpěnie najtěžšie. A tu trojí pomstu bude člověk každý nekající trpěti za každý hřiech smrtedlný, ač jeden hřiešník viece bude trpěti než druhý. A že z těch tří stupňóv hřiecha móž sě člověk káti, a také móž sě jich nedopúštěti, protož Kristus die: „hoden bude súdu, hoden bude odsúzenie, hoden bude věčného ohně.“ A nedie: „hoden jest,“ jedné ač by sě nekál konečně; neb nižádný hřiešník, hřěše myslí, slovem, neb skutkem, nenie konečně zatracen, jedné ač sě konečně nebude káti. Protož aby člověk měl hojnější spravedlnosť, než sú měli mistři a zákonníci, musie držěti lásku k blížniemu svému i v srdci, i v slově, i v skutku, a jest-li jemu co vinen, aby pokorně odčinil. A že všichni skutkové bez lásky jsú bohu nevzácni, protož má člověk

prvé v láscě býti, a pak jiné skutky činiti; protož die dále Kristus: „Obětuješ-li dar svój k oltáři, a tu vzpomeneš, že bratr tvój má něco proti tobě, opusť tu dar svój před oltářem a jdi prvé k pokoře bratra svého, a tehdy obětovati budeš dar svój.“

Tu věz, že v každém skutku našem tři věci máme znamenati: t. chválu boží, prospěch blížnieho, a své zaslúženie. G.
A ač najprvé máme zřieti k boží chvále, však milostivý pán nechce chvály mieti od nás bez našeho prospěchu a bez našeho blížnieho prospěchu; protož die S. Jan zlatoústý: Viz milosrdenstvie božie, jenž viece hledí k lidskému prospěchu, než k své chvále; neb viece miluje svornosť křěsťanóv, než své dary. Protož die: „Obětuješ-li dar svój k oltáři,“ a dále. Z toho máš, že nižádná oběť nenie vzácná bohu bez lásky. A to máme my kněžie vážiti, abychom nepřistúpali k oltáři, máme-li který hřiech do sebe smrtedlný, a zvláště hněv v srdci, a blížních popuzenie ze zlosti a haněnie; neb die spasitel: „Obětuješ-li dar,“ t. mieníš-li v srdci obětovati kterú kolivěk věc bohu, neb který kolivěk skutek učiniti, „a ty vzpomeneš, že bratr tvój,“ který kolivěk, „má něco proti tobě,“ t. že ty jsi jemu vinen, „opusť tu dar svój,“ to jest neobětuj, aniž čiň kterého skutka, „a jdi prvé, pokoř sě bratru,“ to jest, učiň dosti napřěd bohu a blížniemu; neb tak smieřě sě s bohem a s bratrem, budeš mieti boha ku pomoci i bratra, aby hodně obětoval bohu který kolivěk dobrý skutek; protož die spasitel: „a pak,“ neb „tehdy přída, obětovati budeš“ t. dóstojně „dar svój,“ t. skutek dobrý. Aj teď máš jistého biskupa Ježíše, jenž nedie: Daj mi, a já tě rozhřěším toho, co's učinil proti bratru svému; ale brž nechce nic od tebe vzieti, jeliž bratru odložíš a s ním sě smieříš. Ne tak činie pohřiechu! všickni kněžie; neb mnozí velé sobě dáti, a potom bratru odčiniti, aneb dějí: Já tě toho rozhřěšuji!

Ale snad dieš: Bratr, jemuž jsem vinen, umřěl jest; druhé, neviem, kde jest; třětie, že nechce smlúvy; čtvrté, že snad nesmieš sě jemu vzjeviti; páté, že nemóžeš jemu dosti učiniti. Tu věz, že neobtěžuje spasitel nižádného nepodobnú H.
věcí; protož mieni Kristus, aby člověk odčinil blížniemu, když podobně móž, aby na něm nesešlo, a také když znamená, že

by bližní nebyl ke zlému popuzen. Protož k prvému diem: Umřěl-li jest bratr, ale bóh jest živ, jemuž zvláště má sě člověk pokořiti; a učinil-li jest křivdu bratru na zboží, a má čím odložiti, tehdy má dietkám neb přátelóm odložiti. Též nevie-li, kde jest, a též jest-li daleko, že nemóž podobně k němu přijíti. A pak nechce-li slyšeti a přijieti dosti učiněnie, jakož die třětí kus, již tento nebude jemu vinen; jedné ač by potom chtěl přijieti, tehdy má vždy rád dosti učiniti. Pak čtvrté, když nesmie sě jemu zjeviti v zavinění, neb mohlo by snad mnoho zlého z toho zjevně přijíti, tehdy musí opatrně učiniti, neb skrze jiné lidi: jako vzal-li co, aby vrátil též neb tolikéž; pakli jest jiné zaviněnie, jako že mu dceru zprznil, neb manželku, tehdy mlčeti s tiem a bohu sě pokořiti, a dosti za hřiech učiniti. Páté to sě samo vymlúvá: neb poňavadž nemóž dosti učiniti, bohu to má poručiti, neb jemu má býti prvé každé odloženie. Neb on jest, proti němuž jest najprvé každé zaviněnie, a tak proti každému člověku; protož nemóž nižádný dosti bohu učiniti, jeliž dosti učiní jemu i každému jeho stvoření, proti němuž zavinil jest. Protož nemá člověk věřiti kněžím a zákonníkóm v tom, když řkú, že má jim člověk penězmi dosti učiniti, jakož oni žádají na zpovědi.

I. Ale má věděti člověk, že najzvláštnější a najpřístupnější skutek k dosti učinění hřiešníku, jest mieti srdce skrúšené, neb die David: Oběť bohu duch zamúcený, srdce skrúšené a pokořené. A ta oběť, duchovně k oltáři duše dána, viece by prospěla i tomu hřiešnému, i vší cierkvi svaté, než oběť tělestná, již by položil na oltář kamenný v kostele; neb poňavadž člověk hřiechem učině proti bohu, činí proti vší cierkvi svaté, tak že jí utrhne v sobě pomoc, protož má zasě dosti učiniti cierkvi svaté, již navrátě sě, aby v nebesiech světí měli radosť, a v zemi i u předpeklí měli pomoc. Učmež sě právě obětovati, tak abychom najprvé hřiechu sě ostřiehli; pakli sme shřěšili, abychom ihned duch skrúšený a srdce pokorné bohu obětovali na oltáři vnitřniem, o němž die bóh: Oheň bude hořěti na oltáři mém, jenž nikdy neuhasne. Oheň ten jest milovánie boha a bližnieho, to nemá nikdy uhasnúti v duši člověka. O tom ohni die spasitel: Přišel sem, abych pustil oheň v zemi, a co chci, jedné aby hořělo? t. srdce tiem

ohněm. A k tomu ohni, jakož die bóh, má přikládati kněz, aby hořělo. Kdež vezmem lepšieho kněze, aby ten oheň v nás zachoval, než jest Ježíš, kněz náš veliký? jenž učí nás, abychom měli věččí spravedlnosť než mistři a zákonníci, abychom nezabili nižádného, ani sě hněvali darmo, ani dávali znamenie hněvu, ani haněli bratra svého; pakli sme co zavinili komu, ale abychom odčinili, a potom oběť, to jest dobrý skutek, na oltáři duše bohu obětovali. Oběť prvá, hřiechu želenie srdečné; druhá, boha milovánie; třětie, modlitba; čtvrtá, k blížniemu učiniti milosrdenstvie; pátá, v dobrém setrvánie. Ktož ty oběti dává bohu, ten neukazuje sě před bohem bez oběti prázdný; neb die bóh: Neukážeš sě přěde mnú prázdný. To kněžie na svú misku takto vykládají: Neukážeš sě v kostele bez oféry, ale s oférú u oltářě. Znám to, že dobřě činie, ktož oférují; ale my zle činíme, když oféry lakomě žádáme. Dajž milostivý spasitel, abychom tak učinili, jakož jest v tomto čtení nám rozkázal! Amen.

Neděle sedmá po svaté Trojici.

S. Marek v 8 kapitole.

V ten čas, když zástup mnohý[1] bieše s Ježíšem, a neměli sú,[2] co by jedli, svolav učedlníky své, vece jim: Líto mi jest zástupu! neb aj již tři dni trpie mě,[3] a nemají, co by jedli; a pustím-li je lačny v dóm jich,[4] ustanú[5] na cěstě, neb někteří z nich z daleka sú přišli. A odpověděli sú mu učedlníci: Odkud je kto teď moci bude nasytiti[6] chlebmi[7] na púšti? I táza sě jich:[8] Kolik chlebóv máte? Kteříž řekli sú: Sedm! I přikázal jest zástupu siesti na zemi. A vzem sedm chlebóv, chválu[9] učiniv, lámal jest[10] a dal jest učedlníkóm svým, aby kladli; a kladli sú zástupu.[11] A miechu rybičky nemnohé; i těch požehna a káza klásti. I jedli sú, a nasyceni sú byli; a sebrali sú, co jest zbylo z úlamkóv,[12] sedm košóv. A bieše těch, kteříž sú jedli, čtyři tisíce lidí; i pusti je.[13]

[1]) v lidu, neb veliký. [2]) t. lidé v zástupě. [3]) t. se mnú. [4]) t. domóv každého. [5]) neb zhynú. [6]) jako by řekli: Kde by vzal, kto by je nakrmiti chtěl. [7]) neb chleby. [8]) pro jich naučenie, t. řka. [9]) bohu. [10]) obyčejem svým. [11]) lidu. [12]) neb otruskóv, neb zbytkóv. [13]) domóv.

A. Spasitel náš vedlé tohoto čtenie ukázal jest, že jest pravý bóh a pravý člověk: bóh, že veliký lid nasytil z nemnohých chlebóv; člověk, že obcoval tělestně s lidmi. A ukázal také i pilnosť svú k našemu spasení, že tři dni kázal na púšti, i milosrdenstvie, že jest řekl: „Líto mi jest zástupa." Dal jest také naučenie kniežatóm duchovním i světským: prvé, aby sě tázali, kdy co chtie úžitečného učiniti. Aj die čtenie: „Svolav učedlníky své, řekl jim: Líto mi jest zástupa!" Tu die výklad: Svolává učedlníky, aby naučil povýšené menším jich rady dávati. Druhé naučenie, aby kniežata, páni a preláti byli svým lidem milosrdni, v núzi jim jiesti dali, aby nezhynuli; a kněžie zvláště, aby chléb, kterýž mají od něho za almužnu, aby přěd chudé kladli. Třětie naučenie, aby ostatky zbierali a dávali chudým, aby nezahynuli. Ale ty ostatky nynie radějše dávají psóm neb sviniem, nežli chudým Kristovým údóm; a tiem činem ukazují, že jsú jim psi milejší než chudí! To ke čtení, jakož slova záležie.

Duchovnie naučenie jest, že biskup, farář, neb jiný kněz nad lidem ustavený, má jakožto Kristus býti pilen kázanie, a klásti slovo božie přěd lid, aby nezhynul na cěstě, jíž jíti má k radosti věčné; a lid aby tři dni trpěl, to jest, od hřiechu sě odchýle, jakož die S. Augustin, k bohu sě myšlením, mluvením i skutkem obrátil; neb těch milostivý spasitel domóv bez pokrmu lačných nechce pustiti, aby nezhynuli na cěstě. Neb obrácení a kající na cěstě by tohoto světa zhynuli, když by božieho slova nepožívali; protož mají býti božím slovem napomínáni. To Augustin. A opět die: O by řekl, pane Ježíši! o nás: Nechci, aby lační zhynuli! Ale rač nám dáti pokrm, abychom k cěstě, jenž do vlasti nebeské vede, mohli přijíti; nebť mnozí v té cěstě hynú, ale jedno ti, kteříž s tvého stolu krmě nepožívají. To Augustin. Váží také S. Augustin, že die spasitel: „Pustím-li je lačny v dóm jich, ustanú na cěstě; neb někteří z nich z daleka sú přišli." A die takto:
B. Jistě velmě má vážena býti milostivá řeč, kteráž jest z úst

pravdy vyšla, jenž die: „Někteří z nich z daleka sú přišli.“ Neb jest některý člověk, jenž nic křivého, a nic porušenie tělestného jest neokusil, k boží službě chvátal jest; ten jest z daleka nepřišel, neb svým neporušením a svú nevinú velmě blízký jest byl. Některý nižádnú oplzlostí, nižádnými zlostmi nejsa poškvrněn, jedné manželstvie zkusiv, k službě duchovní sě obrátil; ten jest nepřišel z daleka, neb jest požíval manželstvie pojčeného, a nehodnými věcmi nezblúdil jest. A někteří po tělestných hřiešiech, někteří po křivých přísahách, někteří po krádeži, někteří po vraždách ku pokání sě vracují, a k boha všemohúcieho sě službě obracují. Jistě ti z daleka ku pánu sě navracují! neb čím kto jest viece poblúdil, tiem dále jest od pána odstúpil; neb syn marnotratcě, jenž jest otcě opustil, odšel jest do vlasti daleké, v niež jest svině pásl, neb jest hřiechy krmil. Protož dáni buďte pokrmové i těm také, jenž z daleka přichodie; neb obráceným hřiešníkóm pokrmové svatého naučenie mají dáni býti, aby v bohu byli posileni a sil nabyli, kteréž sú svými hřiechy potratili; jimž tiem viece jest od kazatelóv potřěbie svatým učením nasycenu býti, čím viece jsú hřiechy zemdleni, a zasě sú sě navrátili. To vše S. Augustin. A týž rozum pokládá i svatý Beda, i svatý Remigius.

Dajž milostivý spasitel, aby ti, kteříž jsú z daleka, t. z velikých hřiechóv, již nezhynuli; a kteří ještě sú nepřišli k Ježíšovi, aby sě navrátili, a jeho chleba duchovnieho požívali: jeho slova i těla, jsúce tři dni s ním, to jest, majíce pravú vieru, naději i lásku k němu; neb tak sadnúce na zemi, to jest, žádosti tělestné potlačiece, jedli by z sedmi pecencóv, t. účastni by byli sedmi daróv ducha svatého, jichž udielé milostivý spasitel, dávaje každému vedlé své vóle, aby jsa nasycen každý vyvolený, s ním v radosti na věky odpočíval. Amen.

Neděle osmá po svaté Trojici.

S. Mat. v 7 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Ostřiehajte sě[1] od falešných prorokóv,[2] jenž přichodie k vám v rúše ovcí,[3] a vnitř[4]

jsú vlcie hltaví;[5] po ovociech[6] jich poznáte je. I zdali[7] zbierají[8] s trnie viněnky,[9] a s bodlákóv[10] fíky? tak[11] každé dřěvo[12] dobré ovoce[13] dobrá činí,[14] ale zlé dřevo[15] zlá ovoce[16] činí; nemóž dřevo dobré[17] ovocí[18] zlých činiti, ani[19] dřevo zlé[20] ovocí[21] dobrých činiti. Každé dřevo,[22] kteréž nečiní[23] ovoce[24] dobrého, vyřezáno bude[25] a v oheň[26] vrženo; protož[27] po ovocích[28] jich poznáte je.[29] Ne každý, ktož řieká mi: Pane, pane! vejde v královstvie nebeské, ale ktož činí vóli otcě mého, jenž v nebesiech jest, ten vejde v královstvie nebeské.

[1]) varujte sě pilně. [2]) jenž zle jsú živi a lež káží. [3]) t. ve jmenu křěsťanském, v dóstojenství kněžském a v řěči sladké. [4]) v úmysle. [5]) jenž žerú na cti i na statku. [6]) skutciech. [7]) jako by řekl: nic. [8]) lidé. [9]) jahody vinné. [10]) neb s hlohožie. [11]) t. jest, že. [12]) štěp, člověk. [13]) skutky. [14]) nese neb plodí. [15]) zlý člověk. [16]) zlé skutky. [17]) t. jsa člověk dobrý. [18]) skutkóv. [19]) doslyš: móž. [20]) člověk zlý. [21]) skutkóv. [22]) každý člověk. [23]) konečně. [24]) skutku. [25]) z štěpnicě Kristovy, jenž jest sbor svatých. [26]) věčný. [27]) že jsú dřevo zlé. [28]) skutciech. [29]) konečně.

A. Spasitel milostivý, znaje všecky věci, minulé i budúcie, a jsa nesmierně dobrý, maje lásku k svým vyvoleným, vystřiehá je od budúcích zlých pótek, jež by mohli potkati od falešných prorokóv; o nichž praví, že jsú pokrytci, řka, že jsú vlcie lapaví neb hltaví v rúše ovcí, to jest ve jmenu křěsťanském, v dóstojenství kněžském, a v řěči sladké. A že jsú vlcie hltaví, jest tento dóvod, že konec, pro který pracují, oňž stojie a s nímž okolo jdú, jsú peniezi. A tak preláti, kazatelé, kněžie, mnišie, zákonníci, jenž držie jmeno křěsťanské a dóstojenstvie, kteréžto slušie na ovcě Kristovy, a hledie k lakomství rozličnými obyčeji, lapajíce lidský statek, všichni tací jsú falešní prorokové, proto že jiné ukazují v skutciech, a jiné ve jmeně a v dóstojenství; a jsú vnitř vlcie hltaví, že žádosť jich jest k lakomství. Origenes die: Oni sú byli prvé falešní proroci, kteříž sú sě protivili pravým prorokóm, nuziece je až do smrti: jakožto Jeremiáše, Micheáše, a jiné mnohé proroky; ale tito již falešní prorokové a falešní křěsťané kto jsú, jedné ti, kteříž pravé křěsťany bez milosrden-

stvie pudie a tlačie, a někdy, když mohú, i mečmi zabíjejí, aneb svými zlými obyčeji a příklady? To Origenes. Pak svatý Ambrož die takto: O všěch móž rozumieno býti o těch, kteříž jiné postavú svú a řečí slibují, a jiné skutkem ukazují. S. Jan zlatoústý die: Všichni křěsťané prorokové slovú, kteříž k království, k kněžství a k prorokování [t. k kázaní] mazáni sú; neb nemóz̬ nižádný prorockých vykládati úmyslóv, nemá-li ducha prorockého. To řekli sme proto, abychom ukázali, že proroci, o nichž Kristus mluví, doktorové jsú, to jest učitelé. To zlatá ústa.

Z těch řečí těch tří velikých učitelóv máš, že falešní prorokové v tomto čtení mienie sě bludní učitelé a zlí falešní křěsťané, a zvláště ti, jenž pod jmenem svatosti a pod Kristovým hltají statek lidský. Od nichž velí sě Kristus nám ostřiehati pilně: prvé proto, abychom sě nedali svésti od ná- B.
sledovánie jeho; druhé proto, že jich obcovánie kazí jiné; třětie proto, že netoliko jich lapánie neb lúpež škodí lidem, ale přivolenie k tomu lúpeži; a čtvrté proto, že jich zlosť přikrytá věrným křěsťanóm velmě jest škodlivá, když sě jie nevystřěhú. Aj protoť die spasitel: „Ostřiehajte sě od falešných prorokóv, jenž přichodie k vám v rúše ovcí,“ t. jako by byly ovcě Kristovy, „a vnitř jsú vlcie hltaví;“ to jest, úmysl mají lakomý, aby lidi lúpili a svodili po své vóli. A jistě třěba jest pilně sě ostřiehati; neb Kristus die v 24 k. S. Mat.: Mnozí přijdú ve jmeně mém, řkúce: Já jsem Kristus! a mnohé svedú. A opět die: Vstanú falešní Kristové a falešní proroci, a dadie divy veliké a zázraky. Kto jsú falešní Kristové? jedné každý ten, jenž jsa zle živ, die, že jest kněz najvyšší mazaný, a že má moc v zemi s Kristem rovnú, a móž ustaviti což chce nad zákon Kristóv, a zas proměniti; a tak mnohé svodí. A má mnoho falešných prorokóv, jenž po světě jedú, aby hltali statek lidský a lapali. A velí je znáti Kristus, ne po rúše, ale po ovociech, to jest po skutciech; neb člověk jest jako štěp, a jeho skutek jest jako ovoce, jenž má pochop v miezdě a v kořenu dřěva: též skutek má založenie vnitř v člověku, v rozumu a v žádosti, tak že jest-li rozum pravý a žádosť dobrá, tehdy skutek bude dobrý k spasení; pakli žádosť jest zlá, tehdy bude skutek zlý. A že falešni proroci

zevnitř mají zpósob ovcí, protož velí je znáti po skutciech, jakož dobrota dřeva má znána býti po ovoci, ale ne po listí, ani po kuoře, ani po vysokosti.

C. A když budeme pilni toho poznánie, uzříme ovoce prelátské: kletbu na ty, jenž káží pravdu, a na ty, kteříž jich zlého přikázanie neplnie, neb že jim po jich vóli nedadie, co ráčie, aneb kteří jim co málo zavinie; mělo by býti ovoce požehnánie, ale jest kletie červivé, jehož pán Ježíš nelíbí. Druhé jich ovoce jest, služby božie stavenie a zapověděnie, ješto by mělo býti služby rozmnoženie. Třětie ovoce jich jest, zbožie hromážděnie lakomstvím i svatokupectvím. Čtvrté ovoce jest smilstvie, jímž sú velmě zčervivěli. A to čtvero ovoce nesú a plodie zjevně, že jsú v něm dobřě známi i velmě hlúpým lidem; neb milý spasitel die: „Po ovocéch jich poznáte je.“ Nedie: po ovoci, jako po jednom, ale po ovociech, to věz mnohých, poznáte je; neb mnozí jich skutkové ukazují, že nejsú ovcě Kristovy, jako apoštolé, ale jako vlcie hltaví, ovciem Kristovým škodliví, od nichž mají sě pilně ostřiehati: Prvé,
D. když křivě klnú, aby sě té kletby nebáli, by jim k spasení škodila. Druhé, aby jim nevěřili, jedné v tom, což písmo svaté velí a světí, a což rozum pravý ukáže, aby nic proti bohu pro jich učenie neb přikázanie neučinili. Třětie, aby jich v skutciech zlých nenásledovali. Čtvrté, aby jim, když zjevně zle jsú živi, svého sbožie nedávali. A jakož die papežské hodné ustavenie, když o kterém jistě vědie, že má ženimu neb kuběnu, aby pod kletbú jeho mšě neslyšěli: ne proto, by tu božie tělo nebylo, ale proto, aby on stydě sě, neslúžil tak hanebně, a jako Jidáš nebral těla Kristova nedóstojně, a nehřěšil tieže než Jidáš, ale aby sě, nechaje kurvy, ku pokání navrátil.

A tak ovcě Kristovy, znajíce po ovoci falešné proroky, mají sě jich ostřiehati, aby od nich nebyly zklamány a v hřiech uvedeny; neb oni jsú trnie, jenž vlnu s ovčiček Kristových dře, a bodláci, jenž kóži Šalomúnovu rozdierají. Protož nesbierají s nich lidé viněnek, jenž by víno daly, aby duše věrných lidí obradovalo; ani sbierají s nich fíkóv, jenž by sladkostí svú a tučností, to věz hojností lásky, duše své krmili; protož die spasitel: „Zdali sbierají,“ t. lidé, „s trnie viněnky

a s bodlákóv fíky?“ jako by řekl: Nic! též na nich, jenž jsú trnie neúžitečné a bodláci, nenaleznú lidé utěšenie duchovnieho a sladkosti. Dovodí toho spasitel, řka: „Tak“ t. jest, že „každé dřevo dobré ovoce dobré činí, ale zlé dřěvo zlá ovoce činí.“ E.
To jest: každý člověk dobrý dobré skutky činí, a každý člověk zlý zlé skutky činí; dobrý činí pokoru, lásku, vieru, naději, a jiné skutky milosrdné, ale zlý činí pýchu, závisť, nevěru, smilstvie i lakomstvie, a jiné skutky zlé. Dovodí toho Kristus, řka: „Nemóž dřevo dobré ovocí zlých činiti, ani dřevo zlé ovocí dobrých činiti.“ To jest: nemóž člověk dobrý, jsa dobrý, zlých skutkóv činiti, ani člověk zlý, jsa zlý a dokud jest zlý, dobrých, to věz ctnostných a bohu libých skutkóv činiti. A že oni falešní proroci jsú dřievie zlé, trnie, a ne vinné kořenie, bodlákové, a ne dřievie fíkové, protož nemohú činiti ovoce dobrého: vína nic, jenž by srdce věrných obveselilo, ani fíkóv, jenž by sladkosť v duši dali v milování boha a blížnieho. A poňavadž nenesú ovoce dobrého, tehdy musie každý taký jako zlé dřevo vyřězán býti z štěpnicě Kristovy a v oheň uvržen býti; protož die Kristus: „Každé dřevo, kteréž nečiní ovoce dobrého, vyřezáno bude,“ to věz, když bude chtieti pán toho dřěva, „a v oheň uvrženo.“ Též každý taký falešný prorok vyřezán bude z obcě svaté, oniem mečem: Jděte zlořečení do věčného ohně! a tak v oheň uvržen bude.

A tak milý Kristus položiv, že po ovocéch máme je znáti, a ukázav, že nenie na nich vína, neb jsú trnie, ani fíkóv, neb jsú bodláci, a tak že jsú ukrutní a lakomí, a tak i vlcie hltaví, a že nemohú dobrého ovoce nésti neb činiti, a že zlé činie, protož die spasitel: „Protož,“ t. že jsú dřevo zlé, „po ovocích poznáte je.“ Aniž sě div, že nazývá je proroky falešné, trnie, bodláky, vlky, i dřevo zlé, nebť v rozličných skutciech móž člověk přirovnán býti k rozličným věcem. Také věz, že jako z dřeva zlého móž býti dobré, když by je štiepil, a tak móž činiti ovoce dobré, když bude dobré: též člověk zlý móž býti dobrý, když by zlosti nechal, a tehdy móž činiti skutky dobré; a zasě móž dřěvo dobré zkaženo býti, a zlé ovoce činiti: též i člověk dobrý móž zkažen býti, a zlé skutky činiti. Ale v tu dobu, když jest dobrý, nečiní hřiechóv

smrtedlných, jakož i zlý v tu dobu, když jest zlý, nic dobřě nečiní; protož die Kristus v 12 k. S. Mat.: Kterak móžete dobré věci mluviti, když jste zlí? To jest: nemóžte dobřě dobrých věcí mluviti, jsúce zlí. A že ti falešní proroci jmenují Krista, hodiny řiekají, mše slúžie, řiekajíce často: Pane, pane náš! opět řiekajíce k lidu: Pán s vámi! a opět řiekajíce: Ve jmeno pána našeho Jezu Krista! a mnie oni i lidé, by to bylo bohu vzácno, a že by tak vešli v královstvie nebeské, protož Kristus ukazuje, že sě klamají, i die: „Ne každý, ktož řieká mi: Pane, pane! vejde v královstvie nebeské, ale ktož činí vóli otcě mého nebeského, ten vejde v královstvie nebeské.“

Tu věz, že jednú die „pane“ Ježíšovi, ktož srdcem věří, že on jest bóh; druhé die jemu „pane,“ ktož to ústy vyznává. A na tom dvém nenie dosti k spasení; ale poňavadž každý, jenž chce spasen býti, má býti sluha Trojice svaté, protož má přidati třetie „pane,“ skutkem konečně plně vóli otce nebeského. A že falešní prorokové, ač dvakrát řkú: „Pane, pane!“ nedořiekají třetie „pane,“ tak že neplnie konečně vóle otcě nebeského, protož nevejdú v královstvie nebeské. Tu die Origenes: Slyšte zmeškalí! slyšte neúžiteční! kteříž tak ufáte, že by tiem měli spaseni býti, že křěsťané slovete, jenž křěsťanského skutka nečiníte, aby křěsťané sluli, ani obyčejóv křěsťanských plníte! K vám, ktož jste v zboru křěsťanském, toto jest slovo! k vám věřícím toto mluvenie: Nepomóž tobě, člověče, že dieš: Pane, pane! neslúžíš-li v bázni bohu, neplníš-li jeho přikázanie vesele, neplníš-li všie jeho vóle, nezachováš-li sě od každé nečistoty, ode všie nevěry, a nesložíš-li každé zlosti. Darmo hlásáš, darmo povyšuješ hlasu svého, řka: Pane, pane! Neposlušenstvie svého svědka voláš, nazývaje ho pánem, a neboje sě ho jako pána, ani jemu v bázni slúže. Neb to pán zjevně ukazuje teď die: Ne každý, ktož mě pánem jmenem ctí, ne každý, ktož bez skutku, jedné jmenem, ústy pánem nazývá, vejde v královstvie nebeské; ale ktož skutky mému jmenu hodné činí, a obcovánie hodné k mé svatosti plní, ten vejde v královstvie nebeské. To Origenes.

Aj již máme, že viera, a ústy vyznánie viery člověka nespasí, bez naplněnie vóle božie; neb die S. Jakub, že viera

bez skutków mrtvá jest. A že kněžie zlí činie skutky mnohé, jenž bez lásky jim k spasení neprospějí, ač jiným věrným prospějí, ne kněžským zaslúžením, ale že oni od zlých kněží dóstojně přijímají: jakožto křest, slovo božie, a jiné posvátné věcí; protož mnozí lidé sprostní jsú jako ovcě pokorné Kristovy, jenž mají sě ostřiehati od těch kněží, jako od falešných prorokóv, aby nebyli lstivě s cěsty božie svedeni, a jako od vlkóv hltavých, aby nebyli na zboží od nich snědeni, a jako od trnie a od bodlákóv, aby nebyli od nich bodeni; a sami také mají pilni býti, aby tacíž nebyli, a zvláště aby nebyli dřevo zlé, jenž bude vyřězáno a v oheň uvrženo. Toho ktož sě chce vystřieci, má třikrát řéci: Pane! pane! pane! spasiteli svému; to jest: srdcem věřiti v Krista, ústy vyznati Krista i pravdu jeho, a třětie skutkem naplniti vóli jeho až do smrti. Toho věřenie, vyznánie, i naplněnie rač nám dopomoci bóh milosrdný, skrze zaslúženie pána našeho Ježíše Krista, jenž jest náš spasitel!

Neděle devátá po svaté Trojici.

S. Luk. v 16 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Člověk jeden[1] bieše bohatý, jenž mějieše vladaře;[2] a ten obžalován jest před ním, jako by rozptýlel[3] zbožie. I povolal jest ho, a řekl jest jemu: Co to slyšim o tobě? daj počet vladařstvie svého, neb již nebudeš moci vlásti.[4] I vece[5] vladař v sobě: Co učiním, že pán mój[6] odjímá ode mne vladařstvie? kopati nemohu, žebrati sě stydím. Viem, co učiním, aby, když odstrčen budu od vladarstvie, vzěli mě v domy své. A tak[7] svolav všecky dlužníky pána svého, vece prvému: Kterak mnoho dlužen jsi pánu mému? A on vece: Sto lahvic oleje. I vece jemu: Vezmi zápis svéj, a seď brzo a napiš padesát. Potom vece jinému: A ty kterak mnoho dlužen jsi? Kterýžto vece: Sto mtuov pšenice. Vece jemu: Vezmi listy a napiš osmdesát. I chválil jest pán vladaře zbožie, že by

opatrně učinil; neb synové tohoto světa opatrnější synóv světla v pokolení svém jsú. A já pravi vám, čiňte sobě přátely z zbožie zlosti, ať kdy nedostatečni budete, vezmú vás u věčné přiebytky.

[1]) Kristus. [2]) každého člověka. [3]) neb marně utratil. [4]) neb vladařiti. [5]) t. myslil jest. [6]) doslyš: již. [7]) neb tehdy, neb protož, neb: A svolav.

A. Spasitel dobrotivý, chtě své učedlníky opatrnosti naučiti a milosrdenství, k nim jest zvláště toto čtenie mluvil; jakož die S. Lukáš, že řekl jest k učedlníkóm svým: „Člověk jeden bieše bohatý," a dále. Neb úřad vladarstvie a vydánie počtu zvláště slušie na preláty, t. na povýšené, jenž jinými vládnú, z nichž i z sebe mají vydati počet pánu bohu. I pokládá spasitel podobenstvie, v němž tři věci hrozné znamenám každému, ktož zbožie marně tratí: prvá věc hrozná, že obžalován jest; druhá hroznějšie, že má počet dáti; třětie, že nebude moci vladařiti, a to najhroznějšie. I kto by sě nebál obžalovánie přěd králem, věda, že jest vinen? a ovšem viece, že by jistě měl počet učiniti přěd ním? a nad to, že by úplně úřadu byl zbaven? a k tomu, že by nemohl dělati, a po vladařství styděl by sě žebrati? Tak sě má báti každý úředník pána velikého, Krista, maří-li jeho zbožie; neb on jest ten člověk bohatý, o němž jest toto čtenie, jenž die: „Člověk jeden," t. Kristus, „bieše bohatý," zvláště jsa jeden pravý bóh i pravý člověk, a tak nad jiné bohatý. Neb die S. Jan v 19 k. Apok., že má napsáno na lóně svém: Král nad králi a pán nad pány!

B. „Jenž má vladařě," t. každého člověka, a zvláště preláta neb světského pána. Každého člověka proto, že každému poručil jest jeho duši, aby ji čistu zachoval, a tělo s jeho smysly, aby ho ostřiehal, blížnieho, aby ho jako sě miloval, a Kristus sám sě jemu dal, aby ho najviece ctil, miloval a poslúchal. A mimo tyto věci každému ještě něco jiného dal: jakožto zdravie, uměnie a tělestné zbožie; a ještě ctnosti na krstu i potom: jakožto vieru, naději, lásku, a jiné ctnosti mnohým jest dal, a vladařstvie nad jinými lidmi. Že každému jest dal duši i tělo, nemóž nižádný zapřieti; neb die písmo, že on jest všech věcí stvořitel, a že což má člověk, to od něho má. A dal jest

člověku svobodu, chce-li duši svú zachovati; neb die písmo: Bóh od počátka stvořil jest člověka, a nechal ho v rucě rady jeho, přidal jemu přikázanie svá, aby je zachoval. A ač budeš chtieti přikázanie zachovati, zachovají tě, a na věky vieru libú činiti. Přiložil jest tobě vodu a oheň: kterémuž chceš, ztiehni ruku svú. Před člověkem život i smrť, zlé i dobré: což sě jemu bude líbiti, dáno bude jemu. Ecc. 15.

Aj máš teď, kterak bóh dal jest každému člověku duši v jeho ruku, to jest v moc rozumu, aby rozumem ji zpravoval, držě božie přikázanie; a bude-li je držěti do smrti, tehdy zachovají ho věčně. A položil před rozum člověka vodu i oheň, život i smrť, zlé i dobré, aby ztáhl ruku neb žádosť, kteréž věci chce; chce-li sám ruku vložiti v oheň, sám sebú bude vinen. Též dobré před ním jest, přikázanie božie, a za ním život věčný, a zlé hřiech, a za ním smrť, t. věčné zatracenie; má svobodu, kam chce, tam svú vólí siehni. Protož má býti pilen člověk každý, aby duši zachoval čistú pánu svému, a též i tělo od hřiecha, drže přikázanie jeho, a tak ctě, miluje, i chvále pána boha nade všecky jiné pány; a nečiní-li toho, tehdy již obžalován jest před pánem bohem. Obžalován naj- C.
prvé hřiechem, neb hřiech ten najprvé žaluje na člověka, a hyzdí ho před bohem; aniž móž kto obžalovati člověka, a zhyzditi před bohem a před jeho nebeskú říší škodlivě, když hřiechu nemá smrtedlného, a konečně i všedniebo. A jakož smrad hyzdí věc smrdutú a oznamuje ji, tak hřiech hyzdí a oznamuje člověka hřiešného. Příklad toho jest na Sodomských měštěnech, na něž jich hřiech před bohem křičel jest. Genesis v 18 k. A máme písmo, že třie hřiechové zvláště žalují na hřiešné: němý, vražda, a zadrženie mzdy. Pak druhé žaluje na člověka před bohem jeho svědomie, třetie angelé, čtvrté čertie, a v súdný den bude žalovati každé stvořenie. A na toho člověka bude věččie žaloba, který jest zbožie pána svého viece zmařil.

Aj teď die čtenie, že „člověk,“ t. Kristus, „jeden,“ t. nad jiné zvláštní, a „bohatý,“ neb jest pán všeho světa, a tak bieše i jest bohatý, „jenž mějieše vladaře,“ t. jemuž dal jest vlásti nad jinými zvláště. „A ten obžalován jest před ním, jako by rozptýlel,“ t. marně utratil, „zbožie jeho.“ Tu věz,

že dvojím obyčejem lidé marně tratie zbožie: jedniem, že zle ho chovají; protož die S. Jakub v 5 k.: Kvělte již, bohatí! plačte již, lkajíce v psotách svých, kteréž přijdú vám. Zbožie vaše shnila sú, a rúcha vaše od molóv snědena sú; střiebro vaše a zlato zerzěvělo jest, a rez jich bude na svědectvie vám, a bude jiesti maso vaše jako oheň. Udělali ste sobě poklad na poslednie dny. O běda bohatým, jichž toto písmo dotýká, nepokají-li sě! Druhým obyčejem marně sě tratí zbožie, když je lidé zle utracují: jako na pýše, a na tělestné rozkoši. Tak jest mařil zbožie bohatec, jenž jest chodil v zlatohlavu a v bielém plátně, a jedl jest každý den stkvostně; a umřěv, jest pohřeben v pekle, jakož die Kristus. O tom psal sem napřěd v kázaní 33. A z toho již máš, že marně tratie zbožie skúpí a přielišní; mezi nimiž prostřědek držie stědří, jenž dávají, kde mají hodně dáti. Skúpí jsú, kteříž nedávají majíce, kdež by měli hodně dáti; a přielišní, jenž obecně slovú marnotratcie, ti dávají, kdež nemají dáti: jako hercóm, ženám na freji, na opilstvie, obžerstvie, a rozličně jinak utracujíce na pyšném rúše, střihajíce je. A kto móž krátcě vypsati, kterak marně tratie? Ale ač já nepopíši na ně každého marnotracenie, však každý taký marnotratcě jest obžalován přěd pánem bohem, že marně tratí jeho zbožie.

Dále die čtenie: „I povolal jest ho.“ Ač to povolánie, po němž nebude moci člověk vladařiti, ani kopati, a styděti sě bude žebrati, jest povolánie na smrti: avšak volá pán člověka vnitřním napomínáním, některého kázaním slova svého zevnitřním, některého nemocí, některého velikými dary, a některého velikým od lidí protivenstvím, a některého, jakož die výklad, bóh volá, dávaje v duši bázeň věčného zatracenie. Jakož učinil jest onomu bohatci, o němž die Kristus v 12 k. S. Luk.: Duše! máš mnohé věci položeny na mnohá léta; odpočívaj, jez, pij, hoduj! A řekl jest jemu bóh: Blázne! tuto noc duše tvé požádají [t. ďábli a vezmú ji jako svú] od tebe, a ty věci, které si připravil, čie budú? A pak poslednie povolánie naše bude, když nám v den súdný die bóh: Vstaňte, mrtví, poďte k súdu!

Dále die čtenie: „A řekl jest jemu: Co to slyším o tobě?
E. daj počet vladarstvie svého!“ Tu mají naučenie páni a pre-

láti, aby obžalovaného prvé povolali, než by nad ním mstili pro jiných žalobu. Druhé, aby hřiechu zjevného pomstili, a nečinili sě, jako by nevěděli; aj tuto die čtenie, že povolal, a povolav otázal. Třětie, aby sě na něm samým vztázal; aj teď die: „řekl jest jemu." Čtvrté, aby o té věci tázal, z kteréž jest obžalován, aby jistotu vzvěda, mohl právě tresktati, jest-li vinen, aneb vymluviti, jest-li nevinen; aj teď die: „Co to slyším o tobě?" Páté, aby tiše přěslyšel; neb die: „daj počet vladarstvie svého." Šesté, jest-li nehodný, aby ho ssadil; to když die: „neb již nebudeš moci vladařiti" neb vlásti..

Tu znamenám sobě hrozné slovo, že mi die pán: „Daj počet vladarstvie svého!" Hrozné, že die pán, přěd nímž nelzě nic tajnų býti; pán, přěd nímž nelze nic zapřieti; pán, jehož nelze sě skrýti; pán, od něhož nemóž nižádný vysvoboditi; pán, jenž chce z najmenšieho slova i pomyšlenie počet mieti; pán, jenž die v 12 k. S. Mat.: Z každého slova prázdného, kteréž promluvie lidé, dadie počet v den súdný. Aj tak mocný, múdrý a spravedlivý pán die mi: „Daj počet vladarstvie svého!" Jistě slyším k sobě hlas hrozný, neb otieže mne pán, kterak sem v kněžstvie všel: proto-li, abych jeho chvály najviece hledal, blížním a sobě k spasení prospěl? čili proto, abych zbožie dosti měl, nad jiné vzveleben byl, a rozkošný život vedl? Také otieže mne, proč sem a kterak v kněžství stál? a třětie, kterak sem v něm skonal? Kterak sem všel, die: Přieteli! kterak si sěm všel, nemaje rúcha svatebnieho? Mat. 22.
přieteli! kto tě uvedl? pravda-li či lež? Kristus-li či ďábel? láska-li či pýcha? prácě-li či rozkoš? peniez-li či ducha svatého milosť? Daj počet z toho! daj počet z skutków svých! daj počet z lidí, které si měl vésti k spasení a nevedl si! Ba běda nám kněžím, nevedeme-li lidu k spasení, že máme počet za ně vydati! neb die pán bóh v Ezechielovi v 3 k.: Synu člověčí! strážným dal sem tě domu [t. lidu mému] Israhelskému, a uslyšíš z úst mých slovo, a budeš jim praviti ote mne, že já diem k hřiešnému: Smrtí umřeš [zatracen budeš]! a ty nepovieš jemu, ani mluviti budeš, aby odvrátil sě od cěsty své zlé a byl živ; jistě on hřiešný v zlosti své umře, ale krve jeho [pomsty za hřiech, jako by krev jeho vylil] z tvé ruky požádám! O běda knězi, který zmešká koho,

nepravě jemu slova božieho! běda tomu, jenž brání kázati! běda tomu, ktož nedrží nad lidem stráže! běda, ktož jiné zlým příkladem aneb ponúcením jiné v břiechy vede! Die S. Pavel k Římenínóm v 14 k.: Každý sám za sě počet vydá. Ale nám kněžím přiškvrnil, řka k židóm v 12 k., že máme počet vydati za duše [poddacích neb poddaných]. A to sě stane, když každému z nás die pán veliký: „Daj počet vladařstvie svého, neb již nebudeš moci vladařiti.“ Neb již vladařstvie stane, když již nic v své moci člověk mieti nebude.

Dále die čtenie: „I vece vladař v sobě: Co učiním, že pán mój odjímá ode mne vladařstvie? kopati nemohu, žebrati sě stydím. Viem, co učiním, aby, když odstrčen budu od vladařstvie, vzěli mě v domy své.“ Tento vladař mudřě učinil: najprvé sám sě k sobě navrátil; neb jest doma při rozumu nebyl, když jest zbožie mařil. Protož die Kristus, že „vece vladař v sobě;“ t. pomyslil jest před smrtí, co ho má potkati po smrti. I pokládá prvé, že po smrti, když sě vladařstvie skoná, již čas nebude k zaslúžení; to sě mienί, když die: „kopati nemohu.“ Druhé vyznává, že hanběné jest mrtvých prošenie za pomoc od živých, jedné ač zaslúžili sú jsúce živi, tehdy jest bez hanby; a to sě mienί v tom slově: „žebrati sě stydím.“ Neb ani zatracenci, ani ti, jenž jsú v očistci, smějí bez hanby žebrati, nezaslúživše sobě: poňavadž bohatec pohřebený v pekle neuslyšán jest, aby jedna krópě vody byla jemu dána. Třětie, vladař tento obrátil sě jest ku pomoci dobré, že dobřě jest učinil spolusluhám, aby, když by on umřěl, oni jsúce živi, mohli jemu pomoci; a to sě mienί, když die: „Viem, co učiním, aby, když odstrčen budu od vladařstvie, vzěli mě v domy své.“ Ty tři věci znamenati máme, a poznati své krátké vladařstvie, a znajíce svú biedu, řěci s svatým Jobem: Co učiním, když vstane k súdu bóh? a když tázati bude, co jemu odpoviem? Job. 31.

Dále die čtenie: „A tak“ neb tehdy „svolav všecky dlužníky pána svého, vece prvému: Kterak mnoho dlužen jsi pánu mému? A on vece: Sto lahvic oleje.“ Tu znamenaj, že svolal jest dlužníky a odpustil jest jim, nejsa prošen od nich, aby vděčnějie přijeli. Dlužníci ti jsú chudí, jenž sú bohu dlužni sto lahvic oleje, t. nábožnú a laskavú vóli. Dále die: „I vece

jemu: Vezmi zápis svój, a seď brzo a napiš padesát.“ Tu die výklad, že polovici jemu odpustil. V tom znamená sě, že křěsťané mají býti hojnější v almužně než sú byli židé, příkladem Zachea, jenž jest řekl v 19 k. S. Luk.: Pane! aj polovici zbožie svého dávám chudým. Dále die čtenie: „Potom vece jinému: A ty kterak mnoho dlužen jsi? Kterýžto vece: Sto mtuov pšenicě. Vece jemu: Vezmi listy, a napiš osmdesát.“ Prvému odpustil puol, ale tomuto pátý diel; v tom sě znamená, že jednomu chudému mají křěsťané viece odpustiti, některému méně; jednomu viece dáti, druhému méně. Opět že viece odpustil oleje než pšenice, an jest dražší, jest naučenie, aby kto má mnoho, dal mnoho chudému, a kto má viece, aby dal viece. A opět, že má každý z nás viece žádati dáti než dává; a opět, že viece nemocným než zdravým; a opět, viece těm, jenž jsú viece prospěšní, než těm, jenž jsú méně prospěšní. A tak milý spasitel uvedl jest toto podobenstvie proto, abychom my, jenž jsme vladaři boží, měli slitovánie nad chudými, a z milosti jim pomáhali, a zvláště my kněžie, jenž jsme vladaři almužny chudým dané.

Dále die čtenie: „I chválil jest pán vladařě zbožie,“ latině stojí iniquitatis, to jest zlosti; a to móž rozumieno býti takto: Chválil jest pán vladařě zlosti, to jest vladařě zlostného, jenž jest byl zlý vladař, proto že mařil jest zbožie pána svého, a že nevěrně jest učinil pánu svému, odpustiv dlužníkóm bez jeho vědomie. Druhé móž takto býti rozumieno: že chválil jest pán vladařě zlosti, to jest vladaře zbožie, kteréžto zbožie vede mnohé lidi v zlosť; a ten smysl neb rozum jest k řeči Kristově, jenž die: „A já pravi vám, čiňte sobě přátely z zbožie zlosti,“ to jest z zbožie, jenž zavodí v zlosť: ne tak, by zbožie bylo vino, ale že člověk, žádaje jeho zle, padá v hřiechy. A tak ve čtení položil sem vladařě zbožie, a nepoložil sem vladařě zlosti. „A chválil jest pán vladařě zbožie, že by opatrně učinil.“ Chválil ho ne proto, že nevěrně by učinil k svému pánu, ale že opatrně učinil, vzpomínaje, že zle vladařil, a rozuměje svého pána spravedlnosti, a opatruje svój budúcí nedostatek. A tak my máme býti opatrni, želejíce toho, co sme zmařili, a hlediece na spravedlnosť boží, a patřiece

k biedě, která by nás mohla potkati; a kdy bychom to učinili, tehdy chválil by nás pán Kristus z té opatrnosti.

Dále die: „neb synové tohoto světa v pokolení svém jsú opatrnější synóv světla.“ To jest: milovníci tohoto světa opatrnější jsú v svých obchodiech, než synové boží v svých; neb oni velmě žádostivě, pilně a snažně jdú okolo s obchody svými, a ne tak duchovní s obchody svými. A to pro dvojí věc: prvé proto, že milovníci světa ihned vidomě mají odplatu svých obchodóv, ale synové světla čakají odplaty; druhé proto, že tělo velmě váží duši k věcem zemským, jakož die písmo: Tělo, jenž sě ruší, obtěžuje duši. A tu věz, že lidé zlí slovú synové světa tohoto: Prvé proto, že sě v obyčejích sjednávají s tiemto světem, proti onomu slovu svatého Pavla:
Rom. 12. Neroďte sě připodobniti tomuto světu. Druhé proto, že jsú pilni zbožie tohoto světa, proti tomu, jenž die S. Pavel: Ni-
1 Tim. 2. žádný, ktož rytěří bohu, neplete sě v obchody světské. Třětie proto, že jsú velicí milovníci tohoto světa, a nepřietelé boží; jakož die S. Jakub v 4 k.: Ktož kolivěk přietel tohoto světa chce býti, nepřietel boží bude. Čtvrté proto, že viece milují dědictvie tohoto světa, než dědictvie královstvie nebeského. Pak dobří lidé slovú synové světla: Prvé proto, že činie skutky světla, to jest ctnosti, jenž jsú skutkové světla
Rom. 13. pravdy; jakož die S. Pavel: Oblecme sě v oděnie světla, abychom ve dni poctivě chodili. Druhé proto, že jsú milovníci světla, to věz Krista, jenž die v 8 k. S. Jana: Já jsem světlo. Třětie, že jsú dědici věčného světla.

Dále die Kristus: „A já pravi vám, čiňte sobě přátely z zbožie zlosti, ať kdy nedostatečni budete, vezmú vás u věčné přiebytky.“ Túto řečí ukazuje Kristus, co jest mienil tiem podobenstvím: že abychom zbožie chudým dávali, a tak je sobě přátely zdělali, aby nás po smrti do přiebytka nebeského vzěli. Protož die: „A já,“ jakožto pán ten, jenž má vladaře, „pravi vám,“ mým sluhám a vladařóm, „čiňte sobě přátely,“ t. angely, svaté lidi a chudé, z zbožie tělestného, jenž slove „zbožie zlosti,“ proto že mnohým jest příčina zlosti. Tu věz, že nevelí Kristus, aby kto zle dobývaje zbožie, i dával chudým, ale z zbožie dobřě dobytého; neb die písmo: Ktož obětuje oběť z lúpeže chudého [t. oblúpě chudého], jako by obě-

toval syna před oblíčejem otcě jeho [t. morduje ho otci dal]. I klamají sě velmě lúpežníci, lichevníci, a jiní zlí dobyvači zbožie, mnějíce, by tiem sě bohu líbili, že mnoho zle dobudú a málo chudým dadie, neb oltářóv nastavějí a kaplanóv. S. Augustin die, že dávajíce tak bohu, chtie, aby bóh byl účasten jich hřiechóv, jako přijemník lichvy a lúpeže. A kněžie berú, a mnišie hulejí, a obojí chválé, že dávají jim; ale nepovědie jim, že těžcě hřěšie, a chtěli-li by sě káti, aby navrátili těm nebožátkóm, které sú zklamali neb zlúpili; jako Zacheus před Kristem řekl jest: Pane! aj polovici zbožie svého Luk. 19.
dávám chudým, a ač sem co koho zklamal, navracuji čtvero, to jest třikrát viece. A ktož tak učiní jako Zacheus, ten učiní sobě přietele: Krista pána, všechny svaté, i ty, jimž navrátí, že zaň budú boha prositi.

Ale dieš: Některá žena frejem neb smilstvím peněz neb zbožie jest dobyla; a poňavadž nemóž ho právě požívati, kam má to zbožie neb penieze dieti? a pán bóh zapověděl jest těch peněz obětovati. Tu diem, že taká žena, želejíc hřiechóv svých, móž na chudé obrátiti penieze ty neb jiné zbožie; neb nenie hodné, aby zlosynóm vrátila, jenž sú jí pro hřiech dali; a sama jich také nemóž požívati, jedné ač by byla tak chudá, že by i rubáš i suknici za smilstvie měla, tehdy aby nahá neostala, nemá-li přietele kterého, jenž by ji přioděl, mohla by v rubáši v tom neb v sukni dotud choditi, až by sobě jiný vydělala, řkúc: Milý pane bože! ty jsi pán té suknicě: račiž mně hřiešné popřieti, ať v ní chodím, jako od tebe milostivého pána majíci; neb poňavadž hřiešné přijímáš, a dáváš jim milosť, jenž lépe odievá, než které rúcho tělestné, také mně hřiešné popřěješ toho rubáše neb suknicě. A tak i jiný hřiešný, jenž jest zle dobyl zbožie neb rúcha, v poslední núzi móž učiniti; neb v núzi takú všecky věci mají býti obecny, jakož jest pán bóh obecný i zlým lidem i dobrým, dávaje jim potřěbu tělestnú, i slunce i déšť.

Aj již slyšíš, kterak máme činiti sobě přátely z zbožie, jakož velí spasitel; a ne darmo, neb die: „ať kdy nedostatečni budete," to jest, když samiem sě vám vašich skutkóv nedostane, aneb takto, a zdá mi sě lépe, neb latině stojí: cum defeceritis, to jest: když zemřete, „vezmú vás," to jest,

přijmú světí u věčné přiebytky. Latině stojí: tabernacula, to jest: u věčné stany; česky dobřě „přiebytky," v nichž na věky světí budú přěbývati. A tak jest, že lidé milosrdní, jenž chudým milosrdné skutky činie, a jsú dobřě živi, ihned po smrti bývají v nebeské královstvie přijeti. Jehož nám rač dopomoci milosrdný spasitel, jenž die v súdný den milosrdným: Poďte, požehnaní! přijměte královstvie nebeské, jenž vám jest připraveno přěd stvořením světa. Amen.

Neděle desátá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 19 kapitole.

V ten čas,[1] když sě blížieše[2] Ježíš k Jeruzalému, vida město, plakal jest na ně, řka: že by bylo poznalo, i ty,[3] a jistě v tento den tvój,[4] kterýž[5] k pokoji[6] tobě.[7] Ale nynie skryty jsú[8] přěd tvýma očima;[9] neb přijdú dnové[10] na tě, a obklíčie tě nepřietelé tvoji[11] náspem,[12] a obklíčie tě,[13] a súžie tě všudy,[14] a na zemi povrhú[15] tě, i syny[16] tvé, jenž v tobě jsú, a neostane v tobě kamene na kameni, proto že's nepoznalo času navštievenie svého.[17] A všed do chrámu,[18] počě vymietati prodavače[19] a kupcě v něm,[20] řka jim: Psáno jest:[21] Dóm mój dóm modlitby[22] jest, a vy učinili ste jej jeskyní lotrovú.[23] I bieše každý den[24] uče v chrámě.

[1]) v Květnú neděli. [2]) Lukáš die: přiblížil. [3]) doslyš: plakalo by. [4]) t. v malý čásek, v němž svú vóli máš a raduješ sě. [5]) den. [6]) krátkému. [7]) doslyš: jest. [8]) t. budúcie pótky těžké. [9]) tělestnýma i vnitřníma. [10]) mnozí a těžcí. [11]) Titus a Vespesianus. [12]) nasutým plotem. [13]) přiekopem a posádkami. [14]) na všechny strany. [15]) zbořiece. [16]) lid. [17]) jenž tě navštievil spasitel. [18]) milý král, počal od kněží mstíti křivdy božie, a v tom dal jest příklad králóm, kniežatóm a pánóm. [19]) jenž sú lakomstvím chrám poškvrnili. [20]) t. z něho. [21]) Isaiáš píše v 56 k. [22]) t. modlitbě ustavený, ne lakomství. [23]) neb lúpíte v něm lidi jako lotři. [24]) od toho dne až do čtvrtka.

A. Spasitel milostivý, jakož toto čtenie ukazuje, trojí věc jest na sobě ukázal, to věz: milosrdenstvie, pravdu a sprave-

dlnosť. Milosrdenstvie, že vida budúcie pótky Jeruzalémské, plakal jest; pravdu, že co jest prorokoval, to sě naplnilo; a spravedlnosť, že z chrámu trhovcě vymetal jest. O milosrdenství die S. Lukáš: „Když sě blížieše Ježíš k Jeruzalému,“ jeda na oslíku v Květnú neděli, „vida město, plakal jest na ně,“ neb nad ním, věda, že po 42 letech od Tita a od Vespesiana, Římských kniežat, má zkaženo býti i v lidu i v stavení. A toho sú Jeruzalémští nevěděli; protož řekl jest, „že by bylo poznalo,“ t. ty město, „i ty,“ doslyš: plakalo by. To jest: ty lide města Jeruzalémského! by poznal, jako já znám tvé budúcie zkaženie, i ty by plakal. A tu znamenaj milosrdenstvie svého spasitele, že tak velmě plakal jest, že zalknuv sě pláčem, řekl jest: „že by poznalo, i ty,“ nemohl pro zalknutie dořéci. „plakalo,“ toho slovcě. „A jistě v tento den tvój,“ t. v malý čásek tvój, v kterémž svú vóli máš. Neb takto: „A jistě v tento den tvój,“ to jest, dnes den tobě daný, v kterýž král tvój, pravý bóh a pravý člověk, jede k tobě na oslíku, pokoje tobě žádaje, doslyš: raduješ sě, ty Jeruzaléme! maje ty věci, kteréž k pokoji tobě jsú. „Ale nynie skryty jsú,“ to věz budúcie tvé pótky těžké, „předˇtvýma očima,“ tělestnýma i vnitřníma. „Neb přijdú dnové na tě,“ t. po 42 letech, v kteréžto dny bude pomštěno nad tebú; „neb obklíčie tě nepřietelé tvoji,“ Titus a Vespesianus, „náspem,“ to jest, plotem nasutým prstí opletú tě, „a obklíčie tě,“ to věz přiekopem, a věžmi a posádkami. Neb tak sě jest stalo, že učinili sú Titus a Vespesianus přiekop, a plot nasutý okolo všeho města, a ustavili sú byli tvrze okolo, aby nižádný nemohl ujíti; tak sú silně byli oblehli, a v najvěččí hod Velikonoční židovský, když sú sě byli sešli. A Kristovu tomuto proroctví nevěřili sú židé Jeruzalémští, jakož Jeremiáš v svém pláči jest řekl: Nevěřili Tren. 4.
sú králové zemští, a všickni přěbyvači světa, by všel nepřietel branami Jeruzalémskými. Ano prorokoval Isaiáš v 29 k., řka, že bóh die: Obklíčím tě okolo, a učiním proti tobě násep, neb posádku. A tak sě stalo.

Dále die Kristus: „a súžie tě všudy,“ to jest na všechny B.
strany, že nelzě bude ujíti, ani co kto bude mieti jiesti. Stalo sě; neb píše Josefus, že jedna paní urozená, jmenem Maria, v tom obležení jedla jest svého syna. A to vzvěděvše strážní

města, pověděli sú všem v městě; a oni všickni plakali sú, a ihned s velikým pláčem, lkáním a křikem brány sú otevřěli. A tak pohané všedše, všechny sú pořád mordovali a pálili. I naplnil sě pláč Jeremiáše proroka, že sě stalo pro hřiechy prorokóv jeho [t. Jeruzaléma] a kněží jeho, jenž sú vylili u prostřědce jeho krev spravedlivých. Vylili byli krev nevinnú Kristovu, Štěpánovu a Jakubovu, a jiných spravedlivých vylili. A o jedení dětí řekl bóh v knihách Deuteron. v 28 k.: Nebudeš-li přikázanie mého plniti, budeš jiesti plod břicha svého, a maso synóv svých a dcer svých, jež dal jest tobě pán bóh tvój, v súžení a v zkažení [in vastitate]. Die také Josefus, že každý den pět set jich ukřižovávali, kteréž sú v noci a ve dne lapali. A měli sú to vítězstvie Římeníné, jakož die S. Augustin, od boha, ač sú mněli, by jich bohové jim to vítězstvie dali. A die S. Augustin, že v tom Římeníné byli sú jako metla hněvivého krále a neukroceného, a byli sú sekyra božie, jíž sú židé pro své zaslúženie tresktáni. A v tu dobu Římeníné město a lid židovský vzdvihli sú. A tak přišlo na ně to pro smrť Kristovu, čehož smrtí jeho chtěli sú sě vystřieci; neb řekl jest Kaifáš, v 11 k. S. Jana, s biskupy a s zákonníky v radě: Co činíme, že tento člověk divy mnohé činí? pustíme-li ho tak, všickni uvěřie v něho, a přídú Římeníné a vzdvihnú naše město i lid. Aj toho sě bávše, zabili sú nevinného Ježíše,
c. i upadli sú v to. A snad sě též stane nynějším kněžím, jenž bojiece sě, aby jim zbožie neubylo, nedadie slova božieho kázati; ale ač druhým neubude přěd smrtí, ubude jim na smrti, že ho s sebú nic nevezmú. Neb die David prorok: Mužie bohatstvie usnuli sú sen svój [t. umřěli sú], a nic nenalezli sú v rukú svú. A již mnozí, bojiece sě ztratiti zbožie, bránili sú slúžiti, a nechtěli sú slúžiti; a proto božím zpósobem zbožie něco potratili sú.

Dále die Kristus: „A na zemi povrhú“ neb prostrú „tě,“ t. obořiece, „i syny tvé, jenž v tobě jsú,“ t. zmordujíce na zemi povrhú; „a neostavie v tobě kamene na kameni.“ To sě stalo, neb již jinde město stojí; neb hrob Kristóv jest již u městě, i to miesto, kde jest byl ukřižován přěd městem. A to Kristovo slovo naplnil Elias Adrian, jenž druhé byl jest poslán od Římenínóv, a všecko město vyvrátil jest. Naplnilo

sě, co prorokoval Micheas v 3 k.: Sion [ta hora Jeruzalémská] jako pole orána bude, a Jeruzalém hromadú kamenie bude. A proč mělo sě státi tak tomu městu, die spasitel příčinu: „proto že's nepoznalo navštievenie svého,“ to věz, jímž tě navštievil stvořitel, vtěliv sě, kázav v tobě, mrtvé křiesiv tobě a nemocné uzdravovav, a přijev tobě, král chudý, tichý a pokorný, na oslíku, jakož prorokoval jest Zacharias, řka: Aj král tvój přišel jest tobě spravedlivý a spasitel, on chudý, a Zach. 9.
sedě na oslici a na oslíku. Aj že toho svého navštievenie nepoznal, že nechtěl poznati lid Jeruzalémský, stalo sě tak lidu i tomu městu; a že kněžie byli sú najprvé v hřiechu nepoznánie navštievenie spasitele svého, jenž sú tu, an jede na oslíku, bránili ho chváliti, když ho obec chválila. Neb před tiemto čtením píše S. Lukáš, že když sě blížil s hory Olivetské, počěli sú všichni zástupové sstupujících, radujíce sě, chváliti boha hlasem velikým, pro všechny ctnosti, kteréž sú viděli, řkúce: Požehnaný, jenž přišel jest král, ve jmenu božiem! pokoj v nebi a sláva na vysokosti! A někteří z zákonníkóv z zástupu řekli sú k němu: Mistře! laj učedlníkóm svým. Jimž on vece: Pravi vám, budú-li tito mlčeti, kamenie bude volati! A ihned die: „A když sě přiblížil, vida město, plakal jest na ně.“ Aj tu máš zjevně, že obec sě radovala, a vyznala navštievenie krále a spasitele svého; ale potom jest od kněží svedena, jenž sú tuto bránili jeho navštievenie vyznávati, a jenž sú ho potom na smrť připravili.

Protož aby ukázal na nich, odkud pomsta jako z kořenu na ně příde, „všed do chrámu, poče vymietati prodavače a kupcě v něm, řka jim: Psáno jest: Dóm mój dóm modlitebný nazván bude, a vy učinili ste jej jeskyní lotrovú!“ Tu D.
die S. Řehoř, že pověděv budúcie zlé, to věz pomsty, ihned do chrámu všel jest, aby z něho prodavače a kupcě vymetal. Jistě ukázal jest, že pád lida najviece pro hřiech kněžský byl jest; neb zkaženie města prorokovav, a prodavače a kupcě v chrámu biv, tiem skutkem jest ukázal, odkud kořen zatracenie jest pošel. Neb jakož od jiného evangelisty naučili sme sě, v chrámě holubicě sú prodávali. A co skrze holubice? jedné svatého ducha dar sě znamená. Ale prodavače a kupcě z chrámu vymietá, neb ty, kteříž pro dar rucě kladú, ueb ty, kteříž

ducha svatého dar mienie kúpiti, zatracuje; o kterémž chrámu ihned sě die: „Dóm mój dóm modlitebný jest, a vy učinili ste jej jeskyní lotrovú.“ To S. Řehoř, ukazuje, že kněžie byli sú z kořen vinni zkaženie Jeruzalémského, učinivše z chrámu božieho jeskyni lotrovú, tak že sú v něm lidi lúpili svým lakomstvím. Neb die dále S. Řehoř: Dóm modlitby jeskyní lotrovú učiněn jest. Neb proto sú v chrámu stáli, aby ty, kteříž by daróv nedali, tělestně by sě jim protiviti uměli, aneb ty, kteříž by dávali, duchovně je zmordovali. To Řehoř. A ač kněžie byli sú jemu protivni, že jich hřiechy tresktal, a je z chrámu jako lotry vyhnal, však jest milostivý spasitel kázanie neopustil; protož die konec čtenie: „I bieše každý den uče v chrámu.“ Každý den, od toho dne až do čtvrtka, učil jest učedlníky své, i lid, i kněží v chrámu. To krátcě, jakož jest stalo sě s Jeruzalémem, vedlé proroctvie našeho spasitele.

E. A že by nám to věděti málo platno bylo, bychom k sobě toho úžitečně neobrátili, protož znamenavše Kristovo milosrdenstvie v pláči litostivém, pravdu v proroctví naplněném, a spravedlnosť v tresktání kněžském a v zkažení Jeruzalémském, znamenajme, že plakal jest milostivý spasitel netoliko na Jeruzalém, to město, ale na naše a pro naše hřiechy. A v tom dal jest příklad každému věrnému, že má plakati netoliko svých hřiechóv, ale i jiných. Neb poňavadž on, nemaje nižádného hřiecha, plakal jest nejednú, ale třikrát, jakož jisté písmo jest: jednú nad Lazarem, chtě ho z mrtvých vzkřiesiti, Jan v 11 k., a druhé, jakož teď praví čtenie, a třětie na kříži visc, jako die S. Pavel v ep. k židóm v 5 k., že prosby k němu, t. k otci, jenž ho mohl od smrti vysvoboditi, s křikem mocným a s slzami obětovav, uslyšán jest pro svú poctivosť: i který jest sluha jeho, by jsa hřiechóv účasten, neplakal by i na své i na cizie hřiechy, poňavadž on jest tak často a tak velmě plakal? né poňavadž každý hřiech, a zvláště smrtedlný, jest ku potupení i otcě, i syna, i ducha svatého, a jest k škodě všeho svatých sboru v zemi, jistě nevěrný jest ten sluha, kterýž neželé svého pána boha, otcě milosrdného, hanby a potupenie, a škody své matky cierkve svaté. Opět ktož móž polepšiti a netbá, ten jest účasten hřiecha. A že každý člověk zde v světě, maje rozum dobrý, kterýž neželé

svých i jiných hřiechóv, móž polepšiti a netbá, protož každý ten jest účasten hřiecha, a ovšem ten, kterýž vesel jest hřiechem svým i cizím. Taký člověk netbá pláče svého spasitele, ani slova, jenž die: Blahoslavení, jenž lkají, neb budú obradováni. A opět: Blahoslavení, kteříž nynie pláčete, neb budete sě smieti. A milostivý spasitel, „vida město, plakal jest na ně, řka: že by bylo poznalo, i ty,“ doslyš „plakalo by,“ jako já, tvój stvořitel, tě navštěvuje pláči. O by hřiešný člověk viděl, co zlého činí jemu hřiech, by viděl, co ho potká na smrti, a co po smrti, ač sě želením hřiecha nepokaje, jistě plakal by, jenž sě nynie raduje; jako die Šalomún o hřiešných: Radují sě, když zlé učinie, a veselé sě v najhorších věcech. Mt. 5. Luk. 6.

F. Ale dlúho-li to bude? jistě nedlúho, neb die spasitel: „A jistě v tento den tvój, jenž ku pokoji tobě,“ doslyš „jest,“ v němž sě raduješ. Tiem dnem miení spasitel malý čásek, v němž sě hřiešní radují; neb jich radosť velmě brzy mine, jakož die Job v 20 k.: Radosť pokrytcě k podobenství oka mženie. A opět v 21 k. die: Držie húsle, perú na buben, radují sě k zvuku varhan, a vedú v rozkoši dny své, a okamženě do pekel sstúpili sú. Protož die Kristus: „v tento den tvój.“ Tu die S. Řehoř: Svój den má zde duše zlá, jenž sě raduje v běžíciem času, jíž ty věci, kteréž jsú, ku pokoji jsú; neb když sě veselí zbožím, když ctěními sě výší, když tělestnú rozkoší sě rozpúštie, když sě nižádné muky búdúcie nelekᚠpokoj má v den svój. A ta duše těžké pohoršenie zatracenie svého bude mieti v den cizí; neb tehdy sě bude mučiti, když sě spravedliví budú radovati, a všecky věci, kteréž jí nynie ku pokoji jsú, tehdy v hořkosť sváru obráceny budú; neb sama s sebú počne sě vaditi, proč zatracenie, kteréž trpí, sě nelekala, proč jest od těch věcí, k nimž jest hleděti měla, oči svoji jest zavierala. Protož jí sě die: „Ale nynie skryty jsú přěd očima tvýma.“ Neb přěvrácená duše, nynějšími věcmi okojená, neb k nim přichýlená, v zemských rozkošech rozpuštěná, skryla jest sobě zlé věci budúcie; neb opatřiti budúcích věcí nechce, aby jie nezamútily. A tak když v tomto životě rozkošném sě opustí, co jiného, jedné že zavřěvši oči v oheň jde? To vše S. Řehoř.

Dále die Kristus: „Přijdú dnové na tě, a obklíčie tě nepřietelé tvoji náspem.“ Prvé řekl: „v tento den tvój,“ ale již die: „přijdú dnové na tě;“ neb malé jest v světě utěšenie, ale dlúhé jest někomu v očistci mučenie, a někomu věčné v ohni zatracenie. Nepřietelé duše najhorší, jakož die S. Řehoř, jsú zlí duchové, kteříž ji, když z těla jde, obkličují; již sú v tělestné milosti mnohými zklamáními krmili, již v tu dobu náspem obkličují, když před oči jejieho rozuma zlosti přivedúce, které jest činila, k tovařišství svého zatracenie ji táhnúce, ji sužují, aby na konci života jsúc popadena, a od kterých nepřátel jest obklíčena, aby viděla, a kudy by ujíti chtěla, aby nenalezla; neb již činiti dobřě nebude moci, neb jest zhrzěla dobřě činiti, co jí bylo hodné činiti. A tak móž rozumieno býti, co die spasitel: „Obklíčie tě nepřietelé tvoji náspem, a obklíčie tě a súžie tě všudy.“ Zlí duchové všudy duši sužují, když netoliko zlé skutky, ale i mluvenie i myšlenie vzpomínají, aby ta duše, jenž sě v hřiechu byla rozšířila, najposlé aby byla v odplatě súžena. „A na zemi povrhú tě, i syny tvé, jenž v tobě jsú.“ Tehdy duše na zemi bývá prostřiena neb povržena, když tělo jejie, jemuž jest v chlipnosti přivolovala, aby sě v prach vrátilo, bude puzeno; a tehdy synové duše mrú, když myšlenie zlá, jenž z nie pocházějí, na konci života pomstú budú rozptýlena. Neb psáno jest: V ten den [poslední] zhynú myšlenie jich! A že ta myšlenie bývají tvrdá, protož mohú skrze kamenie býti znamenána; protož dále die Kristus: „A neostavie v tobě kamene na kameni.“ Neb převrácená mysl, když zle myslí, jinú zlú mysl přikládá, co jiného činí, než že kámen na kámen klade? Ale v zkaženém městě kámen na kameni neostává; neb když duše ku pomstě jest vedena, všechno ustavenie mysli v ní bývá rozptýleno. A proč to duše trpí, ihned sě ukazuje, když Kristus die: „proto že's nepoznalo času navštievenie svého.“ Neb zlú duši pán všemohúcí mnohými obyčeji navštěvuje: neb vždy ji navštěvuje přikázaními, a někdy bičem, a někdy divem, aby pravé věci, jichž jest neznala, již slyšala; a když ještě jest pyšná a hrzie, aspoň aby neb bolestí sě navrátila, aneb dobroděnstvím jsúc přěmožena, zlostí, kterú jest učinila, aby sě již styděla. Pakli toho neučiní konečně, tehdy bude dána ne-

přátelóm, s nimiž súdem božím v tovařišství věčného zatracenie bude svázána.

Dále die čtenie: „A všed do chrámu, poče vymietati prodavače a kupcě v něm.“ Tu die S. Řehoř: Jakož chrám boží u městě jest, tak v lidu věříciem život zákonníkóv jest; a často mnozí oděv zákonničí berú na sě, a když miesto svěcení [na kněžstvo neb diakonstvo] přijmú, svatý úřad v zisk zemského trhu táhnú. Neb prodavači v chrámě jsú ti, kteříž to, což jiným z práva přislušie, za penieze dávají; neb spravedlnosť prodávati jest, ji za dary vzaté zachovati. Ale kupci v chrámu jsú ti, kteříž toho, což spravedlivé jest, blížniemu zaplatiti nechtie, a když spravedlivé věci učiniti nechtie, dadúce patronóm [súdciem, pánóm neb prelátom] penieze, kupují hřiech; jimž dobřě sě die: „Dóm mój dóm modlitebný jest, a vy učinili ste jej jeskyní lotrovú.“ Neb častokrát, když převrácení lidé miesto duchovnie držie, tu zlosti své mečmi zabíjejí, kdež sú své blížnie modlitbú živiti měli. To vše S. Řehoř. O by tuto svatú řeč vážili kněžie, preláti i mnišie, jenž úřad v trh peněžitý táhnú, křest, mše, modlitby, svěcenie kostelóv i oltářóv, svěcenie na kněžstvie i biskupstvie, rozhřěšenie i žehnánie, olejovánie i pohřeb, a jiné věci duchovnie, jež sú na zisk tělestný obrátili! O tom psal sem širocě v knihách českých „O svatokupectví.“ Také mají vážiti tu řěč svatého Řehoře ti, kteříž jsúce vinni blížniemu, jemu nedosti učinie, ale dadúce penieze súdci, pánu, neb prelátu, chtie tudy prosti býti; jistě ti jsú kupci, a páni jsú prodavači, jenž jsú z sboru svatých vyhnáni, a nepokají-li sě, tehdy v súdný den budú od chrámu královstvie nebeského odlúčeni. Také mají to všichni znamenati, kteříž majíce blížnie živiti slovem božím, příkladem dobrým a modlitbú, a pak zpět stojiece v svatém úřadě, mořie je zlým příkladem, neb zmeškáním; neb tací dóm svého svědomie jeskyní lotrovú činie, jenž by mělo býti chrám neb dóm nábožného modlenie. Jakož die S. Řehoř, že mysl zlých lidí již ne dóm modlitby, ale jeskyně lotrová jest, když duše opustiec nevinnosť a upřiemosť svatosti, to miení učiniti, čím by mohla blížním svým uškoditi. A že proti těm všem zlostem slovy svými náš vykupitel ustavičně nás učí, to sě ještě miení, co že sě stalo, čtenie svědčí, když die: „I bieše

každý den uče v chrámě;“ neb když mysl věřících, aby sě zlých věcí ostřiehali, pevně učí, každý den pravda [Kristus] učí v chrámě. To vše S. Řehoř.

A tak máme, že milostivý spasitel na hřiechy jest plakal, plakav hřiešníkóv jest bičem pomrskal, z chrámu je vyhnal, a penieze jim rozsypav, řečí jich potresktav, potom každý den v chrámu kázal. A v tom dal jest příklad věrným svého slova kazatelóm, aby hřiechóv lidských želeli, želejíce písmem proti nim kázali, a zvláště proti svatokupectví; a v tom aby do smrti jako Kristus stáli, nepobiehajíce od pravdy pro strach, jimž svatokupci chtie každého, ktož jich dotkne, od božieho slova odhroziti. Neb die spasitel v 10 k. S. Mat.: Budete v nenávisti všem [zlým] lidem pro jmeno mé; ale ktož setrvá až do konce, ten spasen bude. Toho konce a setrvánie rač nám dopomoci, spasiteli milý! jenž si plakal na naše hřiechy.

Neděle jedenadctá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 18 kapitole.

V ten čas řekl jest Ježíš k něekterým, kteříž v sě ufáchu jako spravedliví, a hrziechu jinými, podobenstvie toto: Dva člověky vstúpila sta[1] v chrám, aby sě modlila: jeden zákonník, a druhý zjevný hřiešník. A zákonník stoje, tyto věci[2] u sebe modléše sě,[3] řka: Bože! dieky činím[4] tobě, že nejsem jako jiní lidé: lúpežníci,[5] nespravedliví, cizoložníci, a také jako tento zjevný hřiešník. Postím sě dvakrát v týden, desátky dávám všech věcí, kteréž mám. A zjevný hřiešník z daleka stoje, nechtieše očí k nebi vzdvihnúti, ale bijieše prsy své, řka: Bože! milostiv buď mně hřiešnému! Věru pravi vám: sstúpil jest[6] tento[7] spravedliv v dóm svój od onoho;[8] neb každý,[9] ktož sě výší,[10] bude ponížen,[11] a ktož sě níží,[12] bude povýšen.[13]

[1]) neb šla sta. [2]) t. tyto řěči. [3]) t. sě chlubě. [4]) neb děkuji. [5]) neb lapáci, dráči, bráči. [6]) z chrámu sě vrátil. [7]) zjevný hřiešník. [8]) zákonníka. [9]) člověk. [10]) pýchú zde na světě. [11]) na onom světě, ač sě nepokaje. [12]) pokorú. [13]) v dóstojenství svatém.

Spasitel náš milostivý, jsa pokorný, chtě pyšné ku po- A.
koře přivesti, přivedl jest na příklad dva člověky: jednoho
pyšného a druhého pokorného, abychom jako v zrcadla hle-
diece, pýchy sě vystřiehli, a pokory sě drželi, jiných netupili,
a sami sě v hřiešiech pánu bohu vyznávali a smilovánie pro-
sili. Aj proto „řekl jest Ježíš k některým, jenž v sě ufáchu jako
spravedliví a hrziechu jinými, podobenstvie toto: Dva člověky
vstúpila sta v chrám, aby sě modlila: jeden zákonník, a druhý
zjevný hřiešník.“ Tu znamenaj, že zákonník to jest opustil,
proč jest do chrámu šel: neb šed sě modlit i nemodlil sě;
druhé, že byl pyšný; třětie, že tupil blížnie. A tak nic jest
úžitečného sobě neuprosil, a v hřiešiech jest ostal, a viece
jich nabyl. Ale zjevný hřiešník, ten sě tiše a pokorně v hřie-
šiech vinen dal; druhé, sě styděl; třětie, hřiechu želel; čtvrté,
krátcě a dobřé sě za hřiechy modlil. Protož odpuštěnie hřie-
chóv jest vzal, a spravedliv jsa domóv jest přišel. Zákonník,
že sě výšil, jest ponížen; a zjevný hřiešník, že sě ponížil, jest
povýšen. A tak sě stane každému, jakož zákonníka neb zje-
vného hřiešníka následovati bude. Neb ta dva člověky dávaje
nám na příklad k modlení, die spasitel: „Dva člověky vstúpila
sta v chrám, aby sě modlili.“ „Dva,“ aby láska zachována
k blížniemu byla, bez niež modlitba nenie bohu vzácna. „Člo-
věky,“ aby sě tichosť ukázala; neb člověk, jakož die Aristo-
tiles, jest živočich tichý a sbytečný s jinými. Protož die tichý
Kristus: Učte sě ode mne, žeť tichý jsem a pokorný srdcem. Mt. 11.
„Vstúpila sta,“ latině vzní: vzhóru sta šla. V tom sě ukazuje, B.
že má v modlitbě mysl býti k bohu povýšena, neb pravé
modlenie jest mysli k bohu povýšenie; a to jest měl zjevný
hřiešník. „Do chrámu;“ neb chrám neb kostel jest miesto
zvláštně k modlení zpósobné, jakož o tom psal sem v knihách
„O modlitbě.“ „Aby sě modlila,“ ne aby frejovala, ani marné
básně slyšěla, ani neúžitečně šeptala neb sě smála, ani aby
lakomstvie hledala, jehož nynie v kostele zákonníci hledají i
kněžie, z nichž druzí by do kostela nenazřěli, by tělestného
póžitka mieti neměli. A tací měli by z kostela vyhnáni býti,
aby z domu božieho modlitebného nečinili jeskyně lotrové.
Neb v domu božiem, jakož die svatý Augustin, nemá nižádný
nic jiného činiti než to, k čemu jest ustaven dóm boží. A že

ustaven jest k boží chvále, protož má v něm boha chváliti modlením, neb o bohu myšlením, kázaním jeho slova, neb slyšením, zpieváním, neb jiným skutkem svatým. Protož běda těm, kteříž v domu božiem hledají smilstvie, neb lakomstvie, nekázeň plodie, neb jiné hřiechy!

Aj tato „dva vstúpila sta v chrám, aby sě modlila: jeden zákonník, a druhý zjevný hřiešník.“ Zákonník to jest ten, jenž sě z obcě vylúčil neb oddělil zvláštními obyčeji a rúchem,
c. chtě nad obecný lid býti viece svatý; a zjevný hřiešník to jest ten, jenž zjevně hřěší: smilní, opíjé sě, laje zle, hrá v kostky neb jinú hru o penieze, neb tancuje v svátek a také i v jiný den, neb kupuje obroky, aneb drží mnohé lakomě, a pyšně sě odievá na almužnu, a tráví, ano lidé to zjevně vědie; také ten, jenž zjevně po lakomství stojí, jakož die S. Beda, že zjevný hřiešník byl jest ten, kterýž mýtné jest bral neb najímal, aneb zisku tohoto světa trhem hledal. Tak die ten svatý. Ale vedlé slova i latinského i českého: publicanus, zjevný hřiešník, jest ten, ktož zjevně lidí sě nestydě hřěší.

„A zákonník stoje, tyto věci u sebe modléše sě.“ Tu věz, že móž sě člověk dobřě modliti stoje, jakož sě modlil stoje zjevný hřiešník; ale však postava k modlení těla jest najzpósobnějšie obecně časem a miestem klečenie, aneb na tvář padnutie. A tak sú sě modlili proroci a jiní světí, a zvláště náš milosrdný spasitel. Jakož die S. Lukáš v 22 k., že položiv kolena [t. klek na koleně] modlil sě jest. A svatý Mat. v 26 k. die, že padl jest na svú tvář, modle sě a řka: Mój otče! móž-li býti, nechť odejde ode mne utrpenie toto. Aj již máš příklad svého spasitele, že klečenie a na tvář padánie v modlení jest hodný zpósob; avšak móž sě člověk hodně modliti stoje, sedě, i leže, i chodě, i jezdě, ale najzbožnějie kleče, neb na tvář padna. A k tomu mají býti jiné příčiny: prvá srdce čisté, druhá povýšenie mysli, třětie slov pravé řiekánie, čtvrtá rozum řiekánie. Protož radějie bych řiekal „Otče náš“ jeden k odplatě s rozumem, než mnoho jiných řečí, jimž nerozumiem; a lépe jest hřiechóv srdečně bez řěči želeti, než krásnú řeč vymyšlenú řiekati neb zpievati. Protož die S. Řehoř: Právě sě modliti jest, v žalosti lásky lkánie z srdce, ale ne krásných slov vydávati.

A že toho želenie zákonník neměl, protož neprávě sě jest modlil; protož také v hřiešiech jest ostal, neb boha jest neprosil, sám sebe povýšil a jiné hyzdil, tovařiše blížnieho potupil, a domóv sě v hřiešě navrátil. Měl najprvé sám na sě žalovati, jakož die písmo: „Spravedlivý na počátcě žaluje na sě,“ a tak hřiech najprvé vyznává na sě, potom sě za ně modlí, Prov. 18.
a konečně bohu děkuje. A toho zákonník neučinil, ale opak neb zpět počal jest od děkovánie, řka: „Bože! dieky činím tobě, že nejsem jako jiní lidé: lúpežníci, nespravedliví, cizoložníci.“ Tři hřiechy tupí, a die, že jich nemá: prvý hřiech lúpež, to věz křivé bránie věci cizie; druhý nespravedlnosť, jíž kto svému blížniemu křivdu činí; třětí hřiech jest cizoložstvie. V tom každý z nás má vzieti od zákonníka naučenie, aby vážil, že ti hřieši jsú velicí, a tupil je; ale lidmi aby nehrzěl, sám sě nad ně velebě, jako jest tento zákonník sě velebil, řka: „nejsem jako jiní.“ Jako by řekl, die S. Augustin: Sám spravedliv jsem, a jiní všichni jsú hřiešní. A věz, že když die: „nejsem jako lúpežníci,“ tu dotýká škódcí blížnieho na zboží; a když die: „nespravedliví,“ dotýká těch, jenž blížniemu škodie na jich osobě; a když die: „cizoložníci,“ dotýká těch, kteříž blížním kazie jich ženy. Dále die: „a také jako tento zjevný hřiešník.“ Tu die výklad: Aj že blízko měl zjevného hřiešníka, D.
věččie jemu nadutie byla příčina; neb pýcha i s dobrými i se zlými tovařišéc, vždy škodu činí: má-li vedlé sebe biedného, viece sě dme; pakli má zčastného, tehdy závistí sě mučí. Ale pokora zpět všudy ziskuje: má-li vedlé sebe biedného, tehdy lituje; pakli má zčastného, tiem sě viece pokoří. A tu věz, že čtyři jsú strany pýchy, jakož die S. Řehoř: Prvá pýchy strana jest, když kto maje co dobrého, mní, by od sebe měl. Druhá, když ač věří, že mu jest dáno, ale mní, by pro jeho zaslúženie bylo dáno. Třětie pýcha jest, když kto sě chlubí z některé věci, jiež nemá. Čtvrtá pýcha, když jinými pohrzeje, žádá zvláště vidien býti, že nad jiné má, což má.

A v té pýše byl jest tento zákonník, jenž jest sě chlubil, že by nad jiné lidi byl spravedlivý a dobrý. Jenž dále die: „Postím sě dvakrát v týden, desátky dávám všech věcí, kteréž mám.“ Tu již vyčítá své dobré skutky, jenž sú nebyli ctnostni, proto že jich jest nečinil dobřě, jinými pýchaje; neb ktož ko-

livěk co činí, maje vědomě hřiech smrtedlný do sebe, a tak nejsa v láscě, tén nic nečiní dobřě, ač co činí dobrého; protož jeho puost nebyl jest ctnostný, ani jeho desátkóv dávánie. Protož má každý člověk pilen býti, aby vše, což činí, činil bez hřiechu smrtedlného, a tak v láscě; neb die S. Pavel: Všichni vaši skutkové buďte v láscě! Neb dvě jsta straně spravedlnosti: jedna nehřěšiti, a druhá dobré činiti, jakož die David každému: Odchyl sě od zlého a čiň dobré! A tě dvě straně mienil jest zákonník do sebe, tak že by nehřěšil, a že by dobré činil. Prvú stranu mienil, řka: „nejsem jako jiní lidé.“ A druhú, řka: „postím sě dvakrát v týden.“ Ale pýcha ta jest mu i puost i jiné skutky zejhrala, jakož nynie mnohým jiným jich skutky všecky kazí, a zvláště zákonníkóm, jenž sě nad jiné velebie svými skutky a zákony; aniž jim pomóž hodin zpievánie, neb die Kristus v 15 k. S. Mat.: Lid tento ústy mě chválí neb ctí, ale srdce jich daleko jest ote mne; nadarmo mi sě modlé, učiece učenie a přikázanie lidská.

Dále die Kristus: „A zjevný hřiešník z daleka stoje, nechtieše očí k nebi vzdvihnúti, ale bijieše prsy své, řka: Bože! milostiv buď mně hřiešnému!“ Tu milý spasitel chválí zjevného hřiešníka prvé v bázni a v poctivosti, řka: „stojieše z daleka;“ to věz, jako boje sě blízko přistúpiti. Druhé chválí ho v studu, řka: „nechtieše očí vzdvihnúti k nebi;“ to věz, stydě sě boha, proti němuž jest hřěšil. Třětie chválí ho v bolesti za hřiech, řka: „bijieše prsy své.“ Čtvrté chválí ho v zpovědi a v modlitbě krátké, že jest řekl: „Bože! milostiv buď mně hřiešnému!“ A bez pochybenie, který kolivěk hřiešník takým srdcem tak by sě bohu zpoviedal a modlil, pán bóh milosrdný by jemu hřiechy odpustil. A tomu na potvrzenie die Kristus: „Věru pravi vám: sstúpil jest tento,“ to věz hřiešník, „spravedliv v dóm svój od onoho,“ t. zákonníka. Tu die S. Augustin: Slyšal's o zákonníku a o zjevném hřiešníku řeč protivnú; slyš odsúzenie. Slyšal's pyšného chlubníka, slyšal's vinného pokorného hřiešníka; slyš již súdci: „Věru pravi vám!“ Pravda die, bóh die, súdcě die: „Věru pravi vám: sstúpil jest spravedliv z chrámu zjevný hřiešník ten viece nežli zákonník.“ Pověz, pane, příčinu! Aj vizi zjevného hřiešníka, že viece jsa spravedliv sstúpil jest z chrámu, nežli zákonník. Tieži proč? Slyš proč: „Neb

každý, ktož sě výší, bude ponížen, a ktož sě níží, bude povýšen.“ Slyšal's súd, varuj sě zlé příčiny! Druhé diem: Slyš súd, varuj sě pýchy! Nechť vidie a slyšie to ti, jenž v své ctnosti všetečně ufají! To vše S. Augustin.

Aj dva řěbřie slyšíme ve čtení: jeden pýchu, jímž lezú shóry dolóv, druhý pokoru, jímž lezú zdolu vzhóru; na prvém byl zákonník, a na druhém zjevný hřiešník; onen ponížen, a tento povýšen. Protož die spasitel, že „každý, ktož sě výší,“ jako ten zákonník, „bude ponížen, a ktož sě níží,“ to věz pokorně má, jako tento zjevný hřiešník, „bude povýšen.“ A tak jest bez pochybenie, že ktož v světě a v svém srdci sě výší, ten před bohem jest menší; a ktož sě v srdci a v světě níží, toho pán bóh před sebú výší. A toho dokáže, když pokorných v súdný den povýší, a pyšných poníží, jakož panna Maria jest prorokovala, řkúc: Ssadil jest mocné s stolicě, a povýšil jest pokorných. To jest: již učinil na mnohých, a ještě učiní konečně v súdný den. Dajž milostivý spasitel, abychom sě nechlubili, bližních netupili; ale abychom sě hřiechóv právě káli a pokorně sě modlili, a tak abychom v svój dóm, v králevstvie nebeské, jsúce spravedlivi vstúpili, a to zaslúžením pána našeho Jezu Krista! Amen.

Neděle dvanadctá po svaté Trojici.

S Marek v 7 kapitole.

V ten čas vyšed Ježíš z krajin Tyrských,[1] přišel jest přěs Sidon[2] k moři Galilejskému, jenž[3] jest mezi krajinami Dekapolskými.[4] A přivedli sú jemu hluchého i němého, a prosili sú ho, aby vložil naň ruku. A pojem ho ven z zástupu, vpustil[5] jest prsty své v uši jeho, a plinuv dotekl sě jazyku jeho; a vzezřěv v nebe, vzdechl jest a řekl: Efeta! to jest: otevři sě! A ihned otevřěně sta uši jeho, a rozvázán jest svazek jazyka jeho, a mluvil jest právě. A přikázal jest jim, aby nižádnému nepravili; a čím viece jim přikazováše, tiem viece pravili sú, a proto viece sú sě divili, řkúce: Dobřě všecky věci učinil: hluchým učinil, aby slyšěli, a němým, aby mluvili.

[1]) toho města Tyrus. [2]) to město. [3]) neb: kterėžto město Sidon. [4]) vlasti Dekapolis řečené. [5]) t. vložil.

A. V tomto svatém čtení jest zmienka o Ježíšovi, o člověku hluchém a němém, o lidech, jenž sú němého k Ježíšovi přivedli a jeho skutky lidu jinému pravili, a všechny jeho činy chválili. Na Ježíšovi máme znamenati pilnosť a milosrdenstvie, že chodil pilně káže z milosrdenstvie. A máme znamenati moc jeho velikú, jíž jest všecky věci dobřě učinil, a tak věřiti máme, že jest pravý bóh a pravý člověk: bóh, že všecky věci dobřě učinil, a člověk, že jest pracovitě chodě kázal. Aj die čtenie: „Vyšed Ježíš z krajin Tyrských, přišel jest přěš Sidon k moři Galilejskému, jenž jest mezi krajinami Dekapolskými." Tu věz, že Tyrus jest město, a Sidon druhé; Galilea jest vlasť neb krajina jedna židovská, v níž sě Kristus narodil a vychoval; protož slul jest Galilejský. Pak mořě Galilejské má jmeno od Galileje. Pak Dekapolis také jest jedna krajina, v níž za času kázanie Kristova pohané sú přěbývali. Aj již máš pilnosť milostivého spasitele v kázaní, a tak i spasenie našeho, že chodil pěš po krajinách kážě. Protož die S. Mat. v 9 k.: Chodieše Ježíš okolo všech mést, neb po všech městech, a po hradciech, uče v zbořiech jich, a káže čtenie o království [t. nebeském], a uzdravuje všelikaký neduh a všelikakú nemoc. A že to činil z milosrdenstvie, ukazuje to svatý Matúš, ihned řka: A vida zástupy, slitoval sě nad nimi; neb sú byli ztrápeni jako ovcě, nemajíce pastýřě. To slovo váže S. Řehoř, die v svém kázaní, že Kristus navštievil jest lid svój, jako ovcě
B. věrný pastýř, aby za ně svú duši položil. Protož die na ono
Joh. 10. slovo Kristovo: „Já jsem pastýř dobrý," takto: že učinil jest pán, co je napomínal; ukázal jest, co je přikázal; duši svú za ovcě položil a své tělo svým ovciem dal, aby je vykúpil, svým tělem nasytil. O srdnatí Kristovi synové! važte svého spasitele milosrdenstvie, že bohem jsa vtělil sě, aby nám věrně poslúžil, nás hořkú, a ohavnú, a ukrutnú smrtí od hřiechu vyčistil, a od ďábla a od věčné psoty vysvobodil.

A proto v krajinách Tyrských, Sidonských, Dekapolských, i v jiných kázal. A když jest v té krajině Dekapolis byl, die čtenie, že „přivedli sú jemu hluchého i němého, a prosili sú,
C. aby vložil naň ruku." Tento člověk nebyl jest hluch a něm

od přirozenie, ale ďábel byl jemu otjal i sluch i řeč. Chytrý ďábel otjal člověku dva čichy k spasení najpotřěbnějšie: sluch, aby slova božieho neslyšal, a tak spasen nebyl; řeč, aby rady k spasení od blížnieho nebral, ani jinému radil, aby sě nemodlil, ani o bohu rozmlúval. A vedlé výklada svatého Bedy, tento člověk znamená ty lidi, kteříž boží milostí jsú hodni, aby byli od moci ďábelské vysvobozeni; neb ohlechl jest člověk, když jest božieho přikázanie neuposlúchav, slova ďáblova přijal, a tak oněměl jest, že jest od božie chvály přěstal. A tak hluchosť a němota od prvnieho sě člověka počala; a již sě jest velmě v jeho plemeni rozšířila, tak že velmě jsú mnozí, jenž boha neposlúchají, a tak jsú v pravdě hluši. K nimž die pán bóh skrze Jsaiáše v 42 k.: Hluší slyšte! A potom die: Kto jest hluchý? jedné ten, k němuž sem posly své posielal. Aj posielal bóh proroky, poslal i syna svého; syn poslal posly své, apoštoly, sám ústy svými tělestně kázav, ostavil písmo, jehož máme poslúchati: avšak tak jsme hluši, že řiedko sě člověk nalezne, jenž božie přikázanie skutkem drží! Protož die bóh: Hluší slyšte! jenž uši máte a neslyšíte. O kterak jest hluchý, ktož neslyší, že Ježíš, křiče velikým hlasem, na kříži za něho duši pustil! Kterak jest hluchý, že jemu v uše nevzní: Vstaňte, poďte k súdu! A opět: Jděte Mat. 25.
zlořečení do věčného ohně!

A že každý od přirozenie hluchý jest němý, neb poňavadž nemóž slyšeti ihned od narozenie, také nemóž sě naučiti mluviti, a tak po hluchosti vleče sě němota; a že každý člověk, když smrtedlně shřěší, tehdy ihned sě z ďábla v hřiechu urodí, protož tak dlúho bude němý, kterak dlúho bude hluchý; a že hluch jest dotud, dokud jest v hřieše smrtedlném, protož dotud jest i něm: hluch, že boha neposlúchá, a něm, že ho nechválí. A tak všickni smrtedlní hřiešníci jsú jako modly, o nichž die David prorok, že ústa mají a nebudú mluviti, oči mají a nebudú viděti, uši mají a nebudú slyšěti. A ač lidé světští, to věz, jenž kněžie nejsú, hřiechem smrtedlným jsúce poraženi, jsú hluší i němí sobě k zatracení, ač jich Ježíš nevrátí k slyšení vnitřniemu svého slova a k mluvení hodnému, však tú němotú kněžie sú tieže než světští poraženi, tak že ač mnoho umějí mluviti ústy v písmě svatém,

jako jsú mistři, a v práviech papežských, jako jsú pravouci, ale však jsú němí proto, že jsúce zle živi, ani dóstojně sě modlé, ani boha chválé, ani jiných učie. Protož o nich die spasitel v 20 k. S. Mat.: Lid tento rty mě ctí, ale srdce jich daleko jest ote mne; a darmo mi sě modlé, učiece učenie a přikázanie lidská.

A v této rotě jsú všickni ti, kteříž vážie viece přikázanie a ustavenie lidská, než ustavenie božie; a také ti, kteříž neučie lidu božieho zákona, majíce učiti. A ti jsú psi němí, o
D. nichž die bóh skrze Jsaiáše v 56 k.: Strážní jejie slepí, všickni nerozuměli sú, všickni psi němí, nemohúce štěkati. A kteří jsú ti strážní a psi nestydliví, ihned potom die: Oni pastýři neznali sú rozuma; všickni v svú cěstu obrátili sě, každý k svému lakomství, od najvyššieho až do najposlednějšieho. Aj teď sám bóh praví, kto jsú psi němí a nestydliví: že pastýři lakomí, počnúce od najvyššieho, jako od najvyššieho lakomcě, a ode psa najnestydlivějšieho, až do najposlednějšieho pastýříka, psíka němého a nestydlivého. O, co je těch psóv nynie němých, a málo pastýřóv pravých! A nevěříš-li, pomni, že řekl jest bóh: Strážní jejie, t. vinicě, jenž jest lid boží, všickni psi němí, nemohúce štěkati. I proč? Jistě proto, že některým lakomstvie ústa zacpalo, některým neuměnie zákona božieho; neb ihned die bóh: Oni pastýři neznali sú rozuma, to jest, nerozuměli sú písmu božiemu. Aj máš, že neuměnie jim ústa zacpalo. A o lakomství ihned die: Všickni v svú cěstu obrátili sě, každý k svému lakomství, od najvyššieho až do najposlednějšieho. Najvyšší k svému lakomství sě obrátil, jenž jest svatokupectvie, prodávaje dóstojenstvie: arcibiskupstvie, biskupstvie, probostvie, opatstvie, kanovnictvie i fařářstvie, odpustky i dopustky. A že jakýž otec, tacíž synové, a kúpiece darmo nedadie, protož také trhem v svém lakomství běžie až do najposlednějšieho, jenž móž býti lakomý fařářík, neb třiedníček, kterýž zpovědí, krstěním, svátostí, kázaním, třidceti mšemi, a jinými běhy hledá zisku lakomě tělestného. A že mnoho jest takých, a málo pracovníkóv Kristových věrných, protož die milý, věrný a pracovitý pastýř k svým učedlníkóm, Mat. 9: Jistě žeň jest mnohá, ale dělníci nemnozí; protož proste pána žni, ať pošle dělníky na svú žeň. Na to

slovo die S. Řehoř: Poslav pán kazatele, co die, slyšme: Jistě žeň jest mnohá, ale dělníci nemnozí. Toho bez těžké žalosti mluviti nemóžem, neb ač jsú ti, jenž by dobré věci slyšeli, nejsú ti, jenž by pravili. Aj kněžími pln jest svět naplněn, avšak ve žni boží řiedký velmě nalézá sě dělník; neb úřad kněžský přijímáme, ale skutku úřada neplníme. Ale važte, bratřie moji! važte, co die sě: Proste pána žni, ať pošle dělníky na svú žeň. Vy za nás proste, ať hodné věci vám praviti móžeme, ať k napomínání jazyk nenie lén; ať poňavadž úřad kázanie přijímáme, přěd spravedlivým súdcém naše nás mlčenie neodsúdí. To vše S. Řehoř papež, jenž vyznává, že k kázaní jest zavázán. I ktož móž ty hluché němé uzdraviti? jedné Ježíš, o němž die čtenie, že „přivedli sú hluchého i němého, a prosili sú ho, aby vložil naň ruku.“ Om. 17.

Tu věz, že mnohé věci jsú, jenž vedú hřiešného k Ježíšovi: Najprvé milosť božie, jíž on vede k sobě, koho ráčí; jakož die David: Vólí svú přivedl si mě. Druhé, slovo božie, když je hřiešní slyšie. Aniž kto bude přiveden z starých k Ježíšovi, jedné ač uslyší slovo božie; jako die S. Pavel: Kterak uvěřie, když neuslyšie? a kterak uslyšie bez kazatele? neb viera jest z slyšenie, a slyšenie slovem. Třětie vede k Ježíšovi člověka nemoc; jakož die David: Rozmnožili sú sě nemoci jich, a chvátali sú, to věz k bohu. A toho jest očitý dóvod, že mnozí, dokud jsú zdrávi, na Ježíše málo tbají, ale když nemoc veliká připadne, tehdy sě zpoviedají a těla Ježíšova žádají. Čtvrté vede k Ježíšovi bázeň smrti, jako jest dóvod na těch nemocných. Páté, protivenstvie světa. Šesté, dobré tovařistvo. Sedmé, dobrý příklad. Osmé, nábožná modlitba, jenž zvláště uzdravuje nemocné. A toho jest dóvod, že čtenie die: „A přivedli sú jemu hluchého i němého, a prosili sú ho, aby vložil naň ruku.“ Aj teď máš, že prosili sú ho, a on uslyšal je a uzdravil ho. A kterak? die čtenie, že pojem ho z zástupu, vpustil jest prsty své v uši jeho, a plinuv dotekl sě jazyku jeho, a vzezřěv v nebe vzdechl jest a řekl: Efeta! to jest: otevři sě! E. Rom. 10.

Tu znamenaj, že tři věci přědešly sú uzdravenie toho člověka, to věz: přivedenie, prosba, a z zástupu vyvedenie. Tak když má býti hřiešný uzdraven, má přědjíti přivedenie

k Ježíšovi, a prosba, a vyvedenie z zlého tovařistva. A když ty tři věci budú, Ježíš vpustí prsty své, to jest, dary ducha svatého dá v sluch člověka hřiešného; neb die S. Řehoř: Prsty v uši pustiti, jest skrze dary ducha svatého mysl hluchého k slyšení otevřieti. A tak pustil jest Ježíš prsty v uši hluchého, to jest, dal jest jemu dary ducha svatého, aby slyšal, co má slyšeti. „A plinuv, dotekl sě,“ to věz slinú, „jazyka jeho.“ Skrze slinu, die S. Řehoř, múdrosť sě znamená. A miení múdrosť syna božieho, řka: Slina nám jest z úst vykupitele vzatá múdrosť v svatém písmě; neb slina od hlavy teče v ústa; protož ta múdrosť, kteráž on jest, když jazyka našeho dotkne, ihned sě k kázaní slov božích otevře. To S. Řehoř. „A vzezřěv v nebe, vzdechl jest.“ To jest učinil, aby ukázal, že uzdravenie takého člověka slušie na moc boha nebeského, a aby ukázal, že učiní to boží mocí, a že jest pravý člověk. A „vzdechl jest,“ aby ukázal slitovánie a k bohu pozdviženie. Také vzdechl jest, aby ukázal těžkosť hřiecha, a nás naučil vzdychati. „A řekl jest: Efeta!“ židovsky, „to jest: otevři sě!“ A že přikázal jest, tak řka, jako bóh mocný, protož „ihned otevřěle sta sě uši jeho;“ neb každé stvořenie musí ho poslúchati, čině co on káže, aneb trpě co on ráčí. „A rozvázán jest svazek jazyka jeho.“ Prvé uši otevřěle sě, a potom jazyk rozvázán jest; a jedné ušima řekl: Otevři sě! a jazyku neřekl jest: Rozvěž sě! Die S. Řehoř: V té věci má býti znamenáno, že pro zavřěnie uší řečeno jest: Otevři sě! neb komuž uši srdce k poslušenství otevřěně jsta, ihned také svazek jazyka rozvázán jest, tak aby slyše, což dobrého činí, čině také jiným pravil. Protož dobřě přidáno jest: „a mluvil jest právě;“ neb ten právě mluví, ktož prvé poslúchaje činí, což mluvě, aby jiní činili, učí. To Řehoř; z jehož řeči máme, že ten právě mluví, ktož drže božie přikázanie, jiné učí, aby je plnili; a zasě ten neprávě mluví, ktož jsa zlý, jiné učí, aby byli dobří. Protož die spasitel v 12 k. S. Mat.: Kterak móžete dobré věci mluviti, jsúce zlí?

F. A tu věz, že svazek jazyka, aby nemluvil právě, jest každý smrtedlný hřiech; neb když v něm jest člověk, tehdy
Jer. 23. nic nemluví právě, to věz vzácně bohu. Protož die bóh: Ktož má mú řeč, mluv mú řeč právě. Z toho máš, že každý ka-

zatel, když káže, i kněz, když sě modlí, i každý jiný člověk, ač mluví řeč boží, jsa v hřieše smrtedlném, však mluví křivě; protož každému takému zapověděl jest bóh, aby jeho řeči nemluvil. A jakož die David, hřiešnému řekl jest bóh: Proč ty pravíš spravedlnosti mé, a béřeš svědectvie mé ústy svými? a ty nenáviděl si poslušenstvie mého, a zavrhl si řeči mé na zad. O bychom to pomněli, my plecháči, jistě byli bychom pilni, abychom v nižádný hřiech smrtedlný neupadli! a tak bychom měli jazyk rozvázán, jímž bychme mohli právě mluviti, jiné učiti, a právě sě modliti. Jest také svazek jazyka bázeň, pro niž mnozí nesmějí pravdy vyznati: kněžie nesmějí kázati, a laikové i ženy nesmějí sě zpoviedati. Kněžie nesmějí, aby obrokóv nezbyli, v žaláři neposeděli, pohaněni nebyli, aneb umořeni; a světští nesmějí sě pro stud velikých hřiechóv zpoviedati, aneb pro veliké pokánie, a také, jakož sem od mnohých slyšal, proto že na ně zpověď kněžie pronášejí. Dajž milostivý spasitel, aby ti všichni svazkové byli rozvázáni, aby každý vedlé božie vóle mluvil právě!

Dále die čtenie: „A přikázal jest jim, aby nižádnému nepravili.“ Ale proč těmto brání, aby jeho dobroděnstvie nepravili? a jiným přikázal, aby pravili: jakožto učedlníkóm Janovým, jimž řekl jest, uzdraviv nemocné: Jděte, povězte Ja- Luk. 7.
novi, což ste viděli: slepí vidie, klécaví chodie, hluší slyšie! A uzdraviv jednoho, vyhnav ďábly z něho, jakož píše S. Marek, že když jest spasitel z jednoho ďábly vyhnal, řekl jest jemu: Jdi do domu svého k svým, a prav jim, kterak veliké věci Mar. 5.
tobě pán jest učinil, a slitoval sě nad tebú. Tu věz, že poňavadž milý spasitel všecky věci dobré jest učinil, jakož die toto dnešnie čtenie, protož i oněm jest dobře přikázal, aby jeho skutky pravili, i těmto, aby nepravili: oni aby pravili, že jest učinil boží mocí, a tito aby nepravili, by to učinil člověckú mocí. A tak i my máme praviti, že ďábly vymietal a hluchému sluch dal jelikožto bóh, a neučinil toho jelikožto člověk. A v tom jest naučenie, aby ti nekázali o Kristovi, což by nerozuměli, aby bludu bohu nepřidali. Také přikázal jest těmto, aby nepravili, dávaje nám naučenie, abychom sě, když co dobrého učiníme, nechlubili, vědúce, že chlúbú všichnu věčnú odplatu bychom ztratili. A svatý Remigius takto die:

Proč pán o sobě kázati bránil jest? i zdali nevěděl jest, že by mnozí kázaním byli uvěřili? Ale proto ten, jenž jest chtěl, aby o něm kázáno bylo, kázati jest bránil, aby tudy ukázal, kterak veliké horlivosti mají býti ti, jimž poručen jest úřad kázanie, poňavadž i ti káží, jimž jest přikázáno, aby nekázali. Protož ihned die čtenie: „Čím viece jim přikazováše, tiem viece kázali sú neb pravili sú, a proto viece divili sú sě, řkúce: Dobře všecky věci učinil: hluchým učinil, aby slyšeli, a němým, aby mluvili.“ Tak die S. Remigius. A že tito lidé pravdu sú o Kristovi kázali, a jeho v skutciech velebili, a to z dobré žádosti sú činili, protož Kristova sú přikázanie nepřěstúpili, aniž jim jest toho Kristus pohyzdil.

Protož i já ufám jeho svaté milosti, žeť mi toho nepohyzdí, že káži proti prelátskému přikázaní; neb viem, že jeho jest lepšie přikázanie, jímž mě zavázal, abych kázal, dav mi dar uměnie i řeč, a žádosť k tomu, a zvláště, jakož ufám jeho milosti, že mě v kněžstvie přijal a v kazatelský úřad. On milosrdný, jenž jest všecky věci dobřě učinil, a zvláště že mocně jest člověka stvořil, mudřě hřiešníka vykúpil, a z nesmierné milosti blahoslavenstvie, jenž jest nasycenie vóle bez nedostatka, člověku jest připravil, on dobřě jest učinil, že dal hluchému moc k slyšení, němému dal moc k mluvení, a pak dal řeč, že jest právě mluvil. A tak tiem trojím skutkem ukázal jest moc otcě boha, múdrosť božieho syna, a dobrotu svatého ducha; neb nemóž býti nižádný skutek dobrý učiněn od jedné osoby božské, ale což činí syn, to i otec i duch svatý, jakož die S. Augustin. Protož z každého skutka má býti chvála otci, i synu, i svatému duchu: otci, že činí mocně, synu, že činí múdřě, a duchu svatému, že činí dobrovolně. A tak že každá osoba, a tak svatá Trojice, vše učinila jest dobřě, což jest stvořeného, protož chvalmež mocného boha, řkúce, že všecky věci učinil jest dobřě; a tak že všechny věci jsú dobré, jelikožto jsú od jeho svaté milosti učiněny.

Neděle třinadctá po svaté Trojici.

S. Luk. v 10 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Blahoslavené oči,[1] kteréž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte.[2] Věru pravi vám, že mnozí králi[3] a proroci[4] chtěli sú viděti[5] ty věci, které vy vidíte,[6] a neviděli sú;[7] a slyšeti ty věci, kteréž slyšíte, a neslyšeli sú.[8] A aj jeden[9] zákona umělý[10] vstal jest,[11] pokúšeje ho a řka: Mistře! co čině život věčný[12] mieti budu? A on[13] vece k němu: V zákoně[14] co psáno jest,[15] kterak čteš?[16] On[17] odpověděv, řekl jest: Milovati budeš pána[18] boha[19] svého[20] ze všeho srdce svého,[21] a ze všie duše své,[22] a ze všie mysli své,[23] a ze všech mocí svých,[24] a bližnieho svého[25] jako sám sě.[26] I vece[27] jemu:[28] Právě's odpověděl![29] to čiň[30] a budeš živ.[31] A on chtě zpraviti sě,[32] řekl jest k Ježíšovi: A kto jest mój bližní? A vzhóru vzhled[33] Ježíš, vece: Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma do Jericho,[34] i upadl jest v lotry,[35] kteří také oblúpili sú ho; a rány vloživše[36] odešli sú, odpolu živa[37] opustivše. I přihodilo sě, že kněz jeden sstupováše túž cěstú, a viděv ho minul jest; též i jáhen,[38] když byl jest vedlé cěsty, a viděl jest ho, minul jest. Ale Samaritán[39] jeden cěstu čině,[40] přišel jest k němu, a uzřěv ho, milosrdenstvím hnut jest; a přiblíživ sě, uvázal jest rány jeho, naliv oleje a vína, a vloživ ho na hovado své, vedl jest do chléva, a péči o něm měl. A druhý den vyňal jest dva penieze, a dal jest chlévníku, a řekl jest: Péči o něm měj! a což kolivěk předáš,[41] já když sě vrátím, vrátím[42] tobě. Kto z těch tří vidí sě tobě bližní býti[43] tomu, jenž upadl jest v lotry? A on vece: Ten kterýž učinil jest milosrdenstvie jemu. I vece Ježíš: Jdi, i ty čiň tak![44]

[1]) účastně proto, že člověk blahoslavený jest. [2]) t. mé člověctvie a obcovánie. [3]) David, Šalomún. [4]) Isaiáš, Abraham, Aggeus. [5]) tělestnýma očima. [6]) mé člověctvie, obcovánie a skutky. [7]) tělestně. [8]) tělestně. [9]) neb některý. [10]) t. mistr zákona umělý. [11]) aby lépe byl slyšien a snad i vidien. [12]) t. nasycenie vóle bez nedostatka. [13]) Ježíš. [14])

t. božiem písmě. [15]) k obdržení života věčného. [16]) k svému zpravení. [17]) mistr. [18]) jenž tě mocně stvořil. [19]) jenž všecky věci zná. [20]) jenž sě tobě dal. [21]) t. rozumu bez bludu. [22]) t. z plné vóle bez protivnosti. [23]) t. z plné paměti bez zapomenutie. [24]) t. ze všech snažností. [25]) t. člověka každého. [26]) t. což sobě v núzi hodně by chtěl, aby jemu téhož přiel. [27]) Ježíš. [28]) mistru. [29]) t. pravdu's pověděl. [30]) což die zákon. [31]) na věky v radosti. [32]) neb spravedliva učiniti sě před Ježíšem jakožto před člověkem, jenž by jako bóh srdce neznal. [33]) neb vzezřěv vzhóru. [34]) do toho města. [35]) neb mezi lotry. [36]) t. ranivše. [37]) t. jednak všeho mrtva. [38]) levita slul jest každý z pokolenie Levi, toho syna Jakubova. [39]) pohan z té vlasti, jenž slove Samaria. [40]) t. jda cěstú. [41]) t. nad to vydáš. [42]) t. odplatím. [43]) neb zdá sè tobě, že by byl blížní. [44]) t. buď milosrdný blížniemu.

A. Ač toto svaté čtenie má mnoho smyslóv velikých, avšak móž kusy třmi zavřieno býti; neb najprvé pokládá spasitel počátek blahoslavenstvie, jenž jest konec našie prácě, k němuž máme táhnúti statečně všemi smysly. Neb blahoslavenstvie jest najlepší konec a najposlednější v dojití; ale má býti najprvé v naší žádosti, jakož die spasitel v 6 k. S. Mat.: Najprvé hledajte královstvie božieho, to jest, blahoslavenstvie najprvé žádajte, a pilni ho buďte. A počátek někaký toho blahoslavenstvie byl jest, viděti a slyšeti Krista dóstojně; neb Kristus nazývá ty blahoslavené, kteříž sú ho viděli a slyšeli tělestně, jakož sú byli apoštolé, a jiní světí mnozí. A toho viděnie a slyšenie žádali sú králové a proroci zákona starého, a neměli sú. Neb tak jest bóh zpósobil, aby někteří počátek měli blahoslavenstvie věrú a poznáním vnitřním rozuma; a někteří měli sú počátek blahoslavenstvie viděním a slyšením tělestným; a někteří mají v znamení posvátném, jež tělestně vidie a rozumem věřie, jakož i my nynie vídáme tělestným okem zpósob chleba na mši, jenž jest nám ku paměti své Kristus ostavil, a věříme, že v tom jest skryto před tělestným čichem jeho tělo. Ale světí starého zákona, jako: David, Isaiáš, Jeremiáš, ti sú měli počátek blahoslavenstvie viděním viery a vnitřním poznáním; protož nemajíce vidénie tělestného, žádali sú, aby měli, byla-li by božie vóle: O uzřím-li [O si videbo]! A mezi jinými svatými starého zákona, jenž sú žádali Krista tělestně viděti, naplnila sě žádosť starcě Simeona a Anny prorokyně, že Simeon vzem ho na svoji rucě, řekl jest: Již necháš, pane! sluhy svého u pokoji, vedlé slova svého, nebť sta

viděle oči moji spasitele tvého [t. od tebe daného]. Anna také prorokyně viděvši, jako i Simeon, radovala sě jest. Luk. 2 k. Apoštolé také vidúce, radovali sú sě, a byli sú již blahoslaveni, jakož i jiní světí, kteříž sú hodně viděli Krista v tělesenství a skutky jeho, a slyšeli sú slova jeho. Protož die Kristus učedlníkóm: „Blahoslaveně oči, kteréž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte.“

Tu věz, že blahoslavené jest najprvé to, což zná všecky věci, a jest čisto od každé poškvrny samo od sebe. A tak jedné bóh jest blahoslavený, neb jest vševědúcí, a nemá aniž móž mieti které poškvrny, a toho nemá od koho od jiného. Druhé jest něco blahoslavené, proto že jest rozumné, a nemá nižádného hřiecha do sebe. A tak všichni angelé světí, a duše svaté v radosti nebeské jsú blahoslavení a blahoslavené, a po súdném dni posledniem všichni světí budú tak blahoslavení. Třětie jest to blahoslavené, což má rozum, a jest čisté od hřiecha smrtedlného. Tak jest blahoslavený každý člověk zde na světě, kterýž nemá hřiechu smrtedlného; a tak sú byli apoštolé blahoslaveni, i přěd smrtí Kristovú, i po jeho na nebe vstúpení; a nynie jsú tak blahoslaveni všichni křesťané dobří, jenž hřiechu smrtedlného nemají. Čtvrté jest něco blahoslavené, jenž nenie rozumné, ale jest kus neb částka věci rozumné. A tak tělo každého svatého člověka, i každý úd jeho jest blahoslavený, jako: nos, ústa, noha, uši, oči. A toho blahoslavenstvie dotýká teď Kristus: „Blahoslaveně oči, kteřěž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte.“ B.

A jakož o blahoslavenství sem řekl, též rozuměj i o svatosti: tak že bóh jest svatý, že zná všecky věci, a nemóž poškvrny v sobě mieti, a té svatosti nemá od jiného. Pak světí v nebesiech jsú proto světí, že jsúce rozumní, již nemají nižádného hřiechu, ač sú mohli mieti, a druzí měli sú. Třětí světí jsú lidé zde na světě, že jsúce rozumní, nemají hřiechu smrtedlného, ač mají všední. Čtvrté jsú jich těla a údové světí proto, že jsú částka jich životóv. Páté slovú některé věci svaté, proto že sú jich světí požívali. A tak rúcho Kristovo a panny Marie, a jiných svatých, slove svaté, ale méně světějšie než těla svatých; neb těla jest Kristus svú krví vykúpil, ale své sukně nic, ani šlojieře své matky; a těla budú C.

blažená a svatá na věky, ale ne tak rúcho Kristovo, ani jiných svatých. Šesté slove některá věc svatá proto, že jest k boží službě zvláště ustavena neb dána; a tak kostel, kalich, ornát, a jiné věci přižehnané k boží chvále slovú svaté. Sedmé, věci bohu obětované slovú svaté; a tak v starém zákoně každé prvorodnie slulo bohu svaté, a nynie almužna dána pro boha slove svatá. Pak osmé slove věc svatá proto, že znamená jinú věc svatú; a tak písmo slove svaté, že znamená boha svatého, neb jiné věci svaté. Ale ta svatosť jest dosti malá; jako řiekají lékaři, že voda od člověka pošlá jest zdravá proto, že znamená zdravie toho člověka, ač ta voda v sobě zdravie nemá. A tak obraz, jenž znamená Krista umučeného, neb jiného svatého obraz, móž slúti svatý; a též slovo neb hlas slove svatý neb svaté, že znamená věc svatú. Ale konečnie svaté jest bóh, angel a člověk svatý, tak-že na věky svatosti nepotratí ta věc troje.

Dále die čtenie: „A aj jeden zákona umělý vstal jest, pokúšeje ho a řka: Mistře! co čině život věčný mieti budu?“
D. Tuto již zavierá sě druhý kus zvláště, jenž jest cěsta k zaslúžení života věčného, o němž jest zákona umělý Krista otázal; a Kristus ho milostivě naučil, že bude-li milovati dokonale boha a blížnieho svého, tehdy bude život mieti věčný. Dobrú otázku, sobě úžitečnú i nám učinil, ač jest zlým úmyslem učinil; neb otázal jest pokúšeje Krista. A tak i proto, že dobrú otázku učinil, i proto, že jest Krista pokusil, die S. Lukáš, jako divě sě: „A aj jeden zákona umělý.“ Die S. Ambrož: Jeden zákona umělý, slova zákona držě, rozuma zákona neznaje. „Vstal jest,“ aby lépe byl slyšien, a snad aby jako dobrý byl od lidí vidien. „Pokúšeje ho.“ Odkud jest vzal pokušenie, bóh vie! ale snad vzal jest příčinu z toho, že napřěd byl řekl Kristus učedlníkóm: Radujte sě, že jmena vaše napsána jsú v nebesiech. „A řka: Mistře! co čině život věčný budu mieti?“ Mistrem Krista nazývá a ne pánem, snad proto, že chce uměti, ale ne slúžiti, slyšeti, ale ne poslúchati, a mistrem ho nazývá, jehož nechce býti učedlníkem! Die S. Jan zlatoústý, že tento znamená svatých chvalníky, ne následovníky; to jest ty, jenž svaté chválé, ale nenásledují svatých, jakož obecně jsú ti, jenž písmo

uměji, mistři a kněžie. I die: „Mistře! co čině život věčný budu mieti?“ Zdá sě, že tieže pokorně, múdřě a úžitečně: pokorně, když die: „mistře;“ múdřě, když die: „co čině;“ a úžitečně, když die: „život věčný mieti budu.“ Múdřě tieže, řka: „co čině,“ netoliko co uměje, čta, neb mluvě, ale „co čině;“ neb die Kristus v 5 k. S. Mat.: Ktož činiti bude a učiti, ten bude veliký v království nebeském. A na skonání tohoto čtenie die Kristus: „Jdi, i ty čiň tak!“ A Kristus počal jest po svém krstu kázati, řka v 3 k. S. Mat: Pokánie čiňte, neb sě přiblíží králevstvie nebeské. A tak dobrú otázku učinil jest, řka: „co čině, život věčný,“ to jest radosť věčnú, jenž jest viděnie Trojice svaté věčné; jakož die spasitel v 17 k. S. Jana: Život věčný jest, aby poznali tě, samého pravého boha, a toho, jehož's poslal, Jezu Krista. Rozumějž, že každý člověk bude živ na věky, a tak bude mieti svój život věčný; ale ne každý bude mieti života věčného, jenž jest poznánie v radosti Trojice svaté na věky, tak že člověk svatý rozumem pozná Trojici svatú a Krista člověka tělestnýma očima, a z toho znánie věčného bude mieti utěšenie veliké a ukojenie, a tak nasycenie i rozumu svého i vóle, že bude mieti, což bude chtieti, bez nedostatka. A to nasycenie slove život věčný, neb věčné blahoslavenstvie, o němž Kristus die: „Blahoslavené oči tě, kteréž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte;“ vidíta, rozuměj dóstojně. A zasě zlořečeně oči, kteréž vidíta nedóstojně; jako oči Judášově, Pilátově, Erodesově, a kněží, jenž viděvše též věci jako apoštolé, potupili sú spasitele. A též rozuměj, že blahoslavené jsta oči, kteréž dóstojně vidíta zpósob chleba na mši, v němž jest tělo Kristovo; a zlořečeně, kteréž vidíta nedóstojně. E.

Dále die čtenie: „A on,“ t. Ježíš, „vece k němu,“ t. k zákona umělému: „V zákoně,“ t. v božiem písmě, jenž jest zákon nad jiné zákony, v němž spravedlivý člověk má mysliti i v noci i ve dne, jakož die David prorok. „Co psáno jest,“ k obdržení života věčného? „Kterak čteš,“ k svému zpravení? kterak čteš, jiným jsa mistrem k naučení? kterak čteš: pilně-li? nábožně-li? ustavičně-li a úžitečně-li? O by nás každého Kristus otázal: Co psáno jest v zákoně božiem? a kterak čteš? a snad ti, jenž mají jiným cěstu k životu věčnému F.

ukazovati, umlkli by, nevědúce co psáno jest v zákoně božiem; ale kdyby jich otázal: kolik kop platu, ospu, kur, vajec, a který den mají mieti bíty neb diely své? ihned by uhodli! By nás také otázal každého: Kterak čteš? a mnohých svědomie musilo by odpovědieti, že netbalivě, nenábožně a křivě; neb někteří čtú, a neplnie, co čtú, jako ti, o nichž die Kristus v 23 k. S. Mat.: Na stolici Mojžiešově seděli sú mistři a zákonníci: vše což vám budú praviti, to čiňte, ale vedlé jich skutków nečiňte, nebť pravie a nečinie. Na stolici Mojžiešově sedie papeži, biskupové, a jiní duchovní úředníci, jenž mnoho přikazují, a sami nečinie. Pak někteří činie, a čtú a učie, jako apoštolé a jich věrní náměstkové sú činili, následujíce
Act. I. spasitele svého, o němž die S. Lukáš: Počal jest Ježíš činiti a učiti. Někteří čtú a činie, ale jiných neučie v zbořiech: jako věrní lidé světští, mužie i ženy, jenž lépe již svým příkladem učie než kněžie; a ti úžitečnějie učie než kněžie, jenž řečí učie, a skutky rušie. Protož die S. Bernard: Prospěšnějšie jest kázanie příklada, než toliko slova.

G. Dále die čtenie: „Oň odpověděv, řekl jest: Milovati budeš,“ a tak dále. Tento uměl jest slova zákona božieho, protož S. Lukáš nazývá ho zákona umělého; věděl, že psáno jest
Deut. 6. v zákoně božiem v pátých knihách takto: Milovati budeš pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, a ze všie síly své. Pak o bližniem psáno jest v třětích knihách
Lev. 29. takto: Milovati budeš přietele svého jako sám sě. A ač nejsú plně táž slova, všakť jest plně týž rozum; neb ono slovo: ze všie síly své, tolik váží, jako toto slovo: ze všech sil svých. A ono slovo v druhém přikázaní: přietele svého, tolik vzní, jako toto slovo: bližnieho. A že ve čtení přidáno jest: „a ze všie mysli své,“ toť sě miení v této řeči, když die písmo
Deut. 4. v pátých knihách v 4 k.: Nezapomínaj slov, jež sta viděle oči tvoji, a ať nevypadnú z srdce tvého po všecky dny života tvého, učiti je budeš děti a vnúčata svá! A opět die písmo:
Deut. 6. Budú slova tato, kteráž já přikazuji tobě dnes, v srdci tvém, a praviti je budeš dětem svým, a pamatovati budeš sedě v domu svém, a chodě na céstě, spě i vstávaje; zaviežeš je jako znamenie na své rucě, a budú mezi tvýma očima, a nehnú sě, a napíšeš je na prahu a na dveřích domu svého!

Aj teď máš dosti položeno, že ze všie mysli své má člo- H.
věk pána boha milovati. A věz, že boha milovati jest, dobřě dobré bohu chtieti; a dobřě dobré bohu chce, ktož hřiecha smrtedlného nemaje, chválí boha, poslúchá, a milováním najviece k němu táhne, jakož sem psal v kázaní v 30, na den svatého Ducha. I die zákona umělý z božieho zákona takto: „Milovati budeš pána,“ jenž tě mocně stvořil, móž tě obrániti i darovati, a budeš-li zlý, má moc všudy nad tebú pomstiti; „boha,“ jenž jest múdrý, znaje všecky věci od věčnosti, před nímž nemóž nic tajno býti; „svého,“ že svú nesmiernú dobrotú učinil sě tvým, dal sě tobě k věčné radosti, ač ho budeš nade všecky jiné věci milovati. A tak „milovati budeš pána“ pro moc, „boha“ pro múdrosť, „svého“ pro dobrotu. „Milovati budeš,“ to jest, budeš tomu chtieti a v tom sě radovati, že on jest pán všemohúcí, pán nade všemi pány, že jest bóh vše znající, neb jest nesmierné múdrosti, a že jest nesmierně dobrý, a dobrota nesmierná. A tak všecky věci i tě stvořil jest z moci i múdrosti i dobroty nesmierné; protož milovati ho budeš, že jest stvořitel, že jest zachovač, a že jest oslavcě všech vyvolených k radosti věčné; neb on stvořiv zachovává, a potom slavny činí své milovníky. A tak že jest dobré nesmierné, a tak najlepšie, „milovati ho budeš“ najviece, a tak „ze všeho srdce svého,“ to jest v rozumu bez bludu, „a ze všie duše své,“ to jest z plné vóle bez protivnosti, „a ze všie mysli své,“ to jest z plné paměti bez zapomenutie, „a ze všech mocí svých,“ to jest ze všech snažností, tak aby všechny snažnosti přiložil k rozumu, aby od boha nepoblúdil; a všechny snažnosti přiložil k vóli, aby nic jiného viec než boha nevolil, ani co proti jeho vóli volil; a aby všechny snažnosti a síly přiložil k paměti, aby boha nezapomenul. Ale tak plně ovšem, jakož die S. Augustin, zde člověk, smrtedlný jsa, nenaplní, ale v radosti nebeské tu plně dokoná, což zde počne, jakož najlépe móže.

Dále die čtenie: „a svého blížnieho jako sám sě.“ Tu I.
věz, že blížnieho milovati jest, blížniemu dobřě dobré chtieti. A že blížniemu dobré by bylo, aby byl bez hřiechu smrtedlného, a aby konečně byl spasen, a to dvé jest jemu najlepšie, ač to dvé bude mieti, protož každý člověk, jakož sobě žádati

má najviece toho dvého, tak má žádati toho i blížniemu, vedlé božie vóle. A že, jakož die S. Augustin, blížní jest všech lid každý člověk, protož každý člověk každému, dokud jest zde na světě jeho blížní, má jemu žádati jakož i sobě hřiechóv odpuštěnie a radosti věčné. Pakli umra blížní jest v nebesiech, tehdy má jemu toho rád přieti; pakli v očistci, ale má zaň boha prositi; pakli jest u pekle, jako Jidáš, tehdy má jemu té muky přieti, poňavadž jest božie vóle, aby tak trpěl muky.

A řekl sem, že blížnieho milovati laskavě neb hodně, jest blížniemu dobřě dobré chtieti. Z toho máš, že ktož blížnieho k hřiechu tiehne, ten ho dobřě nemiluje, jakož i sám sebe dobřě nemiluje, když hřěší. Neb die David prorok: Ktož miluje zlosť, nenávidí duše své. Z toho dále máš, že lidé, kteříž sobě hřiechu pomáhají, ti nejsú sobě věrní přietelé, ale zrádcě a nepřietelé. A zasě, ktož jsa dobře živ, blížnieho táhne od hřiechu radú, napomínáním, kázaním, dary, hrózú, neb i pomstú řádnú, ten jest jeho věrný přietel. Protož die S. Řehoř: Ten sám přietel mój bude, kterýž poškvrny duše mé vytierá, to věz napomenutím, naučením, neb jiným obyčejem dobrým. A má tak každý blížnieho svého milovati, že což by sobě podobně a hodně žádal, aby téhož v též příhodě blížniemu žádal; a což by sobě hodně a spravedlivě nechtěl, aby téhož nechtěl i blížniemu.

Ale dieš: Blížní mój některý jest zloděj, cizoložník, neb jinak zlý, kterakž ho mám milovati jako sám sě? Tu diem, že máš milovati to, což jest bóh stvořil v blížniem, jako dielo a chrám boží, a to jest duše a tělo; ale nemáš na něm milovati cizoložstvie a jiné zlosti. A tak ktož má v mrzkosti hřiech blížnieho svého, a rád by, aby on byl bez hřiechu, tehdy ho miluje, jest-li prvé sám bez hřiechu smrtedlného; a čím viece mrzí ho jeho hřiech, a má věččí žádosť, aby zbyl hřiecha, tiem ho viece miluje. A jakož sám jsa v núzi, žádal by pomoci od blížnieho, od toho, kterýž by mohl pomoci: též sám, móž-li pomoci blížniemu, jenž by také hoden byl té pomoci, má jemu pomoci milostivě. A tak když die písmo: „Miluj svého blížnieho jako sám sě,“ nevelí milovati tak velmě jako sě, ani viece než sě, ale k témuž jako sě, t.

k věčné radosti, a pro též jako sě, t. proto, že jest obraz boží a stvořenie jeho, a týmž řádem jako sě, ale prvé sě i viece.

Dále die čtenie: „I vece jemu: Právě si odpověděl! to čiň, a budeš živ!“ Chválí Kristus odpověď, a velí býti dobřě živu, řka: „Právě's odpověděl,“ to jest: pravdu's pověděl! „to čiň,“ což die zákon, „a budeš živ“ na věky v radosti. „A on chtě zpraviti sě, řekl jest k Ježíšovi: A kto jest mój blížní?“ Již v té řeči jest svatého čtenie kus třětí, to věz K.
řád, kterým má božie přikázanie naplněno býti. A toho řádu chtě dojíti zákona umělý, tieže, kto by byl jeho blížní; protož die čtenie: „A on chtě zpraviti sě;“ latině stojí: justificare se ipsum, to jest: chtě ukázati sě spravedlivým před lidmi a před Kristem, jakožto před člověkem, jenž by srdce jeho neznal. Ale však zdá mi sě, že v tomto čtení to slovo: justificare se ipsum, tolik sě miení, jako: zpraviti sě, a tak sem položil ve čtení, aniž jest újma; neb zpraviti sě před lidmi, také jest spravedliva sě ukázati. Pak žádal-li jest ten mistr ukázati sě spravedliv před Kristem, čili naučen býti, kto jest jeho blížní, jakož slova k tomu vznie i jeho i Kristova, toť Kristus milý vie! Jenž „vzhóru vzhled, řekl jest: Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma do Jericho,“ a tak dále. Že Kristus vzhóru vzhled, dal jest naučenie, aby ktož chce úžitečně koho k spasení učiti, žádal pomoci od pána nebeského. Druhé, aby dal znamenie, že člověk neposlušenstvím padl jest od radosti nebeské. A třětie, aby ukázal, že on jest v podobenství Samaritán, jenž jsa bohem, vtělil sě, aby byl našim blížním, a aby raněného člověka olejem svého milosrdenstvie a vínem svatého pokánie uléčil, na své tělesenstvie utrpenie za něho přijma.

I die čtenie: „Vzhóru vzhled Ježíš, řekl jest: Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma do Jericho, i upadl jest v lotry.“ Neviem, tak-li sě stalo tělestně, ale viem, že tak jest, jakož Kristus miení. A mohlo jest tak býti, neb mezi Jeruzalémem a mezi Jerichem byla jest někaká pustina, na níž sú lúpili lidi; a tu byl jest popaden král Sedechias, utiekaje z Jeruzaléma, od bojovníków krále Babylonského, jakož píše prorok Jeremiáš v poslednie kapitole. Ale duchovně člověk tento, L.

jakož sem psal o tom člověku jedno kázanie zvláště a široce*), jest vše lidské pokolenie hřiechem poražené; „ten člověk sstupováše“ neposlušenstvím „od Jeruzaléma,“ to jest od viděnie pokoje, neb Jeruzalém vykládá sě viděnie pokoje, „do Jericho,“ to jest v psoty a biedy tohoto života neustavičného, neb Jericho vykládá sě neustavičnosť, neb měněnie, neb proměna. A viz, kterak sě to stalo! Aj takto: Člověk Adam před pádem v hřiech, jímž upadl jest, měl jest pokoj prvý k bohu poslušenstvím, druhý k sobě nevinností, třětí k světu panováním, tak že byl jest všeho světa po bohu pán; a když jest bada uposlúchav, přěstúpil božie přikázanie, tehdy sstúpil jest v nedostatek pokoje hřiechem, tak že nedostalo sě mu pokoje i k bohu, i k sobě, i k světu; a v těžké proměněnie, že moh neumřieti, shřěšiv musil jest umřieti, také mieti královstvie nebeské bez biedy, i musil jest býti biedný. Aj hřiech ho od královstvie nebeského vzdálil! To sě mienı́, když die Kristus: „Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma.“ Druhé ho hřiech v biedu porazil, neb „šel do Jericho.“ Třětie ho ďáblóm poddal, neb jest „upadl mezi lotry.“ Čtvrté ho hřiech milosti božie zbavil, „neb sú ho oblúpili.“ Páté v mocech přirozených ranil, neb die Kristus: „a rány vloživše.“ Šesté na duši ho umořil, neb die Kristus: „odpolu živa.“ Člověk cěl jest živ, když duše jeho jest v těle, a milosť ducha svatého v jeho duši; ale odpolu živ jest, když duše živí tělo, a milosť ducha svatého neživí jeho duše. A tak každý smrtedlný hřiešník, jsa živ na těle, jest odpolu živ, a jest ten člověk od lotróv raněný. Také světí v nebesiech, jichž těla jsú mrtva a hnijí neb shnila sú, jsú odpolu živi a odpolu mrtvi, a v súdný den budú plně živi, majíce živosť, o niež die Kristus ve čtení tomto: „To čiň, a budeš živ!“

I die Kristus: „Člověk jeden,“ t. Adam a jeho hřiešné pokolenie, „sstupováše,“ t. hřiechem neposlušenstvie, „od Jeruzaléma,“ t. od viděnie pokoje, „do Jericho,“ t. do biedy, „i upadl jest v lotry,“ t. mezi ďábly, „kteří“ ovšem „oblúpili sú ho,“ t. obnaživše nevinnosti, tak že svlekli sú s něho nevinnosť, a oblekli sú ho v svú šatu, u vinu. „A rány vloživše,“

*) Toto kázaní doloženo jest na konci Postilly této.

to jest v mocech daných od boha ranivše: v rozumu, u vóli, v paměti i síle tělestné; rány také slovú hřieši, jimiž člověk jest od ďábla raněn; „odešli sú,“ to věz, od zjevného pokušenie pokryli sú sě. Tu věz, že ďábli neodešli tak od člověka, by nepokúšeli, ale tak, že lidem sú své chytrosti přikryli; a druhdy také od člověka odcházějí. A tak die Kristus: „odešli, odpolu živa nechavše. I přihodilo sě, že kněz jeden sstupováše túž cěstú, a uzřěv ho minul jest. Též i jáhen, když bieše vedlé cěsty a vidieše ho, minul jest.“ Tento kněz všichnu kněží starého zákona, a jáhen všechny proroky znamená, jenž túž cěstú jdúce, to věz prvorodním hřiechem, minuli sú člověka raněného bez pomoci.

„Ale Samaritán jeden,“ to věz Kristus, jenž proto slove Samaritán, že jest strážný svých věrných; neb Samaritanus vykládá sě: strážný; a Kristus jest strážný, k němuž die M.
Job v 7 k.: O strážný lidí! proč's mě položil protivna sobě? A David prorok die: Nebude-li pán ostřiehati města, darmo bdí, ktož ho ostřiehá! A že on jest Samaritán, v tom rozumu, že ostřiehá, když sú mu řekli kněžie: Ty jsi Samaritán a ďábla máš! neodepřěl jest, řka: Nejsem Samaritán! jakož die Joh. 8.
S. Řehoř, ale řekl jest: Jáť ďábla nemám! Ten Samaritán Kristus cěstu čině, neb cěstú jda, to jest, člověkem pro nás učiněn jsa, přišel k němu, neb šel vedlé něho, to jest, vzal jest kromě oblúpenie duchovnieho a kromě hřiecha utrpenie: hlad, žiezeň, horko, zimu, zamúcenie, bolesti i smrť, jakož viera naše ukazuje; a die S. Pavel k židóm v 2 k., že měl jest sě ve všech věcech bratří připodobniti, ač jest hřiecha nemohl učiniti. „Ten Samaritán,“ vida okem svého milosrdenstvie, „milosrdenstvím hnut jest; a přiblíživ sě“ tak blízko k raněnému člověku, že nemohlo blíže býti; neb jsa bohem, nechtěl, jakož die S. Pavel, angelského vzieti na sě zpósobu, ale člověcký Heb. 2.
vzal, aby jsa člověkem, byl naším bratrem a bližním; „i uvázal jest rány,“ prvé staviv krev na krstu, aby netekla, to věz shladiv hřiech, jenž teče po člověku až do krstu. Rány jest uvázal, že milostí svú tak jest člověka zpósobil, že moci jeho všechny, i jeho těla, i jeho duše, mohú býti k prvému zdraví navráceny, tak že bude člověk v blahoslavenství tak zdravý v mocech, jako v ráji jest byl. „Uvázal naliv oleje,“ t. milo-

srdenstvie, „a vína,“ t. pokánie, utrpenie neb obradovánie. „A vloživ ho na hovado své,“ to jest, vzem utrpenie za něho na tělesenstvie své; neb die skrze Davida: Jako hovado učiněn sem. K čemu? Aby nesl hřiešného, to věz utrpenie za hřiechy jeho. Protož die Isaiáš v 53 k.: Věru, neduhy naše on jest trpěl, a bolesti naše on jest nesl. „Vedl ho do chléva,“ to jest do sboru svatého lidí, v němž ranění sě léčie, když sě hřiechóv kají. „A měl o něm péči“ jistě velikú, viece než třidcieti a dvě let pro něho strastně pracuje; i který lékař tak velikú péči móž přiložiti k raněnému na těle, jako on jest přiložil? „A druhý den,“ to jest v čas již milostivý, „vyněm dva penieze,“ to věz oznámiv starý i nový zákon, na němž jest obraz věčného krále; „i dal jest chlevníkovi,“ to jest knězi, jenž má obój zákon uměti; ten kněz znamená všecky kněží nového zákona. „A řekl jest jemu: Péči o něm měj!“ to věz, aby ho uléčil, ne aby ho odřěl, oblúpil, viece ranil a umořil; „a což kolivěk vydáš,“ to věz, což práce, pomoci i síly naložíš, „já když sě vratím,“ to věz v súdný den, „vrátím tobě,“ to jest zaplatím; to jest: jakož mnoho dobrého učiníš, tak odplatím tobě.

N. Ale tu věz, že latině stojí: quodcunque supererogaveris, to jest: což kolivěk předáš, to věz, že pravě obój zákon jemu, k tomu i příklad dobrý dáš, i života svého nasadíš. O by chlevníci aspoň ta dva penieze vydávali! neb pohřiechu! málo jich jest, jenž předávají, jakož mienί spasitel tuto, jenž die dále: „Kto z těch tří zdá sě tobě najbližší tomu, jenž upadl jest v lotry?“ to věz, kněz-li, či jáhen, čili Samaritán? „A on vece: Který učinil jest milosrdenstvie nad ním neb jemu.“ Aj tento súdí blížnosť vedlé milosrdenstvie, řka, že Samaritán, cizozemec, jest bližší raněnému člověku Jeruzalémskému, než kněz a jáhen téhož pokolenie, jenž sú nad ním neučinili milosrdenstvie.

O. Tu móž býti znamenáno, že milosrdenstvie má býti každému nuznému učiněno, buď žid, pohan, neb zlý křěsťan; neb ihned die Kristus: „Jdi, i ty čiň tak!“ To jest: čiň milosrdně, když móžeš, každému nuznému; neb každý jest tvój blížní, buď žid, pohan, kacieř, neb nepřietel tvój křěsťan. A tak milostivý spasitel příkladem dovedl jest, že každý člověk ka-

ždému jest bližní. Latině stojí proximus, to jest najbližší; neb tak každý člověk jest každému v člověctví blízký, že nemóž býti bližší v člověctví. Ale jiné blízkosti, jako blízkosť po rodu, neb miestem, neb přívuzností, ty nejsú tak stálé, že by činily každého člověka každému najbližšieho. Pak jest ještě blízkosť zvláštnie v syniech božích vyvolených k spasení, a ta blízkosť nemóž přijieti umenšenie ani přispořenie; neb těch synóv vyvolených otec najbližní jest Kristus, a cierkev svatá, to věz sbor vyvolených těch, jest mátě; a tak všichni vyvolení jsú bratřie duchovní vlastní otcem i mateří, jenž zvláště řiekají spolu pánu bohu: Otče náš, jenž jsi v nebesiech. A tak položením této blízkosti učí Kristus podobenstvím tohoto čtenie, že každý člověk má býti každému jinému člověku bližní v žádosti. Z toho jest dokázánie, že z těch tří jedné Kristus byl jest najbližní v žádosti. Protož ty, ktož chceš blahoslavenstvie mieti z bližnosti, „jdi, čiň“ následováním toho Samaritána Krista „tak“ v žádosti: ne ovšem též, neb nejsi bóh a člověk jako Kristus, ale což činíš, čiň k prospěchu cierkvi svaté, a mocí Kristovú, což móžeš, aby byl pravý úd Jezu Kristóv. A z toho jest dóvod, že jedné ten jest bližní hodný královstvie nebeského, ktož pomáhá žádostivě k milosrdenství bližniemu svému, aby cierkev svatá v svých syniech byla zdráva. A také dietky svaté jsú bližní, že ač žádosti nemají k prospěchu, avšak že mají nevinu ze krstu, jsú také pomocny k naplnění počtu synóv božích; a když k letóm přijdú, tehdy mají, Krista poslúchajíce, činiti tak milosrdně k bližniemu, jako učinil Samaritán on požehnaný na věky, svých věrných jenž vždy ostřiehá.

Neděle čtrnadctá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 17 kapitole.

V ten čas, když jdieše Ježíš do Jeruzaléma, šel jest mezi Samaří[1] a mezi Galilei.[2] A když vcházieše v jeden hrádek,[3] potkali sú ho[4] desět mužóv malomocných, kteřížto[5] stáli sú zdaleka, a zdvihli sú hlas, řkúce: Ježíši přikazateli! smiluj sě nad námi.

Jež[6] jakž uzřě, vece: Jděte, ukažte sě kněžím. A stalo sě, když sú šli, učištěni sú. A jeden z nich, jakž uzřě, že učištěn jest, vrátil sě jest, s velikým hlasem velebě boha, a padl jest na tvář přěd nohy jeho,[7] dieky čině; a ten bieše Samaritán. A odpověděv[8] Ježíš, řekl jest: Však desět uzdraveni sú,[9] a devět kde jsú?[10] Nenie nalezen, který by sě vrátil a dal slávu bohu, jedné tento cizozemec. I vece jemu: Vstaň a jdi! viera tvá tě uzdravila.

[1]) tú zemí. [2]) tú zemí. [3]) t. město. [4]) jsúc v cěstě k němu. [5]) malomocní. [6]) malomocné. [7]) Ježíšovy. [8]) k tomu Samaritánovi. [9]) neb uzdraveno jich. [10]) neb jich jest.

A. V tomto čtení jest zmienka o Ježíšovi, o desieti malomocných, a o kněžích. Na Ježíšovi ukazuje čtenie práci, moc velikú a milosrdenstvie: Práci, že chodě mezi zemí pohanskú a mezi zemí židovskú, kázal jest slovo božie; neb die čtenie: „Když jdieše Ježíš do Jeruzaléma, šel jest mezi Samaří,“ jenž jest země pohanská, „a mezi Galileí,“ jenž jest země židovská. Pak milosrdenstvie jeho sě ukazuje i v tom, že jest tak kázal, i v tom, že jest malomocných uzdravil; a též moc jeho božská ukazuje sě v tom uzdravení. Pak na malomocných ukazuje sě bieda veliká na všech, a počátek pěkný, ale vděčnosť konečná nad jedniem, a na devieti nevděčnosť. Na kněžích čtenie nic zjevně neukazuje; než jest domněnie, že jsúce (nepřietelé) zákona Kristova, nepřikázali sú vyčištěným, aby šli k Ježíšovi a dieku jemu vzdali, že je ráčil milosrdně uzdraviti. I die čtenie: „Když jdieše Ježíš do Jeruzaléma,“ to věz, kázat šel jest, ne pyšně jel, jako nynější kněžie jezdie. I já pohřiechu! jezdím, a v tom svú nestatečnosť vyznávám, že nechodím pěš kázat, jakoj' mój vykupitel chodil; neviem, pomóž-li mi to, že bych pěš tak daleko a tak brzo nemohl přijíti. „I šel jest mezi Samaří,“ pohanskú zemí, „a mezi Galileí,“ židovskú zemí. „A když vcházieše v jeden hrádek,“ to jest v město, „potkali sú ho,“ vyšedše na pole, „desět mužóv malomocných.“

B. Tu věz, že přěd městem sú ho potkali, a tu sě div stal: Prvé proto, že malomocní v městech sú nepřěbývali, neb bylo jest přikázáno v zákoně Levitici v 13 k. A v knihách Nu-

meri v 5 k. psáno jest takto: Přikaž synóm Izraelským, ať vyvrhú z měst každého malomocného. Druhé proto stal sě div ten před městem zjevně, aby mnohým prospěl k vieřě, kteří stáli sú z daleka: prvé proto, že sú z přikázanie zákona nesměli přistúpiti; druhé snad pro poctivosť, kterúž sú měli k Ježíšovi, chtiece uzdraveni býti. „A vzdvihli sú“ z veliké žádosti zdravie, a aby je slyšal, „hlas řkúce: Ježíši přikazateli!“ Hlas jich jest modlitba sladká, pokorná, a duchovnie, a obecná: Sladká, že řkú: „Ježíši!“ neb jakož die S. Bernard, Ježíš jest sladké zpievánie v uše, stred v ústech, a veselé v srdci. Pokorná, že řkú: „přikazateli,“ vyznávajíce, že jim má přikázati jako svým. Duchovnie, že nežádají peněz, jako obecně žádají malomocní, ale žádají slitovánie, řkúce: „Smiluj sě nad námi!“ Obecná, že nižádný sám za sě neprosí, ale všickni spolu za sě, všickni řkúce: „Smiluj sě nad námi!“ A takú modlitbu Ježíš rád slyší: sladkú, pokornú, duchovní a obecnú, jakož jest uslyšal tyto, a uzdravil je od malomocenstvie. A prvé vzezřěl na ně milosrdně; neb die čtenie: „Jež jakž uzřě,“ t. okem tělestným, jež jest viděl od věčnosti znáním božským, „řekl jest: Jděte, ukažte sě kněžím!“ Troje věc na Ježíšovi sě tu ukazuje: milosrdenstvie dobrotivé na vzezření, múdrosť na rozkázaní, a moc na uzdravení; neb jest dobrotivý, múdrý a mocný Ježíš.

Tu věz, proč jest kázal jim Ježíš, aby sě ukázali kněžím. C.
A jest prvá příčina naplněnie zákona starého; neb psáno jest Levitici v 14 k., že vyčištěný od malomocenstvie měl sě ukázati kněžím, a to pro dvojí věc: prvé proto, že kněžie měli sú znáti malomocenstvie, a znáti, který člověk byl by vyčištěn od malomocenstvie, aby ohlásili, že móž býti v obci; druhé proto, aby malomocný oběť dal, kterúž jest bóh rozkázal. A tu kněžie nynější berú pochop, že velé sobě od zpovědi penieze dávati; ale nepomóž jim to, neb jest Kristus, kněz nového zákona, nevzal nic od malomocných, uzdraviv je, a kněžím svým nového zákona řekl jest v 10 k. S. Mat.: Darmo ste vzěli, darmo dávajte! Darmo ste vzěli, t. bez peněz, darmo pro mě dávajte bez peněz. I kázal jest Kristus těmto mužóm ukázati sě kněží, pro naplněnie zákona starého, jenž ještě nebyl jest ovšem v podobenstvích a v ustaveních oběť-

ných [in figuris et in cerimoniis] pominul. Druhé kázal sě jim ukázati kněžím proto, aby oni lidu pravili, že Ježíš uzdravil jest malomocné, a tak aby lid k Ježíšovi jako k bohu mocnému obrátili. Třětie proto, aby kněžie naučili ty muže věřiti v Ježíše z toho skutku, že je uzdravil, a také aby kněžie radili jim, aby šli k Ježíšovi, a vzdali jemu dieku a chválu. Učinili-li sú to kněžie ti, neviem, ale nezdá mi sě; neb vždy sú tupili skutky Kristovy i ty, ktož sú Krista rádi slyšěli. Čtvrté proto kázal sě jim ukázati kněžím, aby ukázal, že v duchovniem uzdravení od hřiechóv mají hřiešní jíti k kněžím, a bráti od nich radu, kterak mají sě podobně hřiechóv káti. Ale aby ukázal milý spasitel, že on jest ten, jenž sám duši od hřiechu čistí, a že bez kněží móž odpustiti a odpúštie hřiechy, uzdravil jest tyto malomocné na cěstě, prvé než sú kněží došli. A ten skutek vážie světí, a zvláště S. Jeronym, jenž die, že jakož kněžie starého zákona měli sú moc, aby rozeznali, kto jest malomocný a kto nenie, ale neměli sú moci, aby koho učistili od malomocenstvie, ani by toho, jenž jest nebyl malomocný, učinili malomocným: též kněžie nového zákona mají moc, aby rozeznali mezi hřiechem a mezi hřiechem, ale nemají moci, aby koho v duši vyčistili od hřiecha, ani aby čistého od hřiecha, když by chtěli, učinili nečistého. Tak pokládá S. Jeronym. O tom sem jinde mnoho psal.

A položiece, že Kristovo přikázanie toto: „Jděte, ukažte sě kněžím!“ jest podobenstvie zpovědi, již lidé činiti mají před kněžími, tehdy vážím takto slova: že když die Kristus malomocným: „Jděte, ukažte sě kněžím!“ že v tom znamená, aby smrtedlní hřiešníci šli ukazovat svých hřiechóv kněží, jenž by uměli rozeznati mezi hřiechem a mezi hřiechem. A když die: „jděte!“ ukazuje, že hřiešný nemá meškati svým ukázaním, a také aby ne bezděčně, ale dobrovolně sě ukázal. A když die: „ukažte,“ ukazuje tiem, aby hřiešný netajil hřiechóv, ale aby je ukázal. A řka: „kněžím,“ ukazuje, že kněžie mají moc, aby slyšeli hřiechy a radili, kterak móž člověk mocí Kristovú od hřiechóv vyčištěn býti. Z toho máme, že zpověď má býti dobrovolná, brzká, zjevná, knězi, svých hřiechóv, cělá; neb když hřiešní volají srdcem k Ježíšovi, a jdú, aby ukázali sě kněžím, on je svú mocí, prvé než kněží dojdú,

od hřiechóv na duši vyčišťuje. Protož die S. Augustin: Veliká dobrota božie, že k samému slíbení hřiechy odpúštie; ještě nepraví ústy, avšak již bóh v srdci slyší. Tak mluví na ono slovo Davidovo: Řekl sem: Praviti budu proti sobě nespra- Ps. 31.
vedlnosť svú pánu! a ty odpustil's zlosť hřiecha mého. A teď die čtenie: „A stalo sě jest: když sú šli, čistí učiněni sú.“

Ale dělé sě na dvé ti, kterýmž hřiechové sú od Krista odpuštěni: Jedni jsú, jenž velebiece kněžstvo, pravie, by bez jich rozhřěšenie nižádný nemohl rozhřěšen býti; a ti sú jako židé od malomocenstvie uzdraveni, jenž sú sě k Ježíšovi, aby jemu chválu dali, nevrátili. Druzí jsú, jenž věrně pravie a věřie, že móž hřiešný mieti odpuštěnie hřiechóv od boha, ač by ho nižádný kněz zde nerozhřěšil; jakož jest pán bóh učinil s mnohými v starém zákoně i v novém, a s lotrem na kříži, a s oniem zjevným hřiešníkem, jenž v 18 k. S. Luk. zpoviedal sě bohu, řka: Bože! milostiv buď mně hřiešnému! A že mu bóh hřiechy odpustil, svědčí tu Kristus, řka: že přišel jest v dóm svój jsa spravedliv. Ale těch, jenž tu moc Kristovi dávají, jest málo, jakož z malomocných jediný sě k Ježíšovi s chválú vrátil, a tož Samaritán, to jest pohan z Samařie, z té pohanské země. Jakož die čtenie: „A jeden z nich, jakž uzřě, že učištěn jest, vrátil sě jest,“ a tak dále. „Jeden“ z desieti uzdravených! Tu sě ukazuje řiedkosť lidí k Ježíšovi vděčných, jakož v dole sám Ježíš to praví. „Uzřěv, že učištěn jest od malomocenstvie, navrátil sě, s velikým hlasem velebě boha;“ hlas veliký ukazuje velikosť vděčnosti, náboženstvie a viery, protož velebil jest boha, ne kněží, jimž sě ukázal. „A padl jest na tvář,“ v tom pokoru jest ukázal; „přěd nohy jeho,“ v tom jest dobroděnstvie Ježíšovo vyznal; „dieky čině,“ t. jako bohu. „A ten bieše Samaritán,“ to jest z Samařie pohan. A to die S. Lukáš, jako by mienil, že jiní byli sú židé, jenž sú své uzdravenie jako od zákona sě domněli mieti, že sú sě ukázali kněží; ale Samaritán ten jest vyznal, že od Krista jest uzdraven. „A odpověděv Ježíš řekl jest: Však desět uzdraveni sú, a devět kde jsú?“ Tu die výklad: Na nevděčné jako na neznámé tieže, řka: „kde jsú?“ neb jako nevděčný nevyznává božieho dobroděnstvie, takéž bóh nevyznává ho k spasení a k milosti. Dále die Kristus:

„Nenie nalezen, který by sě vrátil," t. z těch devieti, „a dal chválu bohu, jedné tento cizozemec." Aj ony oznamuje spasitel v nevděčnosti, a tohoto chválí z vděčnosti, a die jemu: „Vstaň a jdi, neb viera tvá tě uzdravila." „Viera," jenž jest založenie všěch ctností k spasení; „tvá," ne cizie, ne kněze; „tě" pokorného a vděčného; „uzdravila" na těle od malomocenstvie, a na duši od hřiecha, a to mocí pána našeho Jezu Krista. Amen.

Svatý Beda na toto čtenie die, že malomocní znamenají kacieřě, jenž sú vnitř rozličnými poškvrnami zprzněni a mají od lidu lúčeni býti, aby svým hřiechem jiných nezprznili. A že svatokupectvie, to veliké kacieřstvie, pohřiechu! velmě jest kněží zprznilo, by měli odlúčeni býti, aby jiných neprznili, prodávajíce odpustky, zpověď, křest, kázanie, mší slúženie, pohřeb, olej svatý, žehnánie, i kostelóv svěcenie i oltářóv, a věččí svatokupci prodávajíce biskupstvie i jiné obroky, a jiní kupujíce, by řku ti byli s pomahači svými odlúčeni od úřadu kněžského a od obcě, věrně nedostalo by sě mnoho kněží! a musili by druzí biskupové i jiní k roli jíti, aby kněžstvie nepožívali, dokud by sě od toho Jezí malomocenstvie pokáním pravým nezčistili.

Neděle patnadctá po svaté Trojici.

S. Mat. v 6 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s.: Nižádný[1] nemóž dvěma pánoma[2] slúžiti,[3] že aneb jednoho[4] v nenávisti bude mieti, a druhého[5] milovati, aneb jednoho strpí,[6] a druhým[7] pohrzie. Nemóžete bohu slúžiti a penězóm.[8] Protož pravi vám, nepečlivi buďte duši své,[9] co by jedli, a tělu svému, več by sě oblekli; však duše vaše viece jest[10] než pokrm, a tělo viece[11] než oděv. Hleďte na ptáky nebeské, žeť nesějí, ani žnú, ani shromažďují do stodoly, a otec váš nebeský krmí je; však vy viece mnohé jste nad ně.[12] A kto z vás mysle móž[13] přidati k vzróstu svému loket jeden? A o oděvu co[14] pečlivi jste? Znamenajte lilia polská,[15] kterakť

rostú,[16] nedělají, ani přadú; neb pravi vám, že ani Šalomún[17] ve vší své oslavě[18] odien jest[19] jako jeden[20] z nich. Neb poňavadž sěno polské, kteréž dnes jest a zajtra v pec vrženo bývá, bóh tak odievá,[21] ovšem viece[22] vy malé viery.[23] Protož[24] neroďte pečlivi býti, řkúce: Co budeme jiesti? aneb, co budeme píti? aneb, čím sě oděj eme? však těch všech věcí pohané[25] hledají. Jistě vieť otec váš,[26] že těchto všech věcí potřěbujete; protož[27] hledajte najprvé[28] královstvie božieho[29] a spravedlnosti jeho,[30] a tyto všecky věci[31] přidány budú vám.[32]

[1]) člověk. [2]) protivnýma v panování. [3]) hodně. [4]) ďábla. [5]) boha. [6]) ďábla. [7]) bohem. [8]) *mammonae*, zboží. [9]) životu svému. [10]) t. hodnějšie jest. [11]) dóstojnějšie. [12]) t. vážností, to jest: mnoho viece jste vážni než ptáci, neb i kto. [13]) jako by řekl: nižádný nemóž. [14]) nezřiezeně. [15]) neb kvietie rozličné. [16]) k svému okrášlení. [17]) král mocný, múdrý a bohatý. [18]) královské. [19]) tak pěkně v bělosti. [20]) květ. [21]) t. okrašluje. [22]) oděje. [23]) t. jenž jste malé viery, máte-li nezřiezenú péči. [24]) t. poňavadž tak jest. [25]) jenž viery nemají. [26]) nebeský. [27]) věřiece a jemu doufajíce, že vás neopustí. [28]) najviece pilni buďte. [29]) t. radosti uebeské. [30]) t. ctnosti všelikaké, jenž vede k nebeskému království. [31]) t. životu potřěbné. [32]) vedlé miery.

Spasitel milosrdný túto svatú řečí své věrné tiehne od A.
zlého milovánie zemských věcí, a k milování nebeských věcí je tiehne: prvé přikazuje, aby zboží neslúžili; druhé, aby pilnosti nezřiezené k tělestným věcem nepřikládali; třětie, aby ufajíce otci nebeskému, nebeského královstvie najprvé hledali. A ač spasitel velmě dobré toto svaté a úžitečné přikázanie k spasení našemu jest mluvil, však píše S. Lukáš, že slyšiece to zákonníci, kteříž sú byli lakomí, posmievali sú sě jemu. Tu die S. Beda: Napomenul byl Kristus prvé před tiem mistry a zákonníky, aby v své spravedlnosti neufali, ale hřiešné kajície přijímali, a almužnami své hřiechy vykupovali; a oni pak přikazatele milosrdenstvie, pokory a střiezvosti v posměchu měli! Protož die S. Lukáš, že slyšiece to zákonníci, kteříž sú byli lakomí, posmievali sú sě jemu, a to pro dvě příčině: prvá, že by jim velmě neúžitečné věci rozkazoval, aneb že by jim, ani sú vše učinili, darmo přikazoval. Tak mluví S. Beda. A jakož nynie běží stav mistrský, kněžský i zákonničí,

nedělí sě od oněch; neb též v posměchu jest čtenie toto u nich, jako i oněch. A ještě věččí posměch nynější činie Kristovi než oni, neb oni aspoň zjevně sú jeho řeč zavrhli, ale tito pod pokrytstvím; neb řkú, že je držie jedni, a druzí skutkem i řečí jemu sě protivie, a obojí je na mši líbají, ale lakomstvie nenechají. A tak jsú učedlníci Kristovi, a Jidášovi následovníci, jenž jest to čtenie od Krista slyšal, a zrazuje pro lakomstvie Krista jest líbal. Ale ne tak Petr, a jiní apoštolé i jich následovníci, jenž sú panstvie i lakomstvie zavrhše, majíce co píti a jiesti, a hodný oděvec k práci, měli sú na tom dosti; uposlúchali sú Krista v tomto čtení, že královstvie nebeského najprvé sú hledali, sami dobře byli živi, a jiné témuž sú učili, a tak jedinému pánu najviece bohu sú slúžili, jenž die: „Nižádný nemóž dvěma pánoma slúžiti."

B. Tu věz, žeť miení Kristus o dvú pánú protivnú v panování, a o slúžení řádném, tak že nemóž nižádný spolu dvěma pánoma protivnýma řádně slúžiti. Neb jakož Kristus dává příklad, řka: „Nemóžete bohu slúžiti a penězóm," jest najblúpějšiemu rozumnému člověku vědomo, že nemóž člověk spolu řádně a rozumně žádosti své i k bohu i k penězóm přichýliti; než musí to býti, neb že k bohu jest viece přichýlen svú žádostí s přivolením než ku penězóm, aneb viece ku penězóm než k bohu. A kam jest viece přichýlen s přivolením, tam jeho služba sě obrátila; a tak jest-li věččie žádosť s přivolením k bohu, tehdy služba jest božie, ale ne peněz, pakli věččie jest žádosť k penězóm než k bohu, a tak než k spasení, tehdy člověk slúží penězóm a ne bohu. A tak Kristus po žádosti pilné tu službu váží, řka: „Nebuďte pečlivi duši své, co by jedli;" a tu zapoviedá žádosť přielišnú. A když die: „Najprvé hledajte králevstvie božieho a spravedlnosti jeho," tu přikazuje, aby najvěččí žádosť měli k bohu, jenž jest královstvie vyvolených, a spravedlnosti královstvie, to jest každé ctnosti, jenž k nebeskému království vede. Protož ktož chce znáti na sobě, komu najviece slúží, ten obrať rozum svój, a važ, kam sě pilnosť najviece obrátila, a ihned pozná, komu najviece slúží. U příkladě: má-li Petr dva pány, a jest žádostivě pilnějí služby Janovy než Přibíkovy, tehdy Janovi viece slúží Petr než Přibíkovi. A též má-li Petr

dvě milé: Kateřinu a Markletu, a jest pilnější žádostivě Kateřiny než Markletv, tehdy viece miluje Kateřinu než Markletu. Nu lakomý! sudiž: kam tvá žádosť s pilností viece sě obrátila, tam i tvá služba.

A že nenie podobné, aby mohl kto hodně viece, neb tak velmě kterému stvoření svú žádostí přichýlen býti, než k bohu, neb by tak ihned boha méně než stvořenie v žádosti vážil, a tak by jím pohrzěl i v nenávisti měl, protož nelzě jest, aby hodně spolu bohu i penězóm slúžil. Protož die spasitel: „Nemóžete bohu slúžiti i penězóm.“ A počínaje čtenie, die takto: „Nižádný nemóž,“ t. hodně, řádně, neb s žádostí laskavě, „dvěma pánoma,“ t. protivnýma v panování, „slúžiti.“ A věz, že tě věci jsta dva pány protivná, kteréž jinam a jinam žádosť člověčí táhnú. A tak bóh a ďábel jsta dva pány protivná, odporná neb nesvorná; neb bóh jsa pánem pravým všeho světa, proto že jej stvořil a zachovává, a jest pán zvláště člověcký, že člověky neb lidi stvořil jest, a svú krví vykúpil jest je, a krmí je, a dá jim královstvie nebeské, ač jemu budú právě slúžiti; a tak on jest sám pán nade všecky jiné pány. Ale ďábel nenie právě pán, než lúpežné, že nemaje nižádného práva k člověku, aby řádně nad ním panoval, zlostí pod sě kase, kohož móž; a také slove král nade všemi syny pýchy, jakož die S. Job v 40 k. A Kristus die, že on jest knieže tohoto světa, to jest zlých lidí v tomto světě.

Nu kto chceš slúžiti pánkovi hubenému, aby břicho naplnil a šatu hubenú měl, ptáš sě po něm pilně, a přistúpě k němu, tiežeš sě, co máš činiti v jeho službě? a ten pánek nemóž tobě nic dáti bez vóle velikého pána! Ej milý bratře! buď pilen pána najlepšieho, najmocnějšieho, najbohatějšieho, a najštědřějšieho: najlepšieho, jenž nemóž křivdy učiniti, ani darmo sě hněvati; najmocnějšieho, jehož nižádný nemóž přemoci, a jenž móž svého sluhu před každým protivníkem obrániti; najbohatějšieho, jenž má všecky věci v své moci; a najštědřějšieho, nad něhož nemóž nižádný štědřějie svému sluzě za službu dáti; neb dává svému sluzě královstvie své nebeské a radosť plnú, nad niž nemóž právě nic viece požádati. O milý bratře! k tomu pánu na krstu si sě přikázal, protož jemu pilně služ; neb on tě stvořil, svú krví vykúpil, on tě C.

krmí, on od ďábla brání, on svým tělem krmí, svú krví napájie, on k sobě obrácenému hřiechy odpúštie, ctnostmi daruje, v dobrém potvrzuje, konati dobrého pomáhá, srdce obveseluje, a kde sám jest, tu chce aby byl konečně jeho sluha. A tak on jest najvěrnější a najlepší pán, jemuž slúžiti, die S. Řehoř, jest kralovati. I kto zlořečený nechce býti pilen, aby slúžil tomu pánu? u něhož služba jest velmě lehká, tato: milovati pána toho najviece, a svého blížnieho. Ta služba zavierá, aby člověk hřiechu nevolil, a dobré miloval. A jest proto ta služba lehká, že móž ji člověk naplniti sobě k zaslúžení i u povětří, i na moři, i v žaláři, i v kládě, i chudý, i nemocný, i nahý; le dokud jedné duše jest v těle, dotud móž člověk tu službu pánu bohu učiniti, a za ni královstvie věčné (vzieti), jenž jest radosti nasycenie bez nedostatka.

O běda lidem, že netbají služby toho pána, a že slúžie radějše jinému pánu, jemu protivnému, ďáblu najbiednějšiemu, najhoršiemu, najchuzšiemu, najukrutnějšiemu, jenž své sluhy šeředny a mrzky činí, z ctnosti lúpí, v dobrém mdlí, v zlé vede a v něm sílí, v duši mrtví, a potom na věky v temnostech a v ohni mučí! Aj tato jsta dva pány protivná v panování, jimaž nelzě jest spolu v jeden čas slúžiti. Protož mýlé sě ti, kteříž přikázanie božieho nedržiece mnějí, by jemu slúžili posty, almužnami, modlitbami neb jinými skutky, a slúžiece v ten čas hřiechem smrtedlným ďáblu; ano die pán, jenž selhati nemóž, že „nižádný nemóž dvěma pánoma slúžiti.“ „Nemóž“ řádně, žádostivě v jeden čásek, spolu „dvěma pánoma,“ v panování protivnýma, proto že „aneb jednoho v nenávisti bude mieti,“ jako ďábla, „a druhého,“ jakožto boha, „bude milovati; „aneb jednoho strpí,“ jakožto ďábla — S. Lukáš v 16 k. die: jednoho sě přidržěti bude, a obé dobřě jest řečeno; neb ač hřiešný nedie, by ďábla miloval nad boha, však ho trpí nad sebú v zlosti, jako die teď čtenie, a hřiechem sě ho přidrží, jako die S. Lukáš — „a druhým pohrzie,“ jakožto bohem; neb každý, ktož smrtedlně hřěší, ten zamietaje božie přikázanie, pýchú
In omel. hřěší, a bohem hrzie. S. Augustin die takto v kázaní: „Pohrzie“ die, a nedie: „v nenávisti bude mieti;“ neb nižádného svědomie snésti nemóž, aby boha nenávidělo. A hrzie jím, to jest, nebojí sě ho, ktož jeho přikázaní neostřiehá. To Augustin.

Dále die spasitel, vykládaje sám: „Nemóžete bohu slúžiti a penězóm.“ Die výklad: Slúžiti zboží, jest boha zapřieti. A věz, že v latinském čtení stojí: mammonae. Die S. Jeronym, že řečí syrskú mammona jest zbožie, a také Mammon jest ďábel, ten kterýž zbožím lidi vede v hřiech. I zdá mi sě, že sem měl položiti ve čtení: „Nemóžete slúžiti bohu a mammonae, aneb zboží.“ A to sě ukazuje z řěči Kristovy, že ihned die: „Protož pravi vám, nepečlivi buďte duši své,“ to jest životu svému, „co by jedli.“ A tak dotýká pokrmu a oděvu, dvú věcí, na níž všechno zbožie člověku úžitečné záleží; neb když jest člověk syt a tepl, již by měl dosti na tom micti. A poňavadž spasitel brání nezřiezené přielišnosti v tom dvém, v pokrmu a v rúše, člověku najpotřěbnějšiem, ovšem v jiných věcech. D.

A aby lépe rozuměl čtení, věz, že troje jest služba: Prvá přirozená, jíž každé stvořenie má slúžiti bohu, chtěj neb nechtěj. Druhá služba jest laskavá, jíž každý člověk má slúžiti každému; a to činí, když v milosti boží jsa, dobrými skutky bohu slúžě, angelóm, i všem svatým slúží, nebeským, předpekelným i zdejším. Třětie služba jest lidská, to věz od lidí nalezená, a ta častokrát jest nezřiezená; a již lidé jedné k té službě obecně střěpie. A ta služba jest uvedena trojím obyčejem: prvé přěbojováním, že jedni druhé pod svú službu podstrčie; druhé jest uvedena dobrovolenstvím, tak že jeden člověk poddá sě volně druhému v službu pro odplatu tělestnú; třětie jest uvedena služba nespósobností člověka, tak že bude přirozenie hrubého k dielu a k práci hodnější než jiný. A tato příčina jest najpodobnějšie, aby taký člověk jiným lépe zpósobnějším slúžil, jenž i v tělestném zpósobu i v rozumu jiné přěvyšuje. Neb die Aristotiles mudřec, že lidé čichem a rozumem zpósobní, z přirozenie nad jinými jsú páni a jich zprávcie. E.

Druhé věz, že pečlivosť jedna jest dobrá, a druhá zlá. Dobrá opět jest dvoje: Prvá, jíž člověk k bohu, k ctnostem a k skutkóm duchovním žádostivě a pilně zří; a ta pečlivosť slušie na život bohomyslný, jejž jiní nazývají život duchovní. A tu péči měli sú apoštolé a jich následovníci. Druhá pečlivosť dobrá jest zamúcená, již člověk má v životě pracovitém, F.

hledě najprvé k bohu, k ctnostem, a k dobrým skutkóm, a vede práci tělestnú. Prvá péče byla jest na Maří Magdaleně, jenž jest pečlivě k Ježíšovi hleděla a k jeho slova slyšení; nechavši prácě tělestné, seděla jest u noh jeho. Druhá péče byla jest na Martě, neb ona péči jest měla o Ježíšovi a o jeho učedlníciech, co by jim jiesti dala; ale v té práci sě mútila, když jest tělestně pracovala. Protož řekl jí spasitel: Marta, Marta! pečlivá jsi, a mútíš sě pro mnohé věci. Pak mimo této dvě péči každá jiná jest zlá, jíž člověk viece pečuje o menšie dobré než o věččie; jako pečují lakomci viece o zbožie než o královstvie nebeské, a viece o hřiech stojie mnozí než o ctnosť, jako: smilníci, opilci, žráči, kostečníci, pyšníci i lháři. A ty zlé péče zapoviedá spasitel; ale dobré péče nezapoviedá, ale brž přikazuje, řka skrze Jeremiáše: Buďte pečlivi, aby ostřiehali všech přikázaní, kteráž jsú v knihách zákona Mojžiešova. A S. Pavel die: Buďte pečlivi zachovati jednotu ducha v svazku pokoje, to jest v láscě. A tak když die spasitel: „Nepečlivi buďte," zapoviedá péči zlú, ale dobré nezapoviedá, ani diela. Protož nedie: nedělajte, ale nepečlivi buďte duši své," t. živosti své, a tak životu, „co by jedli," aneb tělu svému, „več by sě oděli; však duše vašě viece jest," t. dóstojnějšie a bohu vzácnějšie „než pokrm, a tělo viece," t. vzácnějšie „než oděv neb rúcho."

Eph. 4.

G. Tu znamenaj, že tři věci pokládá spasitel, které jest otec nebeský dal člověku, to jest: duši, tělo, a obému potřěbu. Duše ta jedné bohu má býti poddána, tělo duši, a zbožie obému, jakož to pravý rozum velí. Ten řád přěvracují lakomci, že i duši i tělo dávají pro zbožie; jako jest Jidáš. Také ten řád přěvracují ti, jichž těla nad duší panují; jako jsú obžerníci, smilníci a jiní, jenž těla k smrtedlnému hřiechu přivolují. A zamietá spasitel dvojí péči: jednu, již nazývá péčí života, a ta péče jest o pokrmu; druhú nazývá péčí těla, a ta jest o oděvu. I zamietá Kristus tě dvě péči takto: Život člověka jest dóstojnější, dražší, a tak lepší než jeho pokrm, a tělo lepšie než rúcho; neb i pokrm i rúcho jest konečně pro člověka. A poňavadž bóh dal jest i duši i tělo, a on neopustí řádu od sebe daného, tehdyť dá životu pokrm, a tělu oděv; protož nemá nezřiezená pečlivosť býti o pokrmu a oděvu.

Protož všicku svú pilnosť máme k bohu obrátiti, a v ctnosti a v činy ctnostné, abychom sě bohu líbili; a tu má naše péče státi, neb jinak byla by nezřiezená. A tak kteráž kolivěk péče nenie potřěbná k jednomu konci, jenž jest radosť věčná, ta jest péče nehodná. A péče o živosti a o tělu má býti měřena tak, aby člověk pečoval o pokrmu a oděvu, jakož mu hodno jest k spasení.

Z toho máš, že ti, kteří péči mají, aby byli bohatí, světu vzácní, aby tancovali, veselé plodili, neb hry, jenž k spasení nepomáhají, všickni tací proti tomuto čtení Kristovu jsú nezřiezeně pečlivi. Jenž die dále: „Hleďte na ptáky nebeské.“ S. Lukáš v 12 k. die: Znamenajte havrany, žeť nesějí, ani žnú, ani shromažďují do stodol, a otec váš nebeský krmí je; otec váš, jenž vy stvořil, vás živí, a budete-li ho poslúchati, dá vám dědictvie: nebeské královstvie. „Však vy viece mnohé“ to věz „jste“ vážnosti „nad ně,“ to jest, mnoho viece jste vážni, než ptáci: vy rozumní, k věčné radosti stvoření, a ptáci pro vás stvoření, nerozumní, jenž zhynú. „A kto“ neb „i kto z vás mysle móž přidati k vzróstu svému loket jeden?“ Jako by řekl: Nižádný! neb to nenie na jeho vóli. S. Augustin die: To jest: Číž mocí a panstvím stalo sě, aby k vzróstu našemu tělo přišlo, neb tak vzrostlo, takéť jeho opatrností odieno móž býti. A vaší péčí sě to nestalo, aby k tomu vzróstu došlo tělo, a ač by myšlením chtěli přidati loket jeden, nemóžete; protož tomu péči o oděvu poručte, jehož péčí jest tělo vzrostlo. „A o oděvu co pečlivi jste?“ t. nezřiezeně; „znamenajte lilia polská, kterakť rostú, nedělají ani přědú,“ t. k svému okrášlení. Když die: „nedělají,“ tu zamietá pečlivosť mužskú, jíž mužie přielišně pečují; a když die: „ani přadú,“ zamietá pečlivosť ženskú nezřiezenú. „Neb pravi vám, že ani Šalomún ve vší své oslavě,“ to věz, ač jest byl múdrý, bohatý a mocný, „odien jest jako jedno z nich,“ tak pěkně v bělosti.

Tu věz, že latině stojí: Znamenajte lilia; česky neumieme lilium jmenovati, jenž jest květ velmě bielý, jehož bělosti nemohl jest Šalomún na svém rúšě dosáhnúti. A zdá mi sě, že skrze lilium miení Kristus kvietie rozličné; protož řekl jest: lilia, t. mnohá kvietie, jakožto lilium, róži, fiolu, a jiné pěkné kvietie. Protož die S. Augustin: Které hed- H.

vábie, která králová purpura, které zmalovánie tkadlnic móž sě kvietí přirovnati? co sě tak červená jako róže? co sě tak bělé jako lilium? a fiolu která přěsahá purpura? To Augustin. „Neb poňavadž sěno polské, jenž dnes jest a zajtra v pec uvrženo bývá, bóh tak odievá,“ to jest okrašluje, „ovšem viece“ t. oděje „vy malé viery,“ t. jenž jste viery malé, budete-li pečlivi nezřiezeně. „Vy,“ die Augustin, jenž jste k bohu podobní stvořeni, k věčnému dědictví v nebesiech jenž přislušiete, stvořitel váš potřěbné věci vám zpósobí, a nahotú nedá vám zahynúti. To Augustin. Dále die Kristus: „Protož,“ to věz poňavadž tak jest, „neroďte pečlivi býti, řkúce: Co budeme jiesti? aneb co budeme píti? aneb čím sě oděјeme? však těch všech věcí pohané hledají,“ neb viery pravé nemají, mnějíce, by jedné zde měli býti živi. Jakož die S. Augustin, že pohané těch věcí pilni jsú, neb na budúcie věci netbají, ale jedné časných a přítomných [t. nynějších] pilni jsú, jako hovada zemské tyto věci čenichají. Jakož prorok David die: Přirovnali sú sě hovadóm nemúdrým, a podobní učiněni sú k nim. To Augustin. „Jistě vieť otec váš, že těch všech věcí potřěbujete.“ „Otec váš,“ jenž nemóž v moci, v znání a v dobrovolenství nedostatečen býti, „vie,“ v který čas a kterú měrú k blahoslávenství „těch věcí potřěbujete.“ Protož věřiece, a jemu doufajíce, že vás neopustí, „hledajte najprvé královstvie božieho,“ to jest, najviece žádajte a pilni buďte radosti nebeské, „a spravedlnosti jeho,“ to jest ctnosti všelikaké, jenž vede k nebeskému království, „a ty všecky věci,“ to věz životu a tělu potřěbné, „budú přidány vám,“ t. vedlé miery, k nebeskému království jenž móž prospěti. A pokládá spasitel najprvé královstvie, jehož máme hledati najprvé; druhé pokládá spravedlnosť, jenž vede k tomu království; a najposlé pokládá potřěbné věci tělestné. V tom ukazuje, že královstvie nebeské jest najlepšie, protož má býti najprvé v žádosti; potom spravedlnosť, jíž člověk docházie královstvie, a ta má býti druhá v žádosti; a třětie pokrm a oděv, jako najmenšie. Dajž milý spasitel, abychom radosť věčného královstvie najviece v žádosti měli, a tak, jakož Kristus velí, jeho hledajíce konečně došli. Amen.

Neděle šestnadctá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 7 kapitole.

V ten čas jdieše Ježíš do města, jenž slove Naim. A jdiechu s ním učedlníci jeho, a zástup veliký. A když přibližováše sě k bráně města, aj umrlý nešen bieše, syn jediný matky své, a ta vdova bieše, a zástup města veliký s ní. Již kdy uzřě pán, milosrdenstvím hnut nad ní, řekl jest jí: Neroď plakati! A přistúpil jest, a dotekl sě jest par, a ti jenž nesěchu, stáli sú. I vece: Mládče, tobě pravi, vstaň! I sěde ten, jenž bieše umřěl, a poče mluviti. A da ho mateři jeho. I chváti sě všech bázeň, a velebili sú boha řkúce, že prorok veliký vstal jest v nás, a že bóh navštievil jest lid svój.

Svatý Lukáš v tomto čtení ukazuje najprvé, že spasitel A.
náš byl jest pilen kázanie, když die: „Jdieše Ježíš do města, jenž slove Naim.“ „Jdieše,“ to věz kázat. Druhé ukazuje nábožensvie v pilnosti slyšenie slova božieho, když die: „A jdiechu s ním učedlníci jeho, a zástup veliký.“ Třětie ukazuje, co sě přihodilo, když Ježíš přibližoval sě k bráně, řka: „A když přibližováše sě k bráně města, aj umrlý nešen bieše.“ Čtvrté ukazuje, co jest Ježíš učinil milosrdně s umrlým i s jeho mateří; a páté pokládá, že lid vida div od Ježíše veliký, chválil jest boha i Ježíše, že jest prorok veliký. A tak znamenám na Ježíšovi moc božskú a milosrdenstvie: moc, že mrtvého svým slovem vzkřiesil, a milosrdenstvie, že hnut jest milosrdenstvím, aby to vdově zamúcené k utěšení, a nám k duchovniemu prospěchu ráčil učiniti.

Čtenie toto, vedlé slov, jakož sě stalo, jest k rozumu snadné. A vedlé rozumu duchovnieho, jejž vede S. Augustin i svatý Beda, umrlý tento mládec znamená člověka hřiechem smrtedlným v duši mrtvého, vdova sbor svatý, lože neb páry znamenají svědomie hřiešného netbalivé, nosiči znamenají zlé žádosti, neb zlá tovařistvie, jenž hřiešného k zatracení nesú. Ale toho lidé hrubí netbají, než slyšie, co Kristus jest učinil, a divie sě, ale rozumu svého dále nepovzdvihnú. Protož die

S. Augustin v kázaní takto: Divy pána našeho a spasitele Jezu Krista všemi, kteříž slyšie a věřie, hýbají, ale jedněmi jinak a jinými jinak; neb někteří lidé tělestní, jeho sě divóm diviece, na věččie věci hleděti nechtie, a někteří činy slyšiece na tělách, viece v duši sě divie. Dále die: Každý člověk má oči, jimiž móž viděti z mrtvých vzkřiešenie, tak jakož jest vstal syn této vdovy, o němž nynie čtenie čteno jest; ale kterak by viděli lidé srdcem, že mrtví vstávají, ne všickni toho mají, jedné ti, kteříž sú již vstali na srdci; neb věččie jest vzkřiesiti, aby vždy byl živ, než vzkřiesiti, jenž opět umře. Z mládence toho radovala sě jest vdova, a pro lidi, jenž každý den sě vzkřěšují na duchu, raduje sě cierkev svatá. On jest byl umřěl na těle, ale oni mrtvi sú byli na duši. Onoho smrť zjevná zjevně byla oplakána, oněch smrť nebyla vidiena, ani sú jie hledali, ani sú jie viděli. Hledal jest ten, jenž jest znal mrtvé; ten jediný jest znal mrtvé, jenž mohl jest je učiniti živé; neb by nepřišel, aby mrtvé křiesil, jenž sú byli nemrtvi, apoštol by neřekl: Vstaň ty, jenž spíš, a vstaň z mrtvých, a osvietí tě Kristus. O mrtvém slyšíš, když die: Vstaň z mrtvých!

B. A potom die S. Augustin: O třěch čteme, jenž sú z mrtvých vzkřiešeni čitedlně, a o tisíc nečitedlně. Dále die: Protož vizme, co nás chtěl naučiti třmi, kteréž jest z mrtvých vzkřiesil. Dále vyčítá, které jest Kristus vidomě z mrtvých vzkřiesil, to věz: dievčičku, mládce a Lazara. Dievčička znamená člověka, jenž jest k hřiechu v duši přivolil, ale ještě skutku neučinil: to znamená sě, že dievčička ještě nebyla jest vynešena z pokoje, v němž jest umřela. Mládec znamená člověka, jenž jest k smrtedlnému hřiechu přivoliv, dokonal jest jej skutkem, ale obyčeje v něm neměl: a to znamená sě, že mládec již bieše nešen z brány, jako hřiech čichem z mysli. Lazar smrdutý znamená člověka toho, kterýž přivoliv k hřiechu smrtedlnému, již učiniv, dlúho v něm stojí: to znamená sě, že Lazar již do čtvrtého dne ležěl jest v hrobě, již smrdě. Neb takto smrť duše sě děje, že najprvé jest lektánie neb libosť v srdci o hřiechu, a tu ještě nenie smrť duchovnie; druhé přivolenie k hřiechu smrtedlnému, a tu již jest smrť duše; třětie skutek, čtvrté obyčej. Neb jsú někteří, kteříž zlé věci, jenž na mysl vzběhnú, ihned odstrčie, tak že

sě ani pokochají; jsú někteří, jenž sě pokochají, ale nepřivolují: ještě nenie dokonána smrť, ale některak počata. K rozkoši přistúpí přivolenie, a tu jest již smrť; potom skutek, potom obyčej, a potom zufalstvie. I vzkřiesil jest Kristus jedné tři čitedlně za svého kázanie, aby ukázal, že troje smrtedlné hřiešníky na duši křiesí: ty jenž jedné v duši k hřiechu smrtedlnému přivolují, ty jenž i činie hřiech smrtedlný ne obyčejně, i ty jenž hřiech mají v obyčeji; ale dále nic nekřiesí, neb zufalcóv nechá v zufalství, neb sě nechtie káti. A tak odpúštie pán bóh hřiech smrtedlný, z přivolenie, z skutku, z obyčeje učiněný, když jedné nepřistúpí zufalstvie, jenž jest konečné hřiechu nekánie, tak že člověk konečně sě nekaje, to jest, neželé hřiechóv; neb ten hřiech, jakož die spasitel, jest proti duchu svatému, jenž nebude odpuštěn ani zde, ani po smrti, poňavadž zde ho neželé, a po smrti také nebude želeti.

Měl bych tu praviti, kterak dievčici jest Kristus vzkřiesil, kterak mládcě, kterak Lazara; ale že by dlúho bylo, musím opustiti. Ale vážiti chci, jakož die S. Augustin, že jest-li kto, jenž již smrděl, a jsa napomínán, i napomínán slovem pravdy, k hlasu Kristovu z mrtvých vstane, živ potom bude, ten mohl jest jíti, ale nemohl jest na věky zahynúti. Ale kteříž zlé činiece, zlým obyčejem zavieží, tak že zlý obyčej nedá jim znáti, že to zlé jest, braniči bývají zlých činóv svých, hněvají sě, když je treskcí, tak že Sodomští někdy řekli sú muži spravedlivému, jenž jest tresktal jich najhorší vóli: Přěbývat přišel si, ale ne aby zákony vydával! Tak veliký tu C. obyčej nevýmluvné mrzkosti bieše, že již zlosť bieše spravedlnosť, a ten jenž jest bránil hřěšiti, byl jest tresktán, a který jest hřěšil, nebyl jest tresktán. Tací obyčejem zlostným utlačení jako pohřebeni jsú. To vše S. Augustin. Znamenajž, kto chce, nenie-li nynie též jako mezi těmi Sodomskými, ač ne v hřieše němém, ale v cizoložství, v smilství a v lakomství, zvláště mezi kněží, že tak sú již zvykli pohřiechu! smilniti a lakomstvie vésti, že když člověk spravedlivý, žádaje jich spasenie, potreskce jich zlosti, tehdy sě ihned naň obořie, řkúce: Chceš-li s námi bydliti, činiž jako my, a neustavuj nám nových zákonóv! Neb již sú ďábelským obyčejem tak utlačeni,

že již smrdie jako pohrabáni. Protož jako Marta, již jako
Joh. 11. nenadějíc sě, by Kristus Lazara vzkřiesil, řekla jest: Pane! jižť smrdí, nebť již čtyřdný jest! tak již mnozí znamenajíce smrdutý obyčej kněžský v smilství a v lakomství, v pýše a v rozkoši, již lekají sě, že mnozí z nich nebudú vzkřiešeni, jedné ač Kristóv pláč a křik předmnohými z toho obyčeje vyvolá. Neb jakož Lazara před mnohými s pláčem a s křikem vzkřiesil jest z smradu a z mrtvých, tak obecným nynie křikem a pláčem mohú někteří z nich mocí boží z toho smrdutého obyčeje vstáti; neb die výklad: Zjevný hřiech zjevného potřěbuje lékařstvie. Protož die S. Augustin: Přišel jest pán, jemuž všecky věci byly sú lehky, a nesnázi někakú ukázal jest tu: zamútil sě, křičal jest; ukázal jest, že velikého křiku v tresktání třěba jest na ty, kteříž sú sě obyčejem zatvrdili. Avšak pro křik pána Krista ztrháni sú svazkové nuzní smrti, třásla sě moc pekelnie, vrácen jest Lazar živý; neb vysvobozuje pán i z zlého obyčeje čtyřdní mrtvé, neb Lazar čtyřdný Kristovi, když jest ho vzkřiesiti chtěl, spal jest. To S. Augustin. A na konci kázanie takto die: Hlubocě umřěl jest ten, kohož obyčej hřiecha tiskne neb tlačí; ale vysoký Kristus umie křikem těžká břemena rušiti, umie sám vnitř obživiti, rozvázaného učedlníkóm dáti. Čiňte i ti také pokánie! Však Lazar po čtyřěch dnech vstav z mrtvých, v hanbě jest proto neostal, že jest byl umřěl. Protož ktož jsú živi, buďte živi; a kteříž kolivěk mrtvi jsú kterú smrtí těchto tří smrtí, tak čiňte, aby již brzy z mrtvých vstali. To S. Augustin.

Již sě vrátím ke čtení, jenž die: „Jdieše Ježíš do města, jenž slove Naim.“ Naim vykládá sě „hnutie,“ a znamená tento svět, v němž hnuli sú sě lidé z svých stavóv, počnúce od prvých až do posledních; neb die S. Jeremiáš v 8 k.: Od menšieho do najvěččieho všickni pilni jsú lakomstvie, a od kněze až do proroka všickni činie lesť. A tak hnuli sú sě kněžie z dobrovolné chudoby Kristovy, a z čistoty, nesmilnosti a pokory v lakomstvie, v smilstvie a v pýchu. Protož die David, že hnuti sú, a bázeň zachvátila je. Že hnuti sú z Kristova následovánie, a chopili sú sě panstvie, protož strach obklíčil je, jako kněží židovskú za Krista, že sě strachují ztratiti zbožie; protož hradie všemi stranami, aby nebylo kázáno proti

jich lakomství, aby jim neubylo zbožie: ale bez pochybenie oni, chtiece je zachovati, ztratie je. Hnuli sú sě také pohřiechu! kniežata, páni i obecní z božieho přikázanie, že ho nedržie; neb mnozí ani manželstvie, ani vdovstvie, ani panenstvie nedržie. A tak málo jich jest, by sě nehnuli z tohoto přikázanie božieho: „Nesesmilníš.“ A tak všickni spolu tak hnutí jsú město, k němuž jdieše i jde Ježíš svým kázaním, aby hřiechu ostali. Jdú také s ním i učedlníci jeho, věrní kněžie, i jiní, kážíce a rušiece hřiechy toho města hnutého z božieho přikázanie. Jde také za Ježíšem veliký zástup, v němž ne všickni jsú dobří; neb mnozí jsú křěsťané zlí, jenž také káží a mluvie proti zlosti, a sami jsú zlí.

„A když sě přibližováše Ježíš k bráně města.“ Brána toho města, t. lidu, jenž sě hnul z přikázanie božieho, jest svoboda k hřěšení. Tú branú nesú umrlého, to věz hřiešníka smrtedlného, k pohřebu dvojiemu, to věz k obyčeji hřiecha a k věčnému zatracení, čtyřie nosiči: prvý naděje dlúhého zdravie, druhý naděje pokánie, třětí naděje božieho milosrdenstvie, čtvrtý pochlebenstvie. I nesú takto hřiešného, že die: Však budu dlúho zdráv, a pokaji sě potom, a bóh jest milosrdný, odpustí. A pochlebenstvie kněžské a jiných postrká, a die: Však to nenie tobě hřiech; pakli jest, ale malý, odbudeš ho almužnú, zaprosíš mši, dáš kněžím platu dvě kopě, a budú za tě věčně zpievati vigilie. A tak i těpie ho na duši umrlého ti nosiči v hrob zlého obyčeje a v hrob pekelný, a chtie, aby mládec zsmrděl sě jako Lazar v hrobu. Ale vdova, to věz cierkev svatá, jenž jest sbor svatých, kteřiž jsú zde v světě, — ta vdova slove, že muž jejie, Kristus, neobcuje s ní vidomě zde, ale čaká, aby sě k ní vrátil — ta vdova jde plačíc syna svého; neb všichni věrní zde křěsťané žádostí jdú po hřiešníku, a pláčí jeho, že jest na duši umřěl. Aniž má věrný křěsťan viece plakati proč, než proto, že jest sám hřěšil, a když vidí, ano jiný hřěší; a proto plakal jest milostivý spasitel, a řekl jest: Blahoslavení ti, jenž pláčí. Ale pohřiechu! křěsťané nynější pláčí, když sě jim co protivného stane, neb když jim přietel na těle umře; ale nepláčí, když sami na duši jsú mrtvi, ani když vidie, že jich bližní na duši sú zemřeli. Protož die S. Augustin: O jsú-li v tobě litostivá třěva, křě-

sťané! jenž pláčeš těla, od něhož jest odstúpila duše, a nepláčeš duše, od kteréž jest odstúpil bóh? To Augustin. I věrně jisté jest, žeť nenie pravý křěsťan, kterýž vida, ano jeho blížní smrtedlně hřěšie, a tak na duši mrú, neželé jich, a aspoň pláče v srdci a lkánie nemá, vida tak velikú nehodu a protivenstvie svého spasitele. Ale vdova, to věz sbor věrných křěsťanóv, ta pláče každého takého umrlého na duši. S níž jde veliký zástup; ale jedni pláčí, to věz dobří jejie přietelé, věrní křěsťané, a druzí neplácí, to věz ti, kteříž hřiešníkóv na duši zmrlých neželejí.

Tu vdovu vida Ježíš, „hnut jsa milosrdenstvím nad ní, die jí: Neroď plakati," tak mniec, byť tvój každý umrlý syn nevstal; „ale doufaj," žeť obžive na duši. „A přistúpě," to věz svú mocí, „dotkne sě par." Páry ty jsú tělo hřiešného, na němž sě nese duše hřiešná k obyčeji hřiechóv; neb jakož s par již jedné tělo má býti uvaleno v hrob, tak duše smrtedlným hřiechem obklíčená již nic nemá dále býti nešena, než vystúpí-li z těla, aby ihned byla v pekle pohřebena; jakož toho jest dóvod, že die Kristus: Umřěl jest bohatec, a pohřeben jest v pekle. Prvé čertie donesú duši do pekla, než lidé tělo do hrobu; a by nižádný ďábel po duši nepřispěl, hřiech smrtedlný ten by ji tam ihned porazil. „Pak ti, kteří sú nesli, stáli sú." Tehdy, když Kristus par, to věz těla hřiešníka, sě dotkne „rukú," to jest mocí svú pro pláč vdovy, tehdy stanú nosiči tito: naděje dlúhého zdravie, naděje pokánie, naděje milosrdenstvie božieho, a pochlebenstvie; tak stanú, že již složí člověk kající marné ty tři naděje, a die: Snad dnes umru, a nepokaje sě! a bóh ač jest milosrdný, však já nemám hřěšiti na jeho milosrdenstvie! a pochlebenstvie mi hřiechu nic neoblehčí, ale viece mě raní v duši, a muk mi neujme. Protož nedám sě viece nésti těm nosičóm k hřiechu! Dále pak die Kristus tak umrlému, když stanú ti nosiči: „Mládče! tobě pravi, vstaň." A sedne, to jest, od hřiecha odpočine ten, ješto byl na duši mrtvý, a „počne mluviti," t. dieky vzdávaje bohu a chválu. „A dá ho Kristus mateři jeho," to věz, navrátí k milosti a k obcování cierkvi svaté. „A to když lidé poznají, budú sě diviti a boha velebiti, řkúce, že veliký prorok jest" spasitel, jenž jest mezi

nimi bydlil a tělesenstvím z nich pošel, aby mrtvé i na těle i na duši křiesil, a tak jsa bohem, lid svój milosrdně jest navštievil.

Ještě znamenám tuto, že Kristus dievčici, a mládcě, a muže Lazara vzkřiesil, ale nižádného starého děda ani baby. V tom móž býti znamenie, poňavadž ty tři osoby znamenají hřiešníky, že kteříž sě v hřiešiech nezastarají, že brzy mohú z hřiechóv vstáti; ale kteříž sě zastarají, nebrzy: jakož i dřevo zavilé staré nebrzy sě napraví, a hovado zastaralé nebrzy sě co naučí jako mladé. Hyběť šietóm starým a babám, u vieřě i v boží cěstě zmeškalým, jenž jsú jako dietě v rozumu! O tom dietěti die písmo: Zlořečené dietě stoleté! Daj hospodin, aby zmladli slovem Ježíšovým, jenž die: „Mládče! tobě pravi, vstaň.“ Tu věz, že hřiešný od Krista vzkřiešený z starosti v mladosť sě obrátí; protož die S. Petr křěsťanóm: Jako nynie urození, rozumní, beze lsti mléka žádajte. A to obrácenie mienî sě v tom slově: „mládče.“ Druhé sě hřiešný upokojí od trápenie ďáblova; to sě mieni, že mládec sědl. Třětie vyzná chválu boží; neb die čtenie, že „počal jest mluviti.“ A čtvrté, že v milosti ostane; neb die čtenie, že „ho vrátil mateři jeho,“ jenž jest choť Jesu Krista.

Neděle sedmnadctá po svaté Trojici.

S. Lukáš v 14 kapitole.

V ten čas, když bieše všel Ježíš v dóm jednoho kniežete[1] zákonníkóv v sobotu jiest chleba, a oni ostřieháchu ho.[2] A aj člověk jeden vodnotelný[3] bieše před ním. A odpověděv[4] Ježíš, řekl jest k zákona umělým[5] a k zákonníkóm, řka: Slušie-li v sobotu[6] uzdraviti? A oni mlčiechu. A on chopeného[7] uzdravil ho a pustil. A odpověděv k nim, řekl jest: Či z vás osel neb vól padne v studnici, a ne ihned vytáhne ho v den soboty? A nemohli sú k těm věcem[8] odpovědieti oni. A řekl jest i k pozvaným podobenstvie, vida, kterak prvnie seděnie voléchu, řka k nim: Když pozván budeš na svatbu, nesědaj na prvém

miestě, ať snad počestnější tebe nenie pozván od onoho, a přijda ten, jenž tebe i onoho volal, nedie tobě: Daj tomuto miesto! a tehdy počneš s hanbú poslednie miesto držěti. Ale když pozván budeš na svatbu, jdi, sedni na posledniem miestě, ať když přide ten, jenž tě zval, die tobě: Přieteli! vstup výše. Tehdy bude tobě chvála přěd spolu sedíciemi. Neb každý, ktož sě výší, bude ponížen, a ktož sě níží, bude povýšen.

[1]) jenž ho byl pozval. [2]) pilně znamenáchu i v skutciech i v řeči. [3]) t. maje tu nemoc, jenž slove vodné tele. [4]) k jich myšlení. [5]) t. k mistróm. [6]) v svátek. [7]) t. rukú dotknutého. [8]) t. k té řeči.

A. Jest toto svaté čtenie velmě utěšené a vážné k naučení; v němž jest zmienka o Ježíšovi, o mistřiech s zákonníky, a o člověku vodnotelném. Na Ježíšovi ukazuje nám čtenie pokoru, milosrdenstvie, moc božskú, a ustavičnosť v dobrém skutku; na mistřiech a na zákonniciech ukazuje čtenie zlosť z pokrytstvie, z závisti, z nemilosrdenstvie a z pýchy; na člověku vodnotelném prvé nedostatek, a potom zdravie. I počíná S. Lukáš o Ježíšovi takto: „Když bieše všel Ježíš v dóm jednoho kniežete zákonníków,“ t. jenž ho povolalo, to knieže, „v sobotu jiesti chleba,“ tu rozuměj i jiné věci jiedlné. Tu věz, že tento zákonník byl jest pozval Ježíše k obědu, jakož po tomto čtení die S. Lukáš, a učinil jest to pro pokušenie, s jinými zákonníky držě. Avšak milostivý spasitel, věda to, šel jest k svým nepřátelóm a jedl jest s nimi, proto aby dokonalú lásku ukázal, a svým nepřátelóm aby prospěl svým naučením i pokorným obcováním; a tak učil jest i toho, jenž ho zval, i jiné, jenž sú tu byli, a i nás učí. Toho zákonníka, jenž jest byl knieže nad jinými zákonníky, podobně snad jako opat nad jinými mnichy, takto učil: „Když činíš oběd neb večeři,“ neroď zváti přátel svých, ani bratří svých, ani přirozených svých, ani súsědóv svých bohatých,“ ať snad i oni tebe neodzovú, a bude tobě odplacenie. Ale když činíš hodovánie, volaj chudé, mdlé, klécavé, slepé, a blahoslavený budeš; nebť nemají z čeho odplatiti tobě, ale odplaceno bude tobě v zmrtvých vstání spravedlivých. O by tuto svatú řeč lidé vážili, tehdy by z pýchy

bohatých nezvali, ale chudé; neb ti neodzovú zasě, ale spasitel v súdný den pozove za ně milostivých, řka: Poďte. požehnaní! přijměte královstvie otcě mého; neb byl sem lačen, nakrmili ste mě, žiezniv, napojili ste mě. A bohatým, jenž sě sami zovú a chudých nic, postrčí do pekla, řka: Jděte zlořečení do věčného ohně! neb lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti, žiezniv, a nedali ste mi píti.

Dále čtenie ukazuje, kterak sú sě měli mistři a zákonníci k Ježíšovi, když die: „A oni ostřieháchu ho!“ to jest, pilně znamenáchu i v skutciech i v řeči, aby ho v něčem polapili. Měl jest Ježíš kněží a zákonníky v svých činech ostřěhače, v své řeči protivníky, a v svém utrpení posměvače. A v čem sú ho ostřiehali u toho oběda, die výklad, že v tom, rušil-li by sobotu; protož v sobotu ho pozvali, to jest v hod sváteční, a člověka vodnotelného nastrojili přěd něho. Protož jako divě sě jich chytrosti lstivé, die S. Lukáš: „A aj člověk jeden vodnotelný bieše přěd ním.“ Vodnotelný, to jest maje tu nemoc, jenž slove vodné tele; jenž jest nemoc vodná, že když žalúdek nepožívá dobřě, tehdy zacházie mokrosť za kuoži, mezi kóži a mezi maso, i odme člověka, a poruší i vnitř dýchánie jeho, že mu smrdí. Aj tak nemocného postavili sú přěd Ježíšem, neb jinak nebrzy by mistři a zákonníci pustili tak nemocného člověka k svému stolu na hodech. A postavili sú tiem úmyslem, že neuzdravil-li by ho, tehdy by řekli, že nenie milosrdný, uzdravuje jedny a druhých nic, aneb že nemóž uzdraviti; pakli by uzdravil, tehdy by řekli, že sobotu ruší, to jest, svátku nesvětí, jenž jest v sobotu od boha ustavený, jakož již my držíme neděli.

Dále die S. Lukáš: „A odpověděv Ježíš,“ t. k jich myšlení, jímž sú mienili, že neslušie v sobotu uzdravovati, řekl jest k zákona umělým,“ t. k mistróm a také k zákonníkóm, „řka: Slušie-li v sobotu uzdraviti?“ Múdrý mistr Ježíš! to osidlo, kteréž oni sú jemu polékli, to jim on na hrdlo vzděl. A oni znamenajíce, že což by odpověděli, tiem by sě potupili, i umlkli sú. On jich otázal, věda, že slušie v sobotu uzdravovati, a oni sú mlčeli, nevědúce, co sobě k polepšení odpovědieti; protož die čtenie: „A oni mlčeli sú.“ A milostivý uzdravitel, nechtě milosrdenstvie pro jich zlosť opustiti, a chtě

ukázati, že slušie v sobotu milosrdný skutek učiniti, „chopeného,“ t. rukú dotknutého, „uzdravil ho a pustil,“ t. nechal jíti již zdravého. Ujal ho milostivý Ježíš rukú, ne by toho k uzdravení potřéboval, ale aby pokoru ukázal a příklad dal, abychom sě nemocných neliknovali, když bychom jim prospěti mohli. „A odpověděv k nim,“ t. jenž sú myslili, že neslušie v sobotu uzdravovati, „řekl jest: Čí z vás osel neb vól padne v studnici, a ne ihned vytáhne ho v den soboty?“ Dovodí spasitel tú řečí, že slušie uzdraviti nemocného v sobotu; neb poňavadž oni osla neb vola, když jest upadl v studnici v sobotu, ihned sú vytáhli s velikú prací, tehdy ovšem slušelo jest Ježíšovi, aby bez práce vytáhl člověka z nemoci; neb to jest skutek milosrdný, ale onen nenie milosrdný, jedné ač by kto z milosrdenstvie vytáhl cizieho osla z studnicė. Tu jich kárá zlosť, že viece sú vážili osla neb vola, než svého blížnieho zdravie.

V tom hřiechu jsú, a ještě u věččiem, nynější preláti, mistři a zákonníci, jenž viece vážie svá hovada, než zdravie duchovnie svých blížních. Protož die S. Bernard k papežovi Eugeniovi: Padne oslicė, a jest kto vzdvihna; hyne duše, a nenie kto by pomyslil. Věděl S. Bernard, že u papeže jsú pilnějšie jeho apoštolé oslic a mezkyň, než duší, jenž sú v bláto hřiechóv zabřědly. A jakož oni z lakomstvie osla sú z studnicė dobývali, a řekli sú, že by soboty nerušili, ale kdyby uzdravil kto nemocného, tehdy by sobotu rušil, též nynější: což z lakomstvie vedú, toho za hřiech nekladú; ale což kto z milosrdenstvie činí, to za hřiech pokládají. Aj oni židovští osla vytáhli sú ihned, kdy jest upadl do studnice, aby neumřěl; a nemocnému řekli: Neslušie uzdravenu býti v sobotu! A nynější řkú, že neslušie bez jich odpuštěnie slova božieho kázati, a hřiešné z hřiechóv táhnúti; a řkú, že jim slušie jakož chtie obroky prodávati, a což kolivěk přikáží, že jich mají poslúchati. Ale konečně umlknú předě Ježíšem, jakož i oni umlkli sú, o nichž die čtenie: „A nemohli sú k těm věcem odpovědieti oni;“ neb sú již byli pravdú přemoženi.

„A řekl jest i k pozvaným podobenstvie,“ a tak dále. Prvé milostivý spasitel učil jest mistry a zákonníky milosrdenství, a kterak nenie hřiech nemocného uzdraviti v svátek; již tuto

učí i je i jiné pokoře, příkladem svatby tělestné. A mluví v podobenství, mieně svatbu duchovní, jenž jest svolenie mezi Kristem a mezi cierkví svatú, kterážto cierkev svatá jest sbor všech vyvolených k spasení. K té svatbě volá Kristus každého zde člověka putujícieho duchovním napomenutím vnitř, neb kázaním, neb jiným znamením. Miesto na té svatbě prvnie jest najvyššie dóstojenstvie z zaslúženie před bohem; protož ten na té svatbě sědá všetečně na prvém miestě, ktož má sě za hodného najvyššieho před bohem dóstojenstvie, mně by on byl před bohem najdóstojnější. A tak přijímá-li papež svú volí, že on jest otec zde najsvětější, nemaje od boha zjevenie, že by taký byl, tehdy proti této Kristově zápovědi sadí sě na prvé miesto svatby Kristovy. A že každý zde člověk má pokorně o svém dóstojenství naději mieti a ufati, že mu Kristus dá miesto vedlé jeho zaslúženie, protož má sě posaditi na posledniem miestě, to věz položiti sě najmenším z vyvolených k spasení; neb v súdný den Kristus, jenž jest volal všecky k té svatbě, povýší každého vedlé jeho zaslúženie, nebera osoby, jako berú jiní.

Pak miesto najnižšie po súdném dni jest miesto věčného zatracenie, jenž bude najníže postřěd země, jakož hodné jest, aby tam bylo peklo, jakož někteří světí pravie. Ale miesto zde v světě najnižšie, na němž velí sě Kristus posaditi, jest najmenšie před bohem dóstojenstvie vyvolencóv božích; a toho miesta má žádati každý z nás pokorně, nečině sě dóstojnějším nad jiné, a nepokládaje sě s věččími svatými. A móž rozumný člověk dobřě pochopiti, že Kristus nemluví tuto o svatbě tělestné, ani o miestě tělestném: prvé proto, že jeho přikázanie to nekaždému by sě hodilo; neb byl-li by král pozván na čí svatbu, nehodilo by sě jemu, aby sě posadil na posledniem miestě. Druhé proto, že nehodilo by sě, aby každý sadil sě na posledniem miestě na tělestné svatbě, proto že by byly o to svády mezi hostmi, a také proto, že nemohú všichni seděti na posledniem miestě. Ale na svatbě Kristově každému, jenž sě sadí na posledniem miestě, jako již řečeno jest, die Kristus v súdný den: „Přieteli! postup výše. A tehdy bude jemu chvála před spolu sedíciemi. Neb každý, „ktož sě zde výší“ nezřiezeně pýchú, nepokaje-li sě, „bude

ponížen“ přěd bohem, „a každý, ktož sě níží,“ to jest, pokorně sě má, „ten bude povýšen,“ když tak v pokoře život dokoná. Aj k tomu úmyslu řeč v podobenství Kristova jest velmě slavná, již jest řekl, vida – latině die sě: intendens, to jest: rozuměje; ale položil sem: „vida,“ to věz božsky jich úmysly — „kterak prvnie seděnie,“ to jest prvá miesta k sedění „voléchu,“ to jest, vóli v srdci k nim mějiechu. Jakož pohřiechu! nynie volé a vybierají, zvláště mistři, kněžie a zákonníci; jakož die spasitel v 23 k. S. Mat., že milují prvá miesta u večeři, a prvé stolicě v zbořiech, a tak i biskupstvie i jiná povýšenie. O bychom tuto Kristovu řeč znamenali, a pomněli, aby každému z nás nebylo řečeno: „Daj tomuto miesto! A tehdy počneš najnižšie miesto držěti. Proč? Neb die S. Řehoř: Čím vzchod vyšší, tiem pád těžší. A svatý Jeronym die: Radujeme sě z povýšenie, bojme sě padenie; nebť nenie tak veliká radosť povýšenie mieti, kterak veliká jest žalosť ś povýšenie upadnúti. To Jeronym.

O běda jim, kteříž sobě dóstojenstvie v křěsťanství volé pro rozkoš, pro lakomstvie, pro pýchu, a kteří sě o ně vadie a súdie! ti sebe nechť dotknú, k nim-li sě řeč chýlí, když die svatý Lukáš, že „řekl jest Kristus k pozvaným podobenstvie,“ rozuměje neb „vida, kterak prvnie miesta voléchu, řka k nim: Když pozván budeš na svatbu,“ t. Kristovu, jenž jest choť cierkvi svaté, sobě ji zasnúbiv a vyvoliv, „nesedaj,“ t. všetečně svú žádostí sě neusazuj „na prvniem miestě,“ t. na prvniem dóstojenství přěd bohem, „ať snad počestnější tebe,“ t. počestnější než ty, „nenie pozván od onoho,“ t. jenž má svatbu. Počestnější přěd bohem jest ten, ktož jest pokornější; jakož die Kristus na konci čtenie: Ktož sě níží, ten bude povýšen. A té počestnosti Aristotiles pohan sě došmatal, že die: Česť jest odplata ctnosti. To jest: ten má býti ctěn, ktož jest ctnostný. Ale již křěsťané přěvrácení ty ctie, ktož jsú bohatí, a ty tupie, ktož jsú ctnostní; ale Kristus jinak, jenž die v 16 k. S. Luk.: Což vysoké jest přěd lidmi, ohavnosť jest přěd bohem. To jest řekl mistróm a zákonníkóm, když sú sě jemu posmievali, že jest kázal proti lakomství; a řekl jim: Vy jste, jenž spravedlivy sě činíte přěd lidmi; ale bóhť zná vaše srdce. A tak milý spasitel vždy tupí pýchu, a pokoru výší.

A die dále ve čtení: „A přída,“ to věz v súdný den, „ten jenž tě i onoho volal,“ t. Kristus, jenž volal jest na svú svatbu vnitřním vdechnutím, svým slovem, kázaním, neb jiným obyčejem, „(nedie tobě): Daj tomuto miesto!“ t. na tohoto slušie to dóstojenstvie, jenž ty chceš mieti, ustup jemu ho. A toto sě přiházie na svatbách a na hodech tělestných. „A tehdy,“ tak již jsa ssazen, „počneš s hanbú poslednie miesto držěti.“ O běda pyšným, kteříž budú ssazeni v poslednie miesto s Luciperem! „Ale když povolán budeš na svatbu, jdi,“ t. žádostí pokornú, „sedni na posledniem miestě,“ jenž jest najmenšie dóstojenstvie vyvolených zde v světě. Tak jest sědl Pavel apoštol svatý, řka: Já jsem najmenší z apoštolóv, a ne- 1 Kor. 15.
jsem hoden, abych byl nazván apoštolem, neb sem sě protivil cierkvi boží, to jest svatým.

Ale tu viz, když chceš sě pokořiti, aby věččie pýchy neučinil: jakož činie ti, kteříž přídúce na hody, sedají tělem na najnižšiem miestě, a žádostí na prvém; a tak přěd lidmi zdají sě pokorni, ale přěd bohem jsú pyšni. A k tomu krásně mluví S. Jan zlatoústý, řka: Kterak mnozí jsú pyšni, jenž tělem na nižšiem miestě sedají, a srdečným vzdvižením zdá sě jim, že na prvém miestě sedie; a kterak mnozí jsú pokorni, na prvém miestě sedící, a v svědomí mnějí sě na posledniem miestě! Tak die ten svatý na ono slovo Kristovo: Milují prvá miesta na večeřech, a prvnie stolicě v zbořiech, a pozdravovánie na tržišti, a nazváni býti od lidí mistři. Protož slyš teď Krista, jenž die: „jdi,“ to věz žádostí pokornú, „sedni na posledniem miestě, ať kdy přijde“ v súdný den „ten, jenž tě zval,“ t. Kristus, „die tobě: Přieteli!“ pokorú i jinú ctností, „vstup výše,“ t. měj miesto věččieho dóstojenstvie, než si sě domněl. „Tehdy,“ t. v ten čas a potom na věky, „bude tobě chvála přěd spolu sedíciemi,“ t. přěde všemi v jednom blahoslavenství odpočívajícími, a tak přěde všemi svatými. „Neb každý“ člověk, „ktož sě výší“ nezřiezeně zde v světě, „bude ponížen“ přěd bohem i na onom světě, ač sě nepokaje; „a ktož sě níží,“ t. tak sědaje pokorným srdcem na posledniem miestě, „bude povýšen“ přěd bohem, i zde, i v radosti věčné. Amen.

Neděle osmnadctá po svaté Trojici.

S. Mat. v 22 kapitule.

V ten čas přistúpili sú k Ježíšovi zákonníci, a otázal ho jeden z nich zákona učený, pokúšeje ho: Mistře! které jest přikázanie veliké v zákoně?[1] Vece jemu Ježíš: Milovati budeš pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, i ze všie mysli své, to jest najvěččie a prvé přikázanie. A druhé podobné jest tomuto: Milovati budeš blížnieho svého jako sám sě. Na túto dvú přikázaní veškeni zákon visí i proroci. A sebrav zákonníky, otázal jich Ježíš, řka: Co vám sě zdá o Kristovi? čí syn by byl? Řekli sú jemu: Davidóv. Vece jim: Kakož tehdy David v duchu nazývá ho pánem, řka: Řekl jest pán pánu mému:[2] Seď na pravicích mých,[3] ažť položím nepřátely tvé podnož noh tvých? A poňavadž David nazývá ho pánem,[4] kterakž syn jeho jest? A nižádný nemohl jest jemu odpovědieti slova, aniž směl byl od toho dne nižádný[5] ho viece otázati.

[1]) božiem. [2]) bóh otec bohu synu. [3]) t. v najlepších utěšeních. [4]) an jest chudým. [5]) neb kto.

Spasiteli našemu osidlo k smrti kladúce mistři, zákonníci a kněžie, byvše mezi sebú rozděleni u vieře, tak že jedni věřili sú z mrtvých vstánie, to Saducei, a obojí nevěřiece v Krista, v pravého boha, sebrali sú sě spolu proti Ježíšovi, a dali sú jemu tři pohádky neb otázky: Prvú, mají-li daň dáti ciesaři? Dovedl jim, že mají. Druhú o z mrtvých vstání; dovedl jim, že bude z mrtvých vstánie. Třetí otázku učinili o velikosti přikázanie zákona, to věz, které by v božiem zákoně bylo najvěččie přikázanie? A o té otázcě jest toto čtenie, k níž milostivý spasitel pro naše naučenie odpověděl jest velmě dobřě. I znamenám ve čtení tomto zlosť zákonníkóv, že sú lstivě svého boha pokúšeli; druhé dobrotu a múdrosť Kristovu: dobrotu, že ač sú ho lstivě a ze zlosti tázali, avšak jest jim pokorně odpověděl; a múdrosť, že jim velmě dobřě odpověděl, tak že nižádný nemohl jest jemu odpovědieti slova,

aniž ho směl kto otázati od toho dne až do Velikého čtvrtka. I die čtenie: „V ten čas,“ to věz u pondělí po Květnie neděli, „přistúpili sú k Ježišovi zákonníci,“ t. jako by oni najpilnějie božieho zákona a přikázanie jeho pilni byli.

Tu věz, že za času Kristova kázanie mezi židy byli sú tři roty, jenž sú sě lúčili od obecného zákona, to věz: Farizei, Saducei a Jesei. Farizei, to zákonníci, měli sú svá ustavenie nad boží zákon, jakož sám Kristus ukázal jim, řka v 15 k. S. Mat.: Proč vy přěstupujete božie přikázanie pro svá ustavenie, učiece přikázanie a učenie lidská? A ti zákonníci byli sú velmě lítí nepřietelé Kristovi a zlí; protož nazýval jest je Kristus pokolenie zlé, cizoložné, nevěrné, syny ďáblovy a hadové pokolenie. A těch v následování pokolenie jsú zlí nynější zákonníci, a ti kteříž svá ustavenie viece vážie než božie, jako jsú velicí prelátové. Pak Saducei ti sú drželi, že nenie aniž bude z mrtvých vstánie, ale že duše mře ihned s tělem. Třětí sú byli Jesei; ti sú bydlili samotně, manželstvie v mrzkosti majíce a tupiece, v obec sú měli všecky věci k póžitku, rúcha pyšného a krmí rozličných sú sě ostřiehali, a v sprostném rúše chválu měli. O těchto nemáme nic ve čtení, ale o prvých dvojích máme; neb die S. Mat. v 22 k.: Farizei, t. zákonníci, uslyševše, že mlčenie vložil Ježíš Saduceóm, sešli sú sě v jednotu, „a otázal ho jeden z nich,“ a tak dále, jakož die čtenie. A tak, jakož die S. Mat., když o z mrtvých vstání zavřěl Saduceóm Ježíš ústa, že sú umlkli, zákonníci uslyševše, sešli sú sě s Saducejskými v jednotu proti Ježíšovi, a kacieři s druhými kacieři proti pravdě sešli sú sě. Proč? die svatý Jan zlatoústý: aby množstvím přěmohli, jehož sú rozumem přěmoci nemohli. Že od pravdy sú byli obnaženi. tiem sú dokázali, že sú sě množstvím neb hlukem ohradili (a) pokusili, zda by hlukem ho ustrašiece přěmohli. „Přistúpili sú k Ježíšovi,“ t. tělestně, a vzdálili sú sě od něho duchovně. „A otázal ho jeden z nich, zákona učený,“ t. mistr neb učitel. Die výklad: Jeden jest tázal za všecky, přěmohl-li by, aby všichni byli vítězi; pakli by byl přěmožen, tehdy aby sám v hanbě ostal. „Pokúšeje ho,“ to jest, aby ho popadl v řeči: „Mistře! které jest přikázanie veliké,“ t. najvěččie „v zákoně“ t. božiem? B.

Tu věz, že zdá sě, by svatý Marek nesjednával sě s tiemto čtením: neb die teď čtenie, „že otázal Ježíše, pokúšeje
Mar. 12. jeho;“ a svatý Marek dic, že řekl jest Ježíš tomu mistru: Nejsi daleko od královstvie božieho! Tu jest odpověď S. Jana zlatoústého, že ten mistr prvé s jinými přišel jest k Ježíšovi zlým úmyslem, aby ho pokusil; ale potom uslyšav Kristovu pravú odpověď, želel jest toho, a Kristovy odpovědi potvrdil, řka, jakož píše S. Marek: Mistře! v pravdě řekl si, že jeden bóh jest, a že nenie jiný kromě něho, a aby milován byl ze všeho srdce, a tak dále. A Kristus řekl jest jemu: Nejsi daleko od královstvie božieho! A ktož chce znamenati, pozná, že tento zákonník učený v písmě, ač jest pokusil pána Ježíše, avšak byl jest menšie zlosti, než jsú nynie mistři, a to v tom, že učinil otázku, kterúž jest v srdci vážil, a jíž jest rozuměl. Ale nynější neumějíce přikázanie božieho, jsú viece pilni ustavení lidských než božieho zákona: jako jsú práv ukové, jenž slovú juristé. A že toho mistra byla jest otázka velmě úžitečná, protož odpověděl jest k ní milý spasitel, věrný učitel a mistr, řka: „Milovati budeš pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, a ze všie mysli své, to jest najvěččie a prvé přikázanie.“ Tú odpovědí otázcě dosti jest Kristus učinil: pravdu vyznav, své protivníky jest potupil, a své věrné úžitečně jest naučil. Ale proč jest Kristus řekl, že to přikázanie: „Milovati budeš“ jest najvěččie a prvnie? ano ho neotázal zákonník, které jest najvěččie a prvnie, než řekl jest: „Které jest veliké?“ Tu jest odpověď, že zákonník tázal jest chytřě, aby mohl Krista potkati, kdyby Kristus řekl: Toto jest veliké, jmenuje: „Milovati budeš.“ A zákonník by řekl: Ano toto: Nebudeš mieti bohóv jiných! také jest veliké. Protož aby všechna vrtlánie zákonníku s jeho rotú přestřihl, a nám naučenie dal, řekl jest, že to jest najvěččie a prvé neb najprvnějšie přikázanie: „Milovati budeš pána boha svého,“ a dále.

C. Co jest boha milovati, a kterak má milován býti, psal sem v 46 kázaní; neb toto přikázanie položeno jest ve čtení třětienadcté neděle po svaté Trojici. Avšak ještě krátcě věz, že bóh jest najlepšie dobré; a jakož kto boha zná, tak ho miluje. Najprvé znají ho světí v nebesiech, jakož jest; protož velmě ho milují, tak jako i toto přikázanie velí: „Milovati budeš

pána boha svého," a dále. Druhé znají boha mudrci [philosophi] svými vtipy a dóvody. Třětie znají boha sprostní věrú. A vedlé toho trojieho znánie neb viděnie boha milují lidé rozličně. I jest velmě poražený člověk v znání neb u vidění boha ten, kterýž neumie povzdvihnúti svého rozumu, aby věděl, že bóh v božství nenie stvořenie, a opět že bóh jest najlepšie dobré, a že panuje nade všemi stvořenými věcmi. A poňavadž bóh jest najlepšie dobré, protož má býti milován, a najprvé sám v sobě a pro sě. Z toho jest dóvod, že najprvé máme boha milovati, a nic jiného nemáme milovati, jedné k jeho vóli a k jeho chvále; aniž máme co milovati, jedné což on miluje.

Dále z toho máme, že pro nižádnú věc, již by moh člo- D.
věk mieti, ani pro kterú, aby ji zachoval, ani pro výstrahu smrti má člověk shřěšiti. Dóvod jest tento: že bóh nemóž voliti, aby člověk hřěšil, poňavadž hřěšiti jest zlé. A poňavadž bóh nemóž voliti, aby člověk hřěšil, protož člověk má táhnúti k té boží vóli, aby také hřěšenie nevolil. Viece z toho máme toto, že každý člověk má svú vóli podobniti k vóli boží ve všech věcech, tak aby nic nevolil člověk, jedné což by chtěl bóh, aby to člověk volil; a tak připodobní člověk svú vóli boží vóli, když nic jiného nevolí, než což bóh chce, aby on volil. Viece z toho máme toto naučenie, že když kolivěk člověk chce něco mieti, a toho nemá, tehdy má toho žádati, řka: Ač jest božie vóle, abych měl. A tomu nás naučil milý Kristus, když sě modlil otci, řka: Otče! chceš-li, odveď ote mne umučenie toto; Mat. 26. Mar. 14.
avšak ne má vóle, ale tvá staň sě. A z toho opět jest toto naučenie, že každý má sě plně poddati vóli boží, a nereptati proti bohu, což kolivěk ho potýká; neb choť svému choti najmilejšiemu má svú vóli v hodných věcech poddati. A poňavadž věrná duše jest choť Kristova, a vie to do něho, že on nemóž na ni přěpustiti, jedné což jí jest hodné a úžitečné, ač ona nepoblúdí, protož má mile trpěti, což ji potká.

Pak proč má člověk boha milovati, sbeř takto: Prvé E.
proto, že jest svrchované dobré, to jest najlepšie dobré, nad něž nemóž lepšie pomyšleno býti; druhé proto, že jest stvořitel všech věcí kromě sebe; třětie proto, že jest lidí, jenž by byli zatraceni pro hřiech, vykupitel; čtvrté proto, že všechny věci on

drží v moci své, aby nezhynuly; páté proto, že věrné sluhy své oslaví i na duši i na těle. A ještě pro mnohé jiné věci, jimiž člověk jsa hnut, má milovati pána boha svého; neb die spasitel: „Milovati budeš pána boha svého." „Pána," jenž má moc, aby pomstil, „boha," jenž má poznánie zlosti každé, „svého," jenž má právo k tobě; a tak že móž, umie a chce pomstiti nad tebú, když shřěšíš. A tak že jest pán, máme sě ho báti, a že jest pán dobrý, máme ho milovati. Dobrý řku pán: neb nežádá nic od svého sluhy, jedné což sluzě jest úžitečné; neb on pro velikosť svého panstvie, ne k své potřěbě, má sluhy, ale aby sluha potřěbný od něho, jenž ničehož nepotřěbuje, byl vzveleben. A že on nemóž nám přikázati nic neúžitečného, protož on sám jediný jest ten pán, jemuž nemóžeme slúžiti kterým hřiechem. Jest on t·ké proto dobrý pán, že nemóž zle zmeškati odplatú svého sluhy, ale brž on prvé dává sluzě každému viece, než jest zaslúžil. Třětie jest bóh dobrý pán, že proti všem nepřátelóm brání svého sluhy, a stojí za škody všem svým sluhám. O kteraký jest člověk, že neslúží vší svú mocí tomu pánu, a že nemiluje nade všecky pánky toho pána, o němž die Kristus: „Milovati budeš pána boha svého!" „Pána," a tak boha otcě, „boha," a tak syna, „svého," a tak ducha svatého; neb pán tvój jest otec, bóh tvój jest syn, tvój zvláště jest duch svatý.

Pak kterak má člověk boha milovati, die Kristus: „ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, i ze všie mysli své." „Ze všeho srdce svého," a tak silně boha otcě, „a ze všie duše své," a tak múdřě boha syna, „a ze všie mysli své," a tak dobrovolně ducha svatého. Silně, aby sě nedal svésti lahodám, libostem a pomlskóm; múdřě, aby sě nedal svésti chytrostem; dobrovolně, aby sě nedal polomiti protivnostem. Toť sě miení „ze všeho srdce, ze všie duše, a ze všie mysli," aby člověk pro milosť boží přěmohl libosti, chytrosti i protivnosti, miluje pána boha svého nade všecky jiné věci; neb die pravý bóh Kristus, že to jest „najvěččie a prvé přikázanie." Najvěččie proto, že tiehne člověka k najvěččí věci; a prvé proto, že má býti najprvé naplněno, neb nelzě jest nižádného bez něho naplniti.

F. Dále die Kristus: „A druhé podobné jest tomuto: Milo-

vati budeš svého blížnieho jako sám sě.“ Važ slova, žeť die Kristus: „druhé podobné jest;“ nedie rovné, ani tak veliké, ale podobné prvému, t. v skutku, že také jest o milování, a že tiehne k člověku, jenž duší svú jest bohu podobný. Protož ktož blížnieho svého miluje, ten boha v jeho obrazě a v podobné věci miluje; a že člověk duší jest obraz Trojice svaté, a ne tak tělem, protož má každý viece milovati duši svého blížnieho než jeho tělo, ani než své tělo. A diem, že člověk jest podoben duší k Trojici svaté, proto že jakož bóh, jenž jest Trojicě svatá, jest duch, tak duše jest duch; a jakož otec, syn, duch svatý jsú tři osoby a jeden bóh, tak rozum, paměť, vóle jsú tři věci, ale jedna duše. Protož Kristus, najlepší mistr, die: „Milovati budeš pána boha ze všeho srdce svého,“ to věz vším rozumem k němu táhna, „a ze všie duše své,“ to věz cělú volí k němu táhna, „a ze všie mysli své,“ to věz všichnu paměť k němu obrátě. Aj teď máš, kterak rozum, vóle a paměť, ty tři věci, jsú v duši, jimiž člověk jest obraz Trojicě svaté; a když tak miluje boha múdřě, volně a pamětlivě, jakož Kristus velí, tehdy jest obraz podobný k bohu, jenž jest Trojice svatá. Ale když nemiluje tak, tehdy jest obraz boží, ale nepodobný k Trojici svaté: jako některý obraz bude králóv, ale ještě nepodobný k němu, dokud nebude zpósoben, aby v tváři byl jako on; ale když bude mieti tak tvář, ač ne plně tak zpósobenú, tehdy bude již obraz králóv, k němu podobný.

Nu již móžeš věděti, proč die spasitel, že druhé přikázanie jest podobné prvému: že proto, že jest o milování, jako i prvé, a že tiehne k člověku, jenž duší jest k bohu podobný. I die: „Milovati budeš blížnieho svého jako sám sě.“ To jest: což by který kolivěk blížní tvój řádně tobě učinil, v takéž příhodě aby ty jemu, ač móžeš, učinil. O tom viece viz v 46 kázaní, co jest milovati blížnieho, a kto jest blížní. Než ještě diem, že nepřikazuje spasitel, aby každého viece než sě miloval, ani tak velmě jako sě, neb má býti řád v milování; neb dvoje jest milovánie, jedno řádné, a druhé neřádné: řádné, když člověk miluje boha, sě i blížnieho, tak jako bóh velí; neřádné, když člověk miluje boha, sě neb blížnieho, jakož bóh brání. Protož miluje-li kto pána boha viece proto, že jemu

dává zbožie, než proto, že bóh jest najlepšie dobré, tehdy přěvrátil jest řád v milování, a tak neřádně a zle miluje; jako prázdná žena miluje toho, ktož jí penicze za smilstvie dává. Též neřádně člověk sě miluje, když k hřiechu přivoluje. A bližnieho neřádně miluje, když ho pro hřiech, jako pro smilstvie, miluje; aneb že jemu hřiechem zbožie dopomáhá; neb že ho netreskce, věda an hřěší, a moha ho tresktati; neb když miluje pro zbožie, pro rúcho, neb pro přirozenie, neb pro jinú věc, jenž nenie ta věc ctnosť, tak že pro ty věci miluje některého člověka méně úžitečného cierkvi svaté, než toho, jenž jest viece prospěšen cierkvi svaté, tehdy blúdí v milování svého bližnieho. Protož velmě jest člověku třěba,
G. aby milovánie řiedil tak, aby najviece boha miloval, pak aby sě řádně miloval. Neb zřiezené milovánie od sebe člověka má počieti, pak bližnieho viece duši než své tělo milovati, aby druhdy, jest-li potřěbie, nasadil pro spasenie svého bližnieho těla svého až do smrti. Ale pohřiechu! již v tom přikázaní takměř vešken svět blúdí.

A k bližním věz, že troje móž býti milovánie: neb někteří bližní jsú přirození, jako otec, mátě, děti, bratřie; někteří přívuzní, jako žena, zěť, svák, a jiní; někteří ani přirození blízkým rodem, ani přívuzní, ale jsú ctnostní. A tak z přirozenie člověk miluje bližnieho: otec neb mátě viec miluje syna, než syn otcě neb máteř. Pak v přívuznosti: že manželé jsú sobě najbližší, protož má muž viece ženu milovati k manželství, než otcě a máteř, ale viece má milovati otcě a máteř k jich zdraví, než ženu, a viece má milovati ctnostnějšieho, kterýž viece jest prospěšen cierkvi svaté. A nižádného nemá člověk milovati k povýšení v světě, ani k utěšení kterému, jedné ač to povýšenie a utěšenie tiehne k ctnosti, a tak k prospěchu cierkvi svaté, k boží chvále, a k spasení té osoby, již člověk miluje. Z toho máš naučenie, že člověk móž milovati jednoho bližnieho viece v jednom řádu milování než druhého, a zasě též: tak že já pro ctnosť a pro úžitek cierkvi svaté viece miluji cizozemcě ctnostného a úžitečného cierkvi svaté, než bratra vlastnieho ne tak úžitečného; a zasě z přirozenie viece miluji bratra svého, když vizi, že nenie zle zjevně živ, než cizozemcě viece prospěšného. A tak má

milovánie zřiezeno býti, aby což jest bohu vzácnějšie a cierkvi svaté úžitečnějšie, bylo v milování napřěd položeno. Aj již móžeš rozuměti, kterak máš blížnieho svého řádně jako sě milovati.

Dále die mistr utěšený Ježíš, že „na túto dvú přikázaní veškon zákon visí i proroci." „Veškon zákon," t. boží, „visí," t. záleží, že sě plní v přikázaních, v múdrostech i v súdech. V přikázaních takto, že prvé přikázanie drží v sobě tři přikázanie prvé dcky: neb ktož miluje ze všeho srdce boha, ten všecko srdce obrátil jest k bohu, a tak nemá bohóv jiných; a ktož miluje boha ze všie duše své, ten nebéře na svú duši jmena božieho nadarmo; a kto miluje boha ze všie mysli své, ten mysli své neobrátil jest k marným věcem, ale pamatuje božie dobroděnstvie, a vyprázdně marnosti z své duše, pomní, aby den sváteční světil. A tak máš, že v prvém Kristově velikém přikázaní ta tři přikázanie k naplnění jsú zavřiena. — Pak v druhém přikázaní k naplnění visí sedm přikázaní druhé dcky Mojžiešovy: neb ktož miluje blížnieho jako sám sě, ten ctí otcě a máteř svú, ač je má živy, tak že jich v dobrém poslúchá, neb sám je k dobrému vede, a jsú-li nuzni, pomáhá jim, a má sě k nim pokorně; pakli jsú mrtvi, ale prosí za ně v naději boha; pakli jeden z nich živ a druhý mrtev, ale rozdělí na dvé čtenie: za mrtvého boha prosí, a živému dobřě činí; neb též by chtěl mieti od svých dětí, by je měl. Též miluje-li blížnieho, nezabie ho křivě; neb by sobě řádně chtěl témuž, to věz, aby ho blížní bez viny nezabil. Též miluje-li blížnieho právě, nesesmilní, ani jemu pokrade, ani křivě proti němu svědčiti bude, ani domu jeho ani ženy požádá neřádně, ani jeho které jiné věci. Protož die S. Pavel k Římenínóm v 13 k.: Ktož miluje blížnieho, zákon jest naplnil: neb nescizoložíš, nezabieš, nepokradeš, ne křivého svědectvie dieš, nepožádáš věci blížnieho svého, a jest-li které jiné přikázanie v tomto slově založenie má: Milovati budeš blížnieho svého jako sám sě. To svatý Pavel, ukazuje, kterak jiná přikázanie zákona v tomto přikázaní jsú zavřiena.

Dále die čtenie: „A sebrav," t. svolav zákonníky, otázal jich Ježíš, řka: Co vám sě zdá o Kristovi, čí syn by byl?" Tu Kristus chce jim dovesti, že on jest pravý bóh, a tak že

má ze všeho srdce milován býti; a chce dovesti, že on jest pravý člověk, a tak že má jako blížní milován býti. Neb poňavadž on jest pán Davidóv, tak velikého krále, tehdy jest bóh; opět že jest syn Davidóv vedlé těla, tehdy jest pravý člověk. Protož řekl jest jim: „Co vám sě zdá o Kristovi, čí syn by byl?“ A že nemohli sú zapřieti, že Kristus jest syn Davidóv vedlé těla, „řekli sú jemu: Davidóv!“ A to sú řekli, majíce za to, že Kristus jest člověk, ale ne bóh. Ale Kristus dovodě jim, že jest syn Davidóv, a také i bóh, řekl jest jim: „Kakož tehdy David v duchu“ t. svatém, t. vdechnutím ducha
Ps. 109. svatého, „nazývá ho pánem, řka: Řekl jest pán,“ to věz bóh otec, jenž jest pán všeho světa, „pánu mému,“ t. bohu synu svému, jenž jest pán mój jelikožto bóh, ač jest syn mój jelikožto člověk: „Seď na praviciech mých,“ t. v najlepších utěšeních. A rozuměj tu, žeť bóh otec nemá tělestných pravic; druhé rozuměj, že to seděnie Kristovi přislušie jelikožto člověku, jenž nad angely i nade všechny lidi má miesto a utěšenie v oslavnosti. „Ažť položím nepřátely tvé,“ to jest zákonníky, židy, i všechny předvěděncě k zatracení zachované, „podnož noh tvých,“ to jest, aby byli tobě poddáni, i tvým nohám. „A poňavadž David,“ tak veliký prorok a král, jehož vy písmo držíte, „nazývá ho“ duchem svatým „pánem,“ an jest chudý člověk, „kterakž syn jeho jest?“ Jako by řekl: Nenie syn jeho, jelikož ho nazývá pánem; neb tak jest synem božím, ne Davidovým.

„A nižádný nemohl jest jemu odpovědieti slova.“ Písma nesměli Davidova zapřieti, a jinam sě neuměli aniž mohli vrci. A netreskce jich Kristus, že sú řekli, že Kristus syn Davidóv jest, ale chce jim dáti poznánie, že také Davidóv pán jest: syn, jelikožto člověk, a pán jelikožto bóh. A že Kristus písmem je prostým přěmohl, protož die čtenie: „Aniž jest směl byl od toho dne kto ho viece otázati;“ neb báli sú sě již též hanby. Tu die výklad: Jich pohaněnie jest dobrých naučenie; pohaněn jest zlý, aby polepšil sě dobrý; což bóh činí zlým, to sě pro dobré děje. A tak máme v tomto čtení plnosť zákona Kristova, neb ten zákon učí najlépe, že máme boha milovati; a jest zákon ten najpřirozenější, najlehčejší, najkratčí a najúžitečnější, od boha vydaný, jenž jest požehnaný na věky. Amen.

Neděle devatynadctá po svaté Trojici.

S. Matúš v 9 kapitole.

V ten čas vstúpiv Ježíš v lodičku, převezl sě a přišel jest do města svého. A aj obětováchu jemu dnú trpícieho, na loži ležícieho. A vida Ježíš vieru jich, vece dnú trpíciemu: Doufaj, synu! odpúštějíť sě tobě hřiechové tvoji. A aj, někteří z mistróv řekli sú v sobě: Tento sě rúhá. A když uzřě Ježíš myšlenie jich, řekl jest: I co myslíte zlé věci v srdcích svých? co jest snazšie[1] řéci: odpúštějí sě tobě hřiechové tvoji, čili řéci: vstaň a choď? A aby věděli, že syn člověka má moc na zemi odpúštěti hřiechy, tehdy vece dnú trpíciemu: Vstaň a vezmi lože své, a jdi do domu svého. I vstal jest, a šel jest do domu svého. A vidúce zástupové, báli sú sě a velebili sú boha, jenž dal jest moc takú lidem.

[1]) neb snáze.

V tomto svatém čtení máme dokázáno, že spasitel milostivý byl jest pilen lidského spasenie, chodě a káže, a přěs moře sě plavě. Ukazuje také čtenie jeho milosrdenstvie a moc božskú v tom, že dnú trpícieho uzdravil, a hřiechy jemu odpustil. Druhé ukazuje čtenie zlosť zákonníkóv, že sú Kristovi přidali křivě rúhánie. A ač oni ukázali sú v srdci zlosť proti Kristovi, však on milostivě učil je, že nerúhá sě bohu, ale že má moc hřiechy odpúštěti. Také dotýká čtenie viery těch, jenž sú dnú trpícieho nesli před Ježíše, a zástupóv, jenž sú boha velebili, že jest dal moc lidem, aby nemocné uzdravovali. I die čtenie: „Vstúpiv Ježíš v lodičku,“ die výklad: aby z země Gerassenorum vyšel, neb sú prosili, aby od nich odšel, jakož die S. Mat., proto, že když jest ďábly z jednoho člověka vyhnal a uzdravil ho, ďábli jeho odpuštěním uprosili sú sě v svině a ztopili sú je v moři. „I převezl sě a přišel jest do města svého.“ S. Marek v 2 k. jmenuje Kafarnaum, neb v tom městě uzdravil dnú trpícieho. Tu věz, že ač každé miesto jest Kristovo, jelikožto jest bóh, i jelikožto jest i člověk, avšak Nazaret slove jeho zvláště, že sě v něm A.

počal i vzchoval, Betlém jeho, že sě v něm narodił, Kafarnaum jeho, proto že na počátku svého kázanie mnoho v něm divóv činil, pak Jeruzalém slove jeho město, že v něm smrť trpěl.

Dále die čtenie: „A aj obětováchu jemu,“ t. před něho podáváchu, aby uzdravil, „dnú trpícieho, ležícieho na loži.“ Dnú trpícieho položil sem, že mi sě lépe zdá, než dnú zlámaného; neb neviem, byl-li jest zlámán, ale viem, že jest dnú trpěl. A druží Čechové řekli by pokostnieho, neb pokostníka, od pokostnicě té nemoci, jíž řiekají pokostnicě, že po kostech sě tluče, a obecně slove dna. „A vida Ježíš“ okem vnitřním v jich duši, a tělestným na skutku „vieru jich,“ t. těch, jenž sú ho pilně nesli před něho, „řekl jest dnú trpíciemu: Doufaj, synu! odpúštějíť sě tobě hřiechové tvoji.“ Tu die S. Jeronym: O veliká pokoro! mrzkého a mdlého, ve všech údech poraženého synem nazývá, jehož sú sě kněžie nechtěli dotknúti. A jistě jest znamenitá řeč Ježíšova: i že synem ho nazval v milosti, neb jest jemu hřiechy odpustil, i že die: „doufaj,“ v naději ho potvrzuje, i že „odpúštějí sě tobě hřiechové,“ jenž jsú příčina nemoci. Jistě dobrý lékař milostivý spasitel: prvé na duši léčí, potom na těle, aby ukázal, že těžšie jest nemoc duše než těla, a že lepšie jest zdravie duše než těla. A die spasitel: „odpúštějíť sě hřiechové tvoji,“ a nedie: já tobě odpúštiem hřiechy! aby kněžie potom téhož sě nechopili a neřiekali: Ženo, já tobě odpúštiem hřiechy! jakož die S. Aug., ale aby kněžie napomenuli člověka, řkúce: Synu! doufaj a želej, a odpustí tobě pán bóh hřiechy; neb želéš-li, a nechceš-li viece hřěšiti, a ufáš-li plným srdcem, tehdy odpúštějí sě tobě hřiechové tvoji mocí boží.

„A aj někteří z mistróv,“ die S. Marek v 2 k., že biechu někteří z mistróv, sediece a mysléce v srdcích svých. A teď die S. Mat.: „Někteří z mistróv řekli sú v sobě,“ t. myslili sú: „Tento sě rúhá!“ to jest, v boží moc sě vieže, nejsa bohem. Tu véz, trojím obyčejem bývá rúhánie: Prvé, když kto
B. od boha domněním neb řečí chce odjieti to, což na boha slušie. Tak sú sě rúhali židé, i dnes sě rúhají, řkúce, že Kristus bóh nenie; a rúhali sú sě bohu na púšti, mnějíce, by jich bóh nemohl nasytiti. Druhé rúhánie bývá, když bohu to přidávají, což na něho neslušie: jako kdyby kto mněl neb řekl, že

bóh móž lháti, křivě súditi, neb jinak hřěšiti. A tak sú sě rúhali teď Kristovi mistři, řkúce: „Tento sě rúhá!“ Aj přidávali sú bohu hřiech, Kristovi, že by on hřěšil, an jest nemoh hřěšiti. Třětie bývá rúhánie, když to, což na samého boha slušie, přidávají púhému stvoření. U příkladě: stvořiti některú věc slušie na samého boha; pak ktož die, že by které stvořenie jiné věci mohlo by stvořiti, neb kterú věc, ten by sě bohu rúhal. A v tom rúhání jsú kněžie, kteříž pravie, že by oni byli stvořitelé svého boha, a že na mši stvořují tělo božie; ale to jest lež: neb ani toho stvořie, jejž jest panna Maria urodila, neb to jediné jest od boha stvořeno a od panny Marie porozeno, a nikdy jest nezhynulo, aniž zhyne; ani také stvořují jiného těla Kristova, neb nikdy nemá jiného, aniž bude mieti. A stvořiti jest něco učiniti, jenž jest prvé nebylo, aby již bylo; a tak bóh jest stvořitel, že učinil jest tento svět z ničehož, jenž jest prvé ne tak byl. Protož věříme v boha všemohúcieho, stvořitele nebe i země, a nevěříme, by kněžie byli stvořitelé. C.

Z toho máš, že ktož laje bohu, neb mluví z úmysla proti bohu, ten sě rúhá bohu: neb cpá na boha, což na něho neslušie; a také v knihách Levitici v 24 k. přikázal jest bóh všemu lidu kamenovati, řka: Ktož bude láti jmenu božiemu, smrtí umři! ukamenuje ho veškěn lid. A že hřiechy odpúštěti svú mocí slušie na samého boha, a Kristus řekl jest: „odpúštějíť sě hřiechové tvoji, řekli sú: Tento sě rúhá!“ to jest, v boží moc sě vieže, nejsa bohem, majíce za to, že Kristus nenie bóh, a že na samého boha slušie ta moc, hřiechy odpúštěti. V prvém sú chybili, ale v druhém nic. A mají tiem těžší hřiech, že Kristus neřekl jest: odpúštiem tobě hřiechy tvé, ale die: „odpúštějí sě tobě.“ A tak každý kněz móž řéci člověku pod túto příčinú: Milý synu neb bratře! želéš-li srdečně, a mieníš-li plně nehřěšiti, a ufáš-li pánu bohu, tehdy odpúštějí sě tobě boží mocí hřiechové tvoji. A tak řka, nerúhá sě bohu.

Dále die čtenie: „A když uzřě Ježíš myšlenie ta zlá jich,“ tu sě ukázal bohem, jenž sám mocí svú zná všecka myšlenie srdcí, „řekl jest: I co myslíte zlé věci,“ to jest zlá myšlenie, „v srdcích svých?“ t. mysléce, že já nemohu

hřiechóv odpustiti, a že já bohu sě ruhám, vieže sě v moc jeho. „Co jest snazšie řéci?“ jako by řekl: Poňavadž duchovniemu uzdravení nechcete mi moci pojčiti, dovedu vám uzdravením tělestným, vám k vidění. „Co jest snazšie řéci,“ to věz, aby sě ihned stalo mocí toho, jenž die, to-li: „odpúštějí sě hřiechové tvoji,“ aby byl zdráv na duši, „čili řéci: vstaň a choď?“ t. jsa na těle zdráv. Tu věz, že bohu obé jest lehké, jedno jako druhé; aniž móž kto kromě boha svú mocí uzdraviti slovem na těle i na duši, ač móž dobrý člověk uprositi u boha jinému člověku zdravie i na těle i na duši. A aby viděli, majíce skutkóv očitých dóvod, že syn člověka, t. Marie panny, má moc, proto že jest bohem, na zemi odpúštěti hřiechy — tu die S. Jan zlatoústý, že čím duše jest dóstojnějšie než tělo, tiem věččie jest odpustiti hřiechy, než tělo uzdraviti; avšak z uzdravenie brzkého a mocného na těle měli sú vzieti dóvod, že sě stalo k jeho slovu uzdravenie na duši — protož „řekl jest dnú trpíciemu: Vstaň,“ t. z nemoci jsa zdráv, „vezmi lože své, a jdi do domu svého. I vstal jest, a šel jest do domu svého.“ Aj hřiechové odstúpili sú i nemoc, a zdravie i na duši i na těle přistúpilo, a on poslušen jest byl. „A vidúce zástupové, báli sú sě a velebili sú boha, jenž“ neb kterýžto bóh „dal jest moc takú“ k uzdravení „lidem.“ Tu die výklad: Člověka, jenž tak mocně činil jest mezi lidem, zástupové ti mienili sú, že bóh dal takú moc Kristovi a také i jiným, že sú nemocné uzdravovali. A pravda jest, že bóh dal jest Kristovi jelikožto člověku tu moc, i jiným svatým, aby uzdravovali lidi, ale jinak Kristus, a jinak jiní světí. Též Kristus má moc na duši uzdravovati, a také jiní světí, ale výše Kristus nežli oni: on když ráčí a kohož ráčí, uzdravuje svú mocí; ale jiní prosbú, jeho slovem, i jeho mocí. Protož jemu buď chvála, i nynie i na věky! Amen.

Neděle dvadcátá po svaté Trojici.

S. Matúš v 22 kapitole.

V ten čas mluvieše Ježíš s učedlníky svými v podobenstvích, řka: Podobno učiněno jest králov-

stvie nebeské člověku králi, jenž učinil jest svatbu synu svému, a poslal jest sluhy své volat zvaných na svatbu. A nechtiechu přijíti. Opět poslal jest jiné sluhy, řka: Pravte zvaným: Aj oběd mój připravil sem; býkové moji a ptáci domácí zbiti sú, a všecky věci připraveny; poďte na svatbu! A oni zmeškali sú, a odešli sú: jiný do vsi své, a jiný na kupectvie své; a jiní zjímali sú sluhy jeho, a haněními trápené zbili sú. A[1] když král uslyšě, rozhněval sě jest, a poslav zástupy své, utratil jest vražedlníky ty, a město jich zapálil. A řekl jest sluhám svým: Jistě svatba připravena jest, ale kteří zváni biechu, nebyli sú hodni; protož jděte na východy cěst, a kteréž kolivěk naleznete, volajte na svatbu. A vyšedše sluhy jeho na cěsty, sebrali sú všecky, kteréž sú nalezli, dobré i zlé, a naplněna jest svatba sedících. I všel jest král, aby spatřil sedície, a uzřěl jest tu člověka neoděného rúchem svatebním; i řekl jest jemu: Přieteli! kterak si sěm všel, nemaje rúcha svatebnieho? A on oněmě.[2] Tehdy vece král sluhám: Sviežíce rucě jeho i nohy, pusťte ho v temnosti zevnitřnie; tu bude pláč a skřěhot zubóv. Neb mnozí sú voláni, ale nemnozí vyvoleni.

[1]) neb tehdy. [2]) t. umlknu.

Spasitel náš milostivý, chtě nás přivesti ku poznání nebeských věcí, mluví v podobenství o svatbě tělestné, aby uvedl náš rozum k svatbě duchovní; tak že raduje-li sě kto, že zván jest na svatbu tělestnú, aby sě viece radoval, že jest zván na svatbu duchovní; a bál-li by sě, aby nebyl vyhnán z svatby tělestné, aby sě ovšem viece bál, aby nebyl vyvržen od svatby věčné, a k tomu uvržen v temnosti zevnitřnie, jsa svázán. A tak chtě naučiti spasitel své učedlníky i nás, mluvil jest v podobenství, jakož die čtenie: „Mluvieše Ježíš učedlníkóm svým, řka: Podobno učiněno jest královstvie nebeské,“ jenž jest sbor lidí zde v světě. A slove nebeské královstvie ten sbor, proto že nebeský král, bóh, jest král toho sboru. Kterak královstvie nebeské rozličně sě v písmě vykládá, psal sem napřěd A.

v 11 kázaní. I vezmiž podobenstvie teď ve čtení tak, že jakož by král světský učinil synu svému oběd na svatbě, a kázal by volati na svatbu, a tak dále, tak bóh otec i všechna svatá Trojice učinila jest svatbu Kristovi, jelikožto člověku, když zasnúbila jest Trojice svatá jemu sbor všech vyvolených k spasení, o nichž die Kristus na konci čtenie, že nemnoho jest vyvolených. A aby ta svatba Kristova s chotí jeho lépe voněla a žádosť naši táhla, v tomto čtení praví Kristus, že oběd na té svatbě hotov jest. Važmež, kto jest král, že otec bóh; ten učinil jest synu svému Kristovi svatbu, že dal jemu sbor všech vyvolených, a učinil mu svatbu. Die S. Řehoř: Tehdy bóh otec učinil synu svatbu, když ho v životě panny s člověčenstvím sjednal, když jest chtěl, aby bóh, jenž jest před věky, byl člověkem na konci věkóv.

„I poslal sluhy své," to jest proroky, „volat zvaných," to věz židóv, „na svatbu" neb „k svatbě," to jest k vieřě o vtělení Kristově, „a nechtiechu přijíti," t. nechtiechu věřiti. „Opět poslal jest jiné sluhy," t. ty, jenž sú pravili, že již blízko jest oběd svatby, jakož jest poslal Jana Krstitele a jiné, jenž sú již Krista blízko oznamovali, „řka: Pravte zvaným," t. kažte židóm i jiným: „Aj oběd mój připravil sem," to jest, die S. Řehoř: tajemstvie vtělenie naplnil sem; „býkové moji," t. proroci, jenž sú pod těžkým zákonem byli, „a ptáci domácí," t. apoštolé, jenž jsú domácí moji krotcí, „zbiti sú, a všecky věci," to věz miesto, pokrm, pitie, „připraveny sú," t. hotovy jsú: tělo Kristovo hotovo i krev, i miesto v nebesiech, „poďte na svatbu!" poďte věrú, nadějí a láskú, činiece dobré skutky. „A oni zmeškali sú," nechtiece věřiti, ani dobřě živi býti, „a odešli sú: jiný" t. některý „do vsi své," to sě miení k lakomství, a tak ku pýše, když zbožím vládne; „a jiný na kupectvie své," tu sě miení lakomstvie v dobývání zbožie; „a jiní zjímali sú neb drželi sú" t. u vězení „sluhy jeho," jako Jana Krstitele a jiné svaté, Petra, Jakuba i Ondřěje, „a haněními trápené" neb mukami zmučené „zbili sú," to jest, zmordovali sú. Tu važ, že zlí jsú ti, kteříž sú zmeškali, jenž sú věřiti nechtěli; horší, kteříž sú, vědúce svatbu, k lakomství a k pýše sú sě obrátili; a najhorší jsú ti, kteříž pohaněvše sluhy tak velikého krále, pak sú je zmordovali. A ti najhorší jsú ny-

nější kněžie, jenž vyznávají ústy vieru Krista syna božieho, pro své lakomstvie hrdlují, žalařují, pudie, honie, i klnú ty, jenž je věrně k svatbě volají. „A král když uslyšě“ t. zmeškánie, odvrácenie, a sluh svých zmordovánie, „rozhněval sě jest,“ to jest, pomstu ukázal jest, „a poslav zástupy své,“ t. s Titem a s Vespeziánem, „utratil jest, aneb zhubil jest vražedlníky“ neb mordéře ty, „a město jich zapálil,“ t. Jeruzalém. Aneb takto, jakož die S. Řehoř: Utratil jest vražedlníky, neb jest zhubil protivníky; a město jich ohněm zapálil, neb jich netoliko duše, ale i tělo, v němž sú přěbývali, věčného ohně plamenem sě mučí.

Dále die čtenie: „A řekl jest sluhám,“ aneb takto: „tehdy,“ to věz potom „řekl jest sluhám,“ když sú židé nechtěli věřiti „sluhám,“ t. apoštolóm: „Jistě svatba připravena jest; ale kteří zváni biechu,“ t. židé, „nebyli sú hodni“ pro nevděčnosť svú, již sú měli k němu, jenž je zval. „Protož jděte na východy cěst,“ to jest mezi pohany, jenž sú z cěst pravých vyšli. Stalo sě tak, že když sú židé nechtěli věřiti, šli sú apoštolé mezi pohany; protož řekli sú S. Pavel a svatý Barnabáš k židóm takto: Vám musilo býti najprvé kázáno slovo božie; ale že je pudíte, a nehodny sě ukázali ste věčného života, aj obracujemeť sě k pohanóm. A to sě mienı́, když die: „Jděte na východy cěst, a kteréž kolivěk naleznete,“ nepřijímajíce osob, „volajte k svatbě,“ to jest k vieřě Kristově o vtělení jeho. „A vyšedše“ jako poslušní „sluhy jeho,“ apoštolé, „na cěsty, sebrali sú,“ t. svolali sú u vieru křěsťanskú „dobré i zlé,“ t. vyvolené k spasení, i předvěděné k zatracení; neb obojí mezi křěsťany jsú, ústy vyznávajíce vieru. A tak mezi křěsťany jsú dobří i zlí, jako u vrši jdú dobré ryby i zlé, a na mlatě zrno i pleva. „A naplněna jest svatba,“ to jest, naplněn jest počet svatebníkóv, jenž slovú sedící na svatbě. „I všel jest král,“ to věz, vejde v súdný den, „aby spatřil“ aneb viděl „sedície na svatbě; a uzřěl jest tu člověka,“ to věz, jakož die S. Řehoř, vešken sbor zatracencóv, „neoděného rúchem svatebním,“ to jest bez lásky, jenž každého svatebnieho člověka odievá, a kto jsú svatebníci a synové boží, ty odievá.

A slove láska rúcho svatebnie proto, že Kristus z veliké

lásky chtěl sě vtěliti, a tu svatbu připraviti. A druhé proto, neb láska přikrývá mnoho hřiechóv, ne tak aby byli skryti, ale aby pro ně svatebný člověk netrpěl hanby. Třětie proto, že chrání od věčné zimy; a čtvrté proto, že okrašluje svatebníka. Protož pilni máme býti, abychom láskú byli odieni. A k tomu mluví S. Řehoř v dnešniem kázaní takto: My vieme, bratřie najmilejší! kteříž na svatbě sedíme syna božieho, kteříž již vieru v sboru křěsťanském máme, kteříž písma svatého krmí požíváme, kteříž sě radujeme, že s bohem cierkev svatá jest sjednána; protož znamenajte, přišli-li ste k té svatbě v svatebniem rúše. Myšlenie svá pilně rozvažte, o všech věcech srdce svá přěvrzte: již-li proti nižádnému nenávisti nižádné nemáte, již-li proti nižádnému biziemu zčestí vás závisti oheň nepálí, již-li tajemnú zlostí nižádnému nechcete uškoditi. Aj král na svatbu jda, a srdce našeho spósob spátřuje, a tomu, jehož láskú oděného nenalézá, ihned hněviv die: „Přieteli! kterak si sem všel, nemaje rúcha svatebnieho?“ přieteli věrú, ale ne skutkem! To S. Řehoř. „A on oněmě,“ neb oněměl jest, neb umlkl jest. Aj ten, jenž jest ústy boha vyznával, a skutky svými zapieral, již i v řeči oněměl jest. Die S. Řehoř: V rozsúzení poslednieho lánie každá přěstane výmluva; neb ten zevnitř treskce, jenž jsa svědkem, vnitř na mysl svědčí. To Řehoř.

„Tehdy vece neb řekl jest král sluhám,“ t. angelóm: „Sviežíce rucě jeho i nohy:“ „rucě,“ aby nic úžitečného k spasení nedělale, „a nohy,“ aby nikam k radosti nechodily. Aj rucě a nohy svieže muka, jež jest prvé vázala hřiešná vina; „rucě,“ jenž nechtěle sta chudým dávati, „a nohy,“ jenž sú
Mat. 25. nechtěly k nemocným choditi, jako die Kristus: Lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti, nemocen sem byl, a nepřišli ste ke mně. „Pusťte ho v temnosti zevnitřnie,“ to jest v temnosti věčného zatracenie. Tu věz, že temnosti vnitřnie slovú hřiechové, jenž v duši jsú, a světlo ducha svatého, to věz pravý rozum, vyhánějí. Ale temnosti zevnitřnie slovú nedostatkové světla, jenž tělestné věci osvěcuje. Ale zvláště temnosti zevnitřnie, jimiž často Kristus hrozí, jsú věčné zatracenie, neb po něm již nikdy den nebude. A proto die S. Řehoř: A dobřě sě die, t. ve čtení, aby v temnosti zevnitřnie byl uvr-

žen; neb vnitřnie temnosti nazýváme slepotu srdce, ale zevnitřnie temnosti nazýváme věčné zatracenie. Protož tehdy každý zatracený ne v vnitřnie temnosti, ale v zevnitřnie puštěn bude; neb tu nerad padne v noc zatracenie, kterýž zde dobrovolně jest padl v slepotu srdce. To S. Řehoř. „Tu bude pláč a skřehot zubóv.“ „Pláč očí,“ jenž sta neřádně hleděle, „a skřehot zubóv,“ jenž sú lakomě jedli. „Neb mnozí sú voláni“ k vieřě, „ale nemnozí sú vyvoleni,“ aby na svatbě věčně hodovali. Rozuměj, že nemnozí, přirovnávajíce je k těm, jenž sú voláni. Die S. Řehoř: Tiem viece každý z nás sě pokoř, že nevie, jest-li vyvolený; neb mnozí dobřě počínají, ale do koncě nesetrvávají. Dajž pán bóh, abychom byli hodni té svatby! Amen.

Neděle jedenmezcietmá po svaté Trojici.

S. Jan v 4 kapitole.

V ten čas bieše jeden králík, jehož syn nemocen bieše v Kafarnaum. Ten když uslyše, že by Ježíš šel z židovské země do Galileje, šel jest k němu a prosil jest ho, aby sstúpil a syna jeho uzdravil, neb počínáše mřieti. Tehdy řekl jest Ježíš k němu: Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte. Vece k němu králík: Pane! sstup prvé, nežť umře syn mój. Řekl jest jemu Ježíš: Jdi, syn tvój živ jest. Věřil jest člověk řeči, již řekl jest jemu Ježíš, i jdieše. A když on sstupováše, sluhy potkali sú ho, a pravili sú jemu, řkúce, že by syn živ byl. Tehdy tázáše sě na hodinu od nich, v kterú lépe sě měl; a řekli sú jemu, že včera v sedmú hodinu ostala ho zimnicě. I poznal jest otec, že ta hodina byla jest, v nižto řekl jest jemu Ježíš: Syn tvój živ jest! I uvěřil jest on a dóm jeho všecken.

Svatý Řehoř die, že toto čtenie výkladu nepotřěbuje, proto že ukazuje upřiemo a zjevně, kterak sě jest stalo. Ale to váží S. Řehoř, že králík ten, jehož syn jest uzdraven, ne-

byl jest plné viery; neb věřil jest, že Kristus móž jeho syna uzdraviti, ale nevěřil jest, by to nejsa tělestně při něm mohl učiniti; a tak nevěřil jest králík, by Ježíš byl božstvím s jeho synem. A toto váže, sjednáš svaté, jenž mluviece o tomto králíku pravie, že jest nevěřil; neb jest řekl Ježíš k němu: „Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte." Tu die S. Jan zlatoústý: Tú řečí ukazuje zjevně pán, že jest nevěřil. A pak zasě die S. Řehoř, že s veliké strany nevěřil jest, jenž moci nedal jest božství. Sjednajž takto svaté: že když die S. Jan: nevěřil jest, to jest, že plně jest nevěřil; a když die svatý Řehoř neb kto jiný, že králík věřil jest, to jest, něco jest věřil, ale ne plně. A s obú stranú jest pravda: neb Ježíš ho i potresktal, že jest neměl plné viery, i také ho uslyšal, že jest věřil, že jemu móž syna uzdraviti. „A potom se vším domem," t. s čeledí, „uvěřil jest plně."

Váží druhé svatý Řehoř, proč Kristus nechce jíti k synu králíkovu, an ho za to prosí, a k sluzě centuriona slibuje přijíti, an ho neprosí? odpoviedá, řka: Co jest to, jedné že pýcha naše tiem sě porážie, že na lidech ne člověctvie, jímž sú k bohu podobní učiněni, ale česť a zbožie ctíme; neb když vážíme, co na nich jest, jistě meškáme vážiti, co jsú. Protož vykupitel náš, aby ukázal, že ty věci, kteréž jsú vysoké [vzácné] člověku, svatí nemají na ně tbáti, né brž je zamietati,*) k sluzě centuriona jíti byl jest hotov. Aj pohaněna jest pýcha naše. To S. Řehoř, ukazuje, že tiem Kristus potupil naši pýchu, že k synu králíkovu nechtěl přijíti, ano ho králík prosí, a pak k pacholku centuriona, rytieře pohanského, sám řekl, že chce přijíti, an ho neprosí. O biskupové, kněžie, i mnišie! bychom to vážili, že pohřiechu jsme hotovi jíti k bohatému, ale nechceme jíti k chudému: jest-li bohatý nemocen, jde jich mnoho, a jest-li chudý nemocen, nenazří jeden! A já slýchám, ani řiekají: Poňavadž nemáme od svatého oleje bráti, nechťž nám nosie nemocné do kostela. O běda! že nepomnie i tohoto, že k sluzě sám Kristus, nejsa prošen, šel jest, i onoho, že die v súdný den: Byl sem nemocen, nepřišli ste ke mně; jdětež zlořečení do věčného ohně!

*) Oba rukopisové mají: „neb je zamietati," a Postilla tištěná: „neb je zamietá."

A tak ze čtenie vedlé řeči S. Řehoře máme, že milostivý spasitel bludného králika jest potresktal a naučil, milosrdenstvie jemu učinil, že syna jeho uzdravil, a zvláště že ho i s synem i s čeledí k vieřě milostivě povolal; a tak že jest pravý bóh a pravý člověk, ukázav to, nám jest dal příklad, abychom byli pokorni. A k tomu tak mluví svatý Řehoř: Nepýchajme, ač co dobrého činíme, nižádný nás skutek nenadýmaj, ani bohatstvie, ani nás dóstojenstvie povzdvihuj; neb ač kterými věcmi sě dmeme, bohu ohavni jsme. A dále die: To pomněte, bratřie najmilejší! vší myslí: neroďte na svých bližních zbožie tohoto světa ctíti; to pro pána boha ctěte na lidech, ač jim poručeni nejste, že jsú učiněni k obrazu božiemu. To Řehoř. A mluví na to, abychom byli pokorni, ničímž sě nechlubili, lidí ne pro jich zbožie, ani pro urozenie ctili, ani pro rúcho, ale proto, že jsú stvořenie podobné k svaté Trojici. A jistě v tom takměř vešken svět blúdí, že viece váží svět člověka bohatého oděného, než pokorného chudého. Ale ne tak bóh, jenž nepřijímá osob, to jest, neváží viece člověka jednoho pro zbožie, ani pro urozenie, ani pro krásu tělestnú, než toho, jenž jest chudý, neurozený, neoděný, jedné jest-li ctnostnější. A tak ctnosť člověka činí bohu vzácna, tak že ktož jest ctnostnější, ten jest před bohem lepší a tak vzácnější. A tak my máme také vážiti, když aspoň po skutciech znamenáme, že chudý člověk zdá sě nám lepší než bohatý, abychom nehleděli na zbožie, ani na rúcho krásné. A tomu nás učí svatý Jakub apoštol v 2 k., řka: Bratřie moji! neroďte v přijímání osob mieti viery pána našeho Ježíše Krista. Neb aj vejde-li v sbor váš muž, zlatý prsten maje, v rúše bielém, a vejde také chudý v smrdutém oděvci; a budete střěpěti k němu, jenž jest oděn rúchem bielým neb krásným, a diete jemu: Ty sedni tuto dobře! a chudému diete: Ty stój onde, aneb sedni pod stolicí noh mých! i zdali nesúdíte sami u sebe, a ste učiněni súdcie myšlení zlostných? Slyšte, bratřie moji najmilejší! však bóh vyvolil jest chudé v tomto světě, bohaty u vieřě, a dědice královstvie, kteréž jest slíbil milovníkóm svým: a vy nectíte chudého. To vše S. Jakub. O běda mně! kolikokrát já přěstúpil sem toto svaté písmo, vstávaje neb kuklu snímaje, aneb sě kláněje bohatému, a ne tak chudému! a

spieše posielaje po pitie bohatému groš, než dada chudému peniez! Avšak ufám milosrdnému Ježíšovi, našemu vykupiteli, že mi to odpustil, a že mě již od toho zachová.

Již sě vrátím ke čtení, o králíkovi ještě něco poviem. Aj die S. Aug. na to čtenie takto: Ten jenž prosieše, kterak věřieše? Co ote mne čakáte slyšeti? pána otiež, coť o něm vie; neb když ho prosil, tak jest odpověděl: „Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte.“ Treskce člověka u vieře vlažného, neb studeného, aneb ovšem jenž nižádné viery nenie, ale chce zkusiti o zdraví syna svého, kaký by byl Kristus a kto by byl, a kterak by mnoho mohl. Jistě slova, jimiž jest prosil, slyšeli sme, ale srdce nevěřícieho neviděli sme; ale tenť jest vypověděl, jenž jest i slova slyšal, i v srdce hleděl. A také i evangelista svědectvie dává, že ještě jest nevěřil ten, jenž jest žádal, aby pán do domu jeho přišel. To S. Augustin, ukazuje, že králík jest aneb ihned nic v Krista nevěřil, aneb neplně věřil.

Jest také znamenitě položeno, že Kristus die: „Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte.“ A ve čtení S. Mat. v 12 k. kněžím a zákonníkóm, když sú řekli k Ježíšovi: Mistře! chceme od tebe zázrak s nebe viděti, odpověděl jest jim, řka: Pokolenie zlé a cizoložné divu neb znamenie žádá. Těmi řečmi milý spasitel ukazuje, že nejsú věřící lidé, kteříž divóv žádají u vieřě: jedné ač by který svatý pro potvrzenie jiných žádal, aby pán bóh svú moc ukázal, jako sú žádali apoštolé, když sú mrtvé křiesili. A mají pilni býti křesťané, zvláště nynějšieho času, aby nedali sě falešným prorokóm, poslóm Antikristovým, zázraky i divy svésti; neb vystřiehá milý spasitel nás, řka v 24 k. S. Mat.: Vstanú falešní prorokové, t. kazatelé, a dadie, t. činiti budú divy, neb znamenie a zázraky veliké, a svedú mnohé. Protož třěba opatrnu býti věřícím právě, aby sebú nedali hnúti nikam s pravdy zákona a následovánie pána našeho Jezu Krista, jenž vystřiehá nás, řka: Vizte, ať vás nižádný nesvede!

Také znamenám, že die čtenie: „bieše jeden králík,“ a nedie: „král,“ na znamenie tomu, že každý král tohoto světa jest malý králík v připodobnění k velikému králi Kristovi, jenž jest král nad králi: neb královstvie tohoto světa králóv

jest maličké, neb jest kus země; druhé, že na krátký čas má; třětie, že bezděky je ztratí, a spieše než sě naděje. Protož die písmo: Všelikaké panovánie jest krátké, to věz, každé panovánie tohoto světa jest malé. Protož bláznivi jsú lidé, kteříž pilnějie pracují a žádosť věččí mají k panství neb k království světa tohoto, nežli k království nebeskému, o němž die spasitel, Mat. 6: Najprvé hledajte královstvie nebeského. Eccl. 10.

Také tu věz, že každý vyvolený, jsa u milosti boží, to jest bez hřiecha smrtedlného, jest král: Prvé proto, že jeho jest nebeské královstvie. Druhé proto, že jest syn krále najvyššieho, jemuž hodně řieká: Otče náš, jenž jsi v nebesiech. Třětie proto, že jest svobodný, neb die Kristus král: Jistě Joh. 8. svobodni budete, když vás syn vysvobodí. Čtvrté proto, že každý syn vyvolený boží, jsa v milosti, jest mazán darem ducha svatého k nebeskému království, jakož die S. Jan v 1 ep. v 2 k.: Mazánie máte od svatého, to věz ducha. A tomu na znamenie maží na krstu každého obecně, aby bojoval o královstvie nebeské s ďáblem, jenž ztrativ je, rád by, aby ho neměl nižádný člověk.

Také móž i čtenie znamenáno býti duchovně, že syn králóv jest žádosť člověka, jenž pro přěstúpenie prvého člověka slove králík, a ne král jako bóh. Toho králíka syn, to věz žádosť, nemocna jest v Kafarnaum, t. v rozkoši; neb Kafarnaum vykládá sě „pole tučnosti,“ v nížto člověk pasa sě, jest nemocen často, netoliko na duši, ale i na těle, jakož die bóh: Ztučněl jest a ztlustěl, a rozšířil sě jest a vzpietil sě jest, t. odstúpiv od mého přikázanie. A této řeči božie nenie třěba dovoditi, neb vidíme očitě, že čím lidé jsú rozkošnější, tiem obecně jsú na těle i na duši nezdravější. Protož die Šalomún v přísloví v 2 k.: Zčestie bláznóv zatratí je. A Kristus die v 6 k. S. Lukáše: Běda vám bohatým, kteří máte zde utěšenie své! Pak nemoc ta syna králíkova, jenž jest byla zimnice, znamená hřiech, jenž člověkem třěse, jako jest pýcha, závisť a hněv; neb ten hřiech trój netoliko vytřěse milosť boží z duše, ale i tělo častokrát klátí, jakož jest očité poznánie na lidech pyšných, závistivých a hněvivých. Jiných smyslóv duchovních jest mnoho v tomto čtení; ale že pro ukrácenie jedné vždy táhnu, aby rozuměli lidé slovám ve

čtení, protož musím těch smyslóv duchovních nechávati. A že toto čtenie v slovách, jakož vzní, jest lehké k rozumu, protož nenie třěba ho slova od slova vykládati.

Neděle dvamezcietmá po svaté Trojici.

Píše S. Mat. v 18 kapitole.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Podobno jest královstvie nebeské člověku králi, jenž chtěl jest počet položiti s sluhami svými. A když poče počet klásti, dán jest jemu jeden, jenž dlužen bieše desět tisícóv hřiven; a když neměl jest, čím by zaplatil, kázal ho pán jeho prodati, i ženu jeho, i děti jeho, a všecky věci, kteréž jest měl, a navrátiti. A pad sluha ten, prosieše ho, řka: Trpělivosť měj nade mnú, a všecky věci navrátím tobě. A smilovav sě pán nad sluhú tiem, pustil jest ho a dluh jemu odpustil jest. A vyšed sluha ten, nalezl jest jednoho z spolusluh jeho, jenž dlužen bieše jemu sto peněz; a drže hrdléše ho, řka: Vrať, co's dlužen! A pad spolusluha jeho, prosieše ho, řka: Trpělivosť měj nade mnú, a všecky věci vrátím tobě. A on nechtěl jest, ale odšel jest a pustil jest ho v žalář, dokud by nevrátil dluhu. A vidúce spolusluhy jeho ty věci, které sú sě dály, smútili sú sě velmě; a přišli sú, a pravili sú pánu svému všecky věci, které staly sú sě byly. Tehdy povolal ho pán jeho, a řekl jest jemu: Sluho nepravý![1] veškén dluh odpustil sem tobě, neb's mne prosil; protož jistě měl si i ty smilovati sě nad spolusluhú svým, jakož i já smiloval sem sě. A rozhněvav sě pán jeho, dal jest ho katóm, dokud by nevrátil všeho dluhu. Též[2] i otec mój nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí svých.

[1]) neb zlý, neb zlosynu. [2]) neb: tak.

A. Spasitel milostivý všecko toto čtenie na to jest položil, abychom svým bližním byli milosrdni, a zvláště abychom jim

z srdce viny, když zavinie, odpúštěli. A abychom pilni toho přikázanie byli, máme znamenati v tomto čtení Kristovu moc, neb on jest král mocný ku pomstě. Druhé jeho múdrosť, že chtěl jest počet položiti s sluhami svými. Třětie spravedlnosť, že toho sluhu, jenž neměl jest čím zaplatiti, kázal jest ho prodati i s ženú i s dětmi. Čtvrté máme znamenati jeho milosrdenstvie, že propustil jest sluhu, odpustiv jemu dluh. Páté spravedlivú ale velmě hroznú pomstu, že kázal jest sluhu nemilosrdného dáti katóm, dokud by nevrátil dluhu. Šesté máme sě strachovati, aby sě nám též nestalo; neb die Kristus: „Tak i otec mój nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí svých.“

I die takto spasitel: „Podobno jest královstvie nebeské člověku králi,“ to jest, podobna jest cierkev svatá v Kristovi člověku králi, tak že Kristus, jenž jest hlava královstvie nebeského, to věz sboru lidského, tak sě má k sluhám svým v slyšení počtu, jako by sě měl král některý, jenž by múdřě přěslyšal v počtu své sluhy, a tak učinil, jakož čtenie dále praví; neb on jest člověk král, „jenž chtěl jest,“ neb od věčnosti jelikožto bóh volil jest „počet položiti,“ to jest, die výklad, zaslúženie každého sluhy zkusiti. A že počet položiti, B.
jest všecko, co jest člověk přijal neb utratil, zčísti, protož bóh Kristus král již jest to volil, aby naše skutky všecky v počet a na váhu položil; a tak chtěl jest počet položiti s sluhami svými. A klade ten počet s každým sluhú: prvé na smrti jeho, druhé položí v den poslední v súdný se všemi spolu. „A když poče počet klásti,“ to jest, jich zaslúženie zkušovati. A věz, že v tu dobu počíná počet klásti, když každému jeho zaslúženie počíná ukazovati, jsú-li hodná, čili nehodná. O kterak by pilen byl člověk,. by jistě věděl, že má králi tohoto světa počet vydati, a kdyby čakal každú hodinu, aby byl přěd krále k počtu povolán, k mocnému, múdrému a spravedlivému: ovšem má býti pilen, aby přěd králem najmúdřějším, přěd nímž nic nemóž skryto býti, dobrý počet vydal ze všech věcí, kteréž jest od něho vzal. Protož die S. Bernard: Sědni a sčítaj, co by každý den utiežeti mohl, jsa jist, že přěd bohem nižádný dobrý skutek nenie bez odplaty; a jakož vlásek s hlavy nezahyne, tak najmenšie částka času bez odplaty nebude.

A též máme rozuměti o pomstě, neb die spasitel v 12 k. S.
C. Mat.: Z každého slova prázdného, kteréž promluvie lidé, dadie z něho počet v den súdný. Prázdné slovo, jakož die výklad, jest slovo nepotřěbné; a nepotřěbné jest, kteréž hodného úžitka nenese, ani miení. O kterak vydadie lidé počet z každého slova smilného, nekázaného, utrhavého, lživého, zrádného a z hněvivého!

Dále die čtenie: „A když poče počet klásti, dán jest jemu jeden.“ Die S. Augustin: Kto jest, by nebyl dlužník boží? jedné ten, v němž nižádný hřiech nemóž nalezen býti. A tak každý člověk jest dlužník Kristóv. Ale však tento jeden, jenž jest milosrdenstvie spoluslužě neukázal, a jest katóm dán, dokud nezaplatí, znamená sbor všech zatracencóv, jakož skrze onoho, jenž přišel jest na svatbu nemaje rúcha svatebnieho,
D. jenž svázán jsa vpuštien jest v temnosti zevnitřnie. Dále die čtenie: „jenž dlužen bieše desět tisícóv hřiven.“ Tu věz, že latině stojí talentum, a znamená v penězích najvěččí ráz, jenž vedlé rozličných zemí jinak a jinak sě mění; protož já česky neumiem lépe řéci talentum než „hřivna,“ a ta sě ihned mění v Čechách. Pak ten jest desět tisíc Kristovi hřiven dlužen, ktož vážného přikázanie jeho nedržev, jest zatracenie hoden. A tak má vážiti člověk viece proviněnie proti bohu, než proti blížniemu, jakož váží, že věččí jest dluh desět tisíc hřiven, než sto peněz.

„A když neměl jest, čím by“ neb odkud by „zaplatil,“ neb navrátil, to věz, že mocí svú dosti učiniti nemohl, neb tak jest, že člověk sám od sebe móž v hřiech padnúti, ale bez božie pomoci nemóž z hřiechu vstáti, ani dosti učiniti; neb die Kristus: Nižádný nemóž přijíti ke mně, jedné ač otec mój potáhne ho; „přikázal neb kázal ho pán jeho prodati.“ Die
E. S. Jeronym: Prodánu býti, jest sluhú zlých duchóv býti. A tak kázal ho prodati, die výklad, to jest: slíbil ho spravedlivým súdem, zlých duchóv nechati sluhú býti; neb každý, ktož přikázanie božieho nedrží, a zvláště zatracenec, jest sluha zlých duchóv. Protož die S. Jan v 1 ep. v 3 k.: Ktož hřěší, to věz smrtedlně, z ďábla jest, to věz urozen, zlosyn zlosti. A tak i Kristus řekl jest kněžím a zákonníkóm v 8 k. S. Jana: Vy z otce ďábla jste! A opět tudiež die: Ktož hřěší,

sluha jest hřiecha. Proč? proto že jest přěmožen od hřiecha, a tak od ďábla. A S. Petr die v 2 ep. 2 k.: Ktož od koho přěmožen jest, toho i sluha jest. A tak dobřě die S. Aug., že hřiešník koliko má hřiechóv, t. smrtedlných, tolik jest sluha ďáblóv. A věz, že člověk hřiechem sám sě ďáblu dává: prvé na duši, druhé na těle; tak že prvé ďábel vládne duší, a potom tělem, a tak prvé béře duši do pekla, než tělo. Dále die: „i ženu," to věz žádosť zlú, jenž počíná zlé skutky, „i syny," t. zlé skutky, neb i s nimi bude poddán ďáblóm, „a všecky věci, kteréž jest měl." Aj tu jest dóvod, že zatracenec nic sobě dóstojně k utěšení nemá. A každý smrtedlný hřiešník, jenž jest v smrtedlném hřieše, v tu dobu nic spravedlivě, hodně a sobě k zaslúžení spasenie nemá; ale když k milosti boží pokáním bude zasě navrácen, tehdy ke všemu také bude navrácen, aby již to hodně měl.

Pak že kázal navrátiti neb zaplatiti, t. dosti za dluh učiniti, aneb na věky katóm dánu býti: tu věz, že člověk každý F.
dlužen jest bohu vrátiti i duši i tělo k jeho vóli. Protož aby sě člověk dal a navrátil vešken bohu, má jemu vrátiti poslušenstvie v přikázaních, jenž sě teď znamenají skrze desět tisíc hřiven. Druhé, má bohu vrátiti poctivosť v posvátných věcech: jako v krstu, v božieho těla přijímání, a čtení. Třětie, má vrátiti lichvu, to věz zisk z pojčených věcí. A čtvrté má dáti dosti učiněnie za přěstúpenie. O tom navrácení a počtu vydání psal sem v 9 neděli po světie Trojici, na ono slovo: Daj počet vladarstvie svého!

„A pad sluha ten, prosieše ho, řka: Trpělivosť měj nade mnú," t. nech mne u pokoji, aneb shověj mi, „a všecky věci navrátím tobě," t. budu sě káti, a tak všecky věci: duši i tělo, i naplněnie tvého přikázanie, dám tobě. Tu viz, kterak podobně G.
k milosrdenství pána vede: Aj najprvé ukazuje pokoru „pad;" druhé modlitbu, že „prosieše;" třětie úmysl dosti učiněnie, řka: „Všecky věci vrátím tobě." Neb ty tři věci: pokora, modlitba, a dosti učiněnie, s setrváním konečným, vysvobozují přěd bohem od věčného zatracenie. A tak tento zlý sluha dobřě jest počal, ale zle jest skonal, neb jest nad svým bližním nemilosrdenstvie ukázal. Dále die čtenie: „A smilovav sě pán nad sluhú tiem, pustil jest ho a dluh jemu odpustil

jest.“ Smilovav sě, neb on jest pán milostivý, hotový dáti mi-
losť každému, ktož jie právě od něho žádá; neb to jest jeho
H. zvláštnosť, aby on smiloval sě a odpúštěl. Die S. Řehoř: Tu
má každý hřiešný mieti velikú naději a utěšenie, chce-li hřie-
chu ostati a želeti, a svému blížniemu, ač mu jest vinen, od-
pustiti; neb die čtenie: „pustil jest ho, a dluh jest jemu od-
pustil.“ Die S. Jan zlatoústý: Viz milosrdenstvie božie! prosil
jest za prodlenie, a vzal jest všech hřiechóv odpuštěnie.

„A vyšed sluha ten, nalezl jest jednoho z spolusluh.“
Všickni jsme spolusluhy, neb všickni spolu máme slúžiti jedno-
Apok. 22. mu pánu; protož angel řekl jest svatému Janu, když jest
chtěl kleknúti před ním: Viz aby nečinil! nebť jsem spolu-
sluha tvój i bratří tvých. „Jenž dlužen bieše jemu sto peněz;“
to jest, málo jemu byl vinen, neb zaviněnie proti člověku
mnoho jest menšie, než proti bohu. Aj onde die hřiven, a
teď peněz; onde desět tisíc, a teď sto; a tak i u váze i v
počtu přesahá daleko dluh sluhy ku pánu nad dluh sluhy
k spolusluzě. „A drže hrdléše,“ neb hrdlováše, neb nuzieše,
neb dusieše [strangulabat] „ho řka: Vrať“ neb plať, „co's
dlúžen.“ Ten svého spolusluhu hrdlí, ktož ho, an zaplatiti
nemóž, vězí neb mučí, neb hanie, neb klne, neb jinak nuzí.
A znamenitě die Kristus, „že držě hrdléše ho.“ Držěti, die
S. Augustin, jest mieti žádosť, aby sě nad ním pomstil. A to
sě dobřě mienî na konci čtenie, když die Kristus: „neod-
J. pustíte-li z srdcí svých.“ A tak to drženie jest žádosť zlého
pomstěnie, a hrdlenie jest všelikaké blížnieho nuzenie, když
nemóž nikoli, aneb bez veliké škody zaplatiti.

V tom hrdlení hřěšie velmě kněžie, i mnišie, a světští,
hrdlujíce rozličně lidi pro platy, pro desátky, neb pro jiné
dluhy, a také i bez viny. O běda jim nebožátkóm nemilo-
srdným! neb die S. Jakub, že súd bude tomu bez milosrden-
stvie, ktož nečiní milosrdenstvie. A toho jest dóvod, že pán
tento ve čtení „dal jest zlého sluhu nemilosrdného katóm.“
Hyběť bude lapkám i pánóm nemilosrdným, ale zvláště kně-
žím, jenž hrdlují a dusie chudé, když jim nemají dáti desá-
tkóv, a ovšem když je hrdlují, aby jim od posvátných věcí
dávali! I kdy to plnie, což die Kristus každému knězi v 5 k.
S. Lukáše: Ktož tě tepe v líce, nasaď jemu i druhého; a

od toho, jenž béře tobě oděv, také i sukně neroď brániti; a každému, jenž tě [tebe] prosí, daj, a ktož tobě tvé pobéře, nenapomínaj, t. súdem. Neb die Kristus v 5 k. S. Mat.: Tomu, jenž s tebú v súdě chce sě vaditi a sukni tvú vzieti, nech jemu i pláště. O kdy toto slovo naplnie kněžie, jimž jest, jako die svatý Augustin, přikázanie? ani pohřiechu! pro jedno slovo protivné pohánějí do Říma, druzí jinam, a kleteb dobývají, opět proti přikázaní Kristovu, jenž die v 6 k. S. Lukáše: Vám pravi, jenž slyšíte: Milujte nepřátely své, dobře čiňte těm, kteří nenávidie vás; žehnajte neb dobrořečte ty, kteříž vás zlořečie, modlte sě za háncě své. O milostivý spasiteli! ty si to učinil, i tvoji učedlníci; ale Antikrist s učedlníky svými zpět činí, neb duch zlý ustavil jest jim, aby nepřátely své hubili, né brž své věrné přátely, jenž jich spasenie žádají, a chtie, aby plnili to, což ty si jim ustavil, tyť hrdlují, pudie, súdí, klnú, zlořečie a hanějí, jsúce náměstkové tohoto zlého sluhy, jenž držě svého spolusluhu, hrdloval ho.

Dále die Kristus: „A pad spolusluha jeho, prosieše ho, řka: Trpělivosť měj nade mnú, a všecky věci vrátím tobě.“ Aj právě též učinil jest přěd ním, jako on přěd svým pánem: i pokoru pádem ukázal, i prosbu učinil, i navrátiti chtěl, by mohl. Ale zlý sluha zapomněv milosrdenstvie svého pána, nechtěl jest ho uslyšeti; protož die Kristus: „A on nechtěl jest,“ t. shověti jemu. O zlý člověče! nechtěl si rozuměti, aby dobřě učinil! ještě jako v hrdle tčela tobě tvá prosba, a nynie jsi milosrdně ze všeho dluhu propuštěn, a již nechceš sě za čas slitovati; hyběť tobě bude! Aj o tobě die Kristus: „A on nechtěl jest, a odešel jest, a pustil jest ho v žalář, dokud by nevrátil dluhu.“ Jistě ukrutný jest tento sluha! a ještě jsú ukrutnější, jenž bez viny v žalář, v kládu neb v okovy, a u vězenie sázějí. „A vidúce spolusluhy jeho ty věci, které sú sě dály, to věz onoho pokoru, prosbu, a žádosť zaplacenie, a tohoto nevděčnosť a ukrutnosť, „smútili sú sě velmě.“ Sluhy ty neb spolusluhy jsú angelé a světí, jenž vidúce ukrutnosť zlého člověka, neradi jsú tomu. „A přišli sú, a pravili sú pánu svému všecky věci, které staly sú sě byly.“ „Přišli sú,“ to věz vnitřní žádostí, „a pravili sú,“ ne by pán nevěděl, ale pravili sú, to věz, pomsty spravedlivé na zlého

sluhu žádajícc, a aby hrdlovaný mile trpěl, pomoci jemu prosiece.

K. „Tehdy povolal ho pán jeho.“ „Povolal“ dic, jako by sě již stalo, abychom jisti byli, že každého nemilosrdného pán bóh povolá; to volánie má býti nynie nám v srdci, bude druhé na smrti, a třětie v den súdný. „A řekl jest jemu: Sluho nepravý!“ Nazývá ho nepravým, proto žc vzem milosrdenstvie od pána, i učinil jest nemilosrdenstvie nad svým blížním; a tak byl jest i nepravý, i zlý i zlostný. „Veškeu dluh odpustil sem tobě, neb's mne prosil;“ ty si prosil prodlenie, a já tobě veškeu dluh odpustil! „protož jistě měl si i ty týmž příkladem smilovati sě nad spolusluhú svým, jakož i já smiloval sem sě.“ Aj nižádné odpovědi tento zlý sluha nedal jest pánu, pravda jemu ústa zavřěla; jako i onomu, jemuž jest řekl král: Přieteli! kterak si sěm všel, nemaje rúcha svatebnieho? Tiem sě ukazuje, že každému nemilosrdnému po smrti výmluva přěstane. „A rozhněvav sě pán jeho, dal jest ho katóm, dokud by nevrátil všeho dluhu.“ „Rozhněvav sě,“ to jest, zlosť velmě jeho váživ, „dal jest ho katóm“ neb mučitelóm, to jest ďáblóm, jenž sú úředníci a popravcie boží mocí nad zlým sluhú, „aby ho dotud mučili, dokud všeho dluhu nezaplatí.“ A že zlý sluha nikdy po smrti dluhu nevrátí, pro-
L. tož musí na věky mučen býti. A tu máš odpověď, když kto otieže, proč bóh člověka na věky mučí? že proto, že na věky dluhu nevrátí; a tak jakož zlý člověk na věky zlosti neopustí, tak spravedlivý pán na věky ho z muk nevypustí.

„Tak i otec mój nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí neb z srdec svých.“ Aj všecko podobenstvie Kristus pro tento konec přivedl jest, chtě ukázati, že nebeský pán člověka, jenž blížniemu nechce z srdce odpustiti, dá katóm ďáblóm, aby ho na věky mučili; protož zavieraje čtenie, i die spasitel: „Tak i otec mój nebeský učiní vám,“ to věz, dá vás katóm, „a nevyjdete,“ až veškeu dluh zaplatíte, „neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí svých.“ Tu řeč pilně važme, a v srdci proti blížniemu zlostného hněvu nedržme. A odpusťme prvé, žeť bóh tomu chce, a proto jest na kříži umřěl, aby svým dlužníkóm odpustil, a je od katóv vykúpil. Druhé odpusťmc pro svój úžitek: že odpustíme-li

málo, odpustí nám pán bóh mnoho, né brž vešken dluh, buď kterak kolivěk veliký; jakož v tomto čtení die pán: „vešken dluh odpustil sem tobě.“ Třětie pro hroznú pomstu, chceme-li jie býti prázdni, o níž jest teď zmienka, když die Kristus: „Tak otec mój nebeský učiní vám,“ to jest, dá vás katóm na věky, „neodpustíte-li bratru svému z srdcí svých.“ A tak velmě váží milosrdný spasitel to odpuštěnie, že položil jest v své modlitbě, jiź jest nám vydal a přikázal řiekati, řka, Mat. 6.: Takto sě budete modliti: Otče náš! A potom: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpúštieme svým vinníkóm. A potom die: „Jistě odpustíte-li lidem hřiechy jich, odpustí vám otec nebeský hřiechy vaše; pakli neodpustíte lidem, aniž otec váš odpustí vašich hřiechóv.“ O hněvníče zlostný! i kterak nevážíš této i utěšené i hrozné řeči svého spasitele? a nechceš znamenati, že hněv tvój zlý jest tobě škodlivější, než meč v srdci tvém ostrý, než had neb štír za ňadry, a než uhel v lóně tvém! Protož die S. Jan zlatoústý: Budeš-li nenáviděti nepřietele svého, viece si sobě uškodil na duši, než jemu na těle; a jemu snad nic neuškodíš nenávidě ho, a sám sobě bez pochybenie škodíš. Protož odpustíš-li nepřieteli, sobě si viece odpustil; a učiníš-li dobřě jemu, sobě si viece učinil než jemu. To zlatá ústa. Aj jakož již Kristus přikázal jest nám, abychom milosrdně odpustili svým bratřím z srdce, netoliko ústy, tak máme učiniti, aby on odpustil nám naše hřiechy, a dal nám věčný život. Amen.

Neděle třímezcietmá po svaté Trojici.

Píše S. Mat. v 22 kapitole.

V ten čas, odšedše zákonníci, v radu sú vešli, aby popadli Ježíše v řeči. I poslali sú jemu učedlníky své s Erodovými, řkúce: Mistře! vieme, že pravdymluvný jsi, a cěstu boží v pravdě učíš, a nenie tobě péče na nižádného, neb nehledíš osoby lidí; protož pověz nám, co tobě sě zdá: slušie-li daň dáti ciesaři, či nic? A poznav Ježíš nepravosť[1] jich, řekl jest: Co mne pokúšiete? pokrytci! ukažte mi peniez

platný. A oni dali sú jemu peniez. I vece jim Ježíš: Čí jest obraz tento a napsánie? Řkú jemu: Ciesařóv. I řekl jest jim: Protož dajte ciesaři ty věci, které jsú ciesařovy, a které jsú božie, bohu.

[1]) neb zlosť.

A. Ukazuje toto svaté čtenie zlosť zákonníkóv, kterážto zlosť má tyto ratolesti: Prvá, že sú nemohli trpěti pravého učenie a tresktánie od pána Ježíše, pro něž rozhněvavše sě odešli sú od Krista; jakož die na počátku čtenie, „že v ten čas,“ t. u pondělí po Květnie neděli, když jim mnoho dobrého, ale jich činóm protivného pravil Ježíš, tehdy „odešli sú zákonníci.“ A tak prvá ratolesť jich zlosti jest netrpělivosť pravého tresktánie. Druhá ratolesť je zlá rada, jíž sú sě radili, aby spravedlivého potupili; protož die čtenie: „aby popadli Ježíše v řeči.“ Třětie ratolesť jich zlosti jest spiknutie s pohany proti spravedlivému; neb die čtenie: „I poslali sú jemu učedlníky své s Erodovými,“ t. rytieři a panošemi. Čtvrtá ratolesť jich zlosti jest pokrytstvie pochlebenstvím přikryté, že řkú: „Mistře! vieme, že pravdymluvný jsi, a cěstu boží v pravdě učíš, a nenie tobě péče na nižádného, neb nehledíš osoby lidí.“ Aj v řeči jest chvála, a v srdci nevěra! Činie jako řezník volu, jenž po čele ho drbá, a k smrti úmysl i sekyru v ruce má: oni sú úmysl k jeho smrti měli, a sluhy Erodesovi s braní sú na něho šli. Aj tak jest rostla těch zákonníkóv zlosť.

B. Pak na pánu Ježíšovi shledáme ve čtení tomto, že jest pravý bóh, jenž zná zlosti srdcí tajemných; neb die čtenie: „A poznav Ježíš nepravosť neb zlosť jich.“ Druhé máme na Ježíšovi marné chvály zavrženie, neb die křivochvalcóm: „Co mne pokúšiete? pokrytci!“ Odpověděl jim právě: co sú pravdy řekli, té jest nezapřěl, ale k jich zlým srdcóm ostřě jest odpověděl; oni sú pochlebovali, aby zahubili, a on jest haněl, aby spasil. Neb lepší jest bóh hněvivý, než člověk litostivý, die S. Jan zlatoústý. Třětie na Kristovi jest spravedlivé v jich otázcě naučenie, bez újmy i božie chvály i daně ciesařovy; neb jest odpověděl jim, řka: „Dajte neb dávajte ciesaři ty věci, které jsú ciesařovy, a které jsú božie, bohu.“

Pak čtenie takto slyš: „Odšedše,“ to věz od Krista k

Erodovým sluhám. Die S. Jan zlatoústý: A proč sú to učinili, die dále čtenie: že „v radu sú vešli, aby popadli Ježíše v řeči," jehož nemohli sú popadnúti v skutcě, aby ho k smrti připravili. Neb die S. Lukáš v 20 k.: Chtiechu kniežata kněžská a mistři na něho ztáhnúti rucě v tu hodinu, ale báli sú sě lidu; „i poslali sú jemu." Latině stojí mittunt, to jest, posielají; ale že česky nedobřě slušie, a pravda jest, že sú poslali jemu učedlníky své, protož bez újmy pravdy položil sem: „i poslali sú." A rád bych vždy, co bych mohl najpravějie a najrozumnějie položiti, tak položil, aby i pravda plná ostala, i dobřě a lehcě věrná duše rozuměla. I die čtenie: „poslali sú jemu" t. na pokušenie „učedlníky své," jakožto méně známé, neb sú již sami často byli od něho pohaněni; i mienili sú, že sě přěd nimi nevystřěže, a také že by méně byli pohaněni, než by sami byli otázali. A poslali sú je „s Erodovými," to věz s Erodovými rytieři a panošemi, aby učedlníci popadli na řeči, a rytieři chopili ho tělestně; duchovní sě spřiehli s pohany o Ježíše, aby duchovní svědčili, a světští aby lapiece zamordovali. Latině stojí: cum herodianis, neviem lépe česky řéci, než s Erodovými; pakli chceš, rci: s Erodskými. A že sú byli obojí zlí, die S. Lukáš v 15 k.: Poslali sú špehéřě neb zpytáky, kteří by sě spravedliví pokrytě ukázali, „aby popadli ho v řeči," a aby dali ho kniežatóm a moci vladařě t. moci světské na smrť. A chtiece ho pochlebenstvím podtrhnúti, řkú: „Mistře! vieme, že pravdymluvný jsi." Latině stojí verax, a já neumiem lépe česky toho řéci, než pravdymluvný, jenž pravdu miluje, a hotov jest ji vyznati. A tak řkú: „Mistře!" t. v umění, „vieme, že pravdymluvný jsi," to jest, pravdu rád mluvíš a nelžeš, „a cěstu boží," to věz, jíž jdú k bohu lidé, a již jest vydal bóh, „v pravdě učíš;" to jest, právě učíš, kterú cěstú lidé mají býti spaseni, že cěstú božích přikázaní a rad, a cěstú svatého pokánie. „A nenie tobě péče na nižádného." Die výklad: nebojíš sě povýšené osoby, a tak nebojíš sě nižádného, by nezřiezeně pravdu zatajil; „neb nehledíš osoby lidí," to jest, pravíš pravdu upřiemo, i velikým lidem i malým v dóstojenství. „Protož," t. že jsi tak spósobený, jako my dieme, „pověz nám, co tobě sě zdá: Slušie-li daň dáti ciesaři, či nic?"

Aj slyšíme, že ač tito byli sú zlí, avšak sú ač pod pokrytstvím přinuzeni, že sú svědectvie Kristovi dobré vydali; ač sú nedobřě v tom učinili, neb sú zlým úmyslem to svědectvie vydali, v němž svědčie, že Kristus jest mistr u vieřě pravdymluvný, a že skutečně pravdu učí, a že pro bázeň
C. z cěsty pravdy nevyvinuje, a že osoby nepřijímá. O bychom toho mistra v těch kusiech následovali, tehdy bychom najprvé dobřě živi byli, pravdu bychom vyznávali, a osoby nepřijímali! Ale pohřiechu! zblúdili sme daleko v té cěstě Kristově, a zvláště v přijímání osoby, o kterém přijímání die S. Jeronym, že mezi všemi hřiechy kněžskými najvěččí jest, že osoby přijímají; protož spravedlivé a chudé zavrhúce, nespravedlivých a bohatých povyšují. To Jeronym. Co jest osobu přijímati, řekl sem v druhém čtení přěd tiemto.

Dále řkú pokušeči: „Protož,“ t. že jsí taký, jako my dieme, jenž tě mistrem nazýváme, a jako přietelé tvoji tě chválíme, „co tobě sě zdá: slušie-li daň dáti ciesaři, či nic?“ Tato otázka měla jest počátek od narozenie Kristova; neb jakož píše S. Lukáš v 2 k., že ciesař Augustus kázal popsati vešken lid po světě, tak aby každý šel do svého města, v němž by byl napsán, a dal peniez ciesaři. A že země židovská jest prostřěd světa, protož v té zemi stalo sě prvé popsánie; k němuž šedši panna Maria, urodila nám spasitele Ježíše Krista. A v ten čas ihned šla otázka, slušie-li, aby židé a zvláště kněžie dali daň, to jest peniez určený ciesařovi, či neslušie? I byl jest jeden, jmenem Judas Galilejský, ten jest řekl, že neslušie, proto že by neslušelo židóm vyznávati, aby měli kterého pána na zemi kromě boha, poňavadž jsú lid boží. A v tom úmysle řekli sú biskupové, mistři, kněžie a zákonníci k Ježíšovi v 8 k. S. Jana: Pokolenie Abrahamovo jsme, a nižádnému neslúžili sme nikdy. A tak mnozí přistúpili sú k té straně, že neslušie jim dani dávati ciesaři; a jiní sú drželi, že slušie daň dáti ciesaři, poňavadž on jest pán, a brání jich a obecného dobrého. A že v té otázcě nelzě sě bylo komu oběma stranama líbiti, kterúž by kolivěk stranu tvrdil, protož chtiece Krista v nenávisť ciesařovu zavesti, položili sú jemu tu dávnú a popudnú otázku, tiem úmyslem: řekl-li by, že slušie daň dávati ciesaři, tehdy aby lid vešken židovský byl

proti němu; pakli by řekl: Neslušie dani dávati ciesaři, aby ho ihned rytieři ciesařovi chopili a k vladaři ciesařovu ho dali, jakož die S. Lukáš v 20 k.

A že chytrosť lidská nemóž múdrosti božie přěmoci, protož die čtenie: „A poznav Ježíš zlosť“ neb nepravosť „jich.“ Tu sě bohem ukázal, že jest jich zlý úmysl poznal. A diem nepravosť proto, že ač sú dobrú a pravú otázku učinili, ale že ne upřiemým úmyslem k dobrému, ale k podtržení sú otázali; protož nepravosť sú v srdci měli, jenž latině slove: nequitia, a dieš-li jí zlosť, nehřěšíš. „A tak poznav Ježíš jich zlosť, řekl jest: Co mne pokúšiete? pokrytci!“ Tú řečí spasitel otvierá jich zlosť, a porážie pochlebenstvie. Ukázal jest jich úmysl, řka: „Co mne pokúšiete?“ ne by chtěli naučeni býti, a aby pravdu poznali, ale aby mě v řeči popadli a na smrť dali. Tu die Titus: Co mne pokúšiete? jako by řekl: Řečí pokúšiete, skutkem poslúchajte! Podstúpili ste službu ciesařovu, vzěli ste ty věci, jenž jeho jsú, protož dávajte jemu daň, bohu bázeň; nežádáť bóh penieze, žádáť viery. To Titus. „Co mne pokúšiete? pokrytci!“ jenž řečí pochlebnú přikryli ste před lidem zlosť svú a smrti mé žádosť velikú; pokrytci! jenž tak tiežíce a chváléce, úžitečnú otázku činíte a pravdu diete, ale srdcem lžete, neb jiné v ústech máte než v úmysle. Mistrem mě a učitelem věrným nazýváte, ale v srdci za svódcí pokládáte. A tak Kristus nepochlebiv jim, nazval jest je zjevně pokrytcě. A pokrytec jest ten, ktož jsa zlým před lidmi, uka- D.
zuje sě jako dobrým, neb žádá, aby ho měli za dobrého, a tak jiné má v úmysle, a jiné mluví neb činí.

Tak sú měli sě tito pokrytci; jimž die Kristus: „Ukažte mi peniez platný.“ S. Lukáš die: „Ukažte mi peniez, čí má obraz a napsánie.“ A věz, že S. Mat. latině teď die: numisma, a svatý Lukáš die: denarium; a to jest peniez, jejž sú měli dávati každého léta ciesaři, na němž byl jest obraz ciesařóv a napsánie. „A oni dali sú jemu peniez,“ t. k ohledání. „I vece jim Ježíš: Čí jest obraz tento a napsánie?“ t. na peniezi. „Řkú jemu: Ciesařóv“ t. jest obraz i napsánie. Die S. Jeronym, že Tiberie, toho ciesaře, za něhož jest Kristus umučen. A ciesař slove každý Římský král, od prvnieho, jenž jest slul ciesař. A když sú vyznali, že obraz jest ciesařóv, i napsá-

nie na peniezi okolo obraza, „řekl jest jim: Protož dajte neb dávajte ciesaři ty věci, které jsú ciesařovy,“ t. penieze, dani a poslušenstvie, neb tiem vyznáváte, že jste jemu poddáni, „a které jsú božie, bohu.“ Božie věci, jenž na něho slušejí, jsú poslušenstvie, chvála, modlitba, milovánie nade všechny jiné věci. Právě jim rozdělil otázku a múdřě, ani ciesařovi učiniv křivdy, ani židóm. A že mněli sú pokrytci, že by nelzě bylo jemu vyjíti bez přěmoženie, protož die S. Mat. ihned po té Kristově odpovědi, že uslyševše divili sú sě, a opustivše ho odešli sú. Divili sú sě, že je přěmohl, tak že nemohli sú jemu dáti odpory v řěči, neb jest jim pravdú ústa svázal. Odpověděl jim, jakož sú byli hodni, tak že k jich otázcě odpověděl, ale ne plně vedlé jich slov, jakož sú oni chtěli; neb oni sú chtěli, aby neb řekl, že slušie daň dávati ciesaři, neb že neslušie dani dávati ciesaři. A on nikteréž strany nepoložil jest zjevně, ale však jest odpověděl tak, že nemohli sú mieti z řeči, by křivdu ciesaři neb jim učinil. Avšak jsúce naučeni od svého otcě ďábla, dali sú žalobu ihned třětí den po otá-
Luk. 23 zání přěd Pilátem, žalujíce a řkúce: Nalezli sme ho, an brání dani dávati ciesaři. Zlí lháři! ještě jim v srdci i v ústech bylo ostalo, nač sú ho mienili vznésti, aby ho k smrti připravili.

A ač milý spasitel i sám za sě dal daň ciesaři, i za Petra, jakož píše S. Mat. v 17 k., i také v tomto čtení rozsúdil jest, aby kněžie a biskupové židovští dávali daň ciesaři: však nynější kněžie ani odpovědi pravé Kristovy, ani příkladu jeho chtie přijieti, aby daň s velikého zbožie pánóm, když jest k obecnému dobrému, dávali. Aj spasitel náš chudý, platóv nemaje ani panstvie světským během, avšak ráčil jest daň ciesaři pohanu dáti, nám na příklad, abychom moci světské v témž byli poddáni. Protož die S. Jan zlatoústý: Ty svět zavrz příkladem Kristovým, a nebudeš povinen světskému kniežeti; řád slov tě nauč: „Dávajte ty věci, kteréž jsú ciesařovy, ciesaři, a kteréž jsú božie, bohu.“ To zlatá ústa. A svatý Ambrož die: Ty chceš-li nebyti povinen ciesaři, neroď mieti světských zboží. To Ambrož. Ale zdá mi sě, že kněžie nynější nemnozí přijmú příklada svého spasitele i rozkázanie, jímž přikazuje dávati ciesaři, co na něho slušie; ani přijmú brzo túto dvú svatú řeči, jenž velíta, aby ktož nechce

dávati dani ciesaři, aby neměl zbožie; neb již málo jest kněží, jenž by nestáli po zboží, vedlé proroctvie svatého Jeremiáše, Jer. 8. jenž die: Od najvěččieho až do najmenšieho, a od kněze až do proroka [do kazatele], všickni lezú po lakomství! Též jest prorokoval svatý Petr, řka v 2 ep. 2 k.: Byli sú lživí prorokové v lidu, a budú mezi vámi mistři lživí; a mnozí pojdú po jich smilství, skrze něž cěsta pravdy v rúhání bude, a v lakomství vymyšlenými slovy budú kupčiti. To S. Petr. Také S. Pavel die: V najposlednie dny nastanú časové zlí, a budú 2 Tim. 3. lidé sami sě milující, lakomí, vzpupní, pyšní. A nenie-liť tak, tehdy nevěř tomu písmu. A viem, že těžce přijmú kněžie bohatí a lakomí tuto řeč, neb přilnulo jim zbožie, ač ne k rukama, ale k žádosti, že nemohú sě ho lehcě pustiti, aby daň dávali, a ovšem aby světsky nepanovali. A já znamenám, že je hněte velmě přikázanie Kristovo, jenž die: Králové světští panují, ale vy ne tak. A že sú přěstúpili to přikázanie, protož hněte je toto: „Dávajte ty věci, které jsú ciesařovy, ciesaři.“ A tak je hněte, že ty, ktož to pravie na kázaní neb v školách, že mají je za kacieře; ale nelzě jest jinak býti, než že Kristus, tak přikázav i skutkem plniv, jest kacieř, aneb oni, protiviece sě jemu, jsú kacieři! A že milý Kristus nic jest zlého neučinil, ani jest lesť nalezena v ústech jeho, protož lživá ústa jsú, jenž tupie Kristovo kněžím přikázané přikázanie. A následovníci Kristovi jsú ti, kteříž pokorně, bez panovánie, v duchu dobrém, varujíce sě hřiechu, káží slovo božie, jsúce od dani ciesařovy chudobú vysvobozeni. A jakož Kristově řeči nemohli sú pokrytci odpovědieti, když jest řekl: „Dávajte ty věci, které jsú ciesařovy, ciesaři,“ tak ti, jenž repcí proti těm, jenž Kristovu pravdu vedú, konečně i přěd lidem umlknú; neb když jest Kristus řekl: „Dávajte ty věci, které jsú ciesařovy, ciesaři, a které jsú božie, bohu,“ die S. Lukáš v 20 k., nemohli sú slova jeho pohaněti přěd lidem, a diviece sě jeho odpovědi, mlčeli sú. I kterak nynější kněžie mohú pohaněti přěd lidem to slovo Kristovo: „Dávajte ciesaři, co na ciesařě slušie?“ neb to, že die kněžím: Nepanujte! a opět: Nesobte sobě zlata a stříebra! Poznáme, až zemřeme, co těmi slovy Kristus miení.

Neděle čtyrmezcietmá po svaté Trojici.

Píše svatý Matúš v 9 kapitole.

V ten čas, když mluvieše Ježíš k zástupóm, aj knieže jedno přistúpi, a modléše sě jemu, řka: Pane! dcera má nynie umřěla jest; protož poď, vlož ruku na ni, a budeť živa. A vstav Ježíš šel jest po něm, i učedlníci jeho. A aj žena, jenž krve tečenie trpieše dvanadct let, přistúpila jest z zadu, a dotkla sě jest podolka rúcha jeho; neb řekla jest v sobě: Dotknu-li jedné rúcha jeho, zdráva budu. A Ježíš obrátiv sě, vida ji řekl jest: Doufaj, dci! viera tvá tě zdrávu učinila. A uzdravena jest žena v tu hodinu.

O spasiteli našem praví toto čtenie, že jest kázal zástupóm, ženu od nemoci krvotoké uzdravil, a dceru kniežete jednoho z mrtvých vzkřiesil; a tak ukázal jest svú pilnosť našeho spasenie, své milosrdenstvie, svú moc i múdrosť v těch svých skutciech. I die čtenie: „Když mluvieše Ježíš k zástupóm,“ to věz pravě učedlníkóm Jana krstitele, proč sě nepostie učedlníci jeho, „aj knieže jedno,“ t. zprávcě sboru židovského, jehož přikázaním židé scházěli sú sě do chrámu, svatý Marek jmenuje ho, že slul jest Jajrus, „ten přistúpil“ t. pokorně „k Ježíšovi, a modléše sě jemu“ — S. Lukáš die: prosieše ho, pad k noham jeho — „řka: Pane! dcera má nynie umřěla jest.“ S. Marek v 5 k. die, že pracuje na konci, a svatý Lukáš v 8 k. die, že mřieše, a všickni pravdu sú řekli: neb i táhla jest na konci k smrti, i mřěla jest. A tak otec její řekl jest, jakož píše S. Mat., že nynie umřěla jest, neb sú jemu již byli pověděli, že jest umřěla; jakož píše svatý Lukáš, že přišel jest jeden ke kniežeti sboru židovského, řka jemu: Umřěla jest dcera tvá, neroď truditi mistra. A tu řeč chopiv knieže, i řeklo jest: „Pane! dcera má nynie umřěla jest; protož poď, vlož ruku na ni, a budeť živa.“ Tu věz, žeť latině stojí: „sed veni,“ a to slovce „sed“ česky vzní jako to slovo „ale;“ avšak v tomto miestě lépe přileží, aby bylo řečeno česky: protož poď; „protož,“ to věz, že jest nynie umřěla, „poď a vlož ruku na ni.“ Pakli chceš řéci: „ale,“

tehdy musíš takto viece dorozuměti: „Pane! dcerka má nynie umřěla jest; ale,“ doslyš: tobě ufám, jedné „poď, vlož ruku na ni, a budeť živa.“

A knieže toto nebylo jest plné viery, jako i onen králík, jehož jest Kristus z nevěry tresktal, řka: Jedné ač divy a zázraky uzříte, nevěříte. Tak jest jemu řekl, neb jest žádal, aby Kristus šel k němu, řka: Pane! sstup prvé, nežť umře syn mój. A tak, jakož sem o něm napřěd psal, nevěřil jest, by Kristus jelikožto bóh všudy byl, a také by nemohl uzdraviti syna jeho, jedné ač by tělestně při něm byl. Též tento die: „Poď, vlož ruku na ni, a budeť živa.“ A že jest neplně věřilo toto knieže, ten jest dóvod, že neřeklo jest jako centurio: Pane! řci jedné slovem, a zdrávať bude, neb živať bude dcera má. Protož die svatý Lukáš, že „řekl jest Ježíš jemu: Neroď sě báti, ale věř jedné a zdrávať bude.“ Dále die čtenie: „A vstav Ježíš šel jest po něm, i učedlníci jeho.“ Tu die S. Remigius, že divná jest i následovná pána našeho pokora i tichosť. Jistě nebrzy ve čas pojde papež s kardinály k nemocnému, jako jest šel teď spasitel náš s učedlníky svými!

„A aj žena,“ Kristus vie která, ale já neviem, ač svatý Ambrož domnievá sě, že by byla Marta, sestra Marie Magdaleny; neb die v jedněch knížkách: Kristus štědrý [t. veliký] krve tok usušil jest v Martě, a ďábly vyhnal jest z Mařie. To Ambrož. Ale Euzebius praví, že jest byla měšťka z města, jenž jest In scol. hist.
slulo Cesarea Filipova. Buď ta, kterúž Kristus jest uzdravil, a o lib. 7. cap. 14.
níž die divě sě S. Mat.: „A aj žena, jenž krve tečenie trpieše,“ to jest krvotoká, z niež jest krev tekla „dvanadct let.“ Svatý Lukáš die, že vešken statek svój byla jest vydala na lékaře, a od nižádného nemohla jest uzdravena býti. Z té řeči, když die S. Lukáš, že vešken statek svój byla jest vydala na lékařě, jest veliké domněnie, že nebyla jest Marta, neb Marta měla jest s Lazarem dosti zbožie u Betaní. Že dvanadct let tu nemoc trpěla jest, a nemohl jí nižádný lékař pomoci, bylo jest znamenie veliké nemoci, a zvláště že jest jejie uzdravenie bylo zachováno k Ježíšově chvále a k jejie uzdravení na duši, a mnohých jiných. Dále die čtenie: „přistúpila jest z zadu, a dotkla sě jest podolka rúcha jeho.“ Z zadu přistúpila, ne

26*

by přěd Kristem dotknutie ukrasti chtěla, ale že napřěd pro zástup přistúpiti nemohla, protož z zadu sě dotekla; a potom, jakož die svatý Marek, bojéci sě a třasúci sě přišla jest a padla jest přěd ním, a pověděla jest jemu všicku pravdu. A kteraké viery jest byla, slyš, žeť die čtenie: „neb řekla jest v sobě,“ t. v mysli plně položila: „Dotknu-li jedné rúcha jeho, zdráva budu.“ Die S. Jan zlatoústý: Věrnějšie, t. lépe věřície byla jest tato žena, než knieže židovské; neb knieže lékaře vedieše, a tato na dotknutí podolka dosti mějéše. To zlatá ústa. A snad jest proto spasitel tu ženu na cěstě uzdravil, aby kniežete u vieře potvrdil, a také ukázal, že ta žena jest věččie viery než to knieže. Také že jest na cěstě uzdravoval, dal jest nám příklad, abychom i na cěstě, kdež móžem, blížním dobřě činili.

A jest mi také velmě znamenitá řeč, že die S. Marek: že tato žena mnoho jest trpěla od mnohých lékařóv, a byla jest vydala všecko své zbožie, a nic jí neprospělo, ale viece hoře měla. To svatý Marek. A aj! jedné že sě podolka žádostivě Kristova dotkla, ihned jest krev stála, a byla jest zdráva žena. Tak mnozí vydadúce mnoho peněz lékařóm duchovním, aby je rozhřěšili, a tak krev hřiecha stavili a na duši uzdravili, nic neprospievají, ale hóře sě mají; ale když podolka, to věz člověčtvie Kristova sě dotknú, nábožným srdcem věřiece, že Kristovo člověčtvie, jenž jest nižšie než božstvie, jim tok krve, to jest tok hřiechóv, staví a je uzdraví, když volati budú s Davidem, řkúce: Vysvoboď mě z krvi, bože! bože zdravie mého! David jest z krvi od boha skrze člověčtvie vysvobozen, když jest z hřiechu smrtí Kristovú vykúpen.

Dále die čtenie: „A Ježíš obrátiv sě.“ Svatý Marek die: Obrátiv sě k zástupu, řekl jest: Kto sě dotekl rúcha mého? A řekli sú k němu učedlníci jeho: Vidíš zástup, jenž tě tiskne, a dieš: Kto sě mne dotekl? A hledieše okolo, aby ji viděl, která jest to učinila. O milostivý spasiteli! i zástup tě tiskne, i žena nemocná tebe sě dotýká, a ty mile trpíš! zdá mi sě, že by ne tak tvoji náměstkové trpěli, od nichž chudé a nemocné kyjmi tepúce honie! O milý Kriste! proč si sě obrátil? a proč tiežeš, kto sě rúcha tvého dotekl? a proč si okolo hleděl, aby tu ženu viděl? však's jsa bohem od věčnosti, viděl si, kto tebe dotkne, a kterak i kterým úmyslem. Ba vie-

me to, milostivý Ježíši, dobrý lékaři! že žena tato žádostí velikú a věrú pravú viece dotkla jest tvého milosrdenstvie a tvé moci, než podolka; protož aby své milosrdenstvie k ní ukázal, a svú svatú moc oznámil svému lidu, obrátil si sě k zástupu a hleděl si okolo, aby milostivýma očima uzřěl tu krvotokú ženu, a aby dal znamenie, že sě k ní máš milostivě. Protož svědčí tvój písař, S. Matúš, řka dále ve čtení: „A Ježíš obrátiv sě a vida ji, řekl jest: „Doufaj, dcero! viera tvá tě zdrávu učinila.“ O ženo! kde's toho zaslúžila, že Ježíš bóh, pravý král nade všemi králi, biskup najdóstojnější, bez něhož nelzě co dobrého učiniti, spasitel vyvolených, k tobě krvotoké sě mile obrátil, na tě vzezřěl, a tobě řekl: „Doufaj, dcero!“ O ženo! Ježíš tebe teď posiluje, řka: „doufaj!“ tě dcerú nazývá, nestydí sě tebú spasitel přěd zástupem, že tak biednú dceru v nemoci má! Aj tě dcerú nazývá, a ne lživě, ale v pravdě; neb on jest tě stvořil, on jest krví svú vykúpil, svú krev na kříži vylil! krev mienim, od niež slovú i mužie krvaví: krev hřiech šeredný; a k tomu v tobě stavil jest tok tělestné krvi, a ještě viece, že tě svú dcerú v milosti své jest učinil, protož tě svú nazývá dcerú. O ženo krvotoká! kterak's vesele slyšeti měla, že král a spasitel světa die tobě: „Doufaj, dcero! viera tvá tě zdrávu učinila!“ Aj dcerú tě nazývá, vieru tvú chválí a zdravie dává; a jakož S. Lukáš svědčí, že řekl jest tobě: Jdi u pokoji! dal tobě pokoj král pokojný, jenž jest přišel, aby smieřil člověka s bohem, s angelem, i člověka s člověkem. Aj ten tobě řekl jest: Jdi u pokoji! Prvé byla si v nepokoji s lékaři pro nemoc, již jdi zdráva u pokoji; prvé měla si nepokoj od hřiecha, již jdi mírem jsúc s bohem u pokoji: neb viera tvá ta tě jest uzdravila.

O Kriste! zdali's ty jie neuzdravil, že dieš: „Viera tvá tě zdrávu učinila?“ i coť by ji viera uzdravila, by jie neuzdravil? Jistě ty si ji pro její vieru mocí svú z své milosti uzdravil; ale nedieš: Já sem tě uzdravil! aby nás naučil chlúby sě varovati, jenž ač co ty skrze nás dobrého činíš, marně sě chlubíme, a druhdy nic dobrého nečiniece, chvály žádáme. A že dieš: „Viera tvá tě zdrávu učinila,“ tiem ženy u vieřě potvrzuješ, aby vieru svú veličila v sobě; a nám také dáváš naučenie, abychom pevně věřili, a skrze vieru zdravie

na duši vzěli, jakož tato žena jest vzala; o níž die dále čtenie: „A uzdravena jest žena v tu hodinu.“ Uzdravena jest, když sě podolka dotkla, jakož die S. Lukáš: Přistúpila jest z zadu, a dotkla sě jest podolku rúcha jeho, a ihned stál jest tok krve jejie. To S. Lukáš. Aj slyšíš, kdy jest uzdravena, že kdy jest sě dotkla; a že sě jest bála, protož podal jí uzdravitel naděje, řka: „Doufaj, dcero!“ otcě svého sě milostivého rúcha dotýkáš; neboj sě, „viera tvá tě zdrávu učinila.“ Milý spasiteli! proč ohlásil si v zástupě ženu tuto? učinil si jí hanbu, ohlásiv ji v nemoci všemu zástupu! Dobřě's všecky věci učinil; neviem, čím bych tě vinil: učinil's jejie ohlášenie, aby ona, jenž tajemně přistúpila jest, byla opravena, a věřili, že bez jeho věděnie nic učiniti nemohla; druhé, aby jejie viera všem byla oznámena; třětie, aby jeho moc byla ohlášena; čtvrté, aby knieže židovské u vieru uvedl. A jiné příčiny ty spasiteli vieš, pro které si ženy krvotoké nepohaněl, ale vzácnú si ji ukázal u vieřě, řka: „Doufaj, dcerko! viera tvá tě zdrávu učinila.“ Dajž, milosrdný spasiteli! nám svú milosť, abychom pravú věrú byli na duši uzdraveni.

Konec čtení nedělních cělý rok s výkladem.

Na posvěcenie kostela toto čtenie čtú.

S. Lukáš v 30 kapitole.

V ten čas vyšed Ježíš, jdieše přěs Jericho. A aj muž jmenem Zacheus, a ten bieše knieže zjevných hřiešníkóv, a ten bohatý; a žádáše viděti Ježíše, kto by byl, a nemohl jest pro zástup, neb postavú maličký bieše. A předběh vstúpil jest na dřevo fíkové, aby uzřěl ho, neb měl jest tudy jíti. A když přijide k miestu Ježíš, vzezřěv uzřěl ho, a řekl jest k němu: Zachee! chvátaje sstup, nebť dnes v domu tvém musím bydliti. A chvátaje sstúpil jest, a přijal ho raduje sě. A když sú viděli, všickni sú reptali, řkúce, že k člověku hřiešnému šel jest. A stoje Zacheus, řekl jest ku pánu: Aj polovici zboží mých, pane! dávám chudým; a ač co koho zklamal sem, vracuji čtverověččie. Řekl jest Ježíš k němu, že dnes spasenie tomuto domu stalo sě jest, proto že i on syn jest Abrahamóv; neb přišel jest syn člověka hledat a spasit, což bylo zahynulo.

Svaté toto čtenie nepřislušie mezi nedělnie čtenie, ale čtú je na posvěcenie kostelnie, pro dvojí věc: Prvé proto, že jest zmienka o domu v něm, kterémužto domu stalo sě spasenie, že Ježíš veň zavítal; ten dóm byla jest čeleď Zachea i s ním. A že milostivý spasitel móž túž milostí navštieviti kostel svěcený, dáti lidu milosť, kterýž v kostel žádostí viděnie duchovnieho sě sejde, protož v podobenství tom čtenie čte sě na den posvěcenie kostela. Druhé čte sě podobně na

den posvěcenie kostela proto, že to čtenie jest o zjevném hřiešníku Zacheovi, jemuž jest milostivý spasitel hřiechy odpustil, aby slyšiece to zjevní hřiešníci, jichž bývá mnoho na posvěcení kostela, žádali od Ježíše milosti, aby sě ráčil nad nimi jako nad Zacheem smilovati, hřiechy jim odpustiti, od jiných je zachovati jako Zachea, a život věčný jim dáti; neb tak úžitečně by pamatovali kostela posvěcenie, jsúce svatí. A že k tomu mají lidé pilně táhnúti, ukazuje jim to milostivý spasitel, jenž přišel jest, jakož sám die, aby hledal a spasil, co jest bylo zahynulo. A tak v tomto čtení ukazuje nám S. Lukáš na Ježíšovi veliké milosrdenstvie, na Zacheovi pokánie pravé, a na jiných reptánie nemúdré. O pánu Ježíšovi die čtenie: „Vyšed Ježíš, jdieše přěs Jericho.“ Tu věz, žeť v biblí svatý Lukáš die „všed,“ ale na mši čtú „vyšed;“ protož aby věděl, že obé jest učinil Ježíš: i všel do Jericho, i vyšel z Jericho. S. Lukáš die „všel,“ neb jest k počátku hleděl; neb přěd tiemto čtením píše v 18 k., že Ježíš přibližuje sě k Jericho, uzdravil jest jednoho slepého. A potom v 19 k. ihned die: „A všed jdieše přěs Jericho.“ Všed t. do Jericho, i šel jest skrze Jericho. A ten východ znamenaje, ktož jest čtenie v mšál ustavil, položil jest: „Vyšed Ježíš jdieše přěs Jericho,“ to jest, vyšed z Jericho, minul jest Jericho a šel jest k Jeruzalému, jakož po skonání tohoto čtenie die svatý Lukáš, že bieše blízko u Jeruzaléma. I zdá mi sě, že by lépe bylo, by byli nechali tak, jako svatý Lukáš píše, řka: „Všed jdieše skrze Jericho.“ Aniž viem, kto jest položil: „vyšed Ježíš;“ snad chybiti mohl písař, ale svatý Lukáš ten jest nechybil, řka: „Všed Ježíš,“ t. do Jericho, „i šel jest skrze Jericho“ k Jeruzalému.

„A aj muž jmenem Zacheus.“ Že die: „A aj,“ v tom ukazuje svatý Lukáš, i že Zacheus byl jest slovútný, i že jest měl pilnosť velikú, aby uzřěl Ježíše. Slovútný byl proto, že byl jest bohatý, i proto, že jest byl hřiešník zjevný, nad jinými ustavený; pro prvú příčinu slovútnosti hoden jest chvály, ale pro druhú hoden jest tresktánie i hanby. A tak die S. Lukáš: „A aj muž jmenem Zacheus.“ Jmenuje ho proto, že hoden jest toho pro žádosť velikú, již jest měl, aby viděl Ježíše; druhé proto, že brzy sě ku pokání obrátil; třětie proto,

že sě právě kál; a čtvrté proto, že v knihách Ježíšových k věčné radosti byl jest napsán. „A ten bieše knieže zjevných hřiešníkóv a bohatý.“ Aj v tom sě ukazuje hojnosť Ježíšova milosrdenstvie, že netoliko hřiešníka hotov jest přijieti, ale hřiešníka nad hřiešníky; neb knieže nad hřiešníky zjevnými jest najvěččí hřiešník zjevný. A jakož prvé psal sem v kázaní třětie neděle po světě Trojici o zjevných hřiešníciech, též tuto rozuměj, že zjevný hřiešník jest ten, kterýž netbaje hanby hřěší zjevně; a tak prázdné ženy, kostečníci, svátečné tanečnicě, lichevníci, zjevní svatokupci, lakomci, trhovci neb kupci jsú zjevní hřiešníci. Pak knieže nad těmi jest, ktož účastenstvie má s nimi v hřiechu a jimi vládne; a tak žena, která chová ženim jiným neb prázdných žen, ta jest kněžna nad zjevnými hřiešnicemi, a zvláště smilní-li. Také po německu slove hofarta, ale česky slove nad kurvami kurva. Též kto drží miesto kopérské neb kostečné, jest kostkář nad kostkáři: ne by uměl najlépe hráti, ale proto, že vinen jest těch všech hřiechóv zlosti, kteráž sě děje při jeho kopérství. Též hospodář, který vědomě přěpustí v domu smilniti neb v kostky hráti. Též diem i o tanci, jímž v neděli bohu sě rúhají, jako dię S. Bernard, že ktož v domu přěpustí, a zvláště v klášteřě mnišie, majíce v něm na své i na cizie hřiechy plakati, písmo svaté čísti a nábožně sě modliti, i činie z něho jeskyni lotrovú a kurevskú.

Aj Zacheus nazván jest kniežetem nad zjevnými hřiešníky, proto že jest byl vladařem nad mýtníky, jenž sú brali mýto a stáli zjevně po zisku. A ti již neslovú zjevní hřiešníci, neb již pro obyčej hřiecha nechtějí mieti za hřiech, jakož to ukazují skutkem i řečí; neb kněžie v neděli tancují, i pravie, že nenie hřiech tancovati, ano, jakož svatý Augustin die, lépe by bylo ženě přiesti neb jiné dielo dělati, než v svátek tancovati, a zvláště v neděli, již jest sám bóh přikázal světiti. O běda lidu s jich svátky! neřku svěcením, ale hřěšením. I zdaliť jest to neděli světiti: hráti, žráti, tancovati, frejovati, vaditi sě a bíti, píti celý den a tržiti? O! však v neděli neb jiný den světiti, jest sě od hřiechu zdržěti, diela tělestného ponechati a pilnosti světské, a o bohu mysliti, jemu slúžiti, a všichnu snažnosť k svému spasení libě přiložiti. A

In lib. de 10 error.

to chtě od každého pán bóh mieti, řekl jest v třětiem přiká-
Exo. 20. zaní znamenitě takto: Pomni, aby den sváteční světil. Aj die bóh: „pomni!“ a přikazuje jiná přikázanie, nepřiložil jest tak znamenitě toho slova „pomni;“ neb věděl jest pán bóh, že lidé málo budú to přikázanie plniti, jakož vidíme očitě, že ani neděle světie, jenž prvé slula jest sobota, že držiena byla v sobotu. A pán bóh múdrý jediný den zahájil aneb přikázal do téhodne světiti, to jest, ten den od hřiecha i od diela tělestného přěstati; ale již sú lidé mnoho svátków nastavěli. A že nastavěvše svátków a hodów, najviece v ně hřěšie, protož die pán bóh skrze Izaiáše v 3 k.: Hodów vašich nenáviděla jest duše má. A skrze Amos proroka v 5 k. die: Nenáviděl sem a zavrhl sem svátky vaše. A skrze Malachiáše proroka v 2 k. die: Vespu na vaši tvář úžitek vašich hodów neb svátków. Tehdy pán bóh na tvář naši úžitek svátków vespe, když nás přěde všemi lidmi v súdný den pro nesvěcenie svátków pohanie; neb v ten den poznáme, co v svátky svatě činíme. A nepokajeme-li sě, o běda nám bude! tu sě nám posmějí naši nepřietelé, ďábli, jenž sě nynie smějí vidúce naše svátky, jakož svatý Jeremiáš prorok v svém pláči v 1 k. die: Viděli sú ji nepřietelé a posmievali sú sě svátkóm jejie. Koho sú viděli ďábli, než duši každého člověka, jenž hřěší v svátky, a posmievají sě jejie svátkóm?

A toto mají kněžie lidu praviti zvláště na posvěcení kostela, na němž sě scházějí ti, jenž svátków nesvětie a zjevně v neděli hřěšie; jakož jest Zacheus zjevně hřěšil, ač ne tak velmě, jakož již hřěšie, o němž die čtenie, „že jest byl knieže zjevných hřiešníków a bohatý.“ Lakomý jest byl v dobývání zbožie, protož byl jest zjevný hřiešník; ale nebyl jest lakomý v držění zbožie, neb jest dával polovici chudým. Ale to by jemu nepomohlo k spasení konečně, by nežádal viděti Ježíše; protož die dále čtenie k jeho již pochvale: „A žádáše viděti Ježíše, kto by byl, a nemohl jest pro zástup; neb postavú maličký bieše.“ „Žádáše“ t. pilně z náboženstvie „viděti Ježíše“ tělestně, aby ohledal, kaký jest. Tu die Titus, že zarodilo sě bylo v něm siemě k spasení, že žádal jest viděti Ježíše, jehož by byl viděl dávno, by byl od zlosti zjevné odstúpil; neb ktož Ježíše žádostí dobrú vidí, nemóž přěbývati v zlosti. A toho

jest dovod na Zacheovi, že když jest z dobré žádosti Ježíše uzřěl, ihned jest zlosti ostal. I die čtenie dále: „a nemohl jest pro zástup; neb postavú“ t. v zrostu „maličký bieše.“ Byl jest malý na těle, a veliký hřiešník na duši; i nemohl jest viděti Ježíše v tu dobu sobě úžitečně pro zástup. Tu věz, že mnohým překážie zástup, aby neviděli Ježíše: prvé zástup zlého tovařišstvie, druhé zástup péčí tělestných, třětie zástup přátelóv, čtvrté zástup čeledi veliké, a zvláště zástup kněží mnohých zlých, jenž bránie i viděti i slyšeti Ježíše, jakož sú bránili kněžie a zákonníci, když jest Ježíš tělestně kázal; a bránili sú volati k Ježíšovi, a láli sú slepému, že jest volal na Ježíše, jako die svatý Lukáš v 18 k. Protož komu překážie který kolivěk zástup viděti nynie v milosti duchem Ježíše, a potom věčně duchovně i tělestně, má předběhnúti ten zástup, jenž mu překážie; neb tak jest učinil Zacheus, o němž die čtenie: „A předběh vstúpil jest na dřěvo fíkové.“ Latině stojí, že vstúpil jest na dřěvo neb na štěp sykomorum, a jest slovo vzaté z řeči řecké, neb řecky sykos řěčeno jest fík; i řiekají tomu dřěvu bláznivý fík, latině ficus fatua. A na to dřěvo vstúpil jest Zacheus, aby uzřěl Ježíše, neb měl jest tudy jíti, to věz, kde jest stálo to fíkové dřěvo, na něž jest vstúpil Zacheus.

A tu znamenaj duchovně, kterak Zacheus, postavy jsa maličké, znamená člověka, jenž pro hřiechy jest malý před bohem, a veliký v zlosti nad jiné zlosyny,*) má žádati velmě, aby viděl Ježíše, a má předběhnúti zástup, kterýž brání jemu, neb jest příčina, aby neviděl Ježíše; a má k vidění pomoc vzieti od dřěva fíkového, jenž slove fík bláznivý, a znamená kříž, na němž jest Kristus umučen. Na ten má, kto jest hřiešný a chce Ježíše viděti, vstúpiti věrú, nadějí, myšlením a následováním; neb jinak hřiešný nemóž Ježíše viděti nynie u milosti, a potom v radosti, neb jest pro hřiech postavy malé k vidění. A na ten fík bláznivý, Kristóv kříž, to věz utrpenie, jenž kajícím jest sladké a světa milovníkóm jest bláznivé, má Zacheus, jenž vykládá sě „chvátající neb spravedliv učiněný,“ má řku vstupovati znenáhla, aby prvá rato-

---

*) Oba rukopisové i tisk mají: zlosynem.

léstka utrpenie svatého v pokání byla pokora, druhá žalosť hřiecha, třětie naděje milosrdenstvie božieho, čtvrtá žádosť viděnie božieho, pátá prospievánie v milosti boží, šestá čakánie příchodu Ježíšova k smrti a k šúdu, s pamětí jeho svaté smrti; neb tak člověk Ježíše čakaje uzří, a Ježíš vzezřě na něho, povolá ho, aby již sstúpil s toho utrpenie, jakož jest povolal Zachea; o němž die dále čtenie: „A když přijide k miestu Ježíš, vzezřěv uzřěl ho, a řekl jest jemu: Zachee! chvátaje sstup,“ t. s dřěva, „nebť dnes v domu tvém musím bydliti.“ Aj Zacheus, zjevný hřiešník, žádal jest Ježíše viděti, a Ježíš milosrdný a kajících milovník žádal jest v Zacheově domu bydliti; neb die čtenie: „A když přijide k miestu Ježíš,“ to jest, kde jest stál fík, „vzezřev“ okem tělestným, jehož jest od věčnosti viděl poznáním božským. Dobré bylo Zacheovi viděti Ježíše, a lepšie mu bylo vidienu býti od Ježíše viděním milosrdným, jehož prosí David, řka: Vzezři na mě a smiluj sě nade mnú! O tom vzezření teď die čtenie: „vzezřěv uzřěl ho, a řekl jest k němu,“ jakožto již k hodnému slyšenie svého: „Zachee! chvátaje sstup.“ Jmenuje spasitel hřiešníka, aby on věděl, že ho zná; druhé, aby mu ukázal ochotnosť, že ho miluje, jakož jest řekl Mojžiešovi: Nalezl
Exod. 33. si milosť u mne, a já sem tě znal ze jmena. O milosrdný Ježíši! tě Zacheus chce viděti, a ty ráčíš ho milostivě jmenovati, a dieš, aby chvátaje sstúpil, dávaje příčinu, řka, že „dnes v domu tvém musím bydliti,“ neb přěbývati aneb býti. O milostivý Ježíši! kto tě nuzí, že dieš Zacheovi: „dnes v domu tvém musím býti?“ jistě tvé veliké milosrdenstvie, a Zacheova žádosť veliká, aby v jeho tělestném domu dnes byl, a s učedlníky svými sebe pokrmil, Zachea utěšil a hřiechy jemu odpustil.

Dále die čtenie: „A chvátaje sstúpil jest, a přijal ho raduje sě.“ Tu chválí svatý Lukáš poslušenstvie Zachea, že naplnil jest Ježíšovo přikázanie, neb die: „A chvátaje sstúpil jest,“ ani odmlúvaje, ani sě kněží boje, „a přijal ho raduje sě.“ O hřiešní! volá Ježíš každý den, abychom jemu hotovi byli, že chce s námi večeřeti, řka v Apokalipsi v 3 k.: Já stojím u dveří a tluku; otevřě-li mi kto, budu s ním večeřeti a on se mnú. A však my horší jsme než Zacheus, když ho

vesele v svój dóm duše své nepřijímáme; neb nejsme poslušni jako Zacheus, prvé hřiešný a již svatý. „A když sú viděli, všickni sú reptali, řkúce, že k člověku hřiešnému šel jest.“ Hřěšili sú, i Krista i Zachea zle súdiece: Krista, že by zle učinil, šed do domu zjevného hřiešníka, a Zachea majíce ještě za hřiešníka, an již byl kající. O hřiešní kající! mějte utěšenie, žeť Kristus Ježíš rád s kajícími obcuje a sám sě k nim zove, an reptákóm ve čtení S. Lukáše v 5 k., když sú reptali, že jie s hřiešníky, řekl jest: Nepotřěbují zdraví lékařě, ale nemocní; neb nepřišel sem volat spravedlivých, ale abych volal hřiešné ku pokání. A poňavadž kromě něho všickni lidé jsú hřiešní svým časem, neb die David: Všickni sú sě uchý- Ps. 13.
lili, spolu neúžiteční učiněni sú; nenie kto by učinil dobřě. Nenie až do jednoho, a tak přišel jest, aby volal nás všecky ku pokání, nazvav sě lékařem naším. A jistě dobrý a věrný jest lékař: dobrý, že každú nemoc móž uléčiti, tělestnú i duchovní, kromě konečného nekánie, a věrný, že křivdy nižádnému neučiní a bez peněz léčí. Protož poznav toho lékařě Zacheus na duši nemocný, jakož die čtenie, postavil sě přěd ním; neb dále sě píše: „A stoje Zacheus, řekl jest ku pánu: Aj polovici zboží mých, pane! dávám chudým, a ač co koho zklamal sem, vracuji čtverověččie.“

Tu věz, že Zacheus stál jesť přěd Ježíšem, jemu tělestně slúžě, a hotov jsa ku pokání; a to jest prvý kus dobrý. A řekl jest ku pánu, jemu sě v hřiechu znaje: „Aj polovici zboží mých,“ latině b o n o r u m m e o r u m, to jest dobrých věcí mých, těch polovici „dávám chudým.“ Dobré tu naučenie každému, ktož chce dávati almužnu, aby dával hojně, neb tento die „polovici;“ a aby dával dobrých věcí, ne zlých jako Kain; a aby dával z svých věcí, ne cizých, nemá-li poručenstvie, jedné ač by bylo veliké potřěbie a jiné hodné příčiny; a aby dal nuzným, jako teď die: „dávám chudým;“ a pro pána boha, ne pro svú chválu, neb teď die: „pane!“ miené tak: „Pane!“ k tvé vóli a k tvé chvále „dávám chudým, a ač co koho,“ to jest, ač co kterak malíčko koho zatrhl sem, a tak „zklamal sem, vracuji již čtverověččie,“ to jest čtyřkrát věččie, latině q u a d r u p l u m. U příkladě: čtyřie groši dobří, tak když stojí každý z nich za jeden, jsú proti tomu groši

čtverověččie dobré, ač nejsú čtyřkrát viece; neb čtyřie groši přěsahají jeden groš jedné třmi viece. A pomněl jest slehka tento Zacheus, že bóh přikázal v Exodu v 22 k.: Kto ukradne jednu ovci, navrať čtyři ovcě za jednu ovci. O, lúpežníci chudých, násilníci, lichevníci i svatokupci! kdy ten zákon naplníte? A vážím, že nedie Zacheus „vrátím," ale „vracuji;" neb člověk, když móž vrátiti, nemá meškati, ač jiné příčiny jsú k navrácení hodné; neb ktož móž hodně cizie vrátiti a nevrátí, die S. Augustin, že sě právě nekaje. Zacheus neprodléval vrácením, jako mnozí prodlévají až do smrti, a zněmějíce mukají, chtiece rozkázati, ano jim nerozumějí. Ne tak Zacheus, jenž die: „A ač co koho zklamal sem, vracuji čtverověččie." Že die: „ač co," jako pochybuje, tiem ukazaje, že nemnoho jest koho zklamal, a že měl jest žádosť upřiemú, vyznánie pravé a navrácenie pravé, řka: „vracuji čtverověččie," neb čtyřkrát toliké.

A že ktož sě právě kaje, tomu jest milostiv Ježíš, protož die dále čtenie: „Řekl jest Ježíš k němu, že dnes spasenie tomuto domu stalo sě jest." Těmi slovy těší spasitel Zachea, a ujišťuje ho hřiechóv odpuštěním a spasením, a potupuje ty, kteříž sú reptali, i od strany Zachea, i od strany své: od strany Zachea, když die ihned: „proto že on," t. Zacheus, „syn jest Abrahamóv," t. následovný k spasení; a od strany své tupí reptáky, když die: „neb přišel jest syn člověka hledat a spasit, což bylo zahynulo." Jako vy repcete, že sem k Zacheovi k zjevnému hřiešníku všel, majíce ho za zlého: věztež, žeť on jest následováním syn Abrahamóv, že již netbá zbožie, jako Abraham netbal jest; protož staloť sě jemu spasenie již v naději. A na mě také nerepcete, že sem k němu přišel: nebť já proto chtěl sem býti syn člověka a přijíti na tento svět, abych hledal kázaním, a spasil milosti dáním, „což bylo zahynulo" prohřěšením. Aj již máš, kterak jest i sě i Zachea milostivý spasitel vymluvil od reptánie, dav jim úžitečné naučenie, aby nereptali, řka: „Dnes spasenie," t. v naději, „tomuto domu," t. vší čeledi v domu, a zvláště Zacheovu svědomí „stalo sě jest," t. ode mne jakožto od boha, „proto že i on," t. Zacheus, „syn jest Abrahamóv" t. následováním. Jakož die S. Beda, že Zacheus slove syn Abrahamóv, ne by

z jeho rodu byl urozen, ale že jeho věrú jest následoval. A tak z té řeči Bedovy chtie někteří, že Zacheus nebyl jest z pokolenie Abrahamova, a tak ani židem, neb židé byli sú všichni z pokolenie Abrahamova. A též i svatý Ambrož má domněnie, že by Zacheus byl pohan. Ale netřěba o to sě korčiti, neb dosti jest nám, že ten, jenž selhati nemóž, die, že Zacheus jest syn „Abrahamóv," buďto syn následovný toliko, aneb přirozený z daleka i následovný; ale zvláště následováním, neb to synovstvie viece váží spasitel než tělestné. Protož kněžím židovským, kdy sú chlubili sě, že jsú plémě Abrahamovo, řekl jest: Jste-li synové Abrahamovi, skutky Abrahamovy Joh. 8. 39
čiňte; ale vy z otcě ďábla jste!

Taký již nebyl jest syn Zacheus, ač jest prvé hřiechem smrtedlným byl ďáblóv syn následovný; ale již jest syn Abrahamóv, od Krista osviecený nalezený a spasený. Protož die spasitel: „Neb přišel jest" t. v tento svět vtělením „syn člověka," to jest syn panny Marie, „hledat," t. aby hledal kázaním, „a spasit" svú milostí a vykúpeniem; a tak přišel jest, jsa pln pravdy a milosti, aby nalezl a „spasil to, co bylo zahynulo." to jest: člověka, jenž jest byl zhynul v nevinnosti, v milosti boží a v radosti, přěstúpením božieho přikázanie. A věz, že řka spasitel: „přišel jest syn člověka hledat a spasit, co bylo zahynulo," ukázal jest svú božskú dobrotu a pokoru; řka: „přišel jest," tu sě ukazuje jeho božská dobrota, a když die: „syn člověka," tu jest jeho pokora; neb vzem na sě člověčtvie, pokořil sě jest, že s svými sluhami chtěl býti sluhú, jakož sám die v 20 k. S. Mat.: Syn člověka nepřišel jest, aby jemu slúžili, ale aby slúžil, a dal svú duši na vykúpenie mnohých. Pak když die: „hledat a spasit, co bylo zahynulo," tu ukazuje biedu, i potřěbie, i úžitek náš: biedu, že všecko naše pokolenie bylo zahynulo hřiechem v nevinnosti a v milosti; a bylo by na věky zahynulo, by syn člověka byl nepřišel, nehledal a nespasil. A tak potřěbie bylo nám, že přišel jest hledat, a úžitek jest nám, že přišel jest spasit, on milostivý spasitel, požehnaný na věky. Amen.

Čtenie druhé na posvěcenie kostelnie.

S. Jan v 10 kapitole.

„Stalo sě posvěcenie v Jeruzalémě, a zima bieše.“ Tak píše svatý Jan v svém čtení v 10 k. Ta slova vzal sem, abych něco pověděl o posvěcení, jež lidé pamatujíce, velmě sě obžierají a jinak rozličně hřěšie, a tak pánu Ježíšovi sě protivie. A to sě podobně znamenalo, že když sě stalo posvěcenie v Jeruzalémě, to věz, že hod byl, v který pamatovali sú posvěcenie chráma, jejž byl Šalomún ustavil bohu, tehdy židé obklíčili sú Ježíše, a řekli sú jemu: Dokud duši naši držíš? jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně! A Ježíš jim odpověděl, řka: Mluvím vám, a nevěříte. A potom die svatý Jan, že vzdvihli sú židé kamenie, aby ho ukamenovali. Aj teď sě stalo na posvěcení Jeruzalémském s Ježíšem, jenž jest, jako die S. Jan, chodil v chrámě, v příchramí Šalomúnově, to jest v tom miestě, kde jest stával na modlitbě Šalomún. Aj židé na den památný posvěcenie chrámu osopili sú sě na Ježíše, a chtěli sú ho kamenovati, a chtěli sú ho popadnúti, jakož píše svatý Jan; ale vyšel jest z jich rukú. Co jest Ježíše kamenovati chtieti, jedné pravdu chtieti poraziti? Ale Ježíš, a tak pravda sě přěd protivníky skrývá, neb v nečistých srdcích nepřěbývá; né poňavadž die S. Pavel k židóm v 6 k., že ti, kteříž sú vieru přijeli a slovo božie, a v hřiechy sú sě navrátili, že ti druhé sobě křižují syna božieho a v posměch mají: ovšem ti, kteříž pravdu znajíce, protivie sě jí, a chtějí ji poraziti, ti s židy chtie Ježíše kamenovati. A těch bývá mnoho na posvěcení kostelniem, a zvláště kněží, jenž sejdúce sě v hromadu, i tupie a kacěřují ty, jenž jim pravie pravdu: jako sú kněžie Ježíše tupili, a na posvěcení Jeruzalémského chrámu ukamenovati chtěli, když jim jest pravil pravdu.

Pro poznánie pravé, co lidé mají za posvěcenie, věz, že posvěcenie kostela pamatují proto, že kněz biskup požehnal ho, aby v něm dála sě česť a chvála pánu bohu, slovo božie aby v něm kázáno bylo, lidé aby je slyšeli, mšě aby slúžili, a modléce sě aby hřiechóv odpuštěnie nalezli, a za hodné věci v něm pána boha prosili. O tom psáno jest v třětích králových knihách

v 8 k., kterak Šalomún král z přikázanie božieho ustaviv prvý chrám neb kostel, posvětil ho sám, a dal jest všemu lidu požehnánie, modliv sě prvé velmě krásně, a učinil jest ten den hod slavný, a vešken lid s ním. A toho posvěcenie chrámu byla památka v Jeruzalémě, jakož svatý Jan die: „Stalo sě posvěcenie v Jeruzalémě, a zima bieše.“ Ale věz, že chrám, jejž jest Šalo-
mún ustavil, třikrát jest posvěcen: najprvé od Šalomúna, jako 2 Esdr. 10.
již jest řečeno, druhé od Zorobabel, třetie od Judy Macha- 1 Mach. 4.
bejského. Pak od tří mužóv jest chrám ten poškvrněn: Prvé od krále Jeroboam, jenž jest byl učinil dvě teleti zlaté, jedno v Dan, a druhé v Bétel, a to učinil jest pro lakomstvie; a znamená lakomstvie kněžské, jímž jest křěsťanstvie velmě poškvrněno. Druhé poškvrněn byl chrám od Nabuzardan, knie-
žete Babylonského krále, kterýžto Nabuzardan byl jest vla- 4 Reg. ult.
dařem nad kuchaři Babylonského krále, a ten spálil jest chrám
v Jeruzalémě; a znamená ty, kteříž obžerně živi jsú. Třetie 1 Mach. 1.
od Antiocha krále, jenž jest byl velmě pyšný, a učinil jest modlu v chrámě, a spálil jest knihy zákona božieho, a zmordoval jest všecky, kteříž sú nechtěli modliti sě modle; a ten znamená pyšné, jenž v cierkvi svaté mají je lidé jako za modly, ani z pýchy své hubie ty, kteříž nechtie sě modlám těm modliti, a také i knihy pálé, kteréž jsú proti jich zlosti.

Aj již máš, že chrám, jejž Šalomún jest udělal, třikrát jest posvěcen, a třikrát poškvrněn. A zdalić neškvrnie nynie chrámóv neb kostelóv božích na den posvěcenie pyšní a lakomí, jenž v nich i pýchají i lakomstvie vedú, a činie z nich jeskyni lotrovú? jakož jest kněžím řekl spasitel v 9 k. S. Lukáše, rozsypav jim penieze a stoly přěvracěv: Psáno jest: Dóm mój dóm modlitebný jest, a vy ste jej učinili jeskyní
lotrovú! Aj teď sám spasitel ukazuje, že kostel jest dóm Isa. 56.
modlitebný, to jest k modlení ustavený a posvěcený; pro- Joh. 2.
tož lidé nemají nic jiného činiti v kostele, než což jest z vóle božie a k jeho chvále.

Aj již máš, co slove posvěcenie kostela: že požehnánie kostela, aby v něm sě bohu chvála dála; druhé posvěcenie slove hod, veňž neb v který pamatují lidé posvěcenie kostela. A věz opět, že jiná věc jest posvěcenie, a jiná posviecenie: neb posviecenie jest světla ukázánie; ale posvěcenie, jako sem řekl, jest kostela

požehnánie, neb hod, v který pamatují to požehnánie, jakož obecně pamatují lidé. A o tom posvěcení die S. Jan: „Stalo sě jest posvěcenie v Jeruzalémě,“ to jest, hod památný posvěcenie chrámu, kteréž sú byli učinili Machabejští, když sú chrám po pohanech vyčistili a jeho posvětili. A věz, že ta tři svěcenie chrámu Šalomúnova znamenají tři svěcenie chrámu Kristova, jenž jest zvláště sbor k spasení vyvolených; neb die
De civit. lib. 10. S. Augustin: Chrám boží spolu všickni jsme. A svatý Pavel
1 Kor. 3. die: Neviete, že chrám boží jste vy? Ten chrám osvětil jest Šalomún Kristus sám, najprvé na kříži, rozpav svoji rucě; druhé osvětí po poškvrnění pokáním svatým v mnohých; a třětie posvětí v den z mrtvých vstánie, když již všeho chrámu toho i každého kamene jeho v svatosti potvrdí, aby již nemohl býti poškvrněn ani chrám ani kámen. A v tu dobu bude plné spasenie tomu chrámu neb domu, tak že Kristus ukáže v ten den, že spasenie sě stalo tomu domu, jenž jest sbor všech k spasení vyvolených.

A že ve čtení svatého Lukáše, jež čtú na posvěcení, jest zmienka o domu, když Kristus die Zacheovi: „Dnes v domu tvém musím býti,“ a dóm duchovní jest bohu vzácnější než všickni domové i kostelé kamenní i dřěvění všeho světa, protož o tom domu chci něco krátcě položiti; neb bez pochybenie, ktož dóm dobrý duchovní mieti bude, k tomu milostivý Kristus přijde. I jsta dva domy duchovnie, jakož Kristus pokládá v 7 k. S. Mat. a v 6 S. Lukáše: Dóm duchovní prvý jest dóm ctností v Kristovi založených; druhý dóm jest dóm nestálý, na stvořeních založený. O tú domú takto mluví spasitel v 6 k. S. Lukáše: Každý, ktož jde ke mně, a slyší řeči mé, a činí je, ukáži vám, komu jest podoben: podoben jest člověku dělajíciemu dóm, jenž kopal jest hluboko, a položil jest založenie na kameni; a když sě stala povodeň, udeřil jest potok na dóm ten, a nemohl jím hnúti, neb jest byl založen na pevném kameni. Aj to máš o domu duchovniem pevném. Dále die Kristus: Ale ktož slyší a nečiní, podoben jest člověku, jenž stavil jest dóm svój na zemi bez založenie; na který udeřil jest potok, a ihned jest padl, a stal jest sě pád veliký domu toho. Aj to máš o druhém domu. K prvému domu, aby byl dokonán, slušie najprvé zpósob cěsty, to věz,

aby člověk šel k Ježíšovi následováním ctnostným; druhé, aby slyšal řeč neb slovo Kristovo; a třětie, aby je naplnil skutkem; neb nižádný nebude spasen, jedné ač zachová ty tři věci. Neb kto bude spasen, nebude-li Krista následovati v ctnosti? poňavadž nižádný nebude spasen jedné ctnostný, a ctnostný nemóž býti nižádný, jedné ač následovati bude Krista, prvého vódci. A tak mášˇ prvý kus: že najprvé člověk má jíti k Ježíšovi. A že každý článek viery jest slovo Ježíšovo, a že nemóž nižádný spasen býti bez viery, protož nemóž nižádný spasen býti, jedné ač každý článek některak aspoň v rozumu bude mieti, a tak jej uchem vnitřním slyšeti: neb hluší od narozenie, budú-li spaseni, tehdy tak slyšie slovo božie. A to jest druhý kus potřěbný k spasení. A třětie jest, že musí každý, jenž spasen bude, naplniti statečně to, což velí jemu slovo božie. Aj ty tři věci mienî Kristus, řka: Každý ktož jde ke mně, to věz ctnostmi — to prvé; a slyší řeči mé — aj to druhé; a činí je — to třětie.

A tak má-li kto býti spasen, musí v Krista věřiti, jeho slovo vnitř slyšeti, a je skutkem až do smrti plniti; protož musí pevně dóm ctnosti v Kristovi, jenž jest kámen pevný, založiti. Protož die Kristus v 7 k. S. Mat: Každý, ktož slyší slova má a činí je, podoben bude muži múdrému, jenž stavil jest dóm svój na kámen. Ten kámen jest Kristus, jakož die 1 Kor. 10.
svatý Pavel, na němž má býti založen dóm duchovní; neb jinak by ten dóm proti pokušení nemohl konečně ostati: jako dóm tělestný, nemaje založenie pevného, neostal by přěd větrem a přěd povodní. A že každý, jenž spasen bude, má mieti dóm ten duchovní, jenž jest sbor ctností, kterýžto dóm Kristus nazývá věží, v 14 k. S. Luk., a že ten dóm má vysoko dělán býti, právě až do nebe, protož musí býti velmě pevný, a tak na velmě pevném kameni založen býti. A že založenie jiného nemóž nižádný položiti k toho domu ustavení, jedné založenie, jenž jest Kristus Jezus, protož ktož chce duchovní dóm 1 Kor. 3.
ustaviti, musí rozumem hluboko kopati; neb bóh svú hlubokostí jest hlubší než která propasť, poňavadž on v sobě zavierá každú hlubokosť, širokosť, dlúhosť i vysokosť. A tak pokopá rozumem člověk, že Kristus jest bóh nesmierný, a že jest najlepšie dobré; protož má na něm založiti vieru, naději a

lásku, aby viera byla jako počátek duchovnieho domu, bez niež nelzě sě líbiti bohu, jakož S. Pavel k židóm v 11 k. dovodí; a tak viera bude jako prvá na kameni podlaha.

A že čtverobranatý dóm pevně stojí, protož musí býti naděje, z niež čtyři stěny mají státi a býti vysoko vzdviženy: Prvá stěna domu duchovnieho věrných křěsťanóv má býti od vzchod slunce, to jest naděje vyvolenie k spasení, tak že mají věrní ufati, že jsú vyvoleni k spasení. Druhá stěna od západu slunce, jest naděje věčného nasycenie, jenž slove poslednie večeře; a ta stěna má zvláště vzdvižena býti, když člověk táhne k smrti. Třětie stěna jest od puolnoci, naděje zbavenie věčného zatracenie. Čtvrtá stěna na polodne, jest naděje požívánie věčné v Kristovi radosti. Aj tyť jsú čtyři stěny domu duchovnieho věrných křěsťanóv: aby doufali, že jsú vyvoleni; druhé, že budú na věky nasyceni; třětie, že budú věčného zatracenie zbaveni; a čtvrté, že u věčné radosti budú konečně posazeni. A když tak věrní ufají neb naději mají, tehdy jsú hojní v naději, ustavivše na vieřě čtyři stěny velmě vysoké. Pak ctnosť ducha svatého, jenž nikdy nevypadá, jest láska, jenž jako střěcha přikrývá a skonává ten dóm duchovní u věrných křěsťanech.

Aj tak dóm duchovní věrných křěsťanóv na Kristu, pevném kameni, jest ustaven, že veň věřie, v něho ufají, a jeho nade všecky jiné věci milují, k němu jdú, slovo jeho slyšie a v skutku plnie. A každý z nich jest podoben k muži múdrému, to jest k Ježíšovi, jenž die: Každý, ktož jde ke mně, a slyší slova má, a činí je, podoben jest muži múdrému, dělajíciemu dóm, jenž kopal jest hluboko, a položil jest založenie na kameni; a když sě stala povodeň, udeřil jest potok na ten dóm a nemohl jím hnúti, neb jest byl založen na pevném kameni. Neb poňavadž dóm ten ustaven jest na Kristovi, jenž jest kámen, jímž nemóž nižádný hnúti, nepadne, kteréž kolivěk pokušenie bude naň sě bořiti; neb ač potok protivenstvie, neb tělestné křehkosti udeří na stěny domu toho, když jedné střěcha, t. láska, ty stěny spolu drží, nehue sě ten dóm, neb stojí na kameni, jímž nemóž nižádná věc hnúti. A k tomu Kristus v 7 k. S. Mat., jako sem položil, tak die: Sstúpil jest déšť, a přišly sú povodně, a dýmali sú větrové, a obořili sú

sě na ten dóm, a nepadl jest; neb jest byl založen na pevném kameni. Neb každý, ktož jde k Kristovi a slyší jeho zákon, uče sě jemu, a činí plně skutkem, což velí, jest jako múdrý domustav, stavě všecky skutky své na Kristovi, tak že pro něho a k jeho vóli činí. A tak přijde-li déšť pomsty božie, neb pokušenie božieho, a povodně, to jest protivenstvie lidská, neb tělestná hnutie, a větrové pýchy, závisti, lakomstvie a hněvu, dóm vždy stane pevně; neb ctnosti přěmohú hřiechy, stojiece na založení pevném. Neb die člověk, jako řekl jest S. Job v 2 k.: Přijeli-li sme dobré věci z rukú boží, proč bychom i zlých nestrpěli?

Aj máš ukázáno, co jest duchovní dóm dobrý: že sbor ctností, na Kristovi ustavený z viery, z naděje a z lásky. A ktož kolivěk jest křěsťanem, a ten dóm tak jest ustavil, ten jest pravý křěsťan, jemuž die Kristus jako Zacheovi: „Dnes musím v tvém domu býti." A aby lépe ten dóm poznal, věz, že viera jest rozumem držení pravdy božie, jiež člověk nevidí; a tak věřiti jest k pravdě rozumem přistúpiti, jiež člověk nevidí: jako věří, že syn boží sě vtělil, narodil z panny, trpěl jest, a tak dále, a věří, že Trojicě svatá jest otec, syn, svatý duch, tři osoby, ale jeden bóh. Pak naděje jest čakánie věčné radosti, z zaslúženie a z milosti božie jenž pocházie; a tak ten má pravú naději, ktož jsa dobřě živ, čaká z milosti božieho blahoslavenstvie. Pak láska jest dar boží, jímž člověk jest bohu vzácen. Protož nižádný toho domu duchovnieho na Kristovi jest neustavil věrú, nadějí a láskú, ktož jest v hřieše smrtedlném, ač mní, by věřil, naději měl a lásku. A proti těm jest ono slovo S. Pavla k Titovi v 1 k.: Vyznávají, by znali boha, a skutky zapierají. Protož tací nemají viery živé milostí boží, jakož die S. Jakub v 2 k., že viera bez skutkóv mrtvá jest, to věz neprospěšná k spasení; neb die potom svatý Jakub, že ďáblové tak věřie a třasú sě. Protož hřiešníci smrtedlní prvé založenie sú porušili, a slovú, jako David die, „nevěrní synové;" a lépe by bylo jim viery nepřijímati, než přijmúce nevěrnu pánu bohu býti. Též jest i o naději: neb poňavadž jsúce zle živi, jsú svému pánu bohu nevěrni, zjevno jest, že ctnostně neufají, ale brž neprávě ufají; neb jsúce svému pánu bohu nevěrni, i čakají od něho bez zaslúženie věčné odplaty,

a tak neustavili sú právě své naděje v Kristovi. Pak ovšem lásky, zjevno jest, že nemají smrtedlní hřiešníci, poňavadž boha nemilují; neb die S. Jan v epištole: Ktož die, že miluje boha, a přikázaní jeho neostřiehá, lhář jest. A tak mnozí klamají sě, mnějíce, by dóm duchovní na Kristovi ustavili věrú, nadějí a láskú, ano jim ďábel smrtedlným hřiechem všecko stavenie již obořil.

Dále věz, že každý, ktož má dóm duchovní, z viery, naděje a z lásky ustavený na Kristovi, tak že k němu táhne věrú, nadějí i láskú, ten má krásen učiniti ten dóm, prostra na podlahu viery pokoru, a ostra čtyři stěny naděje čtyřmi ctnostmi: tak aby spravedlnosť byla na stěně od vzchod slunce, statečnosť na stěně od pólnoci, skrovnosť od polodne, a opatrnosť od západu slunce. Z toho máš, že každý, ktož jest ustavil na Kristovi dóm, ten jest pokorný, spravedlivý, statečný, skrovný a opatrný; neb nelzě jest nižádnému, ktož má pravú vieru, naději a lásku, býti pyšným, nespravedlivým, nestatečným, neskrovným a neopatrným; neb každý, ktož má lásku, jest čist od každého smrtedlného hřiechu, a ten nenie pyšný, ale pokorný, založiv pokoru na Kristovi, jenž die v 11 k. S. Mat.: Učte sě ote mne, žeť já tichý jsem a pokorný srdcem. Pokořě sě velí od sebe naučiti, a od pokory k jiným ctnostem přijíti; neb jakož
Eccl. 10. každého hřiecha počátek jest pýcha, tak že pýchú ďábel najprvé jest shřěšil, a člověk nemóž smrtedlně shřěšiti, by prvé bohem nepohrzěl, nechtě jeho přikázanie držěti: tak bude-li kto ctnostný, tehdy musí od pokory počieti, neb všech ctností založenie jest pokora. Protož syn boží v pokořě čisté panny vtělil sě jest; neb jakož Kristus nemohl jest pyšný býti, tak nemóž nižádný pokornější býti než jest on; protož na jeho pokořě má býti naše pokora založena, jakožto na najnižší podlazě. Aniž tebú hýbaj, dieš-li: Tehdy by Kristus byl ve zpod jako podlaha, kterak by pak byl najvyšší? Neb vieš, že on die: Ktož sě níží, bude povýšen. A že on sě jelikožto člověk najviece ponížil, protož bóh jeho najviece povýšil; a tak jest i najnižší i najvyšší: najnižší pokorú, to jest najpokornější, a najvyšší dóstojenstvím, neb jest najdóstojnější. Protož die S. Pavel k Filipenským v 2 k.: Pokořil jest sě, byv poslušen až do smrti, a tož smrti kříže; protož i bóh povýšil

jest ho, a dal jest jemu jmeno, jenž jest nad každé jmeno, aby ve jmeno Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelních; a každý jazyk aby vyznával, že pán Ježíš Kristus v oslavě jest boha otcě. Aj slyšíš, kterak sě jest pokořil poslušenstvím otcě: že slúživ nám, a bolesti i pohaněnie přijev, umřěl jest k vóli otcě za nás, a ne lehkú smrtí, ale ukrutnú na kříži. A že tak nad jiné sě ponížil, protož nade všecky ho otec povýšil, a dal jest jemu jmeno, to jest byt, tak že jest Ježíš, to jest spasitel, jakož angel vyložil jest Jozefovi, řka v 1 k. S. Mat.: Jozefe, synu Davidóv! neroď sě báti, vzieti Marie manželky své; neb což v ní sě urodilo, od ducha svatého jest; a porodíť syna, a nazoveš jmeno jeho Ježíš; nebť on lid svój spasí od hřiechóv jich. Aj teď pověděl jest angel, proč slove Ježíš: že proto, že lid svój spasí od hřiechóv jich; a tak Ježíš jest tolik řečeno jako spasitel, aniž jest jmeno jiné, jímž by mohl kto spasen býti, než Ježíš. Protož svatý Petr, jako píše S. Lukáš v 4 k. skutkóv apoštolských, řekl jest přěd biskupy a přěd kněžími, když sú tázali apoštolóv, řkúce: čí mocí a čím jmenem to činie? to věz káží a nemocné uzdravují, řekl jest k nim Petr: že ve jmeno neb jmenem pána našeho, Jezu Krista Nazaretského, jehož ste vy ukřižovali. A potom die: Aniž jest jmeno jiné pod nebem dáno lidem, jímž musíme spaseni býti. Aj to jmeno dal jest bóh otec jemu, to jest ten byt, aby byl Ježíš, to jest spasitel všemohúcí; a to jest jmeno nad každé jmeno, aby ve jmeno neb pro to jmeno „Ježíš,“ to jest pro spasitele všemohúcieho, každé koleno klekalo, to jest, každá moc sě nížila: nebeských angelóv, zemských lidí, i pekelních ďáblóv. Aj máš povýšenie teď veliké! A dále: A každý jazyk aby vyznával, jakož musie v súdný den vyznati, že pán Jezus Kristus v oslavě jest boha otcě, t. že jest tak slavný v božství jako otec, a jelikožto člověk přěsáhl jest slavností všecka stvořenie. A tak Kristus upřiemo jest ďáblu protiven; neb Kristus jest najpokornější a najslavnější, a ďábel jest najpyšnější a najbiednější. Protož chceš-li sě bohu líbiti, nebuď pyšný; neb tak dóm tvój pevně stane, jímž nebude moci hnúti pýcha, hněv, závisť a smilstvie. Z toho máš, že jakož od jednoho kořene zprzněného, to věz od ďábla pyšného, jsú

všickni potomní hřieši, tak od Krista jakožto od prvého kořene jsú všecky ctnosti, a tak i spasenie každého člověka, jenž bude spasen.

A aby lépe dóm duchovní znal, věz, že pokora jest ctnosť, jíž kto miluje zřiezeně v svém stavu státi. Z toho máš, že ten nenie pyšný, ktož rád řádem vedlé božie vóle chce zde i v nebesiech býti světější; neb má každý býti božích přikázaní pilen, aby byl což móž světější, ač sě nemá pokládati nad kterého svatého, dokud zde živ jest, by nad něho byl světější; neb má vždy zde na svatbě Kristově seděti na posledniem miestě, to jest v naději mieti, že jest aspoň najmenší z vyvolených k spasení. Dále věz, že spravedlnosť jest ctnosť, jíž kto dá každému, co na koho slušie. A tak člověk jest spravedlivý, když bohu dá najvěččí chválu, počestnosť a milovánie, a svému blížniemu toho přěje, což by sobě hodně přiel v takéž příhodě. Dále věz, že opatrnosť jest ctnosť, jíž kto zpravuje všecky své činy, aby nic proti bohu neučinil. Pak statečnosť jest ctnosť, jíž kto stojí po chvále a po pravdě boží, a hotov jest mile trpěti až do smrti, než by ustúpil božie pravdy. Pak skrovnosť jest ctnosť, jíž kto požívá jedenie a pitie, jakož pravý rozum velí.

Aj tak ty ctnosti poznaje, takto krátcě duchovní dóm na Kristovi ustav: Najprvé měj vieru, věřě jeho, jemu a v něho: věře řku jeho, to jest, věřě že on bóh jest; druhé věřě jemu, tak že což on die, že pravda jest; a věřě v něho, to jest, nade všechny jiné věci miluje ho. Když tu vieru máš, tehdy ihned i naději máš, že pro tu vieru budeš spasen, maje naději, že jsi syn boží vyvolený; a ihned přikryješ láskú, miluje pána boha ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, a ze všie mysli své. A tak čině ihned budeš pokorný, následuje Krista; a že toho nemóž činiti bez spravedlnosti, protož dada bohu najvěččie milovánie a chválu, a svému blížniemu, což na něho slušie, máš spravedlnosť; a že by nemohl tak činiti bez opatrnosti, jíž všecky činy zpravuješ, protož máš opatrnosť; a že nebyl by právě opatrný, kdyby statečně netrpěl pro pravdu, a nebyl hotov trpěti až do smrti, protož ihned musí k tomu statečnosť býti; a že by nebyl statečný, dal-li by sě obžerství, opilství neb smilství poraziti, protož ihned

po statečnosti mášˇ skrovnosť. A tak maje ty ctnosti, z milosti božie máš dóm duchovní na Kristovi ustavený, jenž drahotú přěsahá všecky kamenné i dřěvěné domy v tomto světě. A že toho domu nemóž nižádný mieti, jedné z milosti božie najprvé, protož jakož nižádný zde v světě člověk bez zjevenie nevie, jest-li v milosti boží bez hřiechu smrtedlného, tak nevie bez vzjevenie, ustavil-li jest dóm ten duchovní na pánu Ježíšovi, jenž jest i prvnie založenie toho domu, i dvéře, i tesař neb stavič, bez něhož, jakož sám die, nemóžeme nic učiniti.

A že dóm bez oken nenie světlý, protož v tom domu jest pět oken: prvé, oka řádné viděnie, ucha pravé poslušenstvie, nosa mezi hřiechem smrdutým a mezi ctností rozdělenie, úst božské dobroty chuť, dotknutie, činóv dobrých zjevné činěnie. A že dóm prázdný, v němž by nižádný nebydlil, byl by pustý, a tak neúžitečný, a tak dobrého domu neslušie pusta nechati, aniž móž pust býti, když jest tak zpósoben, protož člověku Zacheovi, jenž sě vykládá „spravedlivý učiněn,“ die Kristus: Dnes musím v tvém domu býti. A že Kristus nemóž sám býti v domu tom, protož die v 14 k. S. Jana: Ktož mě miluje, řeč mú zachová, a otec mój milovati ho bude, a k němu, to věz k tomu člověku, přijdeme, to věz já s otcem, a přiebytek u něho učiníme. A že otec bóh a syn nemóžeta býti bez duchu svatého, protož i duch svatý v tom domu přěbývá; protož S. Pavel die věrným: Chrám boží jste vy, a duch svatý přěbývá v vás. A že duch svatý jest velmě štědrý a milostivý, a utěšitel najvěččí, protož on bez darów velikých nepřěbývá v domu; ale když zavítá, ihned sedm darów dá, to věz: bázeň, dobrotivosť, uměnie, statečnosť, radu, rozum a múdrosť. Bázeň dá proto, aby člověk bál sě boha, a odchýlil sě od zlého; dobrotivosť proto, aby odpustil blížniemu; uměnie, aby věděl, čeho má mstíti súdem z spravedlnosti, a co odpustiti z milosrdenstvie; statečnosť proto, aby silně činil, což zná dobrého, a aby neodpadal od něho pro hrózu neb pro strach; radu dává proto, aby statečnosť nepřěkvapila, ale aby prvé rada ostřiehla a ukázala, co statečnosť má činiti; rozum proto, aby ukázal, co jest lepšie, a kterak zlé člověka obtěžuje a dobré tvrdí; múdrosť proto dává duch

svatý, aby vážně a přísně při skrovnosti držěla rozum. A tak člověk ustavě dóm duchovní svaté Trojici, jest tak sedmi dary ducha svatého obdarován, že najprvé bázní jest pokorný, druhé dobrotivostí milosrdný, třětie uměním vtipný, čtvrté statečností svobodný, páté radú výstražný [cautus], šesté rozumem opatrný, sedmé múdrostí přísný, vážný a k bohu povzdvižený.

A pro ty dary jest dóm ten velmě od hřiecha smrtedlného čistý: neb prvý dar, bázeň, odpúzie pýchu; druhý dar, dobrotivosť, odhánie závisť; třětí dar, uměnie, odpúzie hněv, jenž člověka činí jako trhlého blázna; statečnosť, čtvrtý dar, odpúzie lenosť; pátý dar, rada, odpúzie lakomstvie; šestý dar, rozum, odpúzie lakotu; sedmý dar, múdrosť, odpúzie smilstvie. A že darové ti netoliko od člověka sedm smrtedlných hřiechóv pudie, ale blaženým ho činie, protož bázeň činí pokorné, o nichž die spasitel v 5 k. S. Mat.: Blažení neb blahoslavení duchem chudí, to věz nenadutí, nepyšní, nepovzdvižení, ne sami sobě vzácní, neb jich jest královstvie nebeské. Druhý dar, dobrotivosť, činí tiché, aby sě nemstili, nehněvali, a popuditi nedali, jimž die Kristus: Blažení tiší, neb oni vlásti budú zemí. Třětí dar činí lkajície; neb ktož jest poznal, že od ďábla byl jest hřiechem přěmožen, a co jest dobrého byl ztratil, ten lká neb pláče; protož těm lkajícím die Kristus: Blažení, kteříž lkají, neb budú utěšeni neb obradováni. Čtvrtý dar, statečnosť, činí lačné a žieznivé spravedlnosti; neb stateční velikú žádostí stojie, aby božie pravda nebyla utlačena, a tak aby došli věčné radosti. Těm die spasitel: Blahoslavení, kteříž lačnějí a žieznie spravedlnosti, neb budú nasyceni. Pátý dar, rada, přislušie milosrdným; neb veliká rada jest, že člověk sám sobě poradí, aby milostivě odpustil blížniemu, chce-li, aby jemu bylo odpuštieno, a učiní dobřě blížniemu, dá jemu, aby bylo také jemu dáno; protož milosrdným die spasitel: Blahoslavení milosrdní, neb oni milosrdenstvie dojdú. Šestý dar, rozum, přislušie čistým srdcem; neb rozumem čistým spatřie to, co jest oko tělestné nevidělo; jimž die spasitel: Blahoslavení čistí srdcem, neb oni boha viděti budú. Sedmý dar, múdrosť, přislušie pokojným, v nichž múdrosť všecky věci jest zřiedila, a nižádná hnutie v nich nejsú proti rozumu; neb již jich duch plně poddán jest bohu, a jich tělo

duchu jich; o nichž die Kristus: Blahoslavení pokojní, neb synové boží budú nazváni.

Aj již máš, že sedm daróv duch svatý s sebú má v domu duchovniem, jimiž odpúzie sedm hřiechóv smrtedlných, a uvodí sedm blahoslavenství; a proto slovú zvláště darové ducha svatého, ač vše dobré, jež dává bóh, jest dar ducha svatého. Aj o ten dóm tak zpósobný má státi každý člověk svými všemi silami, rozumem, volí i pamětí, aby přěbýval v domu onom na věky. O němž die David prorok: Blahoslavení ti, kteříž přěbývají v domu tvém, pane! na věky věkóv chvá- Ps. 83.
liti budú tě.

Té chvály v tom domu rač všem svým vyvoleným všemohúcí spasitel dopomoci, jakož jest dopomohl tohoto sprostného výkladu na všecka čtenie nedělnie dokonati, aby milovníci boží v neděli měli čím duše své pokrmiti, rozumu povzdvihnúti, a tak mysléc, čtúc i mluviec bohu sě líbiti, skrze zaslúženie pána našeho Jezu Krista, jehož léta tisícieho čtyřstého a třinadctého, v den postný svatých apoštolóv Šimona a Judy, na hradě, jenž slove Kozí, toto vyloženie svatých čtení jest skonáno. Amen.

Dodavek.

Jiné kázaní na čtení 46,

o němž na stránce 336 Postilly této zmínka se činí.

(Dle Postilly vytištěné v Norimberce léta 1563.)

Prosi jeden člověk, ufám bohu, z dobré žádosti, abych něco napsal na to slovo: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, i upadl mezi lotry, kteříž sú oblúpili ho, a rány vloživše, odešli sú, odpolu živého nechavše.“

Ta slova promluvil jest milosrdný spasitel, pozdvihl očí svých, chtě naučiti toho mistra, jenž jest, co čině měl by královstvie nebeské? otázal, i nás, jenž máme to učiniti, jakož jest mistru tomu ukázal milosrdný spasitel, to věz: že máme milovati pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie mysli své, a ze všech mocí svých, a blížnieho svého jako sami se. A že o tom milování bylo by dlúho psáti, a také že sem o tom psal v knihách o božiem přikázaní v 31 kapitole, protož to nynie opustím; ale toto budu vážiti: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž oblúpili sú ho, a rány vloživše, odešli sú, odpolu živa nechavše.“ Stalo-li se tak v skutku o kterém člověku mezi Jeruzalémem a mezi Jericho, těmi městy, v nichž nynie přebývají pohané, toho neviem jistě; než v rozumu duchovniem jistě tak se stalo. A že milostivý spasitel chtěl jest, aby to bylo od nás váženo, protož, jakož die S. Lukáš, vzezřel jest vzhuoru a řekl jest: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž oblúpili sú ho, a rány vloživše, odpolu živa odešli sú ho.“ Milosrdný Ježíš vážil biedu člověka,

v niž jest upadl hřiechem. Odšed od Jeruzaléma, to jest od viděnie pokoje, do Jericho, to jest do neustavičnosti v světě, v niež jest oblúpen, raněn, a odpolu živ odběžen. Vážil to pán Ježíš, važme i my. Co? Odchod, pád, oblúpenie, raněnie i odpolu mrtvenie. Nebť pán Ježíš vzezřev vzhuoru pilně, řekl jest: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, a upadl jest v lotry, kteříž ho oblúpili, a rány vloživše odešly sú, odpolu živého nechavše.“

Važme odchod. Kterak? Takto: Kdo odšel? že člověk jeden. Odkud? že od Jeruzaléma. Kam? že do Jericho. Co mu se stalo? že upadl mezi lotry, oblúpen, raněn, odpolu živ odběžen. Člověk jeden: Který? Adam s svým vším hřiešným pokolením. Odšel neposlušenstvím od Jeruzaléma, to jest, od viděnie pokoje a od blahoslavenstvie. Kam sstúpil? Do Jericho, to jest, do neustavičnosti světa tohoto. Kterak odšel? Slyš, že die spasitel, že sstupováše. Kterak? Takto: Stvořil pán buoh Adama a Evu, dal jim přikázanie, aby nejedli z dřeva uměnie dobroty i zlosti, řka: Z každého dřeva v ráji jezte, ale z dřeva uměnie dobroty a zlosti nejezte. Jistě kterú kolivěk hodinu jiesti budete, smrtí umřete. Aj přikázanie toto slyšal Adam a Eva, slyšal zápověď, slyšal i pomstu, nezdržal-li by. Co se stalo? Uzřela Eva dřevo očima utěšené a k jedení chutné, viděvši požádala. Spatřil ďábel chytrý, vzem spuosob hada, jehož nic se Eva nebála, neb jest hřiechu neměla. Přilez die jí, nalezl ji samu: Proč vám buoh zapověděl jiesti z dřeva uměnie dobroty i zlosti? Řekla Eva: Abychom snad nezemřeli. Řekl jie had: Nikoli neumřete, ale budete jako bohové, znajíce zlosť i dobrotu, aneb zlé i dobré. Uposlechla Eva hada, vzala, jedla a muži dala, jenž jest jedl. A odevřieny sú byly oči obú, a poznali sú, že jsú nazí, a udělali sú sobě z listí fíkového věníky. O, koho to had oblúpi do nahoty? Člověka. Koho rani? Člověka. Koho odběhne? Člověka. Živého plně? Nic. I kterak? Odpolu živého. I Co umřel Adam? A co's mněl, by sklamal bóh? řekl jest, aby se nestalo? jistě se stalo: umřeli sú Adam a Eva na duši, ač sú živi byli ostali na těle, a tak odpolu živi.

Slyš pád od blahoslavenstvie v neustavičnosť a v raněnie, znamenaj člověka sstupovánie; neb die spasitel: „Člověk jeden

sstupoval.“ Kterak sstupoval? Takto: Pochybila Eva v božiem přikázaní, ďábla uposlechla, ovoce viděla, požádala, přivolila, jedla, a tak božie přikázanie přestúpila. Sstupovala: počala sstupovati, když přistúpila vnuknutím; dále sstúpila, když jest ovoce i řeč hadovu oblibovala; a krok sstupovánie dokonala, když jest konečně přivolila, bohu nevěřila, an jí řekl: Který kolivěk den jiesti budete, jistě umřete. Ona pak řekla: Abychom snad neumřeli? A had chytrý slyše to, doráží, řka: Nikoli neumřete; nebť vie buoh, že v který den jiesti budete, otevrú se oči vaše a budete jako bohové, znajíce zlé i dobré. Aj již slyšíš, kterak jeden člověk sstupoval: že vnuknutím, zalíbením, v božiem slovu pochybením, přivolením a k skutku dokonáním; že Eva ponuknutie hada přijala, v slovu božiem pochybila, radě hada přivolila, tolik jako buoh věděti chtěla. Vzala ovoce, jedla, a Adamovi dala, a tak sú spolu sstupovánie od Jeruzaléma do Jericho svému hřiešnému pokolení dokonali. A tak jeden člověk, jenž je sstupoval, znamená všeckno Adamovo pokolenie, jenž tú cestú hřiecha jde jako Adam.

To vida pán Ježíš Kristus, řekl jest: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry, kteříž oblúpili ho, a rány vloživše, odešli sú odpolu živého.“ O bláznivý člověče! věřil's viece hadu než pánu bohu! Cožť se nedostávalo? i zdali's byl lačen? Co's mienil býti bohem? Angel, ten had, sáhl v nebesiech na boží moc, chtě mu býti rovným: a ty si sáhl na múdrosť, jeho radú, chtě býti jako buoh múdrý. Protož získali ste: onen ďáblem jsa, jest zatracen na věky, vyhnán z nebe; a ty člověče, porobiv své pokolenie, jsi vyhnán z ráje! O člověče! sstúpil's s výsosti v nízkosť, u vinu od nevinnosti, od světla v temnosť, od sytosti v lačnosť, od zdravie v nemoc, a od živosti v smrť; a by nebylo Samaritána, umřel by, a na věky byl by zatracen jako ďábel. Protož vzezřev Ježíš a vida to tvé sstúpenie, die: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry, kteříž oblúpivše ho a rány vloživše, odešli sú, odpolu živa nechavše.“

O člověče! znamenaj, že zlé jest sstupovánie, pád horší, najhoršie oblúpenie, raněnie a odpolu umřenie: zlé sstupovánie od božie milosti v hněv, od podobenstvie božieho v podobenstvie hovadné i ďábelské; pád horší, že nad to padl's od

pokoje v nepokoj, od angeluov mezi lotry ďábly; najhoršie oblúpenie, raněnie a umřenie: oblúpenie z nevinnosti, raněnie ve všie moci, a umřenie v duši. Jistě hrozná přiehoda! Vzezřel Ježíš a viděl, viděv vážil těžkosť sstúpenie, pádu, raněnie, oblúpenie i umřenie; a tak váživ pádu velikosť zamútil se v duchu, a omdlel jest až do krvavého potu. Proč? Proto: neb on jest měl sstupovánie, pád, oblúpenie, raněnie i umřenie těžkú smrtí opraviti. Kterak? Takto: všetečně, zle a nemúdře člověk, chtě bohem býti, křivě se povýšil: syn boží chtěl býti múdře a dobře člověkem, a tak se ponížil. Proč? Proto: že nelze bylo podobnějie býti člověku z pádu, z oblúpenie, z raněnie a z umřenie vyzdviženu a k prvniemu stavu navrácenu. Proto že člověk se povýšil, buoh se ponížil; onen křivě, a tento právě; onen hřiechem, a tento milostí. Člověk chtěl jako buoh vše všetečně uměti: buoh zase chtěl jako dietě nerozumné jmien býti. Chtěl boha člověk v umění lúpiti: zase syn boží, jsa nelúpežně bohu otci rovným, chtěl strastným sluhú býti. Lúpen člověk od ďábluov: lúpen syn boží pro něho od rytieřuov a od židuov. Přemohl ďábel člověka na dřevě: přemohl zase syn boží ďábla na dřevě. Eva hleděla na dřevo vesele a libezně: Maria stála u kříže žalostivě a bolestivě. Adam vzal s dřeva sladké ovoce, jedl, sebe i své pokolenie umořil: Kristus na dřevě pil ocet a žluč s mirrú, na těle umřev, své syny na duši obživil. A tak co člověk ztratil, to syn boží navrátil: ztrativ milosť, navrácen jest k milosti; oblúpen a raněn z plného zdravie.

Neb dal jest byl bóh zdravie v ráji člověku, že nic jest nebylo, ani v něm vnitř, ani co zevnitř, by jemu uškodilo, ani by bolesť ho bodla, ani práce trudila, ani hanba pohaněla, ani zima uškodila, ani hróza zstrašila, ani která nemoc zemdlila, ani starosť údy jeho nestatečné učinila. Neb byla jest v člověku živosť bez umřenie, nebyla v něm protivnosť zákona těla a zákona vóle, ale plné odpočívánie; byla v něm paměť bez zapomenutie, rozum bez blúzenie; velmě jest byl u vóli svobodný, neb měl jest moc nehřešiti. A i také jest měl zdravie člověk před pádem, a když jest sstúpil, oblúpen jest z božie milosti i z ctnosti, a raněn jest, že jej bode bolesť, trudí práce, hanie hanba, pálí vedro, třese zima, strach uráží, síla hyne, neduhové rostú, jimž konečně lékaři nespomohú.

Tělo se duši protiví, těžko se učiti, paměť hyne, rozum blúdí, a již najhoršie, že člověk zde bez hřiechu všednieho nemóž býti. A tak jest raněn, že znamenitě die Izaiáš, že od paty nohy až do vrchu hlavy, tělestné aneb duchovnie. Od paty, to jest od najnižšieho pomyšlenie, až do vrchu hlavy, t. až do najvyššieho rozumu rozuměnie, v němž mnoho jest zastieněni z hlúposti i jiných přiekaz. I nenie to veliké na těle i na duši raněnie? málo-li ran tu jest? málo-li bolestí až do polu umrtvenie, né brž že celý člověk umřel jest, prvé na duši potom na těle? Jistě těžký pád, nemóž býti těžší, než do věčného ohně v peklo, ani těžšie oblúpenie, jedné všie radosti zbavenie, ani věčšie raněnie, jedné v pekle věčné mučenie!

Vzezřel Ježíš, a nám ukázal tak člověka padlého, oblúpeného, raněného i mrtvého, řka: „Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, i upadl v lotry, kteříž oblúpili ho, a ranivše odešli odpolu živa.“ Kdo tak biednému mohl pomoci? kněz-li? či prorok? jistě nižádný než syn boží. Proč? Proto že sú túž cestú sstúpili. Protož die spasitel: „I přihodilo se, že kněz jeden sstupoval túž cestú, a uzřev ho minul jest. Též i jahen, když byl vedlé cesty, a viděv ho, pominul jest.“ Kněz ten všechny kněžie, a jahen všechny proroky znamenají, jenž jsúc sami též oblúpeni, raněni i pomořeni, nemohli sú člověku pomoci. Ale kdo? Ukazuje pán Ježíš, řka: „Ale Samaritán jeden cestu čině, přišel k němu, a vida ho, milosrdenstvím hnut jest, a přiblíživ se, uvázal jest rány jeho, naliv oleje a vína, a vloživ na své hovado, vedl jest do chléva a péči o něm měl.“ I který jest ten Samaritán tak milostivý, jenž by ráčil, a tak mocný, jenž by mohl tak padlého, oblúpeného, raněného a nemocného i pomořeného uléčiti? Jistě syn boží, Kristus, jest ten Samaritán, neb Samaritán řečeno jest „strážný;“ a kdo lepší strážný než Kristus, jenž nikdy v božství nespí, ani v noci ani ve dne, bez jehož ostřeženie nižádný nic neostřeže? Jakož die David: Neostřeže-li pán města, darmo bdí, kdo ho ostřiehá. Ten Samaritán cestu čině, aneb cestú jda, to jest, člověkem pro nás učiněn jsa, šel jest vedlé raněného člověka, že vzal na se kromě hřiecha utrpenie, hlad, žiezeň, horko i zimu, zamúcenie, bolesti i smrť. Jakož die S. Pavel: že měl jest se ve všech věcech bratřím připodobniti,

ač neměl jest hřiechu na se přijieti, tak aby hřešil. Ten jsa milosrdenstvím hnut, přiblížil se, tak blízko, že nemóž blíže býti; neb jsa bohem, nechtěl angelské osoby býti, jako die S. Pavel, ale jsa bohem, chtěl býti člověkem, aby jsa biedný, nuzný, bolestivý a smrtedlný, byl milosrdný a věrný biskup před bohem, aby slitoval se nad hřiechy lidu. Neb proto, že on jest trpěl i pokúšien, mocen jest těm, jenž trpí pokušenie, pomoci. Aj takť se přiblížil k raněnému člověku, přivázal rány tak k zdraví prvniemu, že moci všechny, i duše i těla, mohú býti navráceny tak, že bude člověk v blahoslavenství tak zdravý, jako byl v ráji. Neb tak jest dobře uvázal, naliv oleje a vína: oleje milosrdenstvie, a vína srdce obradovánie, a vloživ ho na hovado své, to jest, vzem utrpenie za něho na tělesenstvie své; jakož die skrze Davida: Já hovado učiněn sem! vedl ho do chléva, to věz do sboru lidí svatého, v němž leží nemocní a hřiechóv se kají; a měl o něm péči převelikú, viece než dvě a třidceti let strastně pro něho přebývaje. „A druhý den,“ to jest, v čas již milostivý, „vyňav dva penieze,“ to jest, oznámiv starý i nový zákon, „i dal jest chlévníkovi,“ to věz knězi, jenž má hnuoj hřiechuov ven kydati. O chlévníci, hnojikydové! bohdaj sami z sebe hnis smrdutých hřiechóv vykydali! „A řekl jest: Péči o něm měj,“ t. aby ho uléčil, ne aby ho odřel, oblúpil, viece ranil a umořil; „a což kolivěk vydáš,“ to věz, což práce, pomoci i síly naložíš, „já když se vrátím,“ to věz v súdný den, „zaplatím tobě.“

Aj slyšíme teď slavné spasitele svého naučenie, slyšíme své oblúpenie, raněnie, pád i umořenie. A slyšme také veliké spasitele milosrdenstvie, že chtěl se tak, jsa bohem, ponížiti v člověčenstvie, aby navrátil na kříži, co ztratil Adam u dřeva v ráji. Lehce a brzy se zhřešilo, dlouho se čekalo, a těžce se ztracené navrátilo. Adam a Eva drahně sú utrpěli, mnoho se kajíce zde na světě; několik tisíc let u vězení temném sú přebývali po smrti. My viníme Adama aneb Evu, a viece hřešíme, majíc již jimi výstrahu. Eva na hada hřiech počítala, když se před bohem vymlúvala; Adam na Evu. Ona řkúc: Had mne oklamal! Adam: Žena, jižs mi dal, dala mi jest a jedl sem. My pak i na hada, i na Evu, i na Adama, a tak na boha vinu cpáme, když se jsúc vinni z hřiechu vymlú-

váme! Protož vědúce, že tak se vymlúvati jest těžký hřiech, nechajíce hřiechóv i výmluvy, milujme boha nade všechny jiné věci, a svého blížnieho, člověka Ježíše Krista, bratra najmilejšieho, jenž die dále: „Který z těch tří zdá se tobě najbližší tomu, jenž upadl jest v lotry? A on vece: Ten, kterýž učinil jest milosrdenstvie jemu. I vece Ježíš: Jdi, i ty učiň též."

Co jest: Jdi, i ty učiň též? než buď milosrdný blížniemu, jako jsem já milosrdný; nepřijímaj osoby, jako já nepřijímám; trp pro spasenie blížnieho, jako sem já trpěl; važ utrpenie mé, nebť sem já vážil oblúpenie i raněnie tvé. Aj z dobré otázky mistra židovského pán Ježíš co nám dal naučenie dobrého, abychom svój nedostatek poznali, jeho dobroděnstvie velmě vážili, a tak jeho ze všeho srdce milovali, blížniemu milosrdni byli, a tak života věčného se dočekali pomocí boží a zaslúžením milostivého pána Krista. Amen.

Ukazadlo.

28*

Aby, ktož budeš čísti, rozuměl mé české řeči, věz, žeť sem psal tak, jakož obyčejně mluvím; neb v jednom kraji Čechové jinak mluvie, a v jiném jinak. U příkladě: já píši: nižádný nevie, a jiní řiekají: žádný nevie; opět já diem: musiem učiniti, a jiní řkú: musím; opět já diem: tělestný, a jiní: tělesný; já: protiv, a jiní: proti; já: vzjeviti, a jiní: zjeviti; já: popad ho, a jiní: popad jej; já diem: bychme byli dobři, a jiní: bychom byli dobři. A jest jiných drahně proměn. Protož prosím každého, ktož bude psáti, aby jinak nepsal, než jakož sem já psal; než chybil-li sem kde čteny, neb sřeku, neb slovce opustil, za to prosím, aby opravil, jest-li jist plně, aby mi pravého úmysla nepřevrátil; neb viem, že mnozí, mnějíce by lépe rozuměli, což dobře jest psáno, shlazují, a zle napisují. A na ty sě velmě hněval svatý Jeronym, neb sú jemu to činili.

